

ROPAŽU NOVADA DOME

Reģ. Nr. 90000067986

Institūta iela 1A, Ulbroka, Stopiņu pagasts, Ropažu novads, LV-2130

Tālr. 67910518

novada.dome@ropazi.lv

Ulbrokā

IEKŠĒJIE NOTEIKUMI

Datums skatāms dokumenta
paraksta laika zīmogā Nr. 1.3/23/8

**Ropažu novada pašvaldības grāmatvedības uzskaites
politika**

Izdoti saskaņā ar
Valsts pārvaldes iekārtas likuma
72. panta pirmās daļas 2. punktu un 73. panta
pirmās daļas 4. punktu, Ministru kabineta
noteikumiem Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites
kārtība budžeta iestādēs"

SATURS

1. Vispārīgie noteikumi	3
2. Nemateriālo ieguldījumu uzskaitē	9
3. Pamatlīdzekļu uzskaitē.	28
4. Ieguldījumu īpašumu uzskaitē	46
5. Bioloģisko aktīvu uzskaitē	63
6. Līdzdalības radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās uzskaitē.....	75
7. Krājumu uzskaitē	84
8. Prasību uzskaitē, tai skaitā, nākamo periodu izdevumu un avansu uzskaitē.....	94
9. Naudas līdzekļu uzskaitē.....	102
10. Uzkrājumu, iespējamo saistību un iespējamo aktīvu uzskaitē.....	107
11. Saistību uzskaitē	118
12. Saistību pret darbiniekiem par darba samaksu uzskaitē	123
13. Nomas uzskaitē	133
14. Finanšu instrumentu uzskaitē	143
15. Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)	163
16. Ieņēmumu no darījumiem ar atlīdzību uzskaitē	177
17. Izdevumu uzskaitē	187
18. Darījumu ārvalstu valūtā uzskaitē.....	194
19. Izmaiņas grāmatvedības uzskaites kārtībā, aplēšu maiņa un kļūdu labošana.....	197
20. Pārskata perioda slēgšana un finanšu pārskatu sagatavošana	205
21. Inventarizācija	220
22. Dokumentu un reģistru glabāšanas kārtība.....	224
23. Noslēguma jautājums.....	227

1. Vispārīgie noteikumi

1. Grāmatvedības uzskaites noteikumi nosaka Ropažu novada pašvaldības grāmatvedības noteikumus, tās uzdevumus, struktūru, darba organizāciju un nosaka kārtību, kādā Ropažu novada pašvaldībā kārtā grāmatvedības uzskaiti, lietojot vienotus uzskaites pamatprincipus un grāmatvedības kontu plānu atbilstoši grāmatvedību reglamentējošiem normatīvajiem aktiem un būtiskuma līmeni, veicot grāmatvedības uzskaiti un sagatavojot finanšu pārskatu.

2. Ropažu novada pašvaldības centralizētā grāmatvedība, pašvaldības aģentūru grāmatvedība (turpmāk tekstā - grāmatvedība) ir pašvaldības struktūrvienības, kas ir tieši pakļautas Ropažu novada pašvaldības izpilddirektoram, pašvaldības aģentūru direktoriem.

3. Grāmatvedību izveido un likvidē, kā arī grāmatvedības darbinieku amata sarakstu apstiprina Ropažu novada pašvaldības dome (turpmāk tekstā – dome). Grāmatvedība nodrošina grāmatvedības uzskaiti pašvaldības iestādēm un struktūrvienībām.

4. Grāmatvedība savā darbībā ievēro Latvijas Republikā spēkā esošos normatīvos aktus:

4.1. "Likums par budžetu un finanšu vadību" (24.03.1994.) un uz tā pamata izdotie normatīvie akti, tai skaitā:

4.1.1. Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumi Nr. 1032 "Noteikumi par budžetu ieņēmumu klasifikāciju";

4.1.2. Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumi Nr. 1031 "Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskām kategorijām";

4.1.3. Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs";

4.1.4. Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumi Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība";

4.1.5. Ministru kabineta 10.12.2013. noteikumi Nr. 1456 "Noteikumi par institucionālo sektoru klasifikāciju".

4.2. Grāmatvedības likums (10.06.2021.) un uz tā pamata izdotie normatīvie akti, tai skaitā, Ministru kabineta 21.12.2021. noteikumi Nr. 877 "Grāmatvedības kārtības noteikumi".

4.3. Publiskas personas mantas atsavināšanas likums (31.10.2002.) un uz tā pamata izdotie normatīvie akti.

4.4. Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likums (19.07.1995.) un uz tā pamata izdotie normatīvie akti.

4.5. Likums "Par zemes dzīlēm" (02.05.1996.) un uz tā pamata izdotie normatīvie akti, tai skaitā, Ministru kabineta 21.08.2012 noteikumi Nr. 570 "Derīgo izrakteņu ieguves kārtība".

5. Kārtība (turpmāk tekstā – Noteikumi) paredzēta lietošanai šādiem mērķiem:

5.1. ikdienas lietošanai "Likumā par budžetu un finanšu vadību" noteikto iestāžu darbiniekiem, kas veic grāmatojumus un citas ar grāmatvedību un budžeta izpildes uzskaiti un uzrādīšanu pārskatos saistītās darbības saskaņā ar Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumiem Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" un Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumiem Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība";

5.2. pieaicināto un iekšējo revidentu lietošanai, lai izprastu pielietoto grāmatojumu shēmas, kā arī novērtētu uzskaites atbilstību normatīviem aktiem;

5.3. informācijas sistēmu izstrādātājiem un ieviesējiem, lai īstenotu grāmatvedības uzskaites politiku.

1.1. Grāmatvedības uzskaites kārtošanas pamatprasības

6. Grāmatvedība jākārt tā, lai grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona varētu gūt skaidru priekšstatu par novada pašvaldības finansiālo stāvokli, tās saimnieciskajiem darījumiem noteiktā laika posmā. Lai varētu konstatēt katra saimnieciskā darījuma sākumu un izsekot tā norisi.

7. Grāmatvedībā tiek reģistrēti visi saimnieciskie darījumi, pamatojoties uz attaisnojošiem dokumentiem, un iegrāmatojami grāmatvedības reģistros, atbilstoši spēkā esošiem likumiem un citiem normatīviem dokumentiem.

8. Grāmatvedības sniegtai informācijai jābūt: patiesai, salīdzināmai, savlaicīgai, pilnīgai un saprotamai.

9. Visi saimnieciskie darījumi tiek dokumentēti, novērtēti naudas izteiksmē un iegrāmatoti grāmatvedības reģistros sistemātiskā kārtībā un ievērojot hronoloģiju.

10. Ierakstiem reģistros jābūt pilnīgiem un precīziem. Nav pieļaujami ieraksti, kuru saturs vai izmantotie atšķiras no attaisnojuma dokumentos uzrādītajiem.

11. Pašvaldības saimnieciskie darījumi tiek iegrāmatoti, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem. Lai izdarītu koriģējošus ierakstus, par attaisnojuma dokumentiem kalpo grāmatvedībā sagatavotas grāmatvedības izziņas, kurās ir visi nepieciešamie paskaidrojumi.

12. Visi labojumi un grozījumi reģistros tiek pamatoti ar pievienotiem dokumentiem vai norādot, kur tie atrodami.

13. Mainoties normatīvo aktu prasībām grāmatvedības uzskaites jomā, tiek piemērotas jaunākās normas.

14. Uzskaitē grāmatvedībā tiek kārtota Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, licencētā grāmatvedības uzskaites programmā.

15. Attaisnojuma dokumenti izmantojami ierakstu izdarīšanai grāmatvedības reģistros un kontos, lai sistematizētu tajos ietverto informāciju. Pēc dokumentu pārbaudes uz tā norādāms grāmatojums - uz kuru kontu debitā un kredītā attiecīgais darījums iegrāmatots.

1.2. Finanšu pārskatu sagatavošanas vispārīgie principi

16. Pašvaldības saimnieciskās darbības pārskata gads aptver 12 mēnešus un sakrīt ar kalendāro gadu.

17. Finanšu pārskats nodrošina tā lietotājus - ar patiesu un pilnīgu grāmatvedībās rīcībā esošo informāciju par saimnieciskās darbības rezultātiem un finansiālo stāvokli.

1.3. Dokumentu iesniegšana un reģistrācija grāmatvedībā

18. Attaisnojuma dokumentu attiecībā uz materiālajām vērtībām vai pakalpojumiem, kas nodrošina iestādes darbību, apstiprina pašvaldības vadītājs vai pašvaldības izpilddirektors un divu dienu laikā iesniedz Ropažu novada pašvaldības Finanšu un grāmatvedības departamentā.

19. Grāmatvedībā saņemtos ārējās vai iekšējās izcelsmes attaisnojuma dokumentus pārbauda pēc to formas, satura un aritmētiski. Pēc pārbaudes uz dokumenta norāda grāmatojumu, ievadot datus grāmatvedības uzskaites programmā sekojoši:

19.1. ieņēmumus klasificē atbilstoši ekonomiskās kategorijas kodam;

19.2. izdevumus – pārbaudot, vai klasifikācijas kods uz dokumenta atbilst darījuma ekonomiskai būtībai un MK 27.12.2005 noteikumu Nr. 1031 "Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskām kategorijām" aktuālai redakcijai, ievada atbilstošo finansējuma avota kodu.

20. Debitoriem un kreditoriem papildus norāda institucionālā sektora klasifikācijas kodu. Saņemot aizņēmumu vai veicot saņemtā aizņēmuma pamatsummas atmaksu, norāda atbilstošo finansēšanas klasifikācijas kodu.

21. Iestādes vadītājs atbild par iepirkumu veikšanu atbilstoši spēkā esošajai likumdošanai, par dokumenta saturu un saimniecisko darījumu atbilstību normatīvo aktu prasībām.

22. Par ārēju attaisnojuma dokumentu uzskatāms uzņēmumā saņemtais attaisnojuma dokuments, kura autors ir cits saimnieciskā darījuma dalībnieks, kā arī tāds dokuments, kura autors ir pašu uzņēmums, ja attaisnojuma dokuments paredzēts izsniegšanai (nosūtīšanai) citam saimnieciskā darījuma dalībniekam. Visi pārējie attaisnojuma dokumenti uzskatāmi par uzņēmuma iekšējiem attaisnojuma dokumentiem.

23. Preču pavadzīmē vai pakalpojuma rēķinā, ja precī vai pakalpojumu saņem pašvaldības padotības iestāde rekvizītā - preces vai pakalpojuma saņēmējs: norāda budžeta iestādi un tās adresi, rekvizītā - maksātājs: Ropažu novada pašvaldība un tās rekvizītus.

24. Ja attaisnojuma dokuments ir papīra formā, šai dokumentā rekvizīts "paraksts" ir noformējams, ievērojot Dokumentu juridiskā spēka likuma prasības.

25. Elektroniskajā attaisnojuma dokumentā rekvizīts "paraksts" noformējams, ievērojot Elektronisko dokumentu likuma prasības.

26. Elektroniski tiek sagatavoti un parakstīti dokumenti EDS sistēmā.

27. Elektroniski tiek sagatavoti un parakstīti pārskati Valsts kases sistēmā.

28. Grāmatvedības izziņas par pārgrāmatojumiem reģistrē elektroniski grāmatvedības izziņu reģistrā. Izziņā norāda sagatavošanas datumu, numuru, par ko sagatavota izziņa, darījumus naudas izteiksmē, grāmatojumus, sagatavotāja amats un paraksts.

29. Lai novērstu informācijas atšķirības grāmatvedības reģistros, atbildīgajam darbiniekam ir jāveic sekojošas kontroles procedūras, ja:

29.1. veicot grāmatvedības uzskaites pārbaudi secina, ka grāmatojums neatbilst šai grāmatvedības uzskaites kārtībai un Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumiem Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs", tad atbildīgais grāmatvedis sagatavo grāmatvedības izziņu un veic grāmatojuma korekciju gan naudas plūsmā, gan izdevumos vai ieņēmumos pēc uzkrāšanas principa;

29.2. veicot grāmatvedības uzskaites pārbaudi, secina, ka norādītā funkcija neatbilst Ministru kabineta 13.12.2005. noteikumiem Nr. 934 "Noteikumi par budžeta izdevumu klasifikāciju atbilstoši funkcionālajām kategorijām", tad atbildīgais grāmatvedis veic funkciju korekcijas gan naudas plūsmā, gan izdevumos pēc uzkrāšanas principa;

29.3. veicot grāmatvedības uzskaites pārbaudi, secina, ka ieņēmumu un izdevumu EKK nav norādīts atbilstoši Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumiem Nr. 1031 "Noteikumi par budžeta izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām", un Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumiem Nr. 1032 "Noteikumi par budžeta ieņēmumu klasifikāciju", tad atbildīgais grāmatvedis veic EKK korekcijas gan naudas plūsmā, gan izdevumos vai ieņēmumos pēc uzkrāšanas principa;

29.4. veicot grāmatvedības uzskaites pārbaudi, secina, ka norādītais institucionālais sektors neatbilst Ministru kabineta 10.12.2013. Nr. 1456 noteikumiem "Noteikumi par institucionālo sektoru klasifikāciju", tad, atbildīgais grāmatvedis veic institucionālā sektora korekcijas gan naudas plūsmā, gan izdevumos vai ieņēmumos pēc uzkrāšanas principa;

29.5. veicot grāmatvedības uzskaites pārbaudi, secina, ka norādīts nepareizs finansējums, tad, atbildīgais grāmatvedis veic norādītā finansējuma korekcijas gan naudas plūsmā, gan izdevumos pēc uzkrāšanas principa;

30. Lai novērstu atšķirības grāmatvedības uzskaites reģistros, katru mēnesi grāmatvedis salīdzina vienotā resursu vadības uzskaites sistēmā "G-VEDIS" datus ar manuālās pārvešanas rezultāta datiem no dažādajām sistēmām - "ZZ Dats" sistēmas uzskaites moduļa "NINO", pārtikas produktu analītiskās uzskaites programmas moduļa "G-vedis" programmā. Par atklātajām datu nesakritībām, informējot nodokļu administratoru, materiāli atbildīgo personu un iestādes vadītāju. Atrod datu nesakritību un ar grāmatvedības izziņu atšķirības novērš.

31. Iestādes vadītāja apstiprinātas Darba laika uzskaites tabulas iestādes atbildīgais darbinieks iesniedz grāmatvedībā līdz kārtējā mēneša pēdējai darba dienai.

32. Ropažu novada pašvaldības iestādes vadītāja un izpilddirektora apstiprinātus aktus par materiālo vērtību norakstīšanu iestādes atbildīgais darbinieks iesniedz grāmatvedībā līdz kārtējā mēneša pēdējam datumam.

33. Maršruta lapas (ceļazīmes) ar klāt pievienotiem uzpildes stacijas čekiem degvielas lietotājs iesniedz grāmatvedībā līdz nākošā mēneša 5. datumam.

34. Atskaites par komandējumu darbinieks iesniedz grāmatvedībā 3 dienu laikā pēc komandējuma beigu dienas.

35. Avansa saņemšanai norēķinu persona aizpilda veidlapu "Avansa pieprasījums".

36. Avansa norēķinus par skaidrā naudā saņemtajiem avansiem norēķinu persona iesniedz grāmatvedībā līdz tekošā mēneša beigām, atbilstoši veidlapas "Izlietoto naudas līdzekļu atmaksas pieprasījums" prasībām.

37. Pēc avansa maksājuma veikšanas materiāli atbildīgā persona saņem precī no piegādātāja un piecu dienu laikā stingrās uzskaites preču pavadzīmes - rēķina vienu eksemplāru iesniedz grāmatvedībā, otrs eksemplārs stingrās uzskaites preču pavadzīmes – rēķina paliek pie materiāli atbildīgās personas.

38. Iestādes, kuras veic telpu iznomāšanu, līdz kārtējā mēneša beigām iesniedz grāmatvedībā aprēķinus par visiem nomniekiem sniegtajiem pakalpojumiem.

39. Pēc attaisnojuma dokumenta pārbaudes, ja tas atbilst attaisnojuma dokumenta noteiktajām prasībām, to reģistrē grāmatvedības reģistrā ar kārtas numuru. Atbildīgais grāmatvedis uz dokumenta norāda kontējumus.

40. Grāmatojumus novada pašvaldības centralizētajā grāmatvedībā veic saskaņā ar pašvaldības domes apstiprinātu kontu plānu (Pielikums Nr.1).

41. Visus saimnieciskos darījumus dokumentē, novērtē naudas izteiksmē un ieģrāmato grāmatvedības reģistros sistemātiskā kārtībā, ievērojot hronoloģiju.

42. Grāmatvedības uzskaiti kārtoti latviešu valodā.

43. Saimniecisko darījumu ieģrāmatošanu veic darījuma mēnesī vai arī ne vēlāk kā 20 dienu laikā pēc darījuma mēneša.

44. Grāmatvedības ierakstus izdara divkārsā ieraksta sistēmā – vienu un to pašu summu par vienu un to pašu darījumu ieraksta grāmatvedības kontu debitā un kredītā, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem vai viendabīgu dokumentu kopsavilkuma datiem, ievērojot pielietoto kontu plānu un saimnieciskā darījuma būtībai atbilstošu grāmatvedības kontu savstarpēju saistību.

45. Katrā grāmatvedības kontā uzkrāj finanšu pārskatu sagatavošanai nepieciešamo grāmatvedības informāciju naudas izteiksmē.

46. Novada pašvaldība saimnieciskos darījumus iegrāmato, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem vai šo dokumentu kopsavilkuma datiem. Koriģējošiem ierakstiem, par attaisnojuma dokumentiem kalpo grāmatvedībā sagatavotas grāmatvedības izziņas. Labojumus un grozījumus reģistros pamato ar pievienotiem dokumentiem vai norāda, kur tie ir atrodami.

47. Attaisnojuma dokumenti (akti par materiālo vērtību saņemšanu, norakstīšanu, inventarizācijas saraksti, kases izdevumu un ieņēmumu orderi, rēķini par sniegtajiem pakalpojumiem un citi grāmatvedības uzskaites dokumenti) tiek sagatavoti atbilstošā grāmatvedības uzskaites programmā, ievērojot noteikto uzskaites politiku.

48. Grāmatvedības reģistros izdara ierakstus, kas pamatoti ar attaisnojuma dokumentiem.

49. Grāmatvedības uzskaites kontos atspoguļo novada pašvaldības un tās iestāžu līdzekļu un saistību izmaiņas noteiktā laika posmā.

50. Kontu detalizācijas pakāpi nosaka Ropažu novada domes izpilddirektora apstiprinātais kontu plāns. Kontu plānā ir noteikti konti, kas nepieciešami finanšu pārskata sagatavošanai pēc vienotiem principiem.

51. Katrā grāmatvedības uzskaites kontā apvieno pēc sava ekonomiskā satura vienveidīgus līdzekļus, to veidošanās avotus vai saimnieciskos procesus.

52. Ierakstus attaisnojuma dokumentos un grāmatvedības reģistros izdara skaidri salasāmi un tā, lai nodrošinātu šo ierakstu saglabāšanu tik ilgā laika posmā, kāds glabāšanai arhīvā noteikts Grāmatvedības likumā. Grāmatvedības dokumentus par iepriekšējo gadu nodod Ropažu novada pašvaldības arhīvā.

53. Grāmatvedības uzskaiti Ropažu novada pašvaldības centralizētajā grāmatvedībā kārtu elektroniski, izmantojot "ZZ Dats" izstrādātu pašvaldības grāmatvedības uzskaites sistēmu "G - Vedis", datu analītisko uzskaiti nodrošinot uzskaites sistēmās "NINO", "NOMA" un "SOPA"

54. Novada īpašuma objektu vai to avotu atlikumu, kā arī atlikumu izmaiņu detalizētai uzskaitē, grāmatvedībā pielieto sintētiskos un analītiskos ierakstus.

55. Analītisko ierakstu uzdevums ir dot pārskatu par konkrēto īpašuma objektu, krājumu vai parādu sastāvdaļu atlikumiem un apgrozījumu.

56. Novada pašvaldības budžeta iestāžu līdzekļus, atkarībā no to apgrozības laika, klasificē ilgtermiņa ieguldījumos un apgrozāmos līdzekļos.

57. Ilgtermiņa ieguldījumos uzskaita pamatlīdzekļus, nemateriālos ieguldījumus, ilgtermiņa finanšu ieguldījumus, ilgtermiņa prasības, ieguldījuma īpašumus un bioloģiskos aktīvus lauksaimnieciskai darbībai, tās ir vērtības, kuras izmanto vairākus gadus. Ilgtermiņa ieguldījumus sākotnēji iegrāmato pēc to izmaksām.

58. Ilgtermiņa aktīvu uzskaites vērtība sastāv no aktīva iegādes vērtības un izdevumiem, kas rodas aktīvu lietošanas laikā, kurus var pieskaitīt aktīvu iegādes vērtībai (rekonstrukcija).

59. Novada pašvaldības rīcībā atrodas dokumenti, kas apliecina īpašuma objektu tiesisku iegūšanu. Tie ir notariāli apstiprināti darījumi, novērtēšanas akti, līgumi, rēķini, pavadzīmes, nostiprinājuma uzraksti zemesgrāmatā, tiesas lēmumi.

60. Apgrozāmajos līdzekļos uzskaita novada pašvaldības līdzekļus, kurus paredzēts izlietot viena saimnieciskā darbības ciklā.

1.4. Grāmatvedības uzskaites kārtības vispārīgie principi

61. Centralizētā grāmatvedība uzskaita visus pašvaldības iestāžu īpašumā, valdījumā un turējumā esošus un piekrītošus ilgtermiņa ieguldījumus, apgrozāmos līdzekļus un saistības saskaņā ar attaisnojuma dokumentiem un darījumu ekonomisko būtību:

61.1. īpašums ir pilnīgas varas tiesības uz lietu to valdīt, lietot, iegūt no tās visus iespējamus labumus, ar to rīkoties un noteiktā kārtā atprasīt to atpakaļ no katras trešās personas ar īpašuma prasību (pilnīga vara pār lietu);

61.2. valdījums ir īpašuma tiesībai atbilstoša faktiska vara pār lietu. Tas pastāv, kad ķermeniska lieta faktiski atrodas kādas personas pilnīgā varā, un kad pie tam šī persona izrāda gribu rīkoties ar lietu līdzīgi īpašniekam (piemēram, īpašums ir nopirkts, bet nav zemesgrāmatā);

61.3. turētājs ir tas, kā varā lieta faktiski atrodas, bet par īpašnieku atzīst kādu citu. Uzskatāms, ka turētājam būtu tiesība turēt to savā varā, nevis būt par šīs lietas tiesisku valdītāju vai tikai tās turētāju jeb faktisko īpašuma valdītāju.

62. Politikā ir noteikti grāmatvedības uzskaitē biežāk pielietotie darījumu uzskaites un notikumu reģistrācijas grāmatojumi un tiem atbilstošās grāmatvedības kontu grupas vai konti. Detalizētās uzskaites grāmatojumi sagrupēti atbilstoši grāmatvedības uzskaites kontu grupām un darījumu veidiem.

63. Ja kādu konkrētu darījumu grāmatojumi šajā kārtībā nav noteikti, grāmatojumus veic tā, lai nodrošinātu grāmatvedības uzskaiti saskaņā ar grāmatvedības uzskaites pamatprincipiem atbilstoši darījumu ekonomiskajai būtībai un pašvaldības lietotajiem grāmatvedības uzskaites kontiem.

64. Lai konsekventi uzskaitītu aktīvus un pasīvus, analītiskajā uzskaitē kontiem pievieno papildus zīmes.

65. Pašvaldība ir pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk - PVN) maksātāja, PVN summu uzskaita atbilstoši normatīvajos aktos nodokļu jomā noteiktajām prasībām. Pašvaldības iestāde vai pašvaldība, kas reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā, priekšnodokli drīkst atskaitīt, ja ir nodrošināta atsevišķa to preču un pakalpojumu uzskaitē, kas tiek izmantota tikai tādu darījumu nodrošināšanai, kas dod tiesības atskaitīt priekšnodokli (PVN likuma 98.panta 8.daļa).

66. Kārtojot grāmatvedības reģistrus, par vērtības mēru lieto Eiropas Savienības naudas vienību – Euro.

67. Ar 2014. gada 1. janvāri izmantojamais ārvalstu valūtas kurss ir:

67.1. Eiropas Centrālās bankas(ECB) publicētais atsauces kurss;

67.2. tām ārvalstu valūtām, kurām ECB nepublicē eiro atsauces kursu - pasaules finanšu tirgus atzīta finanšu informācijas sniedzēja periodiskajā izdevumā.

68. Ja kādam saimnieciskajam darījumam ir ārējs attaisnojuma dokuments, tad šim dokumentam tiek dota priekšroka salīdzinājumā ar jebkuru iekšēju attaisnojuma dokumentu.

69. Par grāmatvedības kārtošanu un visu saimniecisko darījumu apliecinošu dokumentu oriģinālu, kopiju un datu saglabāšanu pašvaldībā atbild domes izpilddirektors.

70. Novada pašvaldības reorganizācijas vai likvidācijas gadījumā grāmatvedības arhīva turpmāko uzglabāšanas kārtību, pēc saskaņošanas ar Valsts arhīva ģenerāldirekciju, nosaka likvidācijas (reorganizācijas) komisija, kura sakārto un nodod tos tālākai glabāšanai Valsts arhīvos vai reorganizācijas rezultātā izveidotā novada arhīvā.

71. Centralizētās grāmatvedības galvenā grāmatveža, galvenā grāmatveža vietnieka prasības attiecībā uz nepieciešamo dokumentu un uzziņu noformēšanas un iesniegšanas kārtību ir obligātas visiem pašvaldības budžeta iestāžu vadītājiem un darbiniekiem.

72. Ropažu novada pašvaldības centralizētā grāmatvedība pašvaldības pamatbudžeta un ziedojumu līdzekļu ieņēmumus un to izlietojumu, kā arī visas saistības un prasības, uzskaita vienā

kopīgā konsolidētā bilancē, kura veidojas no Ropažu pašvaldības grāmatvedības bilances, pašvaldības aģentūru un iestāžu bilancēm.

73. Pašvaldības aģentūrā saskaņā ar Ropažu novada pašvaldības noteikto grāmatvedības uzskaites politiku tiek veikta atsevišķa grāmatvedības uzskaitē.

74. Atbilstoši pašvaldības budžeta iestāžu un struktūrvienību darbības specifikai, centralizētās grāmatvedības nodaļa lieto grāmatvedības uzskaites kontu plānu, papildinot kontu detalizāciju analītiskai uzskaitē, pievienojot papildu zīmes grāmatvedības kontu plānā norādītajiem kontu numuriem.

75. Budžeta ieņēmumus un izdevumus klasificē atbilstoši funkcionālajām un ekonomiskajām kategorijām normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

76. Veidojot struktūrvienību darbības specifikai nepieciešamo ieņēmumu un izdevumu detalizāciju kodu sistēmā, līdzīgi kā grāmatvedības uzskaites kontam, budžeta klasifikācijas kodam pievieno papildus zīmes.

2. Nemateriālo ieguldījumu uzskaitē

2.1. Mērķis

77. Noteikt nemateriālo ieguldījumu uzskaites principus.

2.2. Sfēra

78. Nosaka nemateriālo ieguldījumu uzskaites principus un ar to uzskaiti saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauces uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus, praktiskus piemērus un informācijas atklāšanas paraugus.

2.3. Definīcijas

Aktīvi	resursi, ko pagātnes notikumu rezultātā kontrolē pašvaldība un kuru vērtību var ticami novērtēt, un no kuriem nākotnē var sagaidīt saimnieciskos labumus vai ar kuriem var nodrošināt pašvaldības (valsts, nozares vai pašvaldības) funkciju vai deleģēto uzdevumu izpildi: • izmantojot preču ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai; • iznomājot citām personām; • izmantojot administratīvām vajadzībām; • īstenojot pašvaldības politiku un nodrošinot pašvaldības budžeta vajadzības.
Amortizācija	nemateriālā ieguldījuma vērtības sistemātisks samazinājums tā lietderīgās lietošanas laikā.
Atsavināšana	mantas pārdošana, ieguldīšana kapitālsabiedrībā vai nodošana bez atlīdzības, kā rezultātā īpašuma tiesības no mantas atsavinātāja pāriet mantas ieguvējam.
Attīstība	pētniecības rezultātu vai citu zināšanu lietošana jaunu vai būtiski uzlabotu materiālu, iekārtu, produktu, procesu, sistēmu vai pakalpojumu izstrādē, izveidē un testēšanā pirms lietošanas uzsākšanas.

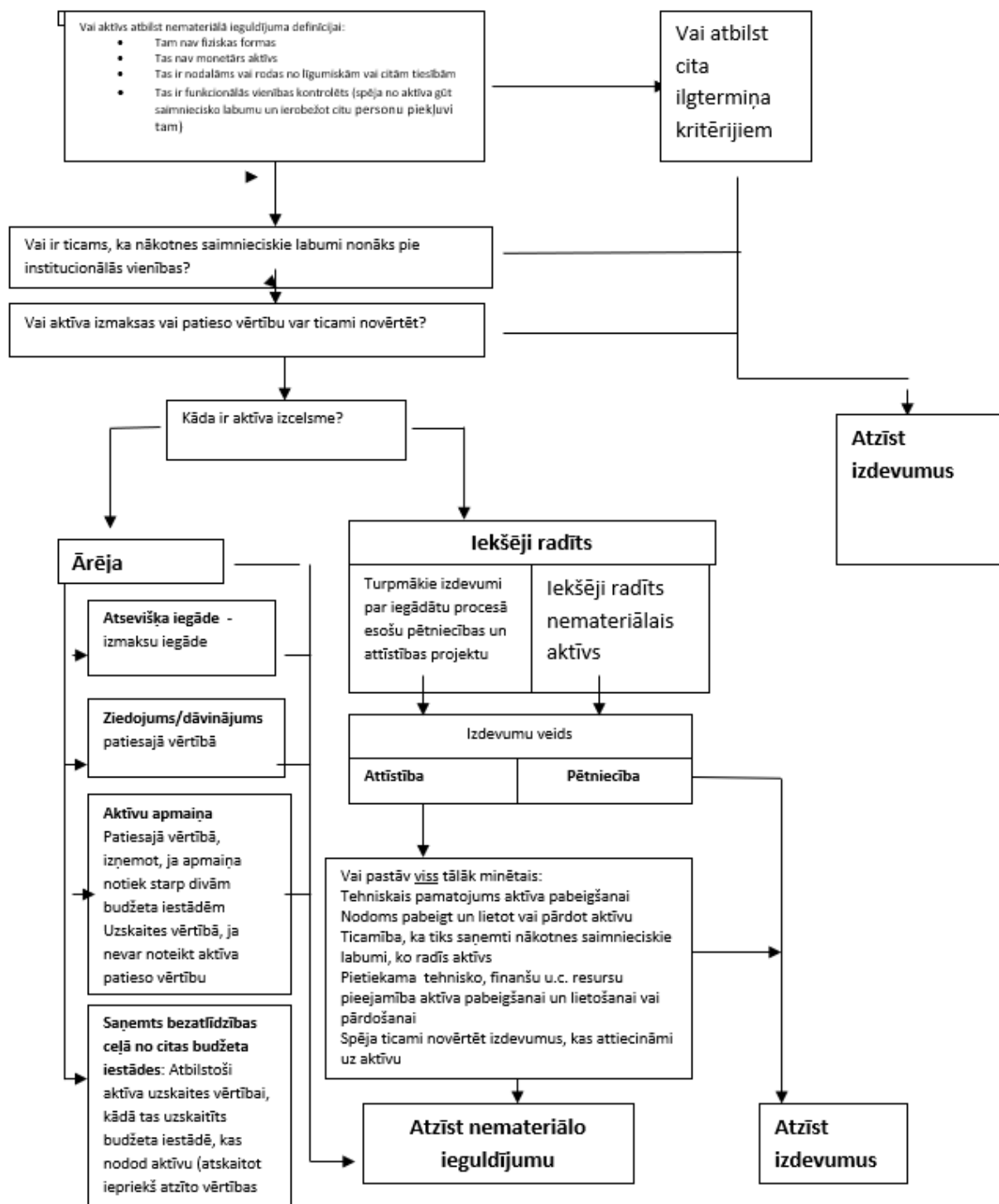
Ilgtermiņa ieguldījumi	aktīvi, kurus pašvaldība plāno izmantot ilgāk nekā gadu no iegūšanas datuma.
Lietderīgās lietošanas laiks	laika periods, kurā paredzēts izmantot nemateriālo ieguldījumu.
Lineārā amortizācijas metode	metode, kas pamatojas uz pieņēmumu, ka nemateriālo ieguldījumu vērtība samazināsies vienmērīgi visā to lietderīgās lietošanas laikā.
Nemateriālie ieguldījumi	identificējami, bezķermeniski, nefinanšu aktīvi, kam nav fiziskas formas, bet kas paredzēti izmantošanai preču vai pakalpojumu piegādē, iznomāšanai citiem vai administratīviem mērķiem ar paredzēto lietošanas laiku ilgāku par 12 mēnešiem.
Pētniecība	sākotnēja un plānota izpēte, kuru veic, lai iegūtu jaunas zinātniskas vai tehniskas zināšanas un izpratni.
Saistoša vienošanās	vienošanās, kas pusēm piešķir līdzīgas tiesības un uzliek līdzīgus pienākumus tā, it kā tās būtu noslēgtas līguma formā.
Uzskaites (atlikusī) vērtība	vērtība, kādā nemateriālo ieguldījumu uzrāda pārskatā par finansiālo stāvokli pēc uzkrātās amortizācijas un uzkrāto zaudējumu (izdevumu) no vērtības samazināšanās atskaitīšanas.
Vērtības samazinājums	aktīva nākotnes saimniecisko labumu zaudējumi vai ierobežojumi aktīva izmantošanai funkciju izpildei, kas pārsniedz sistemātiski atzīto amortizāciju.

2.4. Izņēmumi

79. Ieņēmumu atzīšana, saņemot nemateriālo ieguldījumu ziedojuma vai dāvinājuma veidā vai vispārējās valdības sektora struktūru ietvaros (bez atlīdzības starp budžeta iestādēm) aplūkota Noteikumu sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)".

2.5. Lēmuma koks

80. Nemateriālo ieguldījumu lēmumu koks.

1. attēls. Nemateriālo ieguldījumu lēmumu koks

2.6. Nemateriālo ieguldījumu iegāde, saņemšana, atzīšana uzskaitē un izveidošana

81. Pašvaldība bieži izlieto resursus vai uzņemas saistības, iegādājoties, attīstot, uzturot vai uzlabojot nemateriālos resursus, piemēram, zinātniskās vai tehniskās zināšanas, jaunu procesu vai sistēmu izstrādi un ieviešanu, licences, intelektuālo īpašumu un preču zīmes (tostarp zīmolu un preses izdevumu nosaukumus). Nemateriālo ieguldījumu izplatītākie piemēri ir datorprogrammas, licences, patenti, autortiesības.

82. Pašvaldība atzīst nemateriālo ieguldījumu tikai tad, ja:

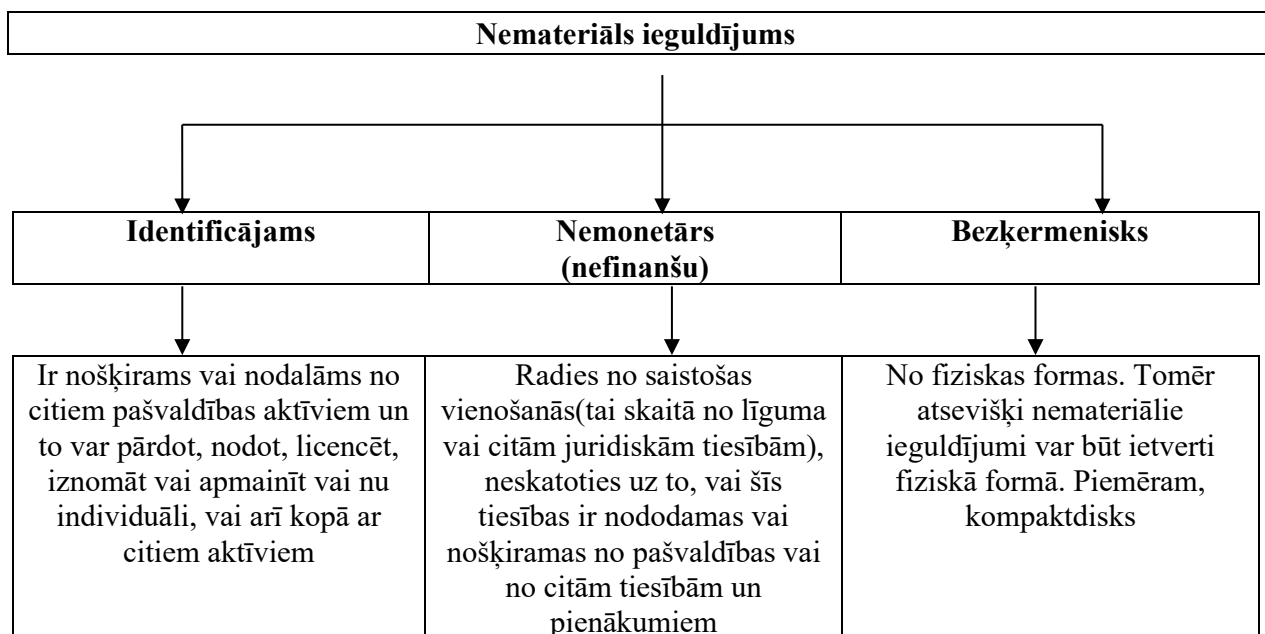
82.1. tas atbilst ilgtermiņa ieguldījuma un nemateriālā ieguldījuma definīcijai;

82.2. ir droši ticams, ka pašvaldība saņems ar nemateriālo ieguldījumu saistītos nākotnes saimnieciskos labumus;

82.3. nemateriālā ieguldījuma patieso vērtību var ticami novērtēt;

82.4. pašvaldībai ir kontrole pār aktīvu.

83. Gadījumā, ja radušās izmaksas, kas saistītas ar nemateriālā ieguldījuma iegādi vai radīšanu, neatbilst nemateriālā ieguldījuma definīcijai, tās atzīst par izdevumiem pārskata periodā, kad izmaksas rodas.

2. attēls. Nemateriālā ieguldījuma definējums

84. Nemateriālais ieguldījums ir identificējams, ja tas:

84.1. ir nošķirams vai atdalāms no pašvaldības aktīviem, un to var pārdot, nodot, licencēt, iznomāt vai apmainīt vai nu individuāli, vai arī kopā ar attiecīgu līgumu, identificējamu aktīvu vai saistībām, neskatoties uz to, vai pašvaldība plāno tā rīkoties; vai

84.2. radies no saistošas vienošanās (tai skaitā no līguma vai citām juridiskām tiesībām), neskatoties uz to, vai šīs tiesības ir nododamas vai nošķiramas no pašvaldības vai no citām tiesībām un pienākumiem.

85. Daži nemateriālie aktīvi var būt saistīti ar fizisku formu, piemēram, kompaktdisks (datoru programmatūras gadījumā), juridiska dokumentācija (licences vai patenta gadījumā) vai filma. Lai noteiktu, vai aktīvs, kas sevī ietver gan nemateriālus, gan materiālus elementus, ir nemateriālais ieguldījums vai pamatlīdzeklis, tā veic attiecīgā aktīva izvērtējumu. Piemēram, automašīnas navigācijas programmatūra ir neatņemama automašīnas sastāvdaļa, ja tā ir iekļauta automašīnas komplektācijā, un kopā ar automašīnu ir uzskatāma par pamatlīdzekli. Tas pats attiecas arī uz datora operētājsistēmu. Gadījumos, ja programmatūra nav attiecīgās datortehnikas neatņemama sastāvdaļa, tad tā uzskatāma par nemateriālo ieguldījumu.

86. Nemateriālo ieguldījumu piemēri, kam ir iespējama nosacīti fiziska forma, tomēr fiziskā forma uzskatāma par sekundāru pazīmi nemateriālā ieguldījuma būtības novērtēšanā, ir šādi:

86.1. Licence (piemēram, datorprogrammu licence) – parasti ietverta licences līgumā (dokumentā), tomēr pašvaldība nopērk lietošanas tiesības, kas noteiktas licences līgumā, un tās ir bezķermeniskas;

86.2. Lietotājprogramma – parasti ietverta kompaktdiska veidā, tomēr lietotājprogrammas vērtības noteikšanā kompaktdiska fiziskā forma nav noteicošais faktors;

86.3. Patents – parasti ietverts patenta reģistrācijas dokumentā, tomēr patenta vērtības noteikšanā papīra forma nav noteicošais faktors.

87. Īpašas prasības attiecībā uz datorprogrammu uzskaiti:

Pamatlīdzeklim – datoram, serverim – paredzēta datorprogramma jeb operētājsistēma, ja tā iegādāta kopā ar datoru un bez tās tas nevar darboties (piemēram, Microsoft Windows u.tml.), ir šī pamatlīdzekļa neatņemama sastāvdaļa, un šīs datorprogrammas vērtību iekļauj attiecīgā pamatlīdzekļa vērtībā un uzskaita pamatlīdzekļu sastāvā.

Gadījumos, kad datorprogramma nav pamatlīdzekļa neatņemama sastāvdaļa (piemēram, grāmatvedības datorprogrammas u.tml.) un tās izmantošana nav noteikta ar licenci, šādu datorprogrammu uzrāda atsevišķi nemateriālo ieguldījumu sastāvā.

Ja pašvaldība, iegādājoties datorprogrammu vai tās jaunu versiju, nopērk tikai lietošanas tiesības, tas nozīmē, ka šo programmu nedrīkst pārdot bez īpašnieka atļaujas.

88. Pašvaldība novērtē paredzamo nākotnes saimniecisko labumu saņemšanas ticamību, izmantojot pamatotus pieņēmumus, kas uzrāda saimniecisko apstākļu kopumu, kuri pastāvēs nemateriālā ieguldījuma lietderīgās lietošanas laikā.

89. Pašvaldība novērtē ticamības pakāpi saimniecisko labumu saņemšanai no attiecīgā aktīva lietošanas, pamatojoties uz sākotnējās atzīšanas laikā pieejamiem pierādījumiem, lielāku nozīmi piešķirot ārējiem pierādījumiem.

90. Nemateriālo ieguldījumu sākotnēji atzīst tā izmaksu vērtībā. Gadījumā, ja tas ir saņemts kā ziedojums vai dāvinājums, tad komisija nosaka nemateriālā ieguldījuma patieso vērtību iegūšanas datumā. Gadījumā, ja nemateriālais ieguldījums tiek iegūts bez atlīdzības, nododot to no vienas pašvaldības citai pašvaldībai, novērtē nemateriālo ieguldījumu tā iegūšanas datumā atbilstoši sākotnējai vērtībai un uzkrātai amortizācijai, kādā tas uzskaitīts tajā budžeta iestādē, kas nodeva aktīvu.

91. Nemateriālos ieguldījumus uzskaita ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā atbilstošos kontos neatkarīgi no vienas aktīva vienības atzīšanas vērtības.

92. Atsevišķi iegādāta nemateriālā ieguldījuma izmaksas parasti var ticami novērtēt. Tas īpaši attiecas uz gadījumiem, kad pirkuma atlīdzība ir naudas vai citu monetāro aktīvu veidā.

93. Atsevišķi iegādāta nemateriāla aktīva izmaksas sastāv no:

93.1. tā pirkšanas cenas, ieskaitot ievadmitas nodokļus un neatmaksājamās pirkšanas nodokļus (piemēram, pievienotās vērtības nodoklis, ja nav atskaitāms kā priekšnodoklis), atskaitot tirdzniecības atlaides;

93.2. jebkurām tieši attiecināmām izmaksām, kas saistītas ar aktīva sagatavošanu tā paredzētajai lietošanai.

94. Nemateriālā ieguldījuma izmaksu vērtībā iekļauj, piemēram, šādas tieši attiecināmas izmaksas:

94.1. darbinieku kārtējā darba izmaksas, kas tiešā veidā radušās, sagatavojot aktīvu tā paredzētajai lietošanai;

94.2. profesionālo pakalpojumu izmaksas, kas tiešā veidā radušās no aktīva sagatavošanas tā paredzētajai lietošanai;

94.3. pārbaudes izmaksas, lai noteiktu, vai aktīvs strādā pareizi.

95. Nemateriālā ieguldījuma izmaksu vērtībā neiekļauj, piemēram, šādas izmaksas:

95.1. jauna produkta vai pakalpojuma ieviešanas izmaksas (ieskaitot reklāmas un pārdošanas veicināšanas pasākumu izmaksas);

95.2. izmaksas, kas saistītas ar darbības uzsākšanu jaunā atrašanās vietā vai ar citu pakalpojuma lietotāju grupu (ieskaitot personāla apmācības izmaksas);

95.3. administrācijas un citas pieskaitāmās izmaksas, kuras nav tieši attiecināmas uz konkrēto nemateriālo ieguldījumu.

96. Izmaksu atzīšanu nemateriālā ieguldījuma uzskaites (atlikušajā) vērtībā pārtrauc no pieņemšanas lietošanā dienas. Tāpēc izmaksas, kas radušās nemateriālā ieguldījuma izmantošanas vai pārvietošanas laikā, neiekļauj tā uzskaites (atlikušajā) vērtībā. Piemēram, nemateriālā ieguldījuma uzskaites (atlikušajā) vērtībā neiekļauj šādas izmaksas:

96. 1. izmaksas, kas radušās laikā, kad lietošanā pieņemts aktīvs vēl jā sagatavo lietošanai, piemēram, darbinieku apmācības izmaksas;

96. 2. sākotnējās darbības izmaksas, piemēram, tās, kas radušās, kamēr pieprasījums pēc aktīva radītā produkta tikai veidojas.

97. Izmaksas saistībā ar nemateriālo ieguldījumu, kas sākotnēji atzītas kā izdevumi, vēlāk nedrīkst atzīt par nemateriālā ieguldījuma uzskaites (atlikušās) vērtības daļu.

98. Lai pārliecinātos, vai visi iekšēji radītie nemateriālie ieguldījumi atbilst nemateriālā ieguldījuma atzīšanas prasībām, visiem iekšēji radītiem nemateriāliem ieguldījumiem piemēro vienotas prasības, kas noteiktas ministrijas, centrālās valsts iestādes vai pašvaldības vienotajā grāmatvedības uzskaites kārtībā.

99. Lai izvērtētu, vai radītais nemateriālais ieguldījums atbilst nemateriālā ieguldījuma atzīšanas kritērijiem, klasificē nemateriālā ieguldījuma radīšanu pētniecības un attīstības posmā:

99.1. Pētniecības posms – pašvaldība neatzīst nemateriālo ieguldījumu, kas radies pētniecības posma rezultātā. Izdevumus, kas saistīti ar pētniecību, atzīst par pamatdarbības izdevumiem periodā, kad tie rodas;

99.2. Attīstības posms – nemateriālais ieguldījums, kas radies attīstības rezultātā, ir atzīstams kā aktīvs tikai tad, ja pašvaldība var pierādīt visu tālāk minēto:

99.2.1. tehnisko pamatojumu, ka nemateriālo ieguldījumu iespējams pabeigt tā, lai tas būtu pieejams lietošanai vai pārdošanai;

99.2.2. savu nodomu pabeigt nemateriālo ieguldījumu un to lietot vai pārdot;

99.2.3. savu spēju lietot vai pārdot nemateriālo ieguldījumu;

99.2.4. to, kā nemateriālais ieguldījums radīs ticamus nākotnes saimnieciskos labumus;

99.2.5. nemateriālā ieguldījuma attīstības pabeigšanai un tā lietošanai vai pārdošanai pietiekamu tehnisko, finansiālo un citu resursu pieejamību;

99.2.6. savu spēju ticami novērtēt izdevumus, kas attiecināmi uz nemateriālo ieguldījumu tā attīstības laikā.

100. Ar attīstību saistītās izmaksas iekļauj ilgtermiņa ieguldījuma uzskaites (atlikušajā) vērtībā, ja ir sagatavots dokumentēts pamatojums par visu iepriekšminēto kritēriju izpildi .

101. Gadījumā, ja nevar nošķirt kāda nemateriālā ieguldījuma izveidošanas pētniecības posmu no attīstības posma, pieņem, ka visas izmaksas ir radušās tikai pētniecības posmā, un atzīst radušās izmaksas pārskata perioda izdevumos.

102. Īpašas prasības attiecībā uz tīmekļa vietnes un programmatūras izstrādi:

Pašvaldībai var rasties izmaksas par tīmekļa vietnes un programmatūras izstrādi. Lai tīmekļa vietni varētu atzīt kā nemateriālo ieguldījumu, ir jāspēj pierādīt, ka tīmekļa vietne atbilst aktīva atzīšanas kritērijiem un nemateriālā ieguldījuma definējumam. Pretējā gadījumā visas tīmekļa vietnes izstrādes izmaksas atzīst izdevumos pārskata periodā, kad tās rodas.

Piemēram, gadījumā, ja izglītības iestāde (pašvaldība) saviem studentiem piedāvā neklātienē vai tālmācības mācību programmas un šim mērķim izveido tīmekļa vietni, kurā ievieto visus programmas apgūšanai nepieciešamos mācību materiālus un par atsevišķu maksu studentiem piešķir piekļuvi studijām nepieciešamajiem materiāliem, tad šāda tīmekļa vietne ir uzskatāma par tādu, kas spēj radīt ticamus nākotnes saimnieciskos labumus. Šādā gadījumā šo tīmekļa vietni var atzīt kā nemateriālo ieguldījumu, jo tā rada ieņēmumus kā nākotnes saimnieciskos labumus.

103. Pašvaldība nosaka nemateriālā ieguldījuma sākotnējo vērtību, tas ir, iegādes vai izveidošanas izmaksas, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem par nemateriālā ieguldījuma iegādi vai izveidošanu un tajos iekļauto informāciju. Šīs izmaksas apkopo un reģistrē aktā par nemateriālā ieguldījuma pieņemšanu lietošanā.

104. Saņemot nemateriālo ieguldījumu, pamatojoties uz preču pavadzīmi – rēķinu (vai citu nemateriālā ieguldījuma iegādi pamatojošu dokumentu), palielina attiecīgo nemateriālo ieguldījumu kontu un saistību kontu par dokumentā norādīto summu.

D	1100	Nemateriālie ieguldījumi
K	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem

105. Pašvaldība ir pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk - PVN) maksātāja, PVN summu uzskaita atbilstoši normatīvajos aktos nodokļu jomā noteiktajām prasībām. Pašvaldības iestāde vai pašvaldība, kas reģistrētas VID PVN maksātāju reģistrā, priekšnodokli drīkst atskaitīt, ja ir nodrošināta atsevišķa to preču un pakalpojumu uzskaitē, kas tiek izmantota tikai tādu darījumu nodrošināšanai, kas dod tiesības atskaitīt priekšnodokli (PVN likuma 98. panta 8. daļa).

106. Saņemot avansa maksājuma rēķinu, grāmatojumus neveic, bet rēķinu reģistrē uzskaites sistēmā. Avansa maksājuma dokumenta apmaksas dienā, pamatojoties uz maksājuma uzdevumu, atzīst konta "Avansa maksājumi par nemateriālajiem ieguldījumiem" palielinājumu un tā naudas līdzekļu konta samazinājumu, no kura veic maksājumu, grāmatojot:

D	1180	Avansa maksājumi par nemateriālajiem ieguldījumiem
K	2620	Norēķinu konti Valsts kasē vai kredītiestādēs

Ja saņemtais avansa maksājuma attaisnojuma dokuments uz pārskata gada beigām nav apmaksāts, to uzskaita zembilancē kodā 9540 "Saņemtie, bet neapmaksātie avansa attaisnojuma dokumenti".

107. Saņemot preču pavadzīmi – rēķinu par nemateriālo ieguldījumu, par kuru iepriekš veikts avansa maksājums, to reģistrē pašvaldības uzskaites sistēmā un iegrāmato, palielinot attiecīgo nemateriālo ieguldījumu kontu un saistību kontu:

D	1100	Nemateriālie ieguldījumi
K	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem

108. Vienlaikus pašvaldība samazina saistības iepriekš veiktā avansa maksājuma apmērā, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>
<i>K</i>	<i>1180</i>	<i>Avansa maksājumi par nemateriālajiem ieguldījumiem</i>

109. Samaksājot piegādātājam atlikušo summu, atzīst konta saistību samazinājumu iepriekš veiktā maksājuma apmērā, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>
<i>K</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē un kredītiestādēs</i>

110. Saņemot dāvinājumā nemateriālo ieguldījumu, saņemšanas dienā, bet ne vēlāk kā līdz nākamā mēneša 15. datumam pēc nemateriālā ieguldījuma faktiskās saņemšanas, nosaka tā patieso vērtību un paredzamo lietderīgās lietošanas laiku, nepieciešamības gadījumā pieaicinot attiecīgās jomas speciālistu. Ja dāvinājumu saņem saskaņā ar pievienoto dokumentāciju, kurā norādīta attiecīgā nemateriālā ieguldījuma vērtība, komisija izvērtē vai norādītā vērtība atbilst aktīva patiesai vērtībai iegūšanas datumā, un nemateriālo ieguldījumu uzskaita komisijas apstiprinātajā vērtībā. Vienlaikus pašvaldība vērtē līguma nosacījumus, lai ieņēmumus no dāvinājuma atzītu atbilstoši sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)" noteiktajiem principiem.

111. Gadījumā, ja pašvaldība ir saņēmusi nemateriālo ieguldījumu kā dāvinājumu bez nosacījuma par tā izlietošanu konkrētam mērķim, pašvaldība atzīst attiecīgo nemateriālo ieguldījumu un ieņēmumus no saņemtā dāvinājuma atbilstoši komisijas novērtēšanas aktā apstiprinātajai vērtībai un veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1100</i>	<i>Nemateriālie ieguldījumi</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

112. Gadījumā, ja pašvaldība saņem dāvinājumā nemateriālo ieguldījumu ar tiesību aktā (ziedojumu līgumā) ietvertu atmaksas nosacījumu gadījumā, ja pašvaldība nepilda izlietojuma nosacījumus par ziedojumā saņemto aktīvu, pašvaldība atzīst attiecīgo nemateriālo ieguldījumu un saistības atbilstoši darījumu pamatojošajos dokumentos uzrādītajai vērtībai un veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1100</i>	<i>Nemateriālie ieguldījumi</i>
<i>K</i>	<i>5150</i>	<i>Ilgtermiņa nākamo periodu ieņēmumi un saņemtie avansa maksājumi</i>

113. Gadījumā, ja pašvaldība nemateriālo ieguldījumu saņem vispārējās valdības struktūru sektora ietvaros (bez atlīdzības no citas pašvaldības), pašvaldība nemateriālā ieguldījuma iegūšanas datumā atzīst tā sākotnējo vērtību un uzkrāto amortizāciju, kādā tas uzskaitīts tajā budžeta iestādē, kas nodeva aktīvu. Vienlaikus pašvaldība atzīst ieņēmumus no bez atlīdzības saņemtām vērtībām nemateriālā ieguldījuma atlikušajā vērtībā atbilstoši darījuma būtībai saskaņā ar sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)" noteiktajiem principiem.

<i>D</i>	<i>1100</i>	<i>Nemateriālie ieguldījumi</i>
<i>K</i>	<i>1190</i>	<i>Nemateriālo ieguldījumu amortizācija un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	<i>8410</i>	<i>Ieņēmumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības</i>

114. Pašvaldība turpina aprēķināt amortizāciju nemateriālā ieguldījuma atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā atbilstoši saņemtajai informācijai par nemateriālo ieguldījumu.

2.7. Nemateriālo ieguldījumu turpmākā novērtēšana

115. Pēc sākotnējās atzīšanas pašvaldība uzskaita nemateriālo ieguldījumu tā izmaksu vērtībā, atskaitot uzkrāto amortizāciju un uzkrātos zaudējumus (izdevumus) no vērtības samazinājuma.

3. attēls. Nemateriālā ieguldījuma uzskaites (atlikusī) vērtība

116. Pašvaldība, iekļaujot kapitalizētās izmaksas nemateriālā ieguldījuma vērtībā, palielina aktīva sākotnējo vērtību. Sākot ar nākamo mēnesi, amortizāciju aprēķina no jaunās aktīva vērtības.

117. Izmaksas, kas radušās, saglabājot vai uzturot nemateriālā ieguldījuma esošo stāvokli, kā arī labojot to, atzīst kā pamatdarbības izdevumus periodā, kad tās radušās.

118. Gadījumā, ja nemateriālajam ieguldījumam ilgstoši lietojamu daļu aizstāj ar jaunu komplektējošo daļu, kuru nevar izmantot atsevišķi, no jauna uzstādītās daļas vērtību pievieno attiecīgā nemateriālā ieguldījuma vērtībai. Nomainītās daļas sākotnējo vērtību un aprēķināto amortizāciju izslēdz no uzskaites.

119. Ja nomainītās nemateriālā ieguldījuma daļas uzskaites (atlikusī) vērtība nav atsevišķi aprēķināta, tas ir, ja izslēdzamā aktīva daļa nav amortizēta atsevišķi no pārējā aktīva, pašvaldības vadītāja apstiprināta komisija, ja nepieciešams, pieaicinot attiecīgās jomas speciālistus, nosaka izslēdzamās aktīva daļas vērtību. Šo vērtību var noteikt atbilstoši amortizētajām aizstāšanas izmaksām vai izmantojot citu metodi, atbilstoši komisijas lēmumam. Amortizētās aizstāšanas izmaksas ir nemateriālā ieguldījuma vērtība, kas aprēķināta, atskaitot no jauna, līdzvērtīga aktīva iegādes vērtības amortizāciju pēc aizstātā aktīva amortizācijas likmes, uzskaitot amortizāciju tik ilgu laiku, cik ilgi pašvaldība lietojusi aizstāto aktīvu (Sadaļā "Pamatlīdzekļu uzskaitē" sniegta amortizēto aizstāšanas izmaksu metodes piemērs).

2.8. Nemateriālo ieguldījumu amortizācija

120. Nemateriālo ieguldījumu amortizāciju aprēķina atbilstoši to paredzamajam lietderīgās lietošanas laikam, ko nosaka un apstiprina katras pašvaldības vadība pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtībā.

121. Nosakot nemateriālo ieguldījumu lietderīgās lietošanas laiku, pašvaldība ņem vērā sekojošus faktorus:

121.1. nemateriālā ieguldījuma paredzētais lietošanas veids;

121.2. informācija par līdzīgā veidā lietotu līdzīgu nemateriālo ieguldījumu lietderīgās lietošanas laika aplēsēm;

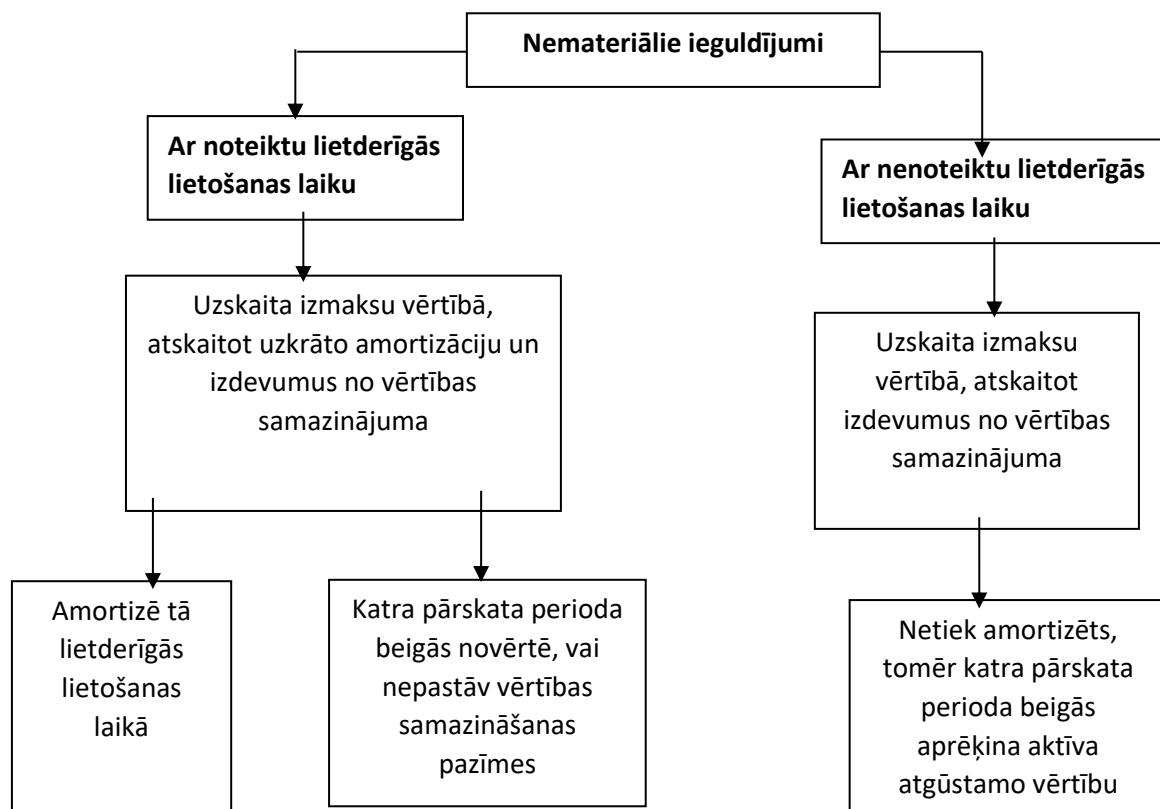
121.3. attiecīgo nemateriālo ieguldījumu tehniskā, tehnoloģiskā, komerciālā vai cita veida novecošanās;

121.4. nozares stabilitāte, kurā darbojas attiecīgais nemateriālais ieguldījums, un izmaiņas tirgus pieprasījumā pēc precēm vai pakalpojumiem, kas izriet no attiecīgā nemateriālā ieguldījuma;

121.5. uzturēšanas izdevumu apjoms, kas nepieciešams, lai no nemateriālā ieguldījuma iegūtu paredzamos nākotnes saimnieciskos labumus, un pašvaldības spēja un nodoms sasniegt šādu apjomu;

121.6. laika periods, kādā pašvaldībai būs kontrole pār nemateriālo ieguldījumu, un juridiski vai līdzīgi ierobežojumi aktīva lietošanai, piemēram, ar to saistītās nomas termiņa beigas;

121.7. tas, vai nemateriālā ieguldījuma lietderīgās lietošanas laiks ir atkarīgs no citu pašvaldības aktīvu lietderīgās lietošanas laika.

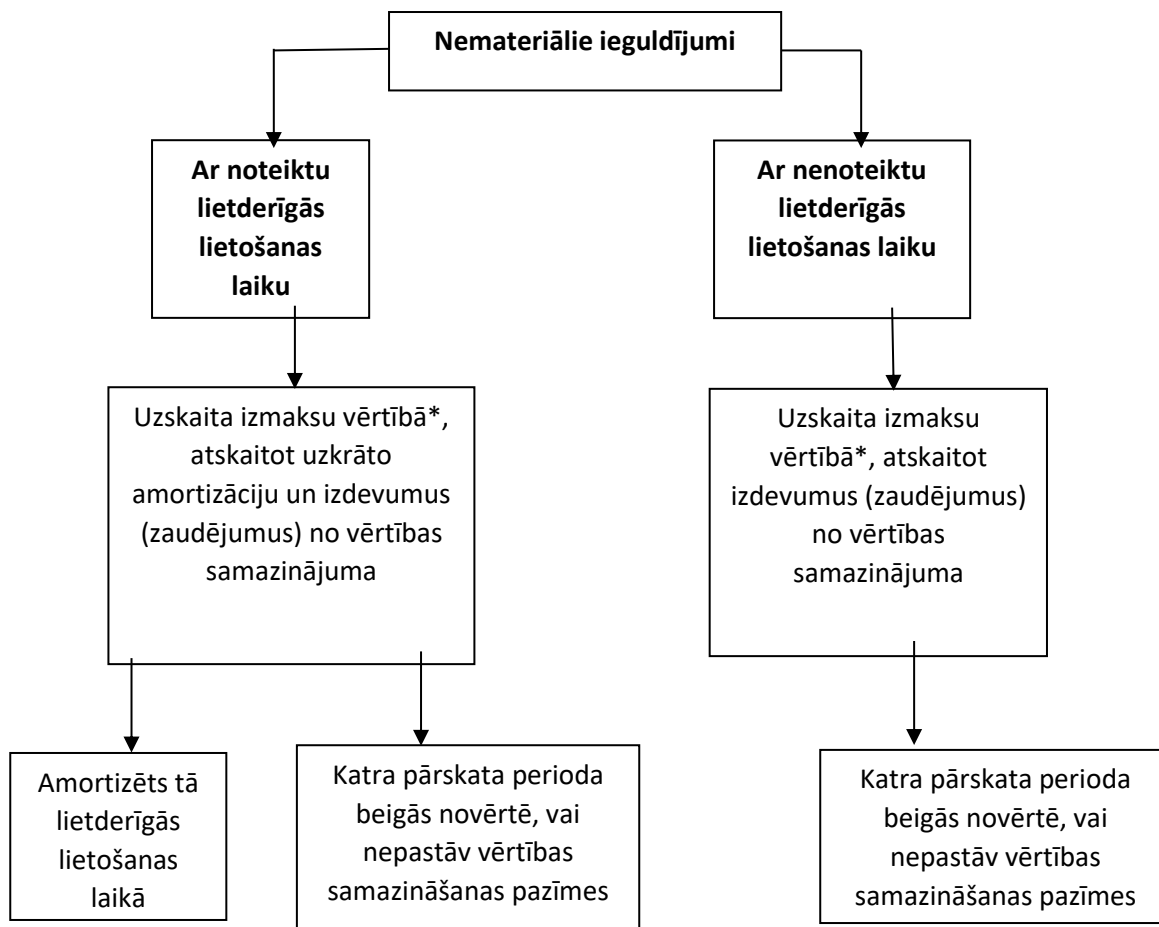

4. attēls. Nemateriālo ieguldījumu klasifikācija

122. Nosakot nemateriālo ieguldījumu lietderīgās lietošanas laiku, izvērtē, vai tas ir noteikts vai nenoteikts:

122.1. nemateriālajam ieguldījumam ir nenoteikts lietderīgās lietošanas laiks, ja, pamatojoties uz visu iepriekšminēto faktoru analīzi, nav nosakāms ierobežojums periodam, kurā paredzēts, ka nemateriālais ieguldījums radīs pašvaldībai ienākošās neto naudas plūsmas un nākotnes saimnieciskos labumus. Nemateriālajiem ieguldījumiem ar nenoteiktu lietderīgās lietošanas laiku amortizāciju neaprēķina;

122.2. nemateriālajiem ieguldījumiem ar noteiktu lietderīgās lietošanas laiku aprēķina amortizāciju. Nemateriālo ieguldījumu paredzamo lietderīgās lietošanas laiku nosaka atbilstoši tiesībās, līgumos vai citos tiesību saņemšanas apliecinājošos dokumentos noteiktajiem laika periodiem. Ja nemateriālā ieguldījuma paredzamais lietderīgās lietošanas laiks līgumos vai citos tiesību saņemšanas apliecinājošos dokumentos nav norādīts, pašvaldības vadītāja apstiprinātā komisija to izvērtē, nosaka un norāda aktā par nemateriālā ieguldījuma nodošanu lietošanā.

5. attēls. Nemateriālo ieguldījumu iedalījums pēc lietderīgās lietošanas laika

123. Pašvaldība uzsāk nemateriālā ieguldījuma amortizācijas aprēķināšanu ar nākamā mēneša pirmo datumu pēc nemateriālā ieguldījuma nodošanas lietošanā.

124. Pašvaldība beidz aprēķināt nemateriālā ieguldījuma amortizāciju mēnesī, kad izslēdz nemateriālo ieguldījumu no ilgtermiņa ieguldījumu sastāva (amortizācija tiek aprēķināta par mēnesi, kad nemateriālais ieguldījums tiek izslēgts).

125. Pašvaldība turpina nemateriālā ieguldījuma amortizācijas aprēķinu arī tajā laikā, kad nemateriālo ieguldījumu nelieto, izņemot gadījumus, ja nemateriālā ieguldījuma vērtība ir pilnīgi amortizēta vai nemateriālais ieguldījums ir klasificēts kā atsavināšanai paredzēts ilgtermiņa ieguldījums.

126. Nemateriālo ieguldījumu amortizāciju aprēķina pēc lineārās metodes to lietderīgās lietošanas laikā un atzīst kā nemateriālo ieguldījumu uzkrāto amortizāciju un pārskata perioda izdevumus vai iekļauj cita aktīva vērtībā normatīvos aktos noteiktajos gadījumos ne retāk kā reizi pārskata periodā, veicot sekojošu grāmatojumu:

Grāmatojums, atzīstot nemateriālā ieguldījuma uzkrāto amortizāciju un pārskata perioda izdevumus:

<i>D</i>	<i>7000*</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>1190</i>	<i>Nemateriālo ieguldījumu amortizācija un vērtības samazinājums</i>

**nemateriālo ieguldījumu amortizācijas uzskaites konti*

Grāmatojums, iekļaujot nemateriālā ieguldījuma uzkrāto amortizāciju cita aktīva vērtībā:

D	1140	Nemateriālo ieguldījumu izveidošana vai
D	1241	Pamatlīdzekļu izveidošana
K	1190	Nemateriālo ieguldījumu amortizācija un vērtības samazinājums

**nemateriālo ieguldījumu amortizācijas uzskaites konti*

127. Nemateriālajiem ieguldījumiem ar noteiktu lietderīgās lietošanas laiku atlikušo lietderīgās lietošanas laiku pārskata ne retāk kā vienu reizi pārskata gadā. Ja nemateriālā ieguldījuma atlikušais lietderīgās lietošanas laiks atšķiras no iepriekšējām aplēsēm, pašvaldība to koriģē un ņem vērā, aprēķinot amortizāciju sākot no nākamā mēneša pēc pārskata perioda, kurā mainīta aplēse.

128. Nemateriālajiem ieguldījumiem ar nenoteiktu lietderīgās lietošanas laiku pašvaldība ne retāk kā reizi pārskata gadā izvērtē pamatojumu nemateriālā ieguldījuma lietderīgās lietošanas laika nenoteiktībai un, ja konstatē apstākļu maiņu, saskaņā ar kuriem attiecīgajam nemateriālajam ieguldījumam var aplēst noteiktu lietderīgās lietošanas laiku, to ņem vērā, aprēķinot amortizāciju, sākot no nākamā mēneša pēc pārskata perioda, kurā mainīta aplēse.

129. Pašvaldība izvērtē un, ja nepieciešams, pārskata nemateriālā ieguldījuma lietderīgās lietošanas laiku, ja nemateriālajam ieguldījumam konstatē vērtības samazinājuma vai tā reversēšanas pazīmes.

130. Nemateriālajiem ieguldījumiem, kurus pašvaldība ir iegādājusies saskaņā ar finanšu līzinga (nomas) nosacījumiem vai kurus pašvaldība ir nodevusi operatīvajā nomā, amortizāciju aprēķina atbilstoši tādiem pašiem principiem, kādi piemērojami pārējiem nemateriālajiem ieguldījumiem.

131. Nemateriālā ieguldījuma lietderīgās lietošanas laiku var ietekmēt gan ekonomiskie, sociālie un politiskie, gan juridiskie faktori. Ekonomiskie, politiskie vai sociālie faktori nosaka periodu, kurā pašvaldība saņems nākotnes saimnieciskos labumus. Juridiskie faktori var noteikt periodu, kurā pašvaldība kontrolē piekļūšanu šiem labumiem. Lietderīgās lietošanas laiks ir īsākais no periodiem, ko nosaka, izvērtējot šos faktorus.

132. Tāda nemateriāla ieguldījuma lietderīgās lietošanas laiks, kas rodas no saistošas vienošanās (tai skaitā no līgumiskām vai citām juridiskām tiesībām), nepārsniedz saistošas vienošanās termiņu, bet var būt īsāks atkarībā no perioda, kurā pašvaldība plāno izmantot konkrēto aktīvu. Ja saistoša vienošanās ir ar noteiktu termiņu, kuru var atjaunot, atjaunošanas periodu(-s) nemateriālā ieguldījuma lietderīgās lietošanas laikā ietver tikai tad, ja ir pierādījumi, kas pamato atjaunošanu bez nozīmīgām izmaksām.

133. Pašvaldības spēju atjaunot saistošas vienošanās (tai skaitā līgumos noteiktās un citas tiesības) bez būtiskām izmaksām var apliecināt, piemēram, sekojoši faktori:

133.1. no pieredzes var pamatoti secināt, ka tiks atjaunotas saistošās vienošanās (tai skaitā līgumā noteiktās vai citas tiesības). Ja atjaunošanai ir nepieciešama trešās puses piekrišana, pašvaldības vadībai ir pietiekama pārlicība, ka trešā puse šo piekrišanu sniegs;

133.2. ir pierādījumi, ka tiks izpildīti nepieciešamie nosacījumi, lai saistošās vienošanās tiktu atjaunota;

133.3. atjaunošanas izmaksas pašvaldībai nav nozīmīgas, ja salīdzina ar paredzamo nākotnes saimniecisko labumu ieplūdi budžeta iestādē pēc atjaunošanas.

134. Ja atjaunošanas izmaksas ir būtiskas, salīdzinot tās ar paredzamo nākotnes saimniecisko labumu ieplūdi budžeta iestādē pēc atjaunošanas, tās atzīst kā jaunu, atsevišķu nemateriālo ieguldījumu.

2.9. Nemateriālo ieguldījumu vērtības samazināšanās

135. Katra pārskata perioda beigās novērtē, vai nepastāv pazīmes, kas norāda uz būtisku nemateriālo ieguldījumu vērtības samazinājumu.

136. Pašvaldība izvērtē, vai pastāv vismaz šādas pazīmes attiecībā uz nemateriālā ieguldījuma vērtības samazināšanos:

136.1. vismaz par 90% samazinājies vai nepastāv pieprasījums pēc pakalpojuma, kuru sniedz pašvaldība, lietojot attiecīgo nemateriālo ieguldījumu. Piemēram, normatīvo aktu ietekmē, kas samazināja nepieciešamību pēc iestādes sniegtā pakalpojuma, informācijas sistēmas datorprogrammas lietojums samazinājies par vairāk nekā 90%, un nav plānots, ka tuvākajā laikā informācijas sistēma tiks izmantota iepriekšējā apmērā. Vai citā gadījumā pēc jaunas datorprogrammas iegādes veco aizvietoto datorprogrammu vairs nav plānots lietot;

136.2. pieņemts valdības vai pašvaldības lēmums, kas rada negatīvas izmaiņas pašvaldības darbībā. Piemēram, ir pieņemtas izmaiņas (ierobežojumi) normatīvajos aktos, kas regulē, kādas datorprogrammas iestāde drīkst izmantot, lai neradītu kiberdrošības riskus;

136.3. pieņemts valdības vai pašvaldības lēmums, kas rada negatīvas izmaiņas pašvaldības darbībā. Piemēram, ir pieņemtas izmaiņas (ierobežojumi) normatīvajos aktos, kas regulē, kādas datorprogrammas iestāde drīkst izmantot, lai neradītu kiberdrošības riskus;

136.4. nemateriālais ieguldījums ir morāli novecojis vai bojāts, piemēram, ir iznākusi jauna datorprogrammas versija, kas vairs nav pilnībā savietojama ar veco versiju, tādējādi ierobežojot iepriekšējās datorprogrammas lietošanas iespējas;

136.5. pašvaldības darbībā notikušas vai tuvākajā laikā gaidāmas ilgtermiņa izmaiņas, kas negatīvi ietekmē nemateriālā ieguldījuma paredzēto lietojumu. Šajās izmaiņās ietverta aktīva dīkstāve, plāni pārtraukt vai pārstrukturēt pašvaldības attiecīgu struktūrvienību vai funkciju darbību, vai pārtraukt aktīva lietošanu pirms iepriekš paredzētā lietošanas termiņa beigām;

136.6. pieņemts lēmums apturēt nemateriālā ieguldījuma izveidošanu pirms tā pabeigšanas vai nodošanas lietošanā (ekspluatācijā). Piemēram, pārskata periodā pieņemts lēmums uz nenoteiktu laiku apturēt iestādes informācijas sistēmas uzlabošanu, kas uzsākta iepriekšējos pārskata periodos;

136.7. citas pazīmes, kas varētu liecināt par nemateriālā ieguldījuma vērtības samazināšanos, piemēram, no pašvaldības iekšējās informācijas (piemēram, struktūrvienību sniegtajiem pārskatiem) ir pieejami pierādījumi, kas liecina, ka pārskata periodā ir būtiski lielākas aktīva izmantošanas vai uzturēšanas izmaksas nekā sākotnēji paredzēts budžetā.

137. Pārskata periodā notikušas izmaiņas aktīva lietošanā arī var liecināt par aktīva vērtības samazināšanos. Piemēram, pārskata periodā pašvaldības departaments, kurš agrāk izmantoja datorprogrammu, tiek likvidēts un datorprogramma netiek izmantota jebkādu citu pašvaldības funkciju izpildei. Izvērtējot, vai ir notikusi vērtības samazināšanās, pašvaldībai jāizvērtē nepieciešamība vai pieprasījums pēc nemateriālā ieguldījuma pašvaldības funkciju izpildei ilgtermiņā. Tas uzsver faktu, ka izmaiņas tiek aplūkotas, ņemot vērā prognozēto aktīva lietošanu ilgtermiņā. Aktīva ilgtermiņa lietošanas prognozes var mainīties, tāpēc iestāde veic aktīva vērtības samazinājuma pazīmju izvērtējumu katrā pārskata datumā.

138. Ja pastāv kāda no iepriekš minētajām pazīmēm, pašvaldība veic attiecīgā nemateriālā ieguldījuma atgūstamās vērtības aplēsi. Ja nav konstatējamas pazīmes, kas varētu liecināt par aktīva vērtības samazināšanos, pašvaldībai nav nepieciešams novērtēt aktīva atgūstamo vērtību un veikt tālākos pasākumus nemateriālā ieguldījuma vērtības samazinājuma izvērtēšanai.

139. Pašvaldība pārskata perioda beigās veic vērtības samazināšanās pārbaudi visiem nemateriālajiem ieguldījumiem ar nenoteiktu lietderīgās lietošanas laiku un nemateriālajiem ieguldījumiem, kas nav nodoti lietošanā neatkarīgi no tā, vai pastāv jebkādas vērtības samazināšanās pazīmes, salīdzinot to uzskaites vērtību un atgūstamo vērtību.

140. Nemateriālā ieguldījuma ar nenoteiktu lietderīgās lietošanas laiku un nemateriālā ieguldījuma, kurš nav nodots lietošanā, vērtības samazinājuma pārbaudei var lietot atgūstamo vērtību, kas noteikta iepriekšējā pārskata perioda beigās veiktās pārbaudes ietvaros, ja ir spēkā abi sekojošie nosacījumi:

140.1. iepriekšējā atgūstamā vērtība vismaz par 10% pārsniedza nemateriālā ieguldījuma uzskaites vērtību;

140.2. pārskata perioda laikā nav notikušas tādas izmaiņas apstākļos, lai pārskata perioda beigās noteiktā atgūstamā vērtība būtu mazāka par aktīva uzskaites vērtību.

141. Ja pastāv vismaz viena no 136. punktā minētajām vērtības samazinājuma pazīmēm, vispirms izvērtē, vai iespējams noteikt nemateriālā ieguldījuma patieso vērtību, atskaitot atsavināšanas izmaksas.

142. Nemateriālā ieguldījuma patieso vērtību iespējams noteikt šādos gadījumos:

142.1. ar nesaistītu personu ir noslēgts saistošs līgums par attiecīgā nemateriālā ieguldījuma pārdošanu, kurā ir norādīta pārdošanas cena un ir zināmas visas saistītās atsavināšanas (pārdošanas) izmaksas;

142.2. ja nav pieejami saistoši pārdošanas līgumi, bet nemateriālais ieguldījums ir tirgots aktīvā tirgū, tad patiesā vērtība ir nemateriālā ieguldījuma tirgus vērtība (pašreizējā piedāvājuma cena). Ja pašreizējās piedāvājuma cenas nav pieejamas, nemateriālā ieguldījuma patiesās vērtības noteikšanā piemēro pēdējā darījuma cenu, pieņemot, ka tirgū nav notikušas būtiskas izmaiņas starp darījuma datumu un aprēķinu veikšanas datumu. Ja aktīva patiesās vērtības noteikšanai izmanto atšķirīga aktīvu veida vai stāvokļa tirgus cenas, tad veic korekcijas, lai šīs atšķirības novērstu;

142.3. ja nav pieejami saistoši pārdošanas līgumi un nepastāv aktīvs tirgus, patieso vērtību nosaka atbilstoši pieejamajai informācijai par vērtību, kādu pašvaldība varētu iegūt no nemateriālā ieguldījuma pārdošanas nesaistītai personai aprēķinu datumā. Šīs vērtības noteikšanai var izvērtēt nesenu līdzīgu darījumu tajā pašā nozarē vai saimnieciskās darbības jomā. Šajā gadījumā koriģē līdzīga darījuma tirgus cenu, lai novērstu ekonomisko apstākļu atšķirības.

143. Ja nemateriālā ieguldījuma patiesā vērtība, atskaitot atsavināšanas izmaksas, pārsniedz tā uzskaites (atlikušo) vērtību, aktīva lietošanas vērtību neapreķina un vērtības samazinājumu neveic.

144. Ja nemateriālā ieguldījuma patiesā vērtība, atskaitot atsavināšanas izmaksas, ir mazāka par tā uzskaites (atlikušo) vērtību vai, ja patieso vērtību nav iespējams noteikt (piemēram, nemateriālā ieguldījuma unikalitātes dēļ), nosaka nemateriālā ieguldījuma lietošanas vērtību.

145. Lietošanas vērtības noteikšanai izmanto šādas metodes:

145.1. **amortizēto aizstāšanas izmaksu metodi** - pielietojot šo metodi, nemateriālā ieguldījuma lietošanas vērtību nosaka, amortizējot nemateriālā ieguldījuma aizstāšanas izmaksas atbilstoši esošā nemateriālā ieguldījuma amortizācijai. Nemateriālā ieguldījuma

aizstāšanas izmaksas nosaka, salīdzinot nemateriālā ieguldījuma reprodukcijas (tāda paša nemateriālā ieguldījuma izveidošana vai iegāde) un aizstāšanas (līdzvērtīga nemateriālā ieguldījuma izveidošana vai iegāde) izmaksas un izvēloties mazākās. Praksē šo metodi izmanto gadījumos, ja nemateriālajam ieguldījumam nav konstatējami būtiski fiziski bojājumi. *Piemēram, pašvaldība piemeklē attiecīgajam nemateriālajam ieguldījumam līdzvērtīgu jaunu nemateriālo ieguldījumu, ko matemātiski amortizē līdz pašvaldības nemateriālā ieguldījuma atlikušajam lietderīgās lietošanas laikam (salīdzināmajam nemateriālajam ieguldījumam jābūt līdzvērtīgam pašvaldības nemateriālajam ieguldījumam tā šī brīža lietojumā, lai nodrošinātu esošo pakalpojumu apmēru un līmeni, nevis sākotnēji plānoto);*

145.2. atjaunošanas izmaksu metodi - izmanto, ja nav iespējams pilnībā pielietot amortizēto aizstāšanas izmaksu metodi. Šajā gadījumā nemateriālā ieguldījuma lietošanas vērtību nosaka, no amortizētajām aktīva aizstāšanas izmaksām pirms vērtības samazināšanās atskaitot aprēķinātās aktīva atjaunošanas izmaksas, kas nepieciešamas, lai atjaunotu aktīva darbību tādā līmenī, kāds tas bija pirms vērtības samazināšanās. Praksē šo metodi izmanto, piemēram, gadījumos, kad nemateriālais ieguldījums ir bojāts, kā arī gadījumos, kad nemateriālā ieguldījuma izveidošana apturēta pirms tā pabeigšanas. *Piemēram, tiek piemeklēts pašvaldības nemateriālajam ieguldījumam līdzvērtīgs jauns nemateriālais ieguldījums, kas tiek matemātiski amortizēts līdz pašvaldības nemateriālā ieguldījuma atlikušajam lietderīgās lietošanas laikam (salīdzināmajam nemateriālajam ieguldījumam jābūt līdzvērtīgam pašvaldības nemateriālajam ieguldījumam tā paredzētajā lietojumā, lai nodrošinātu plānoto pakalpojumu apmēru un līmeni). Pēc tam, kad ir aprēķināta nemateriālo ieguldījumu vērtība, pielietojot amortizēto aizstāšanas izmaksu metodi, no tās tiek atņemtas rekonstrukcijas izmaksas, kuras būtu nepieciešamas, lai pašvaldības nemateriālo ieguldījumu atjaunotu (pabeigtu) tā plānotajā stāvoklī;*

145.3. pakalpojuma vienību metodi - lietošanas vērtību nosaka, samazinot amortizētās aktīva aizstāšanas izmaksas pirms vērtības samazināšanās atbilstoši samazinātajam pakalpojuma vienību skaitam. Praksē šo metodi izmanto, ja nav iespējams pielietot pilnībā amortizēto aizstāšanas izmaksu metodi un ir būtiski (vismaz par 90%) samazinājies sākotnēji plānoto pakalpojumu apmērs, ko var nodrošināt, izmantojot konkrēto nemateriālo ieguldījumu. *Piemēram, arī šajā gadījumā sākotnēji tiek atrasts pašvaldības nemateriālajam ieguldījumam līdzvērtīgs nemateriālais ieguldījums, kas tiek matemātiski amortizēts līdz pašvaldības nemateriālā ieguldījuma atlikušajam lietderīgās lietošanas laikam (salīdzināmajam nemateriālajam ieguldījumam jābūt līdzvērtīgam pašvaldības nemateriālajam ieguldījumam tā sākotnēji plānotajā pielietojumā, nevis esošajā). Tāpat tiek noteikts apmērs, par kādu ir samazinājies sniegto pakalpojumu daudzums salīdzinājumā ar sākotnēji plānoto. Visbeidzot, saskaņā ar amortizēto aizstāšanas izmaksu metodi aprēķinātā nemateriālā ieguldījuma vērtība tiek samazināta proporcionāli sniegto pakalpojumu samazinājumam.*

146. Aprēķināto attiecīgo nemateriālā ieguldījuma lietošanas vērtību salīdzina ar tā patieso vērtību, atskaitot atsavināšanas izmaksas. Par nemateriālā ieguldījuma atgūstamo vērtību nosaka to vērtību, kas ir lielākā no abām iepriekš minētajām vērtībām (patiesās vērtības un lietošanas vērtības). Ja patieso vērtību nav bijis iespējams noteikt, par tā atgūstamo vērtību, nosaka lietošanas vērtību.

147. Pašvaldība salīdzina nemateriālā ieguldījuma atgūstamo vērtību ar nemateriālā ieguldījuma uzskaites vērtību, lai noteiktu, vai pastāv nemateriālā ieguldījuma vērtības samazinājums.

148. Ja nemateriālā ieguldījuma atgūstamā vērtība ir mazāka par tā uzskaites vērtību, tad pašvaldība atzīst nemateriālā ieguldījuma vērtības samazinājumu līdz tā atgūstamajai vērtībai un pārējos izdevumus, veicot sekojošu grāmatojumus:

D	8652	<i>Izdevumi no vērtības samazinājuma nefinanšu aktīviem</i>
K	1199	<i>Nemateriālo ieguldījumu vērtības samazinājums</i>

149. Ja vērtības samazinājums ir lielāks par nemateriālā ieguldījuma uzskaites vērtību, pašvaldība uzskaites vērtību samazina līdz nullei.

150. Pēc nemateriālā ieguldījuma vērtības samazinājuma atzīšanas tam turpina aprēķināt amortizāciju, tā uzskaites (atlikušo) vērtību sistemātiski attiecinot uz atlikušo lietderīgās lietošanas laiku.

151. Katra pārskata perioda beigās novērtē, vai nepastāv pazīmes, kas norāda, ka iepriekšējos pārskata periodos atzītais nemateriālā ieguldījuma vērtības samazinājums vairs nepastāv vai ir mazinājies.

152. Novērtējot, vai vērtības samazinājums vairs nepastāv vai ir samazinājies, pašvaldība attiecībā uz nemateriālo ieguldījumu izvērtē vismaz šādas pazīmes:

152.1. vismaz par 90% palielinājies vai atjaunojies pieprasījums pēc pakalpojuma, kuru sniedz pašvaldība, lietojot attiecīgo pamatlīdzekli. *Piemēram, normatīvo aktu ietekmē, kas samazināja nepieciešamību pēc iestādes sniegtā pakalpojuma, informācijas sistēmas datorprogrammas lietojums samazinājies par vairāk nekā 90%. Taču tagad iestādei ir nodotas jaunas funkcijas, kas datorprogrammas lietojumu atjauno iepriekšējā līmenī (sākotnēji plānotajā līmenī);*

152.2. pieņemts valdības vai pašvaldības lēmums, kas rada pozitīvas izmaiņas pašvaldības darbībā;

152.3. pārskata perioda laikā veikti nemateriālā ieguldījuma uzlabojumi vai atjaunošana, lai uzlabotu tā darbību;

152.4. pašvaldības darbībā notikušas vai tuvākajā laikā gaidāmas ilgtermiņa izmaiņas, kas pozitīvi ietekmē nemateriālā ieguldījuma paredzēto lietojumu;

152.5. pieņemts lēmums atsākt nemateriālā ieguldījuma izveidi, kas iepriekš apturēta vai pārtraukta pirms tā pabeigšanas vai nodošanas lietošanā (ekspluatācijā).

153. Ja pastāv kāda no iepriekš minētajām pazīmēm, pašvaldība veic attiecīgā nemateriālā ieguldījuma atgūstamās vērtības aplēsi.

154. Pašvaldība palielina nemateriālā ieguldījuma uzskaites (atlikušo) vērtību, norakstot iepriekšējos pārskata periodos izveidoto vērtības samazinājumu tikai tādā gadījumā, ja nemateriālā ieguldījuma atgūstamā vērtība ir lielāka par tā uzskaites vērtību. Šādā gadījumā aktīva uzskaites (atlikusī) vērtība, jāpalielina līdz tā atgūstamajai vērtībai un jāatzīst pārskata perioda pārējie ieņēmumi, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	1199	<i>Nemateriālo ieguldījumu vērtības samazinājums</i>
K	8552	<i>Ieņēmumi no vērtības samazinājuma norakstīšanas nefinanšu aktīviem</i>

155. Palielinātā nemateriālā ieguldījuma uzskaites (atlikusī) vērtība nedrīkst pārsniegt uzskaites vērtību, kas būtu noteikta (atskaitot amortizāciju), ja aktīvam iepriekšējos periodos nebūtu atzīti izdevumi no vērtības samazinājuma.

156. Pēc nemateriālā ieguldījuma vērtības samazinājuma koriģēšanas turpina aprēķināt amortizāciju, nemateriālā ieguldījuma uzskaites (atlikušo) vērtību sistemātiski attiecinot uz atlikušo lietderīgās lietošanas laiku.

157. Izveidoto nemateriālo ieguldījumu vērtības samazinājumu var koriģēt tikai par konkrētā nemateriālā ieguldījuma vērtības samazinājuma izmaiņu vērtību.

158. Ja pēc vērtības samazinājuma koriģēšanas pašvaldība pieņem lēmumu nemainīt nemateriālā ieguldījuma atlikušo lietderīgās lietošanas laiku, tad nemateriālā ieguldījuma amortizāciju aprēķina, tā uzskaites vērtību pēc vērtības samazinājuma koriģēšanas sistemātiski attiecinot uz nemateriālā ieguldījuma atlikušo lietderīgās lietošanas laiku.

2.10. Nemateriālo ieguldījumu izslēgšana no uzskaites

159. Nemateriālo ieguldījumu izslēdz no uzskaites, norakstot tā vērtību un uzkrāto amortizāciju sekojošos gadījumos:

159.1. nemateriālo ieguldījumu norakstot;

159.2. nemateriālo ieguldījumu norakstot;

159.3. nemateriālo ieguldījumu nododot citai pašvaldībai;

159.4. konstatējot nemateriālā ieguldījuma iznīcināšanu prettiesiskas darbības dēļ.

160. Nemateriālo ieguldījumu noraksta, piemēram, ja ir beidzies tā lietderīgās lietošanas laiks (licence) vai tas ir novecojis (datorprogramma) un tā tālāka lietošana nav iespējama neatkarīgi no tā atlikušās vērtības. Pašvaldība veic nemateriālo ieguldījumu norakstīšanu saskaņā ar iestādē izstrādātu un apstiprinātu iekšējo kārtību, ja nepieciešams, pieaicinot attiecīgās jomas speciālistus.

161. Pašvaldība nemateriālo ieguldījumu noraksta, samazinot tā sākotnējo uzskaites vērtību par uzkrāto amortizāciju un vērtības samazinājumu, un pēc tam atlikušo vērtību noraksta atbilstošajā izdevumu kontā, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	1190*	Nemateriālo ieguldījumu amortizācija un vērtības samazinājums
K	1100	Nemateriālie ieguldījumi

**uzkrātā amortizācija.*

D	1190*	Nemateriālo ieguldījumu amortizācija un vērtības samazinājums
K	8552	Ieņēmumi no vērtības samazinājuma norakstīšanas nefinanšu aktīviem

**iepriekš atzītais vērtības samazinājums.*

D	8610*	Izdevumi no nefinanšu aktīvu izslēgšanas
K	1100*	Nemateriālie ieguldījumi

**atlikusī uzskaites vērtība*

162. Ja nemateriālo ieguldījumu paredzēts atsavināt, to pārdodot, tad to līdz atsavināšanai uzskaita apgrozāmo līdzekļu sastāvā. Nemateriālos ieguldījumus uzskaita kā atsavināšanai paredzētus, ja tie pašreizējā stāvoklī ir pieejami tūlītējai atsavināšanai un pakļauti normatīvajos aktos noteiktajiem atsavināšanas nosacījumiem, to lietderīgā lietošana ir pārtraukta un to atsavināšana ir ticama. Ilgtermiņa ieguldījumu, tai skaitā nemateriālo ieguldījumu, atsavināšanu uzskata par ticamu, ja ir spēkā šādi nosacījumi:

162.1. atsavināšana ir pamatota ar normatīvo aktu vai iestādes vadības lēmumu;

162.2. atsavināšanas process ir uzsākts;

162.3. ir pārliecība par atsavināšanas procesa pabeigšanu.

163. Nemateriālajiem ieguldījumiem, kuru atsavināšana ir ticama, pārtrauc aprēķināt amortizāciju un tos līdz to atsavināšanai uzskaita apgrozāmo līdzekļu sastāvā to atlikušajā vērtībā, veicot sekojošus grāmatojumus:

D	1190	Nemateriālo ieguldījumu amortizācija un vērtības samazinājums
---	------	---

<i>K</i>	<i>1100</i>	<i>Nemateriālie ieguldījumi</i>
<i>D</i>	<i>2130</i>	<i>Gatavie ražojumi, pasūtījumi un krājumi atsavināšanai</i>
<i>K</i>	<i>1100</i>	<i>Nemateriālie ieguldījumi</i>

164. Pašvaldība veic turpmāku atsavināšanai paredzētā nemateriālā ieguldījuma uzskaiti saskaņā ar Noteikumu sadaļā "Krājumi" noteiktajiem uzskaites principiem.

165. Pašvaldība atzīst ieņēmumus no atsavināšanai paredzētajiem nemateriālajiem ieguldījumiem saskaņā ar sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem ar atlīdzību" noteiktajiem uzskaites principiem.

166. Pašvaldība, kas nodod nemateriālo ieguldījumu citai pašvaldībai bez atlīdzības, attiecīgo nemateriālo ieguldījumu izslēdz no uzskaites un atzīst izdevumus no nodotām vērtībām ilgtermiņa ieguldījuma atlikušajā vērtībā, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1190*</i>	<i>Nemateriālo ieguldījumu amortizācija un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	<i>1100</i>	<i>Nemateriālie ieguldījumi</i>

**uzkrātā amortizācija.*

<i>D</i>	<i>1190*</i>	<i>Nemateriālo ieguldījumu amortizācija un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	<i>8552</i>	<i>Ieņēmumi no vērtības samazinājuma norakstīšanas nefinanšu aktīviem</i>

**iepriekš atzītais vērtības samazinājums.*

<i>D</i>	<i>8420*</i>	<i>Izdevumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības</i>
<i>K</i>	<i>1100*</i>	<i>Nemateriālie ieguldījumi</i>

**atlikusī uzskaites vērtība.*

2.11. Nemateriālo ieguldījumu inventarizācija

167. Lai nodrošinātu, ka pašvaldības pārskatos ir ietverti visi nemateriālie ieguldījumi, pārskata perioda beigās veic nemateriālo ieguldījumu inventarizāciju.

168. Vienlaikus pārskata gada beigās pašvaldība novērtē, vai pastāv kādas pazīmes, kas liecina par iespējamo nemateriālā ieguldījuma vērtības samazināšanos.

169. Nemateriālo ieguldījumu inventarizāciju veic saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, kā arī budžeta iestādē apstiprināto inventarizācijas kārtību.

170. Nemateriālo ieguldījumu un citu bezķermenisko lietu summas inventarizē, to apjomu pārbaudot saskaņā ar attiecīgajiem dokumentiem, nepieciešamības gadījumā arī pārbaudot dabā.

171. Gadījumā, ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēts nemateriālais ieguldījums, kas līdz šim nav bijis iekļauts uzskaitē, pašvaldības vadītāja apstiprināta komisija nosaka nemateriālā ieguldījuma vērtību un sagatavo nemateriālā ieguldījuma novērtēšanas aktu, ja nepieciešams pieaicinot attiecīgās jomas speciālistu, kuram ir atzīta un atbilstoša kvalifikācija.

172. Pašvaldība, pamatojoties uz komisijas sagatavoto aktu, atzīst sākotnēji uzskaitē nemateriālo ieguldījumu, tā noteiktajā vērtībā palielinot attiecīgo nemateriālo ieguldījumu un atbilstošo ieņēmumu kontu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1100</i>	<i>Nemateriālais ieguldījums</i>
<i>K</i>	<i>8580</i>	<i>Ieņēmumi no ilgtermiņa aktīvu sākotnējās atzīšanas</i>

173. Gadījumā, ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēts nemateriālo ieguldījumu iztrūkums vai bojājums, kas liegtu tā tālāku izmantošanu pašvaldības darbībā, pašvaldība, pamatojoties uz iestādes vadītāja rīkojumu, attiecīgo nemateriālo ieguldījumu noraksta no uzskaites, veicot sekojošus grāmatojumus:

<i>D</i>	<i>1190</i>	<i>Nemateriālo ieguldījumu amortizācija un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	<i>1100</i>	<i>Nemateriālais ieguldījums</i>
<i>D</i>	<i>8610</i>	<i>Izdevumi no nefinanšu aktīvu izslēgšanas</i>
<i>K</i>	<i>1100</i>	<i>Nemateriālais ieguldījums</i>

174. Gadījumā, ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēts nemateriālā ieguldījuma bojājums un vērtības samazinājuma pazīmes, pašvaldība piemēro vērtības samazināšanās uzskaites principus.

2.12. Informācijas uzrādīšana

175. Pašvaldība uzrāda sekojošu informāciju gada pārskatā par nemateriālajiem ieguldījumiem:

175.1. pašvaldība norāda nemateriālos ieguldījumus pārskatā par finansiālo stāvokli jeb bilancē to atlikušajā vērtībā. Nemateriālo ieguldījumu atlikušo vērtību aprēķina, no sākotnējās vērtības atskaitot amortizāciju un vērtības samazinājumu;

175.2. papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikuma finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā 1.1. piezīmē "Nemateriālie ieguldījumi" sniedz informāciju par:

175.2.1. nemateriālo ieguldījumu uzskaites vērtībām pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

175.2.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

175.2.3. izmaiņām bilances posteņa vērtībā;

175.2.4. katru vērtības samazinājuma atzīšanu vai norakstīšanu pārskata gadā;

175.2.5. pašu izveidotiem nemateriālajiem ieguldījumiem;

175.2.6. nemateriālajiem ieguldījumiem ar nenoteiktu lietderīgās lietošanas laiku;

175.2.7. reorganizācijas rezultātā un bez atlīdzības saņemto un nodoto finanšu ieguldījumu vērtību;

175.2.8. vērtības samazinājumu avansa maksājumiem sadalījumā pa metodēm un atbilstoši grupām pēc to izpildes termiņa kavējuma pārskata perioda beigās;

175.2.9. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

176. Pašvaldība sniedz informāciju finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā saskaņā ar Valsts kases sagatavotajām finanšu pārskata posteņu strukturizētā skaidrojuma sagatavošanas vadlīnijām, kas publicētas Valsts kases tīmekļa vietnē.

177. Finanšu pārskata pielikuma grāmatvedības uzskaites principu aprakstā pašvaldība sniedz attiecīgi informāciju par:

177.1. nemateriālo ieguldījumu klasifikāciju, sākotnējo atzīšanu un novērtēšanu, turpmāko novērtēšanu (piemēram, amortizācija, vērtības samazinājums), izslēgšanu no uzskaites;

177.2. metodēm un nozīmīgiem pieņēmumiem, kas izmantoti nemateriālo ieguldījumu patiesās vērtības noteikšanai;

177.3. nemateriālo ieguldījumu vērtības samazinājuma iemesliem un aprēķināšanas metodēm.

3. Pamatlīdzekļu uzskaitē.

3.1. Mērķis

178. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt pamatlīdzekļu uzskaites principus budžeta iestādēs.

3.2. Sfēra

179. Šī sadaļa nosaka pamatlīdzekļu uzskaites principus un ar to uzskaiti saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauces uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugiem, praktiskiem piemēriem un informācijas atklāšanas paraugiem. Politikā iekļautajiem piemēriem un attaisnojuma dokumentu un informācijas atklāšanas paraugiem ir informatīvs raksturs.

3.3. Definīcijas

Aktīvi	resursi, ko pagātnes notikumu rezultātā kontrolē pašvaldība un kuru vērtību var ticami novērtēt, un no kuriem nākotnē var sagaidīt saimnieciskos labumus vai ar kuriem var nodrošināt pašvaldības (valsts, nozares vai pašvaldības) funkciju vai deleģēto funkciju izpildi: ☐ ☐ izmantojot preču ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai; ☐ ☐ iznomājot citām personām; ☒ izmantojot administratīvām vajadzībām; ☐ ☐ īstenojot valsts un pašvaldību politiku un nodrošinot valsts un pašvaldību budžeta vajadzības.
Amortizētās aizstāšanas izmaksas	aktīva vērtība, kas aprēķināta, atskaitot no jauna, līdzvērtīga aktīva iegādes vērtības nolietojumu pēc aizstātā aktīva nolietojuma likmes, uzskaitot nolietojumu tik ilgu laiku, cik ilgi pašvaldība lietojusi aizstāto aktīvu.
Atsavināšana	saimnieciskais darījums, kura rezultātā pašvaldības īpašuma tiesības uz aktīvu pāriet aktīva ieguvējam (piemēram, aktīva pārdošana, nodošana bez atlīdzības, mainīšana, ieguldīšana kapitālsabiedrībā).
Atsavināšanas izmaksas	izmaksas, kas ir tieši attiecināmas uz aktīva atsavināšanas darījumu un bez kurām nevar veikt aktīva atsavināšanu.
Iegādes izmaksu vērtība	samaksātās naudas vai naudas ekvivalentu summa, vai aktīva iegādei izlietotās atlīdzības patiesā vērtība tā iegādes vai izveides brīdī.
Ilgtermiņa ieguldījumi	aktīvi, kurus pašvaldība plāno izmantot ilgāk nekā gadu no iegūšanas datuma.
Lietderīgās lietošanas laiks	laika periods, kurā paredzēts izmantot pamatlīdzekli.
Lineārā nolietojuma metode	metode, kas pamatojas uz pieņēmumu, ka pamatlīdzekļu vērtība samazināsies vienmērīgi visā lietošanas (ekspluatācijas) laikā.
Finanšu aktīvi	1) nauda; 2) citas personas pašu kapitāla instruments – līgums, kas apliecina atlikušo līdzdalību citas personas aktīvos pēc visu saistību atskaitīšanas; 3) līgumā noteiktas tiesības saņemt naudu vai citu finanšu aktīvu no citas personas vai savstarpēji apmainīt finanšu aktīvus vai finanšu saistības ar citu personu apstākļos, kas pašvaldībai ir potenciāli labvēlīgi;

	4) finanšu instruments – vienošanās, kas vienlaikus vienai personai rada finanšu aktīvu, bet citai personai – finanšu saistības vai pašu kapitāla instrumentu.
Nefinanšu aktīvi	aktīvi, kas neatbilst finanšu aktīvu definīcijai (piemēram, pamatlīdzekļi, krājumi, avansa maksājumi, nākamo periodu izdevumi).
Nolietojums	pamatlīdzekļa vērtības sistemātisks samazinājums tā lietderīgās lietošanas laikā.
Nosacīto izmaksu vērtība	kadastrālā vērtība – zemes un būvju vērtības noteikšanai; Meža valsts reģistrā norādītā pilnā vērtība – mežaudžu vērtības noteikšanai; Ģeoloģiskās informācijas sistēmas dati – pazemes aktīvu vērtības noteikšanai.
Pamatlīdzekļi	materiālie aktīvi, kurus pašvaldība plāno izmantot ilgāk nekā gadu no iegūšanas datuma un tur, lai izmantotu: ✓ funkciju nodrošināšanai; ✓ preču ražošanai; ✓ pakalpojumu sniegšanai; ✓ administratīvām vajadzībām; ✓ īstenojot valsts un pašvaldību politiku un nodrošinot valsts un pašvaldību budžeta vajadzības.
Patiesā vērtība	summa, par kādu aktīvu iespējams apmainīt starp labi informētām, savstarpēji ieinteresētām un nesaistītām personām.
Pazemes aktīvi	izpētīti minerālo atradņu krājumi, kas atrodas zem zemes virsmas un kuru izmantošana plānota kā praktiski iespējama un ekonomiski izdevīga.
Saistoša vienošanās	vienošanās, kas pusēm piešķir līdzīgas tiesības un uzliek līdzīgus pienākumus tā, it kā tā būtu noslēgta līguma formā.
Uzskaites (atlikusī) vērtība	vērtība, kādā pamatlīdzekļi uzrāda pārskatā par finansiālo stāvokli pēc uzkrātā nolietojuma vai amortizācijas un uzkrāto zaudējumu (izdevumu) no vērtības samazināšanās atskaitīšanas.
Vērtības samazinājums	aktīva nākotnes saimniecisko labumu zaudējumi vai ierobežojumi aktīva izmantošanai funkciju izpildei, kas pārsniedz sistemātiski atzīto nolietojumu vai amortizāciju.

3.4. Izņēmumi

180. Ieņēmumu atzīšana, saņemot pamatlīdzekli ziedojuma vai dāvinājuma veidā vai bez atlīdzības starp budžeta iestādēm, aplūkota sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)".

3.5. Pamatlīdzekļu iegāde, saņemšana, atzīšana uzskaitē un izveidošana

181. Pašvaldība atzīst aktīvu par pamatlīdzekli tikai tad, ja:

181.1. tas atbilst pamatlīdzekļa definīcijai;

181.2. ir droši ticams, ka pašvaldība saņems ar pamatlīdzekli saistītos nākotnes saimnieciskos labumus vai ar pamatlīdzekli var nodrošināt pašvaldības funkciju vai deleģēto uzdevumu izpildi.

182. Rezerves daļas un palīgmateriālus parasti uzskaita kā krājumus un tos atzīst izdevumos tajā pārskata periodā, kurā tie tiek izmantoti. Tomēr tādas rezerves daļas un rezerves iekārtas, kuras pašvaldība plāno izmantot ilgāk nekā 12 mēnešus no iegādes brīža un kuras ir izmantojamas atsevišķi, tiek uzskatītas par pamatlīdzekļiem. Līdzīgi, ja rezerves daļas un palīgmateriālus var izmantot tikai saistībā ar pamatlīdzekli, tie tiek uzskaitīti kā pamatlīdzekļi. Ja rezerves daļas un palīgmateriālus var izmantot tikai saistībā ar pamatlīdzekli kā komplektējošo daļu, tos uzskaita kopā ar pamatlīdzekli.

183. Infrastruktūras aktīvi (inženierbūves un transporta būves, piemēram, tilti, kanalizācijas sistēmas, ūdens un elektroapgādes sistēmas, autoceļu tīkli, sakaru sistēmas) atbilst pamatlīdzekļu definīcijai, un tie jāuzskaita saskaņā ar pamatlīdzekļu uzskaites principiem.

184. Infrastruktūras aktīviem parasti piemīt šādas īpašības:

184.1. tie ir kādas sistēmas vai tīkla daļa;

184.2. tie ir speciāli veidoti kādam konkrētam nolūkam un nav izmantojami citiem mērķiem;

184.3. tos nevar pārvietot;

184.4. uz tiem var attiekties atsavināšanas ierobežojumi.

185. Atsevišķos gadījumos pamatlīdzekli var būt nepieciešami drošības vai vides aizsardzības apsvērumu dēļ. Šādu pamatlīdzekļu iegāde, lai gan tā tieši nepalielina nākotnes saimnieciskos labumus no konkrētā pamatlīdzekļa, var būt nepieciešama, lai pašvaldība gūtu nākotnes saimnieciskos labumus no citiem aktīviem. Šādi pamatlīdzekļi tiek atzīti, jo tie ļauj pašvaldībai gūt nākotnes saimnieciskos labumus no saistītiem aktīviem, kas pārsniedz to saimniecisko labumu vērtību, kuru varētu iegūt, ja šo aktīvu pašvaldības rīcībā nebūtu.

186. Pašvaldība atzīst pamatlīdzekli savā grāmatvedības uzskaitē, kad tas atbilst pamatlīdzekļa atzīšanas kritērijiem, un novērtē to iegādes vai izveidošanas izmaksu vērtībā. Parasti par pamatlīdzekļa iegādes datumu uzskata dienu, kad pašvaldība saņem pamatlīdzekli. Par pamatlīdzekļa izveidošanas datumu uzskata dienu, kad tas pieņemts lietošanā (ekspluatācijā).

187. Pamatlīdzekļus uzskaita, ievērojot normatīvajos aktos budžeta izdevumu klasifikāciju jomā noteikto vienas aktīva vienības sākotnējās atzīšanas vērtību. Ja aktīvs atbilst pamatlīdzekļa atzīšanas kritērijiem, tomēr viena aktīva vienības iegādes vai izveidošanas vērtība ir mazāka par normatīvajos aktos budžeta izdevumu klasifikāciju jomā noteikto vienas aktīva vienības sākotnējās atzīšanas vērtību, aktīvu uzskaita apgrozāmo līdzekļu sastāvā kā ilgstoši lietojamo inventāru. Neatkarīgi no vienas aktīva vienības atzīšanas vērtības pamatlīdzekļu sastāvā uzskaita:

187.1. bibliotēku fondus;

187.2. izklaides, literāros un mākslas oriģināldarbus;

187.3. dārgakmeņus un dārgmetālus;

187.4. antīkos un citus kultūras un mākslas priekšmetus, citas vērtslietas un muzeja krājuma priekšmetus;

187.5. nekustamos īpašumus;

187.6. nemateriālos ieguldījumus;

187.7. bioloģiskos aktīvus.

188. Pašvaldība nosaka pamatlīdzekļa sākotnējo (izmaksu) vērtību, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem par pamatlīdzekļa iegādi vai izveidošanu un tajos iekļauto informāciju. Šīs izmaksas apkopo un reģistrē aktā par nodošanu lietošanā (ekspluatācijā).

189. Pamatlīdzekļa izmaksu vērtībā ietilpst sekojošais:

189.1. tā pirkšanas cena, ieskaitot ievadmaksas nodokļus un neatmaksājamās pirkšanas nodokļus (piemēram, PVN, ja nav atskaitāms kā priekšnodoklis), atskaitot tirdzniecības atlaides;

189.2. jebkuras tieši attiecināmās izmaksas, kas saistītas ar pamatlīdzekļa piegādi līdz tā izmantošanas vietai un sagatavošanu tā paredzētajai lietošanai (ekspluatācijai) un radušās līdz dienai, kad pamatlīdzeklis nodots lietošanā (ekspluatācijā).

190. Saņemot pamatlīdzekli, pamatojoties uz pamatlīdzekļa iegādi pamatojošu attaisnojuma dokumentu, piemēram, rēķinu – pavadzīmi, pašvaldība palielina attiecīgo pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigtās būvniecības kontu un saistību kontu par dokumentā norādīto summu. Pašvaldība ir pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) maksātāja, PVN summu uzskaita atbilstoši normatīvajos aktos nodokļu jomā noteiktajām prasībām. Pašvaldības iestāde vai pašvaldība, kas reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā, priekšnodokli drīkst atskaitīt, ja ir nodrošināta atsevišķa to preču un pakalpojumu uzskaitē, kas tiek izmantota tikai tādu darījumu nodrošināšanai, kas dod tiesības atskaitīt priekšnodokli (PVN likuma 98. panta 8. daļa). Piemēram, pašvaldība, kas ir PVN maksātājs, iegādājas pamatlīdzekli (piemēram, klēpj datoru), kuram atbilstoši PVN likumam jāpiemēro apgrieztā PVN maksāšanas kārtība. Saņemot pamatlīdzekli, pamatojoties uz preču pavadzīmi – rēķinu, pašvaldība palielina attiecīgo pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigtās būvniecības kontu un saistību kontu par dokumentā norādīto summu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1200*</i>	<i>Pamatlīdzekļi</i>
<i>Vai</i>	<i>1240</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigtā būvniecība</i>
<i>D**</i>	<i>5723***</i>	<i>Pievienotās vērtības nodoklis apgrieztā PVN maksāšanas kārtība</i>
<i>K</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

**attiecīgais pamatlīdzekļu analītiskais konts*

***pašvaldība ir PVN maksātāja*

****pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā var noteikt detalizētu apgrieztā PVN uzskaites konta pielikumu*

191. Pamatlīdzekļa iegādes izmaksu vērtībā iekļauj sekojošas tieši attiecināmas izmaksas:

191.1. darbinieku kārtējā darba izmaksas, kas tiešā veidā radušās, sagatavojot pamatlīdzekli tā paredzētajai lietošanai;

<i>D</i>	<i>1241</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana</i>
<i>K</i>	<i>7000</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi*</i>

**pašvaldība sākotnēji izdevumus par darba samaksu atzīst pilnā apmērā pamatdarbības izdevumos un tad attiecīgi tos koriģē par to daļu, kas attiecas uz pamatlīdzekļa izveidošanu*

191.2. pamatlīdzekļa piegādes un pārvietošanas izmaksas līdz tā izmantošanas vietai;

<i>D</i>	<i>1241</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana</i>
<i>K</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

191.3. pamatlīdzekļa sagatavošanas paredzētajai izmantošanai izmaksas (ieviešanas, uzstādīšanas, montāžas izmaksas) līdz tā nodošanai un pieņemšanai lietošanā;

<i>D</i>	<i>1241</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana</i>
----------	-------------	----------------------------------

<i>K</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>
----------	-------------	---

191.4. profesionālo pakalpojumu izmaksas, kas tieši attiecināmas uz pamatlīdzekļa iegādi vai izveidošanu;

<i>D</i>	<i>1242</i>	<i>Nepabeigtā būvniecība</i>
<i>K</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

191.5. attiecīgā objekta nojaukšanas un tā iepriekšējās atrašanās vietas atjaunošanas izmaksu sākotnējā aplēse, ja šādi pienākumi noteikti saskaņā ar tiesību aktu;

<i>D</i>	<i>1241</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana</i>
<i>K</i>	<i>4000</i>	<i>Uzkrājumi</i>
	<i>vai</i>	<i>vai</i>
	<i>5130</i>	<i>Ilgtermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

191.6. izmaksas, kas radušās, veicot attiecīgā pamatlīdzekļa pārbaudi (testēšanu) pirms tā lietošanas uzsākšanas, no kurām atskaitīti pārbaudes (testēšanas) laikā radušies ieņēmumi no preču pārdošanas, kas saražotas ar attiecīgo pamatlīdzekli, piemēram, iekārtas pārbaudes laikā saražoti paraugi.

<i>D</i>	<i>1241</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana</i>
<i>K</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>
<i>D</i>	<i>2311</i>	<i>Prasības pret pircējiem un pasūtītājiem</i>
<i>K</i>	<i>1241</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana</i>

192. Pamatlīdzekļa iegādes izmaksu vērtībā neiekļauj sekojošas izmaksas:

192.1. jauna produkta vai pakalpojuma ieviešanas izmaksas (ieskaitot reklāmas un pārdošanas veicināšanas pasākumu izmaksas). Piemēram, ar iegādāto iekārtu saražoto produktu reklāmazdevumi;

192.2. izmaksas, kas saistītas ar darbības uzsākšanu jaunā atrašanās vietā vai ar citu pakalpojuma lietotāju grupu (ieskaitot personāla apmācības izmaksas); piemēram, izmaksas, kas rodas, apmācot jaunu darbinieku lietot iekārtu;

192.3. administrācijas un citas vispārējās izmaksas, kuras nav tieši attiecināmas uz konkrēto pamatlīdzekli; piemēram, pašvaldība iegādājas ēku kompleksu un grāmatvedis pavadā 3 stundas, lai pārbaudītu, vai visi nepieciešamie dokumenti ir saņemti - grāmatveža darba laika izmaksas nav attiecināmās izmaksas.

193. Pašvaldība neiekļauj pamatlīdzekļu uzskaites vērtībā to uzturēšanas izmaksas, piemēram, izdevumus par komunālajiem pakalpojumiem, kārtējā remonta darbus, apdrošināšanas izdevumus u.c. Šīs izmaksas atzīst izdevumos un uzrāda pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem periodā, kurā tās radušās.

194. Izmaksu atzīšanu pamatlīdzekļa uzskaites vērtībā pārtrauc no pieņemšanas lietošanā (ekspluatācijā) dienas. Turpmākās izmaksas, kas saistītas ar pamatlīdzekļa izmantošanu vai turpmāko pārvietošanu pēc tā nodošanas lietošanā, neiekļauj pamatlīdzekļa vērtībā. Piemēram, pamatlīdzekļa uzskaites vērtībā neiekļauj šādas izmaksas:

194.1. izmaksas, kas radušās laikā, kad lietošanā (ekspluatācijā) pieņemtais pamatlīdzeklis vēl papildus jāpagatavo lietošanai;

194.2. sākotnējās darbības izmaksas, piemēram, tās, kas radušās, kamēr pieprasījums pēc aktīva radītā produkta tikai veidojas;

194.3. izmaksas, kas saistītas ar pašvaldības darbības vai kādas tās daļas pārvietošanu vai pārstrukturēšanu.

195. Nododot pamatlīdzekli lietošanā (ekspluatācijā), pamatojoties uz pašvaldības iekšējā kārtībā apstiprinātu aktu par pamatlīdzekļa nodošanu lietošanā (ekspluatācijā), pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1200*</i>	<i>Pamatlīdzekļi</i>
<i>K</i>	<i>1240</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigtā būvniecība</i>

**attiecīgais pamatlīdzekļu analītiskais konts*

196. Saņemot avansa maksājuma rēķinu, grāmatojumus neveic, bet rēķinu reģistrē pašvaldības uzskaites sistēmā. Avansa maksājuma dokumenta apmaksas dienā, pamatojoties uz maksājuma uzdevumu, atzīst konta "Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem" palielinājumu un tā naudas līdzekļu konta samazinājumu, no kura veic maksājumu, grāmatojot:

<i>D</i>	<i>1280</i>	<i>Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem</i>
<i>K</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>

Ja saņemtais avansa maksājuma attaisnojuma dokuments uz pārskata gada beigām nav apmaksāts, to uzskaita zembilancē kodā 9540 "Saņemtie, bet neapmaksātie avansa attaisnojuma dokumenti".

197. Saņemot preču pavadzīmi – rēķinu par pamatlīdzekli, par kuru iepriekš veikts avansa maksājums, to reģistrē pašvaldības uzskaites sistēmā un ieģrāmato, palielinot attiecīgo pamatlīdzekļu kontu un saistību kontu:

<i>D</i>	<i>1200*</i>	<i>Pamatlīdzekļi</i>
<i>Vai</i>	<i>1240</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigtā būvniecība</i>
<i>K</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

** attiecīgais pamatlīdzekļu analītiskais konts*

198. Vienlaikus pašvaldība samazina saistības iepriekš veiktā avansa maksājuma apmērā, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>
<i>K</i>	<i>1280</i>	<i>Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem</i>

199. Samaksājot piegādātājam atlikušo summu, pašvaldība atzīst saistību samazinājumu iepriekš veiktā maksājuma apmērā, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>
<i>K</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē un kredītiestādēs</i>

200. Ja pašvaldība iegādājas pamatlīdzekli ar mērķi nodot to tālākai lietošanai kādai citai pašvaldībai (piemēram, ministrija iegādājas pamatlīdzekli, kuru paredzēts nodot tālākai lietošanai ministrijas padotības iestādēm), pašvaldība atzīst attiecīgo pamatlīdzekli un saistības atbilstoši attaisnojuma dokumentā uzrādītajai pamatlīdzekļa vērtībai un veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1200*</i>	<i>Pamatlīdzekļi</i>
<i>Vai</i>	<i>1240</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigtā būvniecība</i>
<i>K</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

**attiecīgais pamatlīdzekļu analītiskais konts*

201. Gadījumā, ja pašvaldība veic norēķinus par pamatlīdzekļa iegādi ar atliktā maksājuma nosacījumiem un atliktā maksājuma periods ir ilgāks par 12 mēnešiem, pašvaldība nosaka pamatlīdzekļa iegādes izmaksu vērtību, ņemot vērā atbilstošo procentu likmi, piemēram, līgumā noteikto procenta likmi. Starpību starp šo summu un maksājumu kopējo vērtību atzīst par procentu izdevumiem atliktā maksājuma periodā.

202. Pašvaldība var iegūt pamatlīdzekli darījumā bez atlīdzības.

203. Gadījumā, ja pašvaldība iegūst pamatlīdzekli darījumā bez atlīdzības, pamatlīdzekļa izmaksu vērtība ir tā patiesā vērtība iegūšanas datumā.

204. Saņemot dāvinājumā pamatlīdzekli, pašvaldība nosaka tā patieso vērtību saņemšanas dienā un paredzamo lietderīgās lietošanas laiku, nepieciešamības gadījumā pieaicinot attiecīgās jomas speciālistu. Ja dāvinājumu saņem saskaņā ar pievienoto dokumentāciju, kurā norādīta attiecīgā pamatlīdzekļa vērtība, komisija izvērtē, vai norādītā vērtība atbilst aktīva patiesai vērtībai iegūšanas datumā, un pamatlīdzekli uzskaita komisijas apstiprinātajā vērtībā. Ieņēmumus no dāvinājuma pašvaldība atzīst saskaņā ar sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)" noteiktajiem uzskaites principiem.

205. Ja pašvaldība sākotnēji atzīst pamatlīdzekli tā patiesajā vērtībā, atskaitot atsavināšanas izmaksas, tad patieso vērtību pieņem kā šī pamatlīdzekļa iegādes izmaksu vērtību.

206. Gadījumā, ja pašvaldība dāvinājumā saņem pamatlīdzekli bez lietošanas nosacījumiem, dāvinājuma saņemšanas dienā pašvaldība atzīst attiecīgo pamatlīdzekli un ieņēmumus no saņemtā dāvinājuma atbilstoši komisijas novērtēšanas aktā apstiprinātajai dāvinājuma vērtībai un veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1200*</i>	<i>Pamatlīdzekļi</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

** attiecīgais pamatlīdzekļu analītiskais konts*

207. Gadījumā, ja pašvaldība dāvinājumā saņem pamatlīdzekli ar nosacījumu, piemēram, nosacījumu atdot pamatlīdzekli dāvinātājam, ja netiek izpildīti konkrēti nosacījumi, pašvaldība atzīst nākamo periodu ieņēmumus no saņemtām materiālām vērtībām saskaņā ar sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)" noteiktajiem principiem.

208. Ja pašvaldība pamatlīdzekli saņem bez atlīdzības no citas pašvaldības (vispārējās valdības institucionālā sektora ietvaros), pašvaldība pamatlīdzekļa iegūšanas datumā atzīst tā sākotnējo vērtību un uzkrāto nolietojumu, kā tas uzskaitīts tajā budžeta iestādē, kas nodeva aktīvu. Vienlaikus pašvaldība atzīst ieņēmumus no saņemtām vērtībām bez atlīdzības pamatlīdzekļa atlikušajā vērtībā atbilstoši darījuma būtībai saskaņā ar sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)" noteiktajiem principiem.

209. Pašvaldība turpina aprēķināt nolietojumu pamatlīdzekļa atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā atbilstoši saņemtajai informācijai par pamatlīdzekli.

210. Pašvaldība pamatlīdzekli uzskaita tajā uzskaites kategorijā, kuru norādījusi pašvaldība, kas nodevusi attiecīgo pamatlīdzekli, ja nepieciešams, veicot pārklasifikāciju atbilstoši pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtībā noteiktajām prasībām.

211. Pašvaldība pamatlīdzekli var iegūt arī apmaiņas darījumā – apmaiņā pret nemonetāru aktīvu vai aktīviem vai monetāru un nemonetāru aktīvu kombināciju. Ja apmaiņas darījums notiek ārpus vispārējā valdības sektora, pašvaldība nosaka šāda (iegūtā) pamatlīdzekļu izmaksu vērtību atbilstoši tā patiesajai vērtībai, izņemot gadījumus, kad pašvaldība nevar ticami novērtēt saņemtā aktīva patieso vērtību.

Grāmatojums, sākotnēji atzīstot uzskaitē saņemto aktīvu patiesajā vērtībā:

D 1200
K 8580

Pamatlīdzekļi
Ieņēmumi no ilgtermiņa aktīvu sākotnējās
atzīšanas

Grāmatojums, atsavināšanai paredzēto aktīvu pārgrāmatojot krājumu sastāvā uzskaites vērtībā, izņemot, ja aktīvu nodod vispārējās valdības sektoru struktūrā:

D 2132
D 1290

Krājumi un ilgtermiņa ieguldījumi atsavināšanai
Pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums un vērtības
samazinājums
Pamatlīdzekļi

K 1200

Grāmatojums, norakstot aktīvu, kurš nodots apmaiņas darījumā:

D 8612
K 2132

Izdevumi no nefinanšu aktīvu atsavināšanas
Krājumi un ilgtermiņa ieguldījumi atsavināšanai

Grāmatojums, ja pašvaldībai ir jāpiemaksā apmainīto aktīvu cenas starpība, atzīst saistības:

D 1200
K 8580

Pamatlīdzekļi
Ieņēmumi no ilgtermiņa aktīvu sākotnējās
atzīšanas

K 5310

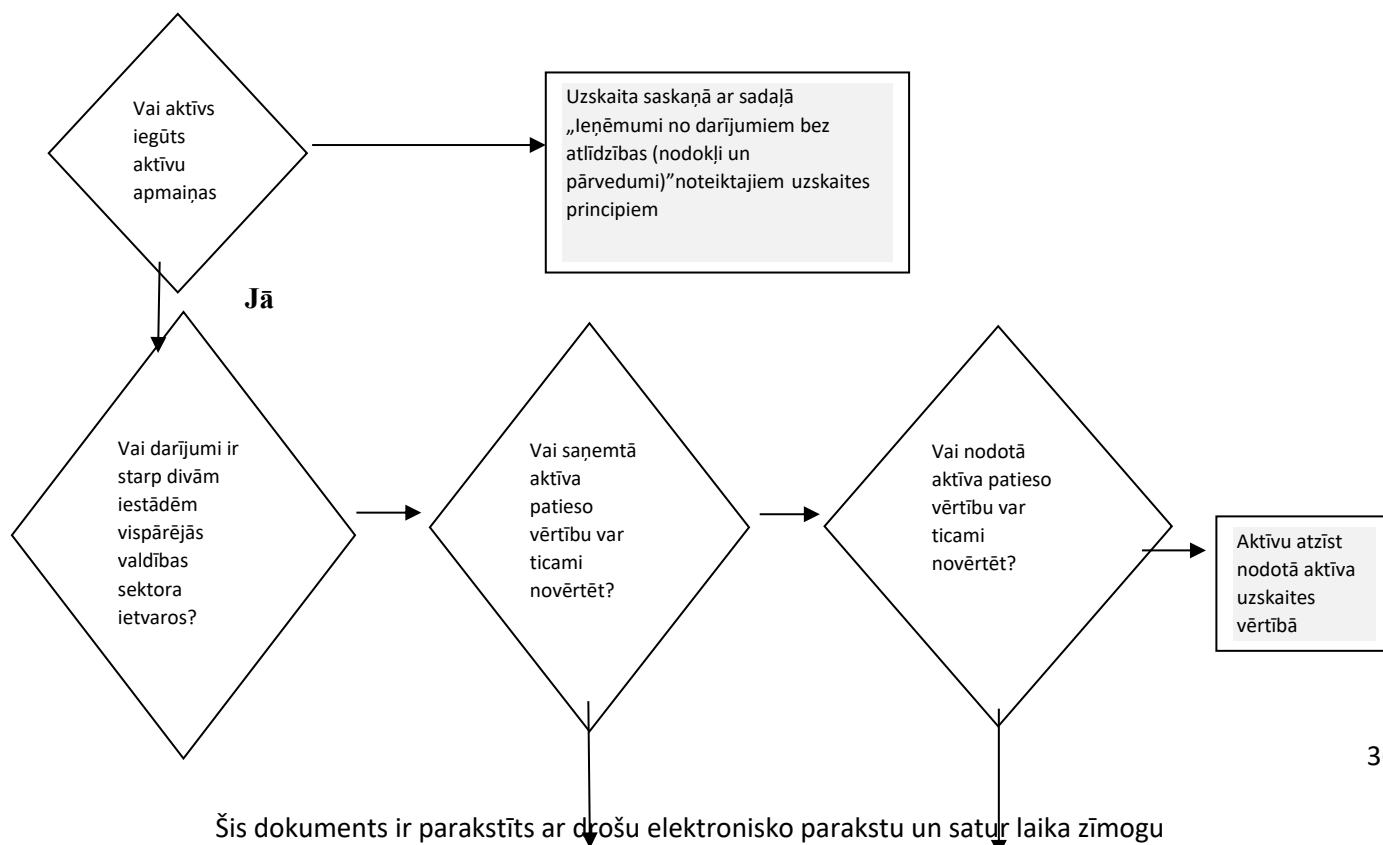
Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un
darbuzņēmējiem

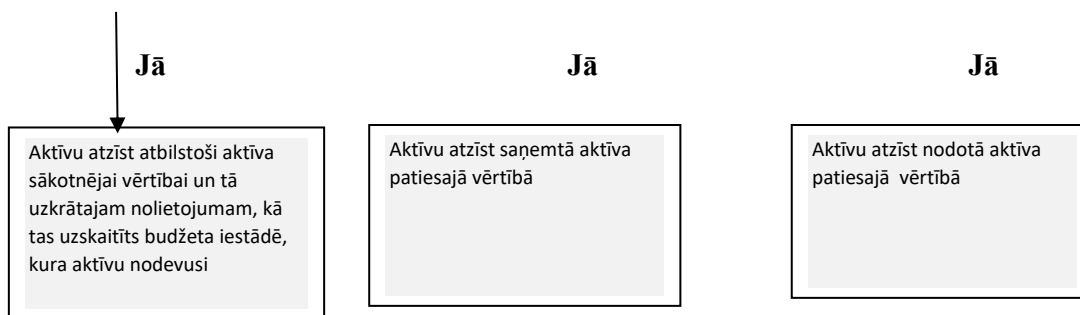
Grāmatojums, ja maiņas darījuma rezultātā pašvaldībai ir jāsaņem apmainīto aktīvu cenas starpība, atzīst prasības:

D 2311
K 8510

Prasības pret pircējiem un pasūtītājiem
Ieņēmumi no atsavināšanai paredzēto nefinanšu
aktīvu pārdošanas

212. Ja pašvaldība nevar novērtēt apmaiņas darījuma ietvaros iegūtā aktīva patieso vērtību, tā iegādes izmaksu vērtību nosaka pēc nodotā aktīva patiesās vērtības aktīva iegūšanas datumā. Ja nodotā aktīva patieso vērtību nevar ticami noteikt, iegūtā aktīva iegādes izmaksu vērtību nosaka atbilstoši nodotā aktīva uzskaites vērtībai nodošanas datumā. Pašvaldība vērtē iegūto aktīvu šādā veidā pat tad, ja tā nevar vienlaicīgi izslēgt no uzskaites nodoto aktīvu (piemēram, aktīvs vēl nav fiziski nodots). Lēmuma pieņemšana attiecībā uz saņemta aktīva novērtēšanu uzrādīta 6. attēlā.

6. attēls. Lēmuma koks apmaiņas darījuma ietvaros saņemtā aktīva atzīšanai

213. Aktīvu, kas iegūts apmaiņas darījumā starp budžeta iestādēm, sākotnēji novērtē tā iegūšanas datumā atbilstoši aktīva sākotnējai vērtībai un tā nolietojumam, kādā tas uzskaitīts budžeta iestādē, kura aktīvu nodevusi. Vērtības samazinājums netiek nodots. Pašvaldība turpina aprēķināt nolietojumu pamatlīdzekļa atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā atbilstoši saņemtajai informācijai par pamatlīdzekli. Pašvaldība pamatlīdzekli uzskaita tajā uzskaites kategorijā, kuru norādījusi pašvaldība, kas nodevusi attiecīgo pamatlīdzekli, ja nepieciešams, pēc atzīšanas veicot pamatlīdzekļa pārklasifikāciju uz citu uzskaites kategoriju atbilstoši pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtībai.

214. Pašvaldība var izmantot pamatlīdzekļa nosacīto izmaksu vērtību, sākotnēji atzīstot pamatlīdzekli uzskaitē sekojošos gadījumos:

214.1. atzīstot uzskaitē līdz šim neuzskaitītu pamatlīdzekli, piemēram, inventarizācijā konstatētos pamatlīdzekļus;

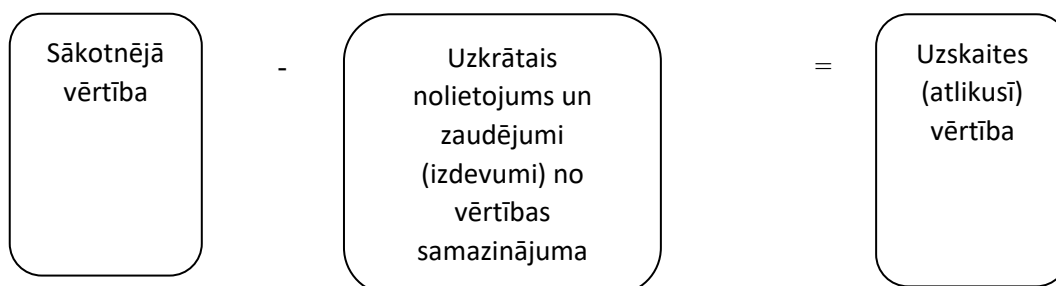
214.2. ziedojumu un dāvinājumu veidā saņemtu pamatlīdzekli;

214.3. maiņas ceļā saņemtu pamatlīdzekli, izņemot, ja tas saņemts vispārējās valdības sektora struktūru ietvaros.

215. Tāda pamatlīdzekļa sākotnējo iegādes izmaksu vērtību, kuru pašvaldība ieguvusi saskaņā ar finanšu nomas līgumu, nosaka atbilstoši finanšu nomas nosacījumiem, kā aprakstīts sadaļā "Noma", proti, aktīvu atzīst aktīva minimālo nomas maksājumu pašreizējā vērtībā, vienlaikus atzīstot saistības tādā pašā apmērā.

3.6. Pamatlīdzekļu turpmākā novērtēšana

216. Pēc sākotnējās atzīšanas pašvaldība uzskaita pamatlīdzekli izmaksu vērtībā, atskaitot uzkrāto nolietojumu un uzkrātos izdevumus (zaudējumus) no vērtības samazināšanās

7. attēls. Pamatlīdzekļa uzskaites (atlikusī) vērtība

217. Veicot pamatlīdzekļu atjaunošanu, rekonstrukciju vai uzlabošanu, kā rezultātā tiek uzlabots attiecīgā pamatlīdzekļa stāvoklis tā lietderīgās lietošanas laikā vai būtiski mainītas tā īpašības, salīdzinot ar iepriekšējiem rādītājiem, šādus izdevumus iekļauj pamatlīdzekļa uzskaites vērtībā (kapitalizē). Piemēram, pamatlīdzekļa uzskaites vērtībai pieskaita izdevumus, kas rodas veco koka logu vietā ēkai ieliekot plastikāta logus, ēkai piebūvējot jaunu korpusu vai iegādājoties

papildus funkcionalitātes serverim. Nomainītās daļas izslēdz no uzskaites. Pamatlīdzekļa uzskaites vērtībai nepieskaita izdevumus par eļļas un citu filtru nomaiņu automašīnai vai grīdu pārkrāsošanu skolai.

218. Pašvaldība, iekļaujot kapitalizētās izmaksas pamatlīdzekļa vērtībā, palielina aktīva sākotnējo vērtību. Sākot ar nākamo mēnesi, nolietojumu aprēķina no jaunās aktīva vērtības.

219. Valsts un pašvaldību finansētu, tai skaitā ārvalstu finanšu palīdzības projektu ietvaros, kapitālo ieguldījumu izmaksas pamatlīdzekļa vai ieguldījuma īpašuma sākotnējā vērtībā iekļauj tā pašvaldība, kuras grāmatvedības uzskaitē ir attiecīgais objekts.

220. Pašvaldība, kura finansē kapitālos ieguldījumus valsts vai pašvaldības īpašumā, savā grāmatvedības uzskaitē izmaksas, kas radušās līdz attiecīgā projekta pabeigšanai, uzskaita nepabeigtās būvniecības kontā. Ārvalstu finanšu palīdzības projektu ietvaros veikto ieguldījumu izmaksas nepabeigtās būvniecības kontā uzskaita pašvaldība, kuras grāmatvedības uzskaitē ir attiecīgais objekts. Apstiprināto finansējuma izlietojumu uzskaita nepabeigtās būvniecības sastāvā neatkarīgi no budžeta izdevumu klasifikācijas. Pēc būvniecības projekta pabeigšanas kapitālo ieguldījumu izmaksas nodod bez atlīdzības pašvaldībai, kuras grāmatvedības uzskaitē ir attiecīgais objekts. Pašvaldība, kas veic ārvalstu finanšu palīdzības fondu projektu sadarbības iestādes funkcijas, nepabeigtās būvniecības izmaksas neuzskaita.

221. Veicot pamatlīdzekļa vai ieguldījuma īpašuma pārbūvi, restaurāciju vai atjaunošanu, aktīva atlikušo lietderīgās lietošanas laiku pārskata, attiecīgi koriģējot aktīva nolietojuma aprēķinu kārtējam periodam un nākamajiem periodiem, ja paredzamais lietošanas laiks palielinās:

221.1. būvēm – vairāk par 10 procentiem;

221.2. pārējiem pamatlīdzekļiem un ieguldījuma īpašumiem, izņemot būves, – vairāk par 50 procentiem.

222. Pamatlīdzekļiem un ieguldījuma īpašumiem pēc pārbūves, restaurācijas vai atjaunošanas nolietojumu aprēķina atlikušajā vai pārskatītajā lietderīgās lietošanas laikā.

223. Izmaksas, kas radušās, saglabājot vai uzturot pamatlīdzekļa esošo stāvokli, kā arī remontējot vai labojot to, atzīst kā pamatdarbības izdevumus periodā, kad tie radušies.

224. Atsevišķiem pamatlīdzekļu veidiem ir nepieciešama regulāra ilgstoši lietojamo daļu nomaiņa, aizstājot to ar jaunu (komplektējošo) daļu, kuru nevar izmantot atsevišķi.

225. Ja pamatlīdzeklim ilgstoši lietojamu daļu aizstāj ar jaunu komplektējošo daļu, kuru nevar izmantot atsevišķi, no jauna uzstādītās daļas vērtību pievieno attiecīgā aktīva vērtībai. Nomainītās daļas sākotnējo vērtību, aprēķināto nolietojumu un vērtības samazinājumu izslēdz no uzskaites.

226. Ja nomainītās pamatlīdzekļa daļas uzskaites vērtība nav atsevišķi uzskaitīta, tas ir, ja izslēdzamā aktīva daļa nav nolietota atsevišķi no pārējā aktīva, nosaka izslēdzamās aktīva daļas vērtību. Šo vērtību var noteikt atbilstoši amortizētajām aizstāšanas izmaksām vai izmantojot citu metodi, atbilstoši komisijas vai speciālista lēmumam.

227. Veicot uzlabojumus, kas būtiski uzlabo pamatlīdzekļa funkcionalitāti, izmaksu summu par veikto uzlabojumu pieskaita pamatlīdzekļa uzskaites vērtībai vai uzkrāj pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigtās būvniecības kontā:

<i>D</i>	<i>1200*</i>	<i>Pamatlīdzekļi</i>
	<i>vai</i>	<i>vai</i>
<i>D</i>	<i>1240</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigtā būvniecība</i>
<i>K</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

**attiecīgais pamatlīdzekļu analītiskais konts*

228. Pamatlīdzekļu, kas ir pazemes aktīvi, sākotnējo vērtību turpmāk samazina un atzīst pārskata perioda pamatdarbības izdevumos, izmantojot vienu no zemāk minētajām metodēm:

228.1. atbilstoši izstrādātā materiāla daudzumam saskaņā ar pašvaldības iekšējos normatīvos aktos noteikto kārtību;

228.2. atbilstoši atzītajiem ieņēmumiem par pazemes aktīvu izstrādes tiesībām, kas noteikti proporcionāli kopējai sākotnēji atzītajai pazemes aktīvu izstrādes tiesību vērtībai.

229. Zemesgabalus un ēkas uzskaita atsevišķi, pat tad, ja tie iegādāti kopā.

230. Pārskata perioda beigās gadījumā, ja pašvaldība veicot salīdzināšanu par zemesgabala platību ar Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā norādītajiem datiem, konstatē zemesgabala platības izmaiņas (piemēram, precizēta grafiski noteiktā platība, veikta kadastrālā uzmērīšana), kas ir būtiskas saskaņā ar pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtību, pašvaldība:

230.1. koriģē aktīva uzskaites vērtību atbilstoši aktuālajai kadastrālajai vērtībai;

230.2. starpību starp aktuālo vērtību un iepriekš uzskaitīto vērtību atzīst pārskata perioda pamatdarbības ieņēmumos vai izdevumos;

230.3. precizē aktīva analītisko informāciju.

231. Veicot izmaiņas grāmatvedības reģistros atbilstoši aktualizētajai zemes platībai, starpību starp aktualizēto vērtību un iepriekš uzskaitīto vērtību atzīst pārskata perioda pamatdarbības ieņēmumos vai izdevumos, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>7000*</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>1210</i>	<i>Zeme un būves</i>

**pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā ir noteikusi analītisku izdevumu kontu*

<i>D</i>	<i>1210</i>	<i>Zeme un būves</i>
<i>K</i>	<i>6000*</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

** pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā ir noteikusi analītisku ieņēmumu kontu*

232. Pēc zemesgabala sadalīšanas vai apvienošanas grāmatvedības reģistros veic šādas izmaiņas:

232.1. Izslēdz aktīva uzskaites vērtību un atzīst pārējos izdevumus;

232.2. Atzīst aktīvu aktuālajā kadastrālajā vērtībā un pārējos ieņēmumus.

3.7. Pamatlīdzekļu nolietojums

233. Pamatlīdzekļu nolietojumu aprēķina atbilstoši to paredzamajam lietderīgās lietošanas laikam, kas noteikts atbilstoši spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.

234. Pašvaldība uzsāk pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķināšanu ar nākamā mēneša pirmo datumu pēc pamatlīdzekļa nodošanas lietošanā.

235. Pašvaldība beidz aprēķināt pamatlīdzekļa nolietojumu ar nākamā mēneša pirmo datumu sekojošos gadījumos:

235.1. pēc pamatlīdzekļa izslēgšanas no uzskaites;

235.2. klasificējot pamatlīdzekli kā atsavināšanai paredzētu ilgtermiņa ieguldījumu;

235.3. pēc sākotnējās uzskaites vērtības pilnīgas iekļaušanas nolietojuma aprēķinā.

236. Pašvaldība turpina pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķinu arī tajā laikā, kad pamatlīdzekli nelieto, izņemot gadījumus, ja pamatlīdzekļa vērtība ir pilnīgi nolietota vai tas ir klasificēts kā atsavināšanai paredzēts ilgtermiņa ieguldījums.

237. Pamatlīdzekļu nolietojumu aprēķina pēc lineārās metodes un atzīst kā pamatlīdzekļu uzkrāto nolietojumu un pārskata perioda izdevumus vai iekļauj cita aktīva vērtībā normatīvos aktos noteiktajos gadījumos ne retāk kā reizi pārskata periodā:

<i>D</i>	<i>7000*</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>1290</i>	<i>Pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums un vērtības samazinājums</i>

**pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā ir noteikusi analītisku izdevumu kontu*

238. Pašvaldība var nodrošināt atsevišķu nolietojuma uzskaiti katrai atšķirīgai būves daļai, un nolietot atsevišķi īsākā laika posmā nekā normatīvajos aktos attiecīgajam pamatlīdzeklim noteiktajā lietderīgās lietošanas laikā. Izmaksas, kas nav konkrēti attiecināmas uz kādu no būves daļām, bet ir iekļautas būves kopējā vērtībā, sadala proporcionāli kopējai vērtībai uz visām būves daļām. Būves daļas un to lietderīgās lietošanas laiku, kurā pašvaldība paredz izmantot attiecīgo daļu, nosaka komisija vai speciālists.

239. Pašvaldība attiecina pamatlīdzekļa sākotnēji atzīto uzskaites vērtību uz tā atsevišķo daļu uzskaites vērtību, un nodrošina nolietojuma uzskaiti katrai daļai atsevišķi.

240. Atsevišķu pamatlīdzekļa daļu lietderīgais lietošanas laiks un nolietojuma aprēķināšanas metode var būt tāda pati kā citas tā paša pamatlīdzekļa daļas lietderīgās lietošanas laiks un nolietojuma aprēķināšanas metode.

241. Ja pašvaldība veic atsevišķu nolietojuma uzskaiti tikai atsevišķām pamatlīdzekļa daļām, tad tā veic atsevišķu nolietojuma uzskaiti arī pārējai konkrētā pamatlīdzekļa daļai. Pārējā pamatlīdzekļa daļa var sastāvēt no dažādām daļām, kas atsevišķi nav nodalītas.

242. Zemei ir neierobežots lietderīgās lietošanas laiks – to nenolieto.

243. Pamatlīdzekļiem, kurus pašvaldība ir iegādājusies saskaņā ar finanšu līzinga (nomas) nosacījumiem vai kurus pašvaldība ir nodevusi operatīvajā nomā, nolietojumu aprēķina atbilstoši tādiem pašiem principiem, kādi piemērojami pārējiem pamatlīdzekļiem.

3.8. Pamatlīdzekļu vērtības samazināšanās

244. Katra pārskata perioda beigās novērtē, vai nepastāv pazīmes, kas norāda uz būtisku pamatlīdzekļu vērtības samazinājumu.

245. Pašvaldība izvērtē, vai pastāv vismaz šādas pazīmes attiecībā uz pamatlīdzekļa vērtības samazināšanos:

245.1. vismaz par 90 procentiem samazinājies vai nepastāv pieprasījums pēc pakalpojuma, kuru sniedz pašvaldība, lietojot attiecīgo pamatlīdzekli;

245.2. pieņemts valdības vai pašvaldības lēmums, kas rada negatīvas izmaiņas pašvaldības darbībā;

245.3. pamatlīdzeklis ir novecojis vai fiziski bojāts, piemēram, ugunsgrēkā bojāta daļa no ēkas;

245.4. pašvaldības darbībā notikušas vai tuvākajā laikā gaidāmas ilgtermiņa izmaiņas, kas negatīvi ietekmē pamatlīdzekļa paredzēto lietojumu. Šajās izmaiņās ietverta aktīva dīkstāve, plāni pārtraukt vai pārstrukturēt pašvaldības attiecīgu struktūrvienību vai funkciju darbību, vai likvidēt aktīvu pirms iepriekš paredzētā lietošanas termiņa beigām;

245.5. pieņemts lēmums apturēt pamatlīdzekļa izveidošanu pirms tā pabeigšanas vai nodošanas lietošanā (ekspluatācijā). Piemēram, pārskata periodā pieņemts lēmums uz nenoteiktu laiku apturēt skolas ēkas rekonstrukciju, kas uzsākta iepriekšējos pārskata periodos;

245.6. citas pazīmes, kas varētu liecināt par pamatlīdzekļu vērtības samazināšanos.

246. Pārskata periodā notikušās izmaiņas aktīva lietošanā arī var liecināt par aktīva vērtības samazināšanos.

247. Ja saskaņā ar veikto vērtības samazinājuma pazīmju izvērtējumu, nav konstatētas pazīmes, kas varētu liecināt par aktīva vērtības samazināšanos, pašvaldībai nav nepieciešams noteikt aktīva atgūstamo vērtību un veikt tālākos pasākumus pamatlīdzekļa vērtības samazinājuma izvērtēšanai.

248. Ja pastāv kāda no iepriekš minētajām pazīmēm, pašvaldība veic attiecīgā pamatlīdzekļa atgūstamās vērtības aplēsi. Pašvaldība vispirms izvērtē, vai iespējams noteikt pamatlīdzekļa patieso vērtību, atskaitot atsavināšanas izmaksas.

249. Pamatlīdzekļa patieso vērtību iespējams noteikt šādos gadījumos:

249.1. ar nesaistītu personu ir noslēgts saistošs līgums par attiecīgā pamatlīdzekļa pārdošanu, kurā ir norādīta pārdošanas cena un ir zināmas visas saistītās atsavināšanas (pārdošanas) izmaksas;

249.2. ja nav pieejami saistoši pārdošanas līgumi, bet pamatlīdzeklis ir tirgots aktīvā tirgū, tad patiesā vērtība ir pamatlīdzekļa tirgus vērtība (pašreizējā piedāvājuma cena). Ja pašreizējās piedāvājuma cenas nav pieejamas, pamatlīdzekļa patiesās vērtības noteikšanā piemēro pēdējā darījuma cenu, pieņemot, ka tirgū nav notikušas būtiskas izmaiņas starp darījuma datumu un aprēķinu veikšanas datumu. Ja aktīva patiesās vērtības noteikšanai izmanto atšķirīga aktīvu veida vai stāvokļa tirgus cenas, tad veic korekcijas, lai šīs atšķirības novērstu;

249.3. ja nav pieejami saistoši pārdošanas līgumi un nepastāv aktīvs tirgus, patieso vērtību nosaka atbilstoši pieejamajai informācijai par vērtību, kādu pašvaldība varētu iegūt no pamatlīdzekļa pārdošanas nesaistītai personai aprēķinu datumā. Šīs vērtības noteikšanai var izvērtēt nesenu līdzīgu darījumu tajā pašā nozarē vai saimnieciskās darbības jomā. Šajā gadījumā koriģē līdzīga darījuma tirgus cenu, lai novērstu ekonomisko apstākļu atšķirības.

250. Ja aktīva patiesā vērtība, atskaitot atsavināšanas izmaksas, pārsniedz tā uzskaites (atlikušo) vērtību, aktīva lietošanas vērtību neapņēma un vērtības samazinājumu neveic.

251. Ja pamatlīdzekļa patiesā vērtība, atskaitot atsavināšanas izmaksas, ir mazāka par tā uzskaites (atlikušo) vērtību vai, ja patieso vērtību nav iespējams noteikt (piemēram, specifiskām būvēm un iekārtām), nosaka pamatlīdzekļa lietošanas vērtību.

252. Lietošanas vērtības noteikšanai izmanto šādas metodes:

252.1. **amortizēto aizstāšanas izmaksu metodi** - pielietojot šo metodi, pamatlīdzekļa lietošanas vērtību nosaka, amortizējot pamatlīdzekļa aizstāšanas izmaksas atbilstoši esošā pamatlīdzekļa nolietojumam. Pamatlīdzekļa aizstāšanas izmaksas nosaka, salīdzinot pamatlīdzekļa reprodukcijas (tāda paša pamatlīdzekļa izveidošana vai iegāde) un aizstāšanas (līdzvērtīga pamatlīdzekļa izveidošana vai iegāde) izmaksas un izvēloties mazākās. Praksē šo metodi izmanto gadījumos, ja pamatlīdzeklim nav konstatējami būtiski fiziski bojājumi.

252.2. **atjaunošanas izmaksu metodi** - izmanto, ja nav iespējams pielietot amortizēto aizstāšanas izmaksu metodi. Šajā gadījumā pamatlīdzekļa lietošanas vērtību nosaka, no amortizētajām aktīva aizstāšanas izmaksām pirms vērtības samazināšanās atskaitot aprēķinātās aktīva atjaunošanas izmaksas, kas nepieciešamas, lai atjaunotu aktīva darbību tādā līmenī, kāds tas bija pirms vērtības samazināšanās. Praksē šo metodi izmanto, piemēram,

gadījumos, kad pamatlīdzeklis ir fiziski bojāts, kā arī gadījumos, kad pamatlīdzekļa izveidošana apturēta pirms tā pabeigšanas.

252.3. pakalpojumu vienību vērtības metodi - lietošanas vērtību nosaka, samazinot amortizētās aktīva aizstāšanas izmaksas pirms vērtības samazināšanās atbilstoši samazinātajam pakalpojuma vienību skaitam. Praksē šo metodi izmanto, ja nav iespējams pielietot amortizēto aizstāšanas izmaksu metodi un ir būtiski (vismaz par 90%) samazinājies sākotnēji plānoto pakalpojumu apmērs, ko var nodrošināt, izmantojot konkrēto pamatlīdzekli.

253. Aprēķināto attiecīgo pamatlīdzekļa lietošanas vērtību salīdzina ar tā patieso vērtību, atskaitot atsavināšanas izmaksas. Par pamatlīdzekļa atgūstamo vērtību nosaka to vērtību, kas ir lielākā no abām iepriekš minētajām vērtībām (patiesās vērtības un lietošanas vērtības). Ja patieso vērtību nav bijis iespējams noteikt, par tā atgūstamo vērtību, nosaka lietošanas vērtību.

254. Pašvaldība salīdzina pamatlīdzekļa atgūstamo vērtību ar pamatlīdzekļa uzskaites vērtību, lai noteiktu, vai pastāv pamatlīdzekļa vērtības samazinājums.

255. Ja pamatlīdzekļa atgūstamā vērtība ir mazāka par tā uzskaites vērtību, tad pašvaldība atzīst pamatlīdzekļa vērtības samazinājumu līdz tā atgūstamajai vērtībai un pārējos izdevumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>8652</i>	<i>Izdevumi no vērtības samazinājuma</i>
		<i>nefinansu aktīviem</i>
<i>K</i>	<i>1299</i>	<i>Pamatlīdzekļu vērtības samazinājums</i>

Ja vērtības samazinājums ir lielāks par pamatlīdzekļa uzskaites vērtību, pašvaldība uzskaites vērtību samazina līdz nullei.

256. Pēc pamatlīdzekļa vērtības samazinājuma atzīšanas tam turpina aprēķināt nolietojumu, tā uzskaites (atlikušo) vērtību sistemātiski attiecinot uz atlikušo lietderīgās lietošanas laiku.

257. Katra pārskata perioda beigās novērtē, vai nepastāv pazīmes, kas norāda, ka iepriekšējos pārskata periodos atzītais pamatlīdzekļa vērtības samazinājums vairs nepastāv vai ir mazinājies.

258. Novērtējot, vai vērtības samazinājums vairs nepastāv vai ir samazinājies, pašvaldība attiecībā uz pamatlīdzekli izvērtē vismaz šādas pazīmes:

258.1. vismaz par 90 procentiem palielinājies vai atjaunojies pieprasījums pēc pakalpojuma, kuru sniedz pašvaldība, lietojot attiecīgo pamatlīdzekli. *Piemēram, skolā sākotnēji skolēnu skaits demogrāfisko izmaiņu rezultātā bija samazinājies par vairāk kā 90%, un tika atzīts pamatlīdzekļa vērtības samazinājums. Taču tagad skolas apkārtnē ir uzcelts jauns dzīvojamais rajons, tādejādi skolēnu skaits palielinājās attiecīgajā apmērā. Citā gadījumā, piemēram, pirms diviem gadiem tehnoloģisko jauninājumu rezultātā slimnīcas rentgena aparāts bija novecojis, un tika pieņemts lēmums to aizstāt ar jaunu. Līdz ar to vecais aparāts tika pārvietots uz citu medicīnas iestādi, kur tā izmantošana bija plānota par 90% mazāka nekā sākotnēji slimnīcā. Tika atzīts rentgena aparāta vērtības samazinājums. Taču tagad medicīnas iestādes reorganizācijas rezultātā apkalpojamo pacientu skaits ir palielinājies;*

258.2. pieņemts valdības vai pašvaldības lēmums, kas rada pozitīvas izmaiņas budžeta iestādes darbībā;

258.3. pārskata perioda laikā veikti pamatlīdzekļa uzlabojumi vai atjaunošana, lai uzlabotu tā darbību;

258.4. pašvaldības darbībā notikušas vai tuvākajā laikā gaidāmas ilgtermiņa izmaiņas, kas pozitīvi ietekmē pamatlīdzekļa paredzēto lietojumu;

258.5. pieņemts lēmums atsākt pamatlīdzekļa izveidi, kas iepriekš apturēta vai pārtraukta pirms tā pabeigšanas vai nodošanas lietošanā (ekspluatācijā).

259. Ja pastāv kāda no iepriekš minētajām pazīmēm, pašvaldība veic attiecīgā pamatlīdzekļa atgūstamās vērtības aplēsi.

260. Pašvaldība palielina pamatlīdzekļa uzskaites (atlikušo) vērtību, norakstot iepriekšējos pārskata periodos izveidoto vērtības samazinājumu tikai tad, ja gadījumā, ja pamatlīdzekļa atgūstamā vērtība ir lielāka par tā uzskaites vērtību. Šādā gadījumā aktīva uzskaites (atlikusī) vērtība jāpalielina līdz tā atgūstamajai vērtībai un jāatzīst pārskata perioda pārējie ieņēmumi, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1299</i>	<i>Pamatlīdzekļu vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	<i>8552</i>	<i>Ieņēmumi no vērtības samazinājuma norakstīšanas nefinanšu aktīviem</i>

261. Palielinātā pamatlīdzekļa uzskaites (atlikusī) vērtība nedrīkst pārsniegt uzskaites vērtību, kas būtu noteikta (atskaitot nolietojumu), ja aktīvam iepriekšējos periodos nebūtu atzīti izdevumi no vērtības samazinājuma.

262. Pēc pamatlīdzekļa vērtības samazinājuma koriģēšanas turpina aprēķināt nolietojumu, pamatlīdzekļa uzskaites (atlikušo) vērtību sistemātiski attiecinot uz atlikušo lietderīgās lietošanas laiku.

263. Izveidoto pamatlīdzekļu vērtības samazinājumu var koriģēt tikai par konkrētā pamatlīdzekļa vērtības samazinājuma izmaiņu vērtību.

264. Tā kā pēc pamatlīdzekļa vērtības samazinājuma koriģēšanas pamatlīdzekļa atlikušais lietderīgās lietošanas laiks nemainās, tad pamatlīdzekļa nolietojumu aprēķina, pamatlīdzekļa uzskaites vērtību pēc vērtības samazinājuma koriģēšanas sistemātiski attiecinot uz pamatlīdzekļa atlikušo lietderīgās lietošanas laiku.

265. Pamatlīdzekļu vērtības samazinājuma pārbaudi var veikt pašvaldības vadītāja apstiprināta komisija vai pašvaldības apstiprināts atbildīgais attiecīgās jomas speciālists. Komisijai vērtības samazinājuma pazīmju identifikācijai un aprēķinu veikšanai ir tiesības piesaistīt attiecīgās nozares speciālistus.

266. Pamatlīdzekļa vērtības samazinājuma un/vai atgūstamās vērtības aprēķins tiek dokumentēts.

3.9. Pamatlīdzekļu izslēgšana no uzskaites

267. Pamatlīdzekli izslēdz no uzskaites, norakstot tā vērtību un uzkrāto nolietojumu sekojošos gadījumos:

267.1. pamatlīdzekli norakstot;

267.2. pamatlīdzekli atsavinot;

267.3. pamatlīdzekli nododot citai pašvaldībai;

267.4. konstatējot pamatlīdzekļa iznīcināšanu prettiesiskas darbības dēļ.

268. Pamatlīdzekli noraksta, piemēram, gadījumos, ja ir pieņemts lēmums izbeigt tā lietošanu vai tas ir novecojis un tā tālāka lietošana nav iespējama neatkarīgi no tā atlikušās vērtības. Pašvaldība veic pamatlīdzekļu norakstīšanu saskaņā ar iestādē izstrādātu iekšējo kārtību, ja nepieciešams, pieaicinot attiecīgās jomas speciālistus.

269. Gadījumā, ja pašvaldība pārtrauc pamatlīdzekļa turpmāku lietošanu, tā pamatlīdzekli noraksta, pamatojoties uz vadības apstiprinātu attaisnojuma dokumentu, veicot sekojošus grāmatojumus:

<i>D</i>	<i>1290</i>	<i>Pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums un vērtības samazinājums</i>
----------	-------------	---

<i>K</i>	<i>1200</i>	<i>Pamatlīdzekļi*</i>
<i>*uzkrātā nolietojuma un atzītā vērtības samazinājuma apmērā</i>		
<i>D</i>	<i>8611</i>	<i>Izdevumi no nefinanšu aktīvu norakstīšanas un likvidēšanas</i>
<i>K</i>	<i>1200</i>	<i>Pamatlīdzekļi*</i>

**atlikusī uzskaites vērtība*

270. Ja pamatlīdzekli paredzēts atsavināt, to pārdodot, tad to līdz atsavināšanai uzskaita krājumu sastāvā. Pamatlīdzekļus uzskaita kā atsavināšanai paredzētus, ja tie pašreizējā stāvoklī ir pieejami tūlītējai atsavināšanai un pakļauti normatīvajos aktos noteiktajiem atsavināšanas nosacījumiem, to lietderīgā lietošana ir pārtraukta un to atsavināšana ir ticama. Ilgtermiņa ieguldījumu, tai skaitā pamatlīdzekļu, atsavināšanu uzskata par ticamu, ja ir spēkā šādi nosacījumi:

270.1. atsavināšana ir pamatota ar normatīvo aktu vai iestādes vadības lēmumu;

270.2. atsavināšanas process ir uzsākts;

270.3. ir pārliecība par atsavināšanas procesa pabeigšanu viena gada laikā no atsavināšanas uzsākšanas datuma.

271. Pamatlīdzekļiem, kuru atsavināšana ir ticama, pārtrauc aprēķināt nolietojumu un tos līdz to atsavināšanai uzskaita krājumu sastāvā to atlikušajā vērtībā, veicot sekojošus grāmatojumus:

<i>D</i>	<i>1290*</i>	<i>Pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	<i>1200*</i>	<i>Pamatlīdzekļi</i>

**uzkrātais nolietojums*

<i>D</i>	<i>1290*</i>	<i>Pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	<i>1200*</i>	<i>Pamatlīdzekļi</i>

**iepriekš atzītais vērtības samazinājums*

<i>D</i>	<i>2130</i>	<i>Gatavie ražojumi, pasūtījumi un krājumi atsavināšanai</i>
<i>K</i>	<i>1200</i>	<i>Pamatlīdzekļi*</i>

**atlikusī uzskaites vērtība*

272. Pašvaldība veic turpmāku atsavināšanai paredzētā pamatlīdzekļa uzskaiti saskaņā ar sadaļā "Krājumu uzskaitē" noteiktajiem uzskaites principiem.

273. Pašvaldība atzīst ieņēmumus no atsavināšanai paredzētajiem pamatlīdzekļiem saskaņā ar sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem ar atlīdzību" noteiktajiem uzskaites principiem.

274. Pašvaldība, kas nodod pamatlīdzekli citai pašvaldībai bez atlīdzības, izslēdz uzkrāto vērtības samazinājumu un atzīst pārējos ieņēmumus no aktīvu vērtības samazinājuma, kā arī izslēdz sākotnējo vērtību un uzkrāto nolietojumu un atzīst izdevumus no nodotām vērtībām bez atlīdzības pamatlīdzekļa atlikušajā vērtībā, veicot sekojošus grāmatojumus:

<i>D</i>	<i>1290*</i>	<i>Pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	<i>1200*</i>	<i>Pamatlīdzekļi</i>

**uzkrātais nolietojums*

<i>D</i>	<i>1290*</i>	<i>Pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums un vērtības samazinājums</i>
----------	--------------	---

<i>K</i>	8552*	<i>Ieņēmumi no vērtības samazinājuma norakstīšanas nefinanšu aktīviem</i>
<i>*iepriekš atzītais vērtības samazinājums</i>		
<i>D</i>	8420	<i>Izdevumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības</i>
<i>K</i>	1200	<i>Pamatlīdzekļi</i>
<i>*atlikusī uzskaites vērtība</i>		

3.10. Pamatlīdzekļu inventarizācija

275. Lai nodrošinātu, ka pašvaldības pārskatos ir ietverti visi pamatlīdzekļi, pārskata gada beigās pašvaldība veic pamatlīdzekļu inventarizāciju.

276. Vienlaikus pārskata gada beigās pašvaldība novērtē, vai pastāv kādas pazīmes, kas liecina par iespējamo pamatlīdzekļa vērtības samazināšanos atbilstoši šīs sadaļā "Pamatlīdzekļu vērtības samazināšanās" noteiktajiem principiem.

277. Pamatlīdzekļu inventarizāciju veic saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, kā arī pašvaldībā apstiprināto inventarizācijas kārtību.

278. Pamatlīdzekļus inventarizē, to apjomu pārbaudot dabā, kā arī veicot pārbaudes pret iegādes un citiem attaisnojuma dokumentiem.

279. Ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēts pamatlīdzeklis, kas līdz šim nav bijis iekļauts uzskaitē, pašvaldības vadītāja apstiprināta komisija nosaka pamatlīdzekļa vērtību un sagatavo pamatlīdzekļa novērtēšanas aktu, ja nepieciešams pieaicinot attiecīgās jomas speciālistu, kuram ir atzīta un atbilstoša kvalifikācija.

280. Pašvaldība, pamatojoties uz komisijas sagatavoto aktu, atzīst sākotnēji uzskaitē pamatlīdzekli, tā noteiktajā vērtībā palielinot atbilstošos pamatlīdzekļu un ieņēmumu kontus, un veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	1200	<i>Pamatlīdzekļi</i>
<i>K</i>	8580	<i>Ieņēmumi no ilgtermiņa aktīvu sākotnējās atzīšanas</i>

281. Ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēts pamatlīdzekļu iztrūkums vai bojājums, kas liegtu tā tālāku izmantošanu pašvaldības darbībā, piemēram, fiziski bojājumi, pašvaldība saskaņā ar pašvaldības noteikto kārtību attiecīgo pamatlīdzekli izslēdz no uzskaites, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	1290	<i>Pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	1200	<i>Pamatlīdzekļi</i>
<i>D</i>	8611	<i>Izdevumi no nefinanšu aktīvu norakstīšanas un likvidēšanas</i>
<i>K</i>	1200	<i>Pamatlīdzekļi</i>

3.11. Informācijas uzrādīšana

282. Pašvaldība uzrāda sekojošu informāciju gada pārskatā par pamatlīdzekļiem:

282.1. Pašvaldība norāda pamatlīdzekļus pārskatā par finansiālo stāvokli jeb bilanci to atlikušajā vērtībā. Pamatlīdzekļu atlikušo vērtību aprēķina, no sākotnējās vērtības atskaitot nolietojumu un vērtības samazinājumu;

282.2. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikuma finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā 1.2. piezīmē "Pamatlīdzekļi" sniedz informāciju par:

- 282.2.1. pamatlīdzekļu uzskaites vērtībām pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);
- 282.2.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;
- 282.2.3. izmaiņām bilances posteņa vērtībā;
- 282.2.4. informāciju par katru vērtības samazinājuma atzīšanu vai norakstīšanu;
- 282.2.5. reorganizācijas rezultātā un bez atlīdzības saņemto un nodoto pamatlīdzekļu vērtību;
- 282.2.6. vērtības samazinājumu avansa maksājumiem sadalījumā pa metodēm un atbilstoši grupām pēc to izpildes termiņa kavējuma pārskata perioda beigās;
- 282.2.7. izmaksām, kas atzītas kontā "Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigtā būvniecība";
- 282.2.8. informāciju par kapitālsabiedrību kapitālsabiedrību ieguldījumu turējumā nodotā valsts vai pašvaldības īpašumā;
- 282.2.9. nomnieku veiktiem kapitāliem ieguldījumiem valsts un pašvaldību īpašumā, kā arī zembilancē uzskaita iespējamās saistības, ja beidzot nomas līgumu šie ieguldījumi ir jākompensē;
- 282.2.10. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

Pašvaldība sniedz informāciju finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā saskaņā ar Valsts kases sagatavotajām finanšu pārskata posteņu strukturizētā skaidrojuma sagatavošanas vadlīnijām, kas publicētas Valsts kases tīmekļa vietnē.

282.3. Finanšu pārskata pielikuma grāmatvedības uzskaites principu aprakstā pašvaldība sniedz attiecīgi informāciju par:

- 282.3.1. pamatlīdzekļu klasifikāciju, sākotnējo atzīšanu un novērtēšanu, turpmāko novērtēšanu (piemēram, nolietojums, vērtības samazinājums), izslēgšanu no uzskaites;
- 282.3.2. metodēm un nozīmīgiem pieņēmumiem, kas izmantoti pamatlīdzekļu patiesās vērtības noteikšanai;
- 282.3.4. pamatlīdzekļu vērtības samazinājuma iemesliem un aprēķināšanas metodēm;
- 282.3.5. pazemes aktīvu sākotnējo atzīšanu un vērtības samazināšanas metodi, ja attiecināms.

4. Ieguldījumu īpašumu uzskaitē

4.1. Mērķis

283. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt ieguldījuma īpašumu uzskaites principus budžeta iestādēs.

4.2. Sfēra

284. Šī sadaļa nosaka ieguldījuma īpašumu uzskaites principus un ar to uzskaiti saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauces uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, atļaujošuma dokumentu paraugus, praktiskus piemērus un informācijas atklāšanas paraugus.

4.3. Definīcijas

Atsavināšana	saimnieciskais darījums, kura rezultātā pašvaldības īpašuma tiesības uz aktīvu pāriet aktīva ieguvējam
---------------------	--

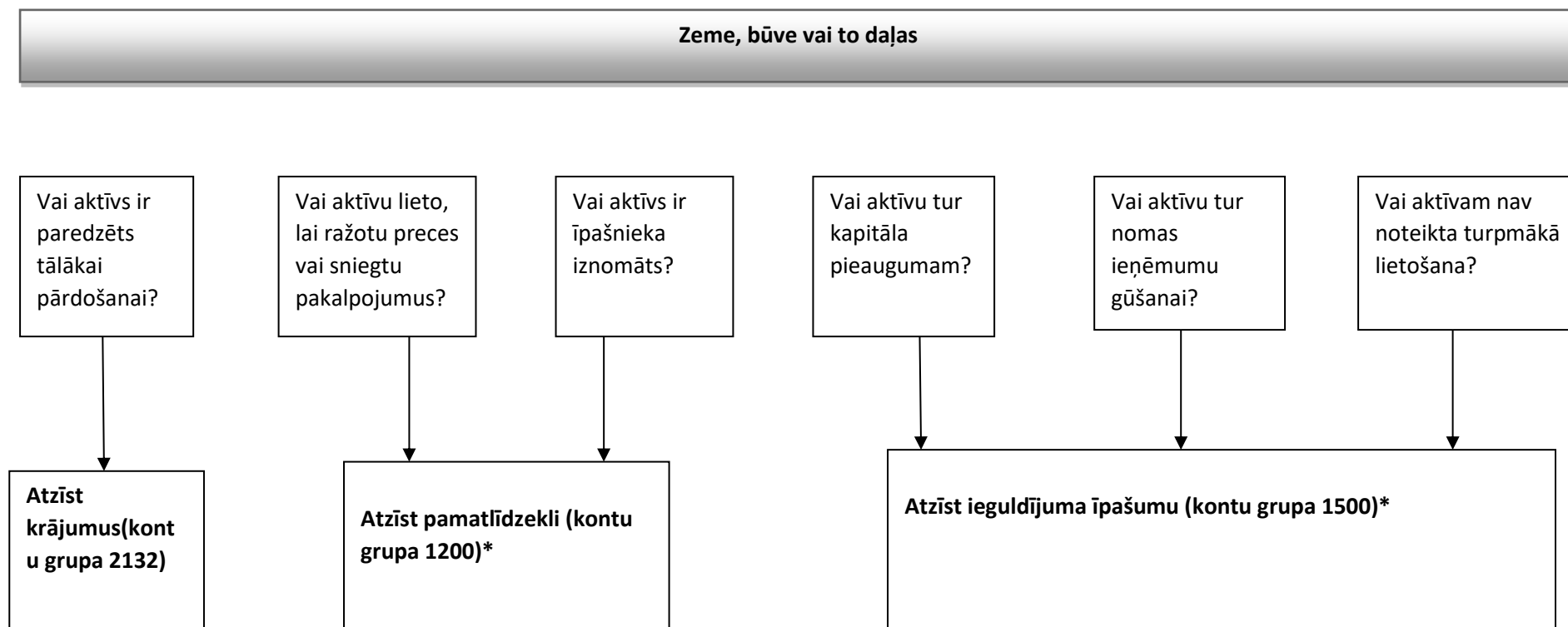
	(piemēram, aktīva pārdošana, nodošana bez atlīdzības, mainīšana, ieguldīšana kapitālsabiedrībā);
Iegādes izmaksu vērtība	samaksātās naudas vai naudas ekvivalentu summa, vai aktīva iegādei izlietotās atlīdzības patiesā vērtība tā iegādes vai izveides brīdī.
Ieguldījuma īpašumi	zeme un būves, kas neatbilst pamatlīdzekļu izmantošanas kritērijiem un kurus pašvaldība tur: a) iznomāšanai, izņemot vispārējās valdības sektora struktūru ietvaros, b) kapitāla pieaugumam, vai c) nav pieņemts lēmums par to izmantošanu.
Ilgtermiņa ieguldījumi	aktīvi, kurus pašvaldība plāno izmantot ilgāk nekā gadu no iegūšanas datuma.
Lietderīgās lietošanas laiks	laika periods, kurā paredzēts izmantot ieguldījuma īpašumu.
Lineārā nolietošanas metode	metode aktīva vērtības norakstīšanai, kas pamatojas uz pieņēmumu, ka ieguldījuma īpašuma vērtība samazināsies vienmērīgi visā tā lietderīgās lietošanas laikā.
Finanšu aktīvi	a) nauda; b) citas personas pašu kapitāla instruments – līgums, kas apliecina atlikušo līdzdalību citas personas aktīvos pēc visu saistību atskaitīšanas; c) līgumā noteiktas tiesības saņemt naudu vai citu finanšu aktīvu no citas personas vai savstarpēji apmainīt finanšu aktīvus vai finanšu saistības ar citu personu apstākļos, kas pašvaldībai ir potenciāli labvēlīgi; d) finanšu instruments
Nefinanšu aktīvi	aktīvi, kas neatbilst finanšu aktīvu definīcijai, piemēram, nemateriālie ieguldījumi, pamatlīdzekļi, krājumi, avansa maksājumi, nākamo periodu izdevumi.
Nolietojums	ieguldījuma īpašuma vērtības sistemātisks samazinājums tā lietderīgās lietošanas laikā.
Uzskaites (atlikusī) vērtība	vērtība, kādā ieguldījuma īpašumu uzrāda pārskatā par finansiālo stāvokli pēc uzkrātā nolietojuma un uzkrātā vērtības samazinājuma atskaitīšanas.
Vērtības samazinājums	aktīva nākotnes saimniecisko labumu zaudējumi vai ierobežojumi aktīva izmantošanai funkciju izpildei, kas pārsniedz sistemātiski atzīto nolietojumu.

4.4. Izņēmumi

285. Ieņēmumu atzīšana, saņemot ieguldījuma īpašumu ziedojuma vai dāvinājuma veidā vai bezatlīdzības ceļā starp budžeta iestādēm, aplūkota sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)".

4.5. Lēmumu koks īpašumu atzīšanai pašvaldības uzskaitē

* Tai skaitā turējumā nodotie pamatlīdzekļi (kontu grupa 1250) un ieguldījuma īpašumi (kontu grupa 1550). Turējumā nodotos aktīvus uzskaita kā pamatlīdzekļus vai ieguldījuma īpašumus atbilstoši veidam kā tos lieto iestāde, kurai tie nodoti.

4.6. Ieguldījuma īpašumu atzīšana uzskaitē

286. Zemi un būves (piemēram, zemesgabalus, ēkas, inženierbūves), sākotnēji atzīstot, grāmato kā pamatlīdzekļus, ja tās paredzētas:

286.1. funkciju nodrošināšanai (piemēram, administratīvām vajadzībām, preču ražošanai, pakalpojumu sniegšanai);

286.2. iznomāšanai pilnībā vai daļēji vispārējā valdības sektora struktūru ietvaros;

286.3. funkciju nodrošināšanai un tajā pašā laikā arī iznomāšanai ārpus vispārējā valdības sektora struktūrām.

287. Zemi un būves, sākotnēji atzīstot, grāmato kā ieguldījuma īpašumu, ja tās neatbilst augstāk minētajiem kritērijiem (piemēram, tās pilnībā paredzētas iznomāšanai ārpus vispārējās valdības sektora struktūrām, vai nav pieņemts lēmums par to izmantošanu).

288. Ja 287. punktā minētos aktīvus iznomā kopā ar citiem aktīviem, tad ieguldījuma īpašumu sastāvā grāmato visus aktīvus un analītiski nodala nolietojuma aprēķināšanai.

289. Pašvaldība var turēt īpašumus, lai iegūtu nomas maksu vai sagaidītu cenas celšanos, un izmantot iegūtos naudas līdzekļus citu savu darbību (pakalpojumu sniegšanas) finansēšanai.

290. Ieguldījuma īpašumi ir, piemēram:

290.1. zeme, kuru tur ilgtermiņa kapitāla vērtības palielināšanai;

290.2. zeme, kuru tur pašlaik nenoteiktai turpmākai lietošanai;

290.3. ēka, kuru pašvaldība tur kā īpašnieks (vai kā nomnieks finanšu nomas ietvaros) un kuru tā iznomā vai plāno iznomāt saskaņā ar vienu vai vairākiem operatīvās nomas līgumiem;

290.4. nekustamais īpašums, kas tiek būvēts vai attīstīts, lai turpmāk to izmantotu kā ieguldījuma īpašumu.

291. Īpašumi, kuri nav ieguldījuma īpašumi ir, piemēram:

291.1. pamatlīdzeklis, kuru saskaņā ar pašvaldības vadības lēmumu plānots tuvākā laikā pārdot un kuru uzskaita atbilstoši šīs grāmatvedības uzskaites politikas sadaļā "Krājumu uzskaitē" noteiktajiem uzskaites principiem;

291.2. pašvaldības izmantots īpašums kuru uzskaita saskaņā ar sadaļā "Pamatlīdzekļu uzskaitē" noteiktajiem uzskaites principiem, ieskaitot sekojošus īpašumus:

291.2.1. īpašums, kuru nākotnē paredzēts izmantot pašvaldības funkciju nodrošināšanai;

291.2.2. īpašums, kuru paredzēts attīstīt un izmantot pašvaldības funkciju nodrošināšanai;

291.3. citai personai finanšu nomas ietvaros iznomāts īpašums, kuru uzskaita saskaņā ar sadaļā "Noma" noteiktajiem uzskaites principiem;

291.4. īpašums, kas tiek turēts sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanai un kas vienlaikus rada ienākošās naudas plūsmas. Piemēram, pašvaldības īpašumu departaments var turēt dzīvojamo fondu, kuru izmanto, lai nodrošinātu mājokļus ģimenēm ar zemiem ienākumiem par īres maksu, kas ir zemāka par tirgus likmēm. Šādā gadījumā īpašums tiek turēts, lai nodrošinātu mājokļa pieejamību, nevis nomas maksas gūšanai vai kapitāla vērtības pieaugumam, un gūtie nomas ieņēmumi ir saistīti ar šī īpašuma turēšanas galvenā mērķa īstenošanu. Šāds īpašums netiek uzskatīts par ieguldījuma īpašumu;

292. Atsevišķos gadījumos pašvaldības tur īpašumu, kas sevī ietver gan daļu, kuru izmanto, lai gūtu nomas maksu vai sagaidītu cenas celšanos, gan daļu, kuru izmanto pašvaldības pakalpojumu sniegšanai vai administratīviem mērķiem. Piemēram, pašvaldībai var piederēt ēka, kura tiek

izmantota daļēji administrācijas vajadzībām, gan arī atsevišķa daļa tiek iznomāta kā biroja telpas. Šai gadījumā īpašumu uzskaita pamatlīdzekļu sastāvā.

293. Ieguldījuma īpašumu atzīst par aktīvu tikai un vienīgi tad, ja:

293.1. to pagātnes notikumu rezultātā kontrolē pašvaldība;

293.2. ir ticams, ka nākotnē pašvaldība saņems ar ieguldījuma īpašumu saistītos saimnieciskos labumus;

293.3. tā izmaksu vērtību vai patieso vērtību var ticami novērtēt.

294. Nosakot, vai īpašums atbilst 293.2. apakšpunktā minētajam kritērijam, pašvaldībai jānovērtē, cik liela ir ticamības pakāpe apgalvojumam par saimniecisko labumu nonākšanu budžeta iestādē nākotnē, pamatojoties uz sākotnējās atzīšanas brīdī pieejamajiem pierādījumiem. Pietiekama ticamības pakāpe tam, ka pašvaldība nākotnē saņems saimnieciskos labumus vai īpašumu izmantos funkciju izpildei, nozīmē, ka pastāv pārlicība par to, ka pašvaldība saņems ar attiecīgo aktīvu saistītus ieguvumus un uzņemsies ar to saistītos riskus. Šādu pārlicību parasti var gūt tad, ja ar aktīvu saistītie ieguvumi un riski ir nodoti pašvaldībai (piemēram, noslēgts līgums par aktīva iegādi, kas paredz aktīva īpašumtiesību nodošanu līguma noslēgšanas brīdī). Pirms tas notiek, aktīva iegādes darījumu parasti var atsaukt bez būtiskiem sodiem, līdz ar to aktīvs netiek atzīts.

295. Iegādājoties ieguldījuma īpašumu, ieguldījuma īpašuma izmaksu vērtība ir ieguldījuma īpašuma patiesā vērtība iegūšanas datumā.

296. Pašvaldība novērtē ieguldījuma īpašumu atbilstoši tā vērtībai iegādes vai izveidošanas brīdī. Šī vērtība ietver izmaksas, kas bijušas nepieciešamas ieguldījuma īpašuma iegādei vai izveidei, kā arī izmaksas, kas veiktas vēlākos periodos, lai papildinātu ieguldījuma īpašumu, aizvietotu kādu šī īpašuma daļu.

297. Pašvaldība atzīst ieguldījuma īpašumu savā grāmatvedības uzskaitē, kad tas atbilst ieguldījuma īpašuma atzīšanas kritērijiem. Parasti par ieguldījuma īpašuma iegādes datumu uzskata dienu, kas darījumu apliecinošos dokumentos norādīta kā īpašumtiesību pārejas diena. Ja ieguldījuma īpašums tiek būvēts, to atzīst ar datumu, kad to pieņem lietošanā, pamatojoties uz aktu par īpašuma nodošanu lietošanā (ekspluatācijā). Līdz tam ar ieguldījuma īpašuma izveidošanu saistītās izmaksas uzskaita atsevišķā postenī ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā.

298. Pašvaldība nosaka ieguldījuma īpašuma sākotnējo vērtību, tas ir, iegādes vai izveidošanas izmaksas, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem par ieguldījuma īpašuma iegādi vai izveidošanu un tajos iekļauto informāciju. Šīs izmaksas apkopo un reģistrē aktā par ieguldījuma īpašuma nodošanu lietošanā.

299. Iegūstot ieguldījuma īpašumu, pamatojoties uz darījumu apliecinošiem dokumentiem, pašvaldība palielina attiecīgo ilgtermiņa ieguldījumu kontu un saistību kontu par dokumentā norādīto summu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1500</i>	<i>Ieguldījuma īpašumi</i>
<i>K</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

300. Saņemot avansa maksājuma rēķinu par ieguldījuma īpašuma iegādi, grāmatojumus neveic, bet rēķinu reģistrē pašvaldības uzskaites sistēmā. Avansa maksājuma dokumenta apmaksas dienā, pamatojoties uz maksājuma uzdevumu, atzīst attiecīgā aktīvu konta palielinājumu un tā naudas līdzekļu konta samazinājumu, no kura veic maksājumu, grāmatojot:

<i>D</i>	<i>1580</i>	<i>Avansa maksājumi par ieguldījumu īpašumiem</i>
<i>K</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>

301. Saņemot darījumu apliecinājošu dokumentu par ieguldījuma īpašuma iegādi, par kuru iepriekš veikts avansa maksājums, to reģistrē pašvaldības uzskaites sistēmā un ieģrāmato, palielinot ieguldījuma īpašuma kontu un saistību kontu attiecīgajā apmērā:

<i>D</i>	<i>1510</i>	<i>Ieguldījuma īpašumi</i>
<i>K</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

302. Pašvaldība atzīst avansa maksājumu un saistību samazinājumu iepriekš veiktā avansa maksājuma vērtībā, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>
<i>K</i>	<i>1580</i>	<i>Avansa maksājumi par ieguldījuma īpašumiem</i>

303. Pašvaldība sākotnēji novērtē ieguldījuma īpašumu tā iegādes izmaksu vērtībā, iekļaujot arī darījuma izmaksas.

304. Iegādāta ieguldījuma īpašuma iegādes izmaksu vērtībā iekļauj tā pirkšanas cenu un jebkuras tieši attiecināmās izmaksas. Tieši attiecināmās izmaksas ir, piemēram, maksa par juridiskiem pakalpojumiem un citas darījuma izmaksas.

305. Ieguldījuma īpašuma iegādes izmaksu vērtību nepaliekina par šādām izmaksām:

305.1. saimnieciskās darbības uzsākšanas izmaksas (ja vien tās nav nepieciešamas, lai īpašumu sagatavotu lietošanai);

305.2. saimnieciskās darbības izmaksas, kas radušās līdz brīdim, kad ieguldījuma īpašums sasniedz plānoto lietošanas apjomu;

305.3. īpašuma būvniecības vai attīstības procesā radušos būtisku nelietderīgi izlietotu materiālu, darbaspēka vai citu resursu izmaksas.

306. Pašvaldība ieguldījuma īpašuma uzskaites vērtībā neiekļauj īpašuma ikdienas uzturēšanas izmaksas. Šīs izmaksas atzīst izdevumos un uzrāda pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem periodā, kurā tās radušās. Ikdienas uzturēšanas izmaksas, galvenokārt, ir darbaspēka un materiālu izmaksas. Šie izdevumi visbiežāk ir nekustamā īpašuma remonta un uzturēšanas (piemēram, kanalizācijas sistēmas atkalķošanas vai dūmvadu tīrīšanas) izmaksas.

307. Gadījumā, ja pašvaldība veic norēķinus par ieguldījuma īpašuma iegādi ar atliktā maksājuma nosacījumiem un atliktā maksājuma periods ir ilgāks par 12 mēnešiem, pašvaldība nosaka ieguldījuma īpašuma iegādes izmaksu vērtību, ņemot vērā atbilstošo procenta likmi. Starpību starp šo summu un maksājumu kopējo vērtību atzīst par procentu izdevumiem atliktā maksājuma periodā. Papildus radušās izmaksas atzīst kā finanšu izdevumus nevis iekļauj ieguldījuma īpašuma iegādes izmaksu vērtībā.

308. Gadījumā, ja pašvaldība iegūst ieguldījuma īpašumu darījumā bez atlīdzības, ieguldījuma īpašuma izmaksu vērtība ir tā patiesā vērtība iegūšanas datumā, izņemot aktīva saņemšanu vispārējās valdības struktūru sektora ietvaros. Pašvaldība atzīst ieguldījuma īpašumu un ieņēmumus no darījuma bez atlīdzības saskaņā ar noteiktajiem uzskaites principiem.

309. Saņemot dāvinājumā ieguldījuma īpašumu, saņemšanas dienā pašvaldība nosaka ieguldījuma īpašuma patieso vērtību un paredzamo lietderīgās lietošanas laiku, nepieciešamības gadījumā pieaicinot attiecīgās jomas speciālistu. Ja dāvinājumu saņem saskaņā ar pievienoto dokumentāciju, kurā norādīta attiecīgā ieguldījuma īpašuma vērtība, komisija izvērtē, vai norādītā vērtība atbilst aktīva patiesai vērtībai iegūšanas datumā, un ieguldījuma īpašumu uzskaita komisijas apstiprinātajā vērtībā. Vienlaikus pašvaldība vērtē līguma nosacījumus, lai ieņēmumus no dāvinājuma atzītu atbilstoši noteiktajiem principiem.

310. Gadījumā, ja pašvaldība saņem dāvinājumā ieguldījuma īpašumu, tā atzīst attiecīgo ieguldījuma īpašumu un ieņēmumus no saņemtā dāvinājuma atbilstoši komisijas novērtēšanas aktā apstiprinātajai dāvinājuma vērtībai un veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1500</i>	<i>Ieguldījuma īpašumi</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

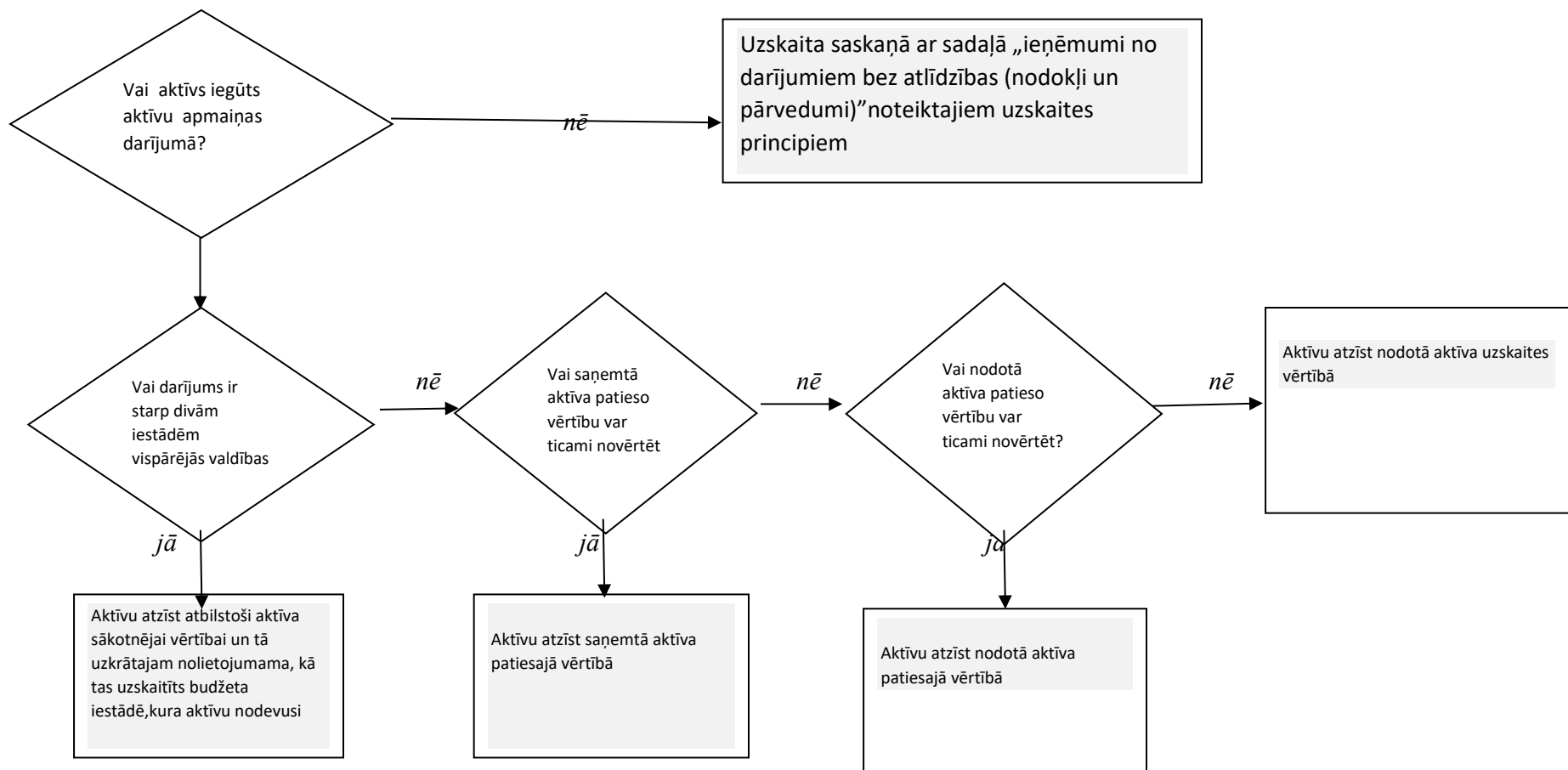
311. Ja pašvaldība sākotnēji atzīst ieguldījuma īpašumu tā patiesajā vērtībā, tad patieso vērtību pieņem kā šī īpašuma iegādes izmaksu vērtību. Patieso vērtību nesamazina par ieguldījuma īpašuma paredzamām atsavināšanas izmaksām.

312. Finanšu nomā nomāta īpašuma, kas klasificēts kā ieguldījuma īpašums, sākotnējo iegādes izmaksu vērtību nosaka atbilstoši finanšu nomas nosacījumiem, proti, aktīvu atzīst īpašuma minimālo nomas maksājumu pašreizējā vērtībā, vienlaikus atzīstot saistības tādā pašā apmērā.

313. Finanšu nomas darījuma ietvaros veiktu sākotnējo iemaksu uzskaita kā minimālā nomas maksājumu daļu, tādēļ to iekļauj aktīva iegādes izmaksu vērtībā un atskaita no saistībām. Pamatnostādnes patiesās vērtības noteikšanai gadījumos, kad sākotnējās atzīšanas nolūkā patiesā vērtība tiek izmantota iegādes izmaksu noteikšanai, iekļautas sadaļā "Pamatlīdzekļu uzskaitē".

314. Pašvaldība ieguldījuma īpašumu var iegūt arī apmaiņas darījumā - apmaiņā pret nefinanšu aktīvu vai aktīviem, vai finanšu un nefinanšu aktīvu kombināciju. Pašvaldība nosaka šāda (iegūtā) ieguldījuma īpašuma izmaksu vērtību atbilstoši tā patiesajai vērtībai, izņemot gadījumus, kad pašvaldība nevar ticami novērtēt saņemtā aktīva patieso vērtību, kā arī, ja apmaiņas darījums veikts vispārējās valdības sektora ietvaros.

315. Gadījumos, ja pašvaldība nevar apmaiņas darījuma ietvaros iegūto aktīvu novērtēt pēc tā patiesās vērtības, tā iegādes izmaksu vērtību nosaka pēc nodotā aktīva patiesās vērtības. Ja nodotā aktīva patieso vērtību nevar ticami noteikt, iegūtā aktīva iegādes izmaksu vērtību nosaka atbilstoši nodotā aktīva uzskaites vērtībai. Pašvaldība vērtē iegūto aktīvu šādā veidā pat tad, ja tā nevar uzreiz pārtraukt nodotā aktīva atzīšanu. Lēmuma pieņemšana attiecībā uz saņemtā aktīva novērtēšanu uzrādīta 8. attēlā.

8. attēls. Lēmuma koks apmaiņas darījumā saņemtā aktīva atzīšanai

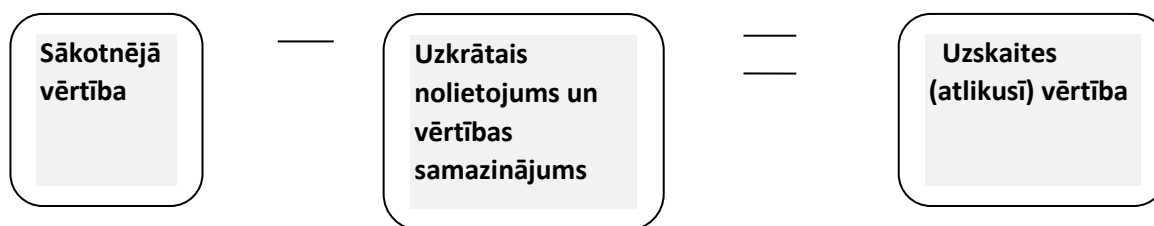
316. Aktīvu, kas iegūts apmaiņā starp budžeta iestādēm, sākotnēji novērtē tā iegūšanas datumā atbilstoši aktīva uzskaites (atlikušajai) vērtībai kādā tas uzskaitīts budžeta iestādē, kura aktīvu nodevusi.

317. Pašvaldība turpina aprēķināt nolietojumu ieguldījuma īpašuma atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā atbilstoši saņemtajai informācijai par ieguldījuma īpašumu.

318. Pašvaldība ieguldījuma īpašumu uzskaita tajā uzskaites kategorijā, kuru norādījusi pašvaldība, kas nodevusi attiecīgo ieguldījuma īpašumu, ja nepieciešams, pēc atzīšanas veicot ieguldījuma īpašuma pārklasifikāciju uz citu uzskaites kategoriju atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

4.7. Ieguldījuma īpašumu turpmākā novērtēšana

319. Pēc sākotnējās atzīšanas pašvaldība uzskaita ieguldījuma īpašumu tā izmaksu vērtībā, atskaitot uzkrāto nolietojumu un uzkrāto vērtības samazinājumu.

9. attēls. Ieguldījuma īpašuma uzskaites (atlikusī) vērtība

320. Ilgtermiņa ieguldījumu, tai skaitā ieguldījuma īpašumu, vērtības samazinājuma uzskaites principi ir noteikti sadaļā "Ieguldījuma īpašuma vērtības samazināšanās".

321. Ieguldījuma īpašuma lietderīgās lietošanas laikā radušās izmaksas, kas uzlabo attiecīgā ieguldījuma īpašuma stāvokli (rekonstrukcija, uzlabošana vai atjaunošana) vai būtiski maina esošā ieguldījuma īpašuma īpašības, salīdzinot ar tā iepriekšējiem rādītājiem, pašvaldība iekļauj ieguldījuma īpašuma vērtībā (kapitalizē).

322. Valsts un pašvaldību finansētu, tai skaitā ārvalstu finanšu palīdzības projektu ietvaros, kapitālo ieguldījumu izmaksas pamatlīdzekļa vai ieguldījuma īpašuma sākotnējā vērtībā iekļauj tā pašvaldība, kuras grāmatvedības uzskaitē ir attiecīgais objekts.

323. Pašvaldība, kura finansē kapitālos ieguldījumus valsts vai pašvaldības īpašumā, savā grāmatvedības uzskaitē izmaksas, kas radušās līdz attiecīgā projekta pabeigšanai, uzskaita nepabeigtās būvniecības kontā. Ārvalstu finanšu palīdzības projektu ietvaros veikto ieguldījumu izmaksas nepabeigtās būvniecības kontā uzskaita pašvaldība, kuras grāmatvedības uzskaitē ir attiecīgais objekts. Apstiprināto finansējuma izlietojumu uzskaita nepabeigtās būvniecības sastāvā neatkarīgi no budžeta izdevumu klasifikācijas. Pēc būvniecības projekta pabeigšanas kapitālo ieguldījumu izmaksas nodod bez atlīdzības pašvaldībai, kuras grāmatvedības uzskaitē ir attiecīgais objekts. Pašvaldība, kas veic ārvalstu finanšu palīdzības fondu projektu sadarbības iestādes funkcijas, nepabeigtās būvniecības izmaksas neuzskaita.

324. Pašvaldība, iekļaujot kapitalizētās izmaksas ieguldījuma īpašuma vērtībā, palielina aktīva sākotnējo vērtību. Sākot ar nākamo mēnesi, nolietojumu aprēķina no jaunās aktīva vērtības, kurā iekļautas kapitalizētās izmaksas.

325. Veicot ieguldījuma īpašuma pārbūvi, restaurāciju vai atjaunošanu, aktīva atlikušo lietderīgās lietošanas laiku pārskata, attiecīgi koriģējot aktīva nolietojuma aprēķinu kārtējam periodam un nākamajiem periodiem, ja paredzamais lietošanas laiks palielinās:

325.1. būvēm – vairāk par 10 procentiem;

325.2. citiem ieguldījuma īpašumiem – vairāk par 50 procentiem.

326. Ieguldījuma īpašumiem pēc pārbūves, restaurācijas vai atjaunošanas nolietojumu aprēķina atlikušajā vai pārskatītajā lietderīgās lietošanas laikā.

327. Izmaksas, kas radušās, saglabājot vai uzturot ieguldījuma īpašuma esošo stāvokli, kā arī remontējot vai labojot to, pašvaldība atzīst kā pamatdarbības izdevumus periodā, kad tie radušies.

328. Pēc sākotnējās atzīšanas pašvaldība novērtē ieguldījuma īpašumu pēc iegādes izmaksu metodes, proti, iegādes izmaksu vērtībā, no kuras atskaitīts uzkrātais nolietojums un uzkrātais vērtības samazinājums saskaņā ar sadaļā "Pamatlīdzekļu uzskaitē" noteiktajiem principiem.

329. Pašvaldība izvērtē zembilancē uzrādāmo informāciju par iespējamām saistībām, kas varētu rasties par kompensācijām nomniekam par nomnieka veiktajiem kapitālajiem ieguldījumiem valsts un pašvaldību iznomātajos aktīvos, kuri nodoti nomā ārpus vispārējās valdības sektora struktūrām.

4.8. Ieguldījuma īpašumu nolietojums

330. Ieguldījuma īpašuma nolietojumu aprēķina atbilstoši tā paredzamajam lietderīgās lietošanas laikam, kas noteikts atbilstoši spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.

331. Pašvaldība uzsāk ieguldījuma īpašuma nolietojuma aprēķināšanu ar nākamā mēneša pirmo datumu pēc ieguldījuma īpašuma nodošanas lietošanā.

332. Pašvaldība beidz aprēķināt ieguldījuma īpašuma nolietojumu ar nākamā mēneša pirmo datumu sekojošos gadījumos:

332.1. pēc ieguldījuma īpašuma izslēgšanas no uzskaites;

332.2. klasificējot ieguldījuma īpašumu kā atsavināšanai paredzētu ilgtermiņa ieguldījumu;

332.3. pēc nolietojamās vērtības pilnīgas iekļaušanas nolietojuma aprēķinā.

333. Pašvaldība turpina ieguldījuma īpašuma nolietojuma aprēķinu arī tajā laikā, kad to nelieto, izņemot gadījumus, ja ieguldījuma īpašuma vērtība ir pilnīgi nolietota vai tas ir klasificēts kā atsavināšanai paredzēts ilgtermiņa ieguldījums.

334. Ieguldījuma īpašumu nolietojumu aprēķina sistemātiski pēc lineārās metodes tā lietderīgās lietošanas laikā un atzīst kā ieguldījuma īpašuma uzkrāto nolietojumu un pārskata perioda izdevumus atbilstoši pārskatu sagatavošanas periodiem, bet ne retāk kā reizi pārskata periodā.

<i>D</i>	<i>7000*</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
	<i>1590</i>	<i>Ieguldījuma īpašumu nolietojums un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>		

**pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā ir noteikusi analītisku izdevumu kontu*

335. Pašvaldība veic ieguldījuma īpašuma nolietojuma aprēķinu un uzskaiti saskaņā ar sadaļā "Pamatlīdzekļu uzskaitē" noteiktajiem principiem.

4.9. Ieguldījuma īpašuma vērtības samazināšanās

336. Katra pārskata perioda beigās novērtē, vai nepastāv pazīmes, kas norāda uz ieguldījuma īpašumu vērtības būtisku samazinājumu.

337. Pašvaldība izvērtē vismaz šādas pazīmes attiecībā uz ieguldījuma īpašumu:

337.1. pārskata periodā tehnoloģiskajā, tirgus, ekonomiskajā vai juridiskajā vidē, kurā darbojas pašvaldība, vai tirgos, kuros ieguldījuma īpašums tiek izmantots, ir notikušas izmaiņas, kas nelabvēlīgi ietekmē budžeta iestādi. *Piemēram, stājas spēkā tiesību aktos noteikts ierobežojums konkrētai iestādei iznomāt tās valdījumā esošos nekustamos īpašumus trešajām personām;*

337.2. pārskata periodā ir vismaz par vienu procentu palielinājusies diskonta likme, kas lietota, lai aprēķinātu aktīva lietošanas vērtību;

337.3. ieguldījuma īpašums ir novecojis vai fiziski bojāts;

337.4. pašvaldības darbībā notikušas vai tuvākajā laikā gaidāmas ilgtermiņa izmaiņas, kas negatīvi ietekmē ieguldījuma īpašuma paredzēto lietojumu. *Šajās izmaiņās ietverta ieguldījuma īpašuma dīkstāve vai likvidēšana pirms iepriekš paredzētā lietošanas termiņa beigām;*

337.5. pieņemts lēmums apturēt ieguldījuma īpašuma izveidošanu pirms tā pabeigšanas vai nodošanas lietošanā (ekspluatācijā);

337.6. ar ieguldījuma īpašumu saistīto budžetā paredzēto ienākošo un izejošo naudas plūsmu kopsummas vai budžeta izpildes rezultāta samazināšanos vismaz par 50 %;

337.7. citas pazīmes, kas liecina par ieguldījuma īpašuma vērtības samazināšanos.

338. Ja pastāv kāda no iepriekš minētajām pazīmēm, pašvaldība veic attiecīgā ieguldījuma īpašuma atgūstamās vērtības aplēsi. Ja nav konstatējamās pazīmes, kas varētu liecināt par aktīva vērtības samazināšanos, pašvaldībai nav nepieciešams novērtēt aktīva atgūstamo vērtību un veikt tālākos pasākumus ieguldījuma īpašuma vērtības samazinājuma izvērtēšanai.

339. Ja pastāv vismaz viena no iepriekšminētajām pazīmēm, vispirms izvērtē, vai iespējams noteikt ieguldījuma īpašuma patieso vērtību, atskaitot atsavināšanas izmaksas.

340. Ieguldījuma īpašuma patieso vērtību iespējams noteikt šādos gadījumos:

340.1. ar nesaistītu personu ir noslēgts saistošs līgums par attiecīgā ieguldījuma īpašuma pārdošanu, kurā ir norādīta pārdošanas cena un ir zināmas visas saistītās atsavināšanas (pārdošanas) izmaksas;

340.2. ja nav pieejami saistoši pārdošanas līgumi, bet ieguldījuma īpašums ir tirgots aktīvā tirgū, tad patiesā vērtība ir ieguldījuma īpašuma tirgus vērtība (pašreizējā piedāvājuma cena). Ja pašreizējās piedāvājuma cenas nav pieejamas, ieguldījuma īpašuma patiesās vērtības noteikšanā piemēro pēdējā darījuma cenu, pieņemot, ka tirgū nav notikušas būtiskas izmaiņas starp darījuma datumu un aprēķinu veikšanas datumu. Ja aktīva patiesās vērtības noteikšanai izmanto atšķirīga aktīvu veida vai stāvokļa tirgus cenas, tad veic korekcijas, lai šīs atšķirības novērstu;

340.3. ja nav pieejami saistoši pārdošanas līgumi un nepastāv aktīvs tirgus, patieso vērtību nosaka atbilstoši pieejamajai informācijai par vērtību, kādu pašvaldība varētu iegūt no ieguldījuma īpašuma pārdošanas nesaistītai personai aprēķinu datumā. Šīs vērtības noteikšanai var izvērtēt nesenu līdzīgu darījumu tajā pašā nozarē vai saimnieciskās darbības jomā. Šajā gadījumā koriģē līdzīga darījuma tirgus cenu, lai novērstu ekonomisko apstākļu atšķirības.

341. Ja ieguldījuma īpašuma patiesā vērtība, atskaitot atsavināšanas izmaksas, pārsniedz tā uzskaites (atlikušo) vērtību, ieguldījuma īpašuma lietošanas vērtību neapreķina un vērtības samazinājumu neveic.

342. Ja ieguldījuma īpašuma patiesā vērtība, atskaitot atsavināšanas izmaksas, ir mazāka par tā uzskaites (atlikušo) vērtību vai to nav iespējams noteikt, nosaka ieguldījuma īpašuma lietošanas vērtību.

343. Ieguldījuma īpašuma lietošanas vērtību nosaka, aplēšot nākotnes ienākošo un izejošo naudas plūsmu pašreizējo (diskontēto) vērtību, ko pašvaldība plāno saņemt no turpmākas ieguldījuma īpašuma lietošanas tā pašreizējā stāvoklī un no tā atsavināšanas lietderīgās lietošanas laika beigās, ņemot vērā šo plūsmu apjoma vai rašanās laika iespējamās izmaiņas. Pašreizējo vērtību aprēķina, izmantojot atbilstošu Valsts kases interneta vietnē publicētu diskonta likmi.

344. Nākotnes naudas plūsmu prognožu pamatā piemēro:

344.1. saprātīgus un pamatotus pieņēmumus, kas uzrāda visprecīzāko aplēsi par to saimniecisko apstākļu kopumu, kuri pastāvēs aktīva atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā. Pieņēmumi atbilst pagātnes prognožu faktiskajam iznākumam, ja vien turpmākie notikumi vai apstākļi, kas nepastāvēja tad, kad šīs faktiskās naudas plūsmas radās, nenosaka atšķirīgu pieeju;

344.2. aktuālo budžetu un prognozes par laika periodu, kas **nepārsniedz piecus gadus**, bet izslēdz jebkuras prognozētās nākotnes ienākošās vai izejošās naudas plūsmas, kas varētu rasties no nākotnes darbību pārstrukturēšanas, aktīvu darbības uzlabošanas vai veicināšanas;

344.3. nemainīgu vai samazinošu pieauguma likmi turpmākajiem gadiem līdz aktīva lietderīgās lietošanas laika beigām, ja vien nevar pamatot pieaugošas likmes lietošanu. Minētā pieauguma likme nepārsniedz ilgtermiņa vidējo pieauguma likmi nozarē, valstī vai tirgū, kurā attiecīgo aktīvu izmanto, ja vien nevar pamatot augstākas likmes piemērošanu;

344.4. nākotnes naudas plūsmu aplēses ietver ienākošo naudas plūsmu prognozes saistībā ar ilgstošu ieguldījuma īpašumu lietošanu, *t.i., naudas ieņēmumus un naudas ekvivalentus, kas jāsaņem no personām ārpus pašvaldības*;

344.5. izejošo naudas plūsmu prognozes, kuras nepieciešamas, lai radītu naudas līdzekļu saņemšanu ilgstošas ieguldījuma īpašuma lietošanas rezultātā, tai skaitā izejošas naudas plūsmas, lai sagatavotu ieguldījuma īpašumu lietošanai, un tā ikdienas apkalpošanai, tā pašreizējā stāvoklī, un kuras var tieši vai pamatoti un konsekventi attiecināt uz attiecīgo ieguldījuma īpašumu. Ieguldījuma īpašuma izveidošanas vai nepabeigtās būvniecības gadījumā izejošās naudas plūsmas ietver to turpmāko izejošo naudas plūsmu aplēsi, kuras paredzamas, pirms ieguldījuma īpašums būs gatavs lietošanai vai pārdošanai;

344.6. neto naudas plūsmas, kuras jāsaņem (vai jāmaksā) saistībā ar ieguldījuma īpašuma atsavināšanu tā lietderīgās lietošanas laika beigās. Naudas plūsmas aplēs, izmantojot cenas, kādas ir spēkā aplēses noteikšanas dienā līdzīgiem ieguldījuma īpašumiem, kuru lietderīgās lietošanas laiks ir beidzies un kuri darbojušies līdzīgos apstākļos. Attiecīgās cenas koriģē, lai ņemtu vērā nākotnes cenu pieaugumu vai samazinājumu.

345. Veicot nākotnes naudas plūsmu aplēses, ņem vērā specifisku nākotnes cenu pieaugumu vai samazinājumu, izņemot cenas pieaugumu vispārējās inflācijas dēļ.

346. Gadījumos, kad ieguldījuma īpašuma uzskaites vērtībā vēl nav iekļautas visas izejošās naudas plūsmas, kuras radīsies, pirms ieguldījuma īpašums būs gatavs lietošanai vai pārdošanai, nākotnes naudas plūsmu aplēse ietver to turpmāko izejošo naudas plūsmu aplēsi, kuras paredzamas, pirms ieguldījuma īpašums būs gatavs lietošanai vai pārdošanai. Piemēram, gadījumā, kad būvē ēku vai īsteno attīstības projektu, kas vēl nav pabeigts.

347. Nākotnes naudas plūsmu aplēses jāveic ieguldījuma īpašumam tā pašreizējā stāvoklī. Nākotnes naudas plūsmu aplēses nedrīkst ietvert nākotnes ienākošās vai izejošās naudas plūsmu aplēses, kas paredzamas saistībā ar turpmāko pārstrukturēšanu, ko pašvaldība vēl nav apņēmusies veikt, vai ieguldījuma īpašuma darbības uzlabošanu vai veicināšanu. Pašvaldība ņem vērā sadaļā "Uzkrājumi, iespējamās saistības un iespējamie aktīvi" noteiktos uzskaites principus par pārstrukturēšanu.

348. Nākotnes naudas plūsmu aplēsēs neietver:

348.1. ienākošās vai izejošās naudas plūsmas no finansēšanas darbības;

348.2. aplēsto nākotnes ienākošo naudas plūsmu, kura sagaidāma no saimniecisko labumu palielināšanās no ieguldījuma īpašuma, līdz brīdim, kamēr pašvaldībai rodas izejošās naudas plūsmas, kas uzlabo attiecīgā ieguldījuma īpašuma darbību.

349. Lai izvairītos no dubultas uzskaites, nākotnes naudas plūsmu aplēses neietver:

349.1. ienākošās naudas plūsmas no citiem aktīviem, kuras lielā mērā ir neatkarīgas no ienākošām naudas plūsmām, ko rada ieguldījuma īpašums;

349.2. izejošās naudas plūsmas, kas saistītas ar pienākumiem, kas atzīti par saistībām.

350. Nākotnes naudas plūsmas aplēš valūtā, kurā tās radīsies, un pēc tam diskontē, izmantojot šai valūtai atbilstošu Valsts kases interneta vietnē publicētu diskonta likmi. Pašvaldība aprēķina pašreizējo vērtību, izmantojot valūtas kursu lietošanas vērtības aprēķina dienā.

351. Pašvaldība aprēķināto attiecīgo aktīva lietošanas vērtību salīdzina ar tā patieso vērtību, atskaitot atsavināšanas izmaksas. Aktīvu novērtē atgūstamajā vērtībā, kas ir lielākā no šīm abām vērtībām. Ja aktīva patieso vērtību nav iespējams noteikt, par tā atgūstamo vērtību nosaka lietošanas vērtību.

352. Pašvaldība salīdzina ieguldījuma īpašuma atgūstamo vērtību ar ieguldījuma īpašuma uzskaites vērtību, lai noteiktu, vai pastāv ieguldījuma īpašuma vērtības samazinājums.

353. Ja ieguldījuma īpašuma atgūstamā vērtība ir mazāka par tā uzskaites vērtību, tad pašvaldība atzīst ieguldījuma īpašuma vērtības samazinājumu līdz tā atgūstamajai vērtībai un pārējos izdevumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	8652	<i>Izdevumi no vērtības samazinājuma nefinanšu aktīviem</i>
K	1598	<i>Vērtības samazinājums ieguldījuma īpašumiem</i>

354. Ja atsevišķa aktīva atgūstamo vērtību nav iespējams noteikt, jo nav iespējams identificēt uz šo aktīvu specifiski attiecināmas ienākošās naudas plūsmas un aktīva lietošanas vērtība būtiski atšķiras no tā patiesās vērtības, no kuras atskaitītas atsavināšanas izmaksas, tad atgūstamo vērtību nosaka, apvienojot vairākus aktīvus (turpmāk – apvienotā uzskaites vienība).

355. Apvienotā uzskaites vienībā iekļauj aktīvus, kuri rada vai kurus izmanto nodalāmas ienākošās naudas plūsmu radīšanai, bet katram atsevišķi atgūstamo vērtību nav iespējams noteikt.

356. Apvienotās uzskaites vienības uzskaites vērtību aprēķina:

356.1. summējot to aktīvu uzskaites vērtības, kurus var tieši iekļaut vai pamatoti un konsekventi attiecināt uz konkrēto apvienoto uzskaites vienību un kuri radīs nākotnes ienākošās naudas plūsmas, kuras izmanto nosakot apvienotās uzskaites vienības lietošanas vērtību;

356.2. pieskaitot atzīto saistību uzskaites vērtību (gadījumos, ja apvienotās uzskaites vienības atgūstamo vērtību nav iespējams noteikt, neņemot vērā šīs saistības, piemēram, aktīva atsavināšanas gadījumā, pircējs pārņem saistības).

357. Aktīvu vai apvienoto uzskaites vienību novērtē atbilstoši zemākajai vērtībai, ja aktīva vai apvienotās uzskaites vienības atgūstamā vērtība bilances datumā ir zemāka par tā uzskaites (atlikušo) vērtību.

358. Apvienotās uzskaites vienības vērtības samazinājumu sadala proporcionāli katra vienībā ietilpstošā aktīva uzskaites vērtībai.

359. Ja vērtības samazinājums ir lielāks par ieguldījuma īpašuma uzskaites vērtību, uzskaites vērtību samazina līdz nullei.

360. Pēc ieguldījuma īpašuma vērtības samazinājuma atzīšanas tam turpina aprēķināt nolietojumu, tā uzskaites (atlikušo) vērtību sistemātiski attiecinot uz atlikušo lietderīgās lietošanas laiku.

361. Katra pārskata perioda beigās novērtē, vai nepastāv pazīmes, kas norāda, ka iepriekšējos pārskata periodos atzītais ieguldījuma īpašuma vērtības samazinājums vairs nepastāv vai ir mazinājies.

362. Novērtējot, vai vērtības samazinājums vairs nepastāv vai ir samazinājies, pašvaldība attiecībā uz ieguldījuma īpašumu izvērtē vismaz šādas pazīmes:

362.1. tehnoloģiskajā, tirgus, ekonomiskajā vai juridiskajā vidē, kurā darbojas pašvaldība, vai arī tirgū, kam ir piesaistīts konkrētais ieguldījuma īpašums, pārskata periodā ir notikušas vai tuvākajā laikā notiks izmaiņas, kas labvēlīgi ietekmē budžeta iestādi;

362.2. pārskata periodā ir vismaz par vienu procentu samazinājusies diskonta likme, kas lietota, lai aprēķinātu aktīva lietošanas vērtību, kā rezultātā ieguldījuma īpašuma atgūstamā vērtība palielinās;

362.3. pieņemts valdības vai pašvaldības lēmums, kas rada pozitīvas izmaiņas pašvaldības darbībā;

362.4. pārskata perioda laikā veikti ieguldījuma īpašuma uzlabojumi vai atjaunošana, lai uzlabotu tā darbību;

362.5. pašvaldības darbībā notikušas vai tuvākajā laikā gaidāmas ilgtermiņa izmaiņas, kas pozitīvi ietekmē ieguldījuma īpašuma paredzēto lietojumu;

362.6. pieņemts lēmums atsākt ieguldījuma īpašuma izveidi, kas iepriekš apturēta vai pārtraukta pirms tā pabeigšanas vai nodošanas lietošanā (ekspluatācijā).

363. Ja pastāv kāda no iepriekš minētajām pazīmēm, pašvaldība veic attiecīgā ieguldījuma īpašuma atgūstamās vērtības aplēsi.

364. Ja ieguldījuma īpašuma vērtības samazinājums ir mazinājies vai vairs nepastāv, palielina tā uzskaites (atlikušo) vērtību līdz atgūstamajai vērtībai, norakstot izveidoto vērtības samazinājumu un atzīstot pārskata perioda pārējos ieņēmumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1598</i>	<i>Vērtības samazinājums ieguldījuma īpašumiem</i>
<i>K</i>	<i>8552</i>	<i>Ieņēmumi no vērtības samazinājuma norakstīšanas nefinanšu aktīviem</i>

365. Palielinātā ieguldījuma īpašuma uzskaites (atlikusī) vērtība nedrīkst pārsniegt uzskaites vērtību, kas būtu noteikta (atskaitot nolietojumu), ja ieguldījuma īpašumam iepriekšējos periodos nebūtu atzīti izdevumi no vērtības samazinājuma.

366. Ja samazina iepriekš izveidoto apvienotās uzskaites vienības vērtības samazinājumu, summu sadala proporcionāli katra vienībā ietilpstošā aktīva uzskaites vērtībai.

367. Izveidoto ieguldījuma īpašuma vērtības samazinājumu var koriģēt tikai par konkrētā ieguldījuma īpašuma vērtības samazinājuma izmaiņu vērtību.

368. Pēc ieguldījuma īpašuma vērtības samazinājuma koriģēšanas turpina aprēķināt nolietojumu, ieguldījuma īpašuma uzskaites (atlikušo) vērtību sistemātiski attiecinot uz atlikušo lietderīgās lietošanas laiku.

4.10. Ieguldījuma īpašumu pārklasifikācija un izslēgšana no uzskaites

369. Pašvaldība veic pārklasifikāciju uz ieguldījuma īpašuma posteni vai no tā tikai tad, ja notiek īpašuma lietošanas veida maiņa, kuru pierāda šādi apstākļi:

369.1. ja īpašnieks pats sāk izmantot īpašumu – īpašumu pārklasificē no ieguldījuma īpašuma uz īpašnieka izmantotu īpašumu (pamatlīdzekļi);

369.2. ieguldījuma īpašumu atsavinot - īpašumu pārklasificē no ieguldījuma īpašuma uz krājumiem;

369.3. īpašnieks pārstāj izmantot īpašumu – īpašumu pārklasificē no īpašnieka izmantota īpašuma (pamatlīdzekļi) uz ieguldījuma īpašumu;

369.4. krājumos uzskaitītu atsavināšanai paredzētu īpašumu iznomā saskaņā ar operatīvās nomas noteikumiem trešajai pusei – īpašumu pārklasificē no krājumiem uz ieguldījuma īpašumu.

370. Veids, kādā pašvaldība izmanto īpašumu, laika gaitā var mainīties. Piemēram, pašvaldība var nolemt pati izmantot ēku, kas šobrīd tiek izmantota kā ieguldījuma īpašums. Šajā gadījumā ēka būtu jāuzskaita kā ieguldījuma īpašums līdz brīdim, kad pašvaldība sāk to izmantot savām (administratīvajām) vajadzībām, ko apliecina pamatojoši dokumenti. Kā arī pašvaldība var pārveidot ēku, kas šobrīd tiek izmantota administratīviem nolūkiem, un iznomāt to. Šajā gadījumā ēka būtu jāuzskaita kā pamatlīdzeklis līdz tās izmantošana tiek pārtraukta, un tā tiek pārklasificēta par ieguldījuma īpašumu.

371. Pašvaldības iekšēja struktūrvienība normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā var regulāri pārbaudīt savas ēkas, lai noteiktu, vai tās atbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, un šī procesa ietvaros var identificēt atsevišķas ēkas, kas tiks atsavinātas. Atsavināšanai (izņemot ieguldījuma īpašuma nodošanu bez atlīdzības citai pašvaldībai) paredzētos ieguldījuma īpašumus līdz to atsavināšanai uzskaita krājumu (apgrozāmo līdzekļu) sastāvā. Pašvaldība uzskaita ilgtermiņa ieguldījumu, tai skaitā ieguldījuma īpašumu, kā atsavināšanai paredzētu, ja tas pašreizējā stāvoklī ir pieejams tūlītējai atsavināšanai un atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem atsavināšanas nosacījumiem, tā lietderīgā lietošana ir pārtraukta un atsavināšana ir ticama. Pašvaldība uzskata ilgtermiņa ieguldījuma atsavināšanu par ticamu, ja ir spēkā šādi nosacījumi:

371.1. atsavināšana ir pamatota ar normatīvo aktu vai iestādes vadības lēmumu;

371.2. atsavināšanas process ir uzsākts;

371.3. ir pārliecība par atsavināšanas procesa pabeigšanu.

372. Tomēr, ja pašvaldība izlemj turēt ēku nomas ieņēmumu gūšanas nolūkā vai ēkas vērtības pieauguma nolūkā, ēka būtu jāpārklasificē par ieguldījuma īpašumu brīdī, kad tā atbilst ieguldījuma īpašuma definīcijai un atzīšanas kritērijiem.

373. Pašvaldībai pārklasifikācija starp ieguldījuma īpašumu, īpašnieka izmantotu īpašumu un krājumiem nemaina pārklasificētā īpašuma uzskaites vērtību, un nemaina arī šī īpašuma iegādes izmaksu vērtību novērtēšanas vai informācijas atklāšanas nolūkā.

374. Tomēr gadījumos, ja pašvaldība veic krājumos uzskaitīta atsavināšanai paredzēta ieguldījuma īpašuma pārklasifikāciju atpakaļ no krājumiem uz ilgtermiņa aktīvu posteni, aktīvu atzīst zemākajā vērtībā no atgūstamās vērtības pārklasifikācijas datumā un tās aktīva uzskaites vērtības, ņemot vērā nolietojumu, kas būtu aprēķināts, ja aktīvs netiktu pārklasificēts iepriekš uz krājumiem.

375. Pašvaldība izslēdz ieguldījuma īpašumu no uzskaites, norakstot tā vērtību un uzkrāto nolietojumu sekojošos gadījumos:

375.1. izbeidzot ieguldījuma īpašuma turpmāku lietošanu, to likvidējot;

375.2. ieguldījuma īpašumu atsavinot;

375.3. ieguldījuma īpašumu nododot citai pašvaldībai.

376. Gadījumā, ja pašvaldība likvidē ieguldījuma īpašumu, tā ieguldījuma īpašumu noraksta, pamatojoties uz vadības apstiprinātu attaisnojuma, pašvaldība ieguldījuma īpašumu noraksta, samazinot tā sākotnējo uzskaites vērtību par uzkrāto nolietojumu un vērtības samazinājumu, un pēc tam atlikušo vērtību noraksta atbilstošajā izdevumu kontā, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	1590	<i>Ieguldījuma īpašumu nolietojums un vērtības samazinājums</i>
K	1500	<i>Ieguldījuma īpašumi</i>

* atlikusī uzskaites vērtība

377. Ja ieguldījuma īpašumu paredzēts atsavināt, to pārdodot, tad to līdz atsavināšanai uzskaita krājumu sastāvā. Ieguldījuma īpašumiem, kuru atsavināšana ir ticama, pārtrauc aprēķināt nolietojumu un tos līdz to atsavināšanai uzskaita apgrozāmo līdzekļu sastāvā to atlikušajā vērtībā, veicot sekojošus grāmatojumus:

<i>D</i>	<i>1590</i>	<i>Ieguldījuma īpašumu nolietojums un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	<i>1500</i>	<i>Ieguldījuma īpašumi</i>

** atlikusī uzskaites vērtība*

378. Pašvaldība veic turpmāku atsavināšanai paredzētā ieguldījuma īpašuma uzskaiti saskaņā ar sadaļā "Krājumi" noteiktajiem uzskaites principiem.

379. Pašvaldība atzīst ieņēmumus no atsavināšanai paredzētajiem ieguldījuma īpašumiem saskaņā ar sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem ar atlīdzību" noteiktajiem uzskaites principiem.

380. Pašvaldība, kas nodod ieguldījuma īpašumu citai pašvaldībai bezatlīdzības ceļā, attiecīgo ieguldījuma īpašumu izslēdz no uzskaites un atzīst izdevumus no bezatlīdzības ceļā nodotām vērtībām ilgtermiņa ieguldījuma atlikušajā vērtībā, veicot sekojošus grāmatojumus:

<i>D</i>	<i>1590*</i>	<i>Ieguldījuma īpašumu nolietojums un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	<i>1500</i>	<i>Ieguldījuma īpašumi</i>
<i>*iepriekš atzītais uzkrātais nolietojums</i>		
<i>D</i>	<i>1590*</i>	<i>Ieguldījuma īpašumu nolietojums un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	<i>8552</i>	<i>Ieņēmumi no vērtības samazinājuma norakstīšanas nefinanšu aktīviem</i>

**iepriekš atzītais vērtības samazinājums*

<i>D</i>	<i>8420</i>	<i>Izdevumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības</i>
<i>K</i>	<i>1500</i>	<i>Ieguldījuma īpašumi*</i>

** atlikusī uzskaites vērtība*

381. Nosakot ieguldījuma īpašuma atsavināšanas datumu, pašvaldība piemēro sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem ar atlīdzību" noteiktos ieņēmumu atzīšanas kritērijus.

382. Pašvaldība piemēro sadaļā "Noma" noteiktos pamatprincipus ieguldījuma īpašumu atsavināšanai, kas veikta saskaņā ar noslēgtu finanšu nomas līgumu.

383. Izdevumus, kas rodas no ieguldījuma īpašuma norakstīšanas, pašvaldība uzrāda pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem kā izdevumus periodā, kad atsavināšana notikusi, ja vien sadaļā "Noma" nav noteiktas citas uzskaites prasības.

384. Atlīdzību, kas saņemama, atsavinot ieguldījuma īpašumu, pašvaldība sākotnēji atzīst patiesajā vērtībā. Ja norēķini par ieguldījuma īpašumu atsavināšanu veikti ar atliktā maksājuma nosacījumiem un atliktā maksājuma periods ir ilgāks par 12 mēnešiem, saņemto atlīdzību sākotnēji atzīst naudā izteiktas cenas ekvivalentā. Starpību starp nominālo atlīdzības summu un naudā izteiktas cenas ekvivalentu pašvaldība atzīst kā procentu ieņēmumus saskaņā ar sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem ar atlīdzību" noteiktajiem principiem, piemērojot efektīvās procentu likmes metodi. Piemēram, pašvaldība var atsavināt ieguldījuma īpašumu, paredzot norēķinus par to trīs gadu laikā no līguma spēkā stāšanās brīža. Saskaņā ar līguma nosacījumiem līguma cenā tiek iekļauti procenti par nenomaksāto maksājumu daļu. Papildus radušos ieņēmumus pašvaldība atzīst kā procentu ieņēmumus saskaņā ar sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem ar atlīdzību" noteiktajiem uzskaites principiem.

385. Pašvaldība piemēro sadaļā "Uzkrājumi, iespējamās saistības un iespējamie aktīvi", vai atkarībā no apstākļiem citā sadaļā noteiktos principus visiem saistību postežiem, kuri saglabājas pēc ieguldījuma īpašuma atsavināšanas, piemēram, gadījumos, kad pašvaldībai rodas saistības atjaunot vietu, kurā ieguldījuma īpašums atradies pēc tā kalpošanas beigām.

386. Tādu kompensāciju, kas saņemta no trešajām personām, par zaudētu vai atdotu ieguldījuma īpašumu vai par ieguldījuma īpašumu, kuram samazinājusies vērtība, pašvaldība atzīst ieņēmumos un uzrāda to pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem dienā, kad kompensācijas saņemšana ir droši ticama.

4.11. Ieguldījuma īpašumu inventarizācija

387. Lai nodrošinātu, ka pašvaldības pārskatos ir ietverti visi ieguldījuma īpašumi, kā arī lai pārliecinātos, ka pašvaldības uzskaitē esošie īpašumi eksistē dabā un ir atbilstoši novērtēti, pārskata perioda beigās veic ieguldījuma īpašumu inventarizāciju.

388. Vienlaikus pārskata gada beigās pašvaldība novērtē, vai pastāv kādas pazīmes, kas liecina par iespējamo ieguldījuma īpašuma vērtības samazināšanos.

389. Ieguldījuma īpašumu inventarizāciju veic saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, kā arī budžeta iestādē apstiprināto inventarizācijas kārtību.

390. Gadījumā, ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēts ieguldījuma īpašums, kas līdz šim nav bijis iekļauts uzskaitē, pašvaldības vadītāja apstiprināta komisija nosaka ieguldījuma īpašuma vērtību un sagatavo ieguldījuma īpašuma novērtēšanas aktu, ja nepieciešams pieaicinot attiecīgās jomas speciālistu, kuram ir atzīta un atbilstoša kvalifikācija.

391. Pašvaldība, pamatojoties uz komisijas sagatavoto aktu, atzīst sākotnēji uzskaitē ieguldījuma īpašumu, komisijas noteiktajā vērtībā palielinot attiecīgo ieguldījuma īpašumu un atbilstošo ieņēmumu kontu, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	1500	Ieguldījuma īpašumi
K	8580	Ieņēmumi no ilgtermiņa aktīvu sākotnējās atzīšanas

392. Gadījumā, ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēts ieguldījuma īpašuma iztrūkums vai apstākļi, kas liecina par aktīva iznīcināšanu prettiesiskas darbības rezultātā, pašvaldība, pamatojoties uz iestādes vadītāja rīkojumu, attiecīgo ieguldījuma īpašumu izslēdz no uzskaites, veicot sekojošus grāmatojumus:

D	1590	Ieguldījuma īpašumu nolietojums un vērtības samazinājums*
K	1500	Ieguldījuma īpašums

** tiek izslēgts ieguldījuma īpašuma uzkrātais nolietojums un vērtības samazinājums pret to sākotnējo uzskaites vērtību*

D	8610	Izdevumi no nefinanšu aktīvu izslēgšanas
K	1500	Ieguldījuma īpašumi*

** ieguldījuma īpašuma uzskaites vērtība*

4.12. Informācijas uzrādīšana

393. Pašvaldība uzrāda sekojošu informāciju gada pārskatā par ieguldījuma īpašumiem:

393.1. Pašvaldība norāda ieguldījuma īpašumus pārskatā par finansiālo stāvokli jeb bilancē to atlikušajā vērtībā. Ieguldījuma īpašumu atlikušo vērtību aprēķina, no sākotnējās vērtības atskaitot nolietojumu un vērtības samazinājumu;

393.2. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikuma finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā 1.5. piezīmē "Ieguldījuma īpašumi" sniedz informāciju par:

393.2.1. ieguldījumu īpašumu uzskaites vērtībām pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

393.2.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

393.2.3. izmaiņām bilances posteņa vērtībās;

393.2.4. reorganizācijas rezultātā un bez atlīdzības saņemto un nodoto ieguldījumu īpašumu vērtību;

393.2.5. vērtības samazinājumu avansa maksājumiem sadalījumā pa metodēm un atbilstoši grupām pēc to izpildes termiņa kavējuma pārskata perioda beigās;

393.2.6. detalizētu informāciju par katru vērtības samazinājuma atzīšanu vai norakstīšanu;

393.2.7. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

393.3. Pašvaldība sniedz informāciju finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā saskaņā ar Valsts kases sagatavotajām finanšu pārskata posteņu strukturizētā skaidrojuma sagatavošanas vadlīnijām, kas publicētas Valsts kases tīmekļa vietnē.

393.4. Finanšu pārskata pielikuma grāmatvedības uzskaites principu aprakstā pašvaldība sniedz attiecīgi informāciju par:

393.4.1. ieguldījumu īpašumu klasifikāciju, sākotnējo atzīšanu un novērtēšanu, turpmāko novērtēšanu (piemēram, nolietojums, vērtības samazinājums), izslēgšanu no uzskaites;

393.4.1. metodēm un nozīmīgiem pieņēmumiem, kas izmantoti ieguldījuma īpašumu patiesās vērtības noteikšanai

393.4.1. ieguldījuma īpašumu vērtības samazinājuma iemesliem un aprēķināšanas metodēm.

5. Bioloģisko aktīvu uzskaitē

5.1. Mērķis

394. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt bioloģisko aktīvu uzskaites principus budžeta iestādēs.

5.2. Sfēra

395. Šī sadaļa nosaka bioloģisko aktīvu uzskaites principus un ar to uzskaiti saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauces uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus, praktiskus piemērus un informācijas atklāšanas paraugus.

5.3. Definīcijas

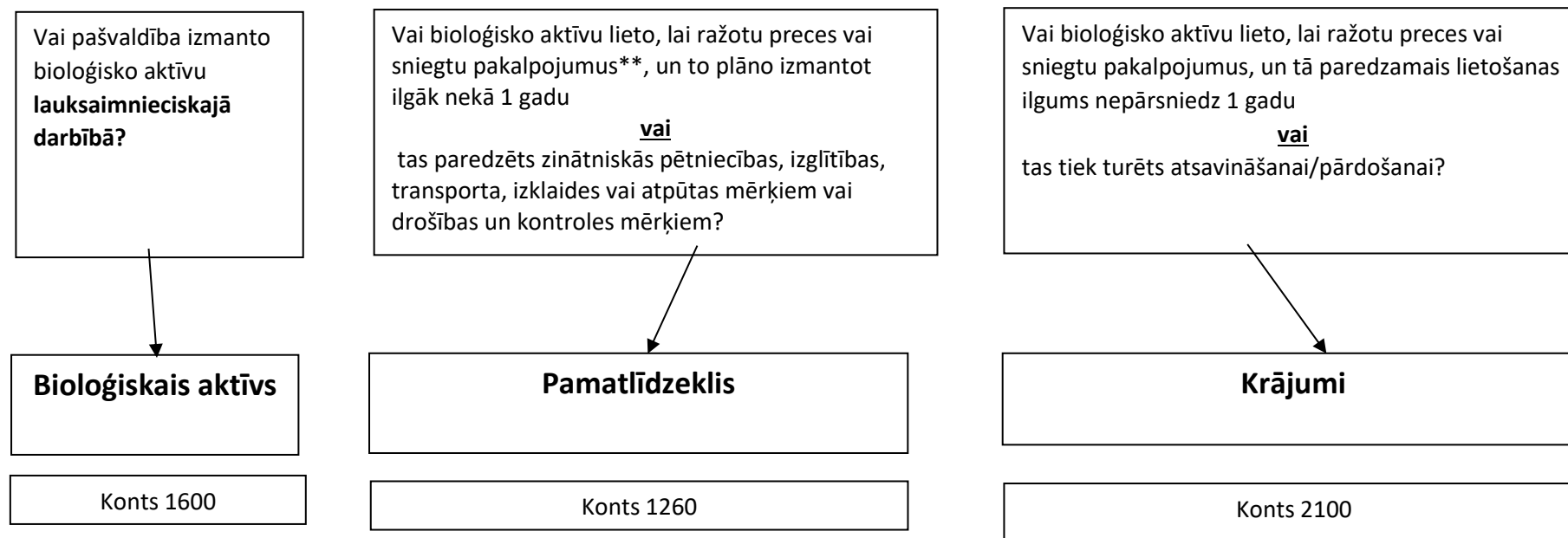
Atsavināšanas izmaksas	izmaksas, kas ir tieši attiecināmas uz aktīva atsavināšanas darījumu un bez kurām nevar veikt aktīva atsavināšanu.
Bioloģiskie aktīvi	pašvaldībai piederoši dzīvnieki vai augi.
Bioloģisko aktīvu grupa	līdzīgu dzīvu dzīvnieku vai augu kopums.
Bioloģiskā pārveide	augšanas, deģenerācijas, ražošanas un vairošanās procesi, kuri rada bioloģiskā aktīva kvalitatīvas vai kvantitatīvas izmaiņas.
Lauksaimnieciskā darbība	pašvaldības plānveidīga darbība lauksaimniecībā, zivsaimniecībā un mežsaimniecībā ieņēmumu gūšanai, izmantojot bioloģiskos aktīvus.
Lauksaimniecības produkti	no pašvaldības bioloģiskajiem aktīviem iegūtie produkti.
Ražas novākšana/meža izstrāde	produktu atdalīšana no bioloģiska aktīva vai bioloģiska aktīva dzīvības procesu pārtraukšana.

5.4. Izņēmumi

396. Šo sadaļu piemēro lauksaimniecības produkcijai, kas ražas novākšanas brīdī vai meža izstrādes brīdī tiek novākta no pašvaldības bioloģiskajiem aktīviem. Pēc ražas novākšanas vai meža izstrādes lauksaimniecības produkcija tiek uzskaitīta saskaņā ar sadaļas "Krājumi" noteiktajiem uzskaites pamatprincipiem. Tādējādi šī sadaļa neaplūko lauksaimniecības produktu pārstrādi pēc ražas novākšanas vai meža izstrādes, piemēram, nocirstu koku tālāku apstrādi kokmateriālos. Lai gan pārstrāde vai izstrāde var būt lauksaimnieciskās darbības loģisks un dabisks turpinājums un notikumiem var būt zināma līdzība ar bioloģisko pārveidi, šī pārstrāde vai izstrāde neietilpst šajā sadaļā sniegtajā lauksaimnieciskās darbības definīcijā.

5.5. Bioloģisko aktīvu klasifikācija un lēmumu koks

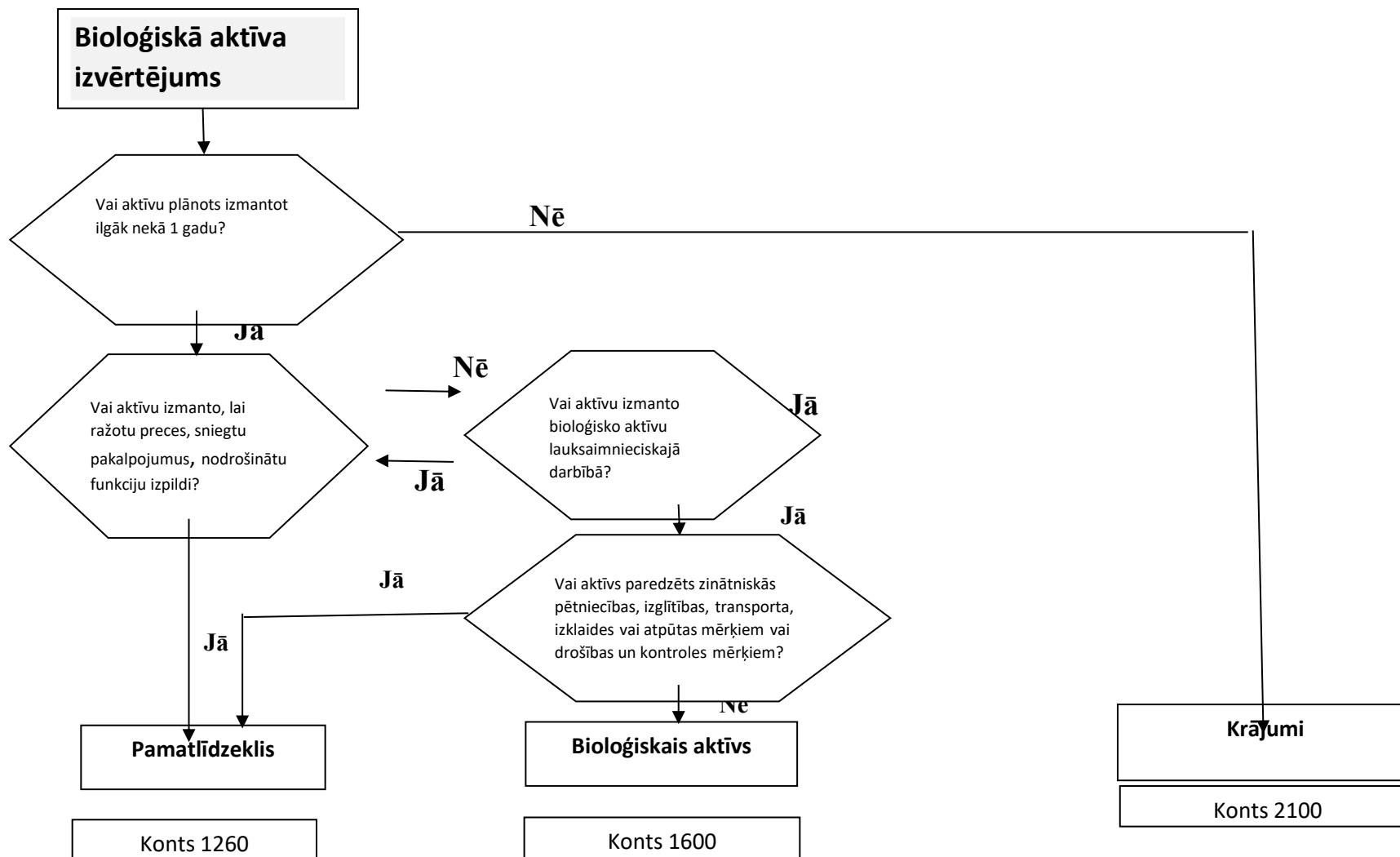
Bioloģiskie aktīvi*

* pašvaldībai piederoši augi vai dzīvnieki

** izņemot lauksaimniecisko darbību

10. attēls. Bioloģisko aktīvu klasifikācija grāmatvedības uzskaitē

11. attēls. Bioloģisko aktīvu lēmumu koks

5.6. Bioloģisko aktīvu iegāde, saņemšana, atzīšana uzskaitē un izveidošana

397. Pašvaldībai jāatzīst bioloģiskais aktīvs tikai tad, kad:

397.1. pašvaldība kontrolē aktīvu pagātnes notikumu rezultātā (lauksaimnieciskajā darbībā kontroli var pierādīt, piemēram, ar likumīgām īpašuma tiesībām uz mežaudzēm);

397.2. ir ticams, ka budžeta iestādē ieplūdis ar aktīvu saistītie nākotnes saimnieciskie labumi vai tas tiks izmantots funkciju nodrošināšanai;

397.3. aktīva patieso vērtību vai aktīva izmaksas var ticami novērtēt.

398. Bioloģiskos aktīvus uzskaita ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā atbilstošos kontos neatkarīgi no vienas aktīva vienības atzīšanas vērtības.

399. Bioloģiskos aktīvus, kurus paredzēts izmantot lauksaimnieciskajā darbībā, uzskaita atsevišķā kontu grupā 1600 "Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajā darbībā".

400. Bioloģiskos aktīvus, kurus nav paredzēts izmantot lauksaimnieciskajā darbībā, bet zinātniskās pētniecības, izglītības, transporta, izklaides vai atpūtas vai drošības un kontroles mērķiem uzskaita atsevišķā kontu grupā 1260 "Bioloģiskie un pazemes aktīvi".

401. Lauksaimnieciskā darbība aptver daudzveidīgas darbības, piemēram, mājlopu audzēšanu, mēžsaimniecību, viengadīgu vai daudzgadīgu kultūru audzēšanu, augļu dārzu un stādījumu kultivēšanu, puķkopību un zivkopību. Šajā daudzveidībā pastāv noteiktas kopīgas iezīmes:

401.1. spēja mainīties. Dzīvus dzīvniekus un augus var bioloģiski pārveidot;

401.2. izmaiņu pārvaldība. Pārvaldība veicina bioloģisko pārveidi, pastiprinot vai vismaz stabilizējot apstākļus, kas nepieciešami procesa īstenošanai (piemēram, barības vielas, mitrums, temperatūra un gaisma). Šī pārvaldība atšķir lauksaimniecisko darbību no citām darbībām. *Piemēram, ražas novākšana no saimnieciski nepārvaldītiem avotiem (piemēram, zveja jūrā un atmežošana) nav lauksaimnieciska darbība;*

401.3. izmaiņu novērtēšana. Izmaiņas kvalitātē (piemēram, ģenētiskā vērtība, blīvums, gatavība, treknuma kategorija, proteīnu saturs un šķiedru stiprums) vai kvantitātē (piemēram, pēcnācēji, svars, kubikmetri, šķiedru garums vai diametrs un dīgstu skaits), kuras izraisījusi bioloģiskā pārveide vai ražas novākšana, vai meža izstrāde, novērtē un uzrauga kā parastu pārvaldības funkciju.

402. 1. tabulā sniegti piemēri bioloģiskajiem aktīviem, lauksaimniecības produktiem un produktiem, kas ir pārstrādes rezultāts pēc ražas novākšanas vai meža izstrādes:

1.tabula. Bioloģiskie aktīvi, lauksaimniecības produkti un produkti, ko iespējams iegūt pārstrādes procesā

Bioloģiskie aktīvi	Lauksaimniecības produkti	Produkti, kas ir pārstrādes rezultāts pēc ražas novākšanas vai meža izstrādes
Aitas	Vilna	Dzija, paklājs
Mežaudzes	Nogāzti koki	Apalkoki, kokmateriāli
Piena lopi	Piens	Siers
Cūkas	Liemenis	Desas, konservi, šķiņķi
Augļu koki	Nolasītie augļi	Pārstrādātie augļi

403. Bioloģiskajai pārveidei ir šāda veida iznākumi:

403.1. aktīva izmaiņas sakarā ar pieaugumu (dzīvnieka vai auga kvantitātes pieaugums vai kvalitātes uzlabošanās), deģenerāciju (dzīvnieka vai auga kvantitātes samazināšanās vai kvalitātes pasliktināšanās) vai vairošanos (papildus dzīvu dzīvnieku vai augu rašanās);

403.2. lauksaimniecības produktu, piemēram, vilnas un piena, ražošana.

404. To bioloģisko aktīvu vērtību un uzkrāto vērtības samazinājumu, kurus paredzēts izmantot lauksaimnieciskajā darbībā, 2019. gada 1. janvārī izslēdz no pamatlīdzekļu sastāva un atlikušo uzskaites vērtību pārklasificē kontu grupā 1600 "Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai".

405. Pārējās rezerves, kas izveidotas, sākotnēji atzīstot mežaudzes, līdz 2019. gada 31. decembrim izslēdz un atzīst pārējos ieņēmumus.

406. Iegādājoties bioloģisko aktīvu, pašvaldība atzīst bioloģisko aktīvu tā izmaksu vērtībā un, pamatojoties uz darījumu apliecinājošiem dokumentiem, palielina attiecīgo bioloģisko aktīvu kontu un saistību kontu par dokumentā norādīto summu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1260 vai</i>	<i>Bioloģiskie un pazemes aktīvi vai</i>
	<i>1600</i>	<i>Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai</i>
<i>K</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem*</i>

407. Saņemot avansa maksājuma rēķinu par bioloģiskā aktīva iegādi, grāmatojumus neveic, bet rēķinu reģistrē pašvaldības uzskaites sistēmā. Avansa maksājuma dokumenta apmaksas dienā, pamatojoties uz maksājuma uzdevumu, atzīst attiecīgā aktīvu konta palielinājumu un tā naudas līdzekļu konta samazinājumu, no kura veic maksājumu, grāmatojot:

<i>D</i>	<i>1286 vai</i>	<i>Avansa maksājumi par bioloģiskajiem un pazemes aktīviem vai</i>
	<i>1681</i>	<i>Avansa maksājumi par bioloģiskajiem aktīviem lauksaimnieciskajai darbībai</i>
<i>K</i>	<i>2600</i>	<i>Naudas līdzekļi</i>

408. Saņemot darījumu apliecinājošu dokumentu par bioloģiskā aktīva iegādi, par kuru iepriekš veikts avansa maksājums, to reģistrē pašvaldības uzskaites sistēmā un ieģrāmato, palielinot attiecīgo bioloģisko aktīvu kontu un saistību kontu attiecīgajā apmērā. Sekojoši pašvaldība atzīst avansa maksājumu un saistību samazinājumu iepriekš veiktā avansa maksājuma vērtībā. Pašvaldība veic sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot bioloģiskā aktīva iegādi:

<i>D</i>	<i>1260 vai</i>	<i>Bioloģiskie un pazemes aktīvi vai</i>
	<i>1600</i>	<i>Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai</i>
<i>K</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

Grāmatojums, samazinot iepriekš veiktā avansa maksājuma apmēru:

<i>D</i>	<i>5310</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>
<i>K</i>	<i>1286 vai</i>	<i>Avansa maksājumi par bioloģiskajiem un pazemes aktīviem vai</i>
	<i>1681</i>	<i>Avansa maksājumi par bioloģiskajiem aktīviem lauksaimnieciskajai darbībai</i>

409. Bioloģisko aktīvu sākotnēji novērtē patiesajā vērtībā, atskaitot atsavināšanas izmaksas, atbilstoši visticamākajai aplēsei aktīva iegūšanas datumā sekojošos gadījumos:

409.1. iekļaujot bilancē līdz šim neuzskaitītu esošu bioloģisko aktīvu;

Grāmatojums, sākotnēji atzīstot uzskaitē, piemēram, inventarizācijā konstatētu pārpalikumu:

<i>D</i>	<i>1260 vai</i>	<i>Bioloģiskie un pazemes aktīvi vai</i>
	<i>1600</i>	<i>Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai</i>
<i>K</i>	<i>8580</i>	<i>Ieņēmumi no ilgtermiņa aktīvu sākotnējās atzīšanas</i>

409.2. iekļaujot bilancē ziedojumu vai dāvinājumu veidā saņemtu bioloģisko aktīvu;

Grāmatojums, sākotnēji atzīstot uzskaitē ziedojumu vai dāvinājumu veidā saņemtu bioloģisko aktīvu:

<i>D</i>	<i>1260 vai</i>	<i>Bioloģiskie un pazemes aktīvi vai</i>
	<i>1600</i>	<i>Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

409.3. iekļaujot bilancē bioloģiskos aktīvus, kuri iepriekš uzskaitīti bioloģisko aktīvu produktu sastāvā.

Grāmatojums, sākotnēji atzīstot uzskaitē bioloģiskos aktīvus, kuri iepriekš uzskaitīti bioloģisko aktīvu produktu sastāvā:

<i>D</i>	<i>1260 vai 1600</i>	<i>Bioloģiskie un pazemes aktīvi vai Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai</i>
<i>K</i>	<i>2140</i>	<i>Bioloģisko aktīvu produkti un krājumi to uzturēšanai</i>
<i>K*</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

**ja rodas starpība starp krājumu uzskaites vērtību un patieso vērtību, atskaitot atsavināšanas izmaksas*

410. Gadījumā, ja pašvaldība iegūst bioloģisko aktīvu bez atlīdzības no citas pašvaldības, bioloģisko aktīvu saņemošā pašvaldība atzīst aktīvu tādā vērtībā, kādā tas uzskaitīts nododošās pašvaldības uzskaitē, un veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1260 vai 1600</i>	<i>Bioloģiskie un pazemes aktīvi vai Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai</i>
<i>K</i>	<i>8410</i>	<i>Ieņēmumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības</i>

411. Patiesā vērtība, atskaitot atsavināšanas (pārdošanas) izmaksas, ir summa, kādu iespējams iegūt aktīva atsavināšanas (pārdošanas) darījumā starp labi informētām, savstarpēji ieinteresētām un nesaistītām personām. Atsavināšanas izmaksās iekļauj, piemēram, komisijas brokeriem vai dīleriem un kontrolējošo iestāžu nodevas. Atsavināšanas izmaksās neiekļauj transporta izmaksas un citas izmaksas, kas nepieciešamas, lai aktīvu atsavinātu, piemēram, aktīva novērtēšanas izmaksas.

412. Bioloģiskā aktīva patiesās vērtības noteikšanā bioloģiskos aktīvus var grupēt pēc nozīmīgām to īpašībām, piemēram, pēc vecuma vai kvalitātes. Pašvaldība izvēlas tādas pazīmes, kas atbilst tām īpašībām, kas izmantotas cenas noteikšanai tirgū. Aktīva patieso vērtību ietekmē tā pašreizējā atrašanās vieta un stāvoklis. Tā rezultātā, piemēram, zirgu patiesā vērtība ir attiecīgās šķirnes zirgu tirgus vērtība attiecīgajā reģionā.

413. 406. punktā minētajos gadījumos mežaudzes vērtības noteikšanai var izmantot to nosacīto izmaksu vērtību, kas ir mežaudzes inventarizācijas veikšanas datumā, pamatojoties uz Meža valsts reģistrā norādīto pilno vērtību.

414. Pašvaldības var slēgt līgumus par bioloģisko aktīvu pārdošanu nākotnē. Līgumcenas ne vienmēr ir svarīgas, nosakot patieso vērtību, jo patiesā vērtība uzrāda pašreizējo stāvokli tirgū, kurā ieinteresēts pircējs un pārdevējs noslēgtu darījumu. Tā rezultātā bioloģiskā aktīva patieso vērtību nekoriģē sakarā ar līguma esamību. Dažos gadījumos līgums par bioloģiskā aktīva pārdošanu maiņas darījuma ietvaros var būt apgrūtināošs līgums, uz kuru attiecas šīs grāmatvedības uzskaites politikas sadaļā "Uzkrājumi, iespējamās saistības un iespējamie aktīvi" noteiktie uzskaites pamatprincipi.

415. Gadījumā, ja pašvaldība iegūst bioloģisko aktīvu bez atlīdzības no citas pašvaldības, bioloģisko aktīvu saņemošā pašvaldība atzīst aktīvu tādā vērtībā, kādā tas uzskaitīts nododošās pašvaldības uzskaitē, un veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1260 vai 1600</i>	<i>Bioloģiskie un pazemes aktīvi vai Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai</i>
<i>K</i>	<i>8410</i>	<i>Ieņēmumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības</i>

416. Ja bioloģiskajam aktīvam tā pašreizējā atrašanās vietā un stāvoklī pastāv aktīvs tirgus, šajā tirgū noteiktā cena tiek izmantota šī bioloģiskā aktīva patiesās vērtības noteikšanai. Ja ir ticams, ka pašvaldībai ir iespēja veikt darījumus ar bioloģiskajiem aktīviem vairākos aktīvos tirgos, pašvaldība izmanto visatbilstošāko.

417. Ja bioloģiskajam aktīvam tā pašreizējā atrašanās vietā un stāvoklī nepastāv aktīvs tirgus, pašvaldība patiesās vērtības noteikšanai izmanto vismaz vienu vai vairākus šādus rādītājus, ja tie ir pieejami:

417.1. pēdējā tirgus darījuma cena ar nosacījumu, ka saimnieciskie apstākļi laikā starp darījuma datumu un pārskata datumu nav būtiski mainījušies;

417.2. tirgus cenas līdzīgiem aktīviem, kas koriģētas, lai uzrādītu atšķirības;

417.3. nozares rādītāji, piemēram, meža vērtība, kas izteikta hektāros, un liellopu vērtība, kas izteikta gaļas kilogramos.

418. Dažos gadījumos bioloģiskā aktīva patiesās vērtības vērtējums var būt atšķirīgs, izvēloties dažādus kritērijus tās noteikšanai. Pašvaldība apsver šo atšķirību iemeslus, lai iegūtu visticamāko patiesās vērtības aplēsi.

419. Dažos gadījumos var nebūt pieejamas tirgus noteiktās cenas vai vērtības par bioloģisko aktīvu tā esošajā stāvoklī. Tādos gadījumos, lai noteiktu patieso vērtību, pašvaldība izmanto no aktīva sagaidāmo neto naudas plūsmu pašreizējo vērtību, kas diskontēta, izmantojot Valsts kases interneta vietnē publicēto atbilstošo diskonta likmi. Gaidāmo naudas plūsmu pašreizējās vērtības aprēķina mērķis ir noteikt bioloģiskā aktīva patieso vērtību tā pašreizējā atrašanās vietā un stāvoklī. Nosakot gaidāmo neto naudas plūsmu pašreizējo vērtību, pašvaldība aprēķinā iekļauj neto naudas plūsmas, ko tirgus dalībnieki varētu gaidīt no attiecīgā aktīva tā visatbilstošākajā tirgū, un diskontē tās ar Valsts kases tīmekļa vietnē publicēto piemērojamo diskonta likmi.

420. Pašvaldība, aprēķinot bioloģiskā aktīva pašreizējo vērtību, sagaidāmajās naudas plūsmās neiekļauj:

420.1. vērtības pieaugumu no bioloģisko aktīvu papildus pārveides un nākotnes darbībām;

420.2. naudas plūsmas aktīvu finansēšanai, nodokļiem vai bioloģisko aktīvu atjaunošanai pēc ražas novākšanas un meža izstrādes

421. Darījuma cenas noteikšanā informēti, ieinteresēti pircēji un pārdevēji ņem vērā naudas plūsmu izmaiņu iespēju. No tā izriet, ka patiesā vērtība uzrāda šo izmaiņu iespēju.

422. Izmaksas dažreiz var aptuveni atbilst bioloģiskā aktīva patiesajai vērtībai, īpaši tādos gadījumos, kad:

422.1. kopš sākotnējo izmaksu rašanās ir notikusi nebūtiska bioloģiskā pārveide, *piemēram, augļu koku stādi iestādīti neilgi pirms pārskata perioda beigām;*

422.2. nav sagaidāms, ka bioloģiskās pārveides ietekme uz cenu būs būtiska, *piemēram, sākotnējais augšanas periods priežu stādījumā, kur audzē koksni ar 30 gadus ilgu ražošanas ciklu.*

423. Bioloģiskie aktīvi bieži ir fiziski saistīti ar zemi, piemēram, koki stādītā mežā. Bioloģiskajiem aktīviem, kuri ir saistīti ar zemi, var nebūt atsevišķs tirgus, bet var pastāvēt aktīvs tirgus apvienotiem aktīviem, tas ir, bioloģiskajiem aktīviem, neapstrādātai zemei un zemes uzlabojumiem kopumā. Pašvaldība var izmantot informāciju par apvienotajiem aktīviem, lai noteiktu bioloģisko aktīvu patieso vērtību.

5.7. Bioloģisko aktīvu turpmākā novērtēšana

424. Bioloģiskos aktīvus pēc sākotnējās atzīšanas turpmāk novērtē (uzskaita) pēc zemāk uzrādītajiem uzskaites principiem; nolietojumu bioloģiskajiem aktīviem neaprēķina.

425. Bioloģiskie aktīvi, kas tiek uzskaitīti kontu grupā 1600 "Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai".

426. Pēc sākotnējās atzīšanas pašvaldība katra pārskata perioda beigās bioloģiskos aktīvus, kurus paredzēts izmantot lauksaimnieciskajā darbībā, novērtē sekojoši:

426.1. mežaudzes – Meža valsts reģistrā norādītajā pilnajā vērtībā;

426.2. pārējos bioloģiskos aktīvus – patiesajā vērtībā, atskaitot atsavināšanas izmaksas.

427. Starpību starp bioloģiskā aktīva, kuru paredzēts izmantot lauksaimnieciskajā darbībā, uzskaites vērtību un patieso vērtību (vai mežaudzes gadījumā – Meža valsts reģistra noteikto vērtību) pārskata perioda beigās atzīst pārskata perioda pamatdarbības ieņēmumos vai izdevumos.

428. Gadījumā, ja pārskata perioda beigās bioloģiskā aktīva, kuru paredzēts izmantot lauksaimnieciskajā darbībā, uzskaites vērtība ir mazāka par patieso vērtību (vai mežaudzes gadījumā – Meža valsts reģistra norādīto pilno vērtību), pašvaldība atzīst bioloģiskā aktīva vērtības izmaiņas (palielinājumu) pamatdarbības ieņēmumos pārskata datumā, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	1600	Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai
K	6000	Pamatdarbības ieņēmumi

429. Gadījumā, ja pārskata perioda beigās bioloģiskā aktīva, kuru paredzēts izmantot lauksaimnieciskajā darbībā, uzskaites vērtība ir lielāka par patieso vērtību (vai mežaudzes gadījumā – Meža valsts reģistra norādīto pilno vērtību), pašvaldība atzīst bioloģiskā aktīva vērtības izmaiņas (samazinājumu) pamatdarbības izdevumos pārskata datumā, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	7000	Pamatdarbības izdevumi
K	1600	Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai

5.7.1. Bioloģiskie aktīvi, kas tiek uzskaitīti kontu grupā 1260 "Bioloģiskie un pazemes aktīvi"

430. Bioloģiskos aktīvus – augus un dzīvniekus, kurus paredzēts izmantot zinātniskās pētniecības, izglītības, transporta, izklaides vai atpūtas vai drošības un kontroles mērķiem, – uzskaita pamatlīdzekļu sastāvā un turpmāk novērtē saskaņā ar pamatlīdzekļu uzskaites pamatprincipiem.

431. Mežaudzēm, kuras paredzētas zinātniskās pētniecības, izglītības, transporta, izklaides vai atpūtas vai drošības un kontroles mērķiem un sākotnēji atzītas, pamatojoties uz Meža valsts reģistra datiem, pašvaldība šo mežaudžu uzskaites vērtību:

431.1. aktualizē atbilstoši Meža valsts reģistrā norādītajai pilnajai vērtībai, veicot meža inventarizāciju Meža likumā noteiktajā kārtībā;

431.2. starpību starp uzskaites vērtību un Meža valsts reģistrā norādīto pilno vērtību atzīst pārskata perioda pamatdarbības ieņēmumos vai izdevumos:

Gadījumā, ja pārskata perioda beigās mežaudzes uzskaites vērtība ir mazāka par Meža valsts reģistrā norādīto vērtību, pašvaldība atzīst mežaudzes vērtības palielinājumu pamatdarbības ieņēmumos pārskata datumā:

D	1263	Mežaudzes
K	6000	Pamatdarbības ieņēmumi

Gadījumā, ja pārskata perioda beigās mežaudzes uzskaites vērtība ir lielāka par Meža valsts reģistrā norādīto pilno vērtību, pašvaldība atzīst mežaudzes uzskaites vērtības samazinājumu un pamatdarbības izdevumus pārskata datumā:

D	7000	Pamatdarbības izdevumi
K	1263	Mežaudzes

432. Pašvaldība mežaudzes uzskaites vērtību samazina atbilstoši pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtībā noteiktajai metodei un starpību atzīst pārskata perioda pamatdarbības izdevumos, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>7000</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>1263</i>	<i>Mežaudzes</i>

433. Mežaudžu uzskaites principu apkopojums sniegts 2. tabulā

2. tabula. Mežaudžu uzskaites principi

Mērķis	Konts		Sākotnējā atzīšana	Turpmākā novērtēšana	Vērtības izmaiņas atzīst
Lauksaimnieciskā darbība	1611	Mežaudzes lauksaimnieciskajai darbībai	Izmaksu vērtība	Meža valsts reģistrā norādītā pilnā vērtība	Katra pārskata gada beigās
			Patiesā vērtība, atskaitot atsavināšanas izmaksas		
			Meža valsts reģistrā norādītā pilnā vērtība		
Citi mērķi - zinātniskās pētniecības, izglītības, transporta, izklaides vai atpūtas vai drošības un kontroles mērķi	1263	Mežaudzes	Izmaksu vērtība	Uzskaites vērtību samazina atbilstoši pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtībā noteiktajai metodei	Pārskata periodā, ja veikta mežsaimnieciskā darbība
			Patiesā vērtība, atskaitot atsavināšanas izmaksas		
			Meža valsts reģistrā norādītā pilnā vērtība	Meža valsts reģistrā norādītā pilnā vērtība	Veicot meža inventarizāciju Meža likumā noteiktajā kārtībā

5.7.2. Bioloģisko aktīvu produkti

434. Zemāk norādītie bioloģisko aktīvu produktu sākotnējās atzīšanas principi attiecas uz produktiem, kas iegūti gan no tiem bioloģiskajiem aktīviem, kas tiek uzskaitīti kontu grupā 1600 "Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai", gan no tiem bioloģiskajiem aktīviem, kas tiek uzskaitīti kontu grupā 1260 "Bioloģiskie un pazemes aktīvi".

435. Lauksaimniecības produkts, kas novākts no pašvaldības bioloģiskajiem aktīviem, jānovērtē tā patiesajā vērtībā, no kuras atskaitītas atsavināšanas izmaksas ražas novākšanas dienā vai meža izstrādes dienā. Šis novērtējums tiek veikts lauksaimniecības produkta sākotnējās atzīšanas datumā saskaņā ar sadaļā "Krājumu uzskaitē" noteiktajiem uzskaites principiem.

436. Uzskaitot lauksaimniecības produktu, kas novākts no bioloģiskā aktīva, pašvaldība sākotnēji atzīst krājumus un ieņēmumus novāktā lauksaimniecības produkta patiesajā vērtībā, atskaitot atsavināšanas izmaksas, saskaņā ar iekšēju attaisnojuma dokumentu veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>2140</i>	<i>Bioloģisko aktīvu produkti un krājumi to uzturēšanai</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

5.8. Bioloģisko aktīvu vērtības samazināšanās

437. Pašvaldība veic darbības attiecībā uz vērtības samazināšanās izvērtējumu tikai tādiem bioloģiskajiem aktīviem, kas uzskaitīti kā pamatlīdzekļi. Pašvaldība katra pārskata perioda beigās veic darbības attiecībā uz vērtības samazināšanās izvērtējumu saskaņā ar vispārīgajiem ilgtermiņa ieguldījumu vērtības samazināšanās uzskaites principiem, kas sniegti sadaļā "Pamatlīdzekļu uzskaitē".

438. Bioloģiskajiem aktīviem, kas izmantoti lauksaimnieciskajā darbībā, vērtības samazināšanās nav attiecināma.

5.9. Bioloģisko aktīvu izslēgšana no uzskaites

439. Zemāk norādītie bioloģisko aktīvu izslēgšanas principi attiecas gan uz tiem bioloģiskajiem aktīviem, kas tiek uzskaitīti kontu grupā 1600 "Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai", gan uz tiem bioloģiskajiem aktīviem, kas tiek uzskaitīti kontu grupā 1260 "Bioloģiskie un pazemes aktīvi".

440. Pašvaldība pārtrauc bioloģiskā aktīva atzīšanu un izslēdz to no uzskaites sekojošos gadījumos:

440.1. bioloģisko aktīvu norakstot;

440.2. bioloģisko aktīvu atsavinot;

440.3. bioloģisko aktīvu nododot citai pašvaldībai;

440.4. konstatējot bioloģisko aktīvu iznīcināšanu prettiesiskas darbības dēļ.

441. Gadījumā, ja pašvaldība pārtrauc bioloģiskā aktīva turpmāku lietošanu, tā bioloģisko aktīvu noraksta, pamatojoties uz apstiprinātu attaisnojuma dokumentu, piemēram, inventarizācijas aktu vai aktu par bioloģiskā aktīva izslēgšanu. Pašvaldība izslēdz bioloģiskā aktīva uzskaites vērtību atbilstošajā izdevumu kontā, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	8611	Izdevumi no nefinanšu aktīvu norakstīšanas un likvidēšanas
K	1260 vai 1600	Bioloģiskie un pazemes aktīvi vai Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai

442. Bioloģiskos aktīvus, kurus paredzēts atsavināt, tos pārdodot, un to atsavināšana ir ticama, līdz to atsavināšanai uzskaita apgrozāmo līdzekļu sastāvā to uzskaites vērtībā. Pamatojoties uz attaisnojuma, pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

D	2130	Gatavie ražojumi, pasūtījumi un krājumi atsavināšanai
K	1260 vai 1600	Bioloģiskie un pazemes aktīvi vai Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai

443. Pašvaldība veic turpmāku atsavināšanai paredzētā bioloģiskā aktīva uzskaiti saskaņā ar sadaļā "Krājumi" noteiktajiem uzskaites principiem.

444. Pašvaldība, kas nodod bioloģisko aktīvu citai pašvaldībai bez atlīdzības, attiecīgo bioloģisko aktīvu izslēdz no uzskaites un atzīst izdevumus no nodotām vērtībām bioloģiskā aktīva uzskaites vērtībā, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	8420	Izdevumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības
K	1260 vai 1600	Bioloģiskie un pazemes aktīvi vai Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai

445. Mežaudzes, kurām pārdod cirsmas tiesības, neizslēdz no uzskaites un nepārklasificē krājumu sastāvā.

5.10. Bioloģisko aktīvu inventarizācija

446. Lai nodrošinātu, ka pašvaldības pārskatos ir ietverti visi bioloģiskie aktīvi, pārskata perioda beigās veic bioloģisko aktīvu inventarizāciju.

447. Vienlaikus pārskata gada beigās pašvaldība novērtē, vai pastāv kādas pazīmes, kas liecina par iespējamo bioloģisko aktīvu vērtības samazināšanos.

448. Bioloģisko aktīvu inventarizāciju veic saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, kā arī budžeta iestādē apstiprināto inventarizācijas kārtību. Vienlaikus mežaudžu inventarizācijas veikšanā ņem vērā Meža likumā noteiktās prasības.

449. Gadījumā, ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēts bioloģisks aktīvs, kas līdz šim nav bijis iekļauts uzskaitē, pašvaldības vadītāja apstiprināta komisija, ja nepieciešams, pieaicinot attiecīgās jomas speciālistus, vai pašvaldības apstiprināts atbildīgais attiecīgās jomas speciālists nosaka bioloģiskā aktīva vērtību un sagatavo bioloģiskā aktīva novērtēšanas aktu.

450. Pašvaldība, pamatojoties uz komisijas vai speciālista sagatavoto aktu, atzīst sākotnēji uzskaitē bioloģisko aktīvu, komisijas noteiktajā vērtībā palielinot attiecīgo bioloģisko aktīvu un atbilstošo ieņēmumu kontu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1260 vai</i>	<i>Bioloģiskie un pazemes aktīvi vai</i>
	<i>1600</i>	<i>Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai</i>
<i>K</i>	<i>8580</i>	<i>Ieņēmumi no ilgtermiņa aktīvu sākotnējās atzīšanas</i>

451. Gadījumā, ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēts bioloģiskā aktīva iztrūkums vai iznīcināšana prettiesiskas darbības dēļ, pašvaldība, pamatojoties uz iestādes vadītāja apstiprinātu kārtību, attiecīgo bioloģisko aktīvu noraksta no uzskaites, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>8610</i>	<i>Izdevumi no nefinanšu aktīvu izslēgšanas</i>
<i>K</i>	<i>1260 vai</i>	<i>Bioloģiskie un pazemes aktīvi vai</i>
	<i>1600</i>	<i>Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai</i>

5.11. Informācijas uzrādīšana

452. Pašvaldība uzrāda sekojošu informāciju gada pārskatā par bioloģiskajiem aktīviem:

452.1. pašvaldība norāda bioloģiskos aktīvus pārskatā par finansiālo stāvokli jeb bilancē patiesajā vērtībā vai Meža valsts reģistrā norādītajā vērtībā;

452.2. papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikuma finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā 1.6. piezīmē "Bioloģiskie aktīvi lauksaimnieciskajai darbībai" sniedz informāciju par:

452.2.1. bioloģisko aktīvu atlikumiem pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

452.2.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

452.2.3. izmaiņām bilances posteņa vērtībās;

452.2.4. reorganizācijas rezultātā un bez atlīdzības saņemto un nodoto bioloģisko aktīvu vērtību;

452.2.5. vērtības samazinājumu avansa maksājumiem sadalījumā pa metodēm un atbilstoši grupām pēc to izpildes termiņa kavējuma pārskata perioda beigās;

452.2.6. metodēm un pieņēmumiem, nosakot bioloģisko aktīvu grupas patieso vērtību;

452.2.7. citu informāciju pārskatu lietotājiem

452.3. Pašvaldība sniedz informāciju finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā saskaņā ar Valsts kases sagatavotajām finanšu pārskata posteņu strukturizētā skaidrojuma sagatavošanas vadlīnijām, kas publicētas Valsts kases tīmekļa vietnē.

452.4. Finanšu pārskata pielikuma grāmatvedības uzskaites principu aprakstā pašvaldība sniedz attiecīgi informāciju par bioloģisko aktīvu klasifikāciju un vērtības samazināšanas metodi.

6. Līdzdalības radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās uzskaitē

6.1. Mērķis

453. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt budžeta iestāžu līdzdalības (ilgtermiņa finanšu ieguldījumu) radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās uzskaites principus.

6.2. Sfēra

454. Šī sadaļa nosaka līdzdalības (ilgtermiņa finanšu ieguldījumu) radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās uzskaites principus un ar to uzskaiti saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsaucē uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus, praktiskus piemērus un informācijas atklāšanas paraugus.

6.3. Definīcijas

Asociētā kapitālsabiedrība	kapitālsabiedrība, kurā pašvaldībai ir kapitāla līdzdalība (ieguldījums) un tā ir ieguvusi ne mazāk par 20,001 un ne vairāk par 50,001 procentiem no akcionāru vai dalībnieku balsstiesībām kapitālsabiedrībā, ieskaitot potenciālās balsstiesības.
Pašu kapitāla metode	grāmatvedības uzskaites metode, saskaņā ar kuru līdzdalību kapitālsabiedrības kapitālā (ieguldījumu) sākotnēji atzīst izmaksu vērtībā un pēc tam koriģē, lai ņemtu vērā pēc iegādes notikušās izmaiņas pašvaldības daļā kapitālsabiedrības pašu kapitālā (neto aktīvā). Pašvaldības budžeta izpildes rezultāts ietver tās daļu kapitālsabiedrības pārskata perioda peļņā vai zaudējumos, un pašvaldības rezerves ietver tās daļu kapitālsabiedrības pašu kapitālā (neto aktīvos), kas nav atzīta kapitālsabiedrības pārskata perioda peļņā vai zaudējumos.
Potenciālās balsstiesības	akciju vai daļu iegādes garantijas līgumi, akciju vai daļu pirkšanas iespēju līgumi vai parāda vai pašu kapitāla instrumenti, kuri ir pārvēršami parastajās akcijās, vai citi līdzīgi instrumenti, kuri, ja tos izmanto vai konvertē, potenciāli var dot pašvaldībai balsstiesības vai samazināt citas puses balsstiesības par šīs kapitālsabiedrības finanšu un pamatdarbības principiem.
Radniecīgā kapitālsabiedrība	kapitālsabiedrība, kurā pašvaldībai ir kapitāla līdzdalība (ieguldījums) un tā ir ieguvusi 50,001 – 100 procentus no akcionāru vai dalībnieku balsstiesībām, ieskaitot potenciālās balsstiesības

Vērtības samazinājums	aktīva nākotnes saimniecisko labumu zaudējumi vai ierobežojumi aktīva izmantošanai funkciju izpildei.
------------------------------	---

6.4. Izņēmumi

455. Pašvaldības ieguldījumus kapitālsabiedrību kapitālā, kur pašvaldība ieguvusi mazāk par 20,001 procentiem no akcionāru vai dalībnieku balsstiesībām, ieskaitot potenciālās balsstiesības, uzskaita saskaņā ar sadaļā "Finanšu instrumenti" noteiktajiem uzskaites principiem.

6.5. Līdzdalības radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās uzskaitē

456. Pašvaldība atzīst līdzdalību kapitālsabiedrības kapitālā, ja pašvaldībai tieši vai netieši (piemēram, ar citu kapitālsabiedrību starpniecību) pieder 20,001 vai vairāk procentu no balsstiesībām kapitālsabiedrības kapitālā.

457. Pašvaldībai var piederēt akciju pirkšanas iespēju līgumi, parāda vai pašu kapitāla finanšu instrumenti, kuri ir pārvēršami parastajās akcijās, vai citi līdzīgi finanšu instrumenti, kuri (ja tos izmanto vai pārvērš) potenciāli var sniegt pašvaldībai papildu balsstiesības vai samazināt citas puses balsstiesības par kapitālsabiedrības finanšu un pamatdarbības lēmumu pieņemšanu.

458. Pašvaldība ņem vērā arī potenciālo balsstiesību, kuras ir pašlaik realizējamas vai pārvēršamas, esamību un ietekmi, ieskaitot tās potenciālās balsstiesības, kas pieder citai personai. Potenciālās balsstiesības ir tādas tiesības iegūt balsstiesības kapitālsabiedrībā, kas, piemēram, izriet no pārvēršamiem (konvertējamiem) finanšu instrumentiem vai iespējas līgumiem, tai skaitā nākotnes līgumiem. Potenciālās balsstiesības nav pašlaik realizējamas vai pārvēršamas, ja, piemēram, tās nevar realizēt vai pārvērst līdz kādam noteiktam datumam nākotnē vai nākotnes notikumam.

459. Novērtējot potenciālās balsstiesības, pašvaldība izskata visus faktus un apstākļus (tai skaitā atsevišķi vai kopumā novērtējot potenciālo balsstiesību realizēšanas nosacījumus un jebkuras citas saistošas vienošanās), kas ietekmē potenciālās balsstiesības, izņemot vadības nodomus un finansiālo spēju tās realizēt un pārvērst.

6.5.1. Sākotnējā atzīšana

460. Līdzdalību radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās sākotnēji novērtē un atzīst izmaksu vērtībā atbilstoši iegādes izmaksām.

461. Pašvaldība atzīst ieguldījumu radniecīgajā kapitālsabiedrībā dienā, kad tā iegūst 50,001 – 100% no akcionāru vai dalībnieku balsstiesībām kapitālsabiedrībā.

<i>D</i>	<i>1311</i>	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	<i>vai</i>	
	<i>1380</i>	<i>Avansa maksājumi par ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
<i>K</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>

462. Pašvaldība atzīst ieguldījumu asociētajā kapitālsabiedrībā dienā, kad tā iegūst 20,001 – 50 % no akcionāru vai dalībnieku balsstiesībām kapitālsabiedrībā.

<i>D</i>	<i>1321</i>	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	<i>vai</i>	
	<i>1380</i>	<i>Avansa maksājumi par ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
<i>K</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>

463. Ja līdzdalības iegādes dienā tās iegādes izmaksas nesakrīt ar pašvaldības daļu kapitālsabiedrības aktīvu un saistību neto patiesajā vērtībā, tad šo starpību uzskaita sekojoši:

463.1. iegādes izmaksu pārsniegumu pār kapitālsabiedrības aktīvu un saistību neto patieso vērtību iekļauj ieguldījuma uzskaites vērtībā;

463.2. kapitālsabiedrības aktīvu un saistību neto patiesās vērtības pārsniegumu pār iegādes izmaksām atzīst finanšu ieņēmumos pārskata periodā, kurā sākotnēji atzīta līdzdalība.

464. Ja pašvaldība iegūst kapitālsabiedrības kapitāla daļas, veicot mantisko ieguldījumu, tad:

464.1. saskaņā ar pašvaldības vadības lēmumu konkrēto aktīvu izslēdz no ilgtermiņa ieguldījumu sastāva un atzīst apgrozāmo līdzekļu sastāvā aktīva atlikušajā vērtībā;

464.2. saskaņā ar pieņemšanas un nodošanas aktu aktīvu izslēdz no apgrozāmo līdzekļu sastāva un atzīst atbilstošos pārējos vai finanšu izdevumus;

464.3. iegūtās kapitālsabiedrības kapitāla daļas atzīst finanšu ieguldījumos un finanšu ieņēmumos kapitāla daļu patiesajā vērtībā;

464.4. ja iepriekš mantiskajam ieguldījumam atzītas rezerves, tās izslēdz un atzīst finanšu ieņēmumus:

1) Pašvaldība pamatlīdzekli izslēdz no pamatlīdzekļu sastāva, tā uzskaites (atlikušo) vērtību atzīstot krājumu sastāvā saskaņā ar pašvaldības vadības pieņemto lēmumu:

D	2132	Krājumi un ilgtermiņa ieguldījumi atsavināšanai
D	1290	Pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums un vērtības samazinājums
K	1200	Pamatlīdzekļi*

*sākotnējā uzskaites vērtība

2) Veicot ieguldījumu kapitālsabiedrībā un ieguldot nefinanšu aktīvu, pamatojoties uz pieņemšanas un nodošanas aktu, izslēdz nefinanšu aktīvu un atzīst pārējos izdevumus:

D	8610	Izdevumi no nefinanšu aktīvu izslēgšanas
K	2132	Krājumi un ilgtermiņa ieguldījumi atsavināšanai

3) Veicot ieguldījumu kapitālsabiedrībā un ieguldot finanšu aktīvu, pamatojoties uz pieņemšanas un nodošanas aktu, izslēdz finanšu aktīvu un atzīst finanšu izdevumus:

D	8290	Pārējie finanšu izdevumi
K	2500*	Īstermiņa finanšu ieguldījumi

*Finanšu aktīvs iepriekš pārgrāmatots no ilgtermiņa ieguldījumiem

4) Dienā, kad pašvaldība iegūst kontroli pār kapitālsabiedrību, pašvaldība atzīst līdzdalību (ieguldījumu) kapitālsabiedrībā un finanšu ieņēmumus kapitāldaļu patiesajā vērtībā:

D	1311	Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā
		Vai
	1321	Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā
K	8150	Ieņēmumi no mantiska ieguldījuma radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās

6.5.2. Turpmākā uzskaitē

465. Katra pārskata gada beigās sākotnēji atzītās līdzdalības uzskaites vērtību koriģē, to palielinot vai samazinot atbilstoši līdzdalības daļas vērtības izmaiņām kapitālsabiedrības pašu kapitālā attiecīgajā pārskata gadā, izmantojot kapitālsabiedrības gada pārskatā vai konsolidētajā gada pārskatā (gadījumā, ja kapitālsabiedrībai tiesību aktos noteiktajā kārtībā jāsagatavo konsolidētais gada pārskats) norādīto informāciju.

466. Pašvaldība uzskaita līdzdalības daļas vērtības pieaugumu vai samazinājumu kā pārskata gada finanšu ieņēmumus, izdevumus vai izmaiņas rezervēs un izmaiņas ilgtermiņa ieguldījumos.

Grāmatojums, palielinot līdzdalības uzskaites vērtību:

D	1311	Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā
		vai

	1321	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>
K	8140	<i>Ieņēmumi no ilgtermiņa finanšu ieguldījumu pārvērtēšanas vai pārsnieguma</i>

Grāmatojums, samazinot līdzdalības uzskaites vērtību:

D	8240	<i>Izdevumi no ilgtermiņa finanšu ieguldījumu pārvērtēšanas</i>
K	1311	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	vai	
	1321	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>

467. Ja pastāv potenciālās balsstiesības, pašvaldības daļu kapitālsabiedrības pārskata perioda peļņā vai zaudējumos un izmaiņās ieguldījumu saņēmēja pašu kapitālā (rezervēs) nosaka, pamatojoties uz pašreizējo (esošo) līdzdalības daļu, neņemot vērā potenciālo balsstiesību iespējamo izmantošanu vai pārvēršanu.

468. Līdzdalības vērtību pārskata perioda beigās nosaka, reizinot kapitālsabiedrības pārskata gada peļņas vai zaudējumu vērtību ar pašvaldībai piederošo daļu procentu, neņemot vērā potenciālo balsstiesību iespējamo izmantošanu vai pārvēršanu.

469. Ja kapitālsabiedrības gada pārskata bilances datums nesakrīt ar pašvaldības (kapitāla daļu turētāja) bilances datumu, līdzdalības vērtības izmaiņas koriģē arī par visiem kapitālsabiedrības veiktajiem darījumiem un citām izmaiņām, kas notikušas laikposmā starp pēdējā pieejamā kapitālsabiedrības gada pārskata bilances datumu un kapitāla daļu turētāja bilances datumu. Jebkurā gadījumā laikposms starp kapitālsabiedrības un kapitāla daļu turētāja bilances datumu nedrīkst būt garāks par trim mēnešiem.

470. Ja pašvaldības daļa kapitālsabiedrības zaudējumos pārsniedz pašvaldības līdzdalības uzskaites vērtību, pašvaldība atzīst zaudējumu summu, kas vienāda ar līdzdalības uzskaites atlikušo vērtību. Šādā gadījumā pašvaldība līdzdalības uzskaites vērtību samazina līdz nullei.

471. Pašvaldība uzkrāj informāciju par zaudējumiem, kas pārsniedz līdzdalības vērtību, un gada pārskata pielikumā atklāj informāciju par zaudējumiem no līdzdalības kapitālsabiedrībā. Ja turpmākajos pārskata periodos kapitālsabiedrība uzrāda peļņu, pašvaldība atsāk atzīt savu peļņas daļu tikai tad, kad tā ir vienāda ar neatzīto zaudējumu daļu, tas ir, tikai pēc uzkrāto zaudējumu summas segšanas.

472. Kad līdzdalības uzskaites vērtība samazināta līdz nullei, saistības atzīst tikai tad, ja pašvaldībai ir radušies juridiski vai prakses radīti pienākumi, vai tā ir veikusi maksājumus kapitālsabiedrības vārdā.

473. Ja kapitālsabiedrības pašu kapitālā ir notikušas izmaiņas, kas netika iekļautas kapitālsabiedrības peļņas vai zaudējumu aprēķinā (piemēram, aktīvu pārvērtēšana, ko uzreiz iekļauj kapitālsabiedrības pašu kapitālā), pašvaldība atzīst attiecīgu daļu no vērtības izmaiņām pašvaldības pašu kapitālā pārējās rezervēs, kā arī uzskaita kā izmaiņas (palielinājumu vai samazinājumu) ilgtermiņa finanšu ieguldījumos (līdzdalībā).

Grāmatojums, uzskaitot palielinājumu līdzdalības uzskaites vērtībā un pārējās rezervēs:

D	1311 vai	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	1321	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>
K	3360	<i>Pārējās rezerves</i>

Grāmatojums, uzskaitot samazinājumu līdzdalības uzskaites vērtībā un pārējās rezervēs:

D	3360	<i>Pārējās rezerves</i>
K	1311 vai	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	1321	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>

474. Pārskata gadā pašvaldība uzskaita kapitālsabiedrības izmaksātās dividendes (proporcionāli ieguldījuma daļai) un citus maksājumus par ilgtermiņa finanšu ieguldījumu kā līdzdalības vērtības samazinājumu un:

474.1. valsts pašvaldības atzīst finanšu izdevumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	8290	<i>Pārējie finanšu izdevumi</i>
K	1311 vai	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	1321	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>

474.2. pašvaldības atzīst naudas līdzekļus dividenžu saņemšanas rezultātā, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2620	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>
K	1311 vai	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	1321	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>

475. Finanšu ieguldījumus, kurus plāno realizēt nākamo 12 mēnešu laikā un kuru atsavināšanu uzskata par ticamu saskaņā ar noteiktiem kritērijiem, pārskata perioda beigās pārklasificē un uzrāda kā īstermiņa finanšu ieguldījumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2511 vai	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	2521	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>
K	1311 vai	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	1321	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>

476. Kritēriji, saskaņā ar kuriem ilgtermiņa ieguldījuma atsavināšanu uzskata par ticamu:

476.1. atsavināšana ir pamatota ar normatīvo aktu vai pašvaldības vadības lēmumu;

476.2. atsavināšanas process ir uzsākts;

476.3. ir pārliecība par atsavināšanas procesa pabeigšanu.

477. Pašvaldība samazina līdzdalības uzskaites vērtību, ja tā atsavina savu līdzdalības daļu, un atzīst finanšu izdevumus. Atlīdzību novērtē patiesajā vērtībā un atbilstoši tās ekonomiskajai būtībai atzīst pārskata perioda finanšu ieņēmumus, veicot sekojošus grāmatojumus:

Pašvaldība, izslēdzot savu līdzdalības daļu, atzīst finanšu izdevumus

D	8230	<i>Izdevumi no kapitāla daļu un vērtspapīru pārdošanas</i>
K	2511 vai	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	2521	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>

Pašvaldība, pārdodot savu līdzdalības daļu, atzīst finanšu ieņēmumus:

D	2311	<i>Prasības pret pircējiem un pasūtītājiem</i>
K	8130	<i>Ieņēmumi no kapitāla daļu pārdošanas, vērtspapīru tirdzniecības un pārvērtēšanas</i>

478. Pašvaldība līdzdalību radniecīgajā kapitālsabiedrībā pārklasificē par līdzdalību asociētajā kapitālsabiedrībā (pēc kapitāldaļu pārdošanas), ja pašvaldības līdzdalība kapitālsabiedrībā ir robežās no 20,001 procentiem un ne vairāk kā 50,001 procentiem no balsstiesībām kapitālsabiedrībā, veicot sekojošu grāmatojumu darījuma datumā:

D	1321	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>
K	1311	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>

479. Pašvaldība līdzdalību pārklasificē par citiem finanšu ieguldījumiem un pārtrauc pašu kapitāla metodes pielietošanu, ja pašvaldības balsstiesības kapitālsabiedrībā, pēc savu daļu atsavināšanas, ir mazākas par 20,001 procentiem. Finanšu ieguldījuma uzskaites vērtība datumā, kad ieguldījumu pārstāj klasificēt kā līdzdalību radniecīgajā vai asociētajā kapitālsabiedrībā, ir uzskatāma par pārējo finanšu ieguldījumu sākotnējo vērtību to atzīšanai izmaksu vērtībā.

<i>D</i>	<i>1359</i>	<i>Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi</i>
<i>K</i>	<i>1311 vai</i>	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	<i>1321</i>	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>

480. Pašvaldība citus finanšu ieguldījumus, kas iepriekš bijuši atzīti izmaksu vērtībā, pārklasificē par ieguldījumu asociētajā kapitālsabiedrībā vai ieguldījumu radniecīgajā kapitālsabiedrībā un sāk pielietot pašu kapitāla metodi, ja pašvaldības līdzdalība kapitālsabiedrībā pēc papildus daļu iegādes pārsniedz 20,001 procentus no balsstiesībām:

<i>D</i>	<i>1321 vai 1311</i>	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>
		<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
<i>K</i>	<i>1359</i>	<i>Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi</i>

481. Pašvaldība citus finanšu ieguldījumus, kas iepriekš bijuši atzīti patiesajā vērtībā, pārklasificē par ieguldījumu asociētajā kapitālsabiedrībā vai ieguldījumu radniecīgajā kapitālsabiedrībā un sāk pielietot pašu kapitāla metodi, ja pašvaldības līdzdalība kapitālsabiedrībā pēc daļu iegādes pārsniedz 20,001 procentus no balsstiesībām. Šajā gadījumā pašvaldība novērtē attiecīgo finanšu ieguldījumu tā patiesajā vērtībā pārklasifikācijas dienā un starpību atzīst finanšu ieņēmumos vai izdevumos, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1321</i>	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	<i>vai</i>	
<i>D</i>	<i>1311</i>	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
<i>K</i>	<i>1359</i>	<i>Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi</i>
<i>K</i>	<i>8190</i>	<i>Pārējie finanšu ieņēmumi*</i>

**starpība starp finanšu ieguldījuma patieso vērtību un uzskaites vērtību pārklasifikācijas dienā*

Vai

<i>D</i>	<i>1321</i>	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	<i>vai</i>	
<i>D</i>	<i>1311</i>	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
<i>D</i>	<i>8290</i>	<i>Pārējie finanšu izdevumi*</i>
<i>K</i>	<i>1359</i>	<i>Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi</i>

**starpība starp finanšu ieguldījuma patieso vērtību un uzskaites vērtību pārklasifikācijas dienā*

482. Pašvaldība līdzdalību asociētajā kapitālsabiedrībā pārklasificē par līdzdalību radniecīgajā kapitālsabiedrībā, ja pašvaldība iegādājas daļas kapitālsabiedrībā un ja pēc iegādes tās pārsniedz 50,001 procentus no balsstiesībām kapitālsabiedrībā, veicot sekojošu grāmatojumu darījuma datumā:

<i>D</i>	<i>1311</i>	<i>Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
<i>K</i>	<i>1321</i>	<i>Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>

483. Ja iepriekš pašvaldība ir atzinusi vērtības samazinājumu ieguldījumam asociētajā kapitālsabiedrībā, tad iegādājoties daļas kapitālsabiedrībā, pārklasificē arī iepriekš atzīto vērtības samazinājumu ieguldījumam kapitālsabiedrībā, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1329</i>	<i>Vērtības samazinājums līdzdalībai asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>
<i>K</i>	<i>1319</i>	<i>Vērtības samazinājums līdzdalībai radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>

484. Finanšu ieguldījuma uzskaites vērtība datumā, kad ieguldījumu kapitālsabiedrības kapitālā pārstāj klasificēt par līdzdalību asociētajā vai radniecīgajā kapitālsabiedrībā, ir uzskatāma par tā izmaksu sākotnējo novērtējumu.

485. Ja līdzdalības vērtības izmaiņas iepriekš atzītas pārējās rezervēs, pārtraucot pašu kapitāla metodes pielietošanu, attiecīgās rezerves izslēdz pilnā apmērā un attiecina uz iepriekšējo pārskata gadu budžeta izpildes rezultātu, izņemot, ja kapitālsabiedrības rezervēs iekļautās summas attiecas

uz tiem aktīviem un saistībām, kuras izslēdzot, atbilstošās rezerves būtu jāatzīst kapitālsabiedrības ieņēmumos, tad pašvaldības rezerves atzīst finanšu ieņēmumos:

D	3360	<i>Pārējās rezerves</i>
K	3510	<i>Iepriekšējo pārskata gadu budžeta izpildes rezultāts</i>
		<i>vai</i>
D	3360	<i>Pārējās rezerves</i>
K	8190	<i>Pārējie finanšu ieņēmumi</i>

486. Ja kapitālsabiedrībai radušies zaudējumi un pašvaldība līdzdalības uzskaites vērtību samazinājusi līdz nullei, pašvaldība atlikušo kapitālsabiedrības zaudējumu daļu ņem vērā, izvērtējot citu finanšu aktīvu, kas saistīti ar attiecīgo kapitālsabiedrību, vērtības samazinājumu.

6.6. Līdzdalības vērtības samazinājuma uzskaitē

487. Katra pārskata perioda beigās pašvaldība novērtē, vai pastāv objektīvi pierādījumi tam, ka līdzdalības vērtība ir samazinājusies, un vai nepieciešams atzīt zaudējumus no līdzdalības vērtības samazināšanās.

488. Pašvaldība izvērtē vismaz šādas pazīmes, lai noteiktu, vai pastāv līdzdalības vērtības samazinājums:

488.1. kapitālsabiedrības finansiālās grūtības;

488.2. pašvaldība tādu ekonomisku vai juridisku iemeslu dēļ, kas saistīti ar kapitālsabiedrības finansiālajām grūtībām, piešķir kapitālsabiedrībai atlaidi vai atbrīvojumu, ko citos apstākļos nebūtu apsvērusi;

488.3. kļūst ticams, ka kapitālsabiedrība uzsāks maksātnespējas procedūru vai cita veida finansiālu reorganizāciju;

488.4. informācija par tādām nelabvēlīgām izmaiņām, kuras ir notikušas tehnoloģiskajā, tirgus, ekonomiskajā vai juridiskajā vidē, kurā darbojas kapitālsabiedrība, un kas norāda, ka līdzdalības izmaksu vērtība var nebūt atgūstama. Līdzdalības vērtības samazināšanās zem tās izmaksu vērtības arī ir objektīvs vērtības samazināšanās pierādījums.

489. Ja pastāv kāds no iepriekš minētajiem pierādījumiem, tas norāda, ka līdzdalības vērtība varētu būt samazinājusies. Šajos gadījumos pašvaldība nosaka līdzdalības atgūstamo vērtību bilances datumā.

490. Pašvaldība nosaka līdzdalības atgūstamo vērtību, izmantojot vienu no šīm metodēm:

490.1. aplēšot savu daļu no aplēstās sagaidāmās naudas plūsmas pašreizējās vērtības, kuru ienesīs asociētā vai radniecīgā kapitālsabiedrība un kura radīsies no asociētās vai radniecīgās kapitālsabiedrības darbībām un ienākumiem no ieguldījuma galīgās atsavināšanas;

490.2. piemērojot pakalpojumu vienības metodi, pašvaldība nosaka līdzdalības atgūstamo vērtību, samazinot amortizētās aizstāšanas izmaksas pirms vērtības samazināšanās atbilstoši samazinātajam pakalpojumu vienību.

491. Atkarībā no kapitālsabiedrības darbības veida pašvaldība piemēro vienu no iepriekš minētajām līdzdalības atgūstamās vērtības noteikšanas metodēm. Kapitālsabiedrībām, kurām ir izteikts peļņas gūšanas raksturs, līdzdalības atgūstamās vērtības piemērotākā metode ir sagaidāmās naudas plūsmas pašreizējās vērtības aplēse.

492. Kapitālsabiedrībām, kurām nav izteikts peļņas gūšanas raksturs, līdzdalības atgūstamās vērtības noteikšanai piemēro pakalpojumu vienības metodi.

493. Aplēsto atgūstamo vērtību salīdzina ar līdzdalības uzskaites vērtību un līdzdalību novērtē atbilstoši zemākajai no šīm vērtībām.

494. Ja līdzdalības atgūstamā vērtība bilances datumā ir zemāka par tās uzskaites vērtību, pašvaldība atzīst zaudējumus no līdzdalības vērtības samazinājuma, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>8290</i>	<i>Pārējie finanšu izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>1319</i>	<i>Vērtības samazinājums līdzdalībai radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	<i>vai</i>	
	<i>1329</i>	<i>Vērtības samazinājums līdzdalībai asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>

495. Līdzdalības atgūstamo vērtību katrai kapitālsabiedrībai nosaka atsevišķi, izņemot, ja radniecīgās vai asociētās kapitālsabiedrības naudas plūsmas lielā mērā ir saistītas ar citiem pašvaldības aktīviem. Šādā gadījumā līdzdalības atgūstamā vērtība jāizvērtē, ņemot vērā arī šo citu aktīvu ietekmi.

496. Katra pārskata perioda beigās izvērtē, vai nepastāv pazīmes, kas norāda, ka iepriekšējos pārskata periodos atzītais līdzdalības vērtības samazinājums vairs nepastāv vai ir mazinājies.

497. Pašvaldība veic attiecīgās līdzdalības atgūstamās vērtības aplēsi.

498. Pašvaldība noraksta iepriekšējos pārskata periodos izveidoto vērtības samazinājumu tikai tādā gadījumā, ja līdzdalības atgūstamā vērtība ir lielāka par tās uzskaites vērtību. Šādā gadījumā līdzdalības uzskaites vērtība jāpalielina līdz tās atgūstamajai vērtībai un jāatzīst pārskata perioda finanšu ieņēmumi, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1319</i>	<i>Vērtības samazinājums līdzdalībai radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
	<i>vai</i>	
	<i>1329</i>	<i>Vērtības samazinājums līdzdalībai asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>
<i>K</i>	<i>8190</i>	<i>Pārējie finanšu ieņēmumi</i>

499. Iepriekš atzītā līdzdalības vērtības samazinājuma norakstīšana nedrīkst pārsniegt iepriekš atzītā vērtības samazinājuma apmēru.

500. Papildus, ja iepriekš pašvaldība ir atzinusi vērtības samazinājumu ieguldījumam radniecīgajā kapitālsabiedrībā, tad, pārklassificējot līdzdalību no radniecīgās kapitālsabiedrības uz līdzdalību asociētajā kapitālsabiedrībā, pašvaldībai jāpārklassificē arī iepriekš atzīto līdzdalības radniecīgajā kapitālsabiedrībā vērtības samazinājumu. Vispirms pašvaldība nosaka vērtības samazinājumu jaunajai līdzdalības vērtībai asociētās kapitālsabiedrības kapitālā, piemērojot jauno līdzdalības procentuālo daļu asociētās kapitālsabiedrības pašu kapitālā. Starpību starp iepriekš atzīto vērtības samazinājumu un no jauna aprēķināto vērtības samazinājumu noraksta un atzīst pārējos finanšu ieņēmumos, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1319</i>	<i>Vērtības samazinājums līdzdalībai radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
<i>K</i>	<i>8190</i>	<i>Pārējie finanšu ieņēmumi</i>

501. Noslēgumā pašvaldība pārklassificē iepriekš atzīto līdzdalības radniecīgajā kapitālsabiedrībā vērtības samazinājumu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1319</i>	<i>Vērtības samazinājums līdzdalībai radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā</i>
<i>K</i>	<i>1329</i>	<i>Vērtības samazinājums līdzdalībai asociēto kapitālsabiedrību kapitālā</i>

6.7. Līdzdalības radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās inventarizācija

502. Lai pārliecinātos, ka pašvaldības pārskatos ir ietverti visi ieguldījumi radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās, pārskata perioda beigās veic ieguldījumu inventarizāciju.

503. Ieguldījuma inventarizāciju veic saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, kā arī budžeta iestādē apstiprināto inventarizācijas kārtību.

504. Līdzdalības pārskata gada slēguma inventarizāciju veic, salīdzinot publiski pieejamo informāciju par kapitālsabiedrību un/vai citu informāciju par pašvaldības līdzdalību tās kapitālā ar datiem pašvaldības grāmatvedības uzskaitē pārskata gada beigu dienā

505. Ja pašvaldība ir veikusi avansa maksājumu par ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem, pārskata datumā pašvaldība pārbauda publiski pieejamo informāciju un/vai citu informāciju, lai noteiktu, vai pašvaldībai būtu pamatojums uzskaitīt joprojām avansa maksājumu par iegādāto līdzdalību vai būtu jāatzīst līdzdalība asociētā vai radniecīgā kapitālsabiedrībā. Avansa maksājuma par ilgtermiņa finanšu ieguldījumu gadījumā pārskata datumā pašvaldība veic salīdzināšanos saskaņā ar sadaļu "Prasību uzskaitē, tai skaitā, nākamo periodu izdevumu un avansu uzskaitē" noteiktajiem uzskaites principiem.

6.8. Informācijas uzrādīšana

506. Pašvaldība norāda līdzdalību pārskatā par finansiālo stāvokli jeb bilanci neto vērtībā, kas aprēķināta, no uzskaites vērtības atskaitot vērtības samazinājumu.

507. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikuma finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā 1.3.piezīmē "Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi" sniedz informāciju par:

507.1. līdzdalības atlikumiem pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

507.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

507.3. līdzdalības kapitālsabiedrību kapitālā izmaiņām;

507.4. reorganizācijas rezultātā un bez atlīdzības saņemto un nodoto finanšu ieguldījumu vērtību;

507.5. vērtības samazinājumu avansa maksājumiem sadalījumā pa metodēm un atbilstoši grupām pēc to izpildes termiņa kavējuma pārskata perioda beigās;

507.6. paskaidrojumu par ailē "Kapitālsabiedrības dati - izmantotais gada pārskats/gads" norādītajiem datiem;

507.7. paskaidrojumu par veiktajiem darījumiem un citām izmaiņām, kas notikušas laika posmā starp izmantotā kapitālsabiedrības finanšu pārskata datumu un datumu, kad finanšu pārskatu sagatavo kapitāldaļu turētājs;

507.8. paskaidrojumu par ieguldījumu biržās kotētās kapitālsabiedrībās patieso vērtību;

507.9. citu informāciju par kapitālsabiedrību proporcionāli līdzdalības daļai;

507.10. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

508. Pašvaldība sniedz informāciju finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā saskaņā ar Valsts kases sagatavotajām finanšu pārskata posteņu strukturizētā skaidrojuma sagatavošanas vadlīnijām, kas publicētas Valsts kases tīmekļa vietnē.

509. Finanšu pārskata pielikuma grāmatvedības uzskaites principu aprakstā sniedz attiecīgi informāciju par:

509.1. līdzdalības sākotnējo atzīšanu un novērtēšanu, turpmāko novērtēšanu (piemēram, vērtības samazinājums), izslēgšanu no uzskaites;

509.2. metodēm un nozīmīgiem pieņēmumiem, kas izmantoti līdzdalības patiesās vērtības noteikšanai;

509.3. līdzdalības vērtības samazinājuma iemesliem un aprēķināšanas metodēm;

509.4. kā arī kapitālsabiedrības finansiālās darbības ietekmes uz valsts vai pašvaldības budžeta izdevumiem nākotnē izvērtējuma apraksts.

7. Krājumu uzskaitē

7.1. Mērķis

510. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt principus krājumu uzskaitē budžeta iestādēs.

7.2. Sfēra

511. Šī sadaļa nosaka krājumu uzskaites principus un ar to uzskaitē saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsaucē uz uzskaitē reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus, praktiskus piemērus un informācijas atklāšanas paraugus.

7.3. Definīcijas

Krājumi	ir īstermiņa aktīvi, kas paredzēti darbības nodrošināšanai, atsavināšanai un materiālu vai izejvielu veidā iesaistīti vai tiks izlietoti saimnieciskās darbības procesā, kā arī: 1) inventārs, ievērojot normatīvajos aktos budžeta izdevumu klasifikāciju jomā noteikto vienas aktīva vienības sākotnējās atzīšanas vērtību; atsavināšanai paredzēti ilgtermiņa ieguldījumi.
Krājumu vienība	mazākā atsevišķi nodalāmā vienība no krājumu kopējā apjoma.
Neto pārdošanas vērtība	aplēstā pārdošanas cena saimnieciskās darbības ietvaros, no kuras atskaitītas aplēstās krājumu pabeigšanas izmaksas un aplēstās nepieciešamās pārdošanas, apmaiņas vai izplatīšanas izmaksas.
Pašreizējās aizstāšanas izmaksas	izmaksas, kas pašvaldībai rastos, lai pārskata datumā iegādātos tādu pašu aktīvu.

7.4. Krājumu saņemšana, novērtēšana, krājumu uzskaitē pēc sākotnējās atzīšanas, norakstīšana un izdevumu atzīšana

7.4.1. Krājumu saņemšana un novērtēšana

512. Pašvaldība krājumus uzskaita īstermiņa aktīvus, kas paredzēti tās darbības nodrošināšanai, atsavināšanai un materiālu un izejvielu veidā atrodas vai tiks izlietoti saimnieciskās darbības procesā viena gada laikā no iegādes brīža vai atsevišķos gadījumos parastā darbības cikla laikā, ja tas ir garāks nekā viens gads.

513. Krājumi var būt materiāli un izejvielas, kas paredzēti pašvaldības darbības nodrošināšanai, un pašvaldības iegādātas vai saražotas preces, ko paredzēts izplatīt bez atlīdzības vai par simbolisku atlīdzību, piemēram, izglītojošas grāmatas, kas paredzētas dāvināšanai skolām. Daudzās budžeta iestādēs krājumi drīzāk attieksies uz pakalpojumu sniegšanu, nevis uz iepirkām un tālākai pārdošanai turētām precēm vai precēm, kas saražotas pārdošanai. Pakalpojuma sniedzēja krājumi ir izejmateriāli, palīgmateriāli un preces, kas izmantojamas pakalpojuma sniegšanai.

514. Pašvaldībai krājumi var būt:

514.1. materiāli, kas paredzēti pašvaldības funkciju nodrošināšanai vai administratīvajām vajadzībām, piemēram, medikamenti, veļa, kancelejas, biroja preces, saimniecības materiāli;

514.2. materiāli pamatlīdzekļu un citu ilgtermiņa ieguldījumu uzturēšanai un apkopei;

514.3. energoresursi, piemēram, kurināmais un degviela;

514.4. stratēģiskās rezerves, kas paredzētas ārkārtas vai citām situācijām (piemēram, dabas katastrofu gadījumos vai citās civilās aizsardzības ārkārtas situācijās);

514.5. nepabeigtie pasūtījumi, tai skaitā mācību materiāli;

514.6. pārdošanai turēta zeme vai cits nekustamais īpašums;

514.7. atsavināšanai paredzēti ilgtermiņa ieguldījumi;

514.8. iestādes darbības nodrošināšanai nepieciešamais inventārs un to priekšmeti, kuru kalpošanas laiks ir mazāks par vienu gadu, neatkarīgi no to vērtības, kā arī kuru vērtība nepārsniedz Ministru Kabineta noteikumos Nr. 1031 "Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām" noteikto vērtību par vienu inventāra vienību, ieskaitot ar pirkuma piegādi saistītos izdevumus, neatkarīgi no to kalpošanas ilguma, iegādes un norakstīšanas izdevumiem.

515. Pašvaldība novērtē krājumus iegādes izmaksu vai ražošanas pašizmaksas vērtībā, izņemot gadījumus, ja:

515.1. pašvaldība saņem krājumus kā dāvinājumu – krājumus novērtē patiesajā vērtībā, atskaitot atsavināšanas izmaksas, dāvinājuma saņemšanas dienā;

515.2. pašvaldība atzīst līdz šim neuzskaitītus krājumus, pamatojoties uz inventarizācijā konstatētu pārpalikumu – krājumus novērtē patiesajā vērtībā, atskaitot atsavināšanas izmaksas, inventarizācijas datumā;

515.3. pašvaldība atzīst maiņas ceļā saņemtus krājumus - krājumus novērtē patiesajā vērtībā, atskaitot atsavināšanas izmaksas, iegūšanas datumā;

515.4. pašvaldība saņem krājumus vispārējās valdības sektora struktūru ietvaros – krājumus novērtē uzskaites vērtībā, kāda tā bijusi tās pašvaldības uzskaitē, kura nodod krājumus;

515.5. pašvaldība novērtē bioloģisko aktīvu produktus, kurus tā ieguvusi no saviem bioloģiskajiem aktīviem, to patiesajā vērtībā, atskaitot atsavināšanas izmaksas.

516. Saņemot krājumus, pamatojoties uz preču pavadzīmi – rēķinu (vai citu krājumu iegādi pamatojošu dokumentu), pašvaldība palielina attiecīgo krājumu kontu un saistību kontu par dokumentā norādīto summu, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2100	Krājumi
K	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem

517. Gadījumā, ja pašvaldība saņēmusi krājumus un veikusi to apmaksu, taču pēc saņemšanas konstatējusi, ka piegādātie krājumi neatbilst iepirkuma līguma kvalitātes prasībām, kas dod tai tiesības krājumus atgriezt un samaksu saņemt atpakaļ. Atgriežot krājumus un par tiem izrakstot rēķinu-pavadzīmi, tā veic sekojošu grāmatojumu:

D	7000	Pamatdarbības izdevumi
K	2100	Krājumi
D	2300	Īstermiņa prasības*
		vai
D	2100	Krājumi
K	7000	Pamatdarbības izdevumi

*gadījumā, ja tiek atzītas prasības

518. Saņemot avansa maksājuma rēķinu par krājumu iegādi, pašvaldība grāmatojumus neveic, bet rēķinu reģistrē pašvaldības uzskaites sistēmā. Avansa maksājuma dokumenta apmaksas dienā, pamatojoties uz maksājuma uzdevumu, pašvaldība atzīst konta "Avansa maksājumi par krājumiem" palielinājumu un tā naudas līdzekļu konta samazinājumu, no kura veic maksājumu, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2181	Avansa maksājumi par krājumiem
K	2600	Naudas līdzekļi

Ja saņemtais avansa maksājuma attaisnojuma dokuments uz pārskata gada beigām nav apmaksāts, to uzskaita zembilancē kodā 9540 "Saņemtie, bet neapmaksātie avansa attaisnojuma dokumenti".

519. Saņemot preču pavadzīmi – rēķinu par krājumiem, par kuru iepriekš veikts avansa maksājums, pašvaldība to reģistrē uzskaites sistēmā un veic grāmatojumu, palielinot attiecīgo krājumu kontu un saistību kontu:

D	2100	Krājumi
K	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem

520. Vienlaicīgi pašvaldība atzīst konta "Avansa maksājumi par krājumiem" un saistību samazinājumu iepriekš veiktā avansa maksājuma vērtībā, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem
K	2181	Avansa maksājumi par krājumiem

521. Ja pašvaldība iegādājas krājumus ar mērķi nodot tos tālākai lietošanai kādai citai pašvaldībai (piemēram, ministrija iegādājas krājumus, kurus paredzēts nodot tālākai lietošanai ministrijas padotības iestādēm), pašvaldība atzīst attiecīgos krājumus un saistības atbilstoši darījumu pamatojošajos dokumentos uzrādītajai vērtībai un veic sekojošu grāmatojumu:

D	2100	Krājumi
K	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem
D	2100	Krājumi
K	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem

522. Ja pašvaldība krājumus saņem bez atlīdzības no citas pašvaldības, pašvaldība krājumu iegūšanas datumā atzīst to sākotnējo vērtību tādā apmērā, kādā tie uzskaitīti tajā budžeta iestādē, kas nodeva aktīvu. Ja nepieciešams, pašvaldība pārklasificē krājumus atbilstoši pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtībā noteiktajām prasībām. Vienlaikus pašvaldība atzīst ieņēmumus no bez atlīdzības saņemtām vērtībām saskaņā ar sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem bez apmaiņas (nodokļi un pārvedumi)" noteiktajiem principiem. Šajā situācijā tiek veikts sekojošs grāmatojums:

D	2100	Krājumi
K	8410	Ieņēmumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības

523. Ja pašvaldība saņem bez atlīdzības krājumus no citas pašvaldības, kas krājumu vērtību iepriekš atzinusi izdevumos, tad pašvaldība nodrošina krājumu uzskaiti daudzuma vienībās līdz faktiskai to norakstīšanai.

524. Ja pašvaldība ir saņēmusi krājumus kā dāvinājumu, piemēram, mācību grāmatu ziedojums no starptautiskas organizācijas, krājumu izmaksas ir šo krājumu patiesā vērtība ziedojuma iegūšanas dienā. Patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz ar dāvinājuma un ziedojuma saņemšanu saistītiem dokumentiem vai veicot saņemto krājumu novērtējumu. Aktīva novērtējumu veic pašvaldības vadītāja izveidota komisija, ja nepieciešams, pieaicinot attiecīgās jomas speciālistus, vai iestādes atbildīgais attiecīgās jomas speciālists un sagatavo ziedojuma/dāvinājuma novērtēšanas aktu. Daudziem aktīviem patieso vērtību var noteikt, pamatojoties uz tirgus cenām. Pašvaldība atzīst attiecīgos krājumus un ieņēmumus vai nākamo periodu ieņēmumus no saņemtā dāvinājuma atbilstoši novērtēšanas aktā apstiprinātajai vērtībai un veic sekojošu grāmatojumu:

D	2100	Krājumi
K	6000	Pamatdarbības ieņēmumi

525. Krājumu pašizmaksā iekļauj visas iegādes, pārveidošanas un citas izmaksas, kas radušās, nogādājot krājumus to pašreizējā atrašanās vietā un stāvoklī:

525.1. krājumu iegādes izmaksās ietilpst pirkšanas cena, ievadmaksas nodokļi un citi neatskaitāmie nodokļi, transporta, pārkraušanas un citas izmaksas, kas tieši attiecināmas uz gatavo ražojumu, materiālu un piederumu iegādi. Nosakot iegādes izmaksas, atskaita saņemtās tirdzniecības atlaides, apjoma atlaides un citus no piegādātāja saņemtos labumus;

525.2. krājumu pārveidošanas izmaksas ir izmaksas, kas galvenokārt rodas ražošanas procesa ietvaros, pārveidojot krājumus par gatavo ražojumu krājumiem. Tās ir ar krājumu vienībām tieši saistītas izmaksas, piemēram, tiešās darbaspēka izmaksas. Pārveidošanas izmaksas ietver arī konsekventi piemērotu ražošanas nemainīgo un mainīgo pieskaitāmo izmaksu attiecinājumu uz saražotajām krājumu vienībām, kas rodas, pārveidojot materiālus gatavos ražojumos;

525.3. citas izmaksas iekļauj krājumu izmaksās tikai tad, ja tās rodas, nogādājot krājumus to pašreizējā atrašanās vietā un stāvoklī. *Piemēram, var būt lietderīgi krājumu izmaksās iekļaut ar ražošanu nesaistītas pieskaitāmās izmaksas (piemēram, transportēšanas vai pārkraušanas izmaksas) vai izmaksas, kas radušās, izstrādājot produktus konkrētiem klientiem (piemēram, īpaša iepakošanas izmaksas).*

526. Piemēri izmaksām, kuras neiekļauj krājumu izmaksās un uzrāda kā izdevumus periodā, kurā tās rodas, ir sekojoši:

526.1. virsnormas iztērēto materiālu, darbaspēka vai citu ražošanas izmaksu summas;

526.2. uzglabāšanas izmaksas, ja vien šīs izmaksas nerodas ražošanas procesā pirms nākamā ražošanas posma;

526.3. administratīvās izmaksas, kuras nav saistītas ar krājumu nogādāšanu to pašreizējā atrašanās vietā un stāvoklī;

526.4. transporta izmaksas par gatavo krājumu pārvietošanu starp struktūrvienībām;

527. Ja pašvaldība pērk krājumus saskaņā ar atliktā maksājuma nosacījumiem, un atliktā maksājuma periods ir ilgāks par 12 mēnešiem, tad pašvaldība atzīst procentu izdevumus atliktā maksājuma periodā, ja vienošanās pēc būtības ietver finansējuma daļu, kas ir, piemēram, starpība starp iepirkuma cenu saskaņā ar tirgus nosacījumiem un maksājumu kopējo vērtību. Šādus procentu izdevumus neiekļauj krājumu vērtībā.

528. Krājumus, kurus veido lauksaimniecības produkti, ko pašvaldība ievākusi no tai piederošiem bioloģiskajiem aktīviem, sākotnējās atzīšanas dienā novērtē to patiesajā vērtībā ražas novākšanas datumā, atskaitot atsavināšanas izdevumus krājumu iegūšanas dienā.

7.4.2. Krājumu uzskaitē pēc sākotnējās atzīšanas

529. Pašvaldība krājumu pašizmaksas novērtēšanai izmanto izmaksu metodi. Atbilstoši standarta izmaksu metodei krājumu pašizmaksas vērtību nosaka saskaņā ar materiālu un izejvielu, darbaspēka, efektivitātes un jaudas izmantošanu parastos apstākļos. Pašvaldība regulāri pārskata standarta izmaksas un nepieciešamības gadījumā koriģē, ņemot vērā pašreizējos apstākļus.

530. Savstarpēji neaizstājamu krājumu vienību, kā arī preču vai pakalpojumu, kas saražoti vai izstrādāti konkrētiem projektiem, izmaksas nosaka, nodalot šādu krājumu atsevišķās konkrētās iegādes vai izveides izmaksas. Izmaksu konkrēta nodalīšana nozīmē, ka konkrētās izmaksas attiecinā uz noteiktām krājumu vienībām. Izmaksu nodalīšana ir lietderīga krājumu vienībām, kuras novirzītas konkrētam projektam, neatkarīgi no tā, vai šīs krājumu vienības ir nopirktas vai saražotas. Tomēr izmaksu konkrēta nodalīšana nav lietderīga, ja krājumu vienību apjoms ir liels, un krājumu vienības ir savstarpēji aizstājamas, piemēram, viendabīgi, homogēni priekšmeti vai priekšmeti, kas nav atšķirīgi viens no otra.

531. Krājumu izmaksas, izņemot savstarpēji neaizstājamas krājumu vienības un preces vai pakalpojumus, kas saražoti vai izstrādāti konkrētiem projektiem, pašvaldība uzskaita, lietojot

"pirmais iekšā – pirmais ārā" metodi (FIFO – "First-In-First-Out" metode). Šī metode pamatojas uz pieņēmumu, ka tās krājumu vienības, kuras iepirkta pirmās, tiek izlietotas pirmās, un rezultātā vienības, kas paliek krājumos perioda beigās, ir tās, kuras iepirkta vai saražotas visvēlāk.

532. Katra pārskata gada beigās pašvaldība veic krājumu atlikušās vērtības pārskatīšanu sekojoši (skat. 3. tabula):

532.1. tādus krājumus, kas paredzēti pašvaldības funkciju nodrošināšanai – novērtē zemākajā no to izmaksu vai pašreizējās aizstāšanas izmaksu vērtības;

532.2. tādus krājumus, kas paredzēti nodošanai bez atlīdzības vai par minimālu samaksu, kā arī šādu krājumu izgatavošanai paredzētos krājumus – novērtē zemākajā no to izmaksu vai pašreizējās aizstāšanas izmaksu vērtības;

532.3. atsavināšanai paredzētos krājumus - novērtē zemākajā no to izmaksu vai neto pārdošanas vērtības.

3. tabula. Krājumu turpmākā novērtēšana

Krājumu veids	Turpmākā novērtēšana	Norakstīšanas grāmatojumi
Krājumi, kas paredzēti iestādes funkciju nodrošināšanai, ja tie nav nodoti lietošanā vai izlietoti	Zemākajā no izmaksu vai pašreizējās aizstāšanas izmaksu vērtības	D 8690 K 2100
Atsavināšanai trešajām personām paredzētie krājumi	Zemākajā no izmaksu vai neto pārdošanas vērtības	D 8690 K 2130
Ilgstoši lietojamais inventārs, kas nav nodots lietošanā	Novērtē, vai nepastāv vērtības samazinājuma pazīmes	D 8652 K 2190

533. Krājumu vērtības samazinājums (norakstīšana) līdz neto pārdošanas vērtībai vai pašreizējo aizstāšanas izmaksu vērtībai tiek izvērtēts un atzīts katrai krājumu vienībai atsevišķi.

534. Pašvaldība novērtē pašreizējās aizstāšanas izmaksas katrai krājumu vienībai vai krājumu vienību grupai, ja tā nav nodota lietošanā vai izlietota. Ja krājumu pašreizējās aizstāšanas izmaksas ir zemākas par šo krājumu iegādes izmaksu vērtību vai pašizmaksu, pašvaldība krājumus uzskaita pašreizējo aizstāšanas izmaksu vērtībā, norakstot pārējos izdevumos starpību, kas rodas starp iegādes izmaksu vērtību vai pašizmaksu un pašreizējām aizstāšanas izmaksām, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	8690	<i>Pārējie iepriekš neklasificētie izdevumi</i>
K	2110	<i>Izejvielas un materiāli</i>
K	2120	<i>Nepabeigtie ražojumi un pasūtījumi</i>
K	2140	<i>Bioloģisko aktīvu produkti un krājumi to uzturēšanai</i>
K	2150	<i>Stratēģiskās rezerves</i>
K	2160*	<i>Inventārs</i>
K	2170	<i>Speciālais militārais inventārs un speciālā militārā inventāra izveidošana</i>

* izņemot kontu 2161 Ilgstoši lietojams inventārs

535. Gadījumos, kad pašvaldība tur krājumus, kuru turpmākais pielietojums nav tieši saistīts ar krājumu spēju radīt ienākošās naudas plūsmas (piemēram, kad pašvaldībai ir noteikts pienākums izplatīt konkrētas preces bez atlīdzības vai par minimālu samaksu), katra pārskata gada beigās pašvaldība novērtē tādus krājumus zemākajā no to izmaksu vai pašreizējās aizstāšanas izmaksu vērtības. Tas nozīmē, ka pašvaldība uzrāda šādus krājumus finanšu pārskatos to pašreizējā aizstāšanas izmaksu vērtībā jeb summā, ko pašvaldībai būtu jāsamaksā, lai iegādātos līdzvērtīgus krājumus, ja tas būtu nepieciešams pašvaldības mērķu sasniegšanai. Vienlaikus pašvaldība izvērtē, vai nav mainījies nolūks, kādam krājumi turēti. Piemēram, ja pašvaldība ir mainījusi krājumu turēšanas nolūku un uzskaita šādus krājumus kā atsavināšanai trešajām personām paredzētus

krājumus, pārskata perioda beigās pašvaldība novērtē tos zemākajā no to izmaksu vai neto pārdošanas vērtības.

536. Pašvaldība katrā pārskata periodā izvērtē neto pārdošanas vērtības aplēsi atsavināšanai trešajām personām paredzētajiem krājumiem. Krājumu vērtība var kļūt neatgūstama, un pašvaldība veic krājumu uzskaites vērtības daļēju norakstīšanu līdz krājumu neto pārdošanas vērtībai tādiem krājumiem, kas paredzēti atsavināšanai trešajām personām, vai līdz pašreizējo aizstāšanas izmaksu vērtībai tādiem krājumiem, kas paredzēti pašvaldības funkciju nodrošināšanai, sekojošos gadījumos:

536.1. ja krājumi ir bojāti;

536.2. ja krājumi ir pilnīgi vai daļēji novecojuši vai to pārdošanas cena ir samazinājusies;

536.3. ja ir palielinājušās aplēstās krājumu pabeigšanas izmaksas vai aplēstās krājumu pārdošanas, apmaiņas vai izplatīšanas izmaksas.

<i>D</i>	8690	<i>Pārējie iepriekš neklasificētie izdevumi</i>
<i>K</i>	2132	<i>Krājumi un ilgtermiņa ieguldījumi atsavināšanai</i>

537. Krājumu uzskaites vērtības daļēja norakstīšanas līdz krājumu neto pārdošanas vērtībai vai pašreizējo aizstāšanas izmaksu vērtībai saskan ar principu, ka pašvaldība nedrīkst aktīvus uzskaitīt lielākā vērtībā par to turpmāko saimniecisko labumu vai kalpošanas potenciālu, ko cerēts iegūt, krājumus pārdodot, apmainot, izplatot vai lietojot.

538. Atsevišķos gadījumos pašvaldībai var būt lietderīgi sagrupēt līdzīgus vai saistītus posteņus, piemēram, kad krājumu vienībām piemīt līdzīgs nolūks vai lietojums, un tos nav iespējams novērtēt atsevišķi no citiem šajā produktu līnijā saražotajiem krājumiem. Krājumu vērtības samazinājumu nav lietderīgi izvērtēt un atzīt, pamatojoties tikai uz krājumu klasifikāciju, piemēram, gatavie ražojumi, visi krājumi konkrētā darbības vai ģeogrāfiskajā segmentā.

539. Sagatavojot aplēsi par krājumu neto pārdošanas vērtību, tiek ņemts vērā arī nolūks, kādam krājumi tiek turēti. Piemēram, krājumu daudzumam, kurš paredzēts, lai pildītu noteiktus pārdošanas vai pakalpojumu līgumus, neto pārdošanas vērtība pamatojas uz līgumcenu. Ja pārdošanas līgumi ir noslēgti par daudzumu, kas ir mazāks nekā turētie krājumi, pārsnieguma neto pārdošanas vērtība jāpamato ar pārdošanas cenām. No noteiktiem pārdošanas līgumiem un no noteiktiem pirkuma līgumiem var rasties uzkrājumi vai iespējamās saistības. Šādu uzkrājumu vai iespējamo saistību uzskaitē tiek aplūkota sadaļās "Uzkrājumi, iespējamās saistības un iespējamie aktīvi".

540. Materiālu un citu izejvielu vērtību, kuras paredzēts izlietot krājumu ražošanā, nenoraksta zemāk par to iegādes izmaksām, ja gatavos ražojumus, kuros šie materiāli un izejvielas tiks iestrādātas, paredzēts pārdot, apmainīt vai izplatīt par cenu, kas vienāda vai lielāka par izmaksu vērtību. Tomēr, ja materiālu vai citu izejvielu tirgus cenas samazināšanās norāda, ka gatavo ražojumu izmaksas pārsniegs to neto pārdošanas vērtību, arī materiālu vai citu izejvielu vērtību noraksta līdz gatavo ražojumu neto pārdošanas vērtībai. Šādos gadījumos materiālu aizstāšanas izmaksas var būt precīzākais pieejamais to neto pārdošanas vērtības mērs.

7.4.3. Ilgstoši lietojamā inventāra vērtības samazinājums

541. Pašvaldība katra pārskata perioda beigās novērtē, vai nepastāv pazīmes, kas norāda uz ilgstoši lietojamā inventāra vērtības samazinājumu.

542. Pašvaldība izvērtē vismaz šādas pazīmes attiecībā uz ilgstoši lietojamā inventāra vērtības samazinājumu:

542.1. Vismaz par 90% samazinājies vai nepastāv pieprasījums pēc pakalpojuma, kuru sniedz pašvaldība, lietojot attiecīgo aktīvu;

542.2. Pieņemts pašvaldības lēmums, kas rada negatīvas izmaiņas pašvaldības darbībā;

542.3. Aktīvs ir novecojis vai fiziski bojāts;

542.4. Pašvaldības darbībā notikušas vai tuvākajā laikā gaidāmas ilgtermiņa izmaiņas, kas negatīvi ietekmē aktīva paredzēto lietojumu;

542.5. Pieņemts lēmums apturēt aktīva izveidošanu pirms tā pabeigšanas vai nodošanas lietošanā;

542.6. Citas pazīmes, kas liecina par aktīva vērtības samazināšanos.

543. Ja pastāv vismaz viena šo noteikumu vērtības samazinājuma pazīme, pašvaldība nosaka krājumu patieso vērtību vai atgūstamo vērtību.

544. Ja krājumu patiesā vai atgūstamā vērtība ir zemāka par uzskaites vērtību, pašvaldība atzīst vērtības samazinājumu.

545. Krājumu vērtības samazinājumu uzskaita atsevišķā kontā krājumu grupas sastāvā, atzīstot pārējos izdevumus:

<i>D</i>	<i>8652</i>	<i>Izdevumi no vērtības samazinājuma nefinanšu aktīviem</i>
<i>K</i>	<i>2190</i>	<i>Vērtības samazinājums krājumiem</i>

546. Katra pārskata perioda beigās novērtē, vai nepastāv pazīmes, kas norāda, ka iepriekšējos pārskata periodos atzītais ilgstoši lietojamā inventāra vērtības samazinājums vairs nepastāv vai ir mazinājies.

547. Novērtējot, vai vērtības samazinājums vairs nepastāv vai ir samazinājies, pašvaldība attiecībā uz ilgstoši lietojamo inventāru izvērtē vismaz šādas pazīmes:

547.1. vismaz par 90 procentiem palielinājies vai atjaunojies pieprasījums pēc pakalpojuma, kuru sniedz pašvaldība, lietojot attiecīgo ilgstoši lietojamo inventāru;

547.2. pieņemts valdības vai pašvaldības lēmums, kas rada pozitīvas izmaiņas pašvaldības darbībā;

547.3. pārskata perioda laikā veikti ilgstoši lietojamā inventāra uzlabojumi vai atjaunošana, lai uzlabotu tā darbību;

547.4. pašvaldības darbībā notikušas vai tuvākajā laikā gaidāmas ilgtermiņa izmaiņas, kas pozitīvi ietekmē ilgstoši lietojamā inventāra paredzēto lietojumu;

547.5. pieņemts lēmums atsākt ilgstoši lietojamā inventāra izveidi, kas iepriekš apturēta vai pārtraukta pirms tā pabeigšanas vai nodošanas lietošanā (ekspluatācijā).

548. Ja pastāv kāda no iepriekš minētajām pazīmēm, pašvaldība veic attiecīgā ilgstoši lietojamā inventāra atgūstamās vērtības aplēsi.

549. Pašvaldība palielina ilgstoši lietojamā inventāra uzskaites (atlikušo) vērtību, norakstot iepriekšējos pārskata periodos izveidoto vērtības samazinājumu tikai tādā gadījumā, ja ilgstoši lietojamā inventāra atgūstamā vērtība ir lielāka par tā uzskaites vērtību. Šādā gadījumā aktīva uzskaites (atlikusī) vērtība jāpalielina līdz tā atgūstamajai vērtībai un jāatzīst pārskata perioda pārējie ieņēmumi, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>2190</i>	<i>Vērtības samazinājums krājumiem</i>
<i>K</i>	<i>8552</i>	<i>Ieņēmumi no vērtības samazinājuma norakstīšanas nefinanšu aktīviem</i>

550. Palielinātā ilgstoši lietojamā inventāra uzskaites (atlikusī) vērtība nedrīkst pārsniegt uzskaites vērtību, kas būtu noteikta, ja aktīvam iepriekšējos periodos nebūtu atzīti izdevumi no vērtības samazinājuma.

551. Izveidoto ilgstoši lietojamā inventāra vērtības samazinājumu var koriģēt tikai par konkrētā ilgstoši lietojamā inventāra vērtības samazinājuma izmaiņu vērtību.

552. Ilgstoši lietojamā inventāra vērtības samazinājuma pārbaudi var veikt pašvaldības vadītāja apstiprināta komisija vai pašvaldības apstiprināts atbildīgais attiecīgās jomas speciālists. Komisijai vērtības samazinājuma pazīmju identifikācijai un aprēķinu veikšanai ir tiesības piesaistīt attiecīgās nozares speciālistus.

553. Ilgstoši lietojamā inventāra vērtības samazinājuma un/vai atgūstamās vērtības aprēķins tiek dokumentēts.

7.4.4. Krājumu norakstīšana un izdevumu atzīšana

554. Krājumu vērtību atzīst izdevumos pārskata periodā, kurā tos:

554.1. nodod lietošanā;

554.2. pārdod, apmaina, nodod finanšu nomā vai izplata bez maksas vai par minimālu samaksu un kurā atzīst atbilstošos ieņēmumus. Ja atbilstošo ieņēmumu nav, izdevumos atzīst periodā, kad nodotas preces vai sniegts pakalpojums, kuram izmanto krājumus;

554.3. faktiski izlieto;

554.4. likvidē, konstatē krājumu iztrūkumu vai prettiesisku atsavināšanu.

555. 4. tabulā sniegti tipiskākie grāmatojumi gadījumiem, kad krājumu vērtību atzīst izdevumos pārskata periodā.

4. tabula. Krājumu atzīšana izdevumos

Krājumus izslēdz, jo:	Krājumu vērtību atzīst	Konta Nr.
Nodod lietošanā	Pamatdarbības izdevumos	7000
Pārdod, apmaina, nodod finanšu nomā vai izplata bez maksas vai par minimālu samaksu un atzīst atbilstošos ieņēmumus.	Pārējos izdevumos	8612
Faktiski izlieto	Pamatdarbības izdevumos	7000
Likvidē, konstatē krājumu iztrūkumu vai prettiesisku atsavināšanu	Pārējos izdevumos	8611

556. Krājumus likvidējot vai konstatējot to iztrūkumu vai iznīcināšanu prettiesiskas darbības dēļ, krājumus izslēdz no uzskaites, norakstot to uzskaites vērtību izdevumos.

D 8611 Izdevumi no nefinanšu aktīvu norakstīšanas un likvidēšanas
K 2100 Krājumi

557. Gadījumā, kad pašvaldība izsniedz krājumus lietošanā vai fiziski izlieto, pašvaldība izslēdz krājumu vērtību, pamatojoties uz materiālo vērtību (krājumu) izsniegšanu apliecinošiem dokumentiem veicot sekojošu grāmatojumu:

D 7000 Pamatdarbības izdevumi
K 2100 Krājumi

558. Krājumu pārdošanas dienā pašvaldība, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem, noraksta krājumu vērtību, veicot sekojošus grāmatojumus:

D 8612 Izdevumi no nefinanšu aktīvu atsavināšanas
K 2100 Krājumi

559. Gadījumā, kad pašvaldība nodod krājumus citai pašvaldībai bez atlīdzības, pašvaldība izslēdz krājumu vērtību, pamatojoties uz apliecinošiem dokumentiem, veicot sekojošu grāmatojumu:

D 8420 Izdevumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības
K 2100 Krājumi

560. Citos gadījumos, piemēram, ja pašvaldība konstatējusi apstākli, kas liegta tālāku krājumu izmantošanu pašvaldības funkciju nodrošināšanai, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem, pašvaldība izslēdz krājumu vērtību, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>8611</i>	<i>Izdevumi no nefinanšu aktīvu norakstīšanas un likvidēšanas</i>
<i>K</i>	<i>2100</i>	<i>Krājumi</i>

561. Pārdodot, apmainot vai izplatot krājumus, šo krājumu uzskaites vērtību pašvaldība atzīst izdevumos periodā, kurā atzīt atbilstošos ieņēmumus. Ja atbilstošu ieņēmumu nav, pašvaldība izdevumus atzīst, kad tiek izplatītas preces vai sniegts atbilstošs pakalpojums. Krājumu vērtības norakstīšanas summa un visi krājumu zudumi jāatzīst kā izdevumi periodā, kurā veikta šo krājumu vērtības norakstīšana vai radušies zudumi:

<i>D</i>	<i>2190</i>	<i>Vērtības samazinājums krājumiem</i>
<i>K</i>	<i>8552</i>	<i>Ieņēmumi no vērtības samazinājuma norakstīšanas nefinanšu aktīviem</i>
<i>D</i>	<i>8611</i>	<i>Izdevumi no nefinanšu aktīvu norakstīšanas un likvidēšanas</i>
<i>K</i>	<i>2100</i>	<i>Krājumi*</i>

*atlikusī uzskaites vērtība

562. Dažus krājumus var attiecināt uz citiem aktīvu kontiem, piemēram, krājumus, kurus pašvaldība izmanto kā pamatlīdzekļu sastāvdaļu gadījumos, kad pašvaldība pati veic pamatlīdzekļa izveidošanu. Ja pašvaldība iekļauj krājumu vērtību pamatlīdzekļu izveidošanas izmaksās kontā "Pamatlīdzekļu izveidošana", pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1241</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana</i>
<i>K</i>	<i>2100</i>	<i>Krājumi</i>

563. Gadījumos, kad pašvaldība iekļauj krājumu vērtību cita aktīva sākotnējā vērtībā, tā veic turpmāku aktīva uzskaiti saskaņā ar sadaļā "Pamatlīdzekļu uzskaitē" noteiktajiem uzskaites principiem. Iekļaujot krājumus pamatlīdzekļa vai krājumu uzskaites vērtībā veic vienu no sekojošiem grāmatojumiem:

<i>D</i>	<i>1240</i>	<i>Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigtā būvniecība</i>
<i>D</i>	<i>2120</i>	<i>Nepabeigtie ražojumi un pasūtījumi</i>
<i>K</i>	<i>2100</i>	<i>Krājumi</i>

564. Pašvaldība krājumus var uzskaitīt daudzuma vienībās atsevišķā reģistrā līdz to izlietošanai (utilizācijai).

565. Pašvaldība nodrošina inventāra uzskaiti daudzuma vienībās arī pēc tā atzīšanas izdevumos līdz izslēgšanai no uzskaites.

7.5. Krājumu inventarizācija

566. Lai nodrošinātu, ka pašvaldības pārskatos ir ietverti visi krājumi, kā arī lai pārliedzinātos, ka pašvaldības uzskaitē esošie krājumi eksistē dabā un ir atbilstoši novērtēti, pārskata perioda beigās veic krājumu inventarizāciju.

567. Krājumu inventarizāciju veic saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, kā arī budžeta iestādē apstiprināto inventarizācijas kārtību.

568. Ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēti krājumi, kas līdz šim nav bijuši iekļauti uzskaitē, pašvaldības vadītāja izveidota komisija, ja nepieciešams pieaicinot attiecīgās jomas speciālistu, vai iestādes attiecīgais atbildīgais jomas speciālists nosaka krājumu vērtību un sagatavo krājumu novērtēšanas aktu.

569. Pašvaldība, pamatojoties uz komisijas sagatavoto aktu, atzīst sākotnēji uzskaitē krājumus, komisijas noteiktajā vērtībā palielinot attiecīgo krājumu un atbilstošo ieņēmumu kontu, un veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>2100</i>	<i>Krājumi</i>
<i>K</i>	<i>8570</i>	<i>Ieņēmumi no īstermiņa aktīvu sākotnējās atzīšanas</i>

570. Ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēts krājumu iztrūkums vai bojājums, kas liegtu tā tālāku izmantošanu pašvaldības darbībā, pašvaldība, pamatojoties uz iestādes vadītāja apstiprinātu kārtību, attiecīgos krājumus noraksta no uzskaites, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>8611</i>	<i>Izdevumi no nefinanšu aktīvu norakstīšanas un likvidēšanas</i>
<i>K</i>	<i>2100</i>	<i>Krājumi</i>

7.6. Informācijas uzraudzība

571. Pašvaldība uzrāda sekojošu informāciju gada pārskatā par krājumiem:

571.1. Pašvaldība norāda krājumus pārskatā par finansiālo stāvokli jeb bilanci atkarībā no to klasifikācijas:

571.1.1. krājumus, kas paredzēti iestādes funkciju nodrošināšanai, ja tie nav nodoti lietošanā vai izlietoti - zemākajā no to izmaksu vai pašreizējās aizstāšanas izmaksu vērtības;

571.1.2. atsavināšanai trešajām personām paredzētos krājumus – zemākajā no izmaksu vai neto pārdošanas vērtības;

571.1.3. ilgstoši lietojamo inventāru, kas nav nodots lietošanā – novērtē vai nepastāv vērtības samazinājuma pazīmes;

571.1.4. ieguldījuma īpašumu atlikušo vērtību aprēķina, no sākotnējās vērtības atskaitot nolietojumu un vērtības samazinājumu.

571.2. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikuma finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā 2.1. piezīmē "Krājumi" sniedz informāciju par:

571.2.1. krājumu atlikumiem pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

571.2.1. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

571.2.2. izmaiņām bilances posteņa vērtībā;

571.2.3. apstākļu vai notikumu aprakstu par to, kāpēc ir noteikts vērtības samazinājums;

571.2.4. ilgtermiņa ieguldījumiem un krājumiem atsavināšanai;

571.2.5. vērtības samazinājumu avansa maksājumiem sadalījumā pa metodēm;

571.2.6. izveidoto vērtības samazinājumu avansa maksājumiem atbilstoši grupām pēc to izpildes termiņa kavējuma pārskata perioda beigās;

571.2.7. metodēm un pieņēmumiem, nosakot lauksaimniecības produktu grupas patieso vērtību ražas novākšanas dienā;

571.2.8. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

571.3. Pašvaldība sniedz informāciju finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā saskaņā ar Valsts kases sagatavotajām finanšu pārskata posteņu strukturizētā skaidrojuma sagatavošanas vadlīnijām, kas publicētas Valsts kases tīmekļa vietnē.

571.4. Finanšu pārskata pielikuma grāmatvedības uzskaites principu aprakstā pašvaldība sniedz attiecīgi informāciju par:

571.4.1. krājumu klasifikāciju, sākotnējo atzīšanu un novērtēšanu, turpmāko novērtēšanu, izslēgšanu no uzskaites;

571.4.2. metodēm un nozīmīgiem pieņēmumiem, kas izmantoti krājumu patiesās vērtības noteikšanai;

571.4.3. ilgstoši lietojamā inventāra vērtības samazinājuma iemesliem un aprēķināšanas metodēm.

8. Prasību uzskaitē, tai skaitā, nākamo periodu izdevumu un avansu uzskaitē

8.1. Mērķis

572. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt prasību, tai skaitā nākamo periodu izdevumu un avansu, uzskaites principus budžeta iestādēs.

8.2. Sfēra

573. Šī sadaļa nosaka prasību, tai skaitā nākamo periodu izdevumu un avansu, uzskaites principus un ar to uzskaiti saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauces uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus, praktiskus piemērus un informācijas atklāšanas paraugus.

8.3. Definīcijas

Prasības	aktīvi, kas pašvaldībai ir radušies pakalpojumu sniegšanas, kā arī krājumu, pamatlīdzekļu un citu aktīvu pārdošanas rezultātā, un citos gadījumos, kas noteikti normatīvajos aktos.
Avansi par pakalpojumiem un projektiem	samaksātās priekšapmaksas par pakalpojumiem un projektiem.
Nākamo periodu izdevumi	maksājumi par pakalpojumiem, kas izdarīti pirms pārskata datuma, bet attiecas uz nākamajiem pārskata periodiem, un pakalpojumu saņemšanai ir regulārs (periodisks) raksturs.
Pārskata datums	tā pārskata perioda pēdējā diena, uz kuru attiecas finanšu pārskats.
Pārskata periods	periods, par kuru atbilstoši normatīvajiem aktiem pārskatu sagatavošanas jomā sniedz informāciju par grāmatvedības uzskaites datiem.
Uzkrātie ieņēmumi	ieņēmumi, kas saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem vai citiem attaisnojuma dokumentiem attiecas uz pārskata periodu vai iepriekšējiem periodiem, bet par kuriem pārskata perioda beigās nav iesniegts maksāšanai paredzētais attaisnojuma dokuments.

8.4. Prasību uzskaitē

574. Pašvaldība sākotnēji atzīst prasības patiesajā vērtībā.

575. Īstermiņa prasībās uzskaita prasību summas, kuras atmaksās pašvaldības parastā darbības cikla ietvaros vai kuru atmaksas termiņš pārskata perioda beigās nepārsniegs gadu no bilances datuma.

576. Ilgtermiņa prasībās uzskaita prasības, kuru paredzētā atmaksa (dzēšana) atbilstoši sākotnējiem (līgumu) nosacījumiem pārsniedz gadu no bilances datuma. Pārskata perioda beigās aprēķina un apgrozāmo līdzekļu sastāvā norāda ilgtermiņa prasību īstermiņa daļu.

577. Pašvaldība atzīst prasības dienā, kad pašvaldība noformē pircējam (pašvaldības klientam) dokumentu, kas apstiprina sniegtā pakalpojuma izpildi, piemēram, izsniedz rēķinu u.c. Izņēmums ir gadījumi, kad līgumā ir minēti kādi citi nosacījumi, piemēram, ja ir nepieciešams abu pušu apstiprināts dokuments, lai priekšmeta/darba izpildes nodošanu varētu uzskatīt par notikušu. Šādā

gadījumā prasība atzīstama pēc minētā dokumenta abpusējas apstiprināšanas, piemēram, veikto darbu pieņemšanas-nodošanas akta parakstīšanas.

578. Prasības par nodokļiem atzīst saskaņā ar šajā sadaļā un sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)" noteiktajiem uzskaites principiem.

579. Prasības, kas atbilst finanšu instrumentu klasifikācijas kritērijiem, uzskaita saskaņā ar sadaļā "Finanšu instrumenti" noteiktajiem uzskaites principiem.

580. Pašvaldība, atzīstot prasības, ņem vērā ieņēmumu atzīšanas vispārīgos kritērijus un ieņēmumu uzskaites pamatprincipus, kas noteikti sadaļās "Ieņēmumi no darījumiem ar atlīdzību" un "Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)".

581. Pašvaldība atzīst prasības un ieņēmumus, pamatojoties uz izrakstīto rēķinu vai citu attaisnojuma dokumentu, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2300	Īstermiņa prasības
K	6000 vai	Pamatdarbības ieņēmumi vai
K	8510	Ieņēmumi no atsavināšanai paredzēto nefinanšu aktīvu pārdošanas
K*	5723	Pievienotās vērtības nodoklis

* pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā var noteikt detalizētu PVN uzskaites kontu pielietojumu

582. Veicot prasību grāmatvedības uzskaiti, pašvaldība ievēro šādus pamatprincipus:

582.1. uzkrāšanas principu, kurš nosaka, ka ieņēmumus atzīst tad, kad tie radušies neatkarīgi no rēķina vai naudas saņemšanas;

582.2. piesardzības principu, kurš nosaka, ka ieņēmumus atzīst tad, kad to saņemšana ir droši ticama.

583. Prasību sastāvā kā uzkrātos ieņēmumus pašvaldība uzskaita ieņēmumus, kas attiecas uz pārskata periodu vai iepriekšējiem periodiem, bet par kuriem pārskata perioda beigās nav sagatavots maksāšanai paredzētais attaisnojuma dokuments (piemēram, rēķins). Pašvaldība aprēķina ieņēmumus, kas attiecināmi uz pārskata periodu, piemēram, saskaņā ar līgumu, un atzīst uzkrātos ieņēmumus, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot ieņēmumus periodā, kad tie ir radušies:

D	2360	Uzkrātie ieņēmumi
K	6000	Pamatdarbības ieņēmumi
K	5723	Pievienotās vērtības nodoklis

Kad nākamajā periodā tiek izsniegts attiecīgais norēķinu attaisnojuma dokuments, uzkrātos ieņēmumus samazina un atzīst prasības:

D	2300	Īstermiņa prasības
K	2360	Uzkrātie ieņēmumi

584. Pašvaldība, saņemot prasību apmaksu, prasību samazina atbilstoši saņemtā maksājuma apmēram, veicot sekojošu grāmatojumu :

D	2600	Naudas līdzekļi
K	2300	Īstermiņa prasības

585. Pārskata perioda beigās aprēķina un apgrozāmo līdzekļu sastāvā norāda ilgtermiņa prasību īstermiņa daļu. Pašvaldība pārklasificē ilgtermiņa prasību īstermiņa daļu uz apgrozāmajiem līdzekļiem, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2300	Īstermiņa prasības
K	1400	Ilgtermiņa prasības

8.5. Nākamo periodu izdevumu un avansu uzskaitē

8.5.1. Nākamo periodu izdevumu uzskaitē

586. Kā nākamo periodu izdevumus pašvaldība uzskaita tādos veiktos maksājumus par pakalpojumiem, kurus saņem pa daļām vai vairāku mēnešu garumā (piemēram, prasības attiecībā uz līguma vai darījuma nosacījumu izpildi nākamajos pārskata periodos).

587. Nākamo periodu izdevumos uzskaita arī maksājumus par darba samaksas un sociālajiem norēķiniem par nākamajiem periodiem (konti 2422 "Nākamo periodu izdevumi darba samaksas norēķiniem" un 2423 "Nākamo periodu izdevumi sociālajiem norēķiniem"), kā arī avansā pārskaitītos transferta maksājumus (konts 2430 "Avansā pārskaitītie transferti"). Transferta uzskaites pamatprincipi noteikti šīs grāmatvedības uzskaites politikas sadaļā "Ieņēmumu uzskaitē darījumos bez atlīdzības".

588. Pašvaldība atzīst nākamo periodu izdevumus dienā, kad tā veic maksājumu (faktiskās samaksas dienā).

589. Apmaksas dienā, pamatojoties uz maksājuma uzdevumu, pašvaldība palielina attiecīgo nākamo periodu izdevumu kontu un samazina naudas līdzekļu kontu, no kura veikts maksājums, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2400	Nākamo periodu izdevumi un avansa maksājumi par pakalpojumiem un projektiem*
K	2600	Naudas līdzekļi

**pašvaldība nodrošina analītisku uzskaiti nākamo periodu izdevumu un avansu par pakalpojumiem un projektiem kontos saskaņā ar pašvaldības vadītāja apstiprināto grāmatvedības uzskaites kārtību*

590. Pašvaldība noraksta nākamo periodu izdevumus ne retāk kā reizi pārskata periodā, kad pašvaldība ir saņēmusi pakalpojumu, uz kuru attiecas iepriekš atzītie nākamo periodu izdevumi. Ja pakalpojums saņemts pa daļām vai pakāpeniski, pašvaldība atzīst izdevumus saņemtās pakalpojumu daļas vērtībā, pamatojoties uz līgumu un/vai pakalpojuma saņemšanu apliecinošiem dokumentiem. Ja pakalpojums tiek saņemts vairāku mēnešu garumā (preses abonēšana, apdrošināšana u.c.), pašvaldība atzīst izdevumu summu, kas proporcionāli attiecas uz konkrēto mēnesi. Atzīstot izdevumus, kas proporcionāli attiecas uz konkrēto pārskata periodu (piemēram, mēnesi) vai saņemto pakalpojumu, pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

D	7000	Pamatdarbības izdevumi
K	2400	Nākamo periodu izdevumi un avansa maksājumi par pakalpojumiem un projektiem*

**bilances kontā atzīto summu samazina proporcionāli pagājušo periodu skaitam/saņemtā pakalpojuma apjomam, līdz to atzīst izdevumos pilnā apmērā*

8.5.2. Avansa maksājumu preču piegādātājiem/pakalpojumu sniedzējiem uzskaitē

591. Saņemot attaisnojuma dokumentu par avansu (avansa rēķinu), to reģistrē atsevišķā reģistrā.

592. Avansa maksājumus par precēm un pakalpojumiem atzīst grāmatvedības uzskaitē avansa maksājumu veikšanas dienā. Samaksātos avansus par precēm pašvaldība uzskaita tās aktīvu grupas sastāvā, par kuriem avansi maksāti, bet avansus par pakalpojumiem – atsevišķā kontā īstermiņa prasību sastāvā, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	1180	Avansa maksājumi par nemateriālajiem ieguldījumiem
D	1280	Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem
D	2181	Avansa maksājumi par krājumiem
D	2421	Avansa maksājumi par pakalpojumiem
K	2600	Naudas līdzekļi

593. Dienā, kad pašvaldība saņem līgumā noteiktās preces (nemateriālo ieguldījumu, pamatlīdzekli vai krājumus), pamatojoties uz preču pavadzīmi-rēķinu, pašvaldība atzīst attiecīgo aktīvu, saistības un samazina avansa maksājumu kontu iepriekš atzītā avansa maksājuma apmērā, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, pamatojoties uz darījumu apliecinājošiem dokumentiem, palielinot attiecīgo aktīva kontu un saistību kontu:

D	1100	Nemateriālie ieguldījumi
D	1200	Pamatlīdzekļi
D	2100	Krājumi
K	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem

Vienlaicīgi tiek veikts grāmatojums, atzīstot avansa maksājumu konta un saistību samazinājumu iepriekš veiktā avansa maksājuma vērtībā:

D	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem
K	1180	Avansa maksājumi par nemateriālajiem ieguldījumiem
	1280	Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem
	2181	Avansa maksājumi par krājumiem

Grāmatojums, veicot atlikušās summas samaksu piegādātājam par attiecīgā aktīva iegādi:

D	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem
K	2600	Naudas līdzekļi

594. Par pakalpojumiem veiktos avansa maksājumus pašvaldība noraksta un attiecīgos izdevumus atzīst dienā, kad tiek saņemti atbilstošie pakalpojumi. Pamatojoties uz darījumu apliecinājošiem dokumentiem piemēram, pieņemšanas-nodošanas akts, rēķins u.c.), pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

Grāmatojums, pamatojoties uz darījumu apliecinājošiem dokumentiem, atzīstot izmaksas un palielinot attiecīgo saistību kontu:

D	7000	Pamatdarbības izdevumi
K	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem

Vienlaicīgi tiek veikts grāmatojums, atzīstot avansa maksājumu konta un saistību samazinājumu iepriekš veiktā avansa maksājuma vērtībā:

D	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem
K	2421	Avansa maksājumi par pakalpojumiem

Grāmatojums, veicot atlikušās summas samaksu piegādātājam par attiecīgo pakalpojumu:

D	5310	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem
K	2600	Naudas līdzekļi

8.5.3. Avansa maksājumu darbiniekiem uzskaitē

595. Ja saskaņā ar pašvaldības vadītāja apstiprināto grāmatvedības uzskaites kārtību pašvaldība izsniedz savam darbiniekam avansu (piemēram, saimnieciskiem izdevumiem, komandējumu izdevumiem), pašvaldība atzīst attiecīgo prasību un samazina naudas līdzekļus, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2380	Prasības pret personālu
K	2600	Naudas līdzekļi

596. Saņemot no darbinieka izlietotā avansa (saimniecisko izdevumu, komandējumu izdevumu u.tml.) atskaiti, pašvaldība samazina prasības pret darbinieku un atzīst pamatdarbības izdevumus vai aktīvus, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	7000	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
	1000	<i>Ilgtermiņa ieguldījumi</i>
	2100	<i>Krājumi</i>
<i>K</i>	2380	<i>Prasības pret personālu</i>

8.6. Aktīvu inventarizācija un prasību vērtības samazinājums

597. Pašvaldība veic prasību un samaksāto avansu inventarizāciju, pārbaudot grāmatvedības kontos uzrādītās summas atbilstoši attiecīgajiem dokumentiem un saskaņojot tās ar darījumu partneriem.

598. Lai pārlicinātos par saņemamajām summām un samaksātajiem avansiem, tiek sagatavoti un visiem darījuma partneriem nosūtīti akti par savstarpējo norēķinu salīdzināšanu Salīdzināšanās vispārējās valdības sektora ietveros veic atbilstoši Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumos Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" noteiktajam un to veic ePārskatu sistēmā. Norēķinus par nodokļiem un sociālajiem maksājumiem inventarizē attiecīgo atbildīgo iestāžu noteiktajā kārtībā.

599. Nākamo periodu izdevumus pašvaldība inventarizē, salīdzinot bilances konta atlikumu ar attaisnojuma dokumentiem par veiktajiem maksājumiem.

600. Prasību atlikumiem grāmatvedības reģistros jābūt saskaņotiem ar attiecīgo prasību uzskaites datiem pārskata datumā. Strīda gadījumos prasību un saistību atlikumus bilancē norāda atbilstoši iestādes grāmatvedības datiem.

8.6.1. Prasību vērtības samazinājums

601. Pašvaldība katrā pārskata datumā novērtē, vai pastāv objektīvi pierādījumi prasību un samaksāto avansu nesaņemšanai, izvērtējot (ja tas ir iespējams) katru parādnieku un katru darījumu, un, ja nepieciešams, atzīst prasību un samaksāto avansu vērtības samazinājumu (skat. 12. attēls). Ja šādi pierādījumi pastāv (piemēram, gadījumos, ja ilgstoši netiek saņemtas materiālās vērtības vai pakalpojumi attiecībā uz iepriekš veiktajiem avansa maksājumiem), izdevumus vērtības samazinājumam novērtē nedrošās (apšaubāmās) summas apmērā (piemēram, veiktā avansa maksājuma apmērā) vai procentos no prasību summas.

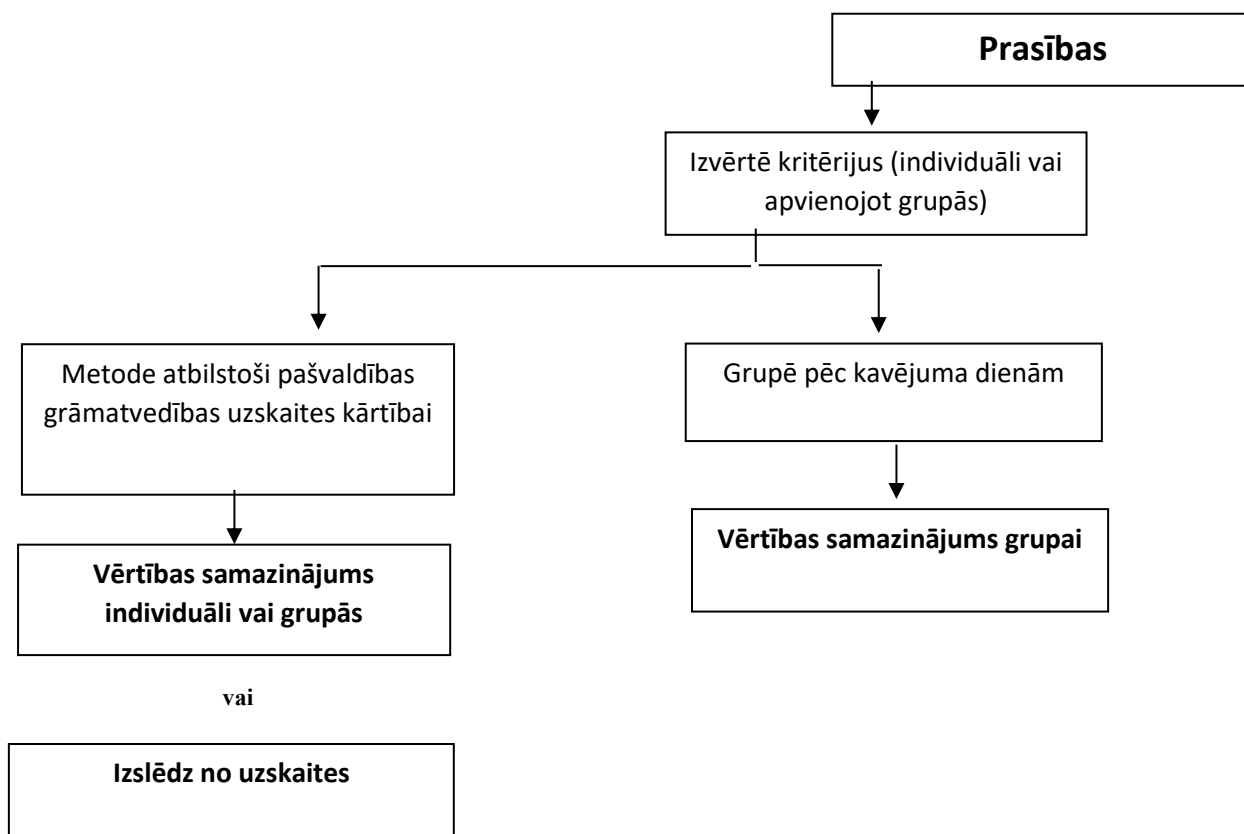
602. Pašvaldība pārskata perioda beigās izvērtē sekojošus kritērijus, lai noteiktu, vai atzīstams prasības vērtības samazinājums:

602.1. pastāv strīds par prasību atmaksu vai līguma izpildi, par kuru veikts avansa maksājums;

602.2. pret darījuma partneri ir ierosināta lieta par maksātnespēju;

602.3. ir citi pamatoti iemesli, kas liek apšaubīt prasības atgūšanu, izņemot apmaksas vai nosacījumu izpildes termiņa kavējumu, *piemēram, publiskā informācija par darījuma partnera finansiālajām grūtībām.*

603. Gadījumā, ja pašvaldība konstatē iepriekšminētās pazīmes, pašvaldība atzīst prasību vērtības samazinājumu apšaubāmās summas apmērā vai procentos no prasību summas atbilstoši pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtībā noteiktajai metodoloģijai.

Kritēriji:

- Strīds par prasības atmaksu līguma izpildi, par kuru veikts avansa maksājums
- Ierosināta maksātnespēja
- Citi pamatoti iemesli

12. attēls. Prasību vērtības samazinājuma izvērtēšana

604. Prasības un veiktos avansa maksājumus, kuri neatbilst 602. punktā minētajiem kritērijiem un kuru apmaksas vai nosacījumu izpildes termiņš ir nokavēts 90 dienas un vairāk, sadala grupās pēc to apmaksas vai nosacījumu izpildes termiņa kavējuma un atbilstoši tām nosaka vērtības samazinājuma apmēru sekojošā kārtībā (skat. 5. tabula):

5.tabula. Vērtības samazinājuma noteikšana prasībām un avansa maksājumiem

Apmaksas kavējums (dienās)	Vērtības samazinājums (% no prasības summas)	Prasības vai avansa maksājuma novērtējums
0 – 90	0%	Drošs (vērtības samazinājumu neatzīst)
91 – 180	25%	Nedrošs (šaubīgs)
181 – 270	50%	Nedrošs (šaubīgs)
271 – 365	75%	Nedrošs (šaubīgs)
Ilgāk par 365	80%	Nedrošs (šaubīgs)

605. Pēc prasību novērtēšanas, pamatojoties uz pašvaldības veiktajiem aprēķiniem, pašvaldība atzīst vērtības samazinājumu nedrošām prasībām, iekļaujot to pārskata perioda pārējos izdevumos un veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	8650	<i>Izdevumi no aktīvu vērtības samazinājuma</i>
<i>K</i>	1187	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par nemateriālajiem ieguldījumiem</i>
	1287	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par pamatlīdzekļiem</i>

2187	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par krājumiem</i>
2318	<i>Vērtības samazinājums prasībām pret pircējiem un pasūtītājiem</i>
2427	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par pakalpojumiem</i>

606. Samaksātajiem avansiem un prasībām, kuru saņemšanas termiņš vai nosacījumu izpildes (preces piegādes, pakalpojuma saņemšanas) datums nav pienācis, vērtības samazinājumu neveido.

607. Katra pārskata perioda beigās pašvaldība izvērtē iepriekš atzīto prasību vērtības samazinājumu. Pašvaldība samazina iepriekšējā pārskata periodā izveidoto vērtības samazinājumu un atzīst pārējos ieņēmumus šādos gadījumos:

607.1. pārskata perioda beigās secināts, ka sākotnēji atzītais prasību vērtības samazinājums nav nepieciešams;

607.2. saņemta prasības atmaksa vai veikta līguma nosacījumu izpilde;

607.3. norakstīta prasība vai samaksātais avanss.

608. Prasību vērtības samazinājumu pašvaldība noraksta, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, samazinot vērtības samazinājumu:

D	2318	<i>Vērtības samazinājums prasībām pret pircējiem un pasūtītājiem</i>
	1187	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par nemateriālajiem ieguldījumiem</i>
	1287	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par pamatlīdzekļiem</i>
	2187	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par krājumiem</i>
	2427	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par pakalpojumiem</i>
K	8550	<i>Ieņēmumi no aktīvu vērtības samazinājuma norakstīšanas</i>
	8650*	<i>Izdevumi no aktīvu vērtības samazinājuma</i>

**ja vērtības samazinājums atzīts tajā pašā pārskata periodā, kurā veic samazināšanu*

609. Pašvaldība izslēdz no uzskaites prasības, kuru piedziņa saskaņā ar tiesību normām ir neiespējama, jo darījuma partneris ir likvidēts vai miris vai ir pagājis parāda piedziņas iespējamības termiņš, un atzīst pārējos izdevumos, kā arī samazina iepriekš atzīto vērtības samazinājumu nedrošām (šaubīgām) prasībām un atzīst ieņēmumus no vērtības samazinājuma norakstīšanas.

610. Ja pārskata periodā iestāde izslēdz no uzskaites prasību, kam sākotnēji bija izveidots vērtības samazinājums, pašvaldība samazina izveidoto vērtības samazinājumu un atzīst pārējos ieņēmumus no vērtības samazinājuma norakstīšanas, kā arī samazina atbilstošo prasību kontu un atzīst pārējos izdevumus, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot ieņēmumus no vērtības samazinājuma norakstīšanas:

D	1187	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par nemateriālajiem ieguldījumiem</i>
	1287	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par pamatlīdzekļiem</i>
	2187	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par krājumiem</i>
	2318	<i>Vērtības samazinājums prasībām pret pircējiem un pasūtītājiem</i>

	2427	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par pakalpojumiem</i>
K	8550	<i>Ieņēmumi no aktīvu vērtības samazinājuma norakstīšanas</i>
	8650*	<i>Izdevumi no aktīvu vērtības samazinājuma</i>

* Ja attiecīgais vērtības samazinājums atzīts tajā pašā pārskata periodā, kurā veic tā samazināšanu
Grāmatojums, izslēdzot prasību no uzskaites:

D	8631	<i>Izdevumi no prasību norakstīšanas</i>
K	1180	<i>Avansa maksājumi par nemateriālajiem ieguldījumiem</i>
	1280	<i>Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem</i>
	2181	<i>Avansa maksājumi par krājumiem</i>
	2300	<i>Īstermiņa prasības</i>
	2421	<i>Avansa maksājumi par pakalpojumiem</i>

611. Ja prasībai, kuras piedziņa saskaņā ar tiesību normām ir neiespējama, iepriekš nav atzīts vērtības samazinājums, pašvaldība prasību izslēdz no uzskaites un atzīst pārējos izdevumos. Pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

D	8631	<i>Izdevumi no prasību norakstīšanas</i>
K	1180	<i>Avansa maksājumi par nemateriālajiem ieguldījumiem</i>
	1280	<i>Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem</i>
	2181	<i>Avansa maksājumi par krājumiem</i>
	2300	<i>Īstermiņa prasības</i>
	2421	<i>Avansa maksājumi par pakalpojumiem</i>

8.7. Informācijas uzrādīšana

612. Gada pārskatā pašvaldība bilances ilgtermiņa aktīvu sastāvā uzrāda informāciju par ilgtermiņa prasībām, apgrozāmo līdzekļu sastāvā – informāciju par īstermiņa prasībām, kā arī par ilgtermiņa prasību īstermiņa daļu.

613. Ilgtermiņa un īstermiņa prasības, samaksātos avansus un nākamo periodu izdevumus bilancē norāda neto vērtībā, kas aprēķināta, no uzskaites vērtības atskaitot vērtības samazinājumu.

614. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikumā sniedz informāciju 2.3.piezīmē "Īstermiņa prasības" par:

614.1. īstermiņa prasību atlikumiem pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

614.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

614.3. nodokļu bruto prasību sadalījumu atbilstoši termiņiem un informāciju par piešķirtajiem nodokļu atvieglojumiem (aizpilda tikai pašvaldības);

614.4. vērtības samazinājumu sadalījumā pa metodēm un atbilstoši grupām pēc to apmaksas vai izpildes termiņa kavējuma pārskata perioda beigās;

614.5. citu informāciju pārskatu lietotājiem

615. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikumā sniedz informāciju 2.4.piezīmē "Nākamo periodu izdevumi un avansa maksājumi par pakalpojumiem un projektiem" par:

615.1. nākamo periodu izdevumu un avansa maksājumu par pakalpojumiem un projektiem atlikumiem pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

615.1. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

615.2. vērtības samazinājumu sadalījumā pa metodēm un atbilstoši grupām pēc to apmaksas vai izpildes termiņa kavējuma pārskata perioda beigās;

615.3. apdrošināšanas maksājumiem pārskata perioda beigās;

615.4. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

616. Pašvaldība sniedz informāciju finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā saskaņā ar Valsts kases sagatavotajām finanšu pārskata posteņu strukturizētā skaidrojuma sagatavošanas vadlīnijām, kas publicētas Valsts kases tīmekļa vietnē.

9. Naudas līdzekļu uzskaitē

9.1. Mērķis

617. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt principus naudas līdzekļu uzskaitē budžeta iestādēs.

9.2. Sfēra

618. Šī sadaļa nosaka naudas līdzekļu uzskaites principus un ar to uzskaitē saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauces uz uzskaitē reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus, praktiskus piemērus un informācijas atklāšanas paraugus.

9.3. Definīcijas

Naudas līdzekļi	skaidra un bezskaidra nauda kopā un noguldījumi pēc pieprasījuma.
Pārskata datums	tā pārskata perioda pēdējā kalendāra diena, uz kuru attiecas finanšu pārskats.
Naudas ekvivalenti	noguldījumi ar augstu likviditāti, kuru sākotnējais termiņš nepārsniedz 90 dienas, kuri ir viegli pārvēršami noteiktās naudas summās un kuru vērtības izmaiņu risks ir neliels.
Asignējumi	pilnvara uzņemties īstermiņa saistības vai veikt no valsts budžeta līdzekļiem maksājumus noteiktam mērķim, pamatojoties uz apropriāciju.
Apropriācija	valsts budžeta likuma piešķirtā pilnvara noteiktā apjomā, kas atļauj Valsts kasei asignēt un veikt maksājumus noteiktiem mērķiem no valsts budžeta ieņēmumiem, vai pašvaldības domes lēmums veikt maksājumus pašvaldības mērķiem no pašvaldības budžeta ieņēmumiem.

9.4. Naudas līdzekļu un asignējumu uzskaitē

9.4.1. Naudas līdzekļi un naudas līdzekļu ekvivalenti

619. Pašvaldība kontu grupā "Naudas līdzekļi" uzskaita sekojošo:

619.1. pašvaldības naudu kasē;

619.2. pašvaldības naudu tās kontos Valsts kasē un norēķinu kontos kredītiestādēs vai citās institūcijās (turpmāk – norēķinu kontos);

619.3. naudas ekvivalentus;

619.4. naudu ceļā;

619.5. naudas līdzekļus, kas nav pašvaldības īpašums, bet uz noteiktu laiku atrodas pašvaldības kasē vai tās norēķinu kontos, piemēram, konkursu/drošības naudu u.c.;

619.6. asignējumus.

620. Pašvaldība naudas līdzekļu kontos uzskaita naudu pašvaldības norēķinu kontos sadalījumā pa budžetu veidiem. Pašvaldība atsevišķi uzskaita pašvaldības saņemtās naudas līdzekļus, kas nav tās īpašums, ja tie uz noteiktu laiku atrodas pašvaldības kasē vai norēķinu kontos.

621. Pašvaldība kontu grupā "Naudas ekvivalenti" uzskaita pašvaldības noguldījumus, kuri noguldīti uz konkrētu termiņu un kuru sākotnējais termiņš nepārsniedz 90 dienas, sadalījumā pa budžetu veidiem. Kontu grupā uzskaita arī pašvaldības saņemtās naudas līdzekļus, kas nav tās īpašums, ja tie izvietoti noguldījumos, kuru sākotnējais termiņš nepārsniedz 90 dienas.

622. Pašvaldība kontu grupā "Nauda ceļā" uzskaita naudu ceļā sadalījumā pa budžetu veidiem, atsevišķi uzskaitot naudas līdzekļus, kas nav pašvaldības īpašums. Ja pašvaldība veic maksājumu pirms pārskata perioda beigām un līgumā ir paredzēts, ka saistības uzskatāmas par dzēstām tikai tad, kad adresāts saņēmis naudu savā norēķinu kontā, šajā gadījumā pašvaldība summu atzīst kā naudu ceļā. Pašvaldība uzskaita naudu ceļā arī noteiktos gadījumos, ja par pakalpojumu, precēm vai citu darījumu norēķinās ar maksājumu karti maksājumu karšu pieņemšanas terminālī vai citā alternatīvā sistēmā.

623. Lai pašvaldība uzskatītu noguldījumu par naudas ekvivalentu, tam jāatbilst sekojošam:

623.1. jābūt viegli pārvēršamam noteiktā naudas summā;

623.2. tā vērtības izmaiņu risks ir neliels.

Tādēļ noguldījumu par naudas ekvivalentu uzskata tad, ja tā sākotnējais termiņš ir 90 dienas vai mazāk.

9.4.2. Naudas līdzekļu uzskaitē pēc darījuma būtības

624. Pašvaldība atzīst naudas līdzekļu saņemšanu (naudas līdzekļu kontu palielinājumu) dienā, kad naudas līdzekļi ir ieskaitīti pašvaldības norēķinu kontā (saskaņā ar norēķinu konta izrakstu) vai iemaksāti kasē (saskaņā ar naudas iemaksas dokumentu).

625. Saņemot naudas līdzekļus norēķinu kontā, pašvaldība atbilstoši darījumu apliecinājošiem dokumentiem (piemēram, norēķinu konta izrakstam u.c.) atzīst naudas līdzekļu palielinājumu naudas līdzekļu kontos saņemtās summas apjomā un samazina attiecīgo aktīvu, palielina pasīvu kontu vai atzīst ieņēmumus (detalizēti ieņēmumu atzīšanas principi aprakstīti sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)" un sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem ar atlīdzību") atbilstoši naudas saņemšanas iemeslam, veicot sekojošu grāmatojumu:

Grāmatojums, saņemot naudas līdzekļus un samazinot prasības, piemēram, saņemot prasības apmaksu:

D	2600	Naudas līdzekļi
K	2300	Īstermiņa prasības

Grāmatojums, saņemot naudas līdzekļus un atzīstot pamatdarbības ieņēmumus, piemēram, saņemot ziedojumu (bez nosacījumiem), saskaņā ar sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem bez apmaiņas (nodokļi un pārvedumi)" aprakstītajiem pamatprincipiem:

D	2600	Naudas līdzekļi
K	6000	Pamatdarbības ieņēmumi

Grāmatojums, saņemot naudas līdzekļus un atzīstot saistības, piemēram, atzīstot saņemto avansu par pakalpojumiem:

D	2600	Naudas līdzekļi
K	5000	Saistības

Grāmatojums asignējuma saņemšanas dienā:

D	2600	Naudas līdzekļi
K	6000	Pamatdarbības ieņēmumi

626. Veicot maksājumu, pašvaldība atzīst naudas līdzekļu samazinājumu un uzskaita attiecīgo darījumu – naudas maksājumu rezultātā iegūtos aktīvus, samazinātās saistības vai, atsevišķos gadījumos, tiešu izdevumu apmaksu (piemēram, līgumsodu apmaksu), veicot sekojošu grāmatojumu:

Grāmatojums, maksājot naudas līdzekļus un atzīstot aktīvus, piemēram, veicot avansa maksājumu par pamatlīdzekli:

D	1280	Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem
K	2600	Naudas līdzekļi

Grāmatojums, maksājot naudas līdzekļus un samazinot saistības, piemēram, samazinot saistības pret piegādātāju:

D	5000	Saistības
K	2600	Naudas līdzekļi

Grāmatojums, atmaksājot neiztērētos asinējuma veidā piešķirtos līdzekļus pārskata perioda beigās:

D	6000	Pamatdarbības ieņēmumi
K	2600	Naudas līdzekļi

627. Noguldot naudas līdzekļus, pašvaldība veic sekojošus grāmatojumus:

Pašvaldība iegulda naudas līdzekļus noguldījumā, kura sākotnējais termiņš nepārsniedz 90 dienas:

D	2630	Naudas ekvivalenti
K	2620	Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās

628. Dienā, kad noguldījuma termiņš beidzas un līdzekļus ieskaita pašvaldības norēķinu kontā, pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

D	2620	Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās
K	2630	Naudas ekvivalenti

629. Nauda, kas pirms pārskata perioda beigām tiek pārskaitīta uz pašvaldības norēķinu kontu, taču tiek saņemta nākamā perioda sākumā, pārskata perioda beigās tiek uzskaitīta kā nauda ceļā. Nauda ceļā tiek uzskaitīta tikai tādā gadījumā, ja to pamato attiecīgi attaisnojuma dokumenti. Ja norēķini tiek veikti vienas pašvaldības ietvaros no viena norēķinu konta uz citu norēķinu kontu vai no kases uz norēķinu kontu, un uz pārskata gada beigām nauda norēķinu kontā vēl nav saņemta, pašvaldība pārskata perioda beigās attiecīgo summu atzīst kā naudu ceļā, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2670	Nauda ceļā
K	2620 vai 2610	Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās vai Kase

630. Dienā, kad pašvaldība saņem iepriekšējā pārskata periodā pārskaitīto naudu attiecīgajā norēķinu kontā, tā veic sekojošu grāmatojumu:

D	2620 vai 2610	Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās vai Kase
K	2670	Nauda ceļā

631. Ja pašvaldība veic maksājumu pirms pārskata perioda beigām un adresāts naudas līdzekļus nesaņem līdz pārskata perioda beigām, bet nākamā pārskata perioda sākumā, un līgumā ir paredzēts, ka saistības uzskatāmas par dzēstām tikai tad, kad adresāts saņēmis naudu savā norēķinu kontā, tad pašvaldība, kura veic pārskaitījumu, pārskaitītos naudas līdzekļus līdz apliecinājuma saņemšanai uzskaita kā naudu ceļā, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	2670	<i>Nauda ceļā</i>
<i>K</i>	2620	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>

632. Dienā, kad adresāts saņem iepriekšējā pārskata periodā pārskaitīto naudu savā norēķinu kontā un pašvaldība no adresāta saņem apliecinājumu par naudas līdzekļu saņemšanu, pašvaldība saistības dzēš un pārskaitītos naudas līdzekļus izslēdz no konta "Nauda ceļā", veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	5300	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>
<i>K</i>	2670	<i>Nauda ceļā</i>

633. Ja darījuma partneris par pakalpojumu, precēm vai citu darījumu norēķinās ar maksājumu karti maksājumu karšu pieņemšanas terminālī (POS terminālī) vai citā alternatīvā sistēmā, pašvaldība norēķinu dienā atzīst konta "Nauda ceļā" palielinājumu un samazina attiecīgās prasības vai atzīst saistības, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	2670	<i>Nauda ceļā</i>
<i>K</i>	2300 vai 5000	<i>Īstermiņa prasības vai Saistības</i>

634. Saņemot naudas līdzekļus norēķinu kontā, pašvaldība samazina konta "Nauda ceļā" atlikumu un atzīst naudas līdzekļu norēķinu kontā palielinājumu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	2620	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>
<i>K</i>	2670	<i>Nauda ceļā</i>

635. Saņemot drošības naudu vai citus naudas līdzekļus, kas nav pašvaldības īpašums, pašvaldība palielina atbilstošo naudas līdzekļu kontu un atzīst saistības, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	2624 vai 2614	<i>Citu budžetu līdzekļi vai Citu budžetu līdzekļi</i>
<i>K</i>	5813	<i>Saistības par saņemto drošības naudu un citiem naudas līdzekļiem</i>

636. Neizmantotā overdrafta daļa nav jāatzīst kā aktīvs vai saistības. Izmantotā overdrafta daļa jāatzīst saistībās un jāuzrāda finanšu pārskatā.

<i>D</i>	2620	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>
<i>K</i>	5210	<i>Īstermiņa aizņēmumi un ilgtermiņa aizņēmumu īstermiņa daļa</i>

637. Katra pārskata gada beigās pašvaldība ārvalstu valūtas naudas atlikumus un ārvalstu valūtās izteikto avansu, aizdevumu vai aizņēmumu atlikumus, kā arī citus ārvalstu valūtās maksājamās debitoru vai kreditoru parādu atlikumus pārrēķina no attiecīgās ārvalsts valūtas uz eiro saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu, kas ir spēkā pārskata gada pēdējās dienas beigās, un iegūto ieņēmumus vai izdevumus (pozitīvo vai negatīvo starpību) ieraksta grāmatvedības reģistros:

637.1. ja pārvērtēšanas rezultātā veidojas ieņēmumi no valūtas kursa svārstībām, pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	2600	<i>Naudas līdzekļi</i>
<i>K</i>	8110	<i>Ieņēmumi no valūtas kursu svārstībām</i>

637.2. ja pārvērtēšanas rezultātā veidojas izdevumi no valūtas kursa svārstībām, pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	8210	<i>Izdevumi no valūtas kursu svārstībām</i>
<i>K</i>	2600	<i>Naudas līdzekļi</i>

9.5. Naudas līdzekļu inventarizācija

638. Lai nodrošinātu, ka pašvaldības pārskatos ir ietverti visi naudas līdzekļi, pārskata perioda beigās veic naudas līdzekļu inventarizāciju.

639. Naudas līdzekļu inventarizāciju veic saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību par skaidras naudas inventarizāciju, kā arī budžeta iestādē apstiprināto inventarizācijas kārtību.

640. Naudas līdzekļu (norēķinu kontu un skaidras naudas kasē) pārskata gada slēguma inventarizāciju veic pārskata datumā, pārrēķinot atlikumus atbilstoši grāmatvedības datiem pārskata datumā, un, ja nepieciešams (atbildīgās personas maiņas gadījumā u.tml.), arī biežāk.

641. Norēķinu kontu inventarizācija paredz pašvaldības norēķinu un noguldījumu kontos esošās naudas atlikumu salīdzināšanu ar attiecīgajām kredītiestādēm. Šim nolūkam tiek sagatavoti salīdzināšanās akti katram valūtas veidam un katram norēķinu kontam atsevišķi.

642. Ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēti naudas līdzekļi, kas līdz šim nav bijuši iekļauti uzskaitē (pārpalikums), pašvaldības vadītājs apstiprina to, ka attiecīgie naudas līdzekļi tiek ņemti uzskaitē.

643. Pašvaldība, pamatojoties uz komisijas sagatavoto naudas līdzekļu inventarizācijas aktu, sākotnēji atzīst uzskaitē iepriekš neuzrādītos naudas līdzekļus, palielina attiecīgo naudas līdzekļu un atbilstošo ieņēmumu kontu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	2600	<i>Naudas līdzekļi</i>
<i>K</i>	8570	<i>Ieņēmumi no īstermiņa aktīvu sākotnējās atzīšanas</i>

644. Ja inventarizācijas rezultātā ir konstatēts naudas līdzekļu iztrūkums vai bojājums, kas liegtu to tālāku izmantošanu pašvaldības darbībā, pašvaldība, pamatojoties uz iestādes vadītāja apstiprinātu kārtību, attiecīgos naudas līdzekļus noraksta no uzskaites, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	8630	<i>Izdevumi no prasību norakstīšanas un naudas līdzekļu vai to ekvivalentu iztrūkuma</i>
<i>K</i>	2600	<i>Naudas līdzekļi</i>

9.6. Informācijas uzrādīšana

645. Pašvaldība uzrāda informāciju par naudas līdzekļiem bilances apgrozāmo līdzekļu sastāvā.

646. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikumā sniedz informāciju 2.6.piezīmē "Naudas līdzekļi" par:

646.1. naudas līdzekļu atlikumiem pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

646.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

646.3. naudas līdzekļu izvietojumu; ☐

646.4. kontā "Nauda ceļā" uzskaitīto darījumu atlikumiem; ☐

646.5. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

647. Pašvaldība sniedz informāciju finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā saskaņā ar Valsts kases sagatavotajām finanšu pārskata posteņu strukturizētā skaidrojuma sagatavošanas vadlīnijām, kas publicētas Valsts kases tīmekļa vietnē.

648. Naudas plūsmas pārskata posteņu skaidrojumā norāda informāciju par citu budžetu līdzekļiem, kas uz laiku ir iestādes glabājumā (konkursa vai drošības nauda, vēlēšanu drošības nauda, sociālās aprūpes iestādēs dzīvojošo pensijas, atsavinātie līdzekļi no aizturētajām personām un ieņēmumi par mantas realizāciju no krimināllietām un administratīvo pārkāpumu lietām līdz tiesas lēmumam, ieslodzīto un citu personu personīgā nauda, drošības nauda par kasācijas sūdzību) un nav pieejami iestādei lietošanai.

649. Pašvaldība grāmatvedības uzskaites principu aprakstā sniedz papildus informāciju par naudas ekvivalentu klasifikāciju.

10. Uzkrājumu, iespējamo saistību un iespējamo aktīvu uzskaitē

10.1. Mērķis

650. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt uzkrājumu, iespējamo saistību un iespējamo aktīvu uzskaites principus budžeta iestādēs.

10.2. Sfēra

651. Šī sadaļa nosaka uzkrājumu, iespējamo saistību un iespējamo aktīvu uzskaites principus un ar to uzskaiti saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauces uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus, praktiskus piemērus un informācijas atklāšanas paraugus.

10.3. Definīcijas

Apgrūtināošs līgums	līgums par aktīvu vai pakalpojumu sniegšanu, kurā noteikto pienākumu izpildes nenovēršamās izmaksas pārsniedz saimnieciskos labumus, kas sagaidāmi no tā izpildes.
Iespējamie aktīvi	aktīvi, kas var rasties pagātnes notikumu rezultātā un kuru pastāvēšana apstiprināsies tikai atkarībā no viena vai vairāku tādu nākotnes notikumu notikšanas vai nenotikšanas, kurus pašvaldība nevar kontrolēt.
Iespējamās saistības	1) iespējams pienākums, kas radies pagātnes notikumu rezultātā un kura pastāvēšana ir atkarīga no viena vai vairāku tādu nākotnes notikumu notikšanas vai nenotikšanas, kurus pašvaldība nevar kontrolēt; 2) pašreizējs pienākums, kas radies pagātnes notikumu rezultātā, bet nav ticams, ka šā pienākuma izpildē būs nepieciešams resursu izlietojums, vai arī nav pietiekama pamatojuma saistību vai uzkrājumu vērtības ticamam novērtējumam.
Juridisks pienākums	pienākums, kura pamatā ir tiesību akts - līgums vai cits tiesisks pamats.
Pārstrukturēšana	pašvaldības pārveidošanas plāns, kuru izstrādājuši un kontrolē iestādes vadība un kurš būtiski maina iestādes darbības jomu vai veidu, kādā šo iestādes darbību veic.
Pienākumu radošs notikums	notikums, kas rada juridisku vai prakses radītu pienākumu, no kura izpildes pašvaldība nevar izvairīties un kas ir tai saistošs.

Prakses radīts pienākums	pienākums, kas rodas pašvaldības darbības rezultātā, ja: 1) saskaņā ar agrāk izveidojušos darbības modeli, noteiktajiem principiem vai pietiekami konkrētu paziņojumu pašvaldība ir informējusi citas personas, ka tā uzņemsies noteiktus pienākumus; 2) pašvaldība ir devusi šīm citām personām pamatotu iemeslu sagaidīt, ka tā izpildīs attiecīgos pienākumu.
---------------------------------	---

10.4. Izņēmumi

652. Šī Noteikumu sadaļa neattiecas uz šādu uzkrājumu veidošanu:

652.1. uzkrājumi pensijām un citu veidu pabalstiem, kuriem nav zināms termiņš;

652.2. uzkrājumi, kas radušies saistībā ar pašvaldības sniegtajiem sociālajiem pakalpojumiem, par kuriem tiešā veidā no šo pakalpojumu saņēmējiem nesaņem atlīdzību, kas aptuveni vienāda ar sniegto pakalpojumu vērtību;

652.3. uzkrājumi, kas radušies saistībā ar darbinieku labumiem, kas aplūkoti sadaļā "Saistību uzskaitē pret darbiniekiem par darba samaksu", izņemot darba attiecību izbeigšanas labumus, kas rodas budžeta iestāžu pārstrukturēšanas rezultātā, kuru uzskaites principi noteikti šajā sadaļā.

653. Šī sadaļa neattiecas uz izpildāmiem līgumiem, kas nav apgrūtināši. Izpildāmi līgumi ir līgumi, saskaņā ar kuriem neviena puse nav izpildījusi nevienu no saviem pienākumiem vai abas puses ir vienādā apmērā daļēji izpildījušas savus pienākumus.

654. Šī sadaļa neattiecas uz finanšu instrumentiem (tai skaitā uz finanšu garantijām), kas tiek aplūkotas sadaļā "Finanšu instrumentu uzskaitē".

10.5. Uzkrātās saistības, uzkrājumi, iespējamās saistības un iespējamie aktīvi

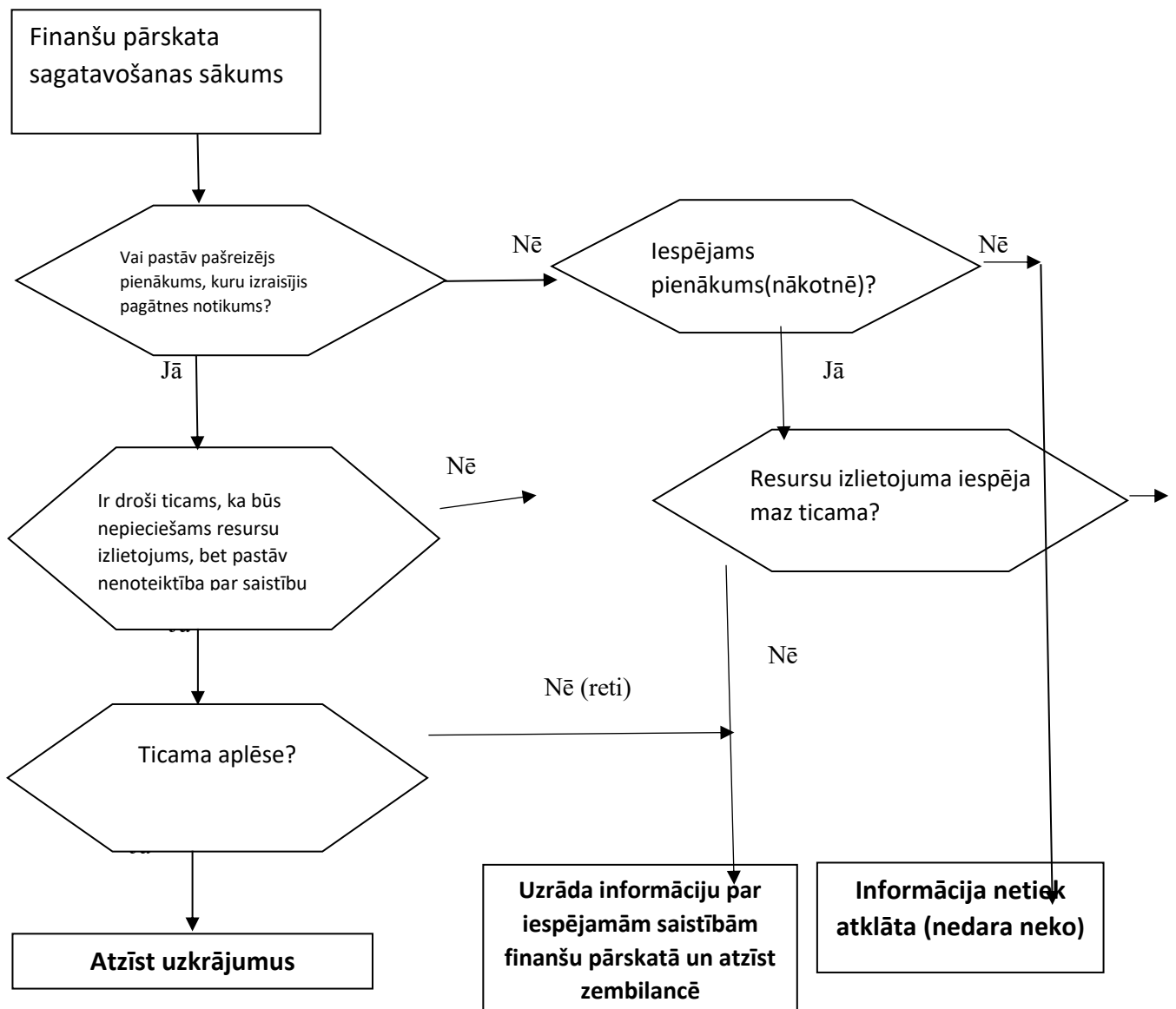
655. Uzkrājumus var atšķirt no citām saistībām, piemēram, parādiem piegādātājiem un darbuzņēmējiem un uzkrātajām saistībām, jo pastāv nenoteiktība par izpildes laiku vai summu, kas nepieciešama saistību izpildei nākotnē. Salīdzinājumam:

655.1. **saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem** ir pašvaldības pašreizējs pienākums veikt norēķinus par saņemtām precēm un saņemtiem pakalpojumiem, pamatojoties uz saņemto rēķinu vai vienošanos ar piegādātāju;

655.2. **uzkrātās saistības** ir saistības samaksāt par saņemtām precēm vai saņemtajiem pakalpojumiem, par ko nav veikta samaksa un nav izrakstīts rēķins līdz pārskata datumam, vai darbiniekiem izmaksājamās summas, piemēram, summas, kas saistītas ar uzkrātajiem atvaļinājumiem.

656. Politikā terminu "iespējams" lieto, runājot par tādām saistībām un aktīviem, kurus pašvaldība neatzīst tāpēc, ka to pastāvēšana apstiprināsies tikai atkarībā no tā, vai būs vai nebūs noticis viens vai vairāki nenoteikti nākotnes notikumi, kurus pašvaldība pilnībā nevar kontrolēt. Līdz ar to terminus "iespējamās saistības" un "iespējamie aktīvi" lieto attiecībā uz tādām saistībām un aktīviem, kas neatbilst vispārīgiem aktīvu un saistību atzīšanas kritērijiem.

657. 13. attēlā un 6. tabulā attēlota lēmumu secība, lai noteiktu, kad pašvaldība atzīst, uzskaita un uzrāda finanšu pārskatā informāciju par uzkrājumiem un iespējamām saistībām.

13. attēls. Lēmuma koks

6. tabula. Uzkrājumu, iespējamo saistību un iespējamo aktīvu uzskaites atšķirības

Resursu izlietojuma / saņemšanas varbūtība	Uzkrājumi / saistības / iespējamās saistības	Aktīvi / iespējamie aktīvi
Droši ticama	Atzīst uzkrājumus / saistības	Atzīst aktīvus
Ticama	Atzīst uzkrājumus	Atklāj informāciju par iespējamajiem aktīviem finanšu pārskatā
Iespējama	Atklāj informāciju par iespējamām saistībām finanšu pārskatā	Informācija netiek atklāta
Maz ticama	Informācija netiek atklāta*	Informācija netiek atklāta*

*pašvaldība atklāj informāciju par iespējamām saistībām attiecībā uz jebkura veida tiesvedībām pret valsti

10.6. Uzkrājumu atzīšana

658. Pašvaldība atzīst uzkrājumus, kad izpildās visi sekojošie kritēriji:

658.1. pašvaldībai ir pašreizējs pienākums (juridisks vai prakses radīts) pagātnes notikuma dēļ;

658.2. sagaidāms, ka šī pienākuma izpildei būs nepieciešams resursu izlietojums;

658.3. var veikt ticamu pienākuma (saistību) summas aplēsi.

659. Ja kāds no iepriekšminētajiem kritērijiem neizpildās, pašvaldība uzkrājumus neatzīst.

10.6.1. Pašreizējs pienākums

600. Lai noteiktu, vai pašvaldībai pastāv pašreizējs pienākums, iestāde izvērtē, vai eksistē kāds pagātnes notikums, kas rada pašvaldībai pašreizēju pienākumu. Pašvaldība ņem vērā visus pieejamos pierādījumus, tai skaitā, ekspertu viedokli, lai to izvērtētu. Pie izvērtējamajiem pieejamiem pierādījumiem pieder visi papildus pierādījumi, ko sniedz notikumi pēc pārskata perioda beigām.

661. Ja ir ticams, ka pašvaldībai pārskata datumā pastāv pašreizējs pienākums, un ir izpildīti uzkrājumu atzīšanas kritēriji, pašvaldība atzīst uzkrājumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	8660*	Izdevumi uzkrājumu veidošanai
K	4000	Uzkrājumi

*Izdevumus uzkrājumu veidošanai klasificē izdevumu ekonomiskās kategorijas kodā "8620 Izdevumi uzkrājumu veidošanai".

10.6.2. Pagātnes notikums

662. Pagātnes notikumu, kura dēļ rodas pašreizējs pienākums, sauc par pienākumu radošu notikumu. Lai notikumu uzskatītu par pienākumu radošu notikumu, nepieciešams, lai pašvaldībai nebūtu citas alternatīvas, kā vien izpildīt notikuma dēļ radušos pienākumu. Tāda situācija rodas vienīgi sekojošos gadījumos:

662.1. juridiski radīta pienākuma gadījumā; vai

662.2. prakses radīta pienākuma gadījumā, ja notikums (kas var būt pašvaldības darbība) ir devis citām personām pamatotu iemeslu sagaidīt, ka pašvaldība izpildīs attiecīgo pienākumu.

663. Par uzkrājumiem atzīst tikai tos pagātnes notikumu dēļ radušos pienākumus, kas pastāv neatkarīgi no pašvaldības darbības nākotnē, tas ir, no tās nākotnes darbības īstenošanas.

664. Pašreizējs pienākums vienmēr ietver otru pusi, pret kuru šis pienākums jāizpilda. Tomēr nav obligāti noteikt tās puses identitāti, pret kuru pastāv pienākums. Pienākums var pastāvēt arī

pret sabiedrību. Tā kā pienākums vienmēr ietver apņemšanos pret citu personu, no tā izriet, ka pašvaldības vadības vai citas pašvaldības lēmums nerada prakses radītu pienākumu pārskata datumā, ja vien šis lēmums pirms pārskata datuma nav paziņots personām, kuras tas tieši ietekmē, lai dotu šīm personām pamatotu iemeslu sagaidīt no pašvaldības, ka tā izpildīs savus pienākumus.

665. Notikums, kas tūlīt neveido pienākumu, var radīt pienākumu nākotnē sakarā ar izmaiņām tiesību aktos vai sakarā ar to, ka pašvaldības darbība (piemēram, publisks paziņojums) rada prakses radītu pienākumu.

10.6.3. Resursu ticams izlietojums

666. Lai saistības atbilstu atzīšanas kritērijiem, ir jāpastāv ne tikai pašreizējam pienākumam, bet arī ticamībai, ka šā pienākuma izpildes laikā būs nepieciešams resursu izlietojums. Resursu izlietojums vai cits notikums tiek uzskatīts par ticamu, ja pastāv lielāka ticamība, ka šis notikums norisināsies, nekā, ka tas nenorisināsies.

667. Ja nav ticamības, ka pastāv pašreizējais pienākums, bet šis pienākums ir iespējams nākotnē, pašvaldība atklāj informāciju par iespējamām saistībām un uzskaita tās zembilancē. Gadījumos, kad resursu izlietojuma iespēja ir maz ticama, informācija netiek atklāta.

10.7. Uzkrājumu novērtēšana

668. Pašvaldība katrā pārskata datumā novērtē un atzīst uzkrājumus atbilstoši pašreizējā pienākuma izpildei nepieciešamo izdevumu precīzākajam novērtējumam pārskata datumā.

669. Pašvaldība nosaka iespējami precīzāko aplēsi, piemērojot vispāratzītas vērtēšanas metodes un ņemot vērā riskus un nenoteiktības, kas ietekmēs uzkrājumu segšanai nepieciešamo resursu vērtību, un veic šādas darbības:

669.1. nosaka summu, kādu pašvaldība pamatoti maksātu, lai izpildītu pašreizēju pienākumu bilances datumā vai arī nodotu tā izpildi trešajai personai bilances datumā.

669.2. veic uzkrājumu vērtības aplēsi, izmantojot pieejamo informāciju, pierādījumus, tai skaitā notikumus pēc bilances datuma, un pieredzi;

669.3. aprēķina uzkrājumu pašreizējo vērtību, izmantojot Valsts kases tīmekļvietnē publicēto atbilstošo diskonta likmi, ja maksājums paredzēts vēlāk nekā gadu pēc bilances datuma.

670. Iznākuma un finansiālās ietekmes aplēsi veic, pamatojoties uz pašvaldības vadības spriedumu, ko papildina ar līdzīgos gadījumos gūtu pieredzi un nepieciešamības gadījumā ar neatkarīgu ekspertu ziņojumiem. Pie apsveramajiem pierādījumiem pieder visi papildu pierādījumi, ko sniedz notikumi pēc pārskata datuma.

671. Nenoteiktības, kas jāatzīst par uzkrājumiem, tiek izvērtētas atkarībā no apstākļiem:

671.1. ja uzkrājumi tiek veidoti lielam vienību skaitam, pienākumu aplēš, izvērtējot visus iespējamus iznākumus saskaņā ar tiem piemītošām varbūtībām (sagaidāmās vērtības metode). Tādēļ uzkrājumi būs atšķirīgi atkarībā no tā, vai konkrēto saistību varbūtība ir, *piemēram, 60% vai 90%*;

671.2. ja pastāv iespējamo iznākumu nepārtraukts diapazons un šajā diapazonā katrs punkts (iznākums) ir tikpat iespējams kā jebkurš cits, pašvaldība izmanto attiecīgā diapazona viduspunktu.

672. Novērtējot atsevišķu pienākumu, atsevišķais iespējamākais iznākums būs saistību precīzākais novērtējums. Tomēr pat tādā gadījumā pašvaldība ņem vērā citus iespējamus iznākumus. Ja citi iespējamie iznākumi ir pārsvarā lielāki vai mazāki par iespējamo iznākumu, precīzākais novērtējums būs lielāka vai mazāka summa.

673. Veicot uzkrājumu precīzāko novērtējumu, jāņem vērā riski un nenoteiktības, kas nenovēršami saistītas ar daudziem notikumiem un apstākļiem.

674. Risks raksturo iznākuma mainīgumu. Riska korekcija var palielināt summu, kurā tiek novērtētas saistības. Izdarot spriedumus nenoteiktības apstākļos, nepieciešama piesardzība, lai ieņēmumi vai aktīvi netiktu novērtēti par augstu un izdevumi vai saistības – par zemu. Tomēr nenoteiktība neattiecināto pārāk lielu uzkrājumu veidošanu vai saistību apzinātu pārāk lielu augstu novērtēšanu.

675. Pašvaldība ņem vērā paredzamos nākotnes notikumus, novērtējot uzkrājumu apmēru. Nākotnes notikumi, kas var ietekmēt saistību izpildei nepieciešamo summu, jāuzrāda uzkrājumu summā, ja ir pietiekami objektīvi pierādījumi, ka šie notikumi norisināsies.

676. Pašvaldība koriģē uzkrājumu vērtību katrā pārskata datumā atbilstoši pašreizējās vērtības visprecīzākajai aplēsei pārskata datumā.

677. Ja vairs nav ticams, ka pienākuma izpildei būs nepieciešams resursu izlietojums, pašvaldība samazina izveidotos uzkrājumus, atzīstot pārējos ieņēmumus. Uzkrājumu samazinājumu veic par tādu summu, par kādu uzkrājumi bija sākotnēji atzīti vai mazāku, ja aplēsts, ka resursu izlietojums būs mazāks nekā sākotnēji plānots. Uzkrājumus samazinot, pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

D	4000	<i>Uzkrājumi</i>
K	8560*	<i>Ieņēmumi no uzkrājumu norakstīšanas</i>

**Ieņēmumus no uzkrājumu norakstīšanas klasificē budžetu ieņēmumu kodā "24.2.2.0. Ieņēmumi no uzkrājumu norakstīšanas".*

678. Ja kļūst ticams, ka pienākuma izpildei būs nepieciešams lielāks resursu izlietojums vai citu aplēšu izmaiņu gadījumā, kuru rezultātā aprēķinātā uzkrājumu vērtība ir lielāka nekā sākotnēji atzīts, pašvaldība palielina uzkrājumu uzskaites vērtību attiecīgajā apmērā, atzīstot pārējos izdevumus:

D	8660*	<i>Izdevumi uzkrājumu veidošanai</i>
K	4000	<i>Uzkrājumi</i>

**Izdevumus uzkrājumu veidošanai klasificē izdevumu ekonomiskās kategorijas kodā "8620 Izdevumi uzkrājumu veidošanai".*

679. Naudas laika vērtības dēļ uzkrājumi, kas saistīti ar naudas aizplūšanu neilgi pēc pārskata datuma, ir apgrūtinošāki par tiem, kas saistīti ar vēlākā laikā notikušu naudas aizplūšanu tādā pašā apmērā. Uzkrājumus diskontējot pa vairākiem gadiem, uzkrājumu uzskaites vērtība (pašreizējā vērtība) katrā pārskata periodā pieaug (ja diskonta likme ir pozitīva), tādējādi parādot laika faktora ietekmi. Šo pieaugumu pašvaldība atzīst kā procentu izdevumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	8220*	<i>Procentu izdevumi</i>
K	4000	<i>Uzkrājumi</i>

**Izdevumus uzkrājumu veidošanai klasificē izdevumu ekonomiskās kategorijas kodā "8620 Izdevumi uzkrājumu veidošanai".*

680. Ja aprēķinot naudas vērtību laikā piemēro negatīvu diskonta likmi, uzkrājumu uzskaites vērtība (pašreizējā vērtība) attiecīgajā pārskata periodā samazinās. Šo samazinājumu pašvaldība atzīst kā procentu ieņēmumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	4000	<i>Uzkrājumi</i>
K	8210*	<i>Procentu izdevumi</i>

**Ieņēmumus no uzkrājumu norakstīšanas klasificē budžetu ieņēmumu kodā "24.2.2.0. Ieņēmumi no uzkrājumu norakstīšanas".*

681. Pašvaldība izlieto uzkrājumus vienīgi tādiem izdevumiem, attiecībā uz kuriem uzkrājumi bija sākotnēji atzīti, lai pārskata lietotājs gūtu pareizu priekšstatu par uzkrājumu izmaiņu pārskata periodā.

<i>D</i>	<i>4000</i>	<i>Uzkrājumi</i>
<i>K</i>	<i>5000</i>	<i>Saistības</i>

10.8. Specifiski gadījumi uzkrājumu uzskaitē

10.8.1. Izdevumu atlīdzināšana

682. Ja ir paredzams, ka visus uzkrājumu segšanai nepieciešamos izdevumus vai to daļu pašvaldībai atlīdzinās cita persona, pašvaldība atzīst izdevumu atlīdzināšanu tikai tad, kad ir pilnīgi droši, ka izdevumi tiks atlīdzināti, ja pašvaldība izpildīs saistības.

683. Atsevišķos gadījumos pašvaldība var paļauties uz to, ka citas personas segs visus ar pienākuma izpildi saistītos nepieciešamos izdevumus vai to daļu, piemēram, saskaņā ar apdrošināšanas līgumiem, zaudējumu atlīdzināšanas noteikumiem vai piegādātāju garantijām. Citas personas var atlīdzināt izdevumus, ko pašvaldība jau iepriekš samaksājusi trešajai personai.

684. Pašvaldība atzīst izdevumu atlīdzināšanu kā atsevišķu aktīvu. Izdevumu atlīdzināšanai atzītā summa nedrīkst pārsniegt uzkrājumu summu.

<i>D</i>	<i>2310</i>	<i>Prasības pret pircējiem un pasūtītājiem</i>
<i>K</i>	<i>8590</i>	<i>Pārējie iepriekš neklasificētie ieņēmumi</i>

685. Lielākajā daļā gadījumu pašvaldība saglabās atbildību par visu attiecīgo summu, tādējādi, ja trešā persona kāda iemesla dēļ neveiktu maksājumu, pašvaldībai būtu jāsamaksā visa summa. Tādā gadījumā uzkrājumus atzīst visai saistību summai un atsevišķu aktīvu atzīst paredzamajai izdevumu atlīdzināšanai, ja ir droši ticams, ka pēc tam, kad pašvaldība būs nokārtojusi saistības, izdevumi tiks atlīdzināti.

10.8.2. Apgrūtinājoši līgumi

686. Apgrūtinājošs līgums ir tāds līgums, kura izpildei nepieciešamo nenovēršamo izmaksu apjoms pārsniedz tos resursus, kurus paredzams saņemt saskaņā ar šo līgumu, ieskaitot no trešajām pusēm atgūstamās summas.

687. Ja pašvaldībai ir tiesisks darījums, piemēram, noslēgts līgums, kas ir apgrūtinājošs, pašvaldība novērtē un atzīst līgumā noteikto pašreizējo pienākumu vērtību kā uzkrājumus, atskaitot no trešajām pusēm atgūstamās summas.

<i>D</i>	<i>8660</i>	<i>Izdevumi uzkrājumu veidošanai</i>
<i>K</i>	<i>4000</i>	<i>Uzkrājumi</i>

688. No darījuma izrietošās nenovēršamās izmaksas nosaka, salīdzinot darījuma izpildes izmaksas un jebkādu līgumsodus vai kompensācijas par darījuma neizpildi un izvēloties mazāko no šīm summām.

689. Daudzus līgumus, kas liecina par apmaiņas darījumiem (piemēram, dažus parastos iegādes pasūtījumus), var anulēt, nemaksājot otrai pusei kompensāciju, un tādēļ nepastāv pienākums. Citi tiesiskie darījumi (līgumi) katrai no līgumslēdzēja pusēm nosaka tiesības un pienākumus. Ja kādu notikumu dēļ līgums kļūst apgrūtinājošs, pašvaldībai rodas saistības, kuras tā atzīst.

690. Pirms uzkrājumu izveidošanas katram apgrūtinājošam līgumam pašvaldība atzīst izdevumus no vērtības samazinājuma aktīviem, kuri attiecas uz šo līgumu. Izdevumu no vērtības samazinājuma atzīšana un uzskaitē ir apskatīta attiecīgo aktīvu sadaļās "Pamatlīdzekļu uzskaitē", "Ieguldījuma īpašumu uzskaitē", "Nemateriālo ieguldījumu uzskaitē".

10.8.3. Pārstrukturēšana

691. Pašvaldība atzīst uzkrājumus pārstrukturēšanās izmaksām tikai tad, ja tie atbilst uzkrājumu atzīšanas kritērijiem.

692. Notikumi, kas var atbilst pārstrukturēšanas definīcijai, ir, piemēram, šādi:

692.1. darbības veida vai pakalpojuma pārtraukšana vai nodošana citai pusei;

692.2. pašvaldības darbības izbeigšana kādā konkrētā vietā vai reģionā vai darbības pārvietošana no vienas valsts vai reģiona uz citu;

692.3. vadības struktūras izmaiņas, piemēram, kāda vadības līmeņa vai dienesta likvidēšana;

692.4. fundamentāla reorganizācija, kam ir būtiska ietekme uz pašvaldības darbības veidu un virzību.

693. Prakses radīts pienākums veikt pārstrukturēšanu rodas tikai tad, ja pašvaldībai ir izpildīti abi sekojošie kritēriji:

693.1. pastāv detalizēts oficiāls pārstrukturēšanas plāns, kurā noteikts vismaz sekojošais:

693.1.1. pārstrukturēšanai pakļautais darbības veids/ struktūrvienība vai darbības veida/struktūrvienības daļa;

693.1.2. galvenās atrašanās vietas, uz kurām attieksies pārstrukturēšana;

693.1.3. darbinieku darbavieta, amats un aptuvenais skaits, kuri saņems kompensācijas par darba attiecību izbeigšanu;

693.1.4. paredzami izdevumi;

693.1.5. pārstrukturēšanas plāna īstenošanas termiņš.

693.2. pašvaldība ir devusi pamatotu iemeslu uzskatīt, ka veiks pārstrukturēšanu, uzsākot plāna īstenošanu vai paziņojot pārstrukturēšanas plāna galvenās iezīmes tām personām, uz kurām pārstrukturēšanās plāns attieksies.

694. Pārstrukturēšana var notikt dažādos līmeņos, piemēram, pašvaldības, pašvaldības vai valdības līmenī. Pierādījumus tam, ka valdība vai atsevišķa pašvaldība ir sākusi īstenot pārstrukturēšanas plānu, var sniegt, piemēram, publisks paziņojums, kurā atklātas galvenās pārstrukturēšanas plāna iezīmes, aktīvu pārdošana vai nodošana, paziņojums par nolūku izbeigt nomas līgumus vai alternatīvas kārtības noteikšana pakalpojumu saņēmējiem.

695. Izvērtējot prakses radīto pienākumu, pašvaldība novērtē plānoto pārstrukturēšanas īstenošanas sākumu, paredzot, ka nozīmīgu izmaiņu rašanās plānā ir maz iespējama:

695.1. ja ir paredzams, ka līdz pārstrukturēšanas sākumam paies ilgs laiks vai ka pārstrukturēšana būs nepamatoti ilga, ir maz ticams, ka šī plāna dēļ citiem radīsies pamatots iemesls sagaidīt, ka valdība vai pašvaldība patlaban ir apņēmusies veikt pārstrukturēšanu, jo ilga laiks dod valdībai vai pašvaldībai iespēju mainīt savus lēmumus.

695.2. atsevišķos gadījumos galīgo lēmumu par budžeta iestādi pieņem vadība, kuras sastāvā ietilpst personas, kuras pārstāv nevis vadības, bet citu (piemēram, darbinieku) intereses, vai pirms vadības lēmuma pieņemšanas šie pārstāvji, iespējams, jāinformē. Sakarā ar to, ka šāds vadības lēmums ietver šo pārstāvju informēšanu, var rasties prakses radīts pienākums veikt pārstrukturēšanu.

696. Uzkrājumi pārstrukturēšanai ietver tikai tiešos ar pārstrukturēšanu saistītos izdevumus, kas:

696.1. neizbēgami rodas pārstrukturēšanas dēļ;

696.2. nav saistīti ar pašvaldības pašreizējo darbību.

697. Uzkrājumi pārstrukturēšanai neietver tādas izmaksas kā, piemēram:

697.1. pašreizējā personāla pārkvalifikācijas vai pārvietošanas izmaksas;

697.2. sabiedrisko attiecību veidošanas vai informācijas sniegšanas izmaksas;

697.3. ieguldījumu izmaksas jauno sistēmu izveidei un izplatīšanas tīklu attīstībai.

698. Šādi izdevumi attiecas uz darbības veikšanu nākotnē, un tās nav saistības veikt pārstrukturēšanu pārskata datumā. Šos izdevumus pašvaldība atzīst pēc tāda paša principa, it kā tie būtu radušies neatkarīgi no pārstrukturēšanas saskaņā ar sadaļā "Izdevumu uzskaitē" noteiktajiem principiem.

699. Pašvaldība neiekļauj uzkrājumos iespējamās nākotnes zaudējumus no darbības turpināšanas, kas, iespējams, radīsies līdz pārstrukturēšanas brīdim, ja vien šādi izdevumi neattiecas uz apgrūtināšu līgumu.

700. Novērtējot uzkrājumus pārstrukturēšanai, ieņēmumus no paredzamās aktīvu atsavināšanas neņem vērā pat tad, ja aktīvu pārdošana ir paredzēta kā pārstrukturēšanas daļa.

10.8.4. Nākotnes pamatdarbības zaudējumi

701. Pašvaldībai nav jāatzīst uzkrājumi nākotnes pamatdarbības zaudējumiem, jo tie neatbilst saistību definīcijai un vispārējiem uzkrājumu atzīšanas kritērijiem.

702. Fakts, ka sagaidāmi nākotnes pamatdarbības zaudējumi, norāda, ka pamatdarbībā izmantoto aktīvu vērtība varētu samazināties. Pašvaldība novērtē šos aktīvus, lai noteiktu, vai nav notikusi vērtības samazināšanās saskaņā ar attiecīgo aktīvu uzskaites principiem, kas apskatīti sadaļās "Pamatlīdzekļu uzskaitē", "Ieguldījuma īpašumu uzskaitē", "Nemateriālo ieguldījumu uzskaitē".

10.9. Iespējamo saistību uzskaitē

703. Iespējamās saistības ir pašvaldības:

703.1. iespējams pienākums, kas radies pagātnes notikumu rezultātā un kura pastāvēšana ir atkarīga no viena vai vairāku tādu nākotnes notikumu notikšanas vai nenotikšanas, kurus pašvaldība nevar kontrolēt;

703.2. pašreizējs pienākums, kas radies pagātnes notikumu rezultātā, bet nav ticams, ka šā pienākuma izpildei būs nepieciešams pašvaldības resursu izlietojums, vai arī nav pietiekama pamatojuma saistību vērtības ticamam novērtējumam.

703.3. Pašvaldība uzrāda informāciju par iespējamajām saistībām zembilancē, kā arī atklāj informāciju par iespējamām saistībām gada pārskatā. Ja pašvaldības resursu izlietošanas iespējas, lai izpildītu iespējamo vai pašreizējo pienākumu, ir nelielas, informāciju par iespējamajām saistībām zembilancē var neuzskaitīt.

Grāmatojums, uzskaitot iespējamās saistības zembilancē:

D	9xxx	<i>Tehniskais pretkonts</i>
K	9500	<i>Zembilances pasīvi</i>

704. Pašvaldības izsniegtie galvojumi, kam nav izveidoti uzkrājumi, tiek uzskaitīti iespējamo saistību sastāvā zembilancē kodā 9560 "Izsniegtie galvojumi".

D	9xxx	<i>Tehniskais pretkonts</i>
K	9560	<i>Izsniegtie galvojumi</i>

705. Ja pašvaldība ir noslēgusi līgumus par nākotnes ilgtermiņa ieguldījumiem un līdz bilances datumam pienākums nav izpildīts, šīs saistības uzskaita zembilancē. Šādu iespējamo saistību vērtību aprēķina, summējot pēc bilances datuma paredzētos maksājumus atbilstoši noslēgtajiem

līgumiem. Šādu iespējamo saistību vērtībā netiek iekļauti pēc bilances datumā paredzētie maksājumi, par kuriem jau ir atzīstas saistības vai uzkrātās saistības bilancē.

<i>D</i>	<i>9xxx</i>	<i>Tehniskais pretkonts</i>
<i>K</i>	<i>9520</i>	<i>Nākotnes saistības saskaņā ar līgumiem un vadības lēmumiem par ilgtermiņa ieguldījumu iegādi un izveidošanu, izņemot tos, kas noslēgti par ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem projektiem</i>

706. Iespējamās saistības var rasties tādos veidos, kas sākotnēji nav bijuši sagaidāmi, tādēļ pašvaldība tās pastāvīgi novērtē, lai noteiktu, vai nav kļuvis ticams, ka pienākumu izpildei būs nepieciešams pašvaldības resursu izlietojums. Ja ir kļuvis ticams, ka pienākuma izpildei, kas iepriekš uzrādīts kā iespējamās saistības, būs nepieciešams pašvaldības resursu izlietojums, pašvaldība atzīst uzkrājumus un uzrāda tā perioda finanšu pārskatos, kurā kļūst ticams, ka saistību izpildei būs nepieciešams pašvaldības resursu patēriņš, un kurā pašvaldība var veikt ticamu pienākuma aplēsi.

Grāmatojums, atzīstot iespējamās saistības 2019.gadā zembilancē:

<i>D</i>	<i>9xxx</i>	<i>Tehniskais pretkonts</i>
<i>K</i>	<i>9590</i>	<i>Citas zembilances saistības</i>

Grāmatojums, atzīstot uzkrājumus 2020.gadā bilancē:

<i>D</i>	<i>8660</i>	<i>Izdevumi uzkrājumu veidošanai</i>
<i>K</i>	<i>4000</i>	<i>Uzkrājumi</i>

Vienlaicīgi tiek izslēgtas iespējamās saistības no zembilances:

<i>D</i>	<i>9500</i>	<i>Zembilances pasīvi</i>
<i>K</i>	<i>9xxx</i>	<i>Tehniskais pretkonts</i>

707. Ja pašvaldība ir solidāri un arī atsevišķi atbildīga par pienākumā ietverto saistību segšanu, tad to pienākuma daļu, kuru, paredzams, segs citas personas, uzrāda kā iespējamās saistības.

708. Iespējamo saistību novērtēšanas principi sniegti 7. tabulā.

7. tabula. Iespējamo saistību novērtēšanas principi

Ja pašvaldībai pagātnes notikumu rezultātā var rasties pašvaldības resursu izlietojums, lai izpildītu (1) pašreizējo pienākumu vai (2) iespējamo pienākumu , kura pastāvēšana ir atkarīga no viena vai vairāku tādu nākotnes notikumu notikšanas vai nenotikšanas, kurus pašvaldība nevar kontrolēt:		
pastāv pašreizējs pienākums un ir ticams, ka tā izpildei būs nepieciešams pašvaldības resursu patēriņš	pastāv iespējams pienākums vai pašreizējs pienākums, bet nav droši ticams, ka tā izpildei būs nepieciešams pašvaldības resursu patēriņš*	pastāv iespējams pienākums vai pašreizējs pienākums, un ir neliela (zema) iespēja, ka tā izpildei būs nepieciešams pašvaldības resursu patēriņš
Atzīst uzkrājumus	Neatzīst uzkrājumus, bet uzskaita zembilancē iespējamās saistības	Neatzīst uzkrājumus
Uzrāda informāciju finanšu pārskatā par uzkrājumiem	Uzrāda informāciju finanšu pārskatā par iespējamajām saistībām	Nav jāuzrāda informācija finanšu pārskatā par iespējamajām saistībām

10.10. Iespējamo aktīvu uzskaitē

709. Pašvaldībai iespējamie aktīvi var rasties sakarā ar neplānotiem vai citiem negaidītiem notikumiem, kurus pašvaldība nevar pilnībā kontrolēt un kas rada resursu saņemšanas iespēju budžeta iestādē, piemēram, pašvaldības prasība tiesā, kuras iznākums ir nenoteikts.

710. Pašvaldībai nav jāatzīst iespējamie aktīvi, jo pašvaldība neatzīst ieņēmumus, kuru saņemšana nav droši ticama. Pašvaldība atklāj informāciju par iespējamajiem aktīviem zembilancē. Ja ieņēmumu saņemšana kļūst droši ticama, pašvaldība atzīst attiecīgo aktīvu un uzrāda pārskatā par finansiālo stāvokli.

Grāmatojums, atzīstot aktīvu bilancē, kad ieņēmumu saņemšana kļūst droši ticama:

D	2310	Prasības pret pircējiem un pasūtītājiem
K	8590	Pārējie iepriekš neklasificētie ieņēmumi
vai		
K	6000	Pamatdarbības ieņēmumi

711. Pašvaldība pastāvīgi novērtē iespējamās aktīvus, lai nodrošinātu, ka visas izmaiņas tiek atbilstoši uzrādītas finanšu pārskatos. Ja pastāv pietiekama pārliecība, ka notiks resursu saņemšana (ieplūde), un ja aktīva vērtību var ticami noteikt, pašvaldība atzīst aktīvu un attiecīgos ieņēmumus tā perioda finanšu pārskatos, kurā šīs izmaiņas notiek. Ja resursu saņemšana (ieplūde) kļūst ticama, pašvaldība atklāj informāciju par iespējamajiem aktīviem zembilancē.

Grāmatojums, atzīstot iespējamās aktīvus zembilancē:

D	9100	Iespējamie aktīvi
K	9xxx	Tehniskais pretkonts

712. Iespējamo aktīvu novērtēšanas principi sniegti 8. tabulā.

8. tabula. Iespējamo aktīvu novērtēšanas principi

Ja pašvaldībai pagātnes notikumu rezultātā var rasties iespējama aktīvs, kura pastāvēšana apstiprināsies tikai atkarībā no viena vai vairāku tādu nākotnes notikumu notikšanas vai nenotikšanas, kurus pašvaldība nevar kontrolēt:		
resursu saņemšanas iespēja budžeta iestādē ir droši ticama	resursu saņemšanas iespēja budžeta iestādē ir iespējama, bet nepietiekami ticama	resursu saņemšanas iespēja budžeta iestādē nav iespējama
Atzīst aktīvu (prasības)	Neatzīst aktīvu, bet uzskaita iespējamo aktīvu zembilancē	Neatzīst aktīvu
Uzrāda informāciju finanšu pārskatā par aktīviem	Uzrāda informāciju finanšu pārskatā par iespējamajiem aktīviem	Nav jāuzrāda informācija finanšu pārskatā par iespējamajiem aktīviem

10.11. Informācijas uzrādīšana

713. Pašvaldība uzrāda informāciju par uzkrājumiem bilances pasīvā.

714. Uzkrājumus bilancē norāda pienākuma izpildei nepieciešamo resursu visticamākās aplēses pašreizējā vērtībā.

715. Grāmatvedības uzskaites principu aprakstā sniedz informāciju sadalījumā pa finanšu pārskatu posteņiem par:

715.1. uzkrājumu klasifikāciju, sākotnējo atzīšanu un novērtēšanu, turpmāko novērtēšanu, izslēgšanu no uzskaites;

715.2. uzkrājumu vērtības aprēķināšanas metodēm.

716. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikumā sniedz informāciju 4.0.piezīmē "Uzkrājumi" par:

716.1. uzkrājumu atlikumiem pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

716.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

716.3. izmaiņām bilances posteņa vērtībā;

716.4. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

717. Pašvaldība uzrāda informāciju par iespējamām saistībām un iespējamiem aktīviem zembilancē.

718. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikumā sniedz informāciju 9.2.piezīmē "Zembilances pasīvi" par:

718.1. iespējamām saistībām pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

718.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

718.3. izmaiņām zembilances pasīvu vērtībā;

718.4. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

719. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikumā sniedz informāciju 9.1.piezīmē "Zembilances aktīvi" par:

719.1. iespējamiem aktīviem pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

719.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

719.3. izmaiņām zembilances aktīvu vērtībā

719.4. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

720. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikumā V6.piezīmē "Tiesvedības" sniedz informāciju par aktuālām tiesvedībām, ja ir ticams, ka būs nepieciešams resursu izlietojums.

721. Pašvaldība sniedz informāciju finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā saskaņā ar Valsts kases sagatavotajām finanšu pārskata posteņu strukturizētā skaidrojuma sagatavošanas vadlīnijām, kas publicētas Valsts kases tīmekļa vietnē.

11. Saistību uzskaitē

11.1. Mērķis

722. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt principus saistību, tai skaitā nākamo periodu ieņēmumu un saņemto avansu uzskaitē budžeta iestādēs.

11.2. Sfēra

723. Šī sadaļa nosaka saistību piegādātājiem un darbuzņēmējiem uzskaiti, tai skaitā nākamo periodu ieņēmumu un saņemto avansu uzskaites principus un ar to uzskaiti saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauces uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugiem, praktiskiem piemēriem un informācijas atklāšanas paraugiem.

11.3. Definīcijas

Saistības	pašvaldības pašreizējs pienākums, kurš radies pagātnes notikumu rezultātā un kura izpildei (apmaksai) ir nepieciešams resursu izlietojums
Nākamo periodu ieņēmumi	maksājumi, kas saņemti pirms pārskata perioda beigām, par konkrētiem pakalpojumiem, kurus sniegs nākamajos (pārskata periodam sekojošos) periodos.
Saņemtie avansi	saņemtā priekšapmaksa par aktīviem un pakalpojumiem, kuru nodošana vai nodrošināšana notiks nākamajos periodos.
Pārskata datums	tā pārskata perioda pēdējā diena, par kuru sagatavots finanšu pārskats.
Uzkrātās saistības	izdevumi, kas attiecināmi uz pārskata periodu, bet par kuriem bilances datumā vēl nav saņemts maksāšanai paredzēts attiecīgs attaisnojuma dokuments (rēķins).

11.4. Izņēmumi

724. Šī sadaļa neattiecas uz:

724.1. saistību, kas radušās aktīva iegādes vai izveidošanas rezultātā, ja maksājumu atliek ilgāk kā 12 mēnešus, uzskaiti, kas tiek aplūkota sadaļā "Finanšu instrumentu uzskaitē";

724.2. norēķinu par darba samaksu un ieturējumiem uzskaiti, kas tiek aplūkoti sadaļā "Saistību par darbinieku labumiem uzskaitē";

724.3. nodokļu un sociālās apdrošināšanas maksājumu uzskaiti, kas tiek aplūkota sadaļā "Saistību par darbinieku labumiem uzskaitē";

724.4. saistību par ārvalstu finanšu palīdzību uzskaiti, kas tiek aplūkota sadaļā "Ieņēmumu uzskaitē darījumos bez atlīdzības";

724.5. saistību par aizņēmumiem uzskaiti, kas tiek aplūkota sadaļā "Finanšu instrumentu uzskaitē";

724.6. avansā saņemto transfertu uzskaiti, kas tiek aplūkota sadaļā "Ieņēmumu uzskaitē darījumos bez atlīdzības";

724.7. ziedojumu un dāvinājumu uzskaiti, kas tiek aplūkota sadaļā "Ieņēmumu uzskaitē darījumos bez atlīdzības".

11.5. Saistību uzskaitē

725. Saskaņā ar grāmatvedības uzskaites pamatprincipiem saistības iedala ilgtermiņa saistībās (saistībās, kuru atmaksas termiņš ir ilgāks kā 12 mēneši no pārskata perioda datuma) un īstermiņa saistībās (saistībās, kuru atmaksas termiņš ir īsāks kā 12 mēneši no pārskata perioda datuma).

726. Saņemot attaisnojuma dokumentu (rēķinu, pavadzīmi) par pakalpojumu izpildi vai preču piegādi, pašvaldība atzīst aktīvu kontu palielinājumu vai izdevumus un atzīst īstermiņa vai ilgtermiņa saistības, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1000</i>	<i>Ilgtermiņa ieguldījumi</i>
	<i>vai</i>	
<i>D</i>	<i>2100</i>	<i>Krājumi</i>
	<i>vai</i>	
<i>D</i>	<i>7000</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>5311</i>	<i>Saistības pret piegādātājiem un darbuņēmējiem</i>

727. Veicot saņemtā attaisnojuma dokumenta apmaksu, pašvaldība atzīst atbilstošo saistību un naudas līdzekļu kontu samazinājumu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>5311</i>	<i>Saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>
<i>K</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>

728. Katra pārskata perioda beigās pašvaldība nodala īstermiņa saistību daļu un ilgtermiņa saistību daļu. Pašvaldība pārskata perioda datumā pārgrāmāto ilgtermiņa saistību daļu uz īstermiņa saistībām, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>5131</i>	<i>Ilgtermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>
<i>K</i>	<i>5311</i>	<i>Saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

729. Saistību sastāvā kā uzkrātās saistības pašvaldība uzskaita tādus izdevumus, kas saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem vai citiem attaisnojuma dokumentiem attiecas uz pārskata periodu, bet attiecībā uz kuriem nav pienācis norēķinu attaisnojuma dokumenta iesniegšanas termiņš, un par kuriem ir skaidri zināmas saistību summas. Pašvaldība atzīst uzkrātās saistības, veicot sekojošus grāmatojumus:

<i>D</i>	<i>7000*</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>5424</i>	<i>Uzkrātās saistības norēķiniem ar piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

**pašvaldība ir izstrādājusi detalizētu kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitēi*

730. Pašvaldība nākamajā pārskata periodā, saņemot norēķinu attaisnojuma dokumentu, dzēš uzkrātās saistības un atzīst saistības pret darījuma partneri, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>5424</i>	<i>Uzkrātās saistības norēķiniem ar piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>
<i>K</i>	<i>5311</i>	<i>Saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

731. Pašvaldība, izsludinot publisko iepirkumu procedūras, publiskās izsoles vai citos gadījumos, atbilstoši attiecīgo procedūru noteikumiem, saņem no dalībniekiem drošības naudu kā garantiju, ka dalībnieks izpildīs noteiktās prasības. Saņemot drošības naudu vai citus tamlīdzīgus naudas līdzekļu maksājumus, pašvaldība darījuma dienā, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentu, atzīst saistības par saņemto drošības naudu un naudas līdzekļu palielinājumu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>2624</i>	<i>Citu budžetu līdzekļi</i>
<i>K</i>	<i>5813</i>	<i>Saistības par saņemto drošības naudu un citiem naudas līdzekļiem</i>

732. Atsevišķos gadījumos pašvaldība saņemtos drošības vai garantijas naudas līdzekļus var atmaksāt darījuma partnerim līdz noteikta termiņa beigām. Pašvaldība, veicot saņemtās drošības vai garantijas naudas atmaksu, darījuma dienā atzīst saistību par saņemto drošības naudu un naudas līdzekļu samazinājumu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>5813</i>	<i>Saistības par saņemto drošības naudu un citiem naudas līdzekļiem</i>
<i>K</i>	<i>2624</i>	<i>Citu budžetu līdzekļi</i>

733. Ja pašvaldība saņemto drošības naudu vai citus tamlīdzīgus naudas līdzekļus neatmaksā, pašvaldība drošības naudas vērtībā atzīst saistības pret valsts budžetu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>5813</i>	<i>Saistības par saņemto drošības naudu un citiem naudas līdzekļiem</i>
<i>K</i>	<i>5815</i>	<i>Saistības pret budžetu</i>

734. Ja pašvaldība saņemto drošības naudu neatmaksā drošības naudas maksātājam un ir atzinusi saistības pret valsts budžetu, tad, samaksājot naudas līdzekļus valsts budžetā, pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	5815	<i>Saistības pret budžetu</i>
<i>K</i>	2620	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>

735. Ja pašvaldība saņemto drošības naudu vai citus tamlīdzīgus naudas līdzekļus neatmaksā un normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos uzskaita ieņēmumos neatmaksājamos naudas līdzekļus, pašvaldība attiecīgajā vērtībā atzīst saistību par saņemto drošības naudu samazinājumu un atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem atzīst ieņēmumos neatmaksājamos naudas līdzekļus.

<i>D</i>	5813	<i>Saistības par saņemto drošības naudu un citiem naudas līdzekļiem</i>
<i>K</i>	6000	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

736. Vienlaikus pašvaldība izvērtē un, ja nepieciešams, pārgrāmato uzskaitītos naudas līdzekļus no citu budžetu līdzekļiem uz pamatbudžeta vai speciālā budžeta līdzekļiem

<i>D</i>	2621	<i>Pamatbudžeta līdzekļi</i>
	2622	<i>vai</i>
		<i>Speciālā budžeta līdzekļi</i>
<i>K</i>	2614	<i>Citu budžetu līdzekļi</i>

11.6. Nākamo periodu ieņēmumu un saņemto avansu uzskaitē

737. Pašvaldība saistību sastāvā kā ilgtermiņa vai īstermiņa nākamo periodu ieņēmumus uzskaita:

737.1. maksājumus, kas saņemti līdz pārskata perioda beigām, par konkrētiem pakalpojumiem, kurus pašvaldība sniegs nākamajos (pārskata periodam sekojošos) periodos;

737.2. saņemtos resursus, attiecībā uz kuriem ir iekļauti nosacījumi par to, kā saņēmējam jālieto saņemtie resursi, un kas izpildāmi juridisku un administratīvu procesu ietvaros.

738. Pašvaldība, saņemot maksājumus par pakalpojumiem, kurus sniegs nākamajos periodos vai aktīviem (precēm), kuru piegāde notiks nākamajos periodos atzīst nākamo periodu ieņēmumu un naudas līdzekļu palielinājumu vai atzīst šos maksājumus kā saņemto avansu, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	2620	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>
<i>K</i>	5150	<i>Ilgtermiņa nākamo periodu ieņēmumi un saņemtie avansa maksājumi</i>
<i>K</i>	<i>vai</i>	<i>maksājumi</i>
<i>K</i>	5910	<i>Nākamo periodu ieņēmumi un saņemtie avansa maksājumi</i>
	5723*	<i>Pievienotās vērtības nodoklis</i>

* pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā nosaka detalizētu PVN uzskaites kontu pielietojumu un pārskata perioda slēguma grāmatojumus

739. Pārskata perioda beigās pašvaldība aprēķina nākamo periodu ieņēmumu daļu un saņemto avansu daļu, kuras preču piegādes, pakalpojumu sniegšanas vai ieņēmumos atzīšanas termiņš nepārsniedz 12 mēnešus no bilances datuma, un pārgrāmato uz īstermiņa saistībām, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	5150	<i>Ilgtermiņa nākamo periodu ieņēmumi un saņemtie avansa maksājumi</i>
<i>K</i>	5910	<i>Nākamo periodu ieņēmumi un saņemtie avansa maksājumi</i>

740. Aktīva piegādes vai pakalpojumu sniegšanas dienā pašvaldība atzīst prasības pret debitoru un ieņēmumus, kā arī vienlaicīgi samazina saņemtos avansus vai nākamo periodu ieņēmumus, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot prasības pret debitoru un ieņēmumus:

<i>D</i>	<i>2310</i>	<i>Prasības pret pircējiem un pasūtītājiem</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>
<i>K</i>	<i>5723*</i>	<i>Pievienotās vērtības nodoklis</i>

Grāmatojums, samazinot saņemtos avansus vai nākamo periodu ieņēmumus, ja tie iepriekš atzīti:

<i>D</i>	<i>5910</i>	<i>Nākamo periodu ieņēmumi un saņemtie avansa maksājumi</i>
<i>D</i>	<i>5723*</i>	<i>Pievienotās vērtības nodoklis</i>
<i>K</i>	<i>2310</i>	<i>Prasības pret pircējiem un pasūtītājiem</i>

** pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā nosaka detalizētu PVN uzskaites kontu pielietojumu un pārskata perioda slēguma grāmatojumus*

741. Pašvaldība atzīst saistības, saņemot aktīvu darījumā bez atlīdzības (piemēram, ārvalstu finanšu palīdzība, ziedojums, dāvinājums .u.c.), ja ar saņemšanu saistītajos tiesību aktos ir ietverts šo noteikumu nosacījums par saņemto resursu izlietojumu noteiktā veidā un nosacījuma pārkāpšanas gadījumā resursi jānodod atpakaļ resursu devējam.

742. Ja gadījumā pašvaldība saņem finanšu palīdzību, finansiālo atbalstu, dāvinājumus vai ziedojumus un tiesību aktā, saskaņā ar kuru ir saņemti resursi, ietverts iepriekšminētais nosacījums, pašvaldība veic sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot saņemtos resursu un saistības:

<i>D</i>	<i>1000</i>	<i>Ilgtermiņa ieguldījumi</i>
	<i>vai</i>	
<i>D</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>
<i>K</i>	<i>5910</i>	<i>Nākamo periodu ieņēmumi un saņemtie avansa maksājumi</i>
<i>K</i>	<i>vai</i>	<i>Ilgtermiņa nākamo periodu ieņēmumi un saņemtie avansa maksājumi</i>
	<i>5150</i>	

Grāmatojums, atzīstot saņemtos resursus ieņēmumos dienā, kad izpildīti nosacījumi attiecībā uz darījumā bez atlīdzības saņemtajiem resursiem:

<i>D</i>	<i>5910</i>	<i>Nākamo periodu ieņēmumi un saņemtie avansa maksājumi</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

11.7. Saistību inventarizācija

743. Pašvaldība veic visu saistību (darījuma partneru) un saņemto avansa maksājumu inventarizāciju, saskaņojot norēķinu summas ar darījuma partneriem. Inventarizējot norēķinus, pēc attiecīgajiem dokumentiem pārbauda grāmatvedības kontos uzrādītās summas. Nākamo periodu ieņēmumus pašvaldība inventarizē, salīdzinot bilances konta atlikumu ar attaisnojuma dokumentiem par saņemtajiem maksājumiem.

744. Lai pārliecinātos par maksājamajām summām un saņemtajiem avansa maksājumiem, tiek sagatavoti un visiem darījuma partneriem nosūtīti akti par savstarpējo norēķinu salīdzināšanu. Salīdzināšanās vispārējās valdības sektora ietvaros tiek veikta ePārskatu sistēmā. Norēķinus par nodokļiem un sociālajiem maksājumiem inventarizē attiecīgo atbildīgo iestāžu noteiktajā kārtībā.

745. Pašvaldība sagatavo inventarizācijas sarakstu, kurā uzskaita katram darījuma partnerim atlikušo maksājamo summu.

746. Saistību, tai skaitā uzkrāto saistību, atlikumus finanšu pārskatā pašvaldība uzrāda atbilstoši attaisnojuma dokumentiem un ierakstiem grāmatvedības reģistros, un tiem jābūt saskaņotiem ar saistību un uzkrāto saistību uzskaites datiem pārskata datumā. Strīda gadījumos saistību atlikumus bilancē norāda atbilstoši iestādes grāmatvedības datiem.

11.8. Informācijas uzrādīšana

747. Pašvaldība norāda saistības pārskatā par finansiālo stāvokli jeb bilancē to amortizētajā vērtībā.

748. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikuma finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā 5.1. piezīmē "Saistības" sniedz informāciju par:

748.1. saistību atlikumiem pārskata perioda sākumā un beigās, kā arī izmaiņām perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

748.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

748.3. saistībām par aizņēmumiem, kuriem piemērotās procentu likmes ir zemākas par tirgus likmēm;

748.4. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

749. Pašvaldība sniedz informāciju finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā saskaņā ar Valsts kases sagatavotajām finanšu pārskata posteņu strukturizētā skaidrojuma sagatavošanas vadlīnijām, kas publicētas Valsts kases tīmekļa vietnē.

750. Finanšu pārskata pielikuma grāmatvedības uzskaites principu aprakstā pašvaldība sniedz attiecīgi informāciju par saistību klasifikāciju, sākotnējo atzīšanu un novērtēšanu, turpmāko novērtēšanu izslēgšanu no uzskaites.

751. Papildus pašvaldība finanšu pārskata 2. pielikumā sniedz informāciju par saistībām atbilstoši institucionālajiem sektoriem. Datus norāda kontu sadalījumā pa šādiem institucionālo sektoru klasifikācijas kodiem atbilstoši normatīvajiem aktiem budžetu klasifikācijas jomā:

751.1. sektoru S130000 klasifikācijas pilnā apmērā;

751.2. sektoru S110000, S120000, S140000, S150000 un S200000 datus.

12. Saistību pret darbiniekiem par darba samaksu uzskaitē

12.1. Mērķis

752. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt principus saistību pret darbiniekiem par darba samaksu uzskaitē budžeta iestādēs.

12.2. Sfēra

753. Šī sadaļa nosaka ilgtermiņa un īstermiņa saistību pret darbiniekiem par darba samaksu (darbinieku labumu) uzskaites principus un ar to uzskaiti saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauci uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus un praktiskus piemērus.

12.3. Definīcijas

Aktuārie guvumi un zaudējumi	1) uz pieredzi balstītas korekcijas – ietekme, ko radījusi starpība starp iepriekšējiem aktuāra pieņēmumiem un to, kas noticis patiesībā; 2) aktuāra pieņēmumos veikto izmaiņu ietekme uz saistību vērtību.
Citi darbinieka ilgtermiņa labumi	darbinieka labumi (kas nav pēcnodarbinātības labumi un darba attiecību izbeigšanas labumi), kuru maksājuma termiņš iestājas vēlāk nekā 12 mēnešu laikā pēc tā perioda beigām, kurā darbinieki veic attiecīgo darbu.
Darbinieku labumi	visa veida atlīdzība, ko pašvaldība nodrošina apmaiņā pret darbinieku veikto darbu (piemēram, darba alga, atvaļinājuma nauda, prēmija, pēcnodarbinātības pabalsts u.c.).

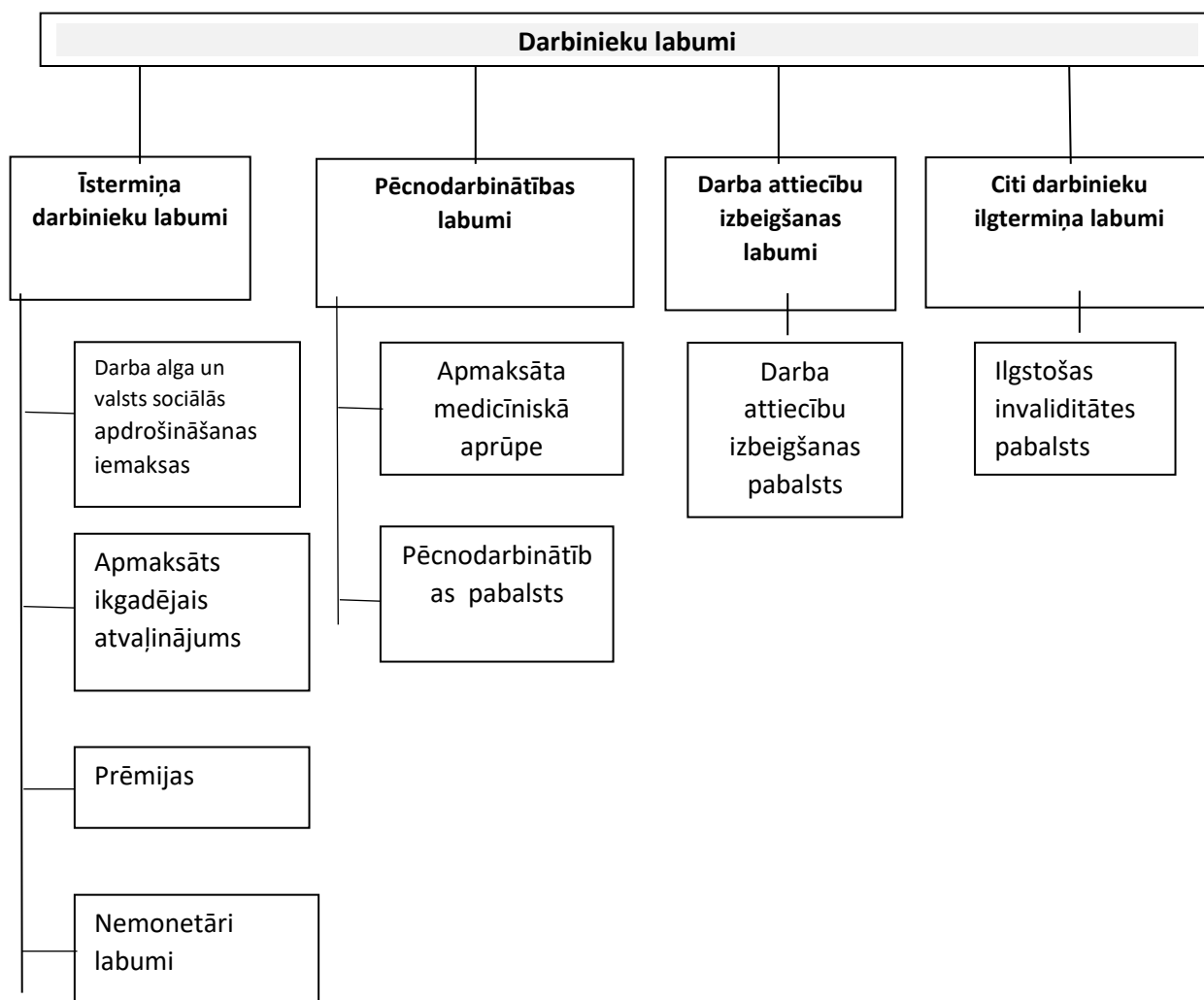
Darbinieku īstermiņa labumi	tādi darbinieku labumi, kuru izmaksa paredzēta 12 mēnešu laikā pēc tā perioda beigām, kurā darbinieks veicis attiecīgo darbu (piemēram, darba alga).
Darba attiecību izbeigšanas labumi	darbinieku labumi, kuri maksājami saskaņā ar pašvaldības lēmumu izbeigt darbinieka nodarbinātību pirms parastā pensionēšanās datuma vai darbinieka lēmumu brīvprātīgi aiziet no darba, pretī saņemot šos labumus (piemēram, atlaišanas pabalsts).
Īstermiņa saistības pret darbiniekiem par darba samaksu	saistības par darba samaksu, kuru maksājuma termiņš iestājas 12 mēnešu laikā pēc tā perioda beigām, kurā darbinieki veic attiecīgo darbu.
Saistību par darba samaksu (pienākuma) pašreizējā vērtība	pašreizējā vērtība tiem nākotnē paredzamiem maksājumiem, kas nepieciešami, lai norēķinātos par pienākumu, kas radies no darbinieka darba pārskata periodā un iepriekšējos periodos.
Pēcnodarbinātības labumi	darbinieku labumi (kas nav darba attiecību izbeigšanas labumi), kuri maksājami pēc nodarbinātības beigām.
Pēcnodarbinātības labumu plāni	vienošanās, saskaņā ar kurām pašvaldība nodrošina pēcnodarbinātības labumus vienam vai vairākiem darbiniekiem.
Procentu izmaksas	saistību par darba samaksu (pienākuma) pašreizējās vērtības pieaugums attiecīgajā periodā, kas radies laika faktora izmaiņu dēļ.

12.4. Izņēmumi

754. Sadaļa neattiecas uz sociālo pabalstu un valsts pensiju saistību uzskaiti.

12.5. Darbinieku labumu klasifikācija

755. 14. attēlā sniegta darbinieku labumu klasifikācija.

14. attēls. Darbinieku labumu klasifikācija

12.6. Darbinieku īstermiņa labumu uzskaitē

756. Darbinieku īstermiņa labumi ietver tādus labumus kā, piemēram:

756.1. atalgojums un sociālās apdrošināšanas iemaksas;

756.2. īslaicīgi apmaksāti kavējumi, ja kompensācijas par kavējumu izmaksa paredzēta 12 mēnešu laikā pēc tā perioda beigām, kurā darbinieks veicis attiecīgo darbu. *Piemēram, apmaksāts ikgadējais atvaļinājums un apmaksāta slimības lapa;*

756.3. piešķirtās prēmijas, kas maksājamas 12 mēnešu laikā pēc perioda beigām, kurā darbinieks veic attiecīgo darbu;

756.4. nemonetārie labumi pašvaldības pašreizējiem darbiniekiem. *Piemēram, medicīniskā aprūpe, mājoklis, automašīna, bezmaksas vai subsidētas preces vai pakalpojumi, veselības apdrošināšanas polises.*

757. Pašvaldība atzīst īstermiņa saistības (vai uzkrātās saistības) un izdevumus par darbinieka veikto darbu pārskata periodā vai tam pienākošajiem (prēmiju) maksājumiem. Pašvaldība ņem vērā iepriekš jau izmaksātās summas, atskaitot tās no saistībām. Gadījumā, ja iepriekš jau izmaksātā summa pārsniedz saistību summu, pašvaldībai šis pārsniegums jāatzīst par nākamo

periodu izdevumiem, ja iepriekš veiktais avansa maksājums rada nepieciešamību, piemēram, samazināt turpmākos maksājumus vai atmaksāt atpakaļ naudas līdzekļus.

758. Aprēķinot darba samaksu pašvaldības darbiniekiem, atzīst attiecīgās saistības un izdevumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>7000*</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>5610</i>	<i>Norēķini par darba samaksu</i>
<i>K</i>	<i>5720</i>	<i>Nodokļi, sociālās apdrošināšanas maksājumi un citi maksājumi</i>

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

759. Izmaksājot naudas līdzekļus iestādes darbiniekam, samazina saistību un naudas līdzekļu kontus, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>5610</i>	<i>Norēķini par darba samaksu</i>
<i>K</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>

760. Veicot nodokļu maksājumu vienotajā nodokļu kontā, atzīst prasības par avansā veiktajiem nodokļiem:

<i>D</i>	<i>2370</i>	<i>Pārmaksātie nodokļi, nodevas un citi maksājumi budžetos</i>
<i>K</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>

761. Normatīvajos aktos noteiktajā nodokļa vai cita maksājuma samaksas termiņa iestāšanās dienā atbilstoši Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmas (turpmāk – VID EDS) datiem samazina aprēķinātās nodokļa vai cita maksājuma saistības un dzēš prasības:

<i>D</i>	<i>5720*</i>	<i>Nodokļi, sociālās apdrošināšanas maksājumi un citi maksājumi</i>
<i>K</i>	<i>2370*</i>	<i>Pārmaksātie nodokļi, nodevas un citi maksājumi budžetos</i>

**Lai nodrošinātu grāmatvedības uzskaites datu detalizāciju atbilstoši maksājumu veidiem vai citai klasifikācijai, pašvaldība iekšējos normatīvos aktos nosaka analītiskās uzskaites kārtību.*

762. Katrā konkrētajā gadījumā pašvaldība izvērtē, vai izdevumi par darbinieku atalgojumu nav jāiekļauj aktīva izmaksās saskaņā ar, piemēram, sadaļās "Krājumu uzskaitē" vai "Pamatlīdzekļu uzskaitē" noteiktajiem uzskaites principiem.

763. Pašvaldība var darbiniekiem apmaksāt kavējumus dažādu iemeslu dēļ, piemēram, atvaļinājuma vai slimības dēļ. Apmaksātie kavējumi var būt uzkrātie un neuzkrātie.

764. Uzkrātie apmaksātie kavējumi ir tie, kurus var izmantot nākamajos periodos, ja pārskata periodā darbinieks nav pilnībā izmantojis savas tiesības uz tiem un darbiniekam pienākas neizmanto to tiesību izmaksa naudā, pārtraucot darba attiecības ar budžeta iestādi. Piemēram, darbiniekam pienākas ikgadējā neizmanto tā atvaļinājuma tiesību izmaksa naudā (kompensācija), izbeidzot darba attiecības ar budžeta iestādi.

765. Neuzkrātie apmaksātie kavējumi netiek pārnesti uz nākamajiem periodiem. Tie zaudē spēku, ja pārskata perioda tiesības uz tiem netiek pilnīgi izmantotas un darbiniekam nepienākas neizmanto to tiesību izmaksa naudā, aizejot no pašvaldības. Tas visbiežāk attiecas uz slimības pabalstu. Pašvaldība neatzīst ne saistības, ne izdevumus līdz kavējuma dienai, jo darbinieka darbs nepalielina labumu summu.

766. Pārskata perioda beigās pašvaldība aprēķina saistības pret darbinieku par neizmantotajām atvaļinājuma dienām pārskata datumā (neatkarīgi no darbinieka izlietoto atvaļinājuma dienu skaita

pēc pārskata datuma). Aprēķinu veic katram darbiniekam atsevišķi, reizinot darbinieka līdz pārskata perioda beigām neizmantoto atvaļinājuma dienu skaitu ar darbinieka dienas vidējo izpeļņu un aprēķinot attiecīgos darba devēja sociālās apdrošināšanas maksājumus.

767. Pašvaldība aprēķina kopējo uzkrāto saistību summu pašvaldības darbinieku neizmantotajiem atvaļinājumiem, saskaitot uzkrāto saistību summu katram darbiniekam, un atzīst uzkrātās saistības pašvaldības darbinieku ikgadējiem atvaļinājumiem, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	7000*	<i>Pamatdarbības izdevumi (uzkrātās atvaļinājuma un sociālās apdrošināšanas izmaksas)</i>
K	5421	<i>Uzkrātās saistības norēķiniem ar darbiniekiem</i>
K	5422	<i>Uzkrātās saistības norēķiniem par nodokļiem un sociālās apdrošināšanas maksājumiem</i>

* pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai

768. Pašvaldība atzīst saistības attiecībā uz paredzamiem prēmiju maksājumiem tikai tad, ja:

768.1. pašvaldībai ir pašreizējs juridisks vai prakses radīts pienākums veikt šos maksājumus pagātnes notikumu rezultātā;

768.2. pašvaldība var veikt ticamu pienākuma aplēsi.

769. Pašreizējs pienākums pastāv tikai tad, kad pašvaldībai nav citas iespējas kā veikt maksājumus.

770. Budžeta iestādē var būt noteiktas prēmijas darbiniekiem par darba mērķu vai noteiktu finanšu rezultātu sasniegšanu, kas paredz prēmiju izmaksu darbiniekiem ņemot vērā to, kā novērtēts viņu ieguldījums pašvaldības mērķu sasniegšanā. Atsevišķos gadījumos prēmijas var tikt paredzētas noteiktām darbinieku grupām, piemēram, ja tiek novērtēti visu vai dažu darbinieku darba rezultāti kādā konkrētā jomā, nevis katra darbinieka darba izpildījums atsevišķi. Pašvaldība var arī novērtēt darbinieku darba rezultātus pēc noteiktiem pašvaldības finanšu rādītājiem, piemēram, pēc radītajām maksas pakalpojumu ieņēmumu plūsmām un budžeta mērķu sasniegšanas.

771. Pašvaldībai var nebūt juridiska pienākuma maksāt prēmiju. Tomēr dažos gadījumos pašvaldība praktizē prēmiju maksāšanu. Tādos gadījumos pašvaldība izvērtē, vai tai pastāv prakses radīts pienākums maksāt prēmiju.

772. Pašvaldība var paredzēt prēmiju izmaksu visiem darbiniekiem, kas veikuši darbu pārskata periodā pat tādā gadījumā, ja viņi atstājuši budžeta iestādi pirms pārskata datuma. Atsevišķos gadījumos pašvaldība var paredzēt, ka darbinieki saņem prēmijas tikai tad, ja nostrādā budžeta iestādē noteiktu laika periodu, piemēram, prasība, ka darbiniekam budžeta iestādē jānostrādā pilns pārskata periods. Šādā gadījumā tas rada prakses radītu pienākumu, jo darbinieki veic darbu, kas palielina summu, kura būtu jāmaksā, ja viņi paliek darbā līdz noteiktā perioda beigām. Pašvaldība, novērtējot prakses radīto pienākumu, ņem vērā varbūtību, ka daži darbinieki var aiziet no darba pirms pārskata perioda beigām, nesaņemot prēmiju maksājumus.

773. Pašvaldība var veikt ticamu aplēsi par tās juridisku vai prakses radītu pašreizējo pienākumu par prēmiju maksājumiem tikai tad, ja:

773.1. prēmiju maksājumu aprēķins ir dokumentēts rakstveidā un ir paredzēts algoritms (aprēķins) labuma summas noteikšanai;

773.2. pašvaldība nosaka maksājamās summas pirms finanšu pārskatu apstiprināšanas;

773.3. iepriekšējā prakse sniedz ticamus pierādījumus par pašvaldības radīto pienākumu. *Piemēram, budžeta iestādē iepriekšējos 5 gados darbiniekiem tiek piemērota prēmija algas*

apmērā nākamā gada janvārī par darbu iepriekšējā gadā, tas nozīmē, ka pašvaldība, balstoties uz iepriekšēju praksi, var ticami aplēst izmaksājamās prēmijas apmēru.

774. Ja pašvaldībai ir vadības lēmums, kurā noteikts prēmijas apmērs, tad pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu, atzīstot attiecīgās saistības un izdevumus:

D	7000*	Pamatdarbības izdevumi
K	5610	Norēķini par darba samaksu
K	5720	Nodokļi, sociālās apdrošināšanas maksājumi un citi maksājumi

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

775. Ja pašvaldība, balstoties uz iepriekšējo praksi, ir aplēsusi prēmijas apmēru tad pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu, atzīstot īstermiņa uzkrātās saistības un izdevumus:

D	7000*	Pamatdarbības izdevumi
K	5400	Īstermiņa uzkrātās saistības (prēmijas neto summa)
K	5400	Īstermiņa uzkrātās saistības (aprēķinātie nodokļi)

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

776. Pašvaldība nākamajā pārskata periodā, pamatojoties uz maksājuma attaisnojuma dokumentu, dzēš uzkrātās saistības un atzīst saistības pret darbinieku, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	5400	Īstermiņa uzkrātās saistības (prēmijas neto summa)
D	5400	Īstermiņa uzkrātās saistības (aprēķinātie nodokļi)
K	5610	Norēķini par darba samaksu
K	5720	Nodokļi, sociālās apdrošināšanas maksājumi un citi maksājumi

777. Veicot prēmiju maksājumus, pašvaldība samazina saistību un naudas līdzekļu kontus, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	5610	Norēķini par darba samaksu
D	5720	Nodokļi, sociālās apdrošināšanas maksājumi un citi maksājumi
K	2620	Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās

778. Gadījumā, ja pašvaldībai nav jāveic prēmiju izmaksas pilnā apmērā 12 mēnešu laikā pēc pārskata perioda beigām, kurā darbinieki veic attiecīgo darbu, šādi maksājumi uzskatāmi par citiem darbinieku ilgtermiņa labumiem.

12.7. Pēcnodarbinātības labumu uzskaitē

779. Pēcnodarbinātības labumi ir darbinieku labumi (kas nav darba attiecību izbeigšanas labumi), kuri maksājami pēc nodarbinātības beigām.

780. Pasākumi, ar kuru palīdzību pašvaldības nodrošina pēcnodarbinātības labumus, ir pēcnodarbinātības labumu plāni. Pēcnodarbinātības labumi ir, piemēram, pēcnodarbinātības medicīniskā aprūpe.

781. Pēcnodarbinātības labumu plāni paredz, ka pašvaldība:

781.1. nodrošina noteiktos pēcnodarbinātības labumus pašvaldības pašreizējiem un bijušajiem darbiniekiem;

781.2. uzņemas risku, ka labumi nākotnē izmaksās vairāk, nekā paredzēts (aktuārais risks) – un risku, ka nepietiks ieguldīto aktīvu, lai nodrošinātu paredzētos labumus (ieguldījuma risks).

782. Saistību pret darbiniekiem pēc darba attiecību izbeigšanas uzskaitē izmantojamie rādītāji:

782.1. aktuāra pieņēmumi, kas nepieciešami, lai pašvaldība novērtētu saistības pret darbiniekiem pēc darba attiecību izbeigšanas un attiecīgos izdevumus;

782.2. diskonta likme, jo pašvaldība novērtē pienākumu izpildes saistības, tās diskontējot, jo par tām var norēķināties daudzus gadus pēc tam, kad darbinieki ir veikuši attiecīgo darbu;

782.3. aktuāro guvumu un zaudējumu iespēja.

782.4. Gadījumā, ja pašvaldībai ir vairāki pēcnodarbinātības plāni, pašvaldība šīs procedūras piemēro katram būtiskajam plānam atsevišķi. Piemēram, pašvaldībai var būt atsevišķi plāni skolotājiem, veselības aprūpes darbiniekiem un citiem darbiniekiem.

783. Pašvaldība var izmantot aplēses, vidējos rādītājus un aprēķinu vienkāršošanu, ja tas atļauj ticami noteikt detalizētiem aprēķiniem tuvinātas summas atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

784. Pašvaldība uzkrājumus par pēcnodarbinātības labumiem pārskata perioda beigās nosaka šādā kārtībā (skat.15. attēls):

784.1. veic aplēsi par labumu summu, ko darbinieki ir nopelnījuši par savu darbu pārskata periodā un iepriekšējos periodos un kuru pašvaldībai būs jāizmaksā nākamajos periodos, ņemot vērā aktuāra pieņēmumus par mainīgajiem demogrāfiskajiem rādītājiem un mainīgajiem finanšu rādītājiem, kas ietekmēs labuma izmaksas.

784.2. aprēķina sava pienākuma pašreizējo vērtību pārskata datumā, diskontējot aplēsto labumu summu ar Valsts Kases tīmekļa vietnē publicēto diskonta likmi, kas uzrāda naudas vērtību laikā, ņemot vērā labumu izmaksas termiņu;

784.3. pieskaita aktuāro guvumu un zaudējumu kopsummu, kura nav atzīta ieņēmumos vai izdevumos līdz pārskata perioda beigām;

784.4. atņem neatzītās iepriekšējā darba izmaksas. Iepriekšējā darba izmaksas aprēķina par periodos pirms pārskata perioda nopelnītiem labumiem, kurus pašvaldība saskaņā ar tiesību aktu ievieš vai maina un kurus tā izmaksās nākotnē. Aprēķinātās iepriekšējā darba izmaksas atzīst izdevumos pēc lineārās metodes, sākot ar izmaiņu apstiprināšanas datumu vidējā periodā līdz labumu izmaksāšanas datumam.

785. Pašvaldība, aprēķinot uzkrājumu pašreizējo vērtību, saistību summu atzīst pārējos izdevumos pēc lineārās metodes no datuma, kad darba dēļ darbiniekam pirmo reizi pienākas labumi, līdz datumam, kad darbiniekam pienākošies pēcnodarbinātības labumi turpmākā darba dēļ būtiski nepalielināsies.

Saistības par pēcnodarbinātības labumiem =

pienākumu pašreizējā vērtība pārskata datumā

+/-

**aktuāro guvumu un zaudējumu kopsumma, kura nav
atzīta ieņēmumos vai izdevumos līdz pārskata perioda
beigām**

-

neatzītās iepriekšējā darba izmaksas

15. attēls. Saistību par pēcnodarbinātības labumiem aprēķins.

786. Lai noteiktu pašvaldības pienākuma pašreizējo vērtību, attiecīgās kārtējā darba izmaksas un atkarībā no apstākļiem arī iepriekšējā darba izmaksas, pašvaldība veic sekojošo:

786.1. izmanto aktuāra metodi - plānotās vienības kredītmērogi pienākuma pašreizējās vērtības aprēķinam. Saskaņā ar plānotās vienības kredītmērogi katrs nostrādātais periods rada labuma saņemšanas tiesību papildvienību un katru vienību novērtē atsevišķi, tādējādi aprēķinot galīgo pienākumu;

786.2. attiecina labuma summu uz darbinieka nostrādātajiem periodiem. Pašvaldība attiecina labumu uz pārskata periodu, lai noteiktu kārtējā darba izmaksas, kā arī uz pārskata periodu un iepriekšējiem periodiem, lai noteiktu labumu pienākumu pašreizējo vērtību. Pašvaldība attiecina labumu uz periodiem, kuros tai rodas pienākums nodrošināt pēcnodarbinātības labumus. Šis pienākums rodas, kad darbinieks veic darbu apmaiņā pret pēcnodarbinātības labumiem, kurus pašvaldība paredz maksāt nākamajos pārskata periodos. Lai arī noteikti pēcnodarbinātības labumi (piemēram, pēcnodarbinātības medicīniskā aprūpe) jāmaksā tikai, īstenojoties konkrētam notikumam pēc darbinieka nodarbinātības beigām, pašvaldības pienākums rodas tad, kad darbinieks veic darbu, kas dod tiesības saņemt pēcnodarbinātības labumu, īstenojoties konkrētam notikumam. Ticamība, ka konkrētais notikums īstenosies, ietekmē pienākuma novērtējumu, bet nenosaka pienākuma pastāvēšanu;

786.3. izmanto aktuāra pieņēmumus - aktuāra pieņēmumi ir pašvaldības precīzākās aplēses par mainīgajiem lielumiem, kas noteiks pēcnodarbinātības labumu galīgās izmaksas. Aktuāra pieņēmumiem jābūt objektīviem un savstarpēji savienojamiem un jābalstās uz tirgus prognozēm pārskata datumā par to periodu, kurā pašvaldībai būs jānodrošina pēcnodarbinātības labumu izmaksa. Aktuāra pieņēmumus veido:

786.3.1. demogrāfiski pieņēmumi par to pašreizējo un bijušo darbinieku (un viņu apgādājamo) raksturojumu nākotnē, kuriem pienākas labumi. *Piemēram, darbinieku mirstība nodarbinātības laikā un pēc tās, rādītāji par darbinieku mainību, invaliditāti un pirmstermiņa pensionēšanos, plāna dalībnieku proporcija, kuriem ir apgādājamie un kuriem pienāksies labumi u.c.;*

786.3.2. finansiāli pieņēmumi.

787. Katra pārskata perioda beigās pašvaldība pārvērtē sava pienākuma (uzkrājumu vai saistību) pašreizējo vērtību, lietojot aktuālos aktuāra pieņēmumus, un atzīst pārējos ieņēmumus vai izdevumus:

787.1. pienākuma pašreizējās vērtības izmaiņas;

787.2. attiecīgos ieņēmumus vai izdevumus un iepriekšējā darba izmaksas, kas nav atzītas iepriekš, ja samazinājums attiecas uz labumiem, kas darbiniekam pienākas par iepriekš veiktu darbu.

788. Aktuārie guvumi un zaudējumi var rasties, palielinoties vai samazinoties labumu pienākuma pašreizējai vērtībai.

789. Pašvaldība veic iepriekšminētos aprēķinus un piemēro tos katram pēcnodarbinātības labumu plānam atsevišķi.

790. Uzkrājumu par pēcnodarbinātības labumiem izmaiņas atzīst pārskata perioda pārējos ieņēmumos vai izdevumos un tās var veidot šādas komponentes:

790.1. kārtējā darba izmaksas, ko nosaka kā pienākuma pašreizējās vērtības pieaugumu, kas radies no darbinieka darba pārskata periodā;

790.2. procentu izmaksas, ko aprēķina kā pienākuma pašreizējās vērtības pieaugumu attiecīgajā periodā laika faktora izmaiņu dēļ, reizinot perioda sākumā noteikto diskonta likmi ar pienākuma pašreizējo vērtību attiecīgajā periodā;

- 790.3. iepriekšējā darba izmaksas, kuras atzīst pārskata periodā;
- 790.4. aktuāros guvumus un zaudējumus, kurus atzīst pārskata periodā;
- 790.5. citas izmaiņas, kuras atzīst pamatdarbības vai pārējos ieņēmumos vai izdevumos.

12.8. Darba attiecību izbeigšanas labumu uzskaitē

791. Pašvaldība var būt apņēmusies veikt maksājumus saviem darbiniekiem, pārtraucot darba attiecības, saskaņā ar tiesību aktiem, līgumu vai citu vienošanos ar darbiniekiem. Šādi maksājumi ir darba attiecību izbeigšanas labumi.

792. Pašvaldība atzīst saistības par darba attiecību izbeigšanas labumiem un attiecīgos pamatdarbības izdevumus tikai tad, ja pašvaldībai ir apņēmusies izbeigt darba attiecības vai ja darbinieks pieņem lēmumu brīvprātīgi aiziet no darba, pretī saņemot šos labumus.

793. Pašvaldības apņemšanos izbeigt darba attiecības raksturo tas, ka pašvaldībai ir detalizēts oficiāls plāns darba attiecību izbeigšanai un tai nav iespēja plānu atsaukt, piemēram, pašvaldības pieņemts lēmums par darba attiecību izbeigšanu ar konkrēto darbinieku vai darbinieku kopumu. Darba attiecību izbeigšanas plānā (lēmumā) jābūt iekļautai vismaz šādai informācijai:

- 793.1. to darbinieku darbavieta, amats un aptuvenš skaits, ar kuriem darba attiecības tiks izbeigtas;
- 793.2. darba attiecību izbeigšanas labumi katram amatam;
- 793.3. plāna īstenošanas laiks (termiņi).

794. Maksājumi par saistībām pret darbiniekiem sakarā ar darba attiecību izbeigšanu parasti ir vienreizēji maksājumi, bet dažreiz tajos iekļauj arī papildsummas, kas tieši vai netieši saistītas ar pēcnodarbinātības labumu plānu, vai darbinieka algu līdz noteikta darba uzteikuma termiņam, ja darbinieks vairs neveic turpmāku darbu, kas pašvaldībai radītu saimnieciskos labumus.

795. Saistības pret darbiniekiem sakarā ar darba attiecību izbeigšanu nedod pašvaldībai nākotnes saimnieciskos labumus, un pašvaldība tos uzreiz atzīst par izdevumiem.

796. Pašvaldība atzīst saistības par darba attiecību izbeigšanas labumiem un attiecīgos pamatdarbības izdevumus datumā, kurā stājas spēkā detalizēts oficiāls plāns darba attiecību izbeigšanai, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>7000*</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>5610** vai</i>	<i>Norēķini par darba samaksu</i>
	<i>5400** vai</i>	<i>Uzkrātās saistības</i>
<i>K</i>	<i>5720</i>	<i>Nodokļi, sociālās apdrošināšanas maksājumi un citi maksājumi</i>

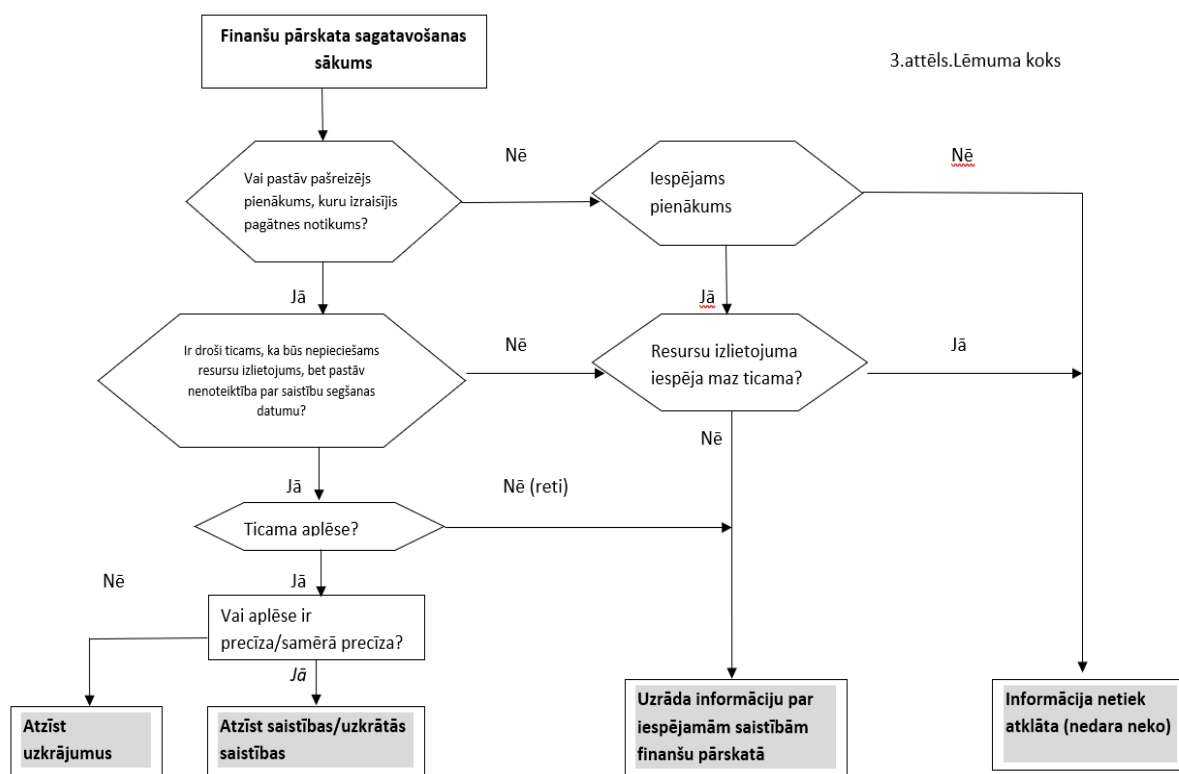
* pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai

** pašvaldība norēķiniem par darba samaksu un ieturējumiem uzskaitē var izmantot analītiskos kontus atbilstoši iestādes izstrādātajiem grāmatvedības noteikumiem

797. Pašvaldība aprēķina saistību/uzkrāto saistību (vai uzkrājumu) summu pret darbiniekiem sakarā ar darba attiecību izbeigšanu saskaņā ar darba attiecību izbeigšanas plānu un gadījumā, ja saistību summas pret darbiniekiem sakarā ar darba attiecību izbeigšanu maksājuma termiņš iestāsies vēlāk nekā 12 mēnešus pēc pārskata perioda beigām, diskontē to ar Valsts kases tūmekļa vietnē publicēto diskonta likmi, kas uzrāda naudas vērtību laikā.

798. Katrā gadījumā, ja pastāv nenoteiktība attiecībā uz saistību pret darbiniekiem sakarā ar darba attiecību izbeigšanu apjomu, kuru pašvaldībai būs pienākums nodrošināt, pašvaldība izvērtē, vai atzīstamas saistības/uzkrātās saistības vai uzkrājumi, vai zembilancē uzrādāma informācija par

iespējamām saistībām. Pašvaldība veic izvērtējumu saskaņā ar lēmumu koku, kas sniegts 16. attēlā.

12.9. Citu darbinieku ilgtermiņa labumu uzskaitē

799. Citi darbinieku ilgtermiņa labumi ir tādi labumi, kas nav pēcnodarbinātības labumi un darba attiecību izbeigšanas labumi un kuru maksājuma termiņš iestājas vēlāk nekā 12 mēnešus pēc tā perioda beigām, kurā darbinieki veic attiecīgo darbu.

800. Citi darbinieku ilgtermiņa labumi ir, piemēram:

800.1. apmaksāti ilgstoši kavējumi, piemēram, mācību atvaļinājums;

800.2. ilgstošas invaliditātes labumi;

800.3. prēmijas, kas maksājamas 12 mēnešu laikā vai ilgāk pēc perioda beigām, kurā darbinieki veic attiecīgo darbu;

800.4. atliktā atlīdzība, ko izmaksā 12 mēnešus vai vēlāk pēc perioda beigām, kurā tā nopelnīta;

800.5. atlīdzība, kas pašvaldībai jāmaksā līdz brīdim, kad tās bijušais darbinieks uzsāk jaunas darba attiecības, *piemēram, kompensācija darbiniekam par konkurences ierobežojumu, nestrādājot konkrētu laika periodu konkrētā darbības sfērā.*

801. Pašvaldība aprēķina savu pienākumu attiecībā uz citām ilgtermiņa saistībām pret darbiniekiem pašreizējo vērtību pārskata perioda beigās un aprēķināto summu atzīst par saistībām.

12.10. Saistību pret darbiniekiem par darba samaksu inventarizācija

802. Pašvaldība veic visu saistību inventarizāciju, pārbaudot attiecīgos aprēķinus saskaņā ar attaisnojuma dokumentiem. Inventarizējot norēķinus, pēc attiecīgajiem dokumentiem pārbauda grāmatvedības kontos uzrādītās summas. Uzkrātās saistības par darbinieku neizmantotajiem atvaļinājumiem pārskata periodā pašvaldība inventarizē, veicot aprēķinus.

803. Pašvaldība sagatavo inventarizācijas sarakstu, kurā uzskaita saistību atlikumus katram darījuma partnerim.

804. Saistību atlikumus finanšu pārskatā pašvaldība uzrāda atbilstoši attaisnojuma dokumentiem un ierakstiem grāmatvedības reģistros. Strīda gadījumos saistību atlikumus bilanci norāda atbilstoši iestādes grāmatvedības datiem.

805. Pārskata gada beigās veic grāmatvedības uzskaites informācijas salīdzināšanu par pārskata gadā veiktajiem maksājumiem un maksājumu saistībām pārskata gada 31.decembrī. Ja grāmatvedības uzskaites dati nesakrīt ar VID EDS datiem, tad izvērtē nesakrītību iemeslu. Ja dati nesakrīt, jo aplēsi par nodokļa vai cita maksājuma saistībām atbilstoši normatīviem aktiem atzīst dažādos periodos (piemēram, pašvaldības maksājumu saistības atzīst atbilstoši attaisnojuma dokumentam par darījumu, kuru apliek ar nodokli, bet VID – atbilstoši saņemtai nodokļa deklarācijai), pašvaldība savus grāmatvedības uzskaites datus nekoriģē.

806. Ja pašvaldība nepiemēro 760. un 761 punktā minēto kārtību maksājumu uzskaitē vienotajā nodokļu kontā, tad pašvaldība pēc grāmatvedības uzskaites informācijas pārskata gada beigās salīdzināšanas ar VID EDS datiem par nodokļu un citu maksājumu valsts budžetā saistībām, koriģē grāmatvedības uzskaites datus atbilstoši VID EDS reģistrētajiem datiem par aprēķinātajiem nodokļiem un maksājumu saistībām.

807. Ja saskaņā ar VID EDS datiem pašvaldībai uz pārskata perioda beigām ir maksājumu saistības par nodokļiem, kas aprēķināti par decembri un iemaksāti vienotajā nodokļu kontā decembrī, pašvaldības grāmatvedības uzskaitē pārskata gada beigās par decembri aprēķināto maksājumu saistību summu uzrāda saistību sastāvā, bet par decembri samaksāto nodokļu summu uzrāda prasību sastāvā.

808. Ja pēc salīdzināšanas nepieciešams koriģēt saistības par nodokļu un citiem maksājumiem valsts budžetā pārskata perioda beigās, pašvaldība veic šādas korekcijas grāmatvedības uzskaitē:

<i>D</i>	<i>2370</i>	<i>Pārmaksātie nodokļi, nodevas un citi maksājumi budžetos</i>
<i>K</i>	<i>5610**</i>	<i>Nodokļi, sociālās apdrošināšanas maksājumi un citi maksājumi</i>

***pašvaldība norēķiniem par darba samaksu un ieturējumiem uzskaitē var izmantot analītiskos kontus atbilstoši iestādes izstrādātajai grāmatvedības politikai*

809. Grāmatvedības uzskaites datus pārskata perioda beigās un VID EDS datus salīdzina pēc deklarāciju iesniegšanas par attiecīgo pārskata periodu un tās reģistrācijas VID EDS.

12.11. Informācijas uzrādīšana

810. Pašvaldība vadās pēc sadaļas "Saistību uzskaitē" un "Uzkrājumi, iespējamās saistības un iespējamie aktīvi" noteiktajiem vispārīgajiem saistību un uzkrājumu informācijas uzrādīšanas principiem katrā konkrētā gadījumā.

13. Nomas uzskaitē

13.1. Mērķis

811. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt principus finanšu un operatīvās nomas uzskaitē budžeta iestādēs.

13.2. Sfēra

812. Šī sadaļa nosaka nomas uzskaites principus un ar to uzskaiti saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsaucē uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumenta paraugiem, praktiskiem piemēriem un informācijas atklāšanas paraugiem.

13.3. Definīcijas

Finanšu noma	noma, kas būtībā nodod nomniekam visus aktīva īpašuma tiesībām raksturīgos riskus un atlīdzības. Īpašuma tiesības var tikt vai netikt nodotas.
Lietderīgās lietošanas laiks	aplēstais atlikušais laika periods no nomas termiņa sākuma, kura laikā paredzams, ka pašvaldība izmantos aktīvā ietvertos saimnieciskos labumus, un kas nav atkarīgs no nomas līguma termiņa.
Minimālie nomas maksājumi	maksājumi nomas termiņa laikā, kurus maksā nomnieks vai kurus no viņa var pieprasīt, izņemot papildu nomas maksu, pakalpojumu izmaksas un nodokļus, kurus maksā iznomātājs un kas ir atlīdzināmi iznomātājam, kopā ar: a) nomniekam – jebkurām summām, kuras ir garantējis nomnieks vai ar nomnieku saistīta persona; b) iznomātājam – jebkuru atlikušo vērtību, kuru iznomātājam ir garantējis nomnieks vai ar nomnieku saistīta persona, vai neatkarīga trešā persona, kas ir finansiāli spējīga pildīt pienākumus saskaņā ar garantiju; c) maksājumiem nomas termiņa laikā un aktīva pirkšanas maksājumu, ja nomniekam ir iespēja pirkt aktīvu par cenu, kas varētu būt pietiekami zemāka par patieso vērtību datumā, kad šo iespēju var izmantot, un nomas uzsākšanas datumā pastāv pamatota noteiktība, ka nomnieks šo iespēju izmantos.
Neatceļamā noma	noma, kuru var atcelt, tikai ja: a) īstenojas kāda situācija, kuras īstenošanās varbūtība bijusi neliela; b) ir iznomātāja atļauja; c) nomnieks uzsāk jaunu nomu ar to pašu iznomātāju par to pašu vai līdzvērtīgu aktīvu; d) nomnieks samaksā tādu papildu summu, ka jau nomas sākumā pastāv pamatota noteiktība, ka noma turpināsies.
Noma	līgums, ar kuru iznomātājs par vienu vai vairākiem nomas maksājumiem (atlīdzību) nodod nomniekam tiesības lietot aktīvu līgumā noteiktu laika periodu.
Nomas uzsākšanas datums	agrākais no diviem šādiem datumiem: 1) nomas līguma parakstīšanas datums; 2) cita tiesību akta datums, ar kuru puses apņēmušās pildīt galvenos nomas noteikumus.
Nomas termiņa sākums	datums, no kura nomnieks ir tiesīgs lietot nomāto aktīvu. Tas ir nomas sākotnējās atzīšanas datums (t.i., nomas aktīvu, saistību, kā arī nomas ieņēmumu vai izdevumu atzīšanas datums).

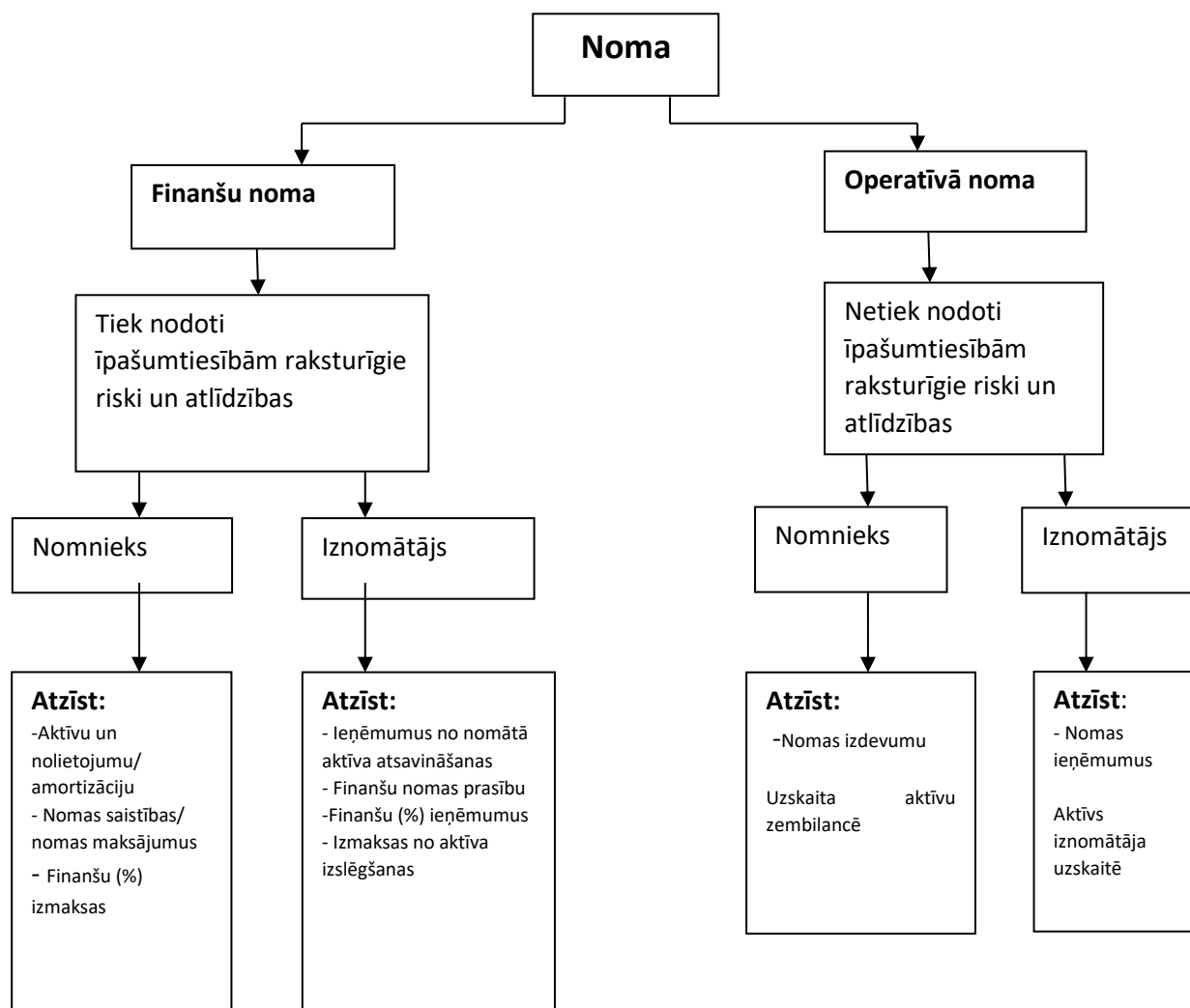
Nomas termiņš	laika periods, uz kuru nomnieks ir noslēdzis līgumu par aktīvu nomu, kā arī visi turpmākie termiņi, kuros nomniekam ir iespēja turpināt aktīva nomu ar vai bez turpmākajiem maksājumiem, ja nomas uzsākšanas datumā ir pietiekams pamats uzskatīt, ka nomnieks šādu iespēju izmantos.
Operatīvā noma	noma, kas nav finanšu noma un kas būtībā nenodod nomniekam visus aktīva īpašuma tiesībām raksturīgos riskus un atlīdzības.
Papildus nomas maksājums	nomas maksājumu daļa, kuras lielums nav iepriekš noteikts, bet ir pamatots ar vienu vai vairāku faktoru (izņemot laika faktoru), piemēram, lietošanas intensitātes, cenu indeksu vai tirgus procentu likmju, ietekmi.
Saimnieciskās izmantošanas laiks	laika periods, kurā sagaidāms, ka no aktīva varēs gūt saimnieciskos labumus viens vai vairāki lietotāji, vai laika periods, kurā tiek iegūts ražošanas vai līdzīgu vienību skaits, ko no aktīva plāno iegūt viens vai vairāki lietotāji.
Sākotnējās tiešās izmaksas	papildu izmaksas, kas tieši attiecināmas uz nomas līguma nosacījumu saskaņošanu un nomas līguma noslēgšanu.

13.4. Izņēmumi

813. Šī sadaļa neattiecas uz īpašumu nomas darījumiem par neatjaunojamo dabas resursu izpēti vai izmantošanu un licenču nomas darījumiem par kinofilmu, videoierakstu, lugu, manuskriptu, patentu un autortiesību izmantošanu. Minēto darījumu uzskaitē pašvaldība vadās pēc prasībām, kas noteiktas citās sadaļās, piemēram, "Nemateriālo ieguldījumu uzskaitē", "Pamatlīdzekļu uzskaitē" u.c.

814. Šajā Politikā noteiktās prasības neattiecas uz operatīvajā nomā nodoto un finanšu nomā iegūto ilgtermiņa nefinanšu aktīvu turpmāko novērtēšanu. Pašvaldība šādu ilgtermiņa nefinanšu aktīvu turpmāko novērtēšanu veic saskaņā ar attiecīgajām sadaļām, kas nosaka ilgtermiņa nefinanšu ieguldījumu uzskaiti.

13.5. Nomas uzskaites lēmuma koks

17. attēls. Nomas uzskaites lēmuma koks

13.6. Nomas klasifikācija

815. Nomu klasificē atbilstoši iznomātā aktīva īpašuma tiesībām raksturīgo risku un atlīdzības sadalījumam starp iznomātāju un nomnieku:

815.1. riski ietver iespējamās dīkstāves vai tehnoloģiskās novecošanās dēļ radītos zaudējumus vai mainīgo ekonomisko apstākļu ietekmes radītās iespējamās vērtības izmaiņas;

815.2. atlīdzība ietver ieguvumu attiecībā uz aktīva saimniecisko labumu nesošām darbībām tā saimnieciskās izmantošanas laikā, kā arī ieņēmumus no aktīva vērtības pieauguma vai aktīva atsavināšanas nomas termiņa beigās.

816. Nomu klasificē nomas uzsākšanas datumā – nomas līguma vai cita tiesību akta parakstīšanas datumā, ņemot vērā līdz nomas termiņa sākumam veiktos grozījumus līgumā. Šajā datumā nomu klasificē kā operatīvo vai finanšu nomu.

817. Nomu klasificē kā finanšu nomu, ja:

817.1. ar to pēc būtības nodod nomniekam visus īpašuma tiesībām raksturīgos riskus un atlīdzības, neņemot vērā īpašuma tiesību nodošanu, un

817.2. tā atbilst vismaz vienam no normatīvajos aktos noteiktajiem finanšu nomas kritērijiem (skat. 821. punktu).

818. Nomu klasificē kā operatīvo nomu, ja tās ietvaros nomniekam pēc būtības netiek nodoti visi īpašuma tiesībām raksturīgie riski un atlīdzības, neņemot vērā īpašuma tiesību nodošanu.

819. Būtiskākās finanšu nomas un operatīvās nomas pazīmes uzrādītas 18. attēlā.

820. Nomas klasifikāciju par operatīvo vai finanšu nomu nosaka darījuma būtība, nevis līguma juridiskā forma.

821. Pašvaldība izvērtē un nomu klasificē kā finanšu nomu, ja ar to pēc būtības nodod nomniekam visus īpašuma tiesībām raksturīgos riskus un atlīdzības, neņemot vērā īpašuma tiesību nodošanu, kā arī pašvaldība izvērtē, vai finanšu noma atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

821.1. nomātā aktīva īpašuma tiesības tiks nodotas nomniekam līdz nomas termiņa beigām;

821.2. nomniekam ir iespēja nopirkt aktīvu par cenu, kas datumā, kad šo iespēju varēs izmantot, būtu pietiekami zemāka par aktīva patieso vērtību, lai nomas uzsākšanas datumā pastāvētu pamatota noteiktība, ka nomnieks šo iespēju izmantos;

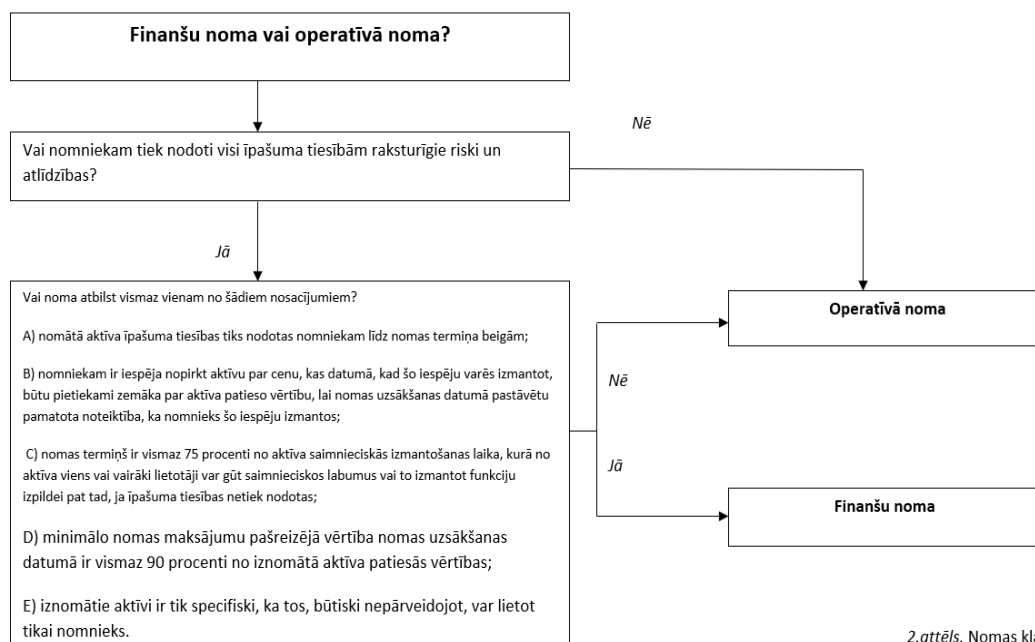
821.3. nomas termiņš ir vismaz 75 procenti no aktīva saimnieciskās izmantošanas laika, kurā viens vai vairāki lietotāji no aktīva var gūt saimnieciskos labumus vai to izmantot funkciju izpildei arī tad, ja īpašuma tiesības netiek nodotas;

821.4. minimālo nomas maksājumu pašreizējā vērtība nomas uzsākšanas datumā ir vismaz 90 procenti no iznomātā aktīva patiesās vērtības;

821.5. iznomātie aktīvi ir tik specifiski, ka, būtiski nepārveidojot, tos var lietot tikai nomnieks.

822. Nomu klasificē par operatīvo nomu, ja pastāv pazīmes, kas liecina, ka nomas ietvaros pēc būtības visi īpašuma tiesībām raksturīgie riski un atlīdzības netiek nodoti nomniekam.

823. Ja nomas laikā nomnieks un iznomātājs vienojas grozīt nomas noteikumus tādā veidā, ka nomu klasificētu citādi, ja grozītie noteikumi būtu bijuši spēkā nomas uzsākšanas datumā, tad pārskatītais līgums tiek uzskatīts par jaunu līgumu tā termiņa laikā. Savukārt, ja nomas laikā konstatē aplēšu izmaiņas (piemēram, lietderīgā lietošanas laika aplēses vai iznomātā aktīva atlikušās vērtības aplēses) vai apstākļu izmaiņas (piemēram, nomnieka saistību neizpilde), uzskaites nolūkā jaunu nomas klasifikāciju neveic.

2.attēls. Nomas klasifikācija

824. Ja nomas līgums ietver gan zemes, gan būvju nomu, nomu klasificē atsevišķi šādā kārtībā:

824.1. būvju nomu klasificē saskaņā ar nomas kritērijiem;

824.2. zemes nomai veic sekojošu izvērtējumu:

824.2.1. aprēķina līgumā noteiktos minimālos nomas maksājumus;

824.2.2. minimālo nomas maksājumu summu sadala proporcionāli zemes un būvju patiesajai vērtībai nomas uzsākšanas datumā;

824.2.3. diskontē zemes un būvju minimālo nomas maksājumu proporcionāli attiecināto daļu, piemērojot nomas līgumā ietverto procentu likmi;

824.2.4. salīdzina zemes proporcionāli sadalīto minimālo nomas maksājumu diskontēto vērtību (zemes vērtība) ar līguma kopējo minimālo nomas maksājumu diskontēto vērtību (līguma vērtība) un ja:

824.2.4.1. zemes vērtība ir mazāka par 10 procentiem no līguma vērtības, zemes nomu klasificē tāpat kā būvju nomu;

824.2.4.2. zemes vērtība ir lielāka par 10 procentiem no līguma vērtības, zemes nomu klasificē, izvērtējot finanšu nomas kritērijus. 821. punktā minētā kritērija izvērtēšanai par zemes saimnieciskās izmantošanas laiku pieņem būvju saimnieciskās izmantošanas laiku.

13.7. Finanšu nomas uzskaitē

825. Ja nomu klasificē par finanšu nomu, iznomātājs un nomnieks nomas uzsākšanas datumā attiecīgi nosaka nomas termiņa sākumā atzīstamos aktīvus, saistības, ieņēmumus, izdevumus.

13.7.1. Finanšu nomas uzskaitē no nomnieka puses

826. Lai gan nomas līguma juridiskā forma nosaka, ka nomnieks nevar iegūt nomātā aktīva īpašuma tiesības, finanšu nomas būtība paredz, ka nomnieks no nomātā aktīva lietošanas iegūst saimniecisko labumu lielākajā daļā šī aktīva saimnieciskās izmantošanas laika, apmaiņā pret to uzņemoties pienākumu maksāt par šīm tiesībām summu, kas ir aptuveni vienāda ar aktīva patieso vērtību nomas uzsākšanas brīdī, kā arī maksu par finansējuma izmantošanu (finansēšanas izdevumus).

827. Nomas termiņa sākumā pašvaldība (nomnieks) atzīst iegādātos aktīvus un attiecīgās finanšu nomas saistības. Nomas saistības tiek sadalītas īstermiņa un ilgtermiņa saistībās.

828. Nomas uzsākšanas datumā nomnieks atzīst nomāto aktīvu ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā un saistības par nomu ilgtermiņa un īstermiņa saistību sastāvā, summējot veicamo minimālo nomas maksājumu pašreizējo vērtību un sākotnējās tiešās darījuma izmaksas, piemēram, komisijas maksas vai nomas noformēšanas pakalpojuma maksas. Nomas darījuma ietvaros veiktu sākotnējo iemaksu ietver minimālo nomas maksājumu summas pašreizējā vērtībā un uzskaita kā minimālo nomas maksājumu daļu.

829. Minimālo nomas maksājumu pašreizējās vērtības aprēķināšanai lieto nomas līgumā noteikto procentu likmi. Ja nomas darījumā piemēroto procentu likmi nav iespējams noteikt, piemēro atbilstošu Valsts kases tīmekļvietnē publicēto procentu likmi.

830. Pašvaldība nomas uzsākšanas datumā veic sekojošu grāmatojumu, atzīstot aktīvu un saistības par nomu minimālo nomas maksājumu pašreizējā vērtībā:

<i>D</i>	<i>1100</i>	<i>Nemateriālie ieguldījumi</i>
	<i>vai</i>	<i>vai</i>
	<i>1200</i>	<i>Pamatlīdzekļi</i>
<i>K</i>	<i>5135</i>	<i>Ilgtermiņa saistības par finanšu nomu</i>
<i>K</i>	<i>5315</i>	<i>Īstermiņa saistības par finanšu nomu</i>

831. Finanšu nomas ietvaros katrā pārskata periodā veidojas nolietojamo aktīvu nolietojuma izmaksas, kā arī finansēšanas izdevumi.

832. Ja ir pietiekama pārlicība, ka nomnieks nomas termiņa beigās iegūs aktīva īpašuma tiesības, nomātā aktīva sagaidāmais nolietojuma periods ir nomātā aktīva lietderīgās lietošanas laiks. Ja šādas pārlicības nav, tad nomātā aktīva nolietošanas periods ir nomas termiņa laiks.

833. Tālāko nemateriālo ieguldījumu vai pamatlīdzekļa uzskaiti pašvaldība veic saskaņā ar sadaļu "Nemateriālo ieguldījumu uzskaitē" un sadaļu "Pamatlīdzekļu uzskaitē".

834. Nomātajiem nolietojamiem aktīviem piemēro tādus pašus nolietojuma aprēķināšanas principus, kādi ir noteikti nomnieka īpašumā esošiem aktīviem, un atzītais nolietojums vai amortizācija jāaprēķina saskaņā ar sadaļu "Pamatlīdzekļu uzskaitē" un "Nemateriālo ieguldījumu uzskaitē" prasībām.

835. Finanšu nomas (Nomas) procentu maksājumus atzīst finanšu izdevumos periodā, kad tie radušies, neatkarīgi no tā, vai nauda ir samaksāta, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	8220	<i>Procentu izdevumi</i>
<i>K</i>	5317	<i>Saistības par procentu un citiem maksājumiem</i>

Pārskata perioda beigās pašvaldība aprēķina to finanšu nomas saistību daļu, kura atmaksājama 12 mēnešu laikā no bilances datuma, un veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	5135	<i>Ilgtermiņa saistības par finanšu nomu</i>
<i>K</i>	5315	<i>Īstermiņa saistības par finanšu nomu</i>

836. Minimālos nomas maksājumus sadala un attiecina uz finansēšanas izdevumiem un nenokārtoto saistību samazinājumu. Finansēšanas izdevumus sadala pa periodiem nomas termiņa laikā tā, lai saistību atlikumam veidotos nemainīga periodiska procentu likme. Papildus nomas maksājumus iekļauj izdevumos periodā, kad tie radušies.

837. Nomātā aktīva pārskata periodā atzītā nolietojuma izdevumu un attiecīgajā periodā radušos saistību finansēšanas izdevumu summa parasti nesakrīt ar šajā periodā veicamajiem nomas maksājumiem. Tādējādi nomātā aktīva un attiecīgo nomas saistību summas nomas termiņa laikā parasti nav vienādas.

838. Pārskata gada beigās pašvaldība veic nomas aktīva vērtības samazināšanās pārbaudes, lai noteiktu, vai nomātā aktīva vērtība nav samazinājusies, atbilstoši sadaļā "Nemateriālo ieguldījumu uzskaitē" un sadaļā "Pamatlīdzekļu uzskaitē" noteiktajiem principiem.

13.7.2. Finanšu nomas uzskaitē no iznomātāja puses

839. Iznomātājs finanšu nomas (Nomas) līgumu uzskaita atbilstoši šādiem nosacījumiem:

839.1. nomas termiņa sākumā atzīst prasības un pārējos ieņēmumus vērtībā, kas vienāda ar minimālo nomas maksājumu kopsummu, kas diskontēta ar nomas līgumā noteikto procenta likmi. Ja procentu likmi nav iespējams noteikt, piemēro atbilstošu Valsts kases tīmekļvietnē publicētu procentu likmi. Sākotnējās tiešās darījuma izmaksas atskaita no prasību vērtības, samazinot nomas termiņa laikā atzīto ieņēmumu summu;

839.2. iznomāto aktīvu izslēdz no uzskaites un atzīst pārējos izdevumus;

839.3. sākotnēji atzītās prasības turpmāk novērtē amortizētajā vērtībā – pārskata gadā palielina par finanšu ieņēmumiem, kurus aprēķina, piemērojot nomas līgumā ietvertu procentu likmi, un samazina par saņemtajiem maksājumiem no nomnieka.

840. Atsevišķos gadījumos pašvaldības, kurām tradicionāli piederējuši tādi infrastruktūras aktīvi kā autoceļi, dambji un ūdens attīrīšanas iekārtas un kuras šos aktīvus arī ir izmantojušas, vairs pilnībā neuzņemas visas šo aktīvu īpašuma tiesības un saimniecisko atbildību par tiem.

Pašvaldības var atsavināt esošos infrastruktūras aktīvus privātajam sektoram, tos pārdodot vai noslēdzot finanšu nomas līgumus.

841. Finanšu nomas ietvaros iznomātājs būtībā nodod nomniekam visus aktīva īpašuma tiesībām raksturīgos riskus un atbildības. Tādējādi saņemamās nomas maksas iznomātājs uzskaita kā pamatsummas (minimālo nomas maksājumu pašreizējās vērtības) atmaksu un finanšu ieņēmumus, ko veido atbildība par ieguldījumiem un sniegtajiem pakalpojumiem (procentu ieņēmumi).

842. Nomas uzsākšanas datumā pašvaldība, kas ir iznomātājs, atzīst finanšu nomas prasību un pārējos ieņēmumus vērtībā, kas vienāda ar minimālo nomas maksājumu kopsummu, kas diskontēta ar nomas līgumā noteikto procentu likmi, un iznomāto aktīvu izslēdz no uzskaites un atzīst pārējos izdevumus, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot prasības par finanšu nomu:

D	2315	Prasības par finanšu nomu
D	1421	Ilgtermiņa prasības par finanšu nomu
K	8510	Ieņēmumi no atsavināšanai paredzēto nefinanšu aktīvu pārdošanas

Grāmatojums, izslēdzot iznomāto ilgtermiņa ieguldījumu no uzskaites un atzīstot pārējos izdevumus:

D	8610	Izdevumi no nefinanšu aktīvu izslēgšanas
K	2132	Krājumi un ilgtermiņa ieguldījumi atsavināšanai*

**ilgtermiņa ieguldījuma atlikusī uzskaites vērtība, kas iepriekš pārgrāmatota no ilgtermiņa ieguldījumu kontiem apgrozāmo līdzekļu sastāvā.*

13.8. Operatīvās nomas uzskaitē

843. Nomu klasificē kā operatīvo nomu, ja tā pēc būtības nenodod nomniekam visus īpašuma tiesībām raksturīgos riskus un atbildības, arī tad, ja noma atbilst vienam vai vairākiem finanšu nomas kritērijiem.

13.8.1. Operatīvās nomas uzskaitē no nomnieka puses

844. Operatīvās nomas maksājumus (izņemot pakalpojumu izmaksas, piemēram, apdrošināšanas izmaksas un nomātā aktīva uzturēšanas izmaksas, kuras tiek atzītas periodā, kad tiek saņemts pakalpojums) atzīst kā pamatdarbības izdevumus lineāri nomas termiņa laikā.

845. Ja operatīvās nomas ņēmējs saskaņā ar līgumu veic nomas maksājumus, izdevumus atzīst periodā, kad saņemts nomas pakalpojums, vai saskaņā ar līguma nosacījumiem, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	7000*	Pamatdarbības izdevumi
K	5316	Īstermiņa saistības par operatīvo nomu

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

D	7000*	Pamatdarbības izdevumi
K	5424	Uzkrātās saistības norēķiniem ar piegādātājiem un darbuzņēmējiem

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

846. Aktīvus, kas iegūti operatīvās nomas ietvaros, pašvaldība uzskaita zembilancē atbilstoši nomas līgumā vai komisijas vai speciālista noteiktajai vērtībai. Nekustamos īpašumus, kas 376 iegūti operatīvajā nomā, novērtē to aktuālajā kadastrālajā vērtībā. Šī uzskaitē tiek veikta zembilances kodā 0100 "Nomātie aktīvi".

847. Pašvaldība zembilancē uzskaita nākotnes operatīvās nomas maksājumus neatceļamās nomas apmērā. Šī uzskaitē tiek veikta zembilances kodā 9550 "Nākotnes nomas maksājumi".

13.8.2. Operatīvās nomas uzskaitē no iznomātāja puses

848. Iznomātājs operatīvajā nomā iznomāto aktīvu klasificē atbilstoši aktīva veidam (piemēram, transportlīdzeklis). Zemi un būves, kā arī to neatņemamas sastāvdaļas klasificē ieguldījumu īpašumu vai pamatlīdzekļu sastāvā atbilstoši ieguldījumu īpašumu un pamatlīdzekļu klasifikācijas prasībām.

849. Iznomātājs operatīvās nomas ieņēmumus atzīst kā pārskata perioda pamatdarbības ieņēmumus lineāri nomas termiņa laikā.

850. Ja iznomātājs saskaņā ar līgumu saņem nomas maksājumus, ieņēmumus atzīst periodā, kad sniegts nomas pakalpojums, vai saskaņā ar līguma nosacījumiem, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2316	Prasības par operatīvo nomu
K	6000*	Pamatdarbības ieņēmumi

* pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības ieņēmumu uzskaitē atbilstoši budžeta ieņēmumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai

851. Nomas ieņēmumus (izņemot ieņēmumus no sniegtajiem pakalpojumiem, piemēram, iznomātā aktīva apdrošināšanu un uzturēšanu) nomas termiņa laikā atzīst pēc lineārās metodes pat tad, ja maksājumus nesaņem pēc šīs metodes, veicot sekojošu grāmatojumu:

Grāmatojums, ja maksājums saņemts avansā:

D	5910	Nākamo periodu ieņēmumi un saņemtie avansa maksājumi
K	6000*	Pamatdarbības ieņēmumi

* pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības ieņēmumu uzskaitē atbilstoši budžeta ieņēmumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai

Grāmatojums, ja maksājums nav saņemts un maksāšanai paredzētais attaisnojuma dokuments nav izsniegts:

D	2360	Uzkrātie ieņēmumi
K	6000*	Pamatdarbības ieņēmumi

* pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības ieņēmumu uzskaitē atbilstoši budžeta ieņēmumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai

852. Izmaksas, tai skaitā nolietojuma vai amortizācijas izmaksas, kas rodas, gūstot nomas ieņēmumus, atzīst pamatdarbības izdevumos to rašanās laikā, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	7000*	Pamatdarbības izdevumi
K	1190	Nemateriālo ieguldījumu amortizācija un vērtības
	vai	samazinājums vai
	1290	Pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums un vērtības
	vai	samazinājums vai
	1590	Ieguldījuma īpašumu nolietojums un vērtības samazinājums

* pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai

853. Iznomātāja sākotnējās tiešās izmaksas, kas radušās sakarā ar vienošanos par nomu (piemēram, juridiskās izmaksas, kas saistītās ar līguma sagatavošanu), atzīst aktīva atsevišķā postenī (nākamo periodu izdevumi) un atzīst izdevumus nomas termiņa laikā uz tādiem pašiem nosacījumiem kā atzīst nomas ienākumus.

Grāmatojums, veicot maksājumu:

<i>D</i>	2420	<i>Avansa maksājumi par pakalpojumiem un citi nākamo periodu izdevumi</i>
<i>K</i>	2620	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>

Grāmatojums, atzīstot izdevumus nomas termiņa laikā:

<i>D</i>	7000*	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	2420	<i>Avansa maksājumi par pakalpojumiem un citi nākamo periodu izdevumi</i>

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

854. Iznomātajiem aktīviem piemēro tādus pašus nolietojuma vai amortizācijas aprēķināšanas principus, kādi ir noteikti citiem līdzīgiem aktīviem, un nolietojums vai amortizācija atkarībā no apstākļiem jāaprēķina saskaņā ar sadaļās "Pamatlīdzekļu uzskaitē", "Nemateriālo ieguldījumu uzskaitē" vai "Ieguldījuma īpašumu uzskaitē" noteiktajiem uzskaites principiem.

855. Lai noteiktu, vai iznomātā aktīva vērtība nav samazinājusies, pašvaldība veic vērtības samazināšanās pārbaudes pārskata gada beigās saskaņā ar sadaļās "Pamatlīdzekļu uzskaitē", "Nemateriālo ieguldījumu uzskaitē" vai "Ieguldījuma īpašumu uzskaitē" noteiktajiem uzskaites principiem.

13.9. Inventarizācija

856. Lai nodrošinātu, ka pašvaldības pārskatos ir uzrādīta pilnīga informācija par visiem finanšu nomas un operatīvās nomas līgumiem, pārskata gada beigās pašvaldība veic nomas līgumu inventarizāciju.

857. Pašvaldība nodrošina finanšu nomā saņemto un operatīvajā nomā nodoto ilgtermiņa ieguldījumu inventarizāciju atbilstoši sadaļās "Pamatlīdzekļu uzskaitē", "Nemateriālo ieguldījumu uzskaitē" un "Ieguldījumu uzskaitē" noteiktajiem principiem.

858. Pašvaldība nodrošina to aktīvu inventarizāciju, kas atrodas pašvaldības lietošanā, pamatojoties uz operatīvās nomas līgumiem, un uzrāda nomātos aktīvus zembilances kodā 0100 "Nomātie aktīvi".

859. Pašvaldība veic nomas prasību un saistību inventarizāciju, pārbaudot grāmatvedības kontos uzrādītās summas atbilstoši attiecīgajiem dokumentiem un saskaņojot tās ar darījumu partneriem.

860. Vispārīgie principi prasību un saistību inventarizācijai aplūkoti sadaļās "Prasību uzskaitē" un "Saistību uzskaitē".

13.10. Informācijas uzrādīšana

861. Pašvaldība uzrāda sekojošu informāciju finanšu pārskatā par nomu:

861.1. bilancē uzrāda informāciju par nomas līgumu ietvaros uzskaitītajām saistībām un prasībām saskaņā ar vispārīgajiem saistību un prasību uzrādīšanas principiem. Saistības bilancē norāda amortizētajā vērtībā. Prasības norāda neto vērtībā, kas aprēķināta, no uzskaites vērtības atskaitot vērtības samazinājumu. Vienlaikus pašvaldība uzrāda informāciju bilancē par finanšu nomā saņemtajiem ilgtermiņa ieguldījumiem un operatīvajā nomā nodotajiem ilgtermiņa ieguldījumiem. Ilgtermiņa ieguldījumus bilancē norāda atlikušajā vērtībā, ko aprēķina, no sākotnējās vērtības atskaitot nolietojumu (amortizāciju) un vērtības samazinājumu.

861.2. grāmatvedības uzskaites principu aprakstā sniedz informāciju sadalījumā pa finanšu pārskatu posteņiem par finanšu nomas un operatīvās nomas darījumu klasifikāciju, novērtēšanu un uzrādīšanu finanšu pārskatā.

862. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikumā sniedz sekojošu informāciju visaptverošajā piezīmē V3.piezīmē "Finanšu noma":

862.1. informācija par finanšu nomā nodotajiem aktīviem un saņemamajiem maksājumiem;

862.2. informācija par finanšu nomā saņemtajiem aktīviem un veicamiem maksājumiem;

862.3. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

863. Papildus pašvaldība finanšu pārskata pielikumā sniedz sekojošu informāciju visaptverošajā piezīmē V4.piezīmē "Operatīvā nomav":

863.1. informācija par operatīvajā nomā nodotajiem aktīviem un saņemamajiem maksājumiem;

863.2. informācija par operatīvajā nomā saņemtajiem aktīviem un veicamiem maksājumiem;

863.3. citu informāciju pārskatu lietotājiem.

864. Pašvaldība sniedz informāciju finanšu pārskata posteņu strukturizētajā skaidrojumā saskaņā ar Valsts kases sagatavotajām finanšu pārskata posteņu strukturizētā skaidrojuma sagatavošanas vadlīnijām, kas publicētas Valsts kases tīmekļa vietnē.

14. Finanšu instrumentu uzskaitē

14.1. Mērķis

865. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt principus finanšu instrumentu uzskaitē budžeta iestādēs.

14.2. Sfēra

866. Šī sadaļa nosaka sekojošu finanšu instrumentu uzskaites principus un ar to uzskaitē saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauces uz uzskaitē reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus, praktiskus piemērus un informācijas atklāšanas paraugus:

866.1. finanšu ieguldījumi (piemēram, aizdevumi, ieguldījuma vērtspapīri, noguldījumi), izņemot ieguldījumus radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās, kuru uzskaites prasības ietvertas sadaļā "Līdzdalības radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās uzskaitē";

866.2. prasības, kas radušās aktīva atsavināšanas rezultātā, ja maksājumu atliek ilgāk nekā 12 mēnešus;

866.3. aizņēmumi, saņemtie noguldījumi un emitētie vērtspapīri;

866.4. saistības, kas radušās aktīva iegādes vai izveidošanas rezultātā, ja maksājumu atliek ilgāk nekā 12 mēnešus;

866.5. atvasinātie finanšu instrumenti.

14.3. Definīcijas

Aizņēmumi	finanšu saistības, ko, pamatojoties uz rakstveida līgumu, uzņēmies aizņēmējs, saņemot no aizdevēja naudu un uzņemoties pienākumu noteiktā laikā un kārtībā to atmaksāt aizdevējam.
Aktīvi	resursi, ko pagātnes notikumu rezultātā kontrolē pašvaldība, kuru vērtību var ticami novērtēt un no kuriem nākotnē var sagaidīt saimnieciskos labumus vai ar kuriem var nodrošināt pašvaldības (valsts, nozares vai pašvaldības) funkciju vai deleģēto uzdevumu izpildi:

	☐ ☐ izmantojot preču ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai; ☐ ☐ iznomājot citām personām; ☐ ☐ ☐ izmantojot administratīvām vajadzībām; ☐ ☐ īstenojot valsts un pašvaldību politiku un nodrošinot valsts un pašvaldību budžeta vajadzības.
Aktīvs tirgus	tirgus, kurā darījumi ar aktīviem vai saistībām tiek veikti pietiekami bieži un pietiekamā apjomā, lai pastāvīgi nodrošinātu to cenas noteikšanai nepieciešamo informāciju.
Atvasinātie finanšu instrumenti	finanšu aktīvs un finanšu saistības, ja spēkā ir visi šie nosacījumi: (a) tā vērtība mainās atkarībā no noteiktas procentu likmes, finanšu instrumentu cenas, preču cenas, ārvalstu valūtas kursa, cenu vai likmju indeksa, kredītreitinga vai cita mainīga faktora izmaiņām ar nosacījumu, ka nefinanšu mainīgais faktors nav īpaši attiecināms uz kādu līgumu slēdzošo pusi; (b) sākotnējais neto ieguldījums ir mazāks nekā būtu nepieciešams cita veida līgumu noslēgšanai, kas līdzīgā veidā ir atkarīgi no tirgus faktoru izmaiņām, vai sākotnējais ieguldījums nav nepieciešams; (c) tā norēķins tiek veikts nākotnes datumā.
Darījuma izmaksas	izmaksas, kuras ir tieši attiecināmas uz finanšu aktīva vai finanšu saistību iegādi, emisiju vai atsavināšanu (izslēgšanu no uzskaites), kuras nebūtu radušās, ja pašvaldība nebūtu iegādājusies, emitējusi vai atsavinājusi finanšu instrumentu.
Efektīvā procentu likme	likme, kas precīzi diskontē nākotnē paredzētos maksājumus, lai finanšu instrumenta līguma darbības laikā vienmērīgi atzītu procentu ieņēmumus vai izdevumus.
Efektīvās procentu likmes metode	finanšu instrumentu uzskaites vērtības amortizācijas metode, saskaņā ar kuru nākotnē paredzētos maksājumus diskontē, lai finanšu instrumenta līguma darbības laikā vienmērīgi atzītu procentu ieņēmumus vai izdevumus.
Finanšu aktīvs	aktīvs, kas ir: (a) nauda; (b) citas personas pašu kapitāla instruments – līgums, kas apliecina atlikušo līdzdalību citas personas aktīvos pēc visu saistību atskaitīšanas; (c) līgumā noteiktas tiesības: ✓ saņemt naudas līdzekļus vai citu finanšu aktīvu no citas personas; vai ✓ savstarpēji apmainīt finanšu aktīvus vai finanšu saistības ar citu personu apstākļos, kas pašvaldībai ir potenciāli labvēlīgi; (d) finanšu instruments, ja tas atbilst finanšu instrumenta definīcijai.

Finanšu aktīvu vai finanšu saistību amortizētā vērtība	summa, kurā ir novērtēts finanšu aktīvs vai finanšu saistības pārskata perioda beigās, kuru aprēķina, sākotnējo vērtību palielinot par procentu ieņēmumiem vai izdevumiem un samazinot par saņemtajiem vai veiktajiem maksājumiem un aprēķināto vērtības samazinājumu.
Finanšu garantiju līgums	līgums, kas paredz noteiktu maksājumu veikšanu finanšu garantiju līguma turētājam radīto zaudējumu (izdevumu) kompensēšanai, kas radušies darījuma partnera savlaicīgas nemaksāšanas dēļ, kā paredzēts attiecīgajos parāda instrumenta nosacījumos.
Finanšu instruments	vienošanās, kas vienlaikus vienai personai rada finanšu aktīvu, bet citai personai — finanšu saistības vai pašu kapitāla instrumentu.
Finanšu saistības	a) līgumā noteikts pienākums: ✓ nodot citai personai naudas līdzekļus vai citus finanšu aktīvus; vai ✓ savstarpēji apmainīt finanšu aktīvus vai finanšu saistības ar personu apstākļos, kas pašvaldībai ir potenciāli nelabvēlīgi; b) finanšu instruments, ja tas atbilst finanšu instrumenta definīcijai.
Līdz termiņa beigām turēti ieguldījumi	neatvasināti finanšu aktīvi ar fiksētiem vai nosakāmiem maksājumiem un fiksētu termiņu, kurus pašvaldība plāno un spēj turēt līdz attiecīgā finanšu instrumenta līguma termiņa beigām un pašvaldība būtībā varētu atgūt to uzskaites vērtību.
Pašu kapitāla instruments	līgums, kas apliecina atlikušo līdzdalību citas personas aktīvos pēc visu saistību atskaitīšanas.
Patiesajā vērtībā novērtēti finanšu aktīvi vai finanšu saistības	finanšu aktīvi vai finanšu saistības, kurus tur tirdzniecībai (iegādāti vai radīti ar mērķi paredzamā nākotnē tos pārdot vai atpirkt), kuri ir tirdzniecības portfeļa sastāvdaļa vai kas ir atvasināts finanšu instruments (izņemot finanšu garantiju līgumus) un kuru vērtības izmaiņas atzīst pārskata perioda finanšu ieņēmumos vai izdevumos.
Pārdošanai pieejami finanšu aktīvi	ir tādi neatvasināti finanšu aktīvi, kurus uzskata kā pārdošanai pieejamus un kas nav klasificēti kā aizdevumi un prasības, līdz termiņa beigām turēti ieguldījumi, patiesajā vērtībā novērtēti finanšu aktīvi ar vērtības izmaiņu atzīšanu pārskata perioda ieņēmumos vai izdevumos.
Aizdevumi un prasības	neatvasināti finanšu aktīvi ar fiksētiem vai nosakāmiem maksājumiem, kuri netiek kotēti aktīvā tirgū, vai prasības, kas radušās aktīvu atsavināšanas rezultātā, ja maksājumu atliek ilgāk nekā 12 mēnešus.
Saistības	pašvaldības pašreizējs pienākums, kurš radies pagātnes notikumu rezultātā un kura izpildei ir nepieciešams resursu izlietojums.

14.4. Izņēmumi

867. Šajā sadaļā nav aplūkota finanšu aktīvu un finanšu saistību uzskaitē attiecībā uz:

867.1. ieguldījumiem radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās (skatīt sadaļu "Līdzdalības radniecīgajās un asociētajās kapitālsabiedrībās uzskaitē");

867.2. nomu (skatīt sadaļu "Nomas uzskaitē");

867.3. darbinieku labumiem (skatīt sadaļu "Saistību pret darbiniekiem par darba samaksu uzskaitē");

867.4. prasībām un saistībām pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem (skatīt attiecīgi sadaļu "Prasību uzskaitē, tai skaitā nākamo periodu izdevumu un avansu uzskaitē" vai "Saistību uzskaitē").

14.5. Finanšu instrumentu sākotnējā atzīšana, novērtēšana. Finanšu instrumentu klasifikācija

868. Finanšu instruments ir sekojošs finanšu aktīvs un finanšu saistības:

868.1. finanšu ieguldījums (piemēram, aizdevums, vērtspapīrs, noguldījums);

868.2. prasības, kas radušās aktīva atsavināšanas rezultātā, ja maksājumu atliek ilgāk nekā 12 mēnešus;

868.3. aizņēmums, saņemtais noguldījums un emitētais vērtspapīrs

868.4. saistības, kas radušās aktīva iegādes vai izveidošanas rezultātā, ja maksājumu atliek ilgāk nekā 12 mēnešus;

868.5. atvasinātais finanšu instruments.

869. Pašvaldība finanšu instrumentu atzīst un uzrāda pārskatā par finansiālo stāvokli tikai un vienīgi tad, kad pašvaldība kļūst par attiecīgā finanšu instrumenta līguma līgumslēdzēja pusi, un attiecīgais finanšu instruments atbilst finanšu aktīva vai finanšu saistību definējumam un atzīšanas kritērijiem.

870. 19. attēlā parādīts finanšu instrumentu sadalījums pa finanšu instrumentu kategorijām atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Minētās kategorijas attiecas uz finanšu instrumentu novērtēšanu, turpmāko uzskaiti un ieņēmumu vai izdevumu atzīšanu. Papildus grāmatvedības uzskaitē analītiski nodala atvasināto finanšu instrumentu uzskaiti.

19. attēls. Finanšu instrumentu iedalījums

14.5.1. Finanšu aktīvu sākotnējā atzīšana

871. Pašvaldība grāmatvedības uzskaitē atzīst finanšu instrumentu (finanšu aktīvu) darījuma dienā (piemēram, naudas līdzekļu pārskaitīšanas dienā), pamatojoties uz darījumu apliecinājošiem dokumentiem, un veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>1330</i>	<i>Ilgtermiņa aizdevumi</i>
<i>D</i>	<i>1349</i>	<i>Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros</i>
<i>D</i>	<i>1359</i>	<i>Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi</i>
<i>D</i>	<i>1369</i>	<i>Ilgtermiņa noguldījumi</i>
<i>D</i>	<i>1379</i>	<i>Pārējie turējumā nodotie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi</i>
<i>D</i>	<i>2549</i>	<i>Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros</i>
<i>D</i>	<i>2530</i>	<i>Īstermiņa aizdevumi un ilgtermiņa aizdevumu īstermiņa daļa</i>
<i>D</i>	<i>2559</i>	<i>Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi</i>
<i>D</i>	<i>2569</i>	<i>Īstermiņa noguldījumi</i>
<i>K</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>
<i>vai</i>		
<i>K</i>	<i>5000</i>	<i>Saistības</i>
<i>vai</i>		
<i>K</i>	<i>1389</i>	<i>Avansa maksājumi par ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
<i>vai</i>		
<i>K</i>	<i>2571</i>	<i>Avansa maksājumi par īstermiņa finanšu ieguldījumiem</i>

872. Ja saskaņā ar līgumu pašvaldībai rodas tiesības saņemt finanšu aktīvu pirms faktiskā naudas pārskaitīšanas datuma, pašvaldība līgumu reģistrē pašvaldības uzskaites sistēmā atsevišķā reģistrā.

873. Visus finanšu aktīvus pēc sākotnējās atzīšanas klasificē šādi:

873.1. **patiesajā vērtībā novērtēti finanšu aktīvi** – finanšu aktīvi, kurus pašvaldība tur tirdzniecībai un kuri atbilst patiesajā vērtībā novērtētā finanšu aktīva definīcijai. Šajā kategorijā uzskaita atvasinātos finanšu instrumentus. Šajā kategorijā finanšu instrumentu var klasificēt tikai to sākotnēji atzīstot. *Piemēram, ieguldījumi obligācijās un akcijās, ko pašvaldība iegādājās ar sākotnējo mērķi turēt tos tirdzniecībai.* Turpmākā finanšu instrumenta pārklasifikācija no citas finanšu instrumentu kategorijas uz šo nav atļauta;

873.2. **līdz termiņa beigām turētie ieguldījumi** – finanšu aktīvi ar fiksētiem vai nosakāmiem maksājumiem un fiksētu termiņu, kurus pašvaldība plāno turēt līdz termiņa beigām, un aizdevumi un prasības, kuri tiek kotēti aktīvā tirgū. *Piemēram, ieguldījumi obligācijās un citos parāda instrumentos, kurus pašvaldība neplāno pārdot pirms to termiņa beigām, ietilpst šajā kategorijā.* Tā kā ieguldījumiem akcijās un citos pašu kapitāla instrumentos parasti nav termiņa, šos finanšu instrumentus nevar klasificēt kā līdz termiņa beigām turētos ieguldījumus.

Aizdevumus un prasības, kā arī finanšu aktīvus, kas tiek turēti tirdzniecībai, ieskaitot atvasinātos finanšu instrumentus, nevar klasificēt kā līdz termiņa beigām turētos ieguldījumus;

873.3. **aizdevumi un prasības** – tādi neatvasināti finanšu aktīvi ar fiksētiem vai nosakāmiem maksājumiem, kuri netiek kotēti aktīvā tirgū, *piemēram, aizdevums citai pašvaldībai;*

873.4. **pārdošanai pieejami finanšu aktīvi** – tādi finanšu aktīvi, kas neatbilst citām finanšu instrumentu kategorijām, vai pašvaldība izvēlas klasificēt finanšu aktīvu kā pārdošanai pieejamu finanšu aktīvu. Finanšu aktīvus, kas tiek turēti tirdzniecībai, ieskaitot atvasinātos

finanšu instrumentus, nevar klasificēt kā pārdošanai pieejamus finanšu aktīvus, tos klasificē kā patiesajā vērtībā novērtētus finanšu aktīvus. *Pārdošanai pieejami finanšu aktīvi ir, piemēram, pašvaldības iegādātās citu uzņēmumu akcijas, obligācijas vai citi vērtspapīri, kas nav klasificējami kā līdzdalība radniecīgā vai asociētā kapitālsabiedrībā.*

14.5.2. Finanšu saistību sākotnējā atzīšana

874. Pašvaldība, atzīstot grāmatvedības uzskaitē finanšu saistības (piemēram, aizņēmumu), darījuma dienā (piemēram, naudas līdzekļu pārskaitīšanas dienā) veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>2620</i>	<i>Naudas līdzekļi</i>
<i>K</i>	<i>5119</i>	<i>Ilgtermiņa aizņēmumi</i>
<i>K</i>	<i>5199</i>	<i>Pārējās iepriekš neklasificētās ilgtermiņa saistības</i>
<i>K</i>	<i>5219</i>	<i>Īstermiņa aizņēmumi un ilgtermiņa aizņēmumu īstermiņa daļa</i>
<i>K</i>	<i>5819</i>	<i>Pārējās īstermiņa saistības</i>

**attiecas tikai uz Valsts kasi*

875. Finanšu saistības pēc sākotnējās atzīšanas klasificē šādi:

875.1. **patiesajā vērtībā novērtētas finanšu saistības** – finanšu saistības, kuras pašvaldība tur tirdzniecībai un kuras atbilst patiesajā vērtībā novērtētu finanšu saistību definīcijai. Šajā kategorijā uzskaita finanšu saistības par atvasinātiem finanšu instrumentiem;

875.2. **pārējās finanšu saistības, piemēram, aizņēmums bankā**, izņemot finanšu garantiju līgumus. Finanšu garantiju līgumus pašvaldība uzskaita kā uzkrājumus vai iespējamās saistības (attiecībā uz izsniegtajām garantijām) vai iespējamās aktīvus (attiecībā uz saņemtajām garantijām).

14.5.3. Finanšu instrumentu sākotnējā novērtēšana

876. Pie sākotnējās atzīšanas finanšu instrumentu novērtē patiesajā vērtībā un novērtējumam jābūt ticamam. Novērtējums ir ticams, ja finanšu instrumenta patiesā vērtība noteikta, izmantojot vienu no šīm metodēm:

876.1. konkrētā finanšu instrumenta darījuma cena vai identisku aktīvu vai saistību kotētās cenas aktīvos tirgos;

876.2. ja finanšu instrumentam nav tirgus cenas, bet šāda cena ir atsevišķām tā komponentēm vai līdzīgiem finanšu instrumentiem, šī instrumenta tirgus cenu var noteikt, ņemot vērā tā komponentu vai līdzīgo finanšu instrumentu tirgus cenu;

876.3. ja nav iespējams noteikt finanšu instrumenta tirgus cenu, tā patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz vērtību, kas aprēķināta, izmantojot vispāratzītas un piemērotas novērtēšanas metodes, ja aprēķinātā vērtība parāda šī instrumenta iespējamo tirgus cenu. Patiesās vērtības novērtēšanas metodi izstrādā komisija vai speciālists. Novērtēšanas metodes aktualitāti pārskata ne retāk kā reizi pārskata gadā.

877. Izmaksas, kuras ir tieši attiecināmas uz finanšu instrumenta iegādi vai emisiju (piemēram, aizņēmuma saņemšanas izmaksas, komisijas maksas tirdzniecības aģentiem, brokeriem), atzīst finanšu izdevumos dienā, kad saņemts pakalpojums saskaņā ar attaisnojuma dokumentu vai saskaņā ar līguma nosacījumiem. Izmaksas, kuras radušās valsts budžeta finanšu uzskaites darījumu ietvaros, atzīst pamatdarbības izdevumos.

878. Finanšu instrumentu, kuru iespējams realizēt jebkurā laikā un kuru paredzēts turēt mazāk par gadu, kā arī finanšu instrumentu, kuru paredzēts atsavināt, izņemot vispārējās valdības sektora struktūru ietvaros atsavināmo instrumentu, klasificē īstermiņa finanšu ieguldījumu vai īstermiņa

saistību sastāvā. Pārējos finanšu instrumentus klasificē ilgtermiņa finanšu ieguldījumu vai ilgtermiņa saistību sastāvā.

14.6. Finanšu instrumentu turpmākā novērtēšana

879. Katra pārskata perioda beigās pašvaldība novērtē finanšu instrumentus atbilstoši zemāk norādītajiem uzskaites principiem.

14.6.1. Finanšu aktīvu turpmākā novērtēšana

880. Turpmāk katra pārskata perioda beigās pašvaldība uzskaita finanšu aktīvus atbilstoši 9. tabulā norādītajiem uzskaites principiem un novērtē:

880.1. patiesajā vērtībā novērtētos finanšu aktīvus novērtē to patiesajā vērtībā pārskata datumā;

880.2. līdz termiņa beigām turētos ieguldījumus novērtē to amortizētajā vērtībā;

880.3. aizdevumus un prasības novērtē to amortizētajā vērtībā;

880.4. pārdošanai pieejamus finanšu aktīvus novērtē to patiesajā vērtībā pārskata datumā, izņemot tādus pārdošanai pieejamus finanšu aktīvus, kurus netirgo aktīvā tirgū (nekotētie pašu kapitāla instrumenti) un kuru patieso vērtību nevar novērtēt. Šādiem finanšu instrumentiem to turpmākai novērtēšanai izmanto izmaksu vērtību.

9. tabula. Finanšu aktīvu turpmākā novērtēšana

Finanšu aktīvs	Sākotnējā atzīšana	Turpmākā novērtēšana	Patiesās vērtības izmaiņas atzīst	Procentu ieņēmumus atzīst	Izdevumus no vērtības samazinājuma atzīst
Patiesajā vērtībā novērtētie finanšu aktīvi	Patiesajā vērtībā	Patiesajā vērtībā	Pārskata perioda finanšu ieņēmumos vai izdevumos	Pārskata perioda finanšu ieņēmumos	n/a
Līdz termiņa beigām turētie ieguldījumi Aizdevumi un prasības	Patiesajā vērtībā	Amortizētajā vērtībā	n/a	Pārskata perioda finanšu ieņēmumos	Pārskata perioda finanšu izdevumos
Aizdevumi un prasības	Patiesajā vērtībā	Amortizētajā vērtībā	n/a	Pārskata perioda finanšu ieņēmumos	Pārskata perioda finanšu izdevumos
Pārdošanai pieejami finanšu aktīvi	Patiesajā vērtībā	Patiesajā vērtībā*	Pašu kapitālā – finanšu instrumentu patiesās vērtības rezervē	Pārskata perioda finanšu ieņēmumos	Pārskata perioda finanšu izdevumos**

* ja pārdošanai pieejama finanšu aktīva, kurus netirgo aktīvā tirgū (nekotētie pašu kapitāla instrumenti), patieso vērtību nevar novērtēt, to turpmākai novērtēšanai izmanto izmaksu vērtību, atskaitot izdevumus (zaudējumus) no vērtības samazinājuma.

14.6.2. Patiesajā vērtībā novērtēto finanšu aktīvu turpmākā novērtēšana

881. Finanšu aktīva patieso vērtību pārskata perioda beigās nosaka, pamatojoties uz:

881.1. konkrētā finanšu instrumenta vai identiska aktīva kotētām cenām aktīvā tirgū pārskata perioda beigās (pārskata datumā). Finanšu instrumentu uzskata par kotētu aktīvā tirgū, ja kotētās cenas ir viegli un regulāri pieejamas no biržas, dīlera, brokera, nozaru grupas, vērtēšanas aģentūras vai regulējošas institūcijas, un šīs cenas uzrāda faktiskus un regulāri notiekošus tirgus darījumus, kas tiek veikti atbilstoši nesaistītu personu darījumu principam.

Piemēram, pašvaldība ir iegādājusies 1 000 akcijas, kas tiek kotētas "Nasdaq Riga" biržas oficiālajā sarakstā. Pašvaldība novērtē savā īpašumā esošo akciju patieso vērtību pārskata perioda beigās, pamatojoties uz konkrēto akciju cenu pārskata datumā, ko iegūst no "Nasdaq Riga" tīmekļvietnē publicētajiem datiem par akciju tirgus vērtību pārskata perioda beigu datumā.

881.2. finanšu instrumenta komponentu vai līdzīgu finanšu instrumentu kotēto cenu aktīvā tirgū pārskata perioda beigās (pārskata datumā), ja konkrētajam finanšu instrumentam nav aktīva tirgus cenas, bet šāda cena ir atsevišķām tā komponentēm vai līdzīgiem finanšu instrumentiem;

881.3. vērtību, kas aprēķināta, izmantojot vispāratzītas un piemērotas novērtēšanas metodes, ja aprēķinātā vērtība parāda šī instrumenta iespējamo tirgus cenu.

882. Patiesajā vērtībā novērtēto finanšu aktīvu vērtības izmaiņas atzīst pārskata perioda finanšu ieņēmumos vai finanšu izdevumos, veicot grāmatojumu:

Grāmatojums, atzīstot vērtības izmaiņas (samazinājumu) patiesajā vērtībā novērtētajam finanšu aktīvam:

D	8290	Pārējie finanšu izdevumi
K	1349	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	1359	Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
K	2549	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	2559	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi

Grāmatojums, atzīstot vērtības izmaiņas (palielinājumu) patiesajā vērtībā novērtētajam finanšu aktīvam:

D	1349	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
D	1359	Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
D	2549	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
D	2559	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi
K	8190	Pārējie finanšu ieņēmumi

883. Gadījumā, ja, turpmāk novērtējot patiesajā vērtībā novērtētu finanšu aktīvu, tā patiesā vērtība pārskata perioda beigās ir negatīva, to pārklasificē patiesajā vērtībā novērtētu finanšu saistību sastāvā.

14.6.3. Līdz termiņa beigām turēto ieguldījumu un aizdevumu un prasību turpmākā novērtēšana

884. Līdz termiņa beigām turēto ieguldījumu un aizdevumu un prasību amortizēto vērtību pārskata perioda beigās nosaka, piemērojot efektīvās procentu likmes metodi, izņemot vispārējās valdības sektora struktūru ietvaros izsniegtos valsts budžeta aizdevumus, kuriem piemēro Valsts kases noteikto procentu likmi, un pārskata perioda finanšu ieņēmumos iekļauj amortizētos procentu ieņēmumus.

885. Finanšu aktīva amortizēto vērtību pārskata perioda beigās aprēķina, izmantojot sākotnēji noteikto efektīvo procentu likmi. Pašvaldība finanšu aktīva amortizētās vērtības aprēķinam izmanto Valsts kases tīmekļvietnē izvietotos kalkulatorus, programmas Excel funkciju vai formulu:

$$AV = NP_1 / (1+r) + NP_2 / (1+r)^2 + \dots + NP_n / (1+r)^n, \text{ kur:}$$

AV – amortizētā vērtība;

NP₁ ... NP_n – nākotnes naudas plūsmas pārskata periodos no 1 līdz n;

r – efektīvā procentu likme;

1 ... n – pārskata periodi saskaņā ar līgumu.

886. Pašvaldība katrā pārskata datumā aprēķina pārskata perioda procentu ieņēmumus saskaņā ar noslēgto līgumu un atzīst kā uzkrātos procentu ieņēmumus un procentu ieņēmumus, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot uzkrātos procentu ieņēmumus un procentu ieņēmumus:

D	1333	Ilgtermiņa uzkrātie ieņēmumi par aizdevumiem
D	1343	Ilgtermiņa uzkrātie ieņēmumi par finanšu ieguldījumiem vērtspapīros
D	1355	Ilgtermiņa uzkrātie ieņēmumi par pārējiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem
D	1363	Ilgtermiņa uzkrātie ieņēmumi par ilgtermiņa noguldījumiem
D	2369	Pārējie uzkrātie ieņēmumi
D	2536	Īstermiņa uzkrātie ieņēmumi par aizdevumiem
D	2546	Uzkrātie ieņēmumi par procentu un citiem maksājumiem par finanšu ieguldījumiem vērtspapīros
D	2556	Uzkrātie ieņēmumi par pārējiem īstermiņa finanšu ieguldījumiem
D	2566	Uzkrātie ieņēmumi par procentu un citiem maksājumiem par noguldījumiem
K	8120	Procentu ieņēmumi

14.6.4. Pārdošanai pieejamu finanšu aktīvu turpmākā novērtēšana

887. Pārdošanai pieejamu finanšu aktīvu vērtības izmaiņas atzīst finanšu instrumentu patiesās vērtības rezervē, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot pārdošanai pieejamu finanšu aktīvu patiesās vērtības izmaiņas (palielinājumu):

D	1349	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
D	1359	Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
D	1379	Pārējie turējumā nodotie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
D	2549	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
D	2559	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi
K	3320	Finanšu instrumentu patiesās vērtības rezerve

Grāmatojums, atzīstot pārdošanai pieejamu finanšu aktīvu patiesās vērtības izmaiņas (samazinājumu):

D	3320	Finanšu instrumentu patiesās vērtības rezerve
K	1349	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	1359	Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
K	1379	Pārējie turējumā nodotie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
K	2549	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	2559	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi

888. Ieņēmumus vai izdevumus no valūtu kursu svārstībām, kas rodas pārskata perioda beigās novērtējot pārdošanai pieejamus finanšu aktīvus, atzīst pārskata perioda finanšu ieņēmumos vai finanšu izdevumos, nodalot analītiski atsevišķā kontā, saskaņā ar sadaļā "Darījumu ārvalstu valūta uzskaitē" noteiktajiem principiem.

889. Tādu pārdošanai pieejamu finanšu aktīvu, kurus netirgo aktīvajā tirgū (nekotētie pašu kapitāla instrumenti) un kuru patieso vērtību nevar novērtēt, turpmākai novērtēšanai izmanto izmaksu vērtību, atskaitot izdevumus (zaudējumus) no vērtības samazinājuma. Piemēram, ieguldījumi kapitālsabiedrībās vai citās organizācijās, kuru akcijas netiek kotētas aktīvā tirgū.

890. Gadījumā, ja, turpmāk novērtējot pārdošanai pieejamu finanšu aktīvu, tā patiesā vērtība pārskata perioda beigās ir negatīva, to pārklasificē finanšu saistību sastāvā.

14.6.5. Finanšu saistību turpmākā novērtēšana

891. Katra pārskata perioda beigās pašvaldība turpmāk uzskaita finanšu saistības atbilstoši 10. tabulā norādītajiem uzskaites principiem un novērtē:

891.1. patiesajā vērtībā novērtētās finanšu saistības novērtē to patiesajā vērtībā pārskata datumā;

891.2. pārējās saistības, izņemot finanšu garantiju līgumus, novērtē to amortizētajā vērtībā;

892. Finanšu garantiju līgumus novērtē to patiesajā vērtībā, izņemot gadījumus, ja to patieso vērtību nevar ticami novērtēt. Tādā gadījumā saistības, kas rodas no izsniegtajām garantijām, novērtē atbilstoši precīzākajai vērtības aplēsei.

10. tabula. Finanšu saistību sākotnējā atzīšana un turpmākā novērtēšana

Finanšu saistības	Sākotnējā atzīšana	Turpmākā novērtēšana	Patiesās vērtības izmaiņas atzīst	Procentu izdevumus atzīst
Patiesajā vērtībā novērtētās finanšu saistības	Patiesajā vērtībā	Patiesajā vērtībā	Pārskata perioda finanšu ieņēmumos vai izdevumos	Pārskata perioda finanšu izdevumos
Pārējās finanšu saistības (izņemot finanšu garantiju līgumus)	Patiesajā vērtībā	Amortizētajā vērtībā	n/a	Pārskata perioda finanšu izdevumos
Finanšu garantiju līgumi*	Patiesajā vērtībā	Patiesajā vērtībā**	Pārskata perioda ieņēmumos vai izdevumos	n/a

*klasificē kā uzkrājumus vai iespējamās saistības

**ja patieso vērtību nevar ticami novērtēt, saistības, kas rodas no izsniegtajām garantijām, novērtē atbilstoši precīzākajai vērtības aplēsei

893. Pašvaldība katrā pārskata datumā aprēķina uzkrātās saistības un pārskata perioda procentu izdevumus saskaņā ar līgumā noteikto procentu likmi vai efektīvo procentu likmi un atzīst kā uzkrātās saistības un procentu izdevumus, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot uzkrātās saistības un procentu izdevumus:

D	8220	Procentu izdevumi
K	5116	Ilgtermiņa uzkrātās saistības par procentu un citiem maksājumiem par aizņēmumiem
K	5131	Ilgtermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem
K	5140	Ilgtermiņa uzkrātās saistības
K	5166	Uzkrātās saistības par procentu un citiem maksājumiem par emitēto obligāciju un citu parāda vērtspapīru ilgtermiņa daļu
K	5176	Uzkrātās saistības par procentu un citiem maksājumiem par saņemtiem ilgtermiņa noguldījumiem
K	5216	Uzkrātās saistības par procentu un citiem maksājumiem par aizņēmumiem
K	5424	Uzkrātās saistības norēķiniem ar piegādātājiem un darbuzņēmējiem
K	5429	Pārējās uzkrātās saistības
K	5516	Uzkrātās saistības par procentu un citiem maksājumiem par emitēto obligāciju un citu parāda vērtspapīru īstermiņa daļu

894. Patiesajā vērtībā novērtēto finanšu saistību vērtības izmaiņas atzīst pārskata perioda finanšu ieņēmumos vai finanšu izdevumos, veicot grāmatojumu:

Grāmatojums, atzīstot vērtības izmaiņas (samazinājumu) patiesajā vērtībā novērtētajām finanšu saistībām:

D	5199	<i>Pārējās iepriekš neklasificētās ilgtermiņa saistības</i>
D	5819	<i>Pārējās īstermiņa saistības</i>
K	8190	<i>Pārējie finanšu ieņēmumi</i>

Grāmatojums, atzīstot vērtības izmaiņas (palielinājumu) patiesajā vērtībā novērtētajām finanšu saistībām:

D	8290	<i>Pārējie finanšu izdevumi</i>
K	5199	<i>Pārējās iepriekš neklasificētās ilgtermiņa saistības</i>
K	5819	<i>Pārējās īstermiņa saistības</i>

14.7. Finanšu instrumentu vērtības samazinājums

895. Katra pārskata perioda beigās novērtē, vai pastāv objektīvi pierādījumi tam, ka radušies zaudējumi no finanšu aktīva (izņemot patiesajā vērtībā novērtēto finanšu aktīvu kategoriju) vērtības samazinājuma, ņemot vērā šādus faktorus:

895.1. emitenta vai pienākumu pildītāja (sadarbības partnera) finansiālās grūtības,

895.2. līguma nosacījumu neievērošana,

895.3. aizdevējs tādu ekonomisku vai juridisku iemeslu dēļ, kas saistīti ar aizņēmēja finansiālajām grūtībām, piešķir aizņēmējam atlaidi vai atbrīvojumu, ko citos apstākļos aizdevējs nebūtu apsvēris,

895.4. kļūst ticams, ka aizņēmējs uzsāks maksātnespējas procedūru vai cita veida finansiālu reorganizāciju;

895.5. attiecīgā finanšu aktīva aktīvā tirgus zaudēšana finansiālu grūtību dēļ;

895.6. pieejamā informācija norāda, ka pastāv novērtējams finanšu aktīvu grupas aplēsto nākotnes naudas plūsmu samazinājums kopš šo aktīvu sākotnējās atzīšanas, lai arī atsevišķiem finanšu aktīviem šis samazinājums vēl nav nosakāms, un tā ietver vienu no šiem apstākļiem:

895.6.1. nelabvēlīgas izmaiņas aizņēmēju maksātnespējā attiecīgajā grupā;

895.6.2. valsts vai pašvaldības ekonomiskos apstākļus, kas ietekmē saistību neizpildi aktīvu grupā;

895.6.3. ieguldījumam pašu kapitāla instrumentā – informācija par tādām nelabvēlīgām izmaiņām, kuras ir notikušas tehnoloģiskajā, tirgus, ekonomiskajā vai juridiskajā vidē, kurā darbojas emitents, un kas norāda, ka pašu kapitāla instrumenta izmaksas var nebūt atgūstamas. Ieguldījuma pašu kapitāla instrumentā vērtības samazināšanās zem tā izmaksu vērtības arī ir objektīvs vērtības samazināšanās pierādījums;

895.6.4. vai finanšu aktīvu grupas vērtības samazināšanās.

896. Pašvaldība veic finanšu aktīva vērtības samazinājuma aprēķinus, ja izpildās kāds no vērtības samazinājuma kritērijiem. Ja nepastāv neviens no vērtības samazinājuma kritērijiem, vērtības samazinājuma aprēķinus neveic.

897. Amortizētajā vērtībā uzskaitīta finanšu aktīva (aizdevumi un prasības, līdz termiņa beigām turēti ieguldījumi) vērtības samazinājumu aprēķina kā starpību starp aktīva uzskaites vērtību un aplēsto nākotnes naudas plūsmu pašreizējo vērtību, kas diskontēta, izmantojot finanšu aktīva sākotnējo efektīvo procentu likmi, t.i., efektīvo procentu likmi, kas aprēķināta sākotnējās aktīvu

atzīšanas brīdī. Valsts budžeta finanšu uzskaites nodrošināšanai vērtības samazinājumu aprēķina Valsts kases iekšējos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

898. Amortizētajā vērtībā uzskaitītajam aktīvam vērtības samazinājumu atzīst pārskata perioda finanšu izdevumos un uzkrāj atsevišķā kontā īstermiņa vai ilgtermiņa finanšu aktīvu sastāvā, veicot grāmatojumu:

<i>D</i>	8290	<i>Pārējie finanšu izdevumi</i>
<i>K</i>	1338	<i>Vērtības samazinājums ilgtermiņa aizdevumiem</i>
<i>K</i>	1348	<i>Vērtības samazinājums ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros</i>
<i>K</i>	1358	<i>Vērtības samazinājums pārējiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
<i>K</i>	1368	<i>Vērtības samazinājums ilgtermiņa noguldījumiem</i>
<i>K</i>	1388	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
<i>K</i>	2534	<i>Vērtības samazinājums īstermiņa aizdevumiem</i>
<i>K</i>	2548	<i>Vērtības samazinājums īstermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros</i>
<i>K</i>	2558	<i>Vērtības samazinājums pārējiem īstermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
<i>K</i>	2568	<i>Vērtības samazinājums īstermiņa noguldījumiem</i>
<i>K</i>	2577	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par īstermiņa finanšu ieguldījumiem</i>

899. Ja nākamajos pārskata periodos amortizētajā vērtībā uzskaitīta finanšu aktīva vērtības samazinājums ir samazinājies vai vairs nepastāv, iepriekš atzīto vērtības samazinājumu izslēdz (reversē) un atzīst pārskata perioda finanšu ieņēmumus. Izslēdzot vērtības samazinājumu, attiecīgā finanšu aktīva uzskaites vērtība nevar būt lielāka, kāda būtu bijusi amortizētā vērtība, ja izdevumi no vērtības samazināšanās nebūtu atzīti. Izslēdzot iepriekš atzīto vērtības samazinājumu, veic sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	1338	<i>Vērtības samazinājums ilgtermiņa aizdevumiem</i>
<i>D</i>	1348	<i>Vērtības samazinājums ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros</i>
<i>D</i>	1358	<i>Vērtības samazinājums pārējiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
<i>D</i>	1368	<i>Vērtības samazinājums ilgtermiņa noguldījumiem</i>
<i>D</i>	1388	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
<i>D</i>	2534	<i>Vērtības samazinājums īstermiņa aizdevumiem</i>
<i>D</i>	2548	<i>Vērtības samazinājums īstermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros</i>
<i>D</i>	2558	<i>Vērtības samazinājums pārējiem īstermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
<i>D</i>	2568	<i>Vērtības samazinājums īstermiņa noguldījumiem</i>
<i>D</i>	2577	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par īstermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
<i>K</i>	8190	<i>Pārējie finanšu ieņēmumi</i>

900. Pārdošanai pieejama finanšu aktīva vērtības samazinājumu aprēķina sekojoši:

900.1. patiesajā vērtībā uzskaitītam finanšu aktīvam – pašvaldība atzīst aktīva vērtības samazinājumu kā pārskata perioda finanšu izdevumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	8290	<i>Pārējie finanšu izdevumi</i>
<i>K</i>	1348	<i>Vērtības samazinājums ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros</i>

K	1358	Vērtības samazinājums pārējiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem
K	1378	Vērtības samazinājums turējumā nodotiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem
K	1388	Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem
K	2548	Vērtības samazinājums īstermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros
K	2558	Vērtības samazinājums pārējiem īstermiņa finanšu ieguldījumiem
K	2577	Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par īstermiņa finanšu ieguldījumiem

900.2. ja pārdošanai pieejama finanšu aktīva patiesās vērtības izmaiņas (samazinājums) iepriekš ir atzītas pašu kapitālā (finanšu instrumentu patiesās vērtības rezervē), tad pašvaldība reversē iepriekš atzīto patiesās vērtības samazinājumu, nosaka vērtības samazinājumu kā starpību starp aktīva iegādes vērtību (atskaitot pamatsummas atmaksas un saņemtos procentus) un pašreizējo patieso vērtību (atskaitot izdevumus no šā finanšu aktīva vērtības samazināšanās, kuri iepriekš atzīti pārskata perioda izdevumos), un atzīst vērtības samazinājumu pārējos finanšu izdevumos, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, izslēdzot iepriekš atzīto patiesās vērtības samazinājumu no finanšu instrumentu patiesās vērtības rezerves:

D	1349	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
D	1359	Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
D	1379	Pārējie turējumā nodotie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
D	2549	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
D	2559	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi
K	3320	Finanšu instrumentu patiesās vērtības rezerve

un grāmatojums, atzīstot vērtības samazinājumu un finanšu izdevumus:

D	8290*	Pārējie finanšu izdevumi
K	1348	Vērtības samazinājums ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros
K	1358	Vērtības samazinājums pārējiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem
K	1378	Vērtības samazinājums turējumā nodotiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem
K	2548	Vērtības samazinājums īstermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros
K	2558	Vērtības samazinājums pārējiem īstermiņa finanšu ieguldījumiem

*starpība starp sākotnējo iegādes vērtību un pašreizējo patieso vērtību

900.3. ja iepriekšējos pārskata periodos pašvaldība atzinusi pārdošanai pieejama finanšu aktīva patiesās vērtības izmaiņas (palielinājumu) pašu kapitālā (finanšu instrumentu patiesās vērtības rezervē), pašvaldība reversē iepriekš atzītās vērtības izmaiņas (palielinājumu) un atzīst vērtības samazinājumu un pārskata perioda finanšu izdevumus, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, izslēdzot iepriekš atzīto patiesās vērtības pieaugumu no finanšu instrumentu patiesās vērtības rezerves:

D	3320	Finanšu instrumentu patiesās vērtības rezerve
K	1349	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	1359	Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
K	1379	Pārējie turējumā nodotie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi

K	2549	<i>Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros</i>
K	2559	<i>Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi</i>

un grāmatojums, atzīstot vērtības samazinājumu un finanšu izdevumus:

D	8290*	<i>Pārējie finanšu izdevumi</i>
K	1348	<i>Vērtības samazinājums ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros</i>
K	1358	<i>Vērtības samazinājums pārējiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
K	1378	<i>Vērtības samazinājums turējumā nodotiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
K	2548	<i>Vērtības samazinājums īstermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros</i>
K	2558	<i>Vērtības samazinājums pārējiem īstermiņa finanšu ieguldījumiem</i>

**starpība starp sākotnējo iegādes vērtību un pašreizējo patieso vērtību, atskaitot to vērtības samazinājuma daļu, kas atzīta, izslēdzot finanšu instrumenta patiesās vērtības rezervi (skat. iepriekšējo grāmatojumu).*

900.4. izmaksu vērtībā uzskaitīta pārdošanai pieejama finanšu aktīva vērtības samazinājumu aprēķina kā starpību starp finanšu aktīva uzskaites vērtību un nākotnes aplēsto naudas plūsmu pašreizējo vērtību, kas diskontēta ar Valsts kases tīmekļvietnē publicētu atbilstošu procentu likmi. Vērtības samazinājumu atzīst pārskata perioda finanšu izdevumos un uzkrāj atsevišķā kontā attiecīgo finanšu aktīvu sastāvā. Pašvaldība atzīst vērtības samazinājumu, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	8290	<i>Pārējie finanšu izdevumi</i>
K	1348	<i>Vērtības samazinājums ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros</i>
K	1358	<i>Vērtības samazinājums pārējiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
K	1378	<i>Vērtības samazinājums turējumā nodotiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
K	1388	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
K	2548	<i>Vērtības samazinājums īstermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros</i>
K	2558	<i>Vērtības samazinājums pārējiem īstermiņa finanšu ieguldījumiem</i>
K	2577	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par īstermiņa finanšu ieguldījumiem</i>

901. Ja nākamajos pārskata periodos vērtības samazinājums pārdošanai pieejamam ieguldījumam pašu kapitāla instrumentos (piemēram, pašvaldības ieguldījumam kapitālsabiedrībā, kurā pašvaldībai ir mazāk par 20,00% balsstiesību) ir samazinājies vai vairs nepastāv, iepriekš atzīto vērtības samazinājumu izslēdz vienīgi tad, ja no uzskaites izslēdz attiecīgo finanšu aktīvu.

902. Ja nākamajos pārskata periodos vērtības samazinājums pārdošanai pieejamam finanšu aktīvam (izņemot ieguldījumus pašu kapitāla instrumentos) ir samazinājies vai vairs nepastāv, iepriekš atzīto vērtības samazinājumu izslēdz un pārskata perioda finanšu ieņēmumos atzīst tikai tādā apmērā, kādā iepriekš atzīti izdevumi no vērtības samazinājuma. Atlikušo vērtības pieauguma daļu atzīst finanšu instrumentu patiesās vērtības rezervē. Izslēdzot iepriekš atzīto vērtības samazinājumu, veic sekojošu grāmatojumu:

Grāmatojums, izslēdzot iepriekš atzīto vērtības samazinājumu un atzīstot pārskata perioda finanšu ieņēmumus:

D	1348	<i>Vērtības samazinājums ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros</i>
---	------	--

D	1358	Vērtības samazinājums pārējiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem
D	1378	Vērtības samazinājums turējumā nodotiem ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem
D	2548	Vērtības samazinājums īstermiņa finanšu ieguldījumiem vērtspapīros
D	2558	Vērtības samazinājums pārējiem īstermiņa finanšu ieguldījumiem
K	8190	Pārējie finanšu ieņēmumi

Grāmatojums, atzīstot atlikušo vērtības pieauguma daļu finanšu instrumentu patiesās vērtības rezervē:

D	1349	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
D	1359	Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
D	1379	Pārējie turējumā nodotie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
D	2549	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
D	2559	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi
K	3320	Finanšu instrumentu patiesās vērtības rezerve

903. Nākamajos pārskata periodos – pēc tam, kad finanšu aktīvam vai līdzīgu finanšu aktīvu grupai ir atzīti izdevumi no vērtības samazinājuma, – procentu ieņēmumus atzīst, izmantojot sākotnējo procentu likmi.

14.8. Finanšu instrumentu izslēgšana no uzskaites

14.8.1. Finanšu aktīvu izslēgšana no uzskaites

904. Pašvaldība izslēdz finanšu aktīvu vai tā daļu no uzskaites, ja ir spēkā vismaz viens no šiem kritērijiem:

904.1. līgumā noteiktās tiesības uz naudas plūsmām no attiecīgā finanšu aktīva vai tā daļas beidzas vai pašvaldība ir atteikusies no šīm tiesībām tiesību aktos noteiktajā kārtībā;

904.2. pašvaldība nodod līgumā noteiktās tiesības uz naudas plūsmām no finanšu aktīva vai tā daļas;

904.3. pašvaldība saglabā līgumā noteiktās tiesības uz naudas plūsmām no finanšu aktīva vai tā daļas, bet uzņemas līgumā noteiktu pienākumu samaksāt attiecīgās naudas plūsmas vienam vai vairākiem saņēmējiem un:

904.4. pašvaldībai ir pienākums veikt maksājumus saņēmējiem tikai tad, kad ir saņemtas ekvivalentas summas no attiecīgā aktīva;

904.5. atbilstoši līguma nosacījumiem pašvaldībai ir aizliegts pārdot vai ieķīlāt attiecīgo aktīvu vai tā daļu;

904.6. pašvaldība nodod visus ar attiecīgā aktīva vai tā daļas īpašumtiesībām saistītos riskus, atlīdzības un kontroli pār aktīvu vai tā daļu.

905. Finanšu aktīvu (izņemot pārdošanai pieejamu finanšu aktīvu, kurš novērtēts patiesajā vērtībā) izslēdz no uzskaites un atzīst pārskata perioda finanšu ieņēmumos vai izdevumos, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot pārskata perioda finanšu izdevumus

D	8230	Izdevumi no kapitāla daļu un vērtspapīru pārdošanas*
D	2600	Naudas līdzekļi
vai		
D	2300	Īstermiņa prasības
K	1349	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	1359	Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
K	1379	Pārējie turējumā nodotie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi

K	2549	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	2559	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi

starpība starp aktīva uzskaites vērtību un atlīdzību (ieskaitot visus jauniegūtos aktīvus, no kuriem atskaitītas visas no jauna uzņemtās saistības)

Grāmatojums, atzīstot pārskata perioda finanšu ieņēmumus:

D	2600	Naudas līdzekļi vai
D	2300	Īstermiņa prasības
K	1349	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	1359	Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
K	1379	Pārējie turējumā nodotie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
K	2549	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	2559	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi
K	8130	Ieņēmumi no kapitāla daļu pārdošanas, vērtspapīru tirdzniecības un pārvērtēšanas*

* starpība starp aktīva uzskaites vērtību un atlīdzību (ieskaitot visus jauniegūtos aktīvus, no kuriem atskaitītas visas no jauna uzņemtās saistības)

906. Pārdošanai pieejamu finanšu aktīvu, kurš novērtēts patiesajā vērtībā, izslēdz no uzskaites, vienlaikus izslēdzot visas iepriekš finanšu instrumentu patiesās vērtības rezervē atzītās vērtības izmaiņas, un attiecinā uz iepriekšējo pārskata gadu budžeta izpildes rezultātu, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot pārskata perioda izdevumus:

D	2620	Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās
D	8230	Izdevumi no kapitāla daļu un vērtspapīru pārdošanas*
K	1349	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	1359	Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
K	1379	Pārējie turējumā nodotie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
K	2549	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	2559	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi

* starpība starp aktīva uzskaites vērtību un atlīdzību (ieskaitot visus jauniegūtos aktīvus, no kuriem atskaitītas visas no jauna uzņemtās saistības)

D	3510	Iepriekšējo pārskata gadu budžeta izpildes rezultāts
K	3320	Finanšu instrumentu patiesās vērtības rezerve

Grāmatojums, atzīstot pārskata perioda ieņēmumus:

D	2620	Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās
K	8130	Ieņēmumi no kapitāla daļu pārdošanas, vērtspapīru tirdzniecības un pārvērtēšanas*
K	1349	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	1359	Pārējie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
K	1379	Pārējie turējumā nodotie ilgtermiņa finanšu ieguldījumi
K	2549	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros
K	2559	Pārējie īstermiņa finanšu ieguldījumi

*starpība starp aktīva uzskaites vērtību un atlīdzību (ieskaitot visus jauniegūtos aktīvus, no kuriem atskaitītas visas no jauna uzņemtās saistības)

D	3320	Finanšu instrumentu patiesās vērtības rezerve
K	3510	Iepriekšējo pārskata gadu budžeta izpildes rezultāts

907. Ja no uzskaites izslēdz finanšu aktīva daļu, izslēdzamās daļas vērtību aprēķina atbilstoši finanšu aktīva un izslēdzamās daļas relatīvajām patiesajām vērtībām izslēgšanas dienā.

908. Ja par amortizētajā vērtībā uzskaitīta finanšu aktīva atsavināšanu saņem atlīdzību, bet finanšu aktīva atsavināšana neatbilst iepriekš minētajiem kritērijiem, saņemto atlīdzību atzīst finanšu saistību sastāvā (saņemtais avanss). Atzītās saistības novērtē saņemtās atlīdzības apmērā un līdz līguma termiņa beigām palielina par starpību starp saņemto atlīdzību un aktīva vērtību līguma beigu datumā, piemērojot efektīvo procentu likmi.

909. Ja par patiesajā vērtībā uzskaitīta finanšu aktīva atsavināšanu saņem atlīdzību, bet finanšu aktīva atsavināšana neatbilst iepriekš minētajiem kritērijiem, saņemto atlīdzību atzīst finanšu saistību sastāvā (saņemtais avanss). Atzītās saistības novērtē saistību patiesajā vērtībā.

14.8.2. Finanšu saistību izslēgšana no uzskaites

910. Pašvaldība izslēdz finanšu saistības (vai finanšu saistību daļu) no uzskaites tikai un vienīgi tad, kad:

910.1. līgumā noteiktais pienākums ir izpildīts;

910.2. otra līgumslēdzēja puse ir atteikusies no prasības šā pienākuma izpildei;

910.3. pienākums ir atcelts vai tā izpildes termiņš ir beidzies.

911. Izslēdzot finanšu saistības, pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

D	5114	Iepriekš galvotie ilgtermiņa aizņēmumi
D	5119	Ilgtermiņa aizņēmumi
D	5199	Pārējās iepriekš neklasificētās ilgtermiņa saistības
D	5214	Iepriekš galvotie īstermiņa aizņēmumi un ilgtermiņa aizņēmumu īstermiņa daļa
D	5219	Īstermiņa aizņēmumi un ilgtermiņa aizņēmumu īstermiņa daļa
D	5819	Pārējās īstermiņa saistības
K	2600	Naudas līdzekļi

912. Ja, mainot līguma nosacījumus, naudas plūsmas pašreizējā diskontētā vērtība, ieskaitot visas samaksātās maksas, atskaitot saņemtās maksas un veicot diskontēšanu ar sākotnējo līgumā noteikto procentu likmi vai sākotnēji noteikto efektīvo procentu likmi, par vismaz 10 procentiem atšķiras no sākotnējo finanšu saistību atlikušās naudas plūsmas pašreizējās vērtības, sākotnējās finanšu saistības izslēdz un atzīst jaunas finanšu saistības un pārskata perioda finanšu ieņēmumus vai izdevumus sekojoši:

Grāmatojums, atzīstot pārskata perioda finanšu ieņēmumus:

D	5119	Ilgtermiņa aizņēmumi (uzskaites vērtība pie sākotnējiem līguma nosacījumiem)
K	5119	Ilgtermiņa aizņēmumi (uzskaites vērtība pie jauniem līguma nosacījumiem)
K	8190	Pārējie finanšu ieņēmumi

Grāmatojums, atzīstot pārskata perioda finanšu izdevumus:

D	5119	Ilgtermiņa aizņēmumi (uzskaites vērtība pie sākotnējiem līguma nosacījumiem)
K	5119	Ilgtermiņa aizņēmumi (uzskaites vērtība pie jauniem līguma nosacījumiem)
D	8290	Pārējie finanšu izdevumi

913. Ja no uzskaites izslēdz finanšu saistību daļu, aprēķina izslēdzamās daļas vērtību atbilstoši kopējo finanšu saistību un izslēdzamās daļas relatīvajām patiesajām vērtībām izslēgšanas dienā, tas ir, izslēgšanas dienā nosaka kopējo finanšu saistību patieso vērtību un izslēdz attiecīgo (procentuālo) daļu no noteiktās finanšu saistību patiesās vērtības izslēgšanas dienā.

14.9. Finanšu instrumentu klasifikācijas maiņa

914. Pašvaldība katra pārskata perioda beigās izvērtē finanšu instrumentu klasifikāciju atbilstoši to kategorijām.

915. Pašvaldība veic finanšu instrumentu pārklasifikāciju no vienas kategorijas uz citu kategoriju normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos.

916. Pašvaldība nedrīkst pārklasificēt finanšu instrumentus sekojošos gadījumos:

916.1. pašvaldība nedrīkst pārklasificēt atvasināto finanšu instrumentu, kamēr tas tiek turēts (ir uzskaitē);

916.2. pašvaldība nedrīkst veikt finanšu instrumenta pārklasifikāciju uz patiesajā vērtībā novērtētu finanšu instrumentu kategoriju pēc finanšu instrumenta sākotnējās atzīšanas.

917. Ilustratīvi finanšu instrumenta pārklasifikācija attēlota 11. tabulā.

11. tabula. Finanšu instrumentu pārklasifikācija

		Pārklasificēts uz:			
		Līdz termiņa beigām turētie	Aizdevumi un prasības	Pārdošanai pieejami finanšu aktīvi	Patiesajā vērtībā novērtētie finanšu instrumenti
Pārklasificēts no:	Patiesajā vērtībā novērtētie finanšu instrumenti (turēti pārdošanai)	Novērtē patiesajā vērtībā* pārklasifikācijas dienā (10.5.2.)	Novērtē patiesajā vērtībā* pārklasifikācijas dienā (10.5.1.)	Novērtē patiesajā vērtībā* pārklasifikācijas dienā (10.5.2.)	n/a
	Līdz termiņa beigām turētie ieguldījumi	n/a	n/a	Novērtē patiesajā vērtībā** pārklasifikācijas dienā (10.5.3.)	n/a
	Aizdevumi un prasības	n/a	n/a	n/a	n/a
	Pārdošanai pieejami finanšu aktīvi	n/a	Novērtē patiesajā vērtībā* pārklasifikācijas dienā*** (10.5.4.)	n/a	n/a

*finanšu aktīva patiesā vērtība pārklasificēšanas dienā kļūst attiecīgi par tā jauno izmaksu vērtību vai amortizēto vērtību

**patiesās vērtības izmaiņas atzīst finanšu instrumentu patiesās vērtības rezervē

***finanšu instrumentu patiesās vērtības rezervē uzkrātās vērtības izmaiņas atzīst pārskata perioda ieņēmumos vai izdevumos

918. Pašvaldība veic finanšu instrumentu pārklasifikāciju sekojošos gadījumos:

918.1. patiesajā vērtībā novērtēto finanšu aktīvu pārklasificē uz aizdevumu un prasību kategoriju tā patiesajā vērtībā pārklasifikācijas dienā, atzīstot vērtības izmaiņas kā pārskata perioda finanšu ieņēmumus vai izdevumus, ja ir spēkā visi sekojošie nosacījumi:

918.1.1. finanšu aktīvs vairs netiek turēts pārdošanas vai atpirkšanas vajadzībām;

918.1.2. finanšu aktīvs sākotnējās atzīšanas laikā būtu klasificējams aizdevumu un prasību kategorijā;

918.1.3. finanšu aktīvu plāno turēt līdz tā termiņa beigām.

Veicot pārklasifikāciju ir jānosaka finanšu aktīva aktuālā patiesā vērtība. Finanšu aktīva patiesā vērtība pārklasificēšanas dienā kļūst attiecīgi par tā jauno izmaksu vērtību vai amortizēto vērtību. Tas ir, pašvaldība pārklasifikācijas dienā nosaka finanšu instrumenta patieso vērtību un patiesās vērtības izmaiņas atzīst finanšu ieņēmumos vai izdevumos. Šajā jaunajā noteiktajā vērtībā finanšu aktīvu pārklasificē uz aizdevumu un prasību kategoriju, un šī vērtība kļūst par attiecīgā aktīva jauno izmaksu vai amortizēto vērtību.

918.2. patiesajā vērtībā novērtēto finanšu aktīvu pārklasificē uz pārdošanai pieejamu finanšu aktīvu vai līdz termiņa beigām turēto ieguldījumu kategoriju tā patiesajā vērtībā pārklasifikācijas dienā – šāda pārklasifikācija tiek veikta retos gadījumos, t.i., ja finanšu instruments neatbilst aizdevumu un prasību finanšu instrumentu kategorijai;

918.3. līdz termiņa beigām turēto ieguldījumu pārklasificē uz pārdošanai pieejamo finanšu aktīvu kategoriju tā patiesajā vērtībā pārklasifikācijas dienā, atzīstot vērtības izmaiņas finanšu instrumentu patiesās vērtības rezervē tikai tad, ja pārskata periodā mainīts finanšu aktīva turēšanas nolūks un pašvaldība vairs neplāno to turēt līdz tā termiņa beigām, izņemot šādos gadījumos, kad aktīva klasifikāciju nemaina:

918.3.1. līdz finanšu aktīva termiņa beigām vai dzēšanai ir atlikušas mazāk nekā 90 dienas;

918.3.2. pašvaldība ir saņēmusi vismaz 90 procentus no aktīva pamatsummas;

918.3.3. pārskata periodā noticis notikums, kuru pašvaldība pamatoti nav varējusi paredzēt un kontrolēt un kurš regulāri neatkārtojas;

918.4. pārdošanai pieejamu finanšu aktīvu pārklasificē uz aizdevumu un prasību kategoriju tā patiesajā vērtībā pārklasifikācijas dienā, atzīstot finanšu instrumentu patiesās vērtības rezervē uzkrātās vērtības izmaiņas pārskata perioda ieņēmumos vai izdevumos, tikai tad, ja pārskata periodā mainīts finanšu aktīva turēšanas nolūks un pašvaldība turpmāk plāno to turēt līdz tā termiņa beigām.

919. Pašvaldība nedrīkst klasificēt finanšu aktīvus kā līdz termiņa beigām turētos ieguldījumus, ja kārtējā pārskata gada vai divu iepriekšējo pārskata gadu laikā pašvaldība ir pārdevusi vai pārklasificējusi nozīmīgu (salīdzinot ar kopējo līdz termiņa beigām turēto ieguldījumu uzskaites vērtību) līdz termiņa beigām turētu ieguldījumu pirms to beigu termiņa, izņemot tādus pārdotus vai pārklasificētus līdz termiņa beigām turētus ieguldījumus, kuriem:

919.1. darījums ir tik tuvu termiņa beigām vai finanšu aktīva dzēšanas datumam (mazāk nekā trīs mēnešus pirms termiņa beigām), ka tirgus procentu likmes izmaiņas būtiski neietekmētu finanšu aktīva patieso vērtību;

919.2. darījums rodas pēc tam, kad pašvaldība paredzēto maksājumu vai priekšapmaksas veidā ir saņēmusi gandrīz visu (vismaz 90%) aktīva sākotnējo pamatsummu; vai

919.3. darījumi ir attiecināmi uz atsevišķu gadījumu, kas ir ārpus pašvaldības kontroles, regulāri neatkārtojas un kuras pašvaldība pamatoti nav varējusi paredzēt.

14.10. Finanšu instrumentu inventarizācija

920. Pašvaldība pārskata perioda beigās veic finanšu aktīvu inventarizāciju, atbilstoši attiecīgajiem dokumentiem pārbaudot grāmatvedības kontos uzrādītās summas.

921. Finanšu aktīvus finanšu pārskatā uzrāda atbilstoši attaisnojuma dokumentiem un ierakstiem grāmatvedības reģistros, un tiem jābūt saskaņotiem ar attiecīgo darījumu partneru uzskaites datiem pārskata datumā.

922. Finanšu aktīvus bilancē norāda neto vērtībā, kas aprēķināta, no uzskaites vērtības, atbilstoši grāmatvedības datiem, atskaitot atzīto finanšu instrumentu vērtības samazinājumu. Finanšu aktīviem, kas uzskaitīti patiesajās vērtībās, pārlicinās, ka ir veikti visi nepieciešamie patiesās vērtības aprēķini perioda beigās.

923. Lai pārliecinātos par bilanci uzrādītajām summām, tiek sagatavoti un visiem darījumu partneriem nosūtīti apstiprinājuma lūgumi par finanšu aktīvu vērtībām pārskata perioda beigās, neņemot vērā vērtības samazinājumu.

924. Pašvaldība sagatavo inventarizācijas sarakstus, kuros uzrāda finanšu instrumentu vērtības pārskata perioda beigās atbilstoši grāmatvedības uzskaitē uzrādītajai vērtībai un darījumu partneru sniegtajai informācijai.

925. Pašvaldība pārskata perioda beigās veic visu finanšu saistību inventarizāciju, atbilstoši attiecīgajiem dokumentiem pārbaudot grāmatvedības kontos uzrādītās summas un saskaņojot tās ar darījumu partneriem.

926. Finanšu saistības finanšu pārskatā uzrāda atbilstoši attaisnojuma dokumentiem un ierakstiem grāmatvedības reģistros, un tiem jābūt saskaņotiem ar attiecīgo darījumu partneru uzskaites datiem pārskata datumā.

927. Lai pārliecinātos par bilanci uzrādītajām summām, tiek sagatavoti un visiem darījumu partneriem nosūtīti apstiprinājuma lūgumi par finanšu saistību atlikumiem bilances kontos pārskata perioda beigās.

928. Pašvaldība sagatavo inventarizācijas sarakstus, kuros uzrāda finanšu saistību vērtības pārskata perioda beigās atbilstoši grāmatvedības uzskaitē uzrādītajai vērtībai un darījumu partneru sniegtajai informācijai.

929. Strīda gadījumos prasību un saistību atlikumus bilanci norāda atbilstoši iestādes grāmatvedības datiem.

14.11. Informācijas uzrādīšana

930. Papildus finanšu pārskatos uzrādāmai informācijai pašvaldība finanšu pārskata pielikumā sniedz informāciju V9. piezīmē "Finanšu instrumenti" par:

930.1. Finanšu aktīvu un finanšu saistību sadalījumu pa finanšu instrumentu kategorijām un citu informāciju;

930.2. Aizņēmuma līguma noteikumu neizpildi, kas rodas aizņēmuma līgumā noteikto saistību par maksājumiem neizpildes rezultātā vai par īpašu līgumos noteikto nosacījumu pārkāpumiem;

930.3. Ieķīlātajiem aktīviem saistību vai iespējamo saistību nodrošinājumam, sadalījumā pa finanšu instrumentiem;

930.4. Finanšu instrumentu patiesās vērtības novērtēšanas metodēm sadalījumā pa finanšu instrumentu kategorijām un instrumentiem;

930.5. Finanšu instrumentu, kuri novērtēti patiesajā vērtībā atbilstoši 3.metodei, vērtības izmaiņām sadalījumā pa finanšu instrumentu kategorijām;

930.6. Nodrošinātajiem finanšu aktīviem, kas pakļauti kredīriskam, sadalījumā pa finanšu instrumentiem un institucionālajiem sektoriem;

930.7. Finanšu saistību nediskontēto nākotnes naudas plūsmas termiņstruktūru sadalījumā pa finanšu instrumentiem;

930.8. Finanšu instrumentu maksimālo pakļautību kredīriskam un to kredīt kvalitāti, sadalījumā pa termiņa kavējuma dienām;

930.9. Finanšu aktīvu, kas pakļauti kredīriskam, nodrošinājumu sadalījumā pa finanšu instrumentiem.

931. Finanšu instrumentu risku pārvaldīšanas aprakstā sniedz informāciju par kredītriska un likviditātes riska novērtēšanā lietotiem principiem un metodēm (piemēram, kā pārvalda finanšu instrumentu (aktīvu) izpildes termiņus).

931.1. Kredītrisks ir risks, ka finanšu instrumenta darījumā iesaistītā viena darījuma puse radīs otram darījuma pusei finanšu zaudējumus, nespējot izpildīt pienākumu.

931.2. Likviditātes risks ir risks, ka pašvaldībai radīsies grūtības izpildīt pienākumus, kas saistīti ar tādām finanšu saistībām, par kurām norēķinās, nododot naudas līdzekļus vai citu finanšu aktīvu.

15. Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)

15.1. Mērķis

932. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt ieņēmumu no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi) uzskaites principus budžeta iestādēs.

15.2. Sfēra

933. Šī sadaļa nosaka ieņēmumu no darījumiem bez atlīdzības uzskaites principus un ar to uzskaiti saistītos grāmatojumus.

15.3. Definīcijas

Aizdevumi	saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību (24.03.1994.).
Aizdevumu atmaksas	saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību (24.03.1994.).
Ārvalstu finanšu palīdzība	saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību (24.03.1994.).
Darījumi bez atlīdzības	saskaņā ar Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumiem Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
Dotācijas	saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību (24.03.1994.).
Dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem	saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību (24.03.1994.).
Finansējuma saņēmējs	saskaņā ar Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.—2020. gada plānošanas perioda vadības likumu (03.07.2014.).
Ieņēmumi	saskaņā ar Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumiem Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
Izdevumi	saskaņā ar Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumiem Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
Mērķdotācijas	saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību (24.03.1994.).
Nodoklis	saskaņā ar Likumu "Par nodokļiem un nodevām" (02.02.1995.).
Nodokļu (nodevu) administrācija	saskaņā ar Likumu "Par nodokļiem un nodevām" (02.02.1995.).
Nodokļa atlaide	saskaņā ar Likumu "Par nodokļiem un nodevām" (02.02.1995.).
Nodokļu maksātājs	saskaņā ar Likumu "Par nodokļiem un nodevām" (02.02.1995.).
Nokavējuma nauda	saskaņā ar Likumu "Par nodokļiem un nodevām" (02.02.1995.).

Noteikumi attiecībā uz nodotajiem aktīviem	budžeta iestāžu tiesību aktos minētie nosacījumi vai ierobežojumi, kas regulē, kā nodotos aktīvus var izmantot pašvaldība, kas tos saņem.
Pamatbudžets	saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību (24.03.1994.).
Pārvedumi	ir nākotnes saimniecisko labumu ieplūde no darījumiem bez atlīdzības, izņemot nodokļus.
Pašvaldība	saskaņā ar Likumu "Par pašvaldībām" (19.05.1994.).
Pašvaldības nodeva	saskaņā ar Likumu "Par nodokļiem un nodevām" (02.02.1995.).
Patiesā vērtība	saskaņā ar Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumiem Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
Projekts	saskaņā ar Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.—2020. gada plānošanas perioda vadības likumu (03.07.2014.).
Saimnieciskie labumi	saskaņā ar Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumiem Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
Soda nauda	saskaņā ar Likumu "Par nodokļiem un nodevām" (02.02.1995.).
Sodi	tai skaitā, soda nauda, naudas sodi, nokavējuma nauda un administratīvie sodi, ir saimnieciskie labumi, ko publiskā sektora pašvaldības ir saņēmušas vai tām jāsāņem saskaņā ar tiesas vai kādas citas pašvaldības lēmumu saistībā ar likumu vai citu tiesību aktu pārkāpumiem.
Taksācijas periods	saskaņā ar Likumu "Par nodokļiem un nodevām" (02.02.1995.).
Transferts	saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību (24.03.1994.).
Valsts nodeva	saskaņā ar Likumu "Par nodokļiem un nodevām" (02.02.1995.).

15.4. Darījumi bez atlīdzības

934. Pašvaldība veic izvērtējumu, lai noteiktu, vai darījums uzskatāms par darījumu ar atlīdzību vai darījumu bez atlīdzības, vai arī jāizdala darījumā kāda no minētajām daļām (komponentēm). Darījumi, kuru ietvaros pašvaldība saņem saimnieciskos labumus bez atlīdzības vai maksa ir tikai simboliska, nepārprotami ir darījumi bez atlīdzības un šo darījumu rezultātā gūto ieņēmumu uzskaites principi ir noteikti šajā sadaļā.

935. Darījumi, kuru ietvaros notiek apmaiņa ar aptuveni līdzīgām vērtībām, uzskatāmi par darījumiem ar atlīdzību un ieņēmumu uzskaiti veic atbilstoši sadaļā "Ieņēmumi no darījumiem ar atlīdzību" noteiktajam.

15.5. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu uzskaitē

936. Pašvaldība, saņemot iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārskaitījumus no iedzīvotāju ienākuma nodokļa sadales konta Valsts kasē, maksājumu saņemšanas dienā atzīst nodokļu ieņēmumu un naudas līdzekļu palielinājumu atbilstoši pārskaitīto nodokļu summai, ja pārskaitītā summa neietver savstarpējā ieskata aprēķinu tiesību aktu ietvaros, veicot šādu grāmatojumu:

pašvaldība atzīst aktīvu un ieņēmumus no iedzīvotāju ienākuma nodokļa

D 2600
K 6000*

*Naudas līdzekļi
Pamatdarbības ieņēmumi*

**nodokļa pārveduma KK*

937. Ja pārskaitītā nodokļa summa ietver tiesību aktu ietvaros noteikto savstarpējā ieskaista aprēķinu, tad pašvaldības, saņemot iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārskaitījumus no iedzīvotāju ienākuma nodokļa sadales konta Valsts kasē, maksājumu saņemšanas dienā atzīst naudas līdzekļu palielinājumu atbilstoši pārskaitīto nodokļu summai, nodokļu ieņēmumu palielinājumu atbilstoši aprēķinā iekļautajai bruto nodokļa summai un atzīst arī attiecīgo ar nodokļiem nesaistīto darījumu, kurš ir iekļauts savstarpējā ieskaista aprēķinā, veicot šādu grāmatojumu:

D	2600**	Naudas līdzekļi
K	6000*	Pamatdarbības ieņēmumi

*nodokļa pārveduma KK

** uzskaita attiecīgajā kontā, kas attiecas uz darījumu, kas nav nodokļu ieņēmumi

938. Pašvaldības finanšu gada beigās, pamatojoties uz Valsts kases Salīdzināšanās izziņā iekļautajiem datiem, ieģrāmato prasības par iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārveduma summu, kas uzskaitīta iedzīvotāju ienākuma nodokļa sadales kontā Valsts kasē, bet nav pārskaitīta pašvaldībai saimnieciskajā gadā, veicot šādu grāmatojumu:

ienākuma nodokļa

D	2342*	Prasības par iedzīvotāju ienākuma nodokli
K	6000	Pamatdarbības ieņēmumi

*pašvaldība izvērtē, vai atbilstoši normatīvos aktos noteiktajai kārtībai vienlaikus nav uzskaitāmas saistības attiecībā uz iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārvedumu

939. Pašvaldības, nākamā finanšu gada sākumā saņemot iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārskaitījumus no iedzīvotāju ienākuma nodokļa sadales konta Valsts kasē, maksājumu saņemšanas dienā to attiecina pret iepriekš atzīto prasību summu un atzīst naudas līdzekļu konta palielinājumu, veicot šādu grāmatojumu:

pārskaitījumus, atzīst naudas līdzekļu palielinājumu un dzēš iepriekš atzītās prasības par iedzīvotāju ienākuma nodokli

D	2600*	Naudas līdzekļi
K	2342	Prasības par iedzīvotāju ienākuma nodokli

*nodokļa pārveduma KK.

15.6. Pārvedumi

940. Darbības joma:

940.1. Noteikumi nosaka budžeta iestāžu ieņēmumu uzskaiti darījumos bez atlīdzības, kas ir definēti kā pārvedumi saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem

940.2. Pārvedumi atbilst darījumu bez atlīdzības definīcijai, jo saņēmējs apmaiņā pret saņemtajiem resursiem nesniedz pārveduma veicējam to vērtībai atbilstošu atlīdzību. Ja tiesību aktā noteikts, ka saņēmējam apmaiņā pret saņemtajiem resursiem jāsniedz to vērtībai atbilstoša atlīdzība, darījums nav uzskatāms par pārvedumu, bet gan par atlīdzības darījumu.

940.3. Pārvedumi ietver dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem, transfertus, ārvalstu finanšu palīdzību, aizņēmumus uz atvieglotiem nosacījumiem, parādu dzēšanu, sodus, mantojumus, dāvinājumus un ziedojumus, kā arī preces un pakalpojumus natūrā.

940.4. Visiem pārvedumu veidiem raksturīga vienota pazīme – ar pārvedumu starpniecību resursi no personas (pārveduma veicējs) tiek nodoti budžeta iestādei (pārveduma saņēmējs) bez līdzvērtīgas vērtības nodrošināšanas starp saņemto un nodoto resursu, un tie nav nodokļi (skat. 12. tabula).

12. tabula. Pārvedumu veidi Latvijas publiskā sektora grāmatvedībā

Nr.p. k..	Pārvedumu veids	Atbilstošie budžeta ieņēmumu klasifikācijas kodi
--------------	-----------------	---

1.	Dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem:	21.7.0.0.
	vispārējā kārtībā sadalāmā dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	21.7.1.0.
	dotācija no vispārējiem ieņēmumiem atmaksām valsts pamatbudžetā	21.7.2.0.
2.	Transferti, tai skaitā:	atbilstoši transfera veidam saskaņā ar normatīvā akta prasībām
	no valsts budžeta daļēji finansēto atvasināto publisko personu un budžeta nefinansēto iestāžu transferti	17.0.0.0.
	valsts budžeta transferti	18.0.0.0.
	pašvaldību budžeta transferti	19.0.0.0.
3.	Ārvalstu finanšu palīdzība Eiropas Savienības politiku instrumentiem un pārējā ārvalstu finanšu palīdzība (sertifikācijas iestādes līmenī)	20.0.0.0.
4.	Ārvalstu finanšu palīdzība (darījumu partneris – nerezidents)	21.1.0.0.
5.	Sodi, tai skaitā:	
	naudas sodi - ko uzliek saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu, Administratīvā procesa likumu, speciālajiem nozares likumiem un pašvaldību saistošajiem noteikumiem:	atbilstoši konkrētā naudas soda veidam saskaņā ar normatīvā akta prasībām
	naudas sodi, ko uzliek tiesībsargājošās un aizsardzības iestādes	10.1.1.0.
	naudas sodi, ko uzliek Valsts ieņēmumu dienests	10.1.2.0.
	naudas sodi par kaitējumu videi	10.1.3.0.
	naudas sodi, ko uzliek pašvaldības	10.1.4.0.
	naudas sodi, ko uzliek par pārkāpumiem ceļu satiksmē	10.1.5.0.
	pārējie naudas sodi	10.1.9.0.
	naudas sodi par valsts budžeta līdzfinansējuma neattaisnotajiem izdevumiem	10.5.0.0.
	naudas sodi par Eiropas Savienības līdzfinansējuma neattaisnotajiem izdevumiem	10.6.0.0.
	soda naudas par Dabas resursu nodokļa likuma pārkāpumiem	5.5.3.8.
	nodokļu iekasēšanas rezultātā piemērotie sodi:	klasifikācija atbilstoši attiecīgā darījuma veidam saskaņā ar normatīvā akta prasībām
	soda nauda vai nokavējuma nauda par termiņā nesamaksāto nekustamā īpašuma nodokli	4.1.0.0.
	soda sankcijas par vispārējiem nodokļu maksāšanas pārkāpumiem - ieņēmumi, kas iemaksāti valsts budžetā no Valsts ieņēmumu dienesta uzliktajām soda sankcijām un pašvaldību budžetos par pašvaldību administrētajiem nodokļiem	10.3.0.0.
6.	Dāvinājumi un ziedojumi, tai skaitā:	23.0.0.0.
	saņemtie dāvinājumi un ziedojumi no juridiskām personām	23.4.0.0.
	saņemtie dāvinājumi un ziedojumi no fiziskām personām	23.5.0.0.
7.	Bezatlīdzības ceļā saņemtie ilgtermiņa ieguldījumi un krājumi no citas pašvaldības	17.0.0.0., 18.0.0.0., 19.0.0.0.
8.	Aizņēmumi uz atvieglotiem nosacījumiem	
9.	Citi pārvedumu veidi, piemēram:	
	Mantojumi	23.4.0.0., 23.5.0.0.
	parādu dzēšana un citi	8.9.1.0. un citi atbilstoši ekonomiskai būtībai

Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumi Nr.1032 "Noteikumi par budžeta ieņēmumu klasifikāciju"

941. Pārvedumu uzskaites pamatprincipi:

941.1. Ieņēmumus no saņemtajiem pārvedumiem uzskaita pēc uzkrāšanas principa, kas nosaka, ka ieņēmumus atzīst periodā, kad tie radušies, neatkarīgi no naudas saņemšanas.

941.2. Aktīvus un ieņēmumus, kas atzīti pārveduma rezultātā, novērtē atzīto aktīvu patiesajā vērtībā atzīšanas datumā (izņemot bez atlīdzības saņemtos ilgtermiņa ieguldījumus un krājumus no citas pašvaldības). Finanšu aktīvus novērtē to nominālajā vērtībā, ja vien naudas

vērtībai laikā nav būtiskas ietekmes; tādā gadījumā izmanto pašreizējo vērtību, ko aprēķina, piemērojot diskonta likmi, kas uzrāda ar attiecīgā aktīva turēšanu saistīto risku. Nefinanšu aktīvus novērtē to patiesajā vērtībā, ko nosaka, pamatojoties uz novērojamiem tirgus datiem, licencēta vērtētāja veiktu neatkarīgu vērtējumu vai saskaņā ar komisijas vai atbildīgā speciālista vērtējumu. Prasības atzīst, kad pastāv saistošs pārveduma tiesību akts, bet nauda vai kādi citi aktīvi vēl nav saņemti.

941.3. Ieņēmumu klasifikāciju pēc to ekonomiskās būtības un institucionālā sektora veic saskaņā ar spēkā esošiem normatīvajiem aktiem.

941.4. Pašvaldībai jāatzīst aktīvs saistībā ar resursu saņemšanu no darījumiem bez atlīdzības (izņemot pakalpojumus natūrā), ja:

941.4.1. pašvaldība ieguvusi kontroli pār šiem resursiem pagātnes notikuma rezultātā un prognozē, ka šie resursi nodrošinās tai nākotnes saimnieciskos labumus;

941.4.2. pastāv liela varbūtība, ka notiks resursu saņemšana, un ir ticami novērtējama aktīva patiesā vērtība.

941.5. Pašvaldība novērtē resursu saņemšanas ticamību saskaņā ar kopējiem darījumu bez atlīdzības uzskaites pamatprincipiem.

941.6. Saņemot pārvedumu, pašvaldība izanalizē visus pārvedumu tiesību aktos ietvertos noteikumus, lai noteiktu, vai, saņemot nodotos resursus, tai rodas saistības vai nē.

941.7. Pašvaldība, sākotnēji uzskaitot pārvedumu, identificē, vai pastāv jebkādi noteikumi, saskaņā ar kuriem pārvedumi tiek veikti. Pārvedumu uzskaiti nosaka, vai pārvedums ir piešķirts ar noteikumu vai tas ir bez noteikuma pārvedums.

941.8. Būtiskākās noteikuma pazīmes:

941.8.1. noteikums lietot vai patērēt pārveduma nākotnes saimnieciskos labumus noteiktā veidā, tas ir, paredzētas izpildes saistības;

941.8.2. noteikums pamatots tikai ar ārēju tiesību aktu vai līgumisku saistību – pārveduma saņēmējs nevar noteikt pārveduma noteikumu sev ne tiešā veidā, ne ar to kontrolējošu iestāžu starpniecību;

941.8.3. noteikums var būt īstenojams juridiskā vai administratīvā procesā.

941.9. Normatīvajos aktos definēti divi noteikumu veidi, kas attiecināmi uz pārvedumiem:

941.9.1. nosacījumi;

941.9.2. ierobežojumi.

941.10. Pārveduma aktīvu un ieņēmumus uzskaita, ņemot vērā, vai un kādi noteikumi ir attiecināmi uz konkrēto pārvedumu. Būtiskā atšķirība šajā gadījumā ir "atmaksas nosacījums" – vai pārveduma sniedzējam pastāv tiesības pieprasīt atmaksu vai pārveduma atdošanu gadījumos, kad tas nav izmantots atbilstoši noteikumiem (skat. 13. tabula).

13. tabula. Būtiskākās pārvedumu atšķirības

Pārvedumi – nākotnes saimniecisko labumu ieplūšana no darījumiem bez atlīdzības, izņemot nodokļus.		
Pārvedumi bez noteikuma	Pārvedumi ar noteikumu	
	Pārvedumi ar nosacījumu	Pārvedumi ar ierobežojumu

☐ nav specifiska regulējuma attiecībā uz aktīva (pārveduma) izmantošanas veidu; ☐ nav specifisku prasību, ka aktīvu (pārvedumu) saņemošā pašvaldība rīkosies vai darbosies kādā noteiktā veidā.	☐ Noteiktas prasības/regulējums attiecībā uz konkrētā pārveduma izlietojuma veidu, mērķiem; ☐ paredzēts ārējos tiesību aktos, ko nav izdevusi pašvaldība vai tās kontrolēta pašvaldība; ☐ īstenojams juridiskā vai administratīvā procesā; ☐ nosaka prasību atmaksāt vai atdot piešķirto pārvedumu gadījumos, kad tas nav izmantots saskaņā ar noteikumiem	☐ Noteikti ierobežojumi/prasības attiecībā uz pārveduma izlietojuma veidu, mērķiem; ☐ paredzēts ārējos tiesību aktos, ko nav izdevusi pašvaldība vai tās kontrolēta pašvaldība; ☐ īstenojams juridiskā vai administratīvā procesā; ☐ neparedz prasību atmaksāt vai atdot pārvedumu tā sniedzējam gadījumos, kad tas nav izmantots atbilstoši noteikumiem.
• atzīst aktīvu un ieņēmumus pārveduma saņemšanas dienā	• atzīst aktīvu un saistības attiecībā uz pārveduma nosacījumu pārveduma saņemšanas dienā; • nodrošina saistību uzskaiti līdz mērķa sasniegšanai; • ieņēmumus no pārveduma atzīst dienā, kad nosacījumi izpildīti - samazinot saistības un atzīstot ieņēmumus pārskata periodā, kurā saistības dzēstas.	• atzīst aktīvu un ieņēmumus pārveduma saņemšanas dienā; • atklāj finanšu pārskatā informāciju par būtiskiem ierobežojumiem

941.11. Nosakot, vai noteikums ir nosacījums vai ierobežojums, budžeta iestāde izvērtē, vai prasība atdot aktīvu vai ar to saistītos nākotnes saimnieciskos labumus ir izpildāma un vai privātpersona vai pašvaldība, kas nodevusi attiecīgo aktīvu, pieprasīs minētās prasības izpildi.

941.12. Gadījumā, ja privātpersona vai pašvaldība, kas nodevusi aktīvu, nepiemēro prasību atdot aktīvu vai ar to saistītos nākotnes saimnieciskos labumus, noteikums neatbilst nosacījuma definīcijai un uzskatāms par ierobežojumu.

941.13. Gadījumos, ja līdzšinējā sadarbības pieredze ar privātpersonu vai budžeta iestādi, kas nodevusi aktīvu, liecina, ka tā pārkāpumu gadījumos nekad nepiemēro prasību atdot aktīvu vai ar to saistītos nākotnes saimnieciskos labumus, pašvaldība var secināt, ka noteikums ir uzskatāms par nosacījumu tikai pēc formas, nevis būtības, un ka līdz ar to tas ir ierobežojums.

941.14. Gadījumos, ja pašvaldībai nav līdzšinējas sadarbības pieredzes ar privātpersonu vai budžeta iestādi, kas nodevusi aktīvu, vai tā nekad agrāk nav pārkāpusi noteikumus, kā dēļ tā varētu izlemt pieprasīt aktīva vai citu ar to saistīto nākotnes saimniecisko labumu nodošanu, un ja pašvaldībai nav nekādu pierādījumu par pretējo, tā varētu pieņemt, ka privātpersona vai pašvaldība, kas nodevusi aktīvu, varētu pieprasīt noteikuma izpildi, un līdz ar to noteikums atbilst nosacījuma definīcijai.

941.15. Saskaņā ar nosacījuma definīciju pašvaldībai ir izpildes pienākums, proti, saņēmējam jāizmanto no nodotā aktīva izrietošie nākotnes saimnieciskie labumi, kā paredzēts, vai jāatdod aktīvs vai ar to saistītie nākotnes saimnieciskie labumi privātpersonai vai pašvaldībai, kas attiecīgo aktīvu nodevusi. Lai nodrošinātu atbilstību nosacījuma definīcijai, izpildes pienākumam jābūt pēc būtības, ne tikai pēc formas, un tas izriet no paša nosacījuma. Ja līgumā par aktīva nodošanu iekļauta prasība, lai budžeta iestāde veiktu kādu darbību, no kuras veikšanas tā nekādi nevar izvairīties, pašvaldība var secināt, ka attiecīgā prasība pēc būtības nav ne nosacījums, ne ierobežojums. Tas ir tāpēc, ka šādos gadījumos, aktīva nodošana pati par sevi neuzliek saņēmējam nekādu izpildes pienākumu.

941.16. Lai nodrošinātu atbilstību saistību atzīšanas kritērijiem, resursu izlietojumam jābūt ticamam un saskaņā ar attiecīgo nosacījumu jāveic darbība, kuru iespējams novērtēt. Tādējādi nosacījumam atkarībā no apstākļiem jāietver tādi aspekti kā piegādājamo preču vai sniedzamo pakalpojumu raksturs vai daudzums vai iegādājamo aktīvu raksturs un, ja nepieciešams, termiņi attiecīgās darbības veikšanai. Turklāt darbību pastāvīgi uzraudzīs privātpersona vai pašvaldība, kas aktīvu nodevusi, vai kāda cita persona tās uzdevumā. Tas īpaši attiecas uz gadījumiem, kad noteikums paredz proporcionālu aktīva vērtības atdošanu, ja pašvaldība daļēji izpilda nosacījuma prasības un tiek piemērota atdošanas pienākuma izpildes prasība, ja nopietni pārkāpumi pieļauti arī iepriekš.

941.17. Dažos gadījumos aktīvu var saņemt ar noteikumu, ka tas tiks atdots privātpersonai vai pašvaldībai, kas šo aktīvu nodevusi, ja nenotiek kāds noteikts nākotnes notikums. Tas var notikt, piemēram, ja valdība piešķir finansējumu kādai pašvaldībai ar nosacījumu, ka tā spēs piesaistīt tikpat lielu līdzfinansējumu. Šādos gadījumos atdošanas pienākums nerodas tikmēr, kamēr kļūst paredzams, ka noteikums tiks pārkāpts, un saistības netiek atzītas līdz brīdim, kamēr nav izpildīti atzīšanas kritēriji.

941.18. Tomēr saņēmējiem jāizvērtē, vai šie pārvedumi pēc savas būtības nav avansā saņemti resursi. Šajās vadlīnijās par avansā saņemtiem resursiem tiek saukti resursi, kas saņemti pirms apliekamā notikuma vai pirms vienošanās par pārvedumu ir kļuvusi saistoša. Avansā saņemtie resursi rada aktīvu un pašreizēju pienākumu, jo vienošanās par pārvedumu vēl nav kļuvusi saistoša.

15.7. Dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem

942. Grāmatvedības uzskaites principi:

942.1. Dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem saņēmēji ir pašvaldības un pašvaldību pašvaldības.

942.2. Dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem pašvaldībām plāno un piešķir centralizētā kārtībā.

942.3. Ieņēmumus no dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem atzīst dienā, kad atbilstošais piešķirums tiek saņemts pašvaldības, kas izpilda valsts budžetu, kontā Valsts kasē. Atbildīgais grāmatvedis saskaņā ar Valsts kases konta izrakstu grāmatvedības programmā iegrāmato saņemto dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem, sadalot to atbilstoši budžeta ieņēmumu klasifikācijas kodiem, attiecīgi palielinot naudas līdzekļus un ieņēmumus.

942.4. Gada beigās pašvaldība, kas izpilda valsts budžetu, valsts budžeta dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem atlikumus salīdzina ar Valsts kases apstiprināto kontu kopsavilkuma pārskatu. Valsts kase normatīvajos aktos noteiktajos termiņos slēdz iepriekšējā saimnieciskajā gadā neizmantotos valsts budžeta asignējumus, attiecīgi samazinot piešķirto dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem par slēdzamo asignējumu apjomu.

942.5. Pašvaldības dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem piešķir atbilstoši pašvaldības iekšējos normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai.

943. Grāmatojumi:

943.1. Ieņēmumus no dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem uzskaita dienā, kad naudas līdzekļi saņemti pašvaldības kontā Valsts kasē vai saņemti pašvaldības kontā kredītiestādē. Dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem saņemšanas dienā, pamatojoties uz Valsts kases vai kredītiestādes konta izrakstu, veic šādu grāmatojumu:

Grāmatojums Nr. 1

D 2620

K 6000

*Norēķinu konti Valsts kasē vai kredītiestādēs vai
citās institūcijās
Pamatdarbības ieņēmumi*

943.2. Ieņēmumu samazinājumu, tai skaitā piešķirtās dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem samazinājumu par slēdzamo asignējumu apjomu, uzskaita dienā, kad naudas līdzekļi samazināti attiecīgajā pašvaldības kontā Valsts kasē vai pārskaitīti no pašvaldības konta kredītiestādē. Dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem samazināšanas dienā, pamatojoties uz Valsts kases vai kredītiestādes konta izrakstu, veic šādu grāmatojumu:

Grāmatojums Nr. 2

<i>D</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>
<i>K</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē vai kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>

15.8. Transferti

944. Grāmatvedības uzskaites principi:

944.1. Pašvaldība atzīst aktīvus un ieņēmumus no transfertiem, ja tie atbilst aktīva un ieņēmumu atzīšanas kritērijiem.

944.2. Transferta saņēmējs var būt valsts pašvaldība, pašvaldība un pašvaldības pašvaldība, no valsts/pašvaldības budžeta pilnīgi vai daļēji finansēta atvasināta publiska persona un budžeta nefinansētas iestādes. Transferta saņēmējs saņemto budžeta līdzekļu pārskaitījumu var izmantot gan izdevumu segšanai, gan pārskaitīšanai tālāk citam transferta saņēmējam.

944.3. Transfertu pārskaitījumus starp budžeta veidiem veic atbilstoši spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.

944.4. Transfertu uzskaiti nodrošina atbilstoši budžetu ieņēmumu klasifikācijā noteiktajām kategorijām.

945. Grāmatojumi:

945.1. Avansā saņemtie transferti – gadījumos, kad pašvaldība (transferta pārskaitītājs) saskaņā ar normatīvajiem aktiem budžeta un finanšu jomā vai attaisnojuma dokumentu par avansa pieprasījumu veic citai budžeta iestādei (transferta saņēmējs) transferta pārskaitījumu avansā, transferta saņēmēja pašvaldība atzīst avansā saņemtos transfertus.

945.2. Transferta saņēmējs pārveduma saņemšanas dienā palielina naudas līdzekļus norēķinu kontā un atzīst saistības par avansā saņemto transfertu, veicot šādu grāmatojumu:

Grāmatojums Nr.1

<i>D</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē vai kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>
<i>K</i>	<i>5930</i>	<i>Avansā saņemtie transferti</i>

945.3. Pārskata perioda laikā atbilstoši saņemtajiem attaisnojuma dokumentiem par attaisnotajiem (atzītajiem) izdevumiem, kā arī ja apstiprinājums saņemts līdz nākamā pārskata gada 31. janvārim, samazina avansā atzīto transfertu un atzīst pārskata perioda ieņēmumus, veicot šādu grāmatojumu :

Grāmatojums Nr.2

<i>D</i>	<i>5930</i>	<i>Avansā saņemtie transferti</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

945.4. Ja transferta izlietojumu apstiprina pēc nākamā pārskata gada 31. janvāra, pašvaldība atzīst transferta ieņēmumus kā pārējos iepriekšējo gadu ieņēmumus tajā pārskata gadā, kurā apstiprināts transferta izlietojums:

Grāmatojums Nr.3

<i>D</i>	<i>5930</i>	<i>Avansā saņemtie transferti</i>
----------	-------------	-----------------------------------

945.5. Ja pašvaldība, kura veikusi transferta pārskatījumu, pieprasa atmaksāt avansā saņemto transfertu, transferta saņēmējs atmaksas veikšanas dienā samazina avansā atzīto transfertu un naudas līdzekļus norēķinu kontā, veicot šādu grāmatojumu:

Grāmatojums Nr.4

<i>D</i>	<i>5930</i>	<i>Avansā saņemtie transferti</i>
<i>K</i>	<i>2600</i>	<i>Naudas līdzekļi</i>

945.6. Transferti pēc izmaksu apstiprināšanas – gadījumos, kad pašvaldība (transferta saņēmējs) saskaņā ar normatīvajiem aktiem budžeta un finanšu jomā iesniedz citai pašvaldībai (transferta pārskaitītājs) attaisnojuma dokumentu, kas apliecina izdevumu rašanos, un saņem no tās apstiprinājumu, pašvaldība (transferta saņēmējs) atzīst pārskata perioda pamatdarbības ieņēmumus un prasības pret budžeta iestādi (transferta pārskaitītāju).

945.7. Pašvaldība apstiprinājuma saņemšanas dienā atzīst ieņēmumus un prasības, veicot šādu grāmatojumu:

Grāmatojums Nr.5

<i>D</i>	<i>2321</i>	<i>Prasības ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas</i>
<i>D</i>	<i>2399</i>	<i>Savienības politiku instrumentu finansētajiem projektiem</i>
		<i>(pasākumiem)</i>
		<i>Pārējās prasības</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

945.8. Pašvaldība atzīst pamatdarbības transferta ieņēmumus pārskata gadā, kurā veikts apstiprinātais transferta izlietojums, ja izlietojums apstiprināts pārskata gadā vai līdz nākamā pārskata gada 31.janvārim (ieskaitot).

945.9. Ja pašvaldība saņems transfertu pēc izmaksu veikšanas (pēcapmaksa) un attiecīgos izdevumus apstiprina nākamajā pārskata gadā līdz 31. janvārim (ieskaitot), piemēram, 25. janvārī, un transferta pārskaitījums pārskata gadā nav saņemts, pašvaldība pārskata gada beigās atzīst uzkrātos ieņēmumus un transferta ieņēmumus:

Grāmatojums Nr.6

<i>D</i>	<i>2360</i>	<i>Uzkrātie ieņēmumi</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

945.10. Transferta apstiprinājuma dienā pašvaldība samazina iepriekš atzītos uzkrātos ieņēmumus un atzīst prasības:

Grāmatojums Nr.7

<i>D</i>	<i>2321</i>	<i>Prasības ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas</i>
	<i>2399</i>	<i>Savienības politiku instrumentu finansētajiem projektiem</i>
		<i>(pasākumiem)</i>
		<i>Pārējās prasības</i>
<i>K</i>	<i>2360</i>	<i>Uzkrātie ieņēmumi</i>

945.11. Naudas līdzekļu pārskaitījuma dienā pašvaldība attiecīgi samazina atzītās prasības:

Grāmatojums Nr.8

<i>D</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē vai kredītiestādēs vai citās</i>
		<i>institūcijās</i>
<i>K</i>	<i>2321</i>	<i>Prasības ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas</i>
	<i>2399</i>	<i>Savienības politiku instrumentu finansētajiem projektiem</i>
		<i>(pasākumiem)</i>
		<i>Pārējās prasības</i>

945.12. Ja transferta izlietojumu apstiprina pēc nākamā pārskata gada 31.janvāra, pašvaldība atzīst transferta ieņēmumus kā pārējos iepriekšējo gadu ieņēmumus tajā pārskata gadā, kurā apstiprināts transferta izlietojums:

Grāmatojums Nr.9

<i>D</i>	<i>2321</i>	<i>Prasības ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas</i>
<i>D</i>	<i>2399</i>	<i>Savienības politiku instrumentu finansētajiem projektiem</i>
		<i>(pasākumiem) Pārējās prasības</i>
<i>K</i>	<i>8753</i>	<i>Transferta ieņēmumi, kas attiecas uz iepriekšējiem</i>
		<i>pārskata gadiem</i>

Grāmatojums, uzskaitot zembilancē iespējamo aktīvu par nākamajā pārskata gadā saņemamo transfertu:

<i>D</i>	<i>9190</i>	<i>Citi zembilances aktīvi</i>
<i>K</i>	<i>9XXX</i>	<i>Tehniskais pretkonts</i>

945.13. Valdība piešķir pašvaldībai mērķdotāciju autoceļu infrastruktūras uzlabošanai. Mērķdotācijai ir definēti īpaši nosacījumi, nosakot tās izlietojumu pilsētas tranzīta ielu uzturēšanai, tā jāizmanto pārskata gadā un nosacījuma neizpildes gadījumā tā jāatmaksā valsts budžetā. Pašvaldībai noteikts atklāt informāciju par mērķdotācijas izlietojumu tās finanšu pārskatā. Ņemot vērā mērķdotācijas nosacījumu, mērķdotācijas saņemšanas dienā pašvaldība atzīst naudas līdzekļu palielinājumu un saistības attiecībā uz mērķdotācijas izpildi.

Grāmatojums – mērķdotācijas saņemšanas dienā pašvaldība atzīst aktīvu un saistības:

<i>D</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē vai kredītiestādēs vai citās</i>
		<i>institūcijās</i>
<i>K</i>	<i>5930</i>	<i>Avansā saņemtie transferti</i>

Pašvaldība (pašvaldība) samazina saistības, kad saņem apstiprinājumu par tiesību aktu ietvaros noteikto nosacījumu izpildi (attaisnoti izdevumi). Ieņēmumi no mērķdotācijas saņemšanas tiek atzīti tajā pārskata periodā, kurā saistības tiek dzēstas.

Grāmatojums – pēc apstiprinājuma saņemšanas pašvaldība atzīst ieņēmumus un dzēš saistības:

<i>D</i>	<i>5930</i>	<i>Avansā saņemtie transferti</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>
<i>K</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē vai kredītiestādēs vai citās</i>
		<i>institūcijās</i>

15.9. Aktīvu saņemšana vispārējās valdības sektora struktūru ietvaros

946. Grāmatvedības uzskaites principi

946.1. Pašvaldība atzīst aktīvus un ieņēmumus no saņemtiem ilgtermiņa ieguldījumiem un krājumiem bez atlīdzības, ja minētais pārvedums atbilst aktīva atzīšanas kritērijiem.

946.2. Bez atlīdzības saņemto aktīvu sākotnēji atzīst vērtībā, kādā tas uzskaitīts budžeta iestādē, kas šo aktīvu nodeva.

946.3. Ja pašvaldība bez atlīdzības no citas pašvaldības saņem ilgtermiņa ieguldījumu, tā:

946.3.1. atzīst tā sākotnējo vērtību, nolietojumu (amortizāciju), izņemot vērtība samazinājumu, un ieņēmumus no saņemtām vērtībām bez atlīdzības ilgtermiņa ieguldījuma atlikušajā vērtībā atbilstoši darījuma būtībai;

946.3.2. atzīst izdevumus no saņemtām vērtībām bez atlīdzības un nākamo periodu ieņēmumus, ja iepriekšējā budžeta iestādē ilgtermiņa ieguldījuma vērtība sākotnēji uzskaitīta nākamo periodu ieņēmumos;

946.3.3. turpina aprēķināt nolietojumu (amortizāciju) ilgtermiņa ieguldījuma atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā atbilstoši saņemtai informācijai no iepriekšējās pašvaldības par ilgtermiņa ieguldījumu;

946.3.4. ilgtermiņa ieguldījuma vērtības uzskaita tajā uzskaites kategorijā (kontā), kuru norādījusi iepriekšējā pašvaldība. Ja nepieciešams, minētās vērtības pārklassificē atbilstoši pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtībā noteiktajām prasībām;

946.3.5. atzīst izdevumus no saņemtām vērtībām bez atlīdzības un līdzdalības daļu un finanšu instrumentu patiesās vērtības rezerves normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos.

946.4. Ja pašvaldība no citas pašvaldības saņem krājumus bez atlīdzības, tā grāmatvedības uzskaitē atzīst:

946.4.1. krājumu vērtību un ieņēmumus no saņemtām vērtībām bez atlīdzības atbilstoši saņemtai informācijai par krājumiem un darījuma būtībai;

946.4.2. krājumu vērtību un nākamo periodu ieņēmumus, ja iepriekšējā budžeta iestādē krājumu vērtība sākotnēji uzskaitīta nākamo periodu ieņēmumos;

946.4.3. krājumu vērtību tajā uzskaites kategorijā (kontā), kuru norādījusi iepriekšējā pašvaldība, izņemot militāro inventāru. Ja nepieciešams, minētās vērtības pārklassificē atbilstoši pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtībai. Ja pašvaldība saņem bez atlīdzības krājumus, kurus iepriekšējā pašvaldība uzskaitījusi kontu grupā 2170 "Speciālais militārais inventārs un speciālā militārā inventāra izveidošana", tā krājumu vērtību atzīst krājumu ekonomiskai būtībai atbilstošā uzskaites kategorijā (kontā).

947. Grāmatojumi:

947.1. Pašvaldība, kas saņem ilgtermiņa ieguldījumu vispārējās valdības struktūru ietvaros, savā grāmatvedības uzskaitē atzīst saņemtā ilgtermiņa ieguldījuma sākotnējo vērtību, nolietojumu (amortizāciju) un ieņēmumus no saņemtām vērtībām bez atlīdzības ilgtermiņa ieguldījuma atlikušajā vērtībā atbilstoši darījuma būtībai un atbilstoši pašvaldībai, kas nodevusi ilgtermiņa ieguldījumu, sniegtai informācijai par ilgtermiņa ieguldījuma uzskaiti.

Grāmatojums Nr. 1

<i>D</i>	<i>1200</i>	<i>Pamatlīdzekļi</i>
<i>K</i>	<i>1290</i>	<i>Pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums un vērtības samazinājums</i>
<i>K</i>	<i>8410</i>	<i>Ieņēmumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības</i>

947.2. Ja pašvaldība, kas nodevusi ilgtermiņa ieguldījumu, sākotnēji ilgtermiņa ieguldījumu uzskaitījusi nākamo periodu ieņēmumos, pašvaldība, kas saņēmusi ilgtermiņa ieguldījumu, atzīst nākamo periodu ieņēmumu palielinājumu un izdevumus no saņemtām vērtībām bez atlīdzības.

Grāmatojums Nr. 2

<i>D</i>	<i>8420</i>	<i>Izdevumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības</i>
<i>K</i>	<i>5150</i>	<i>Ilgtermiņa nākamo periodu ieņēmumi un saņemtie avansa maksājumi</i>

947.3. Pašvaldība, kas saņēmusi ilgtermiņa ieguldījumu, nodrošina ilgtermiņa ieguldījuma nolietojuma uzskaiti atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā atbilstoši pašvaldības, kas nodevusi ilgtermiņa ieguldījumu, sniegtai informācijai.

947.4. Ja budžeta iestādē, kas saņem ilgtermiņa ieguldījumu, attiecīgais ilgtermiņa ieguldījums saskaņā ar apstiprināto grāmatvedības uzskaites kārtību ir uzskaitāms citā uzskaites kategorijā, tad, pēc ilgtermiņa ieguldījuma sākotnējās atzīšanas, savā grāmatvedības uzskaitē pārklassificē to atbilstoši pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtībā noteiktām prasībām.

Grāmatojums Nr. 3

<i>D</i>	<i>1200</i>	<i>Pamatlīdzekļi (atbilstoši pašvaldības, kas aktīvu saņēma, grāmatvedības uzskaites kārtībā noteiktajam)</i>
<i>K</i>	<i>1200</i>	<i>Pamatlīdzekļi (atbilstoši pašvaldības, kas aktīvu nodeva, sniegtajai informācijai)</i>

947.5. Saņemot krājumu no citas pašvaldības bez atlīdzības, pašvaldība, kas saņem krājumus, atzīst aktīvu un ieņēmumu palielinājumu.

Grāmatojums Nr.4

<i>D</i>	<i>2100</i>	<i>Krājumi</i>
<i>K</i>	<i>8410</i>	<i>Ieņēmumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības</i>

947.6. Ja pašvaldība, kas nodevusi krājumu, sākotnēji krājumu uzskaitījusi nākamo periodu ieņēmumos, pašvaldība, kas saņēmusi krājumus, atzīst nākamo periodu ieņēmumu palielinājumu un izdevumus no saņemtām vērtībām bez atlīdzības (skatīt arī sadaļu "Krājumu uzskaitē").

Grāmatojums Nr. 5

<i>D</i>	<i>8420</i>	<i>Izdevumi no saņemtām un nodotām vērtībām bez atlīdzības</i>
<i>K</i>	<i>5900</i>	<i>Nākamo periodu ieņēmumi, saņemtie avansa maksājumi un transferti</i>

947.7. Ja budžeta iestādē, kas saņem krājumu, attiecīgais krājums saskaņā ar apstiprināto grāmatvedības uzskaites kārtību ir uzskaitāms citā uzskaites kategorijā (kontā), tad, pēc krājuma sākotnējās atzīšanas, savā grāmatvedības uzskaitē pārklasificē to atbilstoši pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtībā noteiktām prasībām. Minētais neattiecas uz saņemtajiem krājumiem bez atlīdzības, kurus iepriekšējā pašvaldība uzskaitījusi kontu grupā 2170 "Speciālais militārais inventārs un speciālā militārā inventāra izveidošana". Šajā gadījumā pašvaldība krājumu vērtību atzīst krājumu ekonomiskai būtībai atbilstošā uzskaites kategorijā (kontā).

Grāmatojums Nr.6

<i>D</i>	<i>2100</i>	<i>Krājumi (atbilstoši pašvaldības, kas aktīvu saņēma, grāmatvedības uzskaites kārtībā noteiktajam)</i>
<i>K</i>	<i>2100</i>	<i>Krājumi (atbilstoši pašvaldības, kas aktīvu nodeva, sniegtajai informācijai)</i>

15.10. Ziedojumi un dāvinājumi

948. Grāmatvedības uzskaites principi:

948.1. Dāvinājumi un ziedojumi ir brīvprātīga aktīvu, tai skaitā naudas vai citu monetāro aktīvu, preču un pakalpojumu natūrā, nodošana pašvaldībai ar vai bez izlietošanas noteikumiem.

948.2. Aktīvus var dāvināt un ziedot gan juridiska, gan fiziska persona.

948.3. Naudas vai citu monetāro aktīvu un preču natūrā dāvinājumu un ziedojumu gadījumā pagātnes notikums, kas rada kontroli pār nākotnes saimnieciskos labumus ietverošiem resursiem parasti ir dāvinājuma vai ziedojuma saņemšana.

948.4. Preces natūrā ir materiāli aktīvi, kas pašvaldībai bez atlīdzības nodoti darījumā bez atlīdzības, tomēr šādam pārvedumam var tikt piemēroti zināmi noteikumi. Ārējā palīdzība, ko sniedz daudzpusējas vai divpusējas attīstības organizācijas, bieži ietver preces natūrā.

948.5. Sākotnēji atzīstot, dāvinājumus un ziedojumus, tai skaitā preces natūrā, novērtē to patiesajā vērtībā iegūšanas datumā. Patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz ar dāvinājuma un ziedojuma saņemšanu saistītiem dokumentiem vai veicot to novērtējumu. Aktīva novērtējumu

veic budžeta iestādes vadītāja apstiprināta komisija un sagatavo ziedojuma/dāvinājuma novērtēšanas, ja nepieciešams pieaicinot attiecīgās jomas speciālistu, kuram ir atzīta un atbilstoša kvalifikācija. Daudziem aktīviem patieso vērtību komisija var noteikt, pamatojoties uz tirgus cenām. Piemēram, automašīnām un tehnoloģiskām iekārtām.

948.6. Saņemtos dāvinājumus, ziedojumus uzskaita attiecīgajā aktīvu grupā, atzīstot pamatdarbības ieņēmumus (izņemot, ja atbilstoši līgumu nosacījumiem atzīstami nākamo periodu ieņēmumi) vērtībā, kādā novērtēti attiecīgie ziedojumi vai dāvinājumi.

949. Grāmatojumi:

949.1. Naudas līdzekļu veidā saņemtu ziedojumu vai dāvinājumu bez nosacījuma par to izlietošanu konkrētiem mērķiem un atmaksas nosacījuma saņemšanas dienā saskaņā ar kredītiestādes konta izrakstu atzīst ieņēmumos un veic grāmatojumu:

Grāmatojums Nr. 1

D	2623	Ziedojumu un dāvinājumu līdzekļi
K	6000	Pamatdarbības ieņēmumi

949.2. Ziedojumus vai dāvinājumus natūrā – ilgtermiņa ieguldījumus vai krājumus, kas saņemti bez nosacījuma par to izlietošanu konkrētiem mērķiem, sākotnēji novērtē pašvaldības vadītāja apstiprināta komisija. Pašvaldība atzīst aktīvu un ieņēmumus atbilstoši komisijas novērtēšanas aktā apstiprinātai ziedojuma vai dāvinājuma vērtībai un veic sekojošu grāmatojumu:

Grāmatojums Nr. 2

D	1000	Ilgtermiņa ieguldījumi
	vai	
D	2100	Krājumi
K	6000	Pamatdarbības ieņēmumi

949.3. Gadījumos, ja ziedojums vai dāvinājums ir saņemts ar nosacījumu to izmantot konkrētam mērķim vai nodošanai tālāk citām budžeta iestādēm (piemēram, ministrija saņem dāvinājumu, kuru paredzēts nodot ministrijas padotības iestādēm), ziedojuma vai dāvinājuma saņemšanas dienā atzīst saistības attiecībā uz mērķa (nosacījuma) izpildi:

Grāmatojums Nr. 5

D	2623	Ziedojumu un dāvinājumu līdzekļi
K	5914	Nākamo periodu ieņēmumi par saņemtajiem ziedojumiem un dāvinājumiem

949.4. Pēc minētā nosacījuma izpildes iestāde atzīst ieņēmumus no saņemtā ziedojuma un samazina saistības:

Grāmatojums Nr. 6

D	5914	Nākamo periodu ieņēmumi par saņemtajiem ziedojumiem un dāvinājumiem
K	6000	Pamatdarbības ieņēmumi

15.11. Sodi

950. Grāmatvedības uzskaites principi:

950.1. Sodi var būt naudas sodi, soda naudas, kas piemērotas nodokļu iekasēšanas rezultātā un līgumsodi. Šīs apakšnodaļas uzskaites principi attiecas tikai uz sodiem no darījumiem bez atlīdzības. Sodi no darījumiem ar atlīdzību tiek apskatīti sadaļā "Ieņēmumu no darījumiem ar atlīdzību uzskaitē". Šajā apakšnodaļā noteiktie grāmatvedības uzskaites principi neattiecas uz nokavējuma naudu uzskaiti nodokļiem, ko administrē Valsts ieņēmumu dienests.

950.2. Dažādas pašvaldības amatpersonas var uzlikt sodu privātpersonām, kuras pēc šo amatpersonu ieskata ir pārkāpušas likumu. Šādos gadījumos personai parasti ir izvēles iespēja samaksāt sodu vai pārsūdzēt šo lēmumu tiesā. Ja atbildētājs vienojas ar prokuroru par soda nomaksu, tādējādi izvairoties no tiesvedības, attiecīgais notikums tiek uzskatīts par sodu.

950.3. Pašvaldība atzīst ieņēmumus no sodiem, kad saņemamā summa atbilst aktīva definīcijai un aktīva atzīšanas kritērijiem.

950.4. Pašvaldība sodus uzskaita zembilancē no dienas, kad tai rodas likumīgas tiesības iekasēt attiecīgo sodu, bet bilancē – no dienas, kad soda saņemšana ir droši ticama.

950.5. Soda saņemšana tiek uzskatīta kā droši ticama agrākajā no notikumiem, kad naudas līdzekļi tiek saņemti vai kad soda maksātājs ir rakstiski apstiprinājis, ka veiks soda samaksu.

950.6. Gadījumos, kad pašvaldība iekasē soda naudu kādas citas budžeta iestādes vārdā, tā veic ieņēmumu no soda naudām uzskaiti atsevišķi no savas saimnieciskās darbības uzskaites un sagatavo atsevišķu finanšu pārskatu, kurā uzrāda sodu administrēšanas rezultātu.

951. Grāmatojumi:

951.1. Pašvaldība uzlikto naudas sodu uzskaita zembilancē, pamatojoties uz aprēķinu un/vai lēmumu, administratīvo aktu vai citu attaisnojuma dokumentu, veicot šādu grāmatojumu:

Grāmatojums Nr. 1

<i>D</i>	<i>9130</i>	<i>Aprēķinātie līgumsodi, naudas sodi, soda naudas un kavējuma naudas</i>
<i>K</i>	<i>9xxx</i>	<i>Zembilances pretkonts*</i>

** Zembilances pretkonts ir tehniskais konts, kurš nodrošina grāmatvedības uzskaites sistēmās zembilances uzskaiti pēc divkārša ieraksta principa. Pašvaldība var izvēlēties arī citu tehniskā konta lietošanu zembilances darījuma uzskaitē.*

951.2. Gadījumos, kad uzliktā naudas soda maksājuma saņemšana ir droši ticama, balstoties uz saņemtajiem naudas līdzekļiem - ieņēmumus no naudas sodiem uzskaita dienā, kad saņemts maksājums pašvaldības kontā Valsts kasē vai kredītiestādes kontā. Maksājuma saņemšanas dienā pašvaldība atzīst naudas līdzekļu palielinājumu un pamatdarbības ieņēmumus un veic šādu grāmatojumu:

Grāmatojums Nr. 2

<i>D</i>	<i>2620</i>	<i>Norēķinu konti Valsts kasē vai kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

** ja sods nav atzīstams par droši ticamu pilnā apmērā, pašvaldība to soda daļu (apmēru), kas nav atzīstama par droši ticamu, uzskaita zembilancē*

951.3. Saņemot naudas soda maksājumu, pašvaldība samazina zembilances prasības par iepriekš zembilancē uzskaitīto sodu iekasētās soda naudas maksājuma apmērā un veic šādu grāmatojumu:

Grāmatojums Nr. 3

<i>D</i>	<i>9xxx</i>	<i>Zembilances pretkonts</i>
<i>K</i>	<i>9130</i>	<i>Aprēķinātie līgumsodi, naudas sodi, soda naudas un kavējuma naudas</i>

951.4. Gadījumos, kad uzliktā soda maksājuma saņemšana ir droši ticama, balstoties uz saņemto rakstisko apliecinājumu no soda maksātāja, pašvaldība atzīst prasību par saņemamo soda naudu un ieņēmumus un veic šādu grāmatojumu:

Grāmatojums Nr. 4

<i>D</i>	<i>2300</i>	<i>Īstermiņa prasības*</i>
----------	-------------	----------------------------

K 6000 Pamatdarbības ieņēmumi
** ja sods nav atzīstams par droši ticamu pilnā apmērā, pašvaldība to soda daļu (apmēru), kas nav atzīstama par droši ticamu, uzskaita zembilancē*

951.5. Saņemot soda maksājumu, tā saņemšanas dienā pašvaldība atzīst naudas līdzekļu palielinājumu un samazina iepriekš atzītās prasības par uzlikto sodu, un veic šādu grāmatojumu:

<i>Grāmatojums Nr. 5</i>		
<i>D 2620</i>		<i>Norēķinu konti Valsts kasē vai kredītiestādēs vai citās institūcijās</i>
<i>K 2300</i>		<i>Īstermiņa prasības</i>

15.12. Informācijas uzrādīšana

952. Pašvaldība uzrāda pārskata gadā iestādes darbības rezultātā radušos ieņēmumus pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem saskaņā ar uzkrāšanas principu, ņemot vērā sekojošus principus:

952.1. ieņēmumus norāda pa ieņēmumus grupām;

952.2. ieņēmumus (izņemot nodokļu ieņēmumus) pārskatā norāda pa šādiem institucionālo sektoru klasifikācijas kodiem atbilstoši normatīvajiem aktiem budžeta klasifikācijas jomā:

952.2.1. atsevišķi norāda sektora S130000 datus klasifikācijas pilnā apmērā;

952.2.2. sektoru S110000, S120000, S140000, S150000 un S200000 datus norāda kopsummā.

952.3. pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem norāda arī grāmatvedības aplēšu izmaiņu, darījumu klasifikācijas maiņas un iepriekšējo pārskata periodu kļūdu labojumu ietekmi.

953. Pašvaldība grāmatvedības uzskaites principu aprakstā sniedz informāciju par ieņēmumu atzīšanas principiem, kas rodas darījumos bez atlīdzības.

954. Papildus pašvaldība pārskata par darbības finansiālajiem rezultātiem posteņu skaidrojumā sniedz informāciju par:

954.1. ieņēmumiem pārskata periodā un iepriekšējā pārskata periodā, kā arī izmaiņām pārskata perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

954.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

954.3. citu informācija pārskatu lietotājiem.

16. Ieņēmumu no darījumiem ar atlīdzību uzskaitē

16.1. Mērķis

955. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt budžeta iestāžu ieņēmumu uzskaites principus darījumos ar atlīdzību.

16.2. Sfēra

956. Šī sadaļa nosaka uzskaites principus ieņēmumiem no sekojošiem darījumiem un notikumiem:

956.1. pakalpojumu sniegšana;

956.2. preču pārdošana;

956.3. gadījumi, kad pašvaldības aktīvus lieto trešās personas un pašvaldība gūst ieņēmumus procentu, autoratlīdzības un dividenžu vai tamlīdzīgu maksājumu veidā.

957. Papildus sadaļa nosaka uzskaites principus ieņēmumiem no līgumsodiem, kas attiecas uz iepriekš minētajiem darījumiem un notikumiem.

958. Sadaļā sniegti ar uzskaiti saistītie grāmatojumi, kā arī atsauces uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugi, praktiskie piemēri un informācijas atklāšanas paraugi.

16.3. Definīcijas

Darījums ar atlīdzību	rodas, kad pašvaldība saņem aktīvus vai pakalpojumus, vai izpilda saistības, un darījuma otrai pusei pretī tieši nodod atlīdzību, kuras patiesā vērtība atbilst saņemto aktīvu vai pakalpojumu patiesai vērtībai. Tie ietver ieņēmumus un izdevumus, kuri ir saistīti ar pakalpojumu sniegšanu, preču pārdošanu, aktīvu lietošanu un līgumsodiem.
Darījums bez atlīdzības	rodas, kad darījuma viena puse saņem aktīvus vai pakalpojumus, vai dzēš saistības, pretī nedodot (nesaņemot) atlīdzību vai dodot (saņemot) atlīdzību, kuras patiesā vērtība neatbilst saņemto aktīvu vai pakalpojumu vai dzēsto saistību patiesai vērtībai. Šie darījumi ietver nodokļu, nodevu, valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu un citu maksājumu budžetā ieņēmumus un pārvedumus, tajā skaitā transfertus, dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem, ārvalstu finanšu palīdzību, saistību dzēšanu, dāvinājumus, ziedojumus, kavējuma naudas, naudas sodus u.c.
Ieņēmumi	saimnieciskie labumi, tai skaitā aktīvu vērtības palielinājums vai saistību vērtības samazinājums, ko saņem vai saņems pašvaldība savā vārdā vai pildot funkcijas un kas palielina pašu kapitālu.
Līgumsodi	saimnieciskie labumi, ko pašvaldība saņēmusi vai tai jāsaņem no citas personas un kas attiecas uz šīs personas izdarītajiem noteikumu pārkāpumiem, kas rodas no sekojošiem darījumiem vai notikumiem ar atlīdzību: ☐ ☐ pakalpojumu sniegšana; ☐ ☐ preču pārdošana; ☐ ☐ gadījumi, kad pašvaldības aktīvus lieto trešās personas un pašvaldība gūst ieņēmumus procentu, autoratlīdzības un dividenžu vai tamlīdzīgu maksājumu veidā.
Patiesā vērtība	summa, par kādu aktīvu ir iespējams apmainīt starp labi informētām, savstarpēji ieinteresētām un nesaistītām personām.

16.4. Izņēmumi

959. Šajā sadaļā nav aplūkoti ieņēmumi, kas gūti no darījumiem bez atlīdzības (skatīt sadaļu "Ieņēmumi no darījumiem bez atlīdzības (nodokļi un pārvedumi)").

960. Šajā sadaļā nav aplūkoti ieņēmumi, kas gūti attiecībā uz:

960.1. nomas līgumiem (skatīt sadaļu "Noma");

960.2. dividendēm vai tamlīdzīgiem maksājumiem, kas gūti no ieguldījumiem, kuri tiek uzskaitīti pēc pašu kapitāla metodes (skatīt sadaļu "Līdzdalības asociētajās un radniecīgajās kapitālsabiedrībās uzskaitē");

960.3. ieņēmumiem no pamatlīdzekļu pārdošanas (skatīt sadaļu "Pamatlīdzekļu uzskaitē");

960.4. finanšu aktīvu un finanšu saistību patiesās vērtības izmaiņām vai to pārdošanas (skatīt norādes par finanšu instrumentu atzīšanu un novērtēšanu sadaļā "Finanšu instrumentu uzskaitē");

960.5. citu apgrozāmo līdzekļu vērtības izmaiņām;

960.6. tādu bioloģisko aktīvu sākotnējo atzīšanu un patiesās vērtības izmaiņām, kas saistīti ar lauksaimniecisko darbību (skatīt sadaļu "Bioloģiskie aktīvi");

960.7. lauksaimniecības produktu sākotnējo atzīšanu (skatīt sadaļu "Bioloģiskie aktīvi");

960.8. neatjaunojamo dabas resursu ieguves (skatīt sadaļu "Pamatlīdzekļu uzskaitē").

16.5. Ieņēmumu atzīšana un novērtēšana darījumos ar atlīdzību

961. Pašvaldība var gūt ieņēmumus no šādiem darījumiem un notikumiem:

961.1. pakalpojumu sniegšana;

961.2. preču pārdošana;

961.3. gadījumos, kad pašvaldības aktīvus lieto trešās personas un pašvaldība gūst ieņēmumus procentu, autoratlīdzības un dividendžu vai tamlīdzīgu maksājumu veidā.

962. Lai atšķirtu darījumus ar atlīdzību no darījumiem bez atlīdzības, darījums jāizvērtē pēc tā būtības, nevis darījuma juridiskās formas.

963. Trešo personu vārdā iekasētās summas, piemēram, pašvaldības iekasētie maksājumi saskaņā ar trīspusējo vienošanos no nomniekiem par elektrību pakalpojuma sniedzēja vārdā, nav saimnieciskie labumi, ko iegūst pašvaldība. No šāda darījuma ieņēmumus neatzīst. Pilnvarotāja vārdā iekasētās summas nav ieņēmumi. Toties ieņēmumi ir summa, kas saņemta kā jebkāda komisijas maksa. Saņemot maksājumus trešās personas vārdā, izņemot transfertus, saskaņā ar attiecīgu vienošanos starp pakalpojuma saņēmēju, pakalpojuma sniedzēju un budžeta iestādi, atzīst naudas līdzekļu palielinājumu un saistības pret trešo personu. Veicot maksājumu saņēmējam (nododot aktīvus trešajai personai), pašvaldība samazina saistības un naudas līdzekļus.

964. Pašvaldība ieņēmumus atzīst, ja ir ticams, ka:

964.1. pašvaldība saņems resursus, un,

964.2. šos labumus iespējams ticami novērtēt.

965. Pašvaldība novērtē ieņēmumus saņemtās vai saņemamās atlīdzības patiesajā vērtībā un atzīst periodā, kad tie radušies, piemēram, kad sniegti pakalpojumi vai pārdotas preces, neatkarīgi no naudas saņemšanas.

966. Pašvaldība ieņēmumus analītiski uzskaita atbilstoši normatīvajos aktos budžeta klasifikāciju jomā noteiktajai budžeta ieņēmumu klasifikācijai.

967. Pašvaldība novērtē ieņēmumus, kas radušies darījuma rezultātā, saskaņā ar līgumu, vienošanos vai citu attaisnojuma dokumentu, un atzīst ieņēmumus saņemtās atlīdzības vērtībā vai prasības patiesajā vērtībā, atskaitot pievienotās vērtības nodokli un pašvaldības piešķirtās atlaides un atvieglojumus. Piešķirtās atlaides un atvieglojumus uzskaita analītiski.

968. Visbiežāk par precī/pakalpojuma sniegšanu saņemamā atlīdzība ir naudas vai naudas ekvivalentu veidā, un ieņēmumu summa ir vienāda ar saņemto naudas līdzekļu vai atzīstamās prasības summu.

969. Ja naudas vai naudas ekvivalentu saņemšana tiek atlikta ilgāk par 12 mēnešiem (vienošanās starp pārdevēju un pircēju faktiski ir finansēšanas darījums), atlīdzības patiesā vērtība var būt mazāka par saņemtās vai saņemamās naudas nominālvērtību. Piemēram, pašvaldība var pircējam piešķirt atlikto maksājumu darījumam, par kuru pircējam ir iespēja norēķināties ilgāk nekā 12 mēnešus pēc darījuma. Šajā gadījumā pašvaldība atzīst prasības un ieņēmumus aktīva patiesajā vērtībā. Ja nav iespējams noteikt aktīva tirgus cenu, tad aktīva patieso vērtību aprēķina, diskontējot nākotnes maksājumus ar līgumā noteikto procentu likmi. Ja līgumā procentu likme nav noteikta, izmanto Valsts kases tīmekļa vietnē publicētu atbilstošu procentu likmi..

970. Ja vienošanās starp pārdevēju un pircēju faktiski ir finansēšanas darījums, atlīdzības patieso vērtību nosaka, diskontējot visas nākotnē saņemamās summas pēc līgumā noteiktās procentu likmes; ja līgumā procentu likme nav noteikta, tad izmanto Valsts kases interneta vietnē publicēto likmi.

971. Pašvaldība atzīst starpību starp atlīdzības patieso vērtību un tās nominālvērtību kā procentu ieņēmumus atbilstoši noteiktajiem uzskaites principiem.

972. Ja preces pārdod vai pakalpojumus sniedz apmaiņā pret atšķirīgām precēm vai pakalpojumiem, maiņu uzskata par darījumu, kas rada ieņēmumus. Ieņēmumus novērtē saņemto preču vai pakalpojumu patiesajā vērtībā, kuru koriģē par pārskaitīto naudas vai tās ekvivalentu summu. Ja saņemto preču vai pakalpojumu patieso vērtību nevar ticami novērtēt, ieņēmumus novērtē atdoto preču vai pakalpojumu patiesajā vērtībā, kuru koriģē par pārskaitīto naudas vai tās ekvivalentu summu.

973. Atzīstot ieņēmumus, pašvaldība parasti piemēro ieņēmumu atzīšanas kritērijus katram darījumam atsevišķi. Tomēr atsevišķos gadījumos, lai sniegtu patiesu priekšstatu par darījuma būtību, ieņēmumu atzīšanas kritēriji jāpiemēro viena darījuma atsevišķi identificējamām sastāvdaļām vai vairākiem darījumiem kopā, ja tie ir saistīti tā, ka ietekme nav saprotama, neaplūkojot darījumu virkni kopumā. Piemēram, ja preces pārdošanas cenā ir iekļauta summa par tās turpmāko apkalpošanu, pašvaldība apkalpošanas summu atzīst par ieņēmumiem tajā periodā, kurā sniedz pakalpojumu.

16.6. Pakalpojumu sniegšana

974. Pakalpojumu sniegšana parasti nozīmē, ka pašvaldība veic ar pasūtītāju saskaņotu uzdevumu izpildi saskaņotā laika periodā. Pakalpojumus var sniegt viena perioda vai vairāku periodu laikā. Piemēri budžeta iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem, par kuriem parasti saņem ieņēmumus, var būt komunālie pakalpojumi, ūdensapgādes objektu apsaimniekošana.

975. Pašvaldība atzīst ieņēmumus no pakalpojumu sniegšanas tajā pārskata periodā, kurā pakalpojumi sniegti.

976. Pārskata periodā, kurā sniegts pakalpojums, pamatojoties uz izrakstīto rēķinu, pašvaldība atzīst ieņēmumus un prasības par pakalpojuma sniegšanu, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2300	Īstermiņa prasības
K	6000	Pamatdarbības ieņēmumi (attiecīgais ieņēmumu konts)
K	5723*	Pievienotās vērtības nodoklis

* pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā var noteikt detalizētu PVN uzskaites kontu pielietojumu

977. Saņemot apmaksu par pakalpojumiem, pašvaldība samazina atzītās prasības un grāmato:

D	2600	Naudas līdzekļi
K	2300	Īstermiņa prasības

978. Pārskata perioda beigās pašvaldība aprēķina un atzīst ieņēmumus, kas attiecas uz pārskata periodu, bet par kuriem rēķins vēl nav sagatavots, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2364	Uzkrātie ieņēmumi par pakalpojumiem
---	------	-------------------------------------

979. Nākamajā pārskata periodā, izrakstot rēķinu par pakalpojumiem, kas sniegti iepriekšējā pārskata periodā, pašvaldība atzīst prasības un samazina uzkrātos ieņēmumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2300	Īstermiņa prasības
K	2364	Uzkrātie ieņēmumi par pakalpojumiem
K	5723*	Pievienotās vērtības nodoklis

* pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā var noteikt detalizētu PVN uzskaites kontu pielietojumu

980. Ja pakalpojuma sniegšana pārskata perioda beigās nav pabeigta, ieņēmumus no pakalpojumu sniegšanas atzīst, ņemot vērā to, kādā izpildes pakāpē darījums ir pārskata datumā, ja tā iznākumu var ticami aplēst. Saskaņā ar šo metodi ieņēmumus atzīst tajos pārskata periodos, kuros pakalpojumi sniegti. Piemēram, pašvaldība, kura iznomā telpas citai iestādei, rēķinu par pakalpojumu izsniedz reizi pusgadā, taču ieņēmumus atzīst periodā, kad sniegts pakalpojums, tas ir, katru mēnesi.

981. Darījuma iznākumu var ticami aplēst, ja tiek ievēroti visi sekojošie nosacījumi:

981.1. ieņēmumu summu var ticami novērtēt

981.2. ir ticams, ka pašvaldība saņems atlīdzību par sniegto pakalpojumu;

981.3. var ticami novērtēt, kādā izpildes pakāpē darījums ir pārskata datumā;

981.4. var ticami novērtēt radušās darījuma izmaksas un izmaksas, kas nepieciešamas darījuma pabeigšanai.

982. Pašvaldība parasti spēj veikt ticamas aplēses, ņemot vērā vienošanos starp darījuma pusēm un izvērtējot sekojošus kritērijus:

982.1. katras puses īstenojamās tiesības attiecībā uz pakalpojumu, ko puses sniegs un saņems;

982.1. atlīdzība, kas pienākas vai jāsamaksā;

982.1. norēķinu veids un termiņi.

983. Darījuma izpildes pakāpi var noteikt ar dažādām metodēm. Pašvaldība izvēlas metodi, kura ir piemērotākā ticamai pakalpojumu novērtēšanai. Darījuma izpildes pakāpes noteikšanai pielieto vienu no šādām metodēm:

983.1. darbu apsekošana – pašvaldība novērtē paveikto darbu apjomu un atzīst ieņēmumus novērtējuma apjomā;

983.2. izpildīto darbu (pakalpojumu) proporcionāls apjoms atbilstoši kopējiem veicamajiem pakalpojumiem – pašvaldība aprēķina pārskata periodā izpildīto darbu procentuālo īpatsvaru no kopējā sniedzamā pakalpojuma. Ieņēmumu summu aprēķina, līguma summu reizinot ar aprēķināto izpildīto darbu procentuālo īpatsvaru;

983.3. radušos izmaksu proporcionāls apjoms atbilstoši darījuma paredzamajām kopējām izmaksām – pašvaldība aprēķina pārskata periodā radušos ar darījumu saistīto izdevumu īpatsvaru no kopējām plānotajām darījuma izmaksām. Izmaksās ietver tikai tās izmaksas, kas tieši attiecas uz izpildīto vai sniedzamo pakalpojumu. Ieņēmumu summu aprēķina, līguma summu reizinot ar aprēķināto īpatsvaru.

984. Ja darījuma iznākumu nevar ticami aplēst, ieņēmumus atzīst tādā apmērā, kādā atzīti izdevumi, kas tieši saistīti ar pakalpojuma sniegšanu un tiks atgūti, saņemot atlīdzību par sniegto pakalpojumu.

985. Ja pašvaldība nevar ticami aplēst darījuma iznākumu un ar darījumu saistīto izdevumu atgūšana ir maz iespējama, ieņēmumus neatzīst un radušās izmaksas atzīst par izdevumiem. Kad

pašvaldībai vairs nepastāv šaubas, kas kavēja ticami aplēst darījuma iznākumu, ieņēmumus atzīst tikai tad, ja ir izpildīti ieņēmumu atzīšanas kritēriji.

986. Ja pašvaldībai rodas šaubas par iepriekš atzīto ieņēmumu iekasēšanu, pašvaldība to summu, kuru nav iespējams iekasēt vai kuras atgūšana vairs nav ticama, atzīst par izdevumiem, nevis par sākotnēji atzītās ieņēmumu summas korekciju saskaņā ar Noteikumu sadaļā "Prasību uzskaitē, tai skaitā, nākamā perioda izdevumi un veiktie avansa maksājumi" noteiktajiem uzskaites principiem.

987. Ja pašvaldība anulē pārskata gadā izrakstīto rēķinu, tā izraksta kredītrēķinu, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	6000	Pamatdarbības ieņēmumi
D	5723*	Pievienotās vērtības nodoklis (korekcija)
K	2300	Īstermiņa prasības

* pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā var noteikt detalizētu PVN uzskaites kontu pielietojumu

988. Ja pašvaldība anulē iepriekšējā pārskata gadā izrakstīto rēķinu, tā izraksta kredītrēķinu, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	8761	Iepriekšējo gadu kļūdas
D	5723*	Pievienotās vērtības nodoklis (korekcija)
K	2300	Īstermiņa prasības

* pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā var noteikt detalizētu PVN uzskaites kontu pielietojumu.

16.7. Preču pārdošana

989. Preces ietver sekojošo:

989.1. preces, ko pašvaldība saražojusi, lai pārdotu. *Piemēram, drukāti izdevumi;*

989.2. preces, kas pirktas tālākpārdošanai. *Piemēram, preces, zeme vai cits īpašums, kas tiek turēts tālākpārdošanai.*

990. Pašvaldība ieņēmumus no preču pārdošanas atzīst, ja ir izpildīti sekojoši ieņēmumu atzīšanas kritēriji:

990.1. pašvaldība ir nodevusi pircējam nozīmīgus ar aktīva īpašuma tiesībām saistītus riskus un atlīdzības;

990.2. pašvaldība nesaglabā ne turpmākās pārvaldīšanas tiesības tādā apjomā, ko parasti dod īpašuma tiesības, ne reālu kontroli pār pārdotajām precēm;

990.3. ieņēmumu summu var ticami novērtēt;

990.4. ir ticams, ka pašvaldība saņems ar darījumu saistītos saimnieciskos labumus (atlīdzību).

991. Lai izvērtētu, kad pašvaldība ir nodevusi pircējam nozīmīgus īpašumtiesībām raksturīgus riskus un atlīdzības, jāpārbauda darījuma apstākļi. Lielākajai pārdošanas darījumu daļai ar īpašuma tiesībām saistīto risku un atlīdzību nodošana sakrīt ar juridisko īpašuma tiesību nodošanu pircējam. Tomēr dažkārt ar īpašuma tiesībām saistīto risku un atlīdzību nodošanas laiks nesakrīt ar juridisko īpašuma tiesību nodošanu.

992. Ja pašvaldībai saglabājas nozīmīgi ar īpašuma tiesībām saistīti riski, tas neatbilst pārdošanas darījumam un ieņēmumus neatzīst. Pašvaldībai var saglabāties nozīmīgi ar īpašuma tiesībām saistīti riski dažādos veidos, piemēram:

992.1. pašvaldībai saglabājas pienākums par neapmierinošu pakalpojumu izpildi, uz ko neattiecas parastās garantijas;

992.2. ieņēmumu saņemšana no kāda konkrēta pārdošanas darījuma ir atkarīga no tā, vai pircējs gūst ieņēmumus no preču pārdošanas. *Piemēram, ja pašvaldība par maksu izplata izglītojošus materiālus skolām pēc principa, ka tie jāpārdod vai jāatdod atpakaļ, un skola veic apmaksu pašvaldībai tikai tādā apmērā, kādu ir izdevies iekasēt, pārdodot šos mācību materiālus;*

992.3. tiek nosūtītas uzstādāmas preces, un to uzstādīšana ir nozīmīga līguma daļa, kuru pašvaldība vēl nav izpildījusi;

992.4. pircējam ir tiesības anulēt pirkumu līgumā norādītā iemesla dēļ, un pašvaldībai ir šaubas par līguma izpildi.

993. Ja pašvaldībai saglabājas nenožīmīgi ar īpašuma tiesībām saistīti riski, darījums ir uzskatāms par pārdošanas darījumu un ieņēmumi ir jāatzīst. Piemēram, pašvaldībai (pārdevējam) saglabājas juridiskās īpašuma tiesības uz precēm tikai tādēļ, lai nodrošinātu, ka būs iespējams iekasēt tam pienākošos summu.

994. Dienā, kad pašvaldība nodod preces saskaņā ar attiecīgu dokumentu, pamatojoties uz izrakstīto rēķinu-pavadzīmi par preču pārdošanu, atzīst ieņēmumus un prasības, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2300	Īstermiņa prasības
K	8510	Ieņēmumi no atsavināšanai paredzēto nefinanšu aktīvu pārdošanas
K	5723*	Pievienotās vērtības nodoklis

* pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā var noteikt detalizētu PVN uzskaites kontu pielietojumu

995. Saņemot apmaksu par preču pārdošanu, pašvaldība samazina atzītās prasības un grāmato:

D	2600	Naudas līdzekļi
K	2300	Īstermiņa prasības

996. Pārskata perioda beigās pašvaldība aprēķina un atzīst uzkrātos ieņēmumus un ieņēmumus, kas attiecas uz pārskata periodu, bet par kuriem rēķins vēl nav sagatavots, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2360	Uzkrātie ieņēmumi
K	6000	Pamtdarbības ieņēmumi

997. Nākamajā pārskata periodā, izrakstot rēķinu par precēm, kas piegādātas iepriekšējā pārskata periodā un atzīti kā uzkrātie ieņēmumi, pašvaldība atzīst prasības, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2300	Īstermiņa prasības
K	2360	Uzkrātie ieņēmumi
K	5723*	Pievienotās vērtības nodoklis

* pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā var noteikt detalizētu PVN uzskaites kontu pielietojumu

998. Ieņēmumus atzīst tikai tādā gadījumā, ja ir ticams, ka pašvaldība saņems ar darījumu saistītos saimnieciskos labumus. Dažos gadījumos šādas ticamības var nebūt, līdz netiks saņemta atlīdzība vai likvidētas šaubas. Piemēram, ieņēmumi var būt atkarīgi no tā, vai otra puse būs spējīga piegādāt preces saskaņā ar līgumu, un, ja ir kādas šaubas, ka tas notiks, ieņēmumu atzīšanu var atlikt, līdz līguma izpildei. Pašvaldība atzīst ieņēmumus, kad preces ir piegādātas. Ja rodas šaubas par ieņēmumos jau atzītās summas iekasēšanu, tad summu, kuru nav iespējams iekasēt, vai summu, kuras atgūšana vairs nav ticama, atzīst par izdevumiem un prasību vērtības samazinājumu nevis par sākotnēji atzītās ieņēmumu summas korekciju saskaņā ar sadaļā "Prasību uzskaitē, tai skaitā, nākamo periodu izdevumi un veiktie avansa maksājumi" noteiktajiem uzskaites principiem.

16.8. Procentu ieņēmumi, autoratlīdzības ieņēmumi, dividendes vai tamlīdzīgi maksājumi, ieņēmumi no aktīva atsavināšanas

999. Pašvaldība atzīst ieņēmumus, kas rodas, ja trešās personas lieto pašvaldības aktīvus, ja izpildīti abi ieņēmumu atzīšanas kritēriji:

999.1. ir ticams, ka pašvaldība saņems resursus;

999.2. ieņēmumu summu var ticami novērtēt.

1000. Gadījumos, kad trešās personas izmanto pašvaldības aktīvus, pašvaldībai var rasties šāda veida ieņēmumi:

1000.1. **procentu ieņēmumi** – maksas par naudas vai naudas ekvivalentu izmantošanu, vai pašvaldībai pienākošās summas saskaņā ar līgumiem. *Piemēram, procentu ieņēmumi par izsniegtajiem noguldījumiem vai procentu ieņēmumi, kas atzīti atlikto maksājumu ietvaros;*

1000.2. **autoratlīdzības ieņēmumi** – maksas par pašvaldības ilgtermiņa aktīvu izmantošanu, *piemēram, patentu, preču zīmju, autortiesību un datoru programmatūru;*

1000.3. **dividendes vai tamlīdzīgi maksājumi** – pārpalikuma sadale kapitāla daļu turētājiem proporcionāli viņu balsstiesību īpatsvaram attiecīgās kapitālsabiedrības kapitālā, *piemēram, pašvaldības kā kapitāla daļu turētāja tiesības saņemt maksājumus (dividendes), kas attiecas uz ieguldījumu kapitālsabiedrībā (līdz 20%).* Gadījumā, ja ieguldījumu kapitālsabiedrībā uzskaita saskaņā ar pašu kapitāla metodi, ieņēmumus no dividendēm uzskaita atbilstoši sadaļā "Līdzdalības uzskaitē" noteiktajiem uzskaites principiem.

16.8.1. Procentu ieņēmumi

1001. Procentu ieņēmumus pašvaldība atzīst proporcionāli termiņam, ņemot vērā aktīvu faktisko ienesīgumu. Aktīva faktiskais ienesīgums ir procentu likme, kas nepieciešama nākotnes naudas plūsmas diskontēšanai, ko iecerēts saņemt aktīva pastāvēšanas laikā, lai to pielīdzinātu sākotnējai uzskaites vērtībai.

1002. Procentu ieņēmumi ietver diskonta vai prēmijas amortizāciju vai citas starpības starp parāda vērtspapīra sākotnējo vērtību un tā summu dzēšanas dienā.

1003. Procentu ieņēmumus atzīst pārskata periodā, kad tie nopelnīti, veicot attiecīgu grāmatojumu:

D	2317	<i>Prasības par procentu un citiem maksājumiem</i>
	2535	<i>Prasības par procentu un citiem maksājumiem par aizdevumiem</i>
	2545	<i>Prasības par procentu un citiem maksājumiem par finanšu ieguldījumiem vērtspapīros</i>
	2555	<i>Prasības par procentu un citiem maksājumiem par pārējiem finanšu ieguldījumiem</i>
	2565	<i>Prasības par procentu un citiem maksājumiem par noguldījumiem</i>
K	8120	<i>Procentu ieņēmumi</i>

1004. Pārskata perioda beigās pašvaldība aprēķina un uzskaita tos uzkrātos procentu ieņēmumus, kas attiecas uz pārskata periodu, bet kuru saņemšanas termiņš ir vēlāk nekā gadu pēc bilances datuma un/vai līdz pārskata perioda beigām nav sagatavots maksāšanai paredzētais attaisnojuma dokuments. Uzkrātos procentu ieņēmumus grāmato:

D	1333	<i>Ilgttermiņa uzkrātie ieņēmumi par aizdevumiem</i>
		<i>Uzkrātie procentu ieņēmumi par noguldījumiem un</i>
	2361	<i>kontu atlikumiem</i>
		<i>Uzkrātie ieņēmumi par procentu un citiem maksājumiem</i>
	2546	<i>par finanšu ieguldījumiem vērtspapīros</i>

		<i>Uzkrātie ieņēmumi par procentu un citiem maksājumiem</i>
	2566	<i>par noguldījumiem</i>
K	8120	<i>Procentu ieņēmumi</i>

1005. Ja pirms procentus pelnoša ieguldījuma iegādes tam ir uzkrāti nesamaksāti procenti, turpmāko procentu saņemšanu sadala, attiecinot uz periodu pirms iegādes un periodu pēc iegādes. Pašvaldība atzīst tikai tos procentu ieņēmumus, kas attiecas uz periodu pēc iegādes. Iegādājoties finanšu ieguldījumu, kuram ir uzkrāti nesamaksāti procenti, pašvaldība darījuma dienā veic sekojošu grāmatojumu:

D	1369	<i>Ilgtermiņa noguldījumi</i>
D	8290*	<i>Pārējie finanšu izdevumi</i>
K	2600	<i>Naudas līdzekļi</i>

**iestāde, kas iegādājas finanšu aktīvu, izdevumos atzīst finanšu aktīva uzkrātos procentu ieņēmumus līdz iegādes dienai.*

16.8.2. Dividendes vai tamlīdzīgi maksājumi

1006. Ieņēmumus no dividendēm un tamlīdzīgiem maksājumiem atzīst dienā, kad ir noteiktas kapitāla daļu turētāja tiesības saņemt maksājumus, izņemot, ja atbilstošo ilgtermiņa finanšu ieguldījumu uzskaita saskaņā ar pašu kapitāla metodi, tas ir, ja attiecīgais finanšu ieguldījums ir klasificēts kā ieguldījums asociētā vai radniecīgā līdzdalībā.

D	2390	<i>Pārējās prasības</i>
K	8190	<i>Pārējie finanšu ieņēmumi</i>

1007. Gadījumā, ja ieguldījumu kapitālsabiedrībā uzskaita saskaņā ar pašu kapitāla metodi, ieņēmumus no dividendēm uzskaita atbilstoši sadaļā "Līdzdalības uzskaitē" noteiktajiem uzskaites principiem.

16.8.3. Ieņēmumi no aktīva atsavināšanas

1008. Ieņēmumus no aktīva atsavināšanas atzīst, ievērojot šādus nosacījumus:

1008.1. pašvaldība ir nodevusi pircējam nozīmīgus ar aktīva īpašuma tiesībām saistītus riskus un atlīdzības;

1008.2. pašvaldība nesaglabā turpmākās pārvaldīšanas tiesības tādā apjomā, ko parasti dod īpašuma tiesības, un kontroli pār pārdotajiem aktīviem;

1008.3. ieņēmumu summu var ticami novērtēt;

1008.4. ir ticams, ka pašvaldība saņems atlīdzību par atsavināto aktīvu.

1009. Ieņēmumus no aktīvu atsavināšanas sākotnēji atzīst atlīdzības patiesajā vērtībā. Atliktā maksājuma (virs 12 mēnešiem) gadījumā ieņēmumus atzīst maksājumu pašreizējā vērtībā (naudas vērtība laikā). Atliktā maksājuma (virs 12 mēnešiem) gadījumā prasību uzskaitē veicama saskaņā ar finanšu instrumentu uzskaites principiem, kas sniegti sadaļā "Finanšu instrumentu uzskaitē".

1010. Kompensāciju no trešajām pusēm par ilgtermiņa ieguldījumu vērtības samazināšanos, zaudētiem vai atdotiem ilgtermiņa ieguldījumiem (piemēram apdrošināšanas atlīdzību) atzīst pārskata perioda pamatdarbības ieņēmumos, kad kompensācijas saņemšana ir droši ticama (gūti ticami pierādījumi, ka kompensācija tiks saņemta).

16.9. Līgumsodi

1011. Pašvaldība atzīst ieņēmumus no līgumsodiem, ja saņemamā summa atbilst aktīva definīcijai un aktīva atzīšanas kritērijiem.

1012. Pašvaldība līgumsodus uzskaita zembilancē no dienas, kad tai rodas likumīgas tiesības iekasēt attiecīgo līgumsodu, bet bilancē – no dienas, kad līgumsoda saņemšana ir droši ticama.

1013. Ja līgumsoda saņemšana ir droši ticama, pašvaldība novērtē pamatdarbības ieņēmumus no līgumsoda atbilstoši resursu visticamākajai aplēsei un atzīst dienā, kad tai rodas tiesības saņemt attiecīgo līgumsodu. Kad līgumsoda saņemšana ir droši ticama, pašvaldība atzīst prasību par saņemamo līgumsodu un ieņēmumus, veicot šādu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>2300</i>	<i>Īstermiņa prasības*</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

** ja līgumsods nav atzīstams par droši ticamu pilnā apmērā, to daļu (apmēru), kas nav atzīstama par droši ticamu, uzskaita zembilancē.*

1014. Līgumsoda saņemšanas dienā pašvaldība palielina naudas līdzekļus un samazina iepriekš atzītās prasības, veicot šādu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>2600</i>	<i>Naudas līdzekļi</i>
<i>K</i>	<i>2300</i>	<i>Īstermiņa prasības</i>

1015. Ja līgumsoda saņemšana nav droši ticama, pamatdarbības ieņēmumus atzīst naudas līdzekļu saņemšanas dienā. Informāciju par aprēķinātajiem līgumsodiem līdz atbilstošā aktīva (prasību vai naudas līdzekļu) atzīšanai uzskaita zembilancē.

1016. Pašvaldība līgumsodu uzskaita zembilancē, sākot ar līgumsoda aprēķina vai piemērošanas dienu, pamatojoties uz līgumsoda aprēķinu vai citu attaisnojuma dokumentu, veicot šādu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>9130</i>	<i>Aprēķinātie līgumsodi, naudas sodi, soda naudas un kavējuma naudas</i>
<i>K</i>	<i>9XXX</i>	<i>Zembilances pretkonts*</i>

** zembilances pretkonts ir tehniskais konts, kurš nodrošina grāmatvedības uzskaites sistēmās zembilances uzskaiti pēc divkārša ieraksta principa. Pašvaldība var izvēlēties arī citu tehniskā konta lietošanu zembilances darījuma uzskaitē.*

1017. Ja pašvaldība saņem līgumsoda maksājumu, kura saņemšana iepriekš nav bijusi ticama un tas ir uzskaitīts zembilancē, līgumsoda saņemšanas dienā palielina prasības un atzīst ieņēmumus, veicot šādu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>2300</i>	<i>Īstermiņa prasības</i>
<i>K</i>	<i>6000</i>	<i>Pamatdarbības ieņēmumi</i>

1018. Saņemot naudas maksājumu samazina iepriekš atzītās prasības saņemtās summas apmērā, veicot šādu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>2600</i>	<i>Naudas līdzekļi</i>
<i>K</i>	<i>2300</i>	<i>Īstermiņa prasības</i>

1019. Vienlaikus, saņemot līgumsoda maksājumu, kas iepriekš uzskaitīts zembilancē, vai gadījumā, ja līgumsoda saņemšana novērtēta kā droši ticama un atzīta prasība bilancē, pašvaldība samazina zembilances prasības par iepriekš zembilancē uzskaitīto līgumsodu attiecīgajā apmērā un veic šādu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>9XXX</i>	<i>Zembilances pretkonts*</i>
<i>K</i>	<i>9130</i>	<i>Aprēķinātie līgumsodi, naudas sodi, soda naudas un kavējuma naudas</i>

** zembilances pretkonts ir tehniskais konts, kurš nodrošina grāmatvedības uzskaites sistēmās zembilances uzskaiti pēc divkārša ieraksta principa. Pašvaldība var izvēlēties arī citu tehniskā konta lietošanu zembilances darījuma uzskaitē.*

16.10. Informācijas uzrādīšana

1020. Pašvaldība uzrāda pārskata gadā iestādes darbības rezultātā radušos ieņēmumus pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem saskaņā ar uzkrāšanas principu, ņemot vērā sekojošus principus:

1020.1. ieņēmumus norāda pa ieņēmumus grupām, izņemot tos ieņēmumus, kurus norāda atsevišķā pozīcijā, savstarpēji izslēdzot, un kas radušies:

1020.1.1. finanšu instrumentu patiesās vērtības izmaiņu, ārvalstu valūtas kursa svārstību, atsavināšanas un izslēgšanas no uzskaites rezultātā, kā arī pārdošanai pieejamu finanšu instrumentu pārklasifikācijas uz citu finanšu instrumentu kategoriju rezultātā;

1020.1.2. nefinanšu aktīvu atsavināšanas rezultātā. Šādā gadījumā pārskatā norāda neto vērtību – ieņēmumus no ilgtermiņa ieguldījumu objekta atsavināšanas, kuru aprēķina kā starpību starp izslēgtā objekta bilances vērtību un tā atsavināšanas ieņēmumiem.

1020.2. Ieņēmumus (izņemot nodokļu ieņēmumus) pārskatā norāda pa šādiem institucionālo sektoru klasifikācijas kodiem atbilstoši normatīvajiem aktiem budžeta klasifikācijas jomā:

1020.2.1. atsevišķi norāda sektora S130000 datus klasifikācijas pilnā apmērā;

1020.2.2. sektoru S110000, S120000, S140000, S150000 un S200000 datus norāda kopsummā.

1020.3. pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem norāda arī grāmatvedības aplēšu izmaiņu, darījumu klasifikācijas maiņas un iepriekšējo pārskata periodu kļūdu labojumu ietekmi.

1021. Pašvaldība grāmatvedības uzskaites principu aprakstā sniedz informāciju par ieņēmumu atzīšanas principiem, kas rodas darījumos ar atlīdzību, tai skaitā pakalpojumu izpildes pakāpes noteikšanai pielietotā metode ieņēmumu novērtēšanai.

1022. Papildus pašvaldība pārskata par darbības finansiālajiem rezultātiem posteņu skaidrojumā sniedz informāciju par:

1022.1. ieņēmumiem pārskata periodā un iepriekšējā pārskata periodā, kā arī izmaiņām pārskata perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

1022.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

1022.3. procentu ieņēmumiem;

1022.4. informāciju par citiem ieņēmumiem;

1022.5. finanšu instrumentu neto rezultātu sadalījumā pa finanšu instrumentu kategorijām un darījumu veidiem;

1022.6. citu informācija pārskatu lietotājiem.

17. Izdevumu uzskaitē

17.1. Mērķis

1023. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt izdevumu uzskaites principus budžeta iestādēs.

17.2. Sfēra

1024. Šī sadaļa nosaka izdevumu uzskaites principus un ar to uzskaiti saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauces uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus, praktiskus piemērus un informācijas atklāšanas paraugus.

17.3. Definīcijas

Izdevumi	saimniecisko labumu samazinājums, kas rodas no aktīvu izlietojuma, atsavināšanas, vērtības samazinājuma vai saistību rašanās vai palielinājuma rezultātā un, kas samazina pašu kapitālu.
Saistības	pašvaldības pašreizējs pienākums, kurš radies pagātnes notikumu rezultātā un, kura izpildei ir nepieciešams pašvaldības resursu izlietojums.
Uzkrātās saistības	izdevumi, kas attiecināmi uz pārskata periodu, bet par kuriem līdz pārskata perioda beigām nav izsniegts maksāšanai paredzētais attaisnojuma dokuments.

17.4. Izdevumu uzskaitē

1025. Pašvaldības izdevumus atzīst un uzskaita pēc uzkrāšanas principa, izdevumus atzīstot periodā, kad tie radušies, neatkarīgi no naudas līdzekļu samaksas.

1026. Pašvaldības izdevumus uzskaita atbilstoši to ekonomiskajām kategorijām saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto budžetu izdevumu klasifikāciju.

17.4.1. Pamatdarbības izdevumu uzskaitē

1027. Pamatdarbības izdevumu uzskaitē paredzēta kontu grupā "7000 Pamatdarbības izdevumi". Pašvaldība grāmatvedības uzskaites kārtībā nosaka analītisku izdevumu uzskaiti, veidojot izdevumu kontus atbilstoši to ekonomiskai būtībai un iestādes vajadzībām, piemēram, attiecībā uz pamatlīdzekļu nolietojumu, darba samaksu u.c. gadījumiem.

1028. 14. tabulā sniegti tipiskāko pamatdarbības izdevumu piemēri:

14. tabula. Tipiskāko pamatdarbības izdevumu uzskaites piemēri.

Tipiski Pamatdarbības izdevumi	Kad atzīst?	Attaisnojuma dokuments
Ilgtermiņa ieguldījumu nolietojums	Saskaņā ar grāmatvedības uzskaites kārtību (periodiski) (skat. sadaļas "Nemateriālo ieguldījumu uzskaitē", "Pamatlīdzekļu uzskaitē", "Ieguldījuma īpašumu uzskaitē")	Nolietojuma/amortizācijas aprēķins
Darba samaksas izmaksas	Aprēķina dienā un attiecinā uz periodu, uz kuru izmaksas attiecināmas (par kuru veikts aprēķins) (skat. sadaļa "Saistību pret darbiniekiem par darba samaksu uzskaitē")	Darba samaksas aprēķins
Pakalpojumu izmaksas	Dienā, kad saņemts pakalpojums vai saskaņā ar līguma nosacījumiem	Rēķins, pieņemšanas – nodošanas akts u.c.
Transferti	Atkarībā no transferta veida (izlietojuma apstiprinājuma saņemšanas dienā) (ieņēmumu uzskaites prasības noteiktas sadaļā "Ieņēmumu	Atskaite u.c.

	uzskaite darījumos bez atlīdzības")	
Finanšu instrumentu darījumu izmaksas (komisijas maksas u.c.)	Dienā, kad saņemts pakalpojums vai saskaņā ar līguma nosacījumiem (skat. sadaļa "Finanšu instrumentu uzskaitē")	Rēķins, pieņemšanas – nodošanas akts u.c.

1029. Attaisnojuma dokumenta (par saņemtajiem pakalpojumiem vai cita veida darījumiem) saņemšanas dienā pašvaldība izvērtē, vai izdevumi attiecināmi uz pārskata periodu un par attiecīgajiem izdevumiem nav atzītas uzkrātās saistības. Pašvaldība atzīst izdevumus par pārskata periodu un saistības, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>7000</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>5311</i>	<i>Saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

1030. Pārskata datumā pašvaldība atzīst uzkrātās saistības attiecībā uz tādiem pašvaldības izdevumiem, kas saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem vai citiem attaisnojuma dokumentiem attiecas uz pārskata periodu, bet attiecībā uz kuriem līdz pārskata perioda beigām nav saņemts norēķinu attaisnojuma dokuments. Pašvaldība atzīst uzkrātās saistības, veicot sekojošus grāmatojumus:

<i>D</i>	<i>7000*</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>5420</i>	<i>Īstermiņa uzkrātās saistības</i>

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

1031. Gadījumā, ja par izdevumiem iepriekš ir atzītas uzkrātās saistības, saņemot norēķinu attaisnojuma dokumentu, dzēš uzkrātās saistības un atzīst saistības pret attiecīgo darījuma partneri, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>5420</i>	<i>Īstermiņa uzkrātās saistības</i>
<i>D</i>	<i>7000**</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>5311</i>	<i>Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem</i>

*** ja maksājuma dokumentā uzrādīta summa, kas lielāka par pārskata perioda beigās atzīto uzkrāto saistību summu*

1032. Pašvaldība, saskaņā ar grāmatvedības uzskaites kārtībā noteikto, aprēķina un atzīst pamatlīdzekļu un ieguldījuma īpašumu nolietojumu vai nemateriālo ieguldījumu amortizāciju un pārskata perioda pamatdarbības izdevumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>7000*</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>1290</i>	<i>Pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums un vērtības samazinājums</i>
<i>vai</i>		
<i>K</i>	<i>1190</i>	<i>Nemateriālo ieguldījumu amortizācija un vērtības samazinājums</i>
<i>vai</i>		
<i>K</i>	<i>1590</i>	<i>Ieguldījumu īpašuma nolietojums un vērtības samazinājums</i>

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

1033. Aprēķinot darba samaksu pašvaldības darbiniekiem pārskata periodā, pašvaldība atzīst saistības un izdevumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>7000*</i>	<i>Pamatdarbības izdevumi</i>
<i>K</i>	<i>5610</i>	<i>Norēķini par darba samaksu</i>
<i>K</i>	<i>5722</i>	<i>Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas</i>
<i>K</i>	<i>5721</i>	<i>Iedzīvotāju ienākuma nodoklis</i>

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitēi atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

1034. Kad pašvaldība izsniedz krājumus lietošanā, pašvaldība izslēdz krājumu vērtību un atzīst izdevumus, veicot sekojošu grāmatojumu (inventāra uzskaitē nodrošina daudzuma vienībās arī pēc atzīšanas izdevumos līdz tā izslēgšanai no uzskaites):

D.	7000*	Pamatdarbības izdevumi
K	2160**	Inventārs

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitēi atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

***ja 2161 kontā uzskaitītajam ilgstoši lietojamam inventāram iepriekš atzīts vērtības samazinājums, tad noraksta iepriekš atzīto vērtības samazinājumu. Detalizēti uzskaites principi sniegti sadaļā "Krājumu uzskaitē".*

1035. Ja pārskata periodā pašvaldībai ir radušies izdevumi, kas saistīti ar pašvaldības administratīvajiem un tēla veidošanas pasākumu nodrošināšanas izdevumiem (piemēram, priekšmetu, kas satur pašvaldības logo vai citu attiecināmu simboliku vai informāciju, izgatavošana un iegāde), tad pamatojoties uz reprezentācijas izdevumu aktu, tā atzīst izdevumus un saistību palielinājumu, veicot sekojošu grāmatojumu:

D.	7000*	Pamatdarbības izdevumi
K	5311	Saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitēi atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

1036. Līgumsodu un naudas sodu uzskaitē kā pašvaldības izdevumus dienā, kad darījuma otrai pusei radušās likumīgas tiesības iekasēt līgumsodu vai naudas sodu. Pašvaldība atzīst pamatdarbības izdevumus un saistības, grāmatojot:

D.	7000*	Pamatdarbības izdevumi
K	5311	Saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitēi atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

1037. Aizņēmumu un citu finanšu instrumentu izmaksas (komisijas izmaksas, juridiskās izmaksas) uzskaitē izdevumos dienā, kad saņemts pakalpojums saskaņā ar līguma nosacījumiem:

D.	7000*	Pamatdarbības izdevumi
K	5215**	Saistības par procentu un citiem maksājumiem par aizņēmumiem

** pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitēi atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai*

*** citiem finanšu instrumentiem kontu nosaka saskaņā ar pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtību*

17.4.2. Transferta izdevumu uzskaitē

1038. Budžeta iestāžu veiktie transferta maksājumi iedalās divās grupās:

1038.1. avansā veiktie transferti;

1038.2. transferti ar pēcapmaksu.

1039. Gadījumā, ja pašvaldība transferta pārskaitījumu veic avansā (pirms transferta izlietojuma), tā naudas līdzekļu pārskaitījuma dienā atzīst prasības par avansā pārskaitīto transfertu, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	2430	Avansā pārskaitītie transferti
K	2620	Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās

1040. Pārskata perioda laikā, atbilstoši saņemtajiem attaisnojuma dokumentiem par attaisnotajiem (atzītajiem) izdevumiem, atzīst transferta izdevumus un samazina prasības par avansā pārskaitīto transfertu, veicot šādu grāmatojumu:

D	7000*	Pamatdarbības izdevumi
K	2430	Avansā pārskaitītie transferti

* pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai

1041. Pašvaldība atzīst transferta izdevumus par avansā pārskaitīto transfertu pārskata gadā, kurā veikti attiecīgie izdevumi, ja izdevumi apstiprināti (uzturēšanas izdevumi – saskaņā ar uzkrašanas principu, pamatkapitāla veidošana – saskaņā ar naudas plūsmas principu) pārskata gadā vai līdz nākamā pārskata gada 31.janvārim (ieskaitot).

1042. Ja pārskata gadā veiktie transferta izdevumi apstiprināti pēc nākamā pārskata gada 31.janvāra, pašvaldība atzīst transferta izdevumus kā transferta izdevumus, kas attiecas uz iepriekšējiem pārskata gadiem, tajā pārskata gadā, kurā apstiprināti attiecīgie izdevumi un samazina prasības, veicot sekojošu grāmatojumu:

D.	8763	Transferta izdevumi, kas attiecas uz iepriekšējiem pārskata gadiem
K	2430	Avansā pārskaitītie transferti

1043. Transferta ar pēcapmaksu gadījumā - ja citas pašvaldības pārskata gadā veiktos izdevumus apstiprina līdz pārskata gada 31. decembrim un pašvaldība transferta pārskaitījumu līdz pārskata gada beigām vēl nav veikusi, pašvaldība veic sekojošu grāmatojumu:

D.	7000*	Pamatdarbības izdevumi
K	5819	Pārējās īstermiņa saistības

* pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai

1044. Ja citas pašvaldības pārskata gadā veiktos izdevumus apstiprina līdz nākamā pārskata gada 31. janvārim (ieskaitot), un pašvaldība transferta pārskaitījumu vēl nav veikusi, pašvaldība pārskata gada beigās atzīst uzkrātās saistības un transferta izdevumus, veicot sekojošu grāmatojumu:

D.	7000*	Pamatdarbības izdevumi
K	5420	Īstermiņa uzkrātās saistības

* pašvaldība ir izstrādājusi kontu plānu pamatdarbības izdevumu uzskaitē atbilstoši budžeta izdevumu ekonomisko kategoriju klasifikācijai

1045. Apstiprinājuma dienā pašvaldība samazina iepriekš atzītās uzkrātās saistības un atzīst saistības par transferta maksājumu:

D.	5420	Īstermiņa uzkrātās saistības
K	5819	Pārējās īstermiņa saistības

1046. Naudas līdzekļu pārskaitījuma dienā pašvaldība attiecīgi samazina atzītās saistības, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	5819	Pārējās īstermiņa saistības
K	2620	Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās

1047. Ja citas pašvaldības pārskata gadā veiktos izdevumus apstiprina pēc nākamā gada 31. janvāra, un transferta pārskaitījums vēl nav veikts, pašvaldība atzīst transferta izdevumus kā pārējos iepriekšējo gadu izdevumus pārskata gadā, kurā apstiprināti attiecīgie izdevumi, un atzīst saistības, veicot sekojošu grāmatojumu:

D.	8763	Transferta izdevumi, kas attiecas uz iepriekšējiem pārskata gadiem
K	5819	Pārējās īstermiņa saistības

1048. Pārskata gada beigās zembilancē uzrāda pārskata gada izdevumu kopsummu, balstoties uz kuru transferta izdevumi atzīstami nākamajos pārskata gados. Piemēram, citas pašvaldības 2019. gadā veiktie izdevumi 12 000,00 EUR apmērā tiek apstiprināti 2020. gada 3. februārī un pašvaldība pārskata gadā (2019. gadā) nav veikusi transferta pārskaitījumu. Pašvaldība uzrāda informāciju 2019. gada finanšu pārskata zembilances kodā 9590 "Citas zembilances saistības" par transferta izdevumu kopsummu 12 000,00 EUR apmērā, kas tiks uzrādīti 2020. gada izdevumos.

17.4.3. Pārējo izdevumu uzskaitē

1049. Pašvaldība kā pārskata perioda finanšu izdevumus uzskaita valūtas kursa svārstības, kas radušās, norēķinoties par monetāriem posteņiem (piemēram, saistības pret piegādātājiem vai aizņēmumi) vai pārskata perioda beigās pārrēķinot monetāros posteņus pēc valūtas kursa, kas atšķiras no tā, pēc kura monetārais postenis sākotnēji atzīts vai pārrēķināts iepriekšējā pārskata perioda beigās, veicot sekojošu grāmatojumu:

D.	8210	Izdevumi no valūtas kursa svārstībām
K	2300	Īstermiņa prasības
vai		
K	2600	Naudas līdzekļi
vai		
K	5000	Saistības

1050. Subsīdijas un dotācijas komersantiem, biedrībām un nodibinājumiem saskaņā ar uzkrāšanas principu atzīst nākamo periodu izdevumos, subsīdijas un dotācijas izmaksājot avansā, vai pamatdarbības izdevumos atbilstoši budžeta iestādē apstiprinātajiem komersanta, biedrības vai nodibinājuma iesniegtajiem attaisnojuma dokumentiem. Pašvaldība izstrādā un apstiprina iekšēju kārtību par subsīdiju un dotāciju komersantiem, biedrībām un nodibinājumiem uzskaiti.

Grāmatojums, atzīstot nākamo periodu izdevumus, subsīdijas un dotācijas izmaksājot avansā:

D	2400	Nākamo periodu izdevumi un avansa maksājumi par pakalpojumiem un projektiem
K	2620	Norēķinu konti Valsts kasē, kredītiestādēs vai citās institūcijās

Grāmatojums, atzīstot pamatdarbības izdevumus, atbilstoši budžeta iestādē apstiprinātajiem komersanta, biedrības vai nodibinājuma iesniegtajiem attaisnojuma dokumentiem:

D	7000	Pamatdarbības izdevumi
K	2400	Nākamo periodu izdevumi un avansa maksājumi par pakalpojumiem un projektiem

1051. Pašvaldība procentu izdevumus atzīst kā finanšu izdevumus periodā, kad tie radušies, neatkarīgi no tā, vai nauda ir samaksāta, veicot sekojošu grāmatojumu:

D	8220	Procentu izdevumi
K	5315	Īstermiņa saistības par finanšu nomu
vai		
K	5317	Saistības par procentu un citiem maksājumiem
vai	5215	Saistības par procentu un citiem maksājumiem par aizņēmumiem
K		
vai		
K	5216	Uzkrātās saistības par procentu un citiem maksājumiem par aizņēmumiem

1052. Ja pašvaldība inventarizācijas rezultātā konstatē nefinanšu aktīva iztrūkumu, tad, pamatojoties uz iestādes vadītāja apstiprinātu kārtību, attiecīgo nefinanšu aktīvu izslēdz no uzskaites, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>8611</i>	<i>Izdevumi no nefinanšu aktīvu norakstīšanas un likvidēšanas</i>
<i>K</i>	<i>2100</i>	<i>Krājumi</i>

1053. Pašvaldība pēc prasību novērtēšanas, pamatojoties uz veiktajiem aprēķiniem, atzīst vērtības samazinājumu nedrošām prasībām un veiktajiem avansu maksājumiem, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>8651</i>	<i>Izdevumi no vērtības samazinājuma avansa maksājumiem par</i>
<i>vai</i>		<i>nefinanšu aktīviem</i>
<i>D</i>	<i>8655</i>	<i>Izdevumi no vērtības samazinājuma prasībām un avansiem par</i>
		<i>pakalpojumiem</i>
<i>K</i>	<i>2318</i>	<i>Vērtības samazinājums prasībām pret pircējiem un pasūtītājiem</i>
<i>vai</i>		
<i>K</i>	<i>1187</i>	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par nemateriālajiem</i>
<i>vai</i>		<i>ieguldījumiem</i>
<i>K</i>	<i>1287</i>	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par pamatlīdzekļiem</i>
<i>vai</i>		
<i>K</i>	<i>2427</i>	<i>Vērtības samazinājums avansa maksājumiem par pakalpojumiem</i>

1054. Ja prasību, kuras piedziņa nav iespējama saskaņā ar tiesību normām un kurai iepriekš nav bijis atzīts vērtības samazinājums, pašvaldība izslēdz no uzskaites, veicot sekojošu grāmatojumu:

<i>D</i>	<i>8630</i>	<i>Izdevumi no prasību norakstīšanas un naudas līdzekļu vai to</i>
		<i>ekvivalentu iztrūkuma</i>
<i>K</i>	<i>2311</i>	<i>Prasības pret pircējiem un pasūtītājiem</i>

17.5. Informācijas uzrādīšana

1055. Pašvaldība uzrāda pārskata gadā iestādes darbības rezultātā radušos izdevumus pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem saskaņā ar uzkrāšanas principu, ņemot vērā sekojošus principus:

1055.1. izdevumus norāda pa izdevumu grupām, izņemot tos izdevumus, kurus norāda atsevišķā pozīcijā, savstarpēji izslēdzot, un kas radušies:

1055.1.1. finanšu instrumentu patiesās vērtības izmaiņu, ārvalstu valūtas kursa svārstību, atsavināšanas un izslēgšanas no uzskaites rezultātā, kā arī pārdošanai pieejamu finanšu instrumentu pārklasifikācijas uz citu finanšu instrumentu kategoriju rezultātā;

1055.1.2. nefinanšu aktīvu atsavināšanas rezultātā. Šādā gadījumā pārskatā norāda neto vērtību – zaudējumus no ilgtermiņa ieguldījumu objekta atsavināšanas, kuru aprēķina kā starpību starp izslēgtā objekta bilances vērtību un tā atsavināšanas izdevumiem.

1055.2. izdevumus (izņemot atalgojumu, darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, pabalsti un kompensācijas; mācību, darba un dienesta komandējumu un dienesta, darba braucienu izdevumus; nodokļu, nodevu un naudas sodu maksājumus; nolietojuma un amortizācijas izmaksas) pārskatā norāda pa šādiem institucionālo sektoru klasifikācijas kodiem atbilstoši normatīvajiem aktiem budžeta klasifikācijas jomā:

1055.2.1. atsevišķi norāda sektora S130000 datus klasifikācijas pilnā apmērā;

1055.2.2. sektoru S110000, S120000, S140000, S150000 un S200000 datus norāda kopsummā.

1055.3. pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem norāda arī grāmatvedības aplēšu izmaiņu, darījumu klasifikācijas maiņas un iepriekšējo pārskata periodu kļūdu labojumu ietekmi.

1056. Pašvaldība grāmatvedības uzskaites principu aprakstā sniedz informāciju par izdevumu atzīšanu, kas rodas no darījumiem ar atlīdzību un darījumiem bez atlīdzības

1057. Papildus pašvaldība pārskata par darbības finansiālajiem rezultātiem posteņu skaidrojumā sniedz informāciju par:

1057.1. izdevumiem pārskata periodā un iepriekšējā pārskata periodā, kā arī izmaiņām pārskata perioda laikā (absolūtajās vienībās un %);

1057.2. būtiskiem darījumiem vai notikumiem pārskata periodā, kas ietekmēja izmaiņas;

1057.3. izdevumiem no aktīvu vērtības samazinājuma;

1057.4. procentu izdevumiem;

1057.5. informāciju par citiem izdevumiem;

1057.6. finanšu instrumentu neto rezultātu sadalījumā pa finanšu instrumentu kategorijām un darījumu veidiem;

1057.7. darījuma izmaksām, kas nav iekļautas procentu likmes noteikšanā, pa finanšu instrumentu kategorijām;

1057.8. citu informācija pārskatu lietotājiem.

18. Darījumu ārvalstu valūtā uzskaitē

18.1. Mērķis

1058. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt darījumu ārvalstu valūtā uzskaites principus budžeta iestādēs.

18.2. Sfēra

1059. Šī sadaļa nosaka darījumu ārvalstu valūtā uzskaiti un ar to saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauci uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus un praktiskus piemērus.

18.3. Definīcijas

Ārvalstu valūta	valūta, kas nav <i>euro</i> .
Ārvalstu valūtas kurss	Grāmatvedības uzskaitē izmantojamais ārvalstu valūtas kurss ir Eiropas Centrālās bankas publicētais <i>euro</i> atsauci kurss, bet, ja konkrētai ārvalstu valūtai nav Eiropas Centrālās bankas publicēta atsauci kursa, izmanto pasaules finanšu tirgus atzīta finanšu informācijas sniedzēja periodiskajā izdevumā vai tā tīmekļa vietnē publicēto valūtas tirgus kursu attiecībā pret <i>euro</i> .
Beigu kurss	valūtas kurss, kas ir spēkā pārskata perioda pēdējā dienā.
Monetārie posteņi	visas ārvalstu valūtās izteiktās aktīvu un saistību summas, kas saņemamas vai maksājamās ārvalstu valūtā (ārvalstu valūtas naudas atlikumi un ārvalstu valūtās maksājamās prasības un saistības).
Pašreizējais valūtas kurss	valūtas kurss tūlītēju norēķinu veikšanai.
Valūtas kursa starpība	starpība, kas rodas, pārrēķinot noteiktu vienas valūtas vienību skaitu uz citu valūtu pēc atšķirīgiem valūtas kursiem.

Valūtas kurss	divu valūtu maiņas attiecība
----------------------	-------------------------------------

18.4. Darījumu ārvalstu valūtā sākotnējā atzišana

1060. Darījumi ārvalstu valūtā ir darījumi, kuri ir izteikti vai par kuriem pašvaldība norēķinās ārvalstu valūtā.

1061. Darījumi ārvalstu valūtā parasti rodas, ja pašvaldība:

1061.1. pērk vai pārdod preces vai pakalpojumus, kuru saņemamās vai maksājamās summas ir izteiktas ārvalstu valūtā;

1061.2. aizņemas vai aizdod līdzekļus, kuru maksājamās vai saņemamās summas izteiktas ārvalstu valūtā;

1061.3. citādā veidā iegādājas vai atsavina aktīvus, vai uzņemas saistības, vai norēķinās par saistībām, kuras izteiktas ārvalstu valūtā.

1062. Par darījuma dienu uzskata naudas saņemšanas vai maksāšanas dienu, preču vai pakalpojumu pirkšanas vai pārdošanas dienu, kā arī jebkuru citu dienu, kurā faktiski notikušas pārmaiņas pašvaldības mantas stāvoklī.

1063. Ja attaisnojuma dokumenta vērtības mērs ir ārvalstu valūta, pašvaldība tajā norādītās summas ierakstiem grāmatvedības reģistros pārrēķina euro saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu, kas ir spēkā saimnieciskā darījuma dienas sākumā.

1064. Pašvaldība analītiskās uzskaites nodrošināšanai darījumus var uzskaitīt darījuma valūtā, ja darījuma valūta nav euro.

1065. Komandējumu un darba braucienu izdevumi, kas radušies ārvalstu valūtā, grāmatvedības uzskaitē tiek atzīti euro.

1066. Ja darbiniekam komandējuma vai darba braucienu izdevumiem ir ticis izsniegts avanss, tad:

1066.1. ja komandējuma vai darba braucienu izdevumi atbilst normatīvajos aktos noteiktajām normām, bet pārsniedz avansā saņemto summu, pašvaldība darbiniekam pārtērīna summu atlīdzina euro vai pēc darbinieka izvēles konvertējamā valūtā saskaņā ar valūtas maiņas attaisnojuma dokumentos norādīto valūtas kursu vai, ja šāda attaisnojuma dokumenta nav, saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu dienā, kad darbinieks veic norēķinus ar budžeta iestādi par komandējuma vai darba brauciena izdevumiem;

1066.2. ja saskaņā ar noteiktajām normām aprēķinātā un darbiniekam izsniegtā avansa summa pārsniedz komandējuma izdevumus, darbiniekam jāatmaksā avansa atlikuma summa euro vai attiecīgajā konvertējamā valūtā. Atmaksājamām naudas summām un avansa norēķiniem par komandējumu piemēro valūtas maiņas attaisnojuma dokumentā norādīto valūtas kursu vai, ja šāda attaisnojuma dokumenta nav, grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu dienā, kad darbinieks veic norēķinus ar budžeta iestādi par komandējuma vai darba brauciena izdevumiem.

18.5. Darījumu ārvalstu valūtā turpmākā novērtēšana

1067. Pašvaldība veic sekojošus pārrēķinus:

1067.1. katra pārskata perioda beigās (izņemot pārskata gada beigās) pārrēķinu euro veic atbilstoši grāmatvedībā izmantojamam ārvalstu valūtas kursam, kurš ir spēkā pārskata perioda pēdējās dienas sākumā;

1067.2. pārskata gada beigās pārrēķinu euro veic atbilstoši grāmatvedībā izmantojamam ārvalstu valūtas kursam, kas ir spēkā pārskata gada pēdējās dienas beigās.

1068. Pašvaldība veic pārrēķinus tādiem monetāriem posteņiem kā ārvalstu valūtās turētie naudas līdzekļi, ārvalstu valūtās izteikti avansi, aizdevumi vai aizņēmumi, kā arī citiem ārvalstu valūtās izteikto prasību vai saistību atlikumiem.

1069. Pašvaldība atzīst pārskata perioda pārējos ieņēmumus vai izdevumus no valūtas kursu svārstībām, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot ieņēmumus no valūtas kursu svārstībām; grāmatojums ietver tipiskākos finanšu aktīvu vai finanšu saistību posteņus:

D	2300	Īstermiņa prasības
vai		
D	2600	Naudas līdzekļi
vai		
D	5300	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem
K	8110	Ieņēmumi no valūtas kursu svārstībām

Grāmatojums, atzīstot izdevumus no valūtas kursu svārstībām; grāmatojums ietver tipiskākos finanšu aktīvu vai finanšu saistību posteņus:

D	8210	Izdevumi no valūtas kursu svārstībām
K	2300	Īstermiņa prasības
vai		
K	2600	Naudas līdzekļi
vai		
K	5300	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem

18.6. Valūtas kursa svārstību atzīšana

1070. Pašvaldība valūtas kursa svārstības, kas radušās, norēķinoties par monetāriem posteņiem vai pārskata perioda beigās pārrēķinot monetāros posteņus pēc valūtas kursa, kas atšķiras no tā, pēc kura monetārais postenis sākotnēji atzīts vai pārrēķināts iepriekšējā pārskata perioda beigās, uzskaita kā attiecīgā pārskata perioda finanšu ieņēmumus vai izdevumus.

1071. Pašvaldība atzīst pārskata perioda pārējos ieņēmumus vai izdevumus no valūtas kursu svārstībām, norēķinoties par monetāriem posteņiem, veicot sekojošus grāmatojumus:

Grāmatojums, atzīstot ieņēmumus vai izdevumus no valūtas kursu svārstībām, veicot maksājumu:

D*	8210	Izdevumi no valūtas kursu svārstībām
D	5300	Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem
K	2600	Naudas līdzekļi
K*	8110	Ieņēmumi no valūtas kursu svārstībām

**pašvaldība atzīst ieņēmumus vai izdevumus*

Grāmatojums, atzīstot ieņēmumus vai izdevumus no valūtas kursu svārstībām, saņemot maksājumu:

D*	8210	Izdevumi no valūtas kursu svārstībām
D	2600	Naudas līdzekļi
K	2300	Īstermiņa prasības
K*	8110	Ieņēmumi no valūtas kursu svārstībām

**pašvaldība atzīst ieņēmumus vai izdevumus*

1072. Ja monetārie posteņi rodas no ārvalstu valūtas darījuma un valūtas kurss mainās laikā starp darījuma datumu un norēķinu datumu, rodas valūtas kursa svārstības.

1073. Ja par darījumu norēķinās tajā pašā pārskata periodā, kad darījums noticis, visas valūtas kursa svārstības atzīst šajā periodā. Gadījumā, ja pašvaldība par darījumu norēķinās nākamajā pārskata periodā, valūtas kursa svārstības aprēķina un atzīst katra pārskata perioda beigās līdz maksājums tiek veikts (līdz norēķina datumam).

18.7. Informācijas uzrādīšana

1074. Pašvaldība uzrāda informāciju par darījumiem ārvalstu valūtā sekojoši:

1074.1. pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem - uzrāda ieņēmumus vai izdevumus no valūtas kursa svārstībām kā pārējos ieņēmumus vai izdevumus, kas nav klasificēti attiecīgi no A11 līdz A18 vai A21 līdz A30, atsevišķi norādot tās valūtas kursa svārstības, kas attiecas uz finanšu instrumentiem;

1074.2. naudas plūsmas pārskatā - valūtas kursu svārstību ietekmi uz veikto vai saņemto maksājumu summu uzrāda atsevišķi no pamatdarbības, ieguldījumu darbības un finansēšanas darbības naudas plūsmas kā ārvalstu valūtas svārstību rezultātu.

19. Izmaiņas grāmatvedības uzskaites kārtībā, aplēšu maiņa un kļūdu labošana

19.1. Mērķis

1075. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt uzskaites un informācijas uzrādīšanas principus, kas piemērojami sekojošos gadījumos:

1075.1. grāmatvedības uzskaites principu maiņa;

1075.2. izmaiņas grāmatvedības aplēsēs;

1075.3. kļūdu labošana.

19.2. Sfēra

1076. Šī sadaļa nosaka grāmatvedības uzskaites principu piemērošanu, izmaiņu grāmatvedības uzskaites principos un grāmatvedības aplēsēs, iepriekšējo periodu kļūdu labojumu uzskaiti un ar to saistītos grāmatojumus, kā arī sniedz atsauces uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus, praktiskus piemērus un informācijas atklāšanas paraugus.

19.3. Definīcijas

Aplēse Aplēses maiņa	Aktīvu vai saistību uzskaites vērtība vai periodiska aktīvu patēriņa (piemēram, aktīvu nolietojuma un amortizācijas) summa, kas rodas aktīvu un saistību pašreizējā stāvokļa un ar tiem saistīto sagaidāmo nākotnes labumu un pienākumu novērtējuma rezultātā. aktīvu vai saistību uzskaites vērtības korekcija vai periodiska aktīvu patēriņa (nolietojuma un amortizācijas) summas korekcija, kas rodas aktīvu un saistību pašreizējā stāvokļa un ar tiem saistīto sagaidāmo nākotnes labumu un pienākumu novērtējuma rezultātā. Izmaiņas grāmatvedības aplēsēs rodas jaunas informācijas iegūšanas rezultātā un līdz ar to nav uzskatāmas par kļūdu korekciju.
Grāmatvedības uzskaites principi	normatīvajos aktos noteikti konkrēti principi, nostādnes, metodes, pieņēmumi, noteikumi un prakse, ko pašvaldība piemēro saimniecisko darījumu novērtēšanai un uzskaitēi.
Grāmatvedības uzskaites kārtība	Pašvaldības iekšējais normatīvais akts, kas ietver grāmatvedības kontu plānu, grāmatvedības uzskaites principu aprakstu, darījumu grāmatojumus, būtiskuma līmeni un citu nepieciešamo informāciju, ko pašvaldība

	lieto, veicot grāmatvedības uzskaiti un sagatavojot finanšu pārskatus.
Iepriekšējo periodu kļūdas	informācijas neuzrādīšana vai nepareiza uzrādīšana pašvaldības finanšu pārskatos vienā vai vairākos iepriekšējos periodos, kas rodas, neizmantojot vai nepareizi izmantojot ticamu informāciju, kas: ✓ bija pieejama, kad šo periodu finanšu pārskati tika apstiprināti publiskošanai; ✓ pamatoti tiek uzskatīti par pieejamu un vērā ņemamu, sagatavojot finanšu pārskatus. Šādas kļūdas ietver matemātiskas kļūdas, kļūdas grāmatvedības uzskaites principu piemērošanā (piemēram, kļūdaini nav saņemts un ieģrāmatots attaisnojuma dokuments) vai faktu nepareizu interpretāciju un krāpšanos.
Perspektīva piemērošana	izmaiņu grāmatvedības uzskaites principos un izmaiņu ietekmes grāmatvedības aplēsēs perspektīva piemērošana ir: 1) jaunu grāmatvedības uzskaites principu piemērošana darījumiem, kas notiek pēc grāmatvedības uzskaites principu maiņas datuma; 2) aplēses izmaiņas ietekmes atzīšana pārskata un nākamajos periodos, kurus ietekmē izmaiņas.
Retrospektīva piemērošana	jaunu grāmatvedības uzskaites principu piemērošana darījumiem tā, it kā šie uzskaites principi vienmēr būtu piemēroti.
Retrospektīva uzrādīšana	finanšu pārskatā norādīto summu atzīšanas, novērtēšanas un uzrādīšanas labošana tā, it kā kļūda iepriekšējā periodā nekad nebūtu pieļauta vai jaunie grāmatvedības principi vienmēr tikuši piemēroti.

19.4. Grāmatvedības uzskaites principi

19.4.1. Grāmatvedības uzskaites principi, to piemērošana

1077. Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" nosaka grāmatvedības uzskaites principus budžeta iestādēm, kas atbilstoši konkrētiem darījumu veidiem aprakstīti sadaļās. Pamatojoties uz minētajiem grāmatvedības uzskaites principiem, pašvaldība sagatavo finanšu pārskatus, kas satur skaidru un patiesu informāciju par darījumiem, citiem notikumiem un apstākļiem, uz kuriem pārskatā norādīta informācija attiecas.

1078. Ja Politikā sniegtie uzskaites principi nav attiecināmi uz kādu īpašu darījumu, notikumu vai apstākli, pašvaldības vadība pieņem lēmumu, šim darījumam izstrādā un piemēro grāmatvedības uzskaites principus, kuru rezultātā tiek iegūta informācija, kas atbilst sekojošiem kritērijiem:

1078.1. ir svarīga lietotāju lēmumu pieņemšanas vajadzībām; un

1078.2. ir ticama un nodrošina, ka finanšu pārskati:

1078.2.1. patiesi uzrāda pašvaldības finansiālo stāvokli, finansiālo rezultātu un naudas plūsmas;

1078.2.2. uzrāda darījumu, citu notikumu un apstākļu saimniecisko būtību, ne tikai to juridisko formu;

1078.2.3. ir neitrāli, un - objektīvi;

1078.2.4. ir piesardzīgi; un

1078.2.5. ir pilnīgi visos būtiskajos aspektos.

1079. Sadaļā "Pārskata perioda slēgšana un finanšu pārskatu sagatavošana" ir sniegti finanšu pārskatus raksturojošie kvalitatīvie kritēriji.

1080. Pieņemot lēmumu, pašvaldības vadība ņem vērā tiesību aktos noteiktās prasības attiecībā uz līdzīgiem vai saistītiem jautājumiem, kā arī aktīvu, saistību, ieņēmumu un izdevumu definīcijas un atzīšanas un novērtēšanas kritērijus.

1081. Pašvaldība izstrādā un apstiprina normatīvajiem aktiem un darbības jomai atbilstošu vienotu grāmatvedības uzskaites kārtību, kas nosaka konkrētus principus, nostādnes, metodes, pieņēmumus, noteikumus un praksi, tai skaitā uzskaites pamatprincipus, kontu plānu un darījumu grāmatojumus, būtiskuma līmeni, ko pašvaldība lieto, veicot grāmatvedības uzskaiti un sagatavojot finanšu pārskatus.

1082. Vienotajā grāmatvedības uzskaites kārtībā noteiktos grāmatvedības uzskaites principus piemēro līdzīgiem darījumiem (piemēram, vienas kategorijas pamatlīdzekļu uzskaitē), citiem notikumiem un apstākļiem un tos ievēro visas finanšu pārskatu konsolidācijā iesaistītās pašvaldības.

19.4.2. Grāmatvedības uzskaites principu konsekventa piemērošana

1083. Grāmatvedības uzskaites principu konsekventa piemērošana nozīmē to, ka pašvaldība izvēlas un konsekventi piemēro grāmatvedības uzskaites principus līdzīgiem darījumiem, citiem notikumiem un apstākļiem.

19.4.3. Grāmatvedības uzskaites principu maiņa

1084. Grāmatvedības uzskaites principu maiņa ir vienu grāmatvedības principu aizstāšana ar citiem grāmatvedības uzskaites principiem.

1085. Pašvaldība maina grāmatvedības uzskaites principus tikai tad, ja izmaiņu nepieciešamību nosaka tiesību akti.

1086. Lai nodrošinātu iespēju finanšu pārskatu lietotājiem salīdzināt pašvaldības finanšu pārskatus laika gaitā un noteikt finansiālā stāvokļa, finansiālā rezultāta un naudas plūsmu tendences, pašvaldība katrā pārskata periodā piemēro tādas pašas grāmatvedības uzskaites principus, izņemot 1085. punktā minētos gadījumus.

1087. Par grāmatvedības uzskaites principu maiņu nav uzskatāms:

1087.1. grāmatvedības uzskaites principu piemērošana darījumiem, citiem notikumiem vai apstākļiem, kas pēc būtības atšķiras no tiem, kas pastāvējuši iepriekš, t.i. pēc būtības jauns darījums.

Piemēram, pašvaldība operatīvās nomas ietvaros nomā aprīkojumu. Nomas līguma beigās iestādes vadība pieņem lēmumu veikt grozījumus līgumā ar iznomātāju. Jaunais nomas līgums pēc būtības ir uzskatāms kā finanšu noma. Darījums pēc būtības atšķiras no iepriekšējā darījuma, tāpēc uzskaitē tagad tiks piemēroti finanšu nomas uzskaites principi. Šāda veida izmaiņas nerada izmaiņas grāmatvedības uzskaites principos.

1087.2. jaunu grāmatvedības uzskaites principu piemērošana darījumiem, citiem notikumiem vai apstākļiem, kas iepriekš nav notikuši vai kas bija nebūtiski.

Piemēram, pašvaldība iegādājas ēku, kas atbilstoši ieguldījuma īpašuma atzīšanas kritērijiem grāmatvedības uzskaitē tiek atzīta kā ieguldījuma īpašums. Pašvaldībai iepriekš nekad nav bijis ieguldījuma īpašumu. Citas pašvaldībai piederošas ēkas un zeme ir uzskatāmas par pamatlīdzekļiem, un to uzskaitē tiek veikta saskaņā ar pamatlīdzekļu uzskaites principiem. Iepriekš budžeta iestādē nepastāvēja ieguldījuma īpašumu uzskaitē, tādēļ šī situācija atbilst jaunu grāmatvedības uzskaites principu piemērošanai darījumiem, kas iepriekš nav notikuši, nevis grāmatvedības uzskaites principu maiņai.

19.4.4. Retrospektīva piemērošana

1088. Pašvaldība grāmatvedības uzskaites principu maiņu piemēro retrospektīvi, ja tas noteikts normatīvajos aktos.

1089. Veicot retrospektīvu grāmatvedības uzskaites principu piemērošanu, pašvaldība atzīst sekojošas izmaiņas:

1089.1. veic korekcijas virsgrāmatā iepriekšējo gadu budžeta izpildes rezultātā tādā apmērā, kas attiecas uz iepriekšējiem pārskata gadiem – kontā 3510 "Iepriekšējo pārskata gadu budžeta izpildes rezultāts"; korekcijas analītiski nodala pa attiecīgajiem pārskata gadiem;

1089.2. veic korekcijas virsgrāmatā pārskata perioda ieņēmumos vai izdevumos tādā apmērā, kas attiecas uz pārskata gadu;

1089.3. veic korekcijas atbilstošajā bilances aktīva vai pasīva kontā.

1090. Sagatavojot finanšu pārskatu, aktīvu un pasīvu posteņu sākuma atlikumu uzrāda atbilstoši pārskata periodā veiktajām korekcijām iepriekšējo pārskata gadu izpildes rezultātā. Pārskata perioda ieņēmumos vai izdevumos atzītās korekcijas finanšu pārskatos uzrāda kā pārskata gada darījumu.

1091. Retrospektīvā piemērošana nav iespējama, ja pašvaldība ir darījusi visu, lai konkrēto prasību ievērotu, un konstatējusi, ka to piemērot nav iespējams. Noteiktam iepriekšējam periodam nav iespējams retrospektīvi piemērot izmaiņas grāmatvedības uzskaites principos vai veikt retrospektīvu kļūdas korekciju sekojošos gadījumos:

1091.1. retrospektīvas piemērošanas vai retrospektīvas korekcijas ietekme nav nosakāma;

1091.2. retrospektīvai piemērošanai vai retrospektīvai korekcijai ir nepieciešami pieņēmumi par to, kādi būtu vadības nodomi attiecīgajā periodā; vai

1091.3. retrospektīvai piemērošanai vai retrospektīvai korekcijai ir nepieciešams izmantot būtiskas aplēses, un ir neiespējami objektīvi nošķirt no citas informācijas tādu informāciju par aplēsēm, kas atbilst sekojošiem kritērijiem:

1091.3.1. informācija nodrošina pierādījumus par apstākļiem, kas pastāvēja datumā (-os), kurā šīs summas tika atzītas, novērtētas vai uzrādītas;

1091.3.2. informāciju var iegūt no citiem informācijas avotiem laikā, kad finanšu pārskats par attiecīgo iepriekšējo periodu tika apstiprināts publicēšanai.

1092. Ja nav iespējams retrospektīvi piemērot grāmatvedības uzskaites principu izmaiņas attiecīgajam iepriekšējam periodam, pašvaldība piemēro jaunus grāmatvedības uzskaites principus aktīvu un saistību uzskaites vērtībām par agrāko periodu, kurā iespējama retrospektīva piemērošana. Šāds periods var būt arī pārskata periods.

1093. Pašvaldība veic izmaiņas grāmatvedības uzskaites principos, sākot ar pārskata perioda pirmo dienu, lai nodrošinātu informācijas uzrādīšanu, konsekventi pielietojot grāmatvedības uzskaites principus pārskata periodā līdzīgiem darījumiem, citiem notikumiem un apstākļiem.

1094. Ja normatīvajos aktos nav noteikti citi gadījumi, izmaiņas grāmatvedības uzskaites principos piemēro perspektīvi, tas ir, sākot ar grāmatvedības uzskaites principu izmaiņas datumu,

t.i., 2019. gada 1. janvāri, un koriģē atbilstošo aktīvu, pasīvu, ieņēmumu vai izdevumu posteni pārskata periodā.

19.5. Grāmatvedības aplēses

1095. Pakalpojumu sniegšanai, darījumu veikšanai vai citām darbībām piemītošo nenoteiktību rezultātā daudzus finanšu pārskatu posteņus nevar novērtēt precīzi, bet var tikai aplēst. Aplēšu veikšana ietver lēmuma pieņemšanu, kas balstīti uz pēdējo pieejamo ticamo informāciju. *Piemēram, aplēses ir nepieciešamas vai var būt pielietotas sekojošos gadījumos:*

1095.1. nemateriālo ieguldījumu lietderīgās lietošanas laika noteikšanai;

1095.2. aktīvu vērtības samazinājuma aprēķināšanai;

1095.3. saistību izpildei paredzēto uzkrājumu aprēķināšanai;

1095.4. valsts budžeta ieņēmumu noteikšanai;

1095.5. prasību par prettiesiski atsavinātiem aktīviem noteikšanai;

1095.6. finanšu garantiju saistību apmēra noteikšanai.

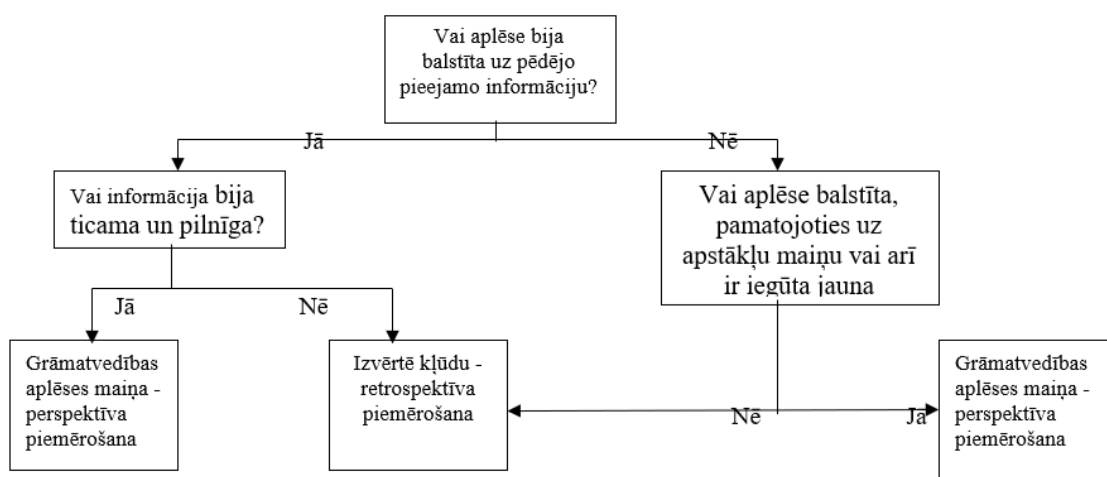
1096. Pašvaldība veic grāmatvedības aplēsi, ja darījumu veikšanai vai citām darbībām piemītošo nenoteiktību rezultātā aktīvu vai pasīvu posteņus nevar novērtēt precīzi.

1097. Pamatotu aplēšu lietošana ir svarīga finanšu pārskatu sagatavošanas daļa un nemazina to ticamību.

1098. Aplēsi pārskata, ja mainās apstākļi, uz kuriem aplēse ir balstīta, vai arī, ja ir iegūta jauna informācija, kas ietekmē aplēses sagatavošanu. Aplēses pārskatīšana neattiecas uz iepriekšējiem periodiem un tā nav uzskatāma par kļūdas labojumu.

1099. Aktīvu un saistību novērtēšanas principu maiņa ir grāmatvedības uzskaites principu maiņa, un tā nav grāmatvedības aplēses maiņa. Ja pastāv grūtības nošķirt grāmatvedības uzskaites principu maiņu no grāmatvedības aplēses maiņas, tā tiek uzskatīta par grāmatvedības aplēses maiņu.

1100. 20. attēlā sniegts ilustratīvs lēmuma pieņemšanas process, vērtējot izmaiņas grāmatvedības aplēsē ar pieņēmumu, ka nepastāv grūtības nošķirt grāmatvedības uzskaites principu maiņu no grāmatvedības aplēses maiņas.

20. attēls. Grāmatvedības aplēses izmaiņu atzīšana

1101. Pašvaldība atzīst grāmatvedības aplēses maiņas ietekmi perspektīvi, tas nozīmē, ka izmaiņas ir piemērojamas darījumiem, citiem notikumiem un apstākļiem, sākot ar aplēses izmaiņas

datumu. Grāmatvedības aplēses maiņa var ietekmēt tikai pārskata perioda budžeta izpildes rezultātu, vai budžeta izpildes rezultātu gan par pārskata periodu, gan nākamajiem periodiem.

1102. Pašvaldība atzīst grāmatvedības aplēses izmaiņas perspektīvi, atzīstot ieņēmumus vai izdevumus un iekļaujot to pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem:

1102.1. pārskata periodā, kurā notikusi grāmatvedības aplēses maiņa, ja maiņa ietekmē tikai pārskata periodu. *Piemēram, aplēses izmaiņa attiecībā uz vērtības samazinājumu prasībām ietekmē tikai pārskata perioda budžeta izpildes rezultātu, tādēļ to uzrāda pārskata periodā;*

1102.2. pārskata periodā, kurā notikusi grāmatvedības aplēses maiņa, kā arī nākamajos periodos. *Piemēram, izmaiņas nolietojamā aktīva aplēstajā lietderīgās lietošanas laikā ietekmē nolietojuma izmaksas pārskata periodā un katrā nākamajā periodā visā aktīva atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā.*

1103. Pašvaldība grāmatvedības aplēses izmaiņu ietekmi, kas attiecas uz pārskata periodu, atzīst kā pārskata perioda ieņēmumus vai izdevumus. Ietekme uz nākamajiem pārskata periodiem, ja tāda ir, tiek atzīta nākamajos pārskata periodos.

1104. Ja grāmatvedības aplēses maiņa pārskata periodā rada izmaiņas aktīvu, saistību posteņi vai attiecas uz kādu pašu kapitāla posteņi, pašvaldība koriģē attiecīgā aktīva, saistību vai pašu kapitāla posteņa uzskaites vērtību tajā pārskata periodā, kurā notikusi aplēses maiņa.

19.6. Kļūdas

1105. Pašvaldībai kļūdas var rasties attiecībā uz finanšu pārskatu sastāvdaļu atzīšanu, novērtēšanu, informācijas sniegšanu vai atklāšanu.

1106. Pārskata periodā atklātās kļūdas tiek izlabotas pirms finanšu pārskati tiek apstiprināti publiskošanai. Tomēr dažreiz būtiskas kļūdas netiek atklātas līdz pat nākamajam pārskata periodam. Tad šīs iepriekšējo pārskata periodu kļūdas tiek labotas nākamajos pārskata periodos, veicot attiecīgus labojumus grāmatvedības uzskaitē un uzrādot attiecīgu informāciju finanšu pārskatā atkarībā no tā, vai iepriekšējā pārskata perioda kļūda ir bijusi būtiska vai nē.

1107. Iepriekšējo periodu kļūdas ir informācijas neuzrādīšana vai nepareiza uzrādīšana pašvaldības finanšu pārskatos vienā vai vairākos iepriekšējos periodos, kas rodas, neizmantojot vai nepareizi izmantojot ticamu informāciju, kas:

1107.1. bija pieejama, kad šo periodu finanšu pārskati tika apstiprināti publiskošanai;

1107.2. pamatoti tiek uzskatīti par pieejamu un vērā ņemamu, sagatavojot šos finanšu pārskatus.

1108. Pašvaldības konstatētās kļūdas attiecībā uz aktīvu un pasīvu posteņu uzskaiti pārskata periodā vai iepriekšējos pārskata periodos labo pirmajā pārskata periodā, kurā tās atklātas, šādā kārtībā:

1108.1. būtiskas iepriekšējo periodu kļūdas labo retrospektīvi, koriģējot finanšu pārskatā salīdzināmās summas attiecīgajos iepriekšējos pārskata periodos, kuros kļūda radusies, tādā apmērā, kas attiecas uz iepriekšējiem pārskata gadiem, izņemot gadījumus, ja tas nav iespējams. Gadījumā, ja nav iespējams retrospektīvi veikt kļūdas korekciju, pašvaldība veic kļūdas labojumu pārskata periodā – attiecinot uz pārskata perioda ieņēmumiem vai izdevumiem;

1108.2. būtisku iepriekšējo periodu kļūdu labojumus virsgrāmatā attiecina uz iepriekšējo pārskata gadu budžeta izpildes rezultātu kontā 3510 "Iepriekšējo pārskata gadu budžeta izpildes rezultāts";

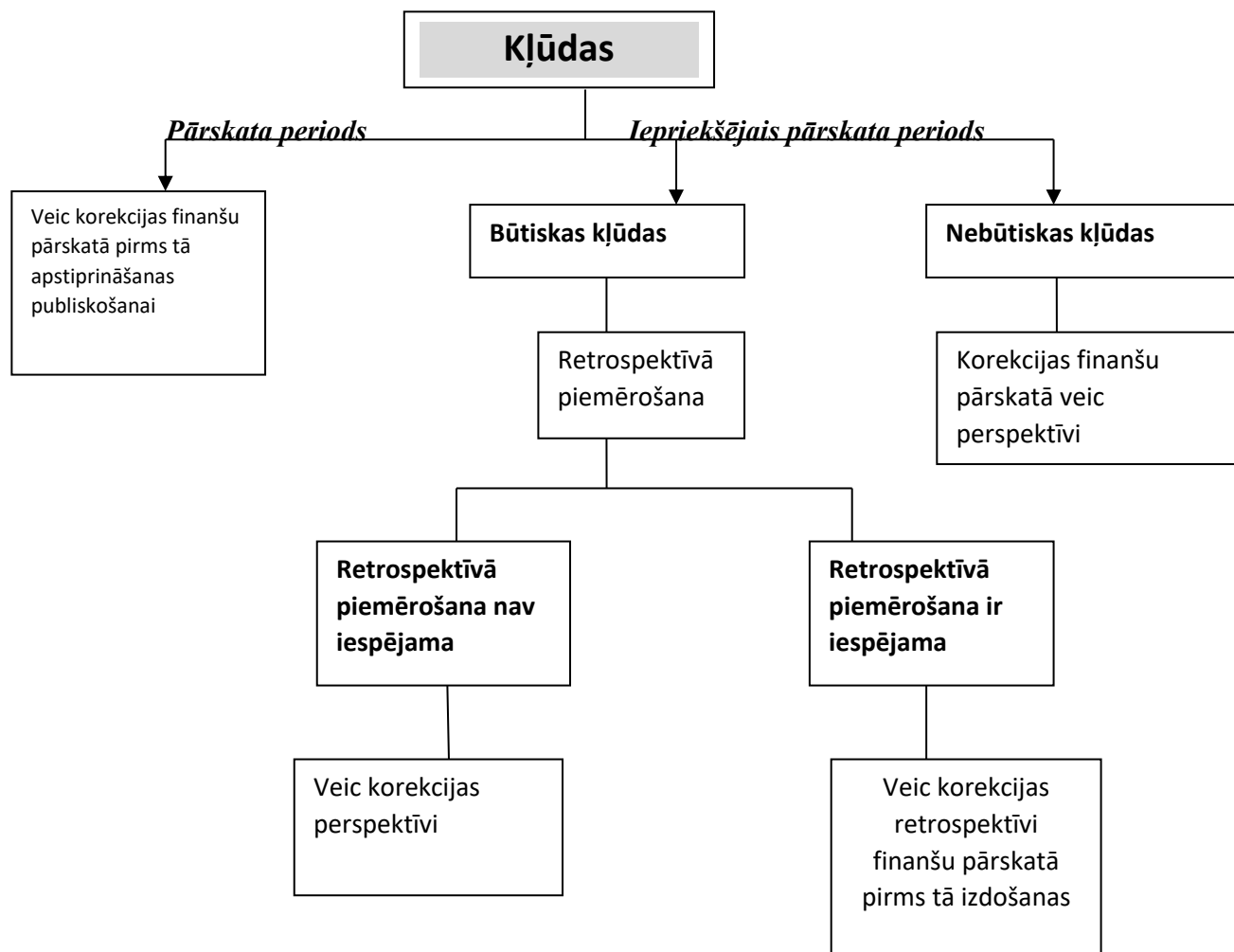
1108.3. pārējās iepriekšējo periodu kļūdas, kas nav būtiskas, pašvaldība virsgrāmatā uzskaita pārskata perioda pārējos ieņēmumos kontā 8751 "Iepriekšējo gadu kļūdas" vai pārskata perioda pārējos izdevumos kontā 8761 "Iepriekšējo gadu kļūdas";

1108.4. ārskata perioda kļūdas labo perspektīvi – attiecina uz pārskata perioda ieņēmumiem vai izdevumiem;

1108.5. un veic korekcijas atbilstošajā bilances aktīva vai pasīva kontā.

1109. Būtiskuma līmeni pašvaldības nosaka saskaņā ar Valsts kases tīmekļvietnē publicēto informāciju kārtējam gadam.

1110. 22. attēlā sniegts lēmuma pieņemšanas process, atzīstot pārskata perioda un iepriekšējo pārskata periodu kļūdu korekcijas.

21. attēls. Kļūdu korekciju atzīšana

1111. Pašvaldība koriģē finanšu pārskatā salīdzināmās summas attiecīgajos iepriekšējos pārskata periodos, kuros kļūda radusies, un koriģē aktīvu, saistību un pašu kapitāla (neto aktīva) sākuma atlikumus agrākajam iepriekšējam pārskata periodam, ja kļūda radusies pirms agrākā iepriekšējā uzrādītā pārskata perioda.

1112. Būtiskas iepriekšējā perioda kļūda jālabo retrospektīvi, izņemot, ja nav iespējams noteikt kļūdas ietekmi uz pārskata periodu vai kļūdas kumulatīvo (uzkrājošo) ietekmi uz attiecīgo iepriekšējo pārskata periodu. Tādos gadījumos pašvaldība:

1112.1. koriģē aktīvu, saistību un pašu kapitāla (neto aktīva) sākuma atlikumus agrākajam pārskata periodam, kuram iespējams piemērot retrospektīvas korekcijas (tas var būt arī pārskata periods);

1112.2. koriģē iepriekšējā pārskata perioda salīdzināmo informāciju, lai labotu kļūdu perspektīvi, sākot ar agrāko iespējamo datumu.

1113. Jebkura atklātā informācija par iepriekšējo pārskata periodu kļūdām, ieskaitot finanšu datu vēsturiskos kopsavilkumus, tiek koriģēta pārskata perioda finanšu pārskatā tik tālu atpakaļ, cik tas ir iespējams un attiecināms uz attiecīgo darījumu.

1114. Pašvaldība finanšu pārskata pielikumā sniedz šādu informāciju par konstatētajām kļūdām iepriekšējos pārskata periodos un to labojumiem:

1114.1. kļūdas būtība, *piemēram, matemātiska kļūda, neuzmanības kļūda, kļūdaina faktu interpretācija u.c.*;

1114.2. ar kļūdas labojumu saistīto korekciju summas, kas attiecas uz katru no iepriekšējiem pārskata periodiem, ja to ir iespējams noteikt;

1114.3. ja retrospektīvā korekcija (kļūdas ietekmes noteikšana) uz attiecīgo iepriekšējo pārskata periodu nav iespējama, – informācija par apstākļiem, kas izraisījuši šo situāciju, un apraksts par periodu, sākot ar kuru kļūda tika labota;

1114.4. nākamo periodu finanšu pārskatos nav nepieciešams atkārtoti uzrādīt šo informāciju.

19.7. Informācijas uzrādīšana

19.7.1. Grāmatvedības uzskaites principi

1115. Ja pārskata periodā mainīti grāmatvedības uzskaites principi, attiecīgo iepriekšējā pārskata perioda salīdzināmo informāciju koriģē atbilstoši normatīvajos aktos par grāmatvedības uzskaiti budžeta iestādēs noteiktajam.

1116. Par katru gadījumu, kad dati nav salīdzināmi vai ir veikta iepriekšējo pārskata periodu datu korekcija, sniedz skaidrojumu finanšu pārskata pielikumā.

19.7.2. Grāmatvedības aplēses

1117. Ja pārskata periodā mainītas aplēšu sagatavošanas metodes, tad finanšu pārskata pielikumā sniedz skaidrojumu par aplēses metodes maiņas ietekmi uz bilances posteņu atlikumiem pārskata perioda beigās.

1118. Aplēses aprēķina metode ir mainījusies, ja pārskata gadā aplēses aprēķinu veic, ņemot vērā citus rādītājus un faktorus nekā iepriekšējā pārskata gadā. Piemēram, nemateriālā ieguldījuma lietderīgās lietošanas laika izmaiņas, prasību vērtības samazinājuma aprēķinā ietver darījuma partnera likviditātes rādītāju, kas iepriekš nebija ietverts.

1119. Aplēsi ietekmējošo rādītāju vērtības izmaiņas (piemēram, diskonta likmes izmaiņas, normatīvos aktos noteiktās minimālās darba algas izmaiņas) nav uzskatāmas par aplēšu sagatavošanas metodes maiņu.

1120. Informāciju par aplēsēm (tās ietekmējošiem rādītājiem) sniedz finanšu pārskata pielikumā grāmatvedības uzskaites pamatprincipu aprakstā.

1121. Pašvaldība finanšu pārskata pielikumā V12.piezīmē "Gada sākuma salīdzināmā informācija" uzrāda salīdzināmo informāciju par grāmatvedības aplēses sagatavošanas metodes maiņu un tās ietekmi saskaņā ar 15. tabulā norādīto informāciju.

15. tabula. V12.APLE Informācija par grāmatvedības aplēses maiņu un tās ietekmi.

Konta nr.	Nosaukums	Uzskaitīts pēc iepriekšējā gadā lietotās metodes	Uzskaitē pēc pārskata gadā lietotās metodes, atlikums pārskata	Pārskatā uzrādītās izmaiņas (+,-)	Aprēķina metodikas maiņas izmaiņas (+,-)	Aplēses maiņas un maiņas iemesla apraksts

				perioda beigās				
		Perioda beigās	Perioda sākumā	izmaiņas (+,-)				
				1-1A		2-1A	3-1C	
A	B	1	1A	1C	2	3	4	C
XXXX								

20. Pārskata perioda slēgšana un finanšu pārskatu sagatavošana

20.1. Mērķis

1122. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt principus pārskata perioda slēgšanai un finanšu pārskata sagatavošanai budžeta iestādēs.

20.2. Sfēra

1123. Šī sadaļa nosaka pārskata perioda slēgšanas un finanšu pārskata sagatavošanas (tai skaitā konsolidēto un atsevišķo pārskatu) principus, kā arī sniedz atsauces uz uzskaiti reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, attaisnojuma dokumentu paraugus, praktiskus piemērus un informācijas atklāšanas paraugus.

20.3. Definīcijas

Aktīvi	resursi, ko pagātnes notikumu rezultātā kontrolē pašvaldība, kuru vērtību var ticami novērtēt un no kuriem nākotnē var sagaidīt saimnieciskos labumus vai ar kuriem var nodrošināt pašvaldības (valsts, nozares vai pašvaldības) funkciju vai deleģēto funkciju izpildi: -izmantojot preču ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai; - iznomājot citām personām; - izmantojot administratīvām vajadzībām; - īstenojot valsts un pašvaldību politiku un nodrošinot valsts un pašvaldību budžeta vajadzības.
Atsevišķais iestādes gada pārskats	pārskats, kurā uzrādīts iestādes finanšu pārskats un līdzdalība kapitālsabiedrību kapitālā atbilstoši pašu kapitāla metodei.
Bilances datums	pārskata gada pēdējā kalendārā diena jeb 31. decembris.
Būtiska neuzrādīšana vai nepareiza uzrādīšana	posteņu neuzrādīšana vai nepareiza uzrādīšana ir būtiska, ja atsevišķi posteņi vai kopā ar citiem posteņiem var ietekmēt finanšu pārskata lietotāju lēmumus vai spriedumus, kas pieņemti vai veikti, pamatojoties uz finanšu pārskatu. Būtiskums ir atkarīgs no neuzrādīšanas vai nepareizas uzrādīšanas apjoma un veida, kas tiek izvērtēts konkrētajos apstākļos. Noteicošais faktors ir posteņa lielums naudas izteiksmē vai veids vai abu šo faktoru kombinācija.
Būtiskums	informācijas neuzrādīšana vai nepareizas uzrādīšanas apjoms, kas atsevišķi vai kopumā varētu ietekmēt finanšu pārskata lietotāju pieņemtos lēmumus.

Būtiskuma līmenis	absolūta vai relatīva vērtība, sākot ar kuru pašvaldības finanšu pārskatā sniegtā informācija var ietekmēt finanšu pārskata lietotāju viedokli un pieņemtos lēmumus par attiecīgās pašvaldības finansiālo darbību. Būtiskums ir atkarīgs no attiecīgā posteņa vai kļūdas lieluma un rakstura, ņemot vērā informācijas nesniegšanas vai nepareizās uzrādīšanas konkrētos apstākļus.
Darbības turpināšanas princips	pārskata sagatavošanas princips, saskaņā ar kuru pārskatā aktīvus un saistības norāda, pieņemot, ka iestāde darbosies vai funkciju nodrošinās arī turpmāk.
Ieņēmumi	saimnieciskie labumi, tai skaitā aktīvu vērtības palielinājums vai saistību vērtības samazinājums, ko saņem vai saņems pašvaldība savā vārdā vai pildot funkcijas un kas palielina pašu kapitālu.
Ikgadējais pārskats	pārskats par valsts budžeta finanšu uzskaiti un pārskats par Valsts ieņēmumu dienesta administrētajiem nodokļiem, nodevām un citiem tā administrētajiem uz valsts budžetu attiecināmiem maksājumiem (turpmāk arī – gada pārskats);
Izdevumi	saimniecisko labumu samazinājums, kas radies no aktīvu izlietojuma, vērtības samazinājuma, atsavināšanas vai saistību rašanās vai palielinājuma rezultātā un kas samazina pašu kapitālu.
Konsolidētais gada pārskats	gada pārskats, kas sagatavots kā vienas vienības gada pārskats, kurā apkopo informāciju par vairākām konsolidācijā iesaistītam iestādēm, izslēdzot konsolidācijā iesaistīto iestāžu savstarpējos darījumus un atlikumus,
Iestāde, kas veic konsolidāciju	pašvaldība, kurai ir viena vai vairākas padotībā esošas (konsolidējamās) pašvaldības.
Konsolidācijā iesaistītā iestāde	iestāde, kuras pārskatu iekļauj konsolidētajā nozares vai pašvaldības pārskatā.
Koriģējošs notikums pēc bilances datuma	notikums, kas sniedz pierādījumus par apstākļiem, kas pastāvējuši bilances datumā un attiecas uz pārskata gadu.
Nekoriģējošs notikums pēc bilances datuma	notikums, kas liecina par apstākļiem, kas radušies pēc bilances datuma, neattiecas uz pārskata gadu, bet nākotnē varētu būtiski ietekmēt iestādes finanšu rādītājus (piemēram, aktīvus, saistības, budžeta izpildes rezultātu).
Notikums pēc bilances datuma	labvēlīgs notikums (piemēram, aktīvu vērtības pieaugums vai saistību summas samazinājums) vai nelabvēlīgs notikums (piemēram, radušās vai paredzamas izmaksas vai zaudējumi, aktīvu vērtības samazinājums vai saistību summas palielināšanās), kas notiek laikposmā starp bilances datumu un datumu, kad gada pārskatu vai konsolidēto gada pārskatu apstiprina publiskošanai.
Pašu kapitāls	starpība starp kopējiem aktīviem, kopējām saistībām un uzkrājumiem. Pašu kapitāls var būt pozitīvs vai negatīvs.

Pašu kapitāla metode	grāmatvedības uzskaites metode, saskaņā ar kuru līdzdalību kapitālsabiedrības kapitālā (ieguldījumu) sākotnēji atzīst izmaksu vērtībā un pēc tam koriģē, lai ņemtu vērā pēc iegādes notikušās izmaiņas pašvaldības daļā kapitālsabiedrības pašu kapitālā (neto aktīvā). Pašvaldības budžeta izpildes rezultāts ietver tās daļu kapitālsabiedrības pārskata perioda peļņā vai zaudējumos, un pašvaldības rezerves ietver tās daļu kapitālsabiedrības pašu kapitālā (neto aktīvos), kas nav atzīta kapitālsabiedrības pārskata perioda peļņā vai zaudējumos.
Datums, kad pārskats apstiprināts publiskošanai	datums, kurā revidents sniedz attiecīgi atzinumu vai ziņojumu par gada pārskata sagatavošanas pareizību. Ja šāda atzinuma vai ziņojuma nav, tad tas ir datums, kad iestādes vadītājs vai tā pilnvarota persona paraksta pārskatu. Šajā datumā pārskats ir uzskatāms par pabeigtu un iesniegtu
Pārskata datums	tā pārskata perioda pēdējā kalendārā diena, uz ko attiecas finanšu pārskats.
Pārskata pielikums	finanšu pārskata sastāvdaļa, kurā pašvaldība sniedz: ▪ grāmatvedības uzskaites principu aprakstu, ▪ gada pārskata sagatavošanas principu aprakstu; ▪ finanšu instrumentu risku pārvaldīšanas aprakstu, ▪ skaidrojumu par pārskatos uzrādītajiem posteņiem.
Pārskata kvalitātes pazīmes	īpašības, kas finanšu pārskatā sniegto informāciju padara lietotājiem noderīgu.
Saistības	pašvaldības pašreizējs pienākums, kurš radies pagātnes notikumu rezultātā un kura izpildei ir nepieciešams pašvaldības resursu izlietojums.
Uzkrāšanas princips	grāmatvedības uzskaites princips, kas nosaka, ka ieņēmumus un izdevumus norāda, ņemot vērā to rašanās laiku, nevis naudas saņemšanas vai izdošanas laiku. Uz pārskata gadu attiecināmos ieņēmumus un izdevumus norāda neatkarīgi no maksājuma vai rēķina saņemšanas datuma.

20.4. Gada pārskata sagatavošanas principi un kvalitatīvie rādītāji

1124. Gada pārskata mērķis ir sniegt informāciju par pašvaldības finansiālo stāvokli, darbības finansiālajiem rezultātiem, naudas plūsmu un pašu kapitāla izmaiņām, kas ir noderīga plašam lietotāju lokam, lai pieņemtu un izvērtētu lēmumus par pašvaldības resursu avotiem un izlietojumu, sniedzot informāciju:

1124.1. par finanšu līdzekļu avotiem, sadalījumu un izlietojumu;

1124.2. par to, kā pašvaldība finansē savu darbību un nodrošina tai nepieciešamos naudas līdzekļus;

1124.3. kas ir noderīga, lai izvērtētu pašvaldības spēju finansēt savu darbību un izpildīt savas saistības;

1124.4. par pašvaldības finansiālo stāvokli un tā izmaiņām;

1124.5. informāciju, kas ir noderīga, izvērtējot pašvaldības darbību pakalpojumu izmaksu, efektivitātes un rezultativitātes ziņā.

1125. Gada pārskatiem var būt arī prognozējoša vai perspektīva loma, sniedzot informāciju, kas ir noderīga, nosakot pašvaldības darbības nodrošināšanai nepieciešamo līdzekļu apmēru, to līdzekļu apmēru, kādu iespējams radīt, nodrošinot pašvaldības darbību, un ar to saistītos riskus un nenoteiktības. Šādi gada pārskati var sniegt lietotājiem arī informāciju, par to, vai līdzekļi ir saņemti un izlietoti saskaņā ar tiesību aktos pieņemto budžetu un vai līdzekļi ir saņemti un izlietoti saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, tai skaitā ievērojot likumdevēja noteiktos finansiālos ierobežojumus.

1126. Gada pārskatu sagatavo saskaņā ar:

1126.1. uzkrāšanas principu un naudas plūsmas principu;

1126.2. darbības turpināšanas principu;

1126.3. grāmatvedības uzskaites datiem, kurus klasificē atbilstoši normatīvajiem aktiem budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaites un budžetu klasifikācijas jomā.

1127. Pašvaldība finanšu pārskatā sniedz informāciju tādā veidā, lai tā būtu nozīmīga, ticama, salīdzināma un saprotama, un atbilstu vairākām kvalitātes pazīmēm. 16. tabulā apkopotas gada pārskatos sniegtās informācijas kvalitāti raksturojošās galvenās pazīmes un apakšpazīmes.

16. tabula. Gada pārskatos sniegtās informācijas kvalitāti raksturojošās pazīmes

Gada pārskatu kvalitātes pazīmes	Pazīmes apraksts
Saprotamība	informāciju norāda tā, lai gada pārskata lietotāji izprastu, kā konkrēti darījumi vai notikumi ietekmē iestādes finansiālo stāvokli vai darbības finansiālos rezultātus pārskata gadā vai nākotnē.
Nozīmīgums	informācija ir nozīmīga, ja tās nenorādīšana vai neprecīza norādīšana var ietekmēt gada pārskata lietotāju lēmumus, kuri pieņemti, pamatojoties uz šo informāciju. Šāda informācija apstiprina vai maina pagātnes vai tagadnes pieņēmumus un novērtējumus, un atklāj iestādes plānoto darbību, mērķus, resursu avotus un izdevumus.
Salīdzināmība	nodrošina iespēju identificēt līdzības un atšķirības starp diviem apstākļu kopumiem. Grāmatvedības uzskaites principus lieto konsekventi. Posteņu uzskaitījums un klasifikācija visos pārskata periodos ir vienāda, izņemot gadījumu, ja posteņu uzskaitījuma un klasifikācijas maiņa ir paredzēta normatīvajos aktos budžeta un finanšu jomā. Savstarpēji salīdzināmi dati atbilst cits citam dažādos pārskatos un to pielikumos, tai skaitā dati, kas norādīti gada slēguma inventarizācijas dokumentos par prasību, saistību un darījumu salīdzināšanu starp vispārējās valdības sektora struktūrām (izņemot šo struktūru kontrolētas un finansētas komercsabiedrības, kuru sarakstu nodrošina Centrālā statistikas pārvalde, speciālās ekonomiskās zonas, ostu un brīvostu pārvaldes, kā arī Valsts drošības iestāžu likumā minētās valsts drošības iestādes).
Patiesums	informācija ir pilnīga, neitrāla (objektīva) un tajā nav būtisku kļūdu, lai informācijas lietotāji var paļauties, ka ir uzrādīta visa informācija, kas bija jānorāda, vai ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka šāda informācija tiks uzrādīta. Pieņemot lēmumus par novērtējumu, ievēro piesardzības principu, lai aktīvus un ieņēmumus nenovērtētu par augstu, bet saistības un izdevumus – par zemu.
Savlaicīgums	informācijas sniegšanas termiņš nodrošina iespēju to izmantot, izvērtējot pagātnes, tagadnes vai nākotnes notikumus, apstiprinot vai mainot iepriekšējos pieņēmumus un novērtējumus.
Pārbaudāmība	nodrošina, ka grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona, veicot informācijas pārbaudi vai šīs informācijas atkārtotu sagatavošanu, nonāktu pie tāda paša secinājuma kā iestāde sagatavojot gada pārskatu

1128. Pašvaldības vadība ir atbildīga par gada pārskata sagatavošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām, pakļaušanu revīzijai, kā arī gada pārskata iesniegšanu augstākai iestādei, kura veic konsolidāciju, un/vai Valsts kasei.

20.5. Grāmatvedības cikls, veicamās darbības un pārbaudes gada beigās

1129. Grāmatvedības cikls ietver vairākus secīgus grāmatvedības darba posmus, kurus veicot iegūst finanšu pārskatu par attiecīgo pārskata periodu. Pilns grāmatvedības cikls attiecas uz pārskata gadu un tajā ir šādi grāmatvedības darba posmi:

- 1129.1. grāmatvedības kontu atvēršana;
- 1129.2. pašvaldības saimniecisko darījumu analīze un iegrāmatošana;
- 1129.3. grāmatvedības kontu atlikumu aprēķināšana;
- 1129.4. grāmatvedības kontu apgrozījumu un atlikumu pārskata sagatavošana;
- 1129.5. koriģējošo ierakstu grāmatošana;
- 1129.6. slēguma ierakstu grāmatošana;
- 1129.7. finanšu pārskata sagatavošana.

1130. Pārskata gada sākumā pašvaldība iekārto grāmatvedības reģistrus un atver grāmatvedības kontus galvenajā grāmatā vai žurnālā – virsgrāmatā.

1131. Pārskata gada laikā pašvaldība, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem, izdara ierakstus pārskata gada grāmatvedības reģistros, aprēķina grāmatvedības kontu datu kopsummas un ieraksta tās virsgrāmatā saskaņā ar pašvaldības iekšējo grāmatvedības politiku.

1132. Pārskata perioda beigās pašvaldība sagatavo grāmatvedības kontu apgrozījumu un atlikumu pārskatus saskaņā ar iekšējo un ārējo normatīvo aktu prasībām.

1133. Pārskata perioda beigās, pirms virsgrāmatas kontu slēgšanas, veic visu kontu (naudas līdzekļi, prasības, saistības u.c.) atlikumu inventarizāciju. Kontu atlikumus salīdzina ar darījumu partneriem vai veic citas pārbaudes (piemēram, salīdzinot bilances konta atlikumu ar attaisnojuma dokumentiem) un, ja nepieciešams, veic attiecīgās korekcijas, pamatojoties uz salīdzināšanas aktos norādīto informāciju. Ja salīdzināšanās aktos parādās atšķirīgi atlikumi, abas puses pārbauda atlikumus un veic atbilstošās korekcijas.

1134. Krājumus, ieskaitot avansa maksājumus par krājumiem, norāda atlikušajā vērtībā, ko aprēķina, no sākotnējās vērtības atskaitot vērtības samazinājumu. Krājumiem nosaka neto pārdošanas vērtību vai aizstāšanas izmaksas. Ilgtermiņa ieguldījumiem, kas uzskaitīti kā atsavināšanai paredzēti, izvērtē, vai tie joprojām atbilst klasifikācijas kritērijiem. Kritēriji, saskaņā ar kuriem ilgtermiņa ieguldījuma atsavināšanu uzskata par ticamu:

- 1134.1. atsavināšana ir pamatota ar normatīvo aktu vai pašvaldības vadības lēmumu;
- 1134.2. atsavināšanas process ir uzsākts;
- 1134.3. ir pārliecība par atsavināšanas procesa pabeigšanu.

1135. Pirms kontu slēgšanas pašvaldība veic salīdzināšanu starp vispārējās valdības sektora struktūru (izņemot šo struktūru kontrolētus un finansētus komersantus, speciālās ekonomiskās zonas, ostu un brīvostu pārvaldes) darījuma partneriem - elektroniski periodā no 1. janvāra līdz 31. janvārim. Salīdzināšanai izmanto ePārskatu sistēmu. Salīdzināšanai starp vispārējās valdības sektora partneriem izmanto Ministru kabineta noteikumos paredzētās veidlapas.

1136. Pārskata perioda beigās līdz gada pārskata parakstīšanas datumam papildus pārējās sadaļās minētajām inventarizācijas prasībām grāmatvedībā veic šādas darbības:

1136.1. pārliecinās, vai ir veikti visi nepieciešamie uzkrāto saistību grāmatojumi, *piemēram, uzkrātajās saistībās par darbinieku neizmantojamiem atvaļinājumiem, uzkrājumiem attiecībā uz tiesvedībām, uzkrājumiem citiem darbinieku labumiem;*

1136.2. aprēķina un atsevišķi uzrāda saistību un prasību īstermiņa un ilgtermiņa daļas, *piemēram, finanšu nomas prasībām, saņemtajiem aizņēmumiem, izsniegtajiem aizdevumiem, citām ilgtermiņa prasībām un saistībām;*

1136.3. sagatavo grāmatvedības izziņas un izdara korigējošus ierakstus hronoloģiskajos un sistematiskajos reģistros (arī virsgrāmatā);

1136.4. citas pārskata perioda slēguma darbības saskaņā ar pašvaldības grāmatvedības uzskaites kārtību.

1137. Pārskata perioda beigās atbildīgā persona vai komisija izvērtē, vai nepastāv indikācijas nefinanšu aktīvu (nemateriālie ieguldījumi, pamatlīdzekļi, ieguldījuma īpašumi) vērtības samazinājumam. Ja tiek konstatētas pazīmes, veic attiecīgā aktīva atgūstamās vērtības aprēķinu. Ja atgūstamā vērtība ir zemāka par aktīva uzskaites vērtību, atzīst vērtības samazinājumu. Aktīvus bilancē norāda atlikušajā vērtībā, no sākotnējās vērtības atskaitot uzkrāto nolietojumu (amortizāciju) un vērtības samazinājumu, ja tāds ir.

1138. Pirms gada slēgšanas atbildīgā persona vai komisija izvērtē, vai pastāv objektīvi pierādījumi prasību un samaksāto avansu nesaņemšanai, izvērtējot (ja tas ir iespējams) katru parādniķu un katru darījumu. Ja pastāv pierādījumi prasību vai samaksāto avansu nesaņemšanai, izdevumus vērtības samazinājumam novērtē nedrošās (apšaubāmās) summas apmērā vai procentos no prasības summas. Prasības bilancē norāda neto vērtībā, kas aprēķināta no uzskaites vērtības atskaitot atzīto vērtības samazinājumu.

1139. Pārskata perioda beigās iestāde izstrādā kārtību, kādā veidā tiks iegūti dati no kapitālsabiedrības (auditētus vai neauditētus pārskatus) līdzdalības radniecīgajās un asociētajās sabiedrības novērtēšanai. Iestāde izvērtē pēc būtības un nosaka līdzdalības (ieguldījuma) vērtības izmaiņas pārskata perioda beigās, kas radušās kapitālsabiedrības pašu kapitālā no izmaiņām peļņas vai zaudējumu aprēķinā un izmaiņām rezervēs. Papildus izvērtē vērtības samazinājuma indikācijas un, to izpildes gadījumā, veic līdzdalības atgūstamās vērtības aprēķinu.

1140. Pirms gada slēgšanas atbildīgā persona vai komisija izvērtē, vai pastāv objektīvi pierādījumi prasību un samaksāto avansu nesaņemšanai, izvērtējot (ja tas ir iespējams) katru parādniķu un katru darījumu. Ja pastāv pierādījumi prasību vai samaksāto avansu nesaņemšanai, izdevumus vērtības samazinājumam novērtē nedrošās (apšaubāmās) summas apmērā vai procentos no prasības summas. Prasības bilancē norāda neto vērtībā, kas aprēķināta no uzskaites vērtības atskaitot atzīto vērtības samazinājumu.

1141. Pašvaldība veic tās uzskaitē uzrādīto finanšu instrumentu vērtības samazinājuma izvērtējumu saskaņā ar finanšu instrumentu uzskaites prasībām.

1142. Pēc kontu atlikumu salīdzināšanas, slēdz visus kārtējā pārskata gada ieņēmumu un izdevumu kontus un iegrāmato grāmatvedības kontu slēguma ierakstus.

1143. Pamatojoties uz grāmatvedības kontu apgrozījumu un atlikumu pārskata datiem, līdz gada pārskata parakstīšanas datumam pašvaldība sagatavo gada pārskatus.

1144. Grāmatvedības kontrole ietver metodes un paņēmienus, kurus izmanto, lai kontrolētu pašvaldības mantas saglabāšanu, visu saimniecisko darījumu uzrādīšanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām un grāmatvedības organizācijas dokumentos noteiktajai kārtībai, kā arī lai nodrošinātu grāmatvedības sniegtās informācijas savlaicīgumu un pareizību. Grāmatvedības kontroles ietvaros pašvaldība pārbauda:

1144.1. attiecīgajos grāmatvedības dokumentos ietvertos aprēķinus un kontējumus;

1144.2. precizē, vai katrs saimnieciskais darījums ir ieģrāmatots pareizā ģrāmatvedības kontā un vai ģrāmatojums veikts laikus;

1144.3. vai norādītās summas ir pareizas;

1144.4. vai visi saimnieciskie darījumi, kas attiecas uz pārskata periodu, norādīti šī pārskata perioda ģrāmatvedības reģistros un finanšu pārskatā.

1145. Lai nodrošinātu ģrāmatvedības uzskaites organizācijas efektīvu darbību, ģrāmatvedības uzskaites organizācijas iekšējās kontroles sistēmas izveidošanu, uzraudzību un uzlabošanu īsteno, paredzot noteiktu pasākumu kopumu, piemēram:

1145.1. izstrādāta un apstiprināta pašvaldības iekšējā ģrāmatvedības uzskaites kārtība, struktūrvienības reglamenti, darbinieku amatu apraksti un citi iekšējie normatīvie akti saskaņā ar pašvaldības iekšējo kārtību (minētie dokumenti regulāri tiek pārskatīti un, ja nepieciešams, aktualizēti);

1145.2. izstrādātas un ieviestas procedūras, kuras nodrošina:

1145.2.1. ka attiecīgajos ģrāmatvedības dokumentos ietvertie aprēķini un kontējumi tiek pārbaudīti un, ja nepieciešams, precizēti;

1145.2.2. ka katrs saimnieciskais darījums ir ieģrāmatots pareizā ģrāmatvedības kontā un laikus un ka norādītās summas ir pareizas;

1145.2.3. ka visi saimnieciskie darījumi, kas attiecas uz pārskata periodu, ir norādīti šī pārskata perioda ģrāmatvedības reģistros un finanšu pārskatā;

1145.2.4. darba pienākumus veic kvalificēti darbinieki;

1145.3. ir sadalīti darba pienākumi, nosakot katra darbinieka konkrēto uzdevumu un viņa atbildības pakāpi un tā, lai katra saimnieciskā darījuma norisi kontrolētu vairāki darbinieki.

1146. Budžeta iestādē sistemātiski veic ģrāmatvedības uzskaites organizācijas iekšējās kontroles sistēmas efektivitātes pārbaudi saskaņā ar pašvaldības iekšējiem noteikumiem.

20.6. Notikumi pēc bilances datuma

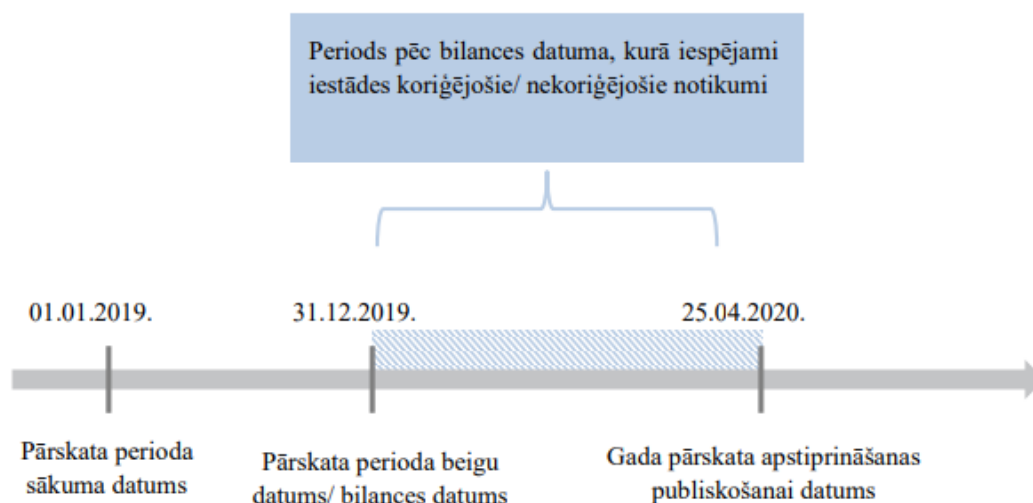
20.6.1. Atsevišķais iestādes gada pārskats

1147. Pašvaldība precizē informāciju gada pārskatā līdz finanšu pārskata apstiprināšanas publiskošanai datumam, ja tā iegūst informāciju par koriģējošiem vai nekoriģējošiem notikumiem pēc bilances datuma.

1148. Lai noteiktu, kuri notikumi atbilst notikumu pēc bilances datuma definīcijai, nepieciešams noteikt gan bilances datumu, gan finanšu pārskata apstiprināšanas publiskošanai datumu. *Piemēram, pašvaldība sagatavo finanšu pārskatu par pārskata periodu 01.01.2019. – 31.12.2019., iesniedz revidentam atzinuma sniegšanai, paraksta un apstiprina publiskošanai sekojošā kārtībā:*

- ✓ Pārskata periods - 01.01.2019. – 31.12.2019.;
- ✓ *Bilances datums* - 31.12.2019.;
- ✓ *Gada pārskata sagatavošanas datums* – 10.02.2020.;
- ✓ *Gada pārskata iesniegšanas revidentam datums* – 10.02.2020.;
- ✓ Gada pārskata parakstīšanas datums – 25.04.2020.;
- ✓ *Zvērināta revidenta atzinuma sniegšanas datums* – 25.04.2020.;
- ✓ Gada pārskata apstiprināšanas publiskošanai datums - 25.04.2020.

1149. 22. attēlā sniegts ilustratīvs piemērs periodam starp pašvaldības bilances datumu un finanšu pārskata apstiprināšanas publiskošanai datumu.

22. attēls. Ilustratīvs piemērs periodam starp bilances datumu un gada pārskata apstiprināšanas publiskošanai datumu

1150. Pašvaldība precizē informāciju gada pārskatā līdz gada pārskata apstiprināšanas publiskošanai datumam, ja tā iegūst informāciju par koriģējošiem vai nekoriģējošiem notikumiem pēc bilances datuma.

1151. Gada pārskata sagatavošanas un apstiprināšanas publiskošanai process dažādām budžeta iestādēm var atšķirties. Tas var būt atkarīgs no pašvaldības veida, vadības struktūras, normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, kā arī finanšu pārskata sagatavošanā un pabeigšanā ievērotajām procedūrām.

1152. Par pašvaldības finanšu pārskata korektu sagatavošanu un parakstīšanu ir atbildīga attiecīgās pašvaldības vadība.

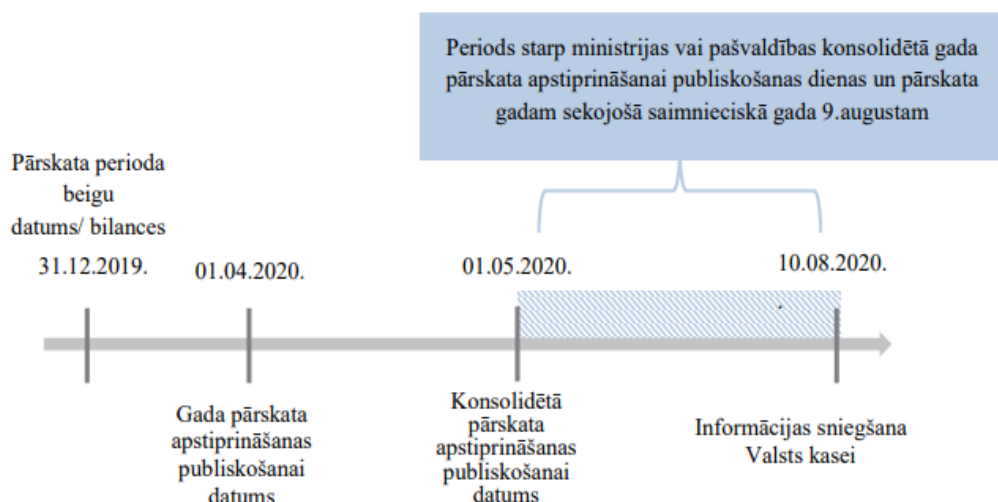
20.6.2. Konsolidētais gada pārskats

1153. Ja koriģējošs vai nekoriģējošs notikums pēc bilances datuma ir iestājies pēc pašvaldības gada pārskata apstiprināšanas publiskošanai, pašvaldība par attiecīgo notikumu sniedz informāciju tai iestādei, kas veic konsolidāciju.

1154. Konsolidējošā iestāde būtiskus koriģējošus un būtiskus un nozīmīgus nekoriģējošus notikumus pēc bilances datuma iekļauj konsolidētajā gada pārskatā, ja tas vēl nav apstiprināts publiskošanai. Par nekoriģējošu notikumu konsolidējošā iestāde izvērtē notikuma būtiskumu (ja ir zināma aplēse) un nozīmīgumu (ja nav zināma aplēse).

1155. Būtiskuma līmeni nosaka saskaņā ar Valsts kases tīmekļa vietnē publicēto informāciju kārtējam gadam. Būtiskuma līmeni katrai iestādei Valsts kase nosaka atsevišķi.

1156. Ja pēc ministrijas vai pašvaldības konsolidētā gada pārskata apstiprināšanas publiskošanai ir iestājies koriģējošs vai nekoriģējošs notikums, ministrija vai pašvaldība līdz pārskata gadam sekojošā saimnieciskā gada 10. augustam sniedz informāciju Valsts kasei par būtiskiem koriģējošiem un būtiskiem un nozīmīgiem nekoriģējošiem notikumiem pēc bilances datuma par laika periodu no pārskata apstiprināšanas publiskošanai dienas līdz pārskata gadam sekojošā gada 9. augustam.

23. attēls. Ilustratīvs piemērs periodam starp bilances datumu un konsolidētā gada pārskata saimnieciskā gada datumu

20.6.3. Koriģējoši notikumi pēc bilances datuma

1157. Koriģējošs notikums pēc bilances datuma ir notikums, kas sniedz pierādījumus par apstākļiem, kas pastāvējuši bilances datumā un attiecas uz pārskata gadu.

1158. Ja konstatēts koriģējošs notikums pēc pašvaldības bilances datuma, bet līdz iestādes pārskata apstiprināšanas publicēšanai datumam, tad pašvaldība koriģē finanšu pārskatā uzrādāmās summas.

1159. Koriģējoši notikumi pēc bilances datuma, kuru rezultātā pašvaldībai jākoriģē finanšu pārskatā uzrādītās summas vai jāuzrāda iepriekš finanšu pārskatā neuzrādīti posteņi, varētu būt, piemēram, šādi:

1159.1. izmaiņas tiesvedības virzībā;

1159.2. informācijas saņemšana pēc bilances datuma, kas liecina, ka aktīva vērtība bilances datumā bija samazinājusies;

1159.3. izmaksu noteikšana pēc bilances datuma tiem aktīviem, kas iegādāti pirms bilances datuma;

1159.4. kļūdu konstatēšana, kas liecina, ka finanšu pārskats nav sagatavots pareizi.

1160. Ja pašvaldība ir publicējusi finanšu pārskatu un ir koriģējošs notikums, pašvaldība sniedz informāciju iestādei, kas veic konsolidāciju (nozarei vai pašvaldībai vai Valsts kasei), lai tā veiktu koriģējoša notikuma iekļaušanu konsolidētajā finanšu pārskatā.

1161. Koriģējošus notikumus pēc bilances datuma iestāde savā finanšu pārskatā uzrāda, koriģējot posteņos jau iekļautās summas vai iekļaujot jaunus posteņus.

1162. Par visiem koriģējošiem notikumiem, kas iestājušies pēc iestādes pārskata apstiprināšanas publicēšanai un pirms konsolidētā pārskata apstiprināšanas publicēšanai, konsolidējamā iestāde sniedz informāciju konsolidējošajai iestādei atbilstoši V10. piezīmē noteiktajai struktūrai. Konsolidējošā iestāde izvērtē būtiskumu un iekļauj konsolidētajā pārskatā būtiskos notikumus.

1163. Par būtiskiem koriģējošiem notikumiem, kas iestājušies pēc konsolidētā pārskata apstiprināšanas publicēšanai ministrija vai pašvaldība līdz 10. augustam sniedz informāciju Valsts kasei atbilstoši V10. piezīmē noteiktajai struktūrai.

20.6.4. Nekoriģējoši notikumi pēc bilances datuma

1164. Ja pašvaldība pēc bilances datuma konstatē iestādes finanšu pārskata nekoriģējošu notikumu, tad tā nekoriģē finanšu pārskatā uzrādītās summas, bet uzrāda informāciju pārskata pielikumā par katru nekoriģējošo notikumu pēc bilances datuma.

1165. Par katru būtisko nekoriģējošo notikumu pašvaldība gada pārskatā līdz tā publiskošanai sniedz notikuma aprakstu – tā ekonomisko būtību, finanšu ietekmes aplēses summu eiro. Ja nav iespējams veikt aplēsi, tad pievieno aprakstu, kādēļ nebija iespējams to veikt.

1166. Par nekoriģējošiem notikumiem, kas iestājušies pēc iestādes pārskata apstiprināšanas publiskošanai un pirms konsolidētā pārskata apstiprināšanas publiskošanai, konsolidējamā iestāde sniedz informāciju konsolidējošajai iestādei atbilstoši V10. piezīmē noteiktajai struktūrai.

1167. Par būtiskiem un nozīmīgiem nekoriģējošiem notikumiem, kas iestājušies pēc konsolidētā pārskata apstiprināšanas publiskošanai ministrija vai pašvaldība līdz 10. augustam sniedz informāciju Valsts kasei atbilstoši V10. piezīmē noteiktajai struktūrai.

1168. Nekoriģējoši notikumi pēc bilances datuma, par kuriem informāciju parasti uzrāda pielikumā, būtu, piemēram, šādi:

1168.1. būtisks īpašuma vērtības samazinājums, ja samazinājums nav saistīts ar īpašuma stāvokli bilances datumā, bet to izraisījuši pēc bilances datuma izveidojušies apstākļi, *piemēram, ēkas bojāeja ugunsgrēkā pēc bilances datuma;*

1168.2. iegūta vai atsavināta kapitālsabiedrība, saņemta vai nodota padotības iestāde, nodota vai deleģēta iestādes funkcija, *piemēram, ārpakalpojuma sniedzējam;*

1168.3. būtiskas tiesvedības uzsākšana par tādu notikumu, kas radās pēc bilances datuma;

1168.4. būtiskas izmaiņas tiesvedības virzībā;

1168.5. būtiski ilgtermiņa aktīvu iegādes vai atsavināšanas darījumi;

1168.6. normatīvo aktu spēkā stāšanās, kas paredz aizdevumu dzēšanu;

1168.7. būtiskas ārvalstu valūtas kursa izmaiņas vai būtiskas aktīva vai pasīva posteņa vērtības izmaiņas valūtas kursa izmaiņu ietekmē;

1168.8. būtiskas apņemšanās vai iespējamo saistību uzņemšanās;

1168.9. un citi nekoriģējoši notikumi pēc bilances datuma.

1169. Ja attiecībā uz aizņēmumiem, kas bilances datumā klasificēti kā īstermiņa saistības, laika posmā starp pārskata datumu un datumu, kad finanšu pārskats ir apstiprināts publiskošanai, notiek tālāk minētie notikumi, par tiem finanšu pārskatā norāda informāciju kā par nekoriģējošiem notikumiem pēc bilances datuma:

1169.1. saistību refinansēšana atbilstoši ilgtermiņa nosacījumiem;

1169.2. ilgtermiņa aizņēmuma līguma pārkāpuma novēršana;

1169.3. noslēgta vienošanās par termiņa pagarinājumu ilgtermiņa aizņēmuma līguma noteikumu pārkāpumu novēršanai, kas beidzas vismaz 12 mēnešus pēc bilances datuma.

1170. Ja izziņotā pārstrukturēšana pēc bilances datuma atbilst nekoriģējoša notikuma definīcijai, pašvaldība uzrāda attiecīgu informāciju saskaņā ar šajā sadaļā noteiktajiem principiem. Norādes par uzkrājumu atzīšanu saistībā ar pārstrukturēšanu iekļautas sadaļā "Uzkrājumi, iespējamo aktīvu un iespējamo saistību uzskaitē".

20.7. Gada pārskata struktūra un saturs

1171. Gada pārskats kā vienots kopums sastāv no vadības ziņojuma, finanšu pārskata un budžeta izpildes pārskata.

1172. Savukārt finanšu pārskats sastāv no:

- 1172.1. pārskata par finansiālo stāvokli (balance);
- 1172.2. pārskata par darbības finansiālajiem rezultātiem;
- 1172.3. pašu kapitāla izmaiņu pārskata;
- 1172.4. naudas plūsmas pārskata;
- 1172.5. finanšu pārskata pielikuma.

1173. Gada pārskata struktūra ilustratīvi uzrādīta 24.attēlā.

24. attēls. Gada pārskata struktūra

1174. Finanšu pārskats sniedz lietotājiem informāciju par pašvaldības aktīviem un saistībām pārskata datumā un resursu plūsmām starp pārskata perioda sākuma un beigu datumiem. Šī informācija lietotājiem noder, vērtējot pašvaldības spēju nodrošināt funkciju izpildi esošajā līmenī, kā arī novērtēt resursu apjomu, kas pašvaldībai var būt nepieciešami turpmāk, lai turpinātu pildīt deleģētās funkcijas.

1175. Finanšu pārskatam jāsniedz patiesa informācija par pašvaldības finansiālo stāvokli, darbības finansiālajiem rezultātiem, naudas plūsmu un pašu kapitāla izmaiņām. Patiesai uzrādīšanai nepieciešama precīzi sniegta informācija par darījumu rezultātiem, citiem notikumiem un apstākļiem saskaņā ar aktīvu, saistību, ieņēmumu un izdevumu definīcijām un atzīšanas kritērijiem, kas izklāstīti attiecīgajās sadaļās.

1176. Lai finanšu pārskatā tiktu sniegta patiesa informācija, pašvaldība īsteno sekojošo:

- 1176.1. izvēlas un piemēro grāmatvedības uzskaites principus saskaņā ar normatīvo aktīvu prasībām;
- 1176.2. informāciju, tai skaitā, grāmatvedības uzskaites principus, uzrāda tā, lai šī informācija būtu atbilstoša, ticama, salīdzināma un saprotama;
- 1176.3. sniedz papildu informāciju gadījumā, ja tā finanšu pārskata informācija, kas sniegta saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, nav pietiekama, lai finanšu pārskata lietotāji varētu izprast konkrētu darījumu, citu notikumu un apstākļu ietekmi uz pašvaldības finansiālo stāvokli un darbības finansiālajiem rezultātiem.

1177. Lai nodrošinātu gada pārskata kvalitāti un noderīgumu tā lietotājiem, iestāde, kura veic konsolidāciju, nosaka vienotus grāmatvedības uzskaites pamatprincipus konsolidācijā iesaistītajām iestādēm atbilstoši normatīvajiem aktiem budžeta grāmatvedības jomā.

1178. Neatbilstošu grāmatvedības uzskaites principu piemērošanu neattaisno ne informācijas uzrādīšana par piemērotajiem grāmatvedības uzskaites principiem, ne informācijas uzrādīšana finanšu pārskata pielikumā vai paskaidrošajos materiālos.

1179. Posteņu uzrādīšana un klasifikācija finanšu pārskatā jā saglabā nemainīga periodu pēc perioda, ja vien pēc būtiskām izmaiņām pašvaldības darbības veidā vai pēc finanšu pārskata pārskatīšanas ir skaidrs, ka cits uzrādīšanas veids un klasifikācija labāk atbilstu normatīvo aktu noteiktajiem kritērijiem grāmatvedības uzskaites principu izvēlē un piemērošanā vai, ja nepieciešamās izmaiņas nosaka normatīvie akti.

1180. Ja pašvaldība maina posteņu uzrādīšanas vai klasifikācijas kārtību finanšu pārskatā, salīdzināmās summas jāpārklasificē, ja vien šāda pārklasificēšana ir iespējama. Ja salīdzināmās summas ir pārklasificētas, pašvaldībai jānorāda:

1180.1. pārklasifikācijas būtība;

1180.2. katra pārklasificētā posteņa vai posteņu grupas summa;

1180.3. pārklasificēšanas iemesls.

1181. Ja salīdzināmo summu pārklasificēšana nav iespējama, pašvaldībai jānorāda:

1181.1. iemesls, kāpēc attiecīgās summas nav pārklasificētas;

1181.2. kādas korekcijas būtu jāveic, ja attiecīgās summas būtu pārklasificētas.

20.7.1. Pārskats pa finansiālo stāvokli (balance)

1182. Pašvaldība pārskatā par finansiālo stāvokli ilgtermiņa ieguldījumus un apgrozāmos līdzekļus, kā arī ilgtermiņa un īstermiņa saistības uzrāda atsevišķi.

1183. Balances aktīva kopsumma ir vienāda ar bilances pasīva kopsummu.

20.7.2. Pārskats par darbības finansiālajiem rezultātiem

1184. Pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem pašvaldība uzrāda visus pārskata periodā atzītos ieņēmumus un izdevumus saskaņā ar uzkrāšanas principu un budžeta izpildes rezultātu.

1185. Pārskatā uzrāda arī grāmatvedības aplēšu izmaiņu ietekmi. Tomēr var būt gadījumi, kad konkrētus posteņus var neiekļaut pārskata perioda pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem, piemēram, kļūdu labošana un grāmatvedības uzskaites principu izmaiņu ietekme, kas tiek uzrādīta pašu kapitāla izmaiņu pārskatā.

20.7.3. Pašu kapitāla izmaiņu pārskats

1186. Pašvaldībai jāsniedz pašu kapitāla izmaiņu pārskats, tajā norādot:

1186.1. pārskata perioda budžeta izpildes rezultātu;

1186.2. katru pārskata perioda bilances aktīvu vai saistību izmaiņu summu, kas saskaņā ar normatīvo aktu prasībām atzīta tieši pašu kapitālā, un šo posteņu kopsummu;

1186.3. kopējos pārskata perioda ieņēmumus un izdevumus;

1186.4. grāmatvedības uzskaites principu izmaiņu ietekmi un kļūdu labojumus katrai pašu kapitāla sastāvdaļai.

1187. Pašvaldībai pašu kapitāla izmaiņu pārskatā vai finanšu pārskata pielikumā jāuzrāda arī:

1187.1. iepriekšējo periodu budžeta izpildes rezultāta atlikums pārskata perioda sākumā un beigās, un izmaiņas iepriekšējā pārskata perioda laikā;

1187.2. pārskata perioda budžeta izpildes rezultāta atlikums pārskata perioda sākumā un beigās, un izmaiņas pārskata perioda laikā;

1187.3. katras atsevišķi uzrādītās pašu kapitāla sastāvdaļas (rezerves un budžeta izpildes rezultāta) uzskaites vērtība pārskata perioda sākumā un beigās, atsevišķi uzrādot izmaiņas pārskata perioda laikā.

1188. Pašvaldības pašu kapitāla izmaiņas starp pārskata perioda sākumu un beigām parāda pašvaldības neto aktīvu pieaugumu vai samazinājumu pārskata periodā.

1189. Kopējās pašu kapitāla izmaiņas pārskata periodā uzrāda kopējo budžeta izpildes rezultātu pārskata periodā, pārējās bilances aktīvu vai saistību izmaiņas, kas atzītas rezervēs.

20.7.4. Naudas plūsmas pārskats

1190. Naudas plūsmas pārskats sniedz finanšu pārskata lietotājiem informāciju par pašvaldības naudas plūsmu, lai varētu novērtēt tās spēju gūt naudas līdzekļu un naudas ekvivalentu ieņēmumus, kā arī tās vajadzības naudas plūsmas izlietošanai.

1191. Naudas plūsmas pārskatam jāparāda attiecīgā perioda naudas plūsmas, kuras klasificētas kā pamatdarbības, ieguldījumu un finansēšanas darbības naudas plūsmas.

1192. Klasifikācija pēc darbības veida sniedz informāciju, kas ļauj lietotājiem novērtēt šo darbību ietekmi uz pašvaldības finansiālo stāvokli un naudas līdzekļu un naudas ekvivalentu summu. Šo informāciju var lietot arī, lai novērtētu sakarību starp šīm darbībām.

1193. Viens darījums var ietvert naudas plūsmas, kuras klasificē dažādi.

1194. Pamatdarbības naudas plūsma galvenokārt rodas no pašvaldības naudas līdzekļus ienesošajām darbībām. Pamatdarbības naudas plūsma ir, piemēram:

1194.1. naudas līdzekļu ieņēmumi no nodokļiem un sodiem;

1194.2. naudas līdzekļu ieņēmumi no maksājumiem par pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem;

1194.3. naudas līdzekļu ieņēmumi no saņemtajiem transfertu maksājumiem;

1194.4. naudas līdzekļu maksājumi, kas veikti kā transferti citām budžeta iestādēm to darbības finansēšanai (ieskaitot aizdevumus);

1194.5. naudas līdzekļu maksājumi preču piegādātājiem un pakalpojumu sniedzējiem;

1194.6. naudas līdzekļu maksājumi darbiniekiem un viņu vārdā veikti naudas līdzekļu maksājumi;

1194.7. naudas līdzekļu ieņēmumi vai maksājumi saistībā ar tiesvedības pabeigšanu.

1195. Daži darījumi, piemēram, iekārtas pārdošana, var radīt ieņēmumus vai izdevumus (zaudējumus), kas tiek uzrādīti pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem. Naudas plūsma saistībā ar šiem darījumiem ir naudas plūsma no ieguldījumu darbības. Tomēr naudas līdzekļu maksājumi, lai izveidotu vai iegādātos aktīvus, kas tiek turēti iznomāšanai citiem un pēc tam tiek turēti pārdošanai, kā aprakstīts sadaļā "Pamatlīdzekļi", ir pamatdarbības naudas plūsma. Naudas līdzekļu ieņēmumi no šādu aktīvu iznomāšanas un tai sekojošas pārdošanas arī ir pamatdarbības naudas plūsmas.

1196. Ieguldījumu darbības naudas plūsmā uzrāda, cik lieli izdevumi radušies, lai iegūtu resursus, kurus pašvaldība paredzējusi izmantot savā turpmākajā darbībā, sniedzot pakalpojumus. Par ieguldījumu darbību var tikt klasificēti tikai tādi izdevumi, kuru rezultātā finanšu stāvokļa pārskatā tiek atzīti aktīvi.

1197. Naudas plūsma no ieguldījumu darbības ir, piemēram:

1197.1. naudas līdzekļu maksājumi, lai iegādātos pamatlīdzekļus, nemateriālos aktīvus un citus ilgtermiņa aktīvus, tai skaitā maksājumi kas attiecas uz kapitalizētām attīstības izmaksām un pašradītiem pamatlīdzekļiem;

1197.2. naudas līdzekļu ieņēmumi no pamatlīdzekļu, nemateriālo aktīvu un citu ilgtermiņa aktīvu pārdošanas;

1197.3. naudas līdzekļu maksājumi, lai iegādātos kapitālsabiedrību daļas un akcijas vai parāda instrumentus (kas nav maksājumi par instrumentiem, kurus uzskata par naudas ekvivalentiem vai tur tirdzniecības nolūkā);

1197.4. naudas līdzekļu ieņēmumi no kapitālsabiedrību daļu un akciju vai parāda instrumentu pārdošanas (kas nav nauda, kas saņemta par instrumentiem, kurus uzskata par naudas ekvivalentiem un kurus tur tirdzniecības nolūkā);

1197.5. avansa maksājumi par nemateriālajiem ieguldījumiem un pamatlīdzekļiem;

1197.6. naudas līdzekļu ieņēmumi no atmaksātiem avansiem par nemateriālajiem ieguldījumiem un pamatlīdzekļiem un aizdevumiem, kas izsniegti trešajām pusēm;

1197.7. naudas līdzekļu maksājumi par standartizētiem nākotnes līgumiem, nestandardizētiem nākotnes līgumiem, iespēju līgumiem un mijmaiņas līgumiem, izņemot gadījumus, ja samaksātie naudas līdzekļi klasificēti kā finansēšanas darbības naudas plūsma;

1197.8. naudas līdzekļu ieņēmumi no standartizētiem nākotnes līgumiem, nestandardizētiem nākotnes līgumiem, iespēju līgumiem un mijmaiņas līgumiem, izņemot gadījumus, ja saņemtie naudas līdzekļi klasificēti kā finansēšanas darbības naudas plūsma.

1198. Finansēšanas darbības naudas plūsma ir, piemēram:

1198.1. naudas līdzekļu ieņēmumi no vērtspapīru (obligāciju, parādzīmju), hipotēku emisijas un no citiem finanšu instrumentiem;

1198.2. naudas līdzekļi, kas atmaksāti par aizņēmumiem (pamatsumma un procenti);

1198.3. naudas līdzekļu maksājumi, lai samazinātu saistības par finanšu nomu.

20.7.5. Finanšu pārskata pielikums

1199. Finanšu pārskata pielikums:

1199.1. sniedz informāciju par finanšu pārskata sagatavošanas pamatprincipiem un konkrētiem grāmatvedības uzskaites principiem;

1199.2. uzrāda normatīvajos aktos pieprasīto informāciju, kas nav uzrādīta pārskatā par finansiālo stāvokli, pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem, pašu kapitāla izmaiņu pārskatā vai naudas plūsmas pārskatā;

1199.3. sniedz papildu informāciju, kas nav uzrādīta pārskatā par finansiālo stāvokli, pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem, pašu kapitāla izmaiņu pārskatā vai naudas plūsmas pārskatā, bet ir būtiska jebkura no iepriekš minētajiem pārskatiem izpratnei.

1200. Finanšu pārskata pielikumā sniedz informāciju par katru posteni pārskatā par finansiālo stāvokli, pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem, pašu kapitāla izmaiņu pārskatā un naudas plūsmas pārskatā, norādot konkrētās piezīmes numuru.

1201. Finanšu pārskata pielikumu sniedz šādā secībā, kas palīdz lietotājiem izprast finanšu pārskatu un salīdzināt to ar citu budžeta iestāžu finanšu pārskatiem:

1201.1. informāciju par atbilstību normatīvajiem aktiem;

1201.2. nozīmīgu piemēroto grāmatvedības uzskaites principu kopsavilkums;

1201.3. papildu informācija par pārskatā par finansiālo stāvokli, naudas plūsmas pārskatā, pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem, uzrādītajiem posteņiem tādā secībā, kādā sniegts katrs pārskats un uzrādīts katrs postenis (pašu kapitāla izmaiņas skaidro pie finansiālā stāvokļa atbilstošā posteņa);

1201.4. cita informācija, tai skaitā, iespējamās saistības un neatzītās līgumiskās saistības un nefinansiāla rakstura informācija, piemēram, pašvaldības riska pārvaldības mērķi un principi.

1202. Dažos gadījumos var būt nepieciešams vai vēlams mainīt atsevišķu pielikumos uzrādīto posteņu secību. Piemēram, informāciju par izmaiņām patiesajā vērtībā, kas uzrādīta pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem, var apvienot ar informāciju par finanšu instrumentu termiņiem, lai gan pirmā attiecas uz informācijas uzrādīšanu pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem, bet otrā – pārskatā par finansiālo stāvokli. Tomēr jāsaglabā pielikuma sistematiskā struktūra, ja vien tas ir lietderīgi.

1203. Pielikumu, kas sniedz informāciju par finanšu pārskata sagatavošanas pamatprincipiem un konkrētiem grāmatvedības uzskaites principiem, var uzrādīt kā finanšu pārskata atsevišķu sastāvdaļu.

20.7.6. Vadības ziņojums

1204. Vadības ziņojumā sniedz informāciju par iestādes attīstību (darbību pārskata gadā), kā arī informāciju par būtiskiem riskiem un neskaidriem apstākļiem, ar kuriem iestāde saskaras.

1205. Vadības ziņojumā pašvaldība sniedz sekojošas ziņas:

1205.1. normatīvie akti, kas saistīti ar iestādes pamatdarbību;

1205.2. iestādes galvenās funkcijas;

1205.3. iestādes darbības laiks gadījumā, ja tas ir ierobežots;

1205.4. galvenie notikumi, kas ietekmējuši iestādes darbību pārskata gadā;

1205.5. būtiskas pārmaiņas iestādes darbībā;

1205.6. paredzami notikumi, kas varētu būtiski ietekmēt iestādes darbību nākotnē;

1205.7. būtiski riski un neskaidri apstākļi, ar kuriem iestāde saskaras;

1205.8. pētniecības un attīstības darbi;

1205.9. finanšu instrumentu izmantošana un finanšu risku vadības mērķi, ja tas ir būtiski iestādes aktīvu, saistību un finansiālā stāvokļa novērtēšanai;

1205.10. atsauces uz citiem publiski pieejamiem dokumentiem par iestādes darbību pārskata gadā.

20.8. Konsolidācija

1206. Konsolidēto finanšu pārskatu sagatavo, apvienojot konsolidācijā iesaistīto iestāžu finanšu pārskatu attiecīgajos posteņos norādītās summas.

1207. Pašvaldība, sagatavojot konsolidēto finanšu pārskatu, izslēdz darījumus, kas notikuši starp pārskatā iekļautajām budžeta iestādēm.

1208. Konsolidācijā iekļauto iestāžu gada pārskatus sagatavo pēc stāvokļa uz vienu un to pašu pārskata datumu.

1209. Sagatavojot konsolidēto gada pārskatu, posteņu novērtēšanā lieto vienas un tās pašas grāmatvedības uzskaites principus un vienus un to pašus novērtēšanas noteikumus.

1210. Konsolidācijas procesā izslēdz iesaistīto iestāžu savstarpējos darījumus un atlikumus aptverot visus finanšu pārskata posteņus.

1211. Konsolidētajā pārskatā tiek izslēgti savstarpējie darījumi.

20.9. Gada pārskatu revīzija

1212. Pašvaldības gada pārskata revīzija tiek nodrošināta sekojošā kārtībā:

1212.1. pašvaldības sagatavoto gada pārskatu revidē (pārbauda) pašvaldības uzaicināta zvērinātu revidentu komercsabiedrība vai zvērināts revidents, kas veic pašvaldības finanšu revīziju, revīzijas pārskata sagatavošanu un sniedz atzinumu par saimnieciskā gada pārskatu.

1213. Pašvaldības gada pārskata, parakstīšanai un iesniegšanai lieto informācijas sistēmu "Ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēma" (ePārskati).

1214. Pašvaldība iesniedz zvērinātu revidentu komercsabiedrībai pašvaldības vadītāja vai tā pilnvarotas personas parakstītu gada pārskatu.

1215. Revidents ir zvērināts revidents vai zvērinātu revidentu komercsabiedrības atbildīgais zvērināts revidents, kas sagatavo ziņojumu par gada pārskata revīziju.

1216. Revidents ePārskatos pārbauda un apstiprina, ka gada pārskats vai konsolidētais gada pārskats (izņemot apliecinājums Valsts kasei) atbilst tam gada pārskatam vai konsolidētajam gada pārskatam, par kuru revidents sniedzis attiecīgi atzinumu vai ziņojumu.

1217. Pašvaldības konsolidētais gada pārskats ir iesniegts datumā, kad revidents ir veicis minētās darbības ePārskatos.

1218. Pašvaldības vadītājs vai tā pilnvarota persona, parakstot gada pārskatu, konsolidēto gada pārskatu vai ikgadējo pārskatu vienlaikus apliecina, ka gada pārskata pielikums atbilst minētajam gada pārskatam.

1219. Gada pārskatu paraksta arī tā persona (grāmatvedis vai ārpakalpojuma grāmatvedis), kas ar budžeta iestādi ir noslēgusi rakstveida līgumu, kurā noteikti šīs personas pienākumi, tiesības un atbildība grāmatvedības kārtošanas jautājumos, un sagatavojusi minēto pārskatu, norādot vārdu, uzvārdu un pilnu amata nosaukumu vai juridiskās personas nosaukumu, vai komersanta firmu un amata nosaukumu. Pašvaldība, kurā ir grāmatvedības struktūrvienība un grāmatvedības darbinieki, var noteikt par grāmatvedības kārtošānu un gada pārskatu sagatavošanu atbildīgo personu (piemēram, galveno grāmatvedi), kura paraksta finanšu pārskatu. Šādā gadījumā gada pārskatā norāda šīs personas vārdu, uzvārdu un pilnu amata nosaukumu.

1220. Pašvaldības konsolidēto gada pārskatu iesniedz Valsts kasei līdz pārskata gadam sekojošā saimnieciskā gada 1.maijam saskaņā ar normatīvajiem aktiem budžeta un finanšu jomā.

1221. Pašvaldības gada pārskatam pievieno neatkarīgu revidentu ziņojumu.

21. Inventarizācija

21.1. Mērķis

1222. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt inventarizācijas veikšanas kārtības vispārīgos principus budžeta iestādēs.

21.2. Sfēra

1223. Šī sadaļa nosaka inventarizācijas veikšanas kārtības principus.

21.3. Inventarizācijas noteikumi

1224. Inventarizācijas mērķis ir pašvaldības mantas (tai skaitā prasību) faktiskā stāvokļa un pašvaldības saistību pārbaude konkrētā datumā un grāmatvedības datu saskaņošana ar inventarizācijas rezultātiem.

1225. Inventarizācijas metodes, inventarizācijas veikšanas kārtību, rezultātu dokumentēšanas un inventarizācijā atklāto starpību iegrāmatošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

1226. Pašvaldības vadītājam ir pienākums organizēt inventarizācijas veikšanu budžeta iestādē atbilstoši Grāmatvedības likuma un saskaņā ar to izdotu normatīvo aktu prasībām.

1227. Inventarizācija veicama šādos gadījumos:

1227.1. uzsākot pašvaldības darbību;

1227.2. noslēdzot katru pārskata gadu (turpmāk – pārskata gada slēguma inventarizācija);

1227.3. izbeidzot pašvaldības darbību (likvidējot budžeta iestādi);

1227.4. reorganizējot budžeta iestādi, ciktāl likumos nav noteikts citādi;

1227.5. citos gadījumos (piemēram, ir konstatēta zādzība, materiālo vērtību bojāšana, noticis ugunsgrēks, plūdi vai cita stihiska nelaime, atbildīgā persona par vērtību saglabāšanu tās nodod citai personai, ja dodas atvaļinājumā, ir saslimusi vai pārtrauc darba attiecības ar budžeta iestādi).

1228. Pārskata gada slēguma inventarizāciju drīkst veikt triju mēnešu laikā pirms pārskata gada beigu dienas vai mēneša laikā pēc tās, pārrēķinot inventarizācijas dienā konstatētos atlikumus atbilstoši grāmatvedības datiem pārskata gada pēdējā dienā. Inventarizācijas rezultātus ieraksta grāmatvedības reģistros līdz gada pārskata parakstīšanas datumam.

1229. Budžeta iestāžu īpašumā vai valdījumā esošo nekustamo īpašumu pārbaudi, apskatot tos dabā, veic ne retāk kā reizi 5 gados, katru gadu apskatot vismaz 1/5 no šo aktīvu skaita. Šo kārtību var piemērot, veicot 2024. pārskata gada un turpmāko pārskata gadu slēguma inventarizāciju, ja līdz 2024. gadam ir veikta visu nekustamo īpašumu inventarizācija apskatot.

1230. Vienādu priekšmetu inventarizāciju var veikt arī izlases veidā, lietojot datu izvērtēšanā matemātiskās statistikas metodes. Šādā veidā noteiktā materiālo līdzekļu vērtība nedrīkst būtiski atšķirties no vienlaidu inventarizācijas rezultātiem.

1231. Inventarizācijas rezultātus norāda inventarizācijas sarakstos.

21.4. Inventarizācijas posmi

1232. Inventarizācijas process ir iedalāms šādos posmos:

1232.1. sagatavošanās un plānošana;

1232.2. inventarizācijas procedūras izstrāde, pārskatīšana, materiāli atbildīgo personu darbības, instruktāža;

1232.3. inventarizācijas process;

1232.4. inventarizācijas noslēguma process, rezultātu izvērtēšana, priekšlikumu izstrādāšana;

1232.5. inventarizācijas rezultātu pieņemšana, dokumentēšana, lēmumu pieņemšana, priekšlikumu apstiprināšana.

21.5. Inventarizācijas instrukcija

1233. Inventarizāciju veic saskaņā ar budžeta iestādē izstrādātajām inventarizācijas instrukcijām (nolikumiem, kārtībām), kas aprakstītas grāmatvedības organizācijas dokumentos.

1234. Inventarizācijas instrukciju apstiprina pašvaldības vadītājs.

1235. Inventarizācijas instrukcijā ietveramie jautājumi:

1235.1. inventarizāciju biežums un katras no tām uzsākšanas un pabeigšanas termiņi;

1235.2. inventarizācijas komisijas veidošanas prasības (sastāvs, skaits, kvalifikācija, atbildība un pienākumi);

1235.3. inventarizējamo aktīvu uzskaitījums un to atrašanās vietu identifikācija (piemēram, pamatlīdzekļu veidi, to atrašanās vietas, krājumu veidi, to atrašanās vietas, citi aktīvi, kuru atlikumi jāpakļauj inventarizācijai: prasības, saistības, tai skaitā par nodokļiem u.c.);

1235.4. inventarizācijas metodes, īpaši – specifiski mērāmiem krājumiem (grants kaudzes, specifiski šķidrumi, zivis dīķī utt.), attālināti veicamām inventarizācijām, ķermeniskām lietām, kuru apjoma noteikšana dabā ar vispārpieņemtām metodēm un paņēmieniem nav iespējama (nav iespējams apskatīt, nomērīt, saskaitīt, nosvērt, izmērīt utt.), bezķermeniskām lietām;

1235.5. inventarizācijas norises kārtību, sarakstu sagatavošanas un parakstīšanas prasības;

1235.6. inventarizācijas rezultātu izskatīšanas un apstiprināšanas kārtība;

1235.7. inventarizācijas datu salīdzināšanas ar grāmatvedības datiem un datu precizēšanas prasības uz bilances datumu;

1235.8. inventarizācijā konstatēto trūkumu novēršanas kārtība un prasības.

21.6. Inventarizācijā izmantojamās metodes

1236. Kvantitātes un kvalitātes (derīguma) noteikšanas metodes (kustamām ķermeniskām lietām, nekustamām ķermeniskām lietām, skaidrai naudai):

1236.1. apskatot dabā – piemēram, nekustamie īpašumi, transporta līdzekļi, koki, stādījumi, pieminekļi;

1236.2. nosverot – piemēram, sveramas un beramas vielas;

1236.3. saskaitot – piemēram, gabala preces vai preces, kas ir iepakotas ar norādītu iepakojuma svaru, skaidra nauda;

1236.4. izmērot – piemēram, degviela, graudi, grants, smilts, audumi.

1237. Statistikas metodes – vienādām kustamām ķermeniskām lietām.

1238. Nemateriāliem ieguldījumiem un citiem bezķermeniskiem ieguldījumiem apjomu pārbauda saskaņā ar attiecīgajiem pirmsdokumentiem – piemēram, attīstības izmaksas, licences, datorprogrammu lietošanas tiesības, patenti, preču zīmes, līdzdalība citu sabiedrību kapitālā, logo izveidošanas izmaksas, mājas lapas (līgumi, autortiesību līgumi, vienošanās, pieņemšanas nodošanas akti).

1239. Prasījumu un saistību, tai skaitā ārpusbilances (zembilances) summas salīdzina ar pašiem debitoriem un kreditoriem (salīdzina apgrozījumu un atlikumus).

1240. Ar Valsts ieņēmumu dienesta administrētajiem nodokļiem, nodevām un citiem uz valsts budžetu attiecināmiem maksājumiem saistītās prasījumu un saistību summas – salīdzinot pašvaldības grāmatvedības datus ar Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmā (VID EDS) pieejamiem datiem.

1241. Pašvaldības grāmatvedības kontu atlikumus un pārskata gada darījumus salīdzina ar darījumu partneriem.

1242. Pašvaldības bibliotēkas krājumus, uz kuriem attiecas Bibliotēku likums, inventarizē šajā likumā noteiktajā kārtībā.

1243. Valsts ieņēmumu dienests par tā administrētiem nodokļiem, nodevām un citiem uz valsts budžetu attiecināmiem maksājumiem saistīto prasījumu un saistību salīdzināšanu var veikt izlases kārtībā pēc būtiskuma principa.

21.7. Rīkojums par inventarizācijas veikšanu

1244. Pašvaldības vadītājs rīkojumā ietver:

- 1244.1. inventarizācijas veikšanas pamatojumu;
- 1244.2. inventarizācijas komisijas personālsastāvu;
- 1244.3. inventarizācijas sākšanas un pabeigšanas termiņus;
- 1244.4. inventarizācijas dokumentēšanas termiņus;
- 1244.5. inventarizējamās bilances un zembilances posteņus;
- 1244.6. citu nepieciešamo informāciju, pēc pašvaldības vadītāja ieskatiem.

21.8. Inventarizācijas dokumentēšanas kārtība

1245. Inventarizācijas sarakstus var noformēt:

- 1245.1. papīra formātā, nodrošinot ierakstus un glabāšanu, lai ietvertā informācija nezustu un varētu radīt tā atvasinājumu;
- 1245.2. elektroniskā formātā, nodrošinot datorprogrammā iekļautās informācijas attēlošanu datora vai citas elektroniskās ierīces ekrānā cilvēklasāmā formātā.

1246. Inventarizācijas sarakstā ietveramā informācija:

- 1246.1. pašvaldības un attiecīgās inventarizējamās struktūrvienības nosaukums;
- 1246.2. dokumenta nosaukums un numurs;
- 1246.3. sagatavošanas datums;
- 1246.4. pamatojums;
- 1246.5. ziņas par personām, kuras piedalās inventarizācijā;
- 1246.6. ķermenisko lietu uzskaites vienību nosaukums un uzskaites kods (numurs) (ja tāds ir), mērvienības, daudzums;
- 1246.7. cita informācija (cenās, summas), ņemot vērā inventarizējamā objekta veidu un pašvaldības inventarizācijas instrukcijā noteikto kārtību.

1247. Inventarizācijas rezultātus uzrāda inventarizācijas sarakstos atbilstoši grāmatvedības kontu numuriem un atbildīgajām personām.

1248. Inventarizācijas sarakstus paraksta visi vadības rīkojumā norādītie komisijas locekļi un materiāli atbildīgā persona.

1249. Pabeidzot inventarizāciju, sarakstus iesniedz pašvaldības vadītājam vai vadītāja nozīmētai atbildīgai personai kopā ar:

- 1249.1. priekšlikumiem;
- 1249.2. pievienotajiem pierādījumiem un dokumentiem (fotogrāfijas, video u.c.);

1250. Pašvaldības vadītājs vai cita persona (saskaņā ar amata pienākumiem iestādē) izskata iesniegtos inventarizācijas dokumentus un pārbauda, vai:

- 1250.1. ir iesniegti inventarizācijas saraksti attiecībā uz visiem rīkojumā noteiktajiem inventarizējamajiem objektiem;
- 1250.2. inventarizācijas saraksti ir noformēti atbilstoši noteiktajai kārtībai;
- 1250.3. inventarizācijas rezultāti iegūti atbilstoši inventarizācijas instrukcijai;
- 1250.4. iesniegtie paskaidrojumi un priekšlikumi ir pamatoti;

1250.5. visi inventarizācijas sarakstos norādītie aprēķini ir pareizi.

1251. Grāmatvedībā salīdzina inventarizācijā iegūtos rezultātus ar grāmatvedības uzskaites datiem un sagatavo salīdzināšanās sarakstus, kuros norāda inventarizācijā konstatēto grāmatvedības uzskaites un inventarizācijas sarakstu datu starpību, lai saskaņā ar inventarizācijas rezultātiem varētu precizēt ierakstus grāmatvedības kontos. Salīdzināšanās sarakstus iesniedz pašvaldības vadītājam vai vadītāja nozīmētai atbildīgai personai.

21.9. Inventarizācijas rezultātu grāmatošana

1252. Inventarizācijā konstatētās novērtējuma starpības, ķermenisko lietu vienību skaita starpību vai to zudumus bojāšanās, morālās novecošanās vai citu iemeslu dēļ iegrāmato saskaņā ar pašvaldības vadītāja rīkojumu, lēmumu vai norādījumiem.

1253. Visus inventarizācijas rezultātus un starpības (arī, ja inventarizācija veikta pēc pārskata gada beigu dienas) iegrāmato tā, lai tie tiktu iekļauti pārskata gada finanšu pārskatos.

1254. Attaisnojuma dokumentus par inventarizācijas rezultātiem (ja pašvaldība ir izvēlējusies inventarizāciju veikt pēc pārskata gada beigu dienas), kas attiecas uz šo pašu pārskata gadu, bet saņemti, izsniegti vai sagatavoti pēc pārskata gada beigu dienas, grāmatvedības reģistros var iegrāmatot pēc pārskata gada beigām – laika posmā līdz gada pārskata parakstīšanas datumam.

1255. Inventarizācijā konstatēto starpību grāmatojumi ir atrodami šīs grāmatvedības uzskaites politikas attiecīgajās sadaļās, ņemot vērā inventarizējamā posteņa veidu.

22. Dokumentu un reģistru glabāšanas kārtība

22.1. Mērķis

1256. Šīs sadaļas mērķis ir noteikt dokumentu un reģistru glabāšanas kārtības principus budžeta iestādēs.

22.2. Sfēra

1257. Šī sadaļa nosaka dokumentu un reģistru glabāšanas kārtības principus, kā arī sniedz atsauci uz šo kārtību reglamentējošiem normatīvajiem aktiem un attaisnojuma dokumentu paraugu.

22.3. Definīcijas

Attaisnojuma dokuments	dokuments, kurš apliecina pašvaldības darījuma esamību un kurā ietverti normatīvajos aktos noteiktie dokumenta rekvizīti un informācija par saimniecisko darījumu.
Ārējais attaisnojuma dokuments	dokuments, ko sagatavojusi cita persona, kā arī tāds dokuments, ko sagatavo pašvaldība iesniegšanai citai personai.
Dokuments	ir jebkura rakstveida informācija, ko rada jebkurš publisko vai privāto tiesību subjekts, īstenojot iestādes vai amata pilnvaras (piemēram, valsts vai pašvaldības institūcija, privāto tiesību juridiskā persona, fizisko vai juridisko personu apvienība, notārs, tiesu izpildītājs, advokāts) (turpmāk — organizācija), vai fiziskā persona.
Iekšējais attaisnojuma dokuments	dokuments, ko sagatavo pašvaldība un kas nav paredzēts iesniegšanai citām personām.

Saimnieciskā darījuma diena	naudas saņemšanas vai maksāšanas diena, preču vai pakalpojumu pirkšanas vai pārdošanas diena, kā arī jebkura cita diena, kurā faktiski notikušas pārmaiņas pašvaldības mantas stāvoklī.
Grāmatvedības uzskaites kārtība	pašvaldības iekšējais normatīvais akts, kas ietver grāmatvedības kontu plānu, grāmatvedības uzskaites principu aprakstu, darījumu grāmatojumus, būtiskuma līmeni un citu nepieciešamo informāciju, ko pašvaldība lieto, veicot grāmatvedības uzskaiti un sagatavojot finanšu pārskatus.

22.4. Dokumentu sagatavošana un saņemšana

1258. Pašvaldība veic ierakstus grāmatvedības reģistros, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem.

1259. Saskaņā ar normatīvo aktu prasībām attaisnojuma dokumentam obligāti jāsaturs vismaz šādi rekvizīti:

1259.1. uzņēmuma nosaukums, reģistrācijas numurs (ja saimnieciskā darījuma dalībnieks saskaņā ar normatīvajiem aktiem jāreģistrē), ārējam attaisnojuma dokumentam – juridiskā adrese, ja dokumenta autors ir fiziska persona – vārds, uzvārds, personas kods (ja personai tāds piešķirts), ārējam attaisnojuma dokumentam – arī personas norādītā adrese vai, ja tāda nav norādīta, deklarētās dzīvesvietas adrese;

1259.2. dokumenta veida nosaukums, reģistrācijas numurs un datums;

1259.3. paraksts (nav obligāts, sagatavojot iekšēju attaisnojuma dokumentu);

1259.4. saimnieciskā darījuma apraksts un pamatojums;

1259.5. saimnieciskā darījuma mērītāji (daudzums, summas);

1259.6. saimnieciskā darījuma dalībnieki, norādot katra saimnieciskā darījuma dalībnieka nosaukumu, reģistrācijas numuru (ja saimnieciskā darījuma dalībnieks saskaņā ar normatīvajiem aktiem jāreģistrē) vai adresi (ja saimnieciskā darījuma dalībnieks saskaņā ar normatīvajiem aktiem nav jāreģistrē), bet ja saimnieciskā darījuma dalībnieks ir fiziskā persona – norādot vārdu un uzvārdu, personas kodu (ja personai tāds piešķirts), personas norādīto adresi vai, ja tāda nav norādīta, deklarētās dzīvesvietas adresi;

1259.7. citi papildus rekvizīti un cita informācija par saimniecisko darījumu atsevišķiem attaisnojuma dokumentu veidiem, kurus nosaka citi normatīvie akti.

1260. Attaisnojuma dokumentam var būt ārēja vai iekšējā izcelsme, tas var būt sagatavots rakstiski (papīra formā) vienā vai vairākos eksemplāros vai elektroniski.

1261. Ja kāds saimnieciskais darījums dokumentēts vienlaikus gan ar ārēju, gan iekšēju dokumentu, dodama priekšroka ārējam attaisnojuma dokumentam.

1262. Par ārēju attaisnojuma dokumentu, lai iegrāmatotu aprēķināto nodokli, var tikt uzskatīts arī normatīvajos aktos noteiktās nodokļu deklarācijas. Lai uzskaitītu nodokļu administrācijas un valsts nodevas administrācijas (likuma "Par nodokļiem un nodevām" izpratnē) administrētos nodokļus, nodevas un citus tās administrētos uz valsts budžetu attiecināmos maksājumus, par ārēju attaisnojuma dokumentu var tikt uzskatīti minētās administrācijas izdotie dokumenti (piemēram, administratīvajā procesā pieņemtie lēmumi) arī tad, ja šajos dokumentos nav ietverts normatīvajos aktos noteiktajiem attaisnojuma dokumenta rekvizītiem vai norādāmā informācija par saimniecisko darījumu. Nodokļu administrācija un valsts nodevas administrācija, uzskaitot tās administrētos nodokļus, nodevas un citus maksājumus, grāmatvedības reģistros var izdarīt

ierakstus, pamatojoties arī uz valsts informācijas sistēmas konkrētā datuma aprēķiniem, kas veikti atbilstoši normatīvajiem aktiem.

1263. Attaisnojuma dokumentu paraksta persona, kas ir atbildīga par dokumentā sniegtās informācijas pareizību. Elektroniski sagatavotajos dokumentos saskaņā ar normatīvajiem aktiem personu parakstus var aizstāt ar elektronisku apliecinājumu (autorizāciju). Ārēju dokumentu autorizāciju izmanto tikai tad, ja darījumu puses ir savstarpēji vienojušās par kārtību, kādā veicama attaisnojamo dokumentu apmaiņa elektroniskā veidā, un elektroniskās autorizācijas kārtību.

1264. Ja attaisnojuma dokumenta vērtības mērs ir ārvalstu valūta, tajā norādītās summas ierakstiem grāmatvedības reģistros pārrēķina euro saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu atbilstoši Eiropas Centrālās bankas publicētam euro atsaucē kursam, kas ir spēkā saimnieciskā darījuma dienas sākumā. Jebkuras valūtas kursa izmaiņu ietekmes pašvaldība uzskaita saskaņā ar sadaļā "Darījumu ārvalstu valūtā uzskaitē" noteiktajiem uzskaites principiem.

22.5. Dokumentu pārbaude un izpilde

1265. Tikai tos dokumentus, kas atbilst attaisnojuma dokumentiem noteiktajām prasībām, izmanto ierakstiem grāmatvedības reģistros. Pēc attaisnojuma dokumentu pārbaudes, ja tas sagatavots papīra formā, uz tā norāda iegrāmatojumu (kontējumu) vai nodrošina šī iegrāmatojuma (kontējuma) atšifrējumu, ja iegrāmatošanu veic elektroniski, kā arī attiecīgajā grāmatvedības reģistrā uz dokumenta norāda ieraksta kārtas numuru.

1266. Visus saimnieciskos darījumus apliecina ar attaisnojuma dokumentiem, novērtē naudas izteiksmē un, ievērojot hronoloģiju, sistemātiskā kārtībā iegrāmato pašvaldības grāmatvedības reģistros.

1267. Ja ir noformēts attaisnojuma dokuments, bet darījums nav noticis, noformēto attaisnojuma dokumentu pašvaldība anulē un anulētajā attaisnojuma dokumentā norādīto numuru neizmanto citu attaisnojuma dokumentu numurēšanai.

1268. Attaisnojuma dokumentus par saimnieciskajiem darījumiem iegrāmato saimnieciskā darījuma dienā vai pēc iespējas drīzāk, bet ne vēlāk kā 15 dienu laikā pēc tā mēneša beigām, kurā attaisnojuma dokuments ir saņemts vai izsniegts, un obligāti – ne vēlāk kā līdz tā finanšu pārskata parakstīšanas datumam, kuru sagatavo par šo pārskata periodu.

1269. Ierakstus grāmatvedības reģistros izdara pēc divkāršās ierakstu metodes. Izmantojot minēto sistēmu, saskaņā ar normatīvajiem aktiem viens un tas pats saimnieciskais darījums par vienu un to pašu summu tiek ierakstīts vismaz divas reizes savstarpēji saistītā grāmatvedības kontu sistēmā, viena konta debitā un ar to korespondējošā konta kredītā, ievērojot apstiprināto pašvaldības kontu plānu un saimnieciskā darījuma būtībai atbilstošu kontu korespondenci.

1270. Atbilstoši normatīvo aktu regulējumam pašvaldības vadītājs var patstāvīgi izvēlēties grāmatvedības reģistru veidu, saturu, skaitu un sagatavošanas veidu (grāmatvedības kārtotā formu), ņemot vērā iestādes struktūru, pašvaldības funkcijas un apstrādājamās informācijas apjomu. Izņēmums ir gadījumi, ja attiecīga grāmatvedības reģistra veidu, saturu un sagatavošanas veidu reglamentē konkrēts normatīvais akts.

1271. Grāmatvedības reģistrus saskaņā ar normatīvajiem aktiem iedala hronoloģiskajos reģistros un sistemātiskajos reģistros (analītiskās uzskaites reģistri un galvenā grāmata). Šajos reģistros attiecīgi hronoloģiskā secībā (hronoloģiskais ieraksts) vai pēc ekonomiskā satura (sistemātiskais reģistrs) reģistrē katru saimniecisko darījumu. Ja noteikta veida saimnieciskie darījumi bieži atkārtojas, katram šādam saimniecisko darījumu veidam var iekārtot atsevišķu hronoloģisko reģistru (piemēram, saņemto rēķinu reģistrs, izejošo rēķinu reģistrs).

1272. Hronoloģiskajos reģistros visus saimnieciskos darījumus reģistrē hronoloģiskā secībā un par katru saimniecisko darījumu norāda šādu informāciju:

1272.1. ieraksta datums un kārtas numurs;

1272.2. atsauce uz attaisnojuma dokumentu: dokumenta autors (juridiskās personas nosaukums vai fiziskās personas vārds, uzvārds), dokumenta nosaukums vai saimnieciskā darījuma apraksts, dokumenta sagatavošanas datums un reģistrācijas numurs. Ja pašvaldība grāmatvedību kārto, izmantojot grāmatvedības datorprogrammas (grāmatvedības informācijas datorsistēmu programmatūru), iepriekšminētās informācijas par attaisnojuma dokumentu vietā drīkst norādīt unikālu attiecīgā attaisnojuma dokumenta pazīmi (piemēram, numuru ar kādu attaisnojuma dokuments reģistrēts grāmatvedības datorprogrammā), kas ļauj šo attaisnojuma dokumentu viennozīmīgi identificēt;

1272.3. saimnieciskā darījuma novērtējums naudā;

1272.4. saimnieciskā darījuma grāmatvedības konta nosaukums vai kods un norādījums, vai ieraksts izdarāms šā konta debetā vai kredītā.

1273. Pašvaldība var izmantot žurnālu-virsgrāmatu. Šādā gadījumā papildus žurnālam-virsgrāmatai pašvaldība iekārto hronoloģiskos reģistrus atsevišķiem saimniecisko darījumu veidiem un analītiskās uzskaites reģistrus pamatlīdzekļu, krājumu, norēķinu atlikumu un apgrozījuma uzskaitē vai citu grāmatvedības kontu analītiskai uzskaitē.

1274. Katra mēneša beigās hronoloģiskajos reģistros aprēķina saimniecisko darījumu kopsummas, bet galvenajā grāmatā, žurnālā-virsgrāmatā, naudas plūsmas uzskaites žurnālos un analītiskās uzskaites reģistros – attiecīgi grāmatvedības kontu un analītiskās uzskaites kontu debeta un kredīta apgrozījumus un arī šo kontu atlikumus, kā arī savstarpēji saskaņo minētās summas.

1275. Katra pārskata gada beigās pašvaldība kontus un grāmatvedības reģistrus slēdz, iegrāmatojot kontu slēguma ierakstus un pārnesot kontu atlikumus uz jaunajiem — nākamā pārskata gada — grāmatvedības reģistriem.

1276. Ja pašvaldība labo papīra veidā sagatavoto attaisnojuma dokumentu vai grāmatvedības reģistru, labojumu izdara ar jaunu ierakstu, kas labo vai atsauc iepriekšējo ierakstu. Grāmatvedības reģistrus var labot, lietojot negatīvus skaitļus (storno). Grāmatvedības ierakstus nedrīkst dzēst.

1277. Ja tiek laboti papīra dokumenta veidā sagatavotie attaisnojuma dokumenti un grāmatvedības reģistri, kļūdainos ierakstus pārsvītro un katru labojumu atrunā ar ierakstu "Labotam ticēt", apliecinot šo ierakstu ar labojumu veikušās personas personisko parakstu, norādot personiskā paraksta atšifrējumu (vārda iniciāli un uzvārdu vai vārdu un uzvārdu), kā arī labojuma iemeslu un labojuma datumu.

1278. Attaisnojuma dokumentu var labot, sagatavojot grāmatvedības izziņu, kurā ir informācija par to, kurš grāmatvedības reģistrs vai attaisnojuma dokuments ir labojams. Grāmatvedības izziņā norāda labojuma izdarīšanas datumu, iemeslu, labojumu un labojamā (sākotnējā) ieraksta kārtas numuru hronoloģiskajā reģistrā. Uz labojamā (sākotnējā) attaisnojuma dokumenta izdara atzīmi par grāmatvedības izziņas sagatavošanu un norāda tās datumu.

22.6. Dokumentu glabāšana un nodošana arhīvā

1279. Pašvaldība nodrošina dokumentu glabāšanu saskaņā ar spēkā esošo normatīvo aktu prasībām sekojošo glabāšanas termiņos:

1279.1. gada pārskatiem un to pielikumiem, kā arī galvenajai grāmatai – līdz pašvaldības reorganizācijai vai darbības beigšanai, ciktāl citos normatīvajos aktos nav noteikts citādi. Ja iestāde ievērojusi normatīvo aktu prasības, Valsts kase nodrošina ePārskatu sistēmā iesniegtā gada pārskata vai konsolidētā gada pārskata lietas iesniegšanu Latvijas Nacionālajā arhīvā;

1279.2. inventarizācijas sarakstiem, grāmatvedības reģistriem un grāmatvedības organizācijas dokumentiem glabāšanas laiks ir 10 gadu;

1279.3. attaisnojuma dokumentiem par darbiniekiem aprēķināto mēnešalgu (darba samaksu) ar sadalījumu pa gadiem un mēnešiem - 75 gadi, bet dokumentiem, kuru datums ir 1999. gada 1. janvāris vai vēlāk, - 10 gadu;

1279.4. pārējiem attaisnojuma dokumentiem – līdz dienai, kad tie nepieciešami, lai izpildītu prasības par saimnieciskā darījuma izsekojamību, bet ne mazāk kā 5 gadi.

1280. Pašvaldībai ir tiesības gada pārskatus, inventarizācijas sarakstus, grāmatvedības reģistrus, grāmatvedības organizācijas dokumentus un attaisnojuma dokumentus papīra formā pārvērst elektroniskā formā. Elektroniskā formā glabāšanai elektroniskā vidē pārvērstajam dokumentam ir tāds pats juridiskais spēks kā oriģinālajam dokumentam, un budžeta iestādei ir tiesības iznīcināt oriģinālo dokumentu tikai tad, ja pašvaldība attiecībā uz elektroniskā formā glabāšanai elektroniskā vidē pārvērsto dokumentu ievēro šādus noteikumus:

1280.1. ir nodrošināts oriģinālā dokumenta satura attēlojums un atbilstība normatīvajos aktos noteiktajā datu glabāšanas laikā;

1280.2. ir nodrošināta satura lasīšana datora ekrānā un, ja nepieciešams, atvasinājuma veidošana papīra formā;

1280.3. pārvērstaais dokuments tiek aizsargāts pret neatļautu piekļūšanu, papildinājumiem, izmaiņām vai iznīcināšanu;

1280.4. pārvēršanas process, kā arī oriģinālā dokumenta iznīcināšanas process tiek dokumentēts pašvaldības vadītāja noteiktajā kārtībā.

1281. Ja grāmatvedības reģistrus kārtoti tikai elektroniski, grāmatvedības datorprogrammai (grāmatvedības informācijas datorsistēmu programmatūrai) jābūt tādai, lai nodrošinātu:

1281.1. ierakstu reģistra informācijas saglabāšanu par katru ieņēmējumu vai ieņēmējuma labojumu, tā veidu, datumu un laiku, sistēmas ieraksta numuru, kā arī ieņēmējuma veicēju;

1281.2. grāmatvedības (grāmatvedības informācijas datorsistēmu) datu ierakstīšanu formātos normatīvajos aktos paredzētās revīzijas (audita) vai pārbaudes veikšanai — lai būtu iespējams pēc dažādiem kritērijiem atlasīt ierakstus un ieņēmējumus, izsekot saimnieciskajiem darījumiem un pārliecināties par grāmatvedības sniegtās informācijas patiesumu;

1281.3. iespēju elektroniski sagatavotos attaisnojuma dokumentus un grāmatvedības reģistrus atlasīt ilgstošai vai pastāvīgai glabāšanai, ierakstīt attiecīgajos informācijas nesējos un uzglabāt tos noteikumos noteiktajā kārtībā, saglabājot to satura autentiskumu un salasāmību likumā noteiktajā glabāšanas laikā;

1281.4. elektroniski sagatavota attaisnojuma dokumenta vai grāmatvedības reģistra datu attēlu un izdruku;

1281.5. elektroniski sagatavoto attaisnojuma dokumentu un grāmatvedības reģistru rezerves kopēšanu.

23. Noslēguma jautājums

1281. Atzīt par spēku zaudējušu Stopiņu novada pašvaldības domes 2020.gada 18.marta iekšējo normatīvo aktu “Stopiņu novada pašvaldības grāmatvedības uzskaites politika”.

Ropažu novada pašvaldības
izpilddirektors

M. Griščenko